

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΞΗ'

Παρασκευή 16 Ιουλίου 2010

ΘΕΜΑΤΑ

A. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Επικύρωση Πρακτικών, σελ. 10371, 10389

2. Ειδική Ημερήσια Διάταξη:

Συζήτηση και ψήφιση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου της πρότασης του Προέδρου της Βουλής: «Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')», σελ. 10390, 10563

3. Οι Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές Ελληνισμού της Διασποράς, Προστασίας Περιβάλλοντος, Έρευνας και Τεχνολογίας, Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Περιφερειών και Οδικής Ασφάλειας καταθέτουν τις Εκθέσεις τους, σελ. 10424

B. ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1. Κατάθεση αναφορών, σελ. 10371

2. Απαντήσεις Υπουργών σε ερωτήσεις Βουλευτών, σελ. 10372-10379

Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Ψήφιση στο σύνολο του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Οικονομικών: «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις», σελ. 10380

2. Κατάθεση σχεδίου νόμου:

Οι Υπουργοί Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Οικονομικών, Εξωτερικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Κύρωση της σύμβασης για το δίκαιο των χρήσεων των διεθνών υδατορευμάτων πλην εκείνων που αφορούν τη ναυσιπλοΐα», σελ. 10424

3. Κατάθεση Εκθέσεως Διαικούς Επιτροπής:

Η Διαικής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων καταθέτει την Έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης: «Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης», σελ. 10424

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

A. Επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Οικονομικών: ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ., σελ. 10380

B. Επί της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης:

ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΣ Β., σελ. 10401, 10402

ΒΟΡΙΔΗΣ Μ., σελ. 10422

ΒΡΕΤΤΟΣ Κ., σελ. 10417, 10418

ΓΕΙΤΟΝΑΣ Κ., σελ. 10405

ΔΡΙΤΣΑΣ Θ., σελ. 10403, 10404, 10405

ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ Α., σελ. 10397, 10405, 10407, 10409, 10410

ΚΑΡΤΑΛΗΣ Κ., σελ. 10415

ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ Π., σελ. 10410

ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ Π., σελ. 10558

ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ Κ., σελ. 10419

ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ Α., σελ. 10398, 10399, 10563

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Μ., σελ. 10409, 10412

ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ Χ., σελ. 10421

ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Π., σελ. 10406, 10407

ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ Φ., σελ. 10390, 10402, 10405, 10409, 10410, 10418, 10560, 10561, 10562, 10563

ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ Β., σελ. 10407

ΡΗΓΑΣ Π., σελ. 10396, 10397

ΣΙΟΥΦΑΣ Δ., σελ. 10413, 10414, 10562

ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ Α., σελ. 10400, 10401, 10563

ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Κ., σελ. 10411

ΤΑΣΟΥΛΑΣ Κ., σελ. 10416

ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Μ., σελ. 10410

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

ΙΓ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΞΗ'

Παρασκευή 16 Ιουλίου 2010

Αθήνα, σήμερα στις 16 Ιουλίου 2010, ημέρα Παρασκευή και ώρα 10.46' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΥ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

(ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ: Σύμφωνα με την από 15 Ιουλίου 2010 εξουσιοδότηση του Σώματος επικυρώθηκαν με ευθύνη του Προεδρείου τα Πρακτικά της ΡΞΖ' συνεδριάσεώς του, της Πέμπτης 15 Ιουλίου 2010, σε ό,τι αφορά στην ψήφιση στο σύνολό του σχεδίου νόμου: «Κύρωση της από 26 Μαΐου 2010 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Αναστολή των εργασιών των δικαστικών υπηρεσιών του Δικαστικού Μεγάρου Θεσσαλονίκης, των Προθεσμιών και των Πλειστηριασμών» και άλλες διατάξεις».)

Παρακαλείται ο κύριος Γραμματέας να ανακοινώσει τις αναφορές προς το Σώμα.

(Ανακοινώνονται προς το Σώμα από τον κ. Κωνσταντίνο Σπηλιόπουλο, Βουλευτή Αχαΐας τα ακόλουθα:

Α. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

1) Ο Βουλευτής Νομού Αττικής κ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ελευσίνας Αττικής διαμαρτύρεται για τη μη συμμετοχή του Δήμου στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Λιμένος Ελευσίνος.

2) Οι Βουλευτές, Α' Αθηνών κ. **ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ** και Β' Αθηνών κ. **ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΧΑΛΒΑΤΖΗΣ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτικών Συνταξιούχων αιτείται τις γερμανικές αποζημιώσεις των θυμάτων από τα στρατεύματα κατοχής, τις επανορθώσεις και την επιστροφή των κατοχικών δαείνων.

3) Ο Βουλευτής Β' Θεσσαλονίκης κ. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ** κατέθεσε αναφορά με την οποία το Ίδρυμα «Άσυλο του Παιδιού» αιτείται τη σύνταξη ειδικής νομοθετικής ρύθμισης προκειμένου να λυθεί το θέμα της άδειας λειτουργίας του ιδρύματος.

4) Ο Βουλευτής Β' Θεσσαλονίκης κ. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ** κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Φορτηγών Αυτοκινητιστών Ελλάδος Διεθνών Μεταφορών αιτείται την επιδότηση της αντικατάστασης παλαιών φορτηγών με νέας αντιρρυπαντικής τεχνολογίας.

5) Ο Βουλευτής Β' Θεσσαλονίκης κ. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ** κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Δικαστικών Υπαλ-

λήλων Ελλάδας αιτείται ανακατανομή και αύξηση των οργανικών θέσεων του κλάδου τους.

6) Ο Βουλευτής Β' Θεσσαλονίκης κ. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Ιωάννης Γ. Κουλούρης διαμαρτύρεται για τις αδικίες που προκαλούνται με το νέο οικονομικό νομοσχέδιο της Κυβέρνησης.

7) Η Βουλευτής Δωδεκανήσου κ. **ΤΣΑΜΠΙΚΑ ΙΑΤΡΙΔΗ** κατέθεσε αναφορά με την οποία το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Πάτμου αιτείται την άμεση εξεύρεση Διευθύνουσας Υπηρεσίας για την επίβλεψη του έργου: «Θωράκιση -προστασία του κρηπιδοτόχου λιμένα Σκάλας Πάτμου από τις προπέλες των σύγχρονων πλοίων».

8) Ο Βουλευτής Ηρακλείου κ. **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ** κατέθεσε αναφορά με την οποία αιτείται να δοθεί το επίδομα από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας στους χιλιάδες δικαιούχους του Ν. Ηρακλείου Κρήτης.

9) Οι Βουλευτές, Α' Αθηνών κ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ** και Β' Αθηνών κ. **ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ** κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας Θράκης καταγγέλλει την μη κυβερνητική οργάνωση «GREENPEACE» για τις εργασιακές σχέσεις που έχει επιβάλλει σε εργαζομένους της, και για την προνομιακή σχέση που απολαμβάνει από το Υπουργείο Περιβάλλοντος .

10) Η Βουλευτής Κορινθίας κ. **ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΦΑΡΜΑΚΗ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Βόχας Ν. Κορινθίας αιτείται να αρχίσουν άμεσα οι εργασίες ανασκαφής στον αρχαιολογικό χώρο στη θέση «Νταράνη» του Δήμου του.

11) Ο Βουλευτής Β' Πειραιώς κ. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Περιβαλλοντικός Σύνδεσμος Δήμων Αθήνας -Πειραιά αιτείται την επανεξέταση της απόφασης του Υπουργείου για μείωση του ποσού οικονομικής ενίσχυσης του, καθώς και την καταβολή της προβλεπόμενης από το νόμο επιχορήγησης που έχει καθυστερήσει.

12) Ο Βουλευτής Β' Αθηνών κ. **ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία τα Διοικητικά Συμβούλια των Πολιτιστικών Συλλόγων των Δήμων Αλιφείρας -Ανδρίτσαινας και Φιγαλείας αιτούνται την ίδρυση ενός ορεινού Δήμου με την επωνυμία «Επικούρειος Απόλλωνας», ο οποίος θα αποτελείται από τα τοπικά διαμερίσματα των δήμων αυτών.

13) Ο Βουλευτής Πέλλης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος των Δημοτικών Υπαλλήλων Επαρχίας Γιαννιτσών και ο Σύλλογος των Εργαζομένων στους ΟΤΑ Νομού Πέλλας διαμαρτύρονται για τα μέτρα που προτείνει το νέο ασφαλιστικό νομοσχέδιο.

14) Ο Βουλευτής Πέλλης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η κ. Χρυσή Α. Πατρώνα κάτοχος Διπλωμάτων Βυζαντινής Μουσικής - Ακορντεόν-Πιάνου και Αρμονίας ζητεί την άμεση διευθέτηση του αιτήματός της για συμψηφισμό της προϋπηρεσίας της στο σύστημα του Υπουργείου Παιδείας.

15) Ο Βουλευτής Μαγνησίας κ. ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ κατέθεσε

αναφορά με την οποία αιτείται την επίλυση του προβλήματος που προέκυψε από την απουσία αγροτικού γιατρού στο χωριό Μακρυρράχη του Δήμου Ζαγοράς.

16) Ο Βουλευτής Μαγνησίας κ. ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία αιτείται την άμεση στελέχωση του Κέντρου Υγείας Σκιάθου με ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

Β. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

1. Στην με αριθμό 10810/31/05/2010 ερώτηση του Βουλευτή κ. Λεβέντη Αθανάσιου δόθηκε με το υπ αριθμ. 1683Β/24-6-2010 έγγραφο από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής η ακόλουθη απάντηση:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ Υ Φ Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Σ

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα 24 Ιουνίου 2010
Αρ.Πρωτ: 1683 Β

Αμαλιάδος 17 - Αμπελόκηποι
115 23 - Αθήνα
Τηλ. 210 64 00 015
Fax. 210 64 29 137
E-mail: youli@gryp.minenv.gr

✓ ΠΡΟΣ τη
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Τμήμα Ερωτήσεων

ΚΟΙΝ:
Βουλευτή
κ. Αθανάσιο Λεβέντη

Θέμα : «Υγρότοπος Βραυρώνας».

Σχετ: Η με αρ. πρωτ. 10810/31-5-2010 Ερώτηση.

Σε απάντηση της Ερώτησης με αρ. πρωτ. 10810/31-5-2010 που κατατέθηκε από το Βουλευτή κ. Αθανάσιο Λεβέντη σας γνωρίζουμε τα εξής :

Η περιοχή της Βραυρώνας (εκβολές του ποταμού Ερασίνου), εντάσσεται στην ζώνη με στοιχείο Β4 του από 20-2-2003 Π.Δ. περί καθορισμού χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός σχεδίου ευρύτερη περιοχή Μεσογείων / ΦΕΚ 199Δ (άρθρο 2 εδάφιο V αυτού). Η ζώνη αυτή είναι ζώνη προστασίας για την οποία ισχύουν οι διατάξεις του από 30-11-1979 Π.Δ. / ΦΕΚ 718Β κήρυξης ως αρχαιολογικού χώρου. Η ευρύτερη περιοχή της εν λόγω ζώνης Β4, καθορίζεται ως ζώνη με στοιχείο Β3 - Αττικό Πάρκο και προστατεύεται με ανάλογους περιορισμούς (άρθρο 2 εδάφιο IV). Ο Υγρότοπος της Βραυρώνας έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000 το 1996, με την ονομασία «Βραυρώνα - Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη» και με κωδικό GR 3000004, σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

Η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) Α.Ε., συνέταξε κατ' ανάθεση τον Ιούνιο του 2000, Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ) για την περιοχή του υγροτόπου της Βραυρώνας. Η εν λόγω μελέτη δεν έχει εγκριθεί και τυχόν προώθησή της απαιτεί προηγούμενα επικαιροποίησή της. Τα αναλυτικά στοιχεία όμως και οι διαπιστώσεις

υ υ

της ΕΠΜ συνιστούν υλικό τεκμηρίωσης, με βάση το οποίο γνωμοδοτεί ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας (ΟΡΣΑ)/ΥΠΕΚΑ, επί των σχετικών με την περιοχή έργων και προγραμμάτων.

Όπως μας ενημέρωσε η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ) του Υπουργείου μας, με τις ΚΥΑ: α) με αρ. οικ. 109488/12.10.2001 ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ – ΥΠΠΟ και ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: «Διευθέτηση τμήματος 2.385 μέτρων του Ερασίνου ποταμού στα πλαίσια των έργων της Αττικής Οδού» και β) με αρ. οικ. 129583/1-6-2007 ΚΥΑ Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων των έργων «Διευθέτησης Ρέματος Ερασίνου» στο τμήμα της κοίτης του (μήκους 5,5 χλμ. περίπου) από την εκβολή του στο κόλπο της Βραυρώνας μέχρι κατάντη των έργων της Αττικής Οδού νότια του Αεροδρομίου Ελ Βενιζέλος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής Περιφέρειας Αττικής, έχει αδειοδοτηθεί Περιβαλλοντικά το σύνολο των αντιπλημμυρικών έργων επί του ρέματος Ερασίνου (από την περιοχή της Αττικής Οδού μέχρι την εκβολή του)

Με την ανωτέρω (β) ΚΥΑ έχει εγκριθεί και το «έργο εκβολής ρ. Ερασίνου» για το οποίο σύμφωνα με την προαναφερθείσα Υπηρεσία στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης και ειδικότερα στο στάδιο της Προέγκρισης Χωροθέτησης κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια για την εφαρμογή περιβαλλοντικής λύσης τόσο για την προστασία και δυναμική λειτουργία του υδροβιότοπου όσο και για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου της Βραυρωνίας Αρτέμιδος.

Ειδικότερα το έργο εκβολής διαμορφώνεται κατάντη του Τεχνικού Τ5 (Χ.Θ: 0+829,50) με την θέση του οποίου συμπίπτει και το όριο του υδροβιότοπου – προστασία φύσης, ζώνη Α αυτού. Με την λύση που έχει εγκριθεί και αδειοδοτηθεί Περιβαλλοντικά προβλέπεται στην υπόψη περιοχή προστασίας μόνο το ανάχωμα προστασίας του Αρχαιολογικού χώρου (προς την πλευρά της ροής) το οποίο επενδύεται με υλικά φιλικά στο περιβάλλον (γεωκυψέλες και βιοτάπητα). Η διασπορά των παροχών στην περιοχή του υδροβιότοπου θα γίνεται με τον ίδιο μηχανισμό που γίνεται μέχρι σήμερα (φυσική διεργασία). Οι προτάσεις της ΕΠΜ ελήφθησαν υπόψιν στην περιβαλλοντική αδειοδότηση των εν λόγω αντιπλημμυρικών έργων.

Για το αντιπλημμυρικό έργο του Ερασίνου, αρμόδιος φορέας για τη μελέτη και εν συνεχεία την υλοποίηση του έργου είναι η Διεύθυνση Δ10 της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Τέλος και για πληρέστερη ενημέρωσή σας επισυνάπτουμε το με αρ. πρωτ. 178906/8-6-10 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» (ΕΠΠΕΡΑΑ)/ΥΠΕΚΑ και σας πληροφορούμε ότι κατά του σχεδιασμού του έργου και κατά των περιβαλλοντικών όρων αυτού εκκρεμεί στο ΣΤΕ αίτηση ακύρωσης της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Συνημμένα:

Το υπ' αρ. πρωτ. 178906/8-6-2010
έγγραφο του ΕΠΠΕΡΑΑ/ΥΠΕΚΑ.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΑΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

2. Στην με αριθμό 10860/01/06/2010 ερώτηση του Βουλευτή κ. Κατρίνη Μιχάλη δόθηκε με το υπ αριθμ. 355/24-6-2010 έγ-

γραφο από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η ακόλουθη απάντηση:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αθήνα, 24 - 6 - 2010
Αρ. Πρωτ.:355

Προς:

✓ Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

Κοιν.:

1. Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
2. Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
3. Βουλευτή του ΠΑ.ΣΟ.Κ.
κ. Μ. Κατρίνη
(δια της αρμόδιας Υπηρεσίας της Βουλής των Ελλήνων)

Ερώτηση: 10860/1-6-2010

Σε απάντηση της αριθ. 10860/1-6-2010 ερώτησης που κατέθεσε στη Βουλή των Ελλήνων ο βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Μ. Κατρίνης, σας γνωρίζουμε ότι οι υποθέσεις που αφορούν την επιβολή προστίμων για νοθεία καυσίμων αντιμετωπίζονται, λαμβάνοντας υπόψη και τον φόρτο των δικαστηρίων, με τη μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα.

Συνήθως, της συζήτησης του κυρίως δικογράφου, δηλαδή της προσφυγής προηγείται η συζήτηση της συνυποβαλλόμενης αίτησης αναστολής. Αυτή κατά κανόνα απορρίπτεται, γεγονός που δεν εμποδίζει τα αρμόδια διοικητικά όργανα να προβαίνουν σε όλες τις νόμιμες ενέργειες περιλαμβανομένων και της είσπραξης των προστίμων. Η αντιμετώπιση τέτοιων υποθέσεων απασχόλησε τις εργασίες ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής που συστάθηκε στο υπουργείο Δικαιοσύνης πρόσφατα.

Η Επιτροπή παρέδωσε το έργο της και το σχετικό σχέδιο νόμου βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

Ακριβές αντίγραφο
Για το Γραφείο Υπουργού

X. Παπαδημητρίου

3. Στην με αριθμό 11033/03-06-2010 ερώτηση του Βουλευτή κ. Καράογλου Θεοδώρου δόθηκε με το υπ αριθμ. οικ35299/24-6-

2010 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης η ακόλουθη απάντηση:

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

**ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΤΑ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΟΤΑ**

Ταχ.Δ/νση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183 Αθήνα
Πληροφορίες : Α. Παπαδάτου
e-mail :
Τηλέφωνο : 213-1364379
FAX : 213-1364383

Αθήνα, 24.6.2010

Αριθ.Πρωτ.: οικ. 35299

ΠΡΟΣ:

✓ Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΚΟΙΝ:

Βουλευτή κ. Θεόδωρο Καράογλου

ΘΕΜΑ: Διαχείριση απορριμμάτων Νομού Θεσσαλονίκης

ΣΧΕΤ.: ΕΡΩΤ 11033/3.6.2010

Απαντώντας στην ανωτέρω σχετική ερώτηση του βουλευτή κ. Θεοδώρου Καράογλου, αναφορικά με το αντικείμενο του θέματος, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Στο πλαίσιο του προγραμματισμού των προσλήψεων για το έτος 2010, το αίτημα για την έγκριση διακοσίων δέκα τεσσάρων (214) συμβάσεων μίσθωσης έργου του Συνδέσμου ΟΤΑ Νομού Θεσσαλονίκης απορρίφθηκε με την Α.Π. 16011/6.5.2010 απόφαση του ΑΣΕΠ, η οποία στη συνέχεια ανακλήθηκε εν μέρει με την Α.Π. 17146/31.5.2010 νεώτερη απόφαση του ΑΣΕΠ και βεβαιώθηκε ότι διακόσιες επτά (207) από τις ζητηθείσες ειδικότητες δεν υποκρύπτουν σχέση εξαρτημένης εργασίας.

Ο Σύνδεσμος ΟΤΑ Νομού Θεσσαλονίκης έχει ενημερωθεί ότι οι ανάγκες που εξυπηρετούν οι ζητηθείσες ειδικότητες έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα και μπορούν να καλυφθούν με την πρόσληψη προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, με τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 21 του ν. 2190/94, όπως ισχύει.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΤΟΛΙΟΣ

**ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ**

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΥΡΙΜΗΣ

4. Στην με αριθμό 11080/04/06/2010 ερώτηση των Βουλευτών κυρίων Παφίλη Αθανάσιου, Ζιώγα Ιωάννη, Κανέλλη Γαρυφαλλιάς (Λιάνας), Μανωλάκου Διαμάντως, Παπακωνσταντίνου Νικόλαου,

Σκυλλάκου Αντώνιου δόθηκε με το υπ αριθμ. 1731Β/24-6-2010 έγγραφο από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής η ακόλουθη απάντηση:

28 JUN 2010

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
Υ Φ Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ο Σ

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα 24 Ιουνίου 2010
Αρ.Πρωτ: 1731 Β

Αμαλιάδος 17 - Αμπελόκηποι
115 23 - Αθήνα
Τηλ. 210 64 00 015
Fax. 210 64 29 137
E-mail: vouli@gryp.minenv.gr

ΠΡΟΣ τη
✓ **ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**
Τμήμα Ερωτήσεων

ΚΟΙΝ:

1. Βουλευτές κ. κ.
 - Θανάση Παφίλη
 - Γιάννη Ζιώγα
 - Λιάνα Κανέλλη
 - Διαμάντω Μανωλάκου
 - Νίκο Παπακωνσταντίνου
 - Αντώνη Σκυλλάκο
2. Υπουργείο Προστασίας
Του Πολίτη Γρ.Υπουργού
3. Υπουργείο Εσωτερικών
Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής
Διακυβέρνησης Γρ.Υπουργού
4. Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών
& Δικτύων Γρ.Υπουργού

Θέμα : « Πυροπροστασία Κτιρίων »

ΣΧΕΤ: Η με αρ. πρωτ. 11080/4-6-2010 Ερώτηση

Σε απάντηση της Ερώτησης με αρ. πρωτ. 11080/4-6 -2010 που κατατέθηκε από τους Βουλευτές κ. κ. Θανάση Παφίλη, Γιάννη Ζιώγα, Λιάνα Κανέλλη, Διαμάντω Μανωλάκου, Νίκο Παπακωνσταντίνου και Αντώνη Σκυλλάκο, διαβιβάζουμε για ενημέρωσή σας, σχετικά με θέματα αρμοδιότητας ΥΠΕΚΑ, το με αριθμ. 23569/11-6-2010 έγγραφο της αρμόδιας Διεύθυνσης Οικοδομικών και Κτηριοδομικών Κανονισμών (ΔΟΚΚ) του ΥΠΕΚΑ

Συνημμένο:

Το α.π. 23569/11-6-2010 έγγραφο (ΔΟΚΚ)

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΑΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Δόμνα Σωτηριάδου

5. Στην με αριθμό 11340/10/06/2010 ερώτηση του Βουλευτή κ. Βελόπουλου Κυριάκου δόθηκε με το υπ αριθμ. 21/339/ΑΣ

677δς /24-6-2010 έγγραφο από τον Υπουργό Εξωτερικών η ακόλουθη απάντηση:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

30/6/2010

Αθήνα, 24 Ιουνίου 2010

Α.Π.: 21/339/ΑΣ 677δς

ΠΡΟΣ: ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Τμήμα Ερωτήσεων

Κοιν.: - Βουλευτή κ. Κυριάκο Βελόπουλο

Ε.Δ.: - Διπλ. Γραφείο κ. Πρωθυπουργού

- Διπλ. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού κ. Δρούτσα

- Διπλ. Γραφείο Υφυπουργού κ. Κουβέλη

- Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέως

- Γραφείο κ. Α' Γενικού Διευθυντού

- Υπηρεσία Ενημέρωσης και Δημόσιας Διπλωματίας

- Α6 Διεύθυνση

ΘΕΜΑ: «Απάντηση στην υπ' αριθμ. 11340 από 10/06/2010 Ερώτηση του Βουλευτή κ. Κυριάκου Βελόπουλου».

Η χώρα μας παγίως σέβεται τις Αποφάσεις όλων των Διεθνών Οργανισμών, στους οποίους είναι μέλος και συμμετέχει εποικοδομητικά στο στάδιο της διαμόρφωσής τους.

Όσον αφορά στο Ιράν, με το οποίο διατηρούμε σχέσεις φιλίας και συνεργασίας, η χώρα μας εφαρμόζει (1) τις Αποφάσεις του ΟΗΕ, (2) τις νεώτερες κυρώσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, καθώς και (3) τις Κοινές Θέσεις της Ε.Ε., που προβλέπουν την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν, εξαιτίας της μη συνεργασίας της εν λόγω χώρας με την Διεθνή Κοινότητα και ειδικότερα με τον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας, όσον αφορά στο πυρηνικό της πρόγραμμα.

Θέση μας, η οποία εξάλλου ταυτίζεται με αυτή των λοιπών εταίρων μας στην Ε.Ε., είναι ότι το Ιράν έχει, όπως κάθε χώρα, το δικαίωμα να αναπτύξει πυρηνική τεχνολογία, εφόσον υπάρχουν εγγυήσεις για τη χρήση της αποκλειστικά για ειρηνικούς σκοπούς.

Όσον αφορά στην τριμερή συμφωνία Ιράν, Τουρκίας και Βραζιλίας για την μεταφορά ιρανικού ουρανίου χαμηλού εμπλουτισμού στην Τουρκία και την αντικατάστασή του με 120

JV

κιλά υψηλότερα εμπλουτισμένου ουρανίου (20%) από την Γαλλία και την Ρωσία, η χώρα μας, όπως άλλωστε και οι ΗΠΑ και οι εταίροι μας στην Ε.Ε., θεωρεί ότι πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα εξέλιξη, η οποία, όμως, ήρθε με καθυστέρηση. Κατά συνέπεια, η συμφωνία θα έπρεπε να συνοδευόταν με άλλα μέτρα που να πείθουν τον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας και τη Διεθνή Κοινότητα για την πραγματική αλλαγή στάσης της Τεχεράνης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στη συμπληρωματική ημερησία διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ψήφιση στο σύνολο του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Οικονομικών: «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (Υπουργός Οικονομικών): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω μια μικρή επεξηγηματική παρέμβαση της νομοτεχνικής διατύπωσης που έχει διανεμηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (Υπουργός Οικονομικών): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Πρόκειται για μια νομοθετική αναδιατύπωση: Στο άρθρο 6 έχει προστεθεί η παράγραφος 10, προκειμένου να θεμελιώνεται το δικαίωμα των γυναικών με ανήλικα παιδιά στην εικοσιπενταετία, με βάση το χρόνο και όχι την ημερομηνία ενηλικίωσης του τέκνου.

Για να επωφεληθούν αυτής της διάταξης και οι γυναίκες, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2010 - διότι όπως ήταν γραμμένη η διάταξη δεν γινόταν σαφές ότι αυτό ισχύει - θα ήθελα να κάνω μια επαναδιατύπωση:

Στο άρθρο 6 παράγραφος 11, εδάφιο α', στην πρώτη σειρά μετά τις λέξεις «οι διατάξεις» προστίθενται οι λέξεις «των παραγράφων 1 έως και 9». Και στο τέλος του εδαφίου προστίθενται οι λέξεις «σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παραγράφου 10».

Αυτή η επαναδιατύπωση γίνεται, για να μην υπάρξει πρόβλημα ερμηνείας σε σχέση με τις γυναίκες που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2010.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό και στο σύνολο το νομοσχέδιο του Υπουργείου Οικονομικών: «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις» ως διενεμήθη και με τη νομοτεχνική βελτίωση του κυρίου Υπουργού;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το νομοσχέδιο έγινε δεκτό και στο σύνολο, κατά πλειοψηφία, με τη νομοτεχνική βελτίωση του κυρίου Υπουργού.

Συνεπώς το νομοσχέδιο του Υπουργείου Οικονομικών: «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις» έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

«Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 1 Εγγυήσεις - Εννοιολογικοί προσδιορισμοί

1. Το Δημόσιο εγγυάται τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος της χώρας με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς σύνταξης για κάθε δικαιούχο.

2. Βασική σύνταξη: Το ποσό της σύνταξης που δεν αναλογεί σε ασφαλιστικές εισφορές και χορηγείται μετά την 1.1.2015 με τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος αυτός.

3. Αναλογική σύνταξη: Το ποσό της σύνταξης που αναλογεί στις ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλουν για το χρόνο ασφάλισης, που διανύεται από 1.1.2011 και εφεξής, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των

Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας, οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και οι στρατιωτικοί, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015 στο Δημόσιο ή σε φορείς κύριας ασφάλισης.

Άρθρο 2

Ασφαλιστικό καθεστώς προσλαμβανόμενων στο Δημόσιο από 1.1.2011

1.α. Οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας, καθώς και οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που προσλαμβάνονται για πρώτη φορά από 1.1.2011 και μετά, υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

β. Τα ανωτέρω πρόσωπα ασφαλιζονται για ασθένεια, επικουρική σύνταξη και εφάπαξ βοήθημα στους οικείους φορείς, στους οποίους υπάγονται όσοι από αυτούς έχουν ασφαλισθεί για πρώτη φορά από 1.1.1993 και μετά στο Δημόσιο ή σε φορείς κύριας ασφάλισης.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για τους στρατιωτικούς που κατατάσσονται από 1.1.2011 και μετά, εξαιρουμένων των στρατευσίμων παθόντων οπλιτών στην υπηρεσία και ένεκα ταύτης.

3. Οι διατάξεις: α) του ν. 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α'), β) της παρ. 15 του άρθρου 9 και της παρ. 17 του άρθρου 34 του π.δ. 169/2007 (Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων - ΦΕΚ 210 Α') και γ) με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη όσων καθίστανται ανάπηροι εξαιτίας της υπηρεσίας και ένεκα ταύτης, κατά το μέρος που αφορούν τον υπολογισμό της σύνταξης των προσώπων που υπάγονται σε αυτές, εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την υπαγωγή των προσώπων που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

4. Οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας, καθώς και οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπηρετούν ή θα προσληφθούν μέχρι 31.12.2010 μπορούν να επιλέξουν προαιρετικά την υπαγωγή τους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου.

Άρθρο 3

Βασική σύνταξη

1. Από 1.1.2015 και εφεξής καθιερώνεται, για τους υπαγόμενους στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου, βασική σύνταξη. Το ύψος της βασικής σύνταξης για το έτος 2010 καθορίζεται στο ποσό των τριακοσίων εξήντα ευρώ (360,00) μηνιαίως για 12 μήνες και αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 7 του νόμου αυτού.

2. Την ανωτέρω βασική σύνταξη δικαιούνται:

α. Τα πρόσωπα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1, ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από την 1.1.2015 και εφεξής. Η βασική σύνταξη καταβάλλεται από την ημερομηνία έναρξης της συνταξιοδότησής τους. Για όσους η σύνταξη, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κεφαλαίου αυτού, αποτελεί άθροισμα δύο τμημάτων, η βασική σύνταξη υπολογίζεται αναλογικά με βάση τα έτη ασφάλισης από 1.1.2011 και εφεξής προς το συνολικό χρόνο ασφάλισης.

β. Το ποσό της βασικής σύνταξης μειώνεται αναλόγως όταν η σύνταξη καταβάλλεται μειωμένη, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 (ΦΕΚ 210 Α') και της παρ. 7 του άρθρου 19 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), καθώς και όταν μεταβιβάζεται η σύνταξη λόγω θανάτου.

γ. Η μείωση της βασικής σύνταξης προκειμένου για τα πρόσωπα που λαμβάνουν μειωμένη σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 και

της παρ. 7 του άρθρου 19 του ν. 2084/1992, ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται για τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης.

δ. Η βασική σύνταξη των προσώπων του τέταρτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 και του τέταρτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 26 του π.δ. 169/2007 και όσων από τα παραπάνω πρόσωπα υπάγονται στις διατάξεις του ν. 2084/1992, καθώς και των προσώπων στα οποία καταβάλλεται σύνταξη λόγω αναπηρίας, δεν μειώνεται ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

ε. Όταν χορηγείται σύνταξη λόγω θανάτου, το ποσό της βασικής σύνταξης προσδιορίζεται για τον επιζώντα σύζυγο και κάθε συνδικαιούχο πρόσωπο, με βάση το ποσοστό της σύνταξης που δικαιούται καθένας από αυτούς, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του π.δ. 169/2007 και του ν. 2084/1992.

Προκειμένου για τέκνα, η βασική σύνταξη καταβάλλεται για όσο χρόνο δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, μετά δε τη διακοπή της συνταξιοδότησής τους, το ποσοστό της βασικής σύνταξης που δικαιούνται προσαυξάνει ανάλογα το μερίδιο σύνταξης των λοιπών συνδικαιούχων προσώπων.

Εάν κάποιος από τα πρόσωπα της περίπτωσης αυτής λαμβάνει σύνταξη και από ίδιο δικαίωμα ή περισσότερες από μία κύριες συντάξεις λόγω θανάτου, από το Δημόσιο ή οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα, δικαιούται βασική σύνταξη για την εξ ιδίου δικαιώματος σύνταξη ή για τη μεγαλύτερη από τις συντάξεις λόγω θανάτου.

στ. Προκειμένου για συνταξιούχους εξ ιδίου δικαιώματος με περισσότερες της μιας συντάξεις χορηγείται μία βασική σύνταξη. Στους συνταξιούχους ή δικαιούχους μιας πλήρους και μιας μειωμένης σε ποσό κύριας σύνταξης, καταβάλλεται η βασική σύνταξη κατά πλήρες ποσό από τον φορέα που χορηγεί την πλήρη σύνταξη.

3. Την ανωτέρω βασική σύνταξη δικαιούνται όσοι δεν έχουν συμπληρώσει 15 έτη ασφάλισης στο Δημόσιο, εφόσον πληρούν αθροιστικά τα παρακάτω κριτήρια:

α) έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους, β) το ατομικό και το οικογενειακό τους εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή, κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, δεν υπερβαίνουν το ποσό των πέντε χιλιάδων σαραντα ευρώ (5.040) και δέκα χιλιάδων ογδόντα ευρώ (10.080) αντίστοιχα. Τα ανωτέρω ποσά ανακαθορίζονται κατά το ποσοστό αναπροσαρμογής της βασικής σύνταξης,

γ) διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη μεταξύ του 15ου και του 65ου έτους της ηλικίας τους. Η μόνιμη διαμονή αποδεικνύεται με τη διαδικασία που προβλέπεται για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους πολίτες τρίτων χωρών.

Το ύψος της βασικής σύνταξης είναι πλήρες για όσους πληρούν αθροιστικά τα ανωτέρω κριτήρια και έχουν συμπληρώσει στη χώρα τουλάχιστον τριάντα πέντε (35) πλήρη έτη μόνιμης διαμονής και μειώνεται κατά 1/35 για καθένα έτος που υπολείπεται των τριάντα πέντε (35) ετών διαμονής. Η βασική σύνταξη στην κατηγορία αυτή των δικαιούχων δεν μεταβιβάζεται. Αρμόδιος φορέας καταβολής της βασικής σύνταξης είναι ο φορέας που καταβάλλει το αναλογικό ποσό της σύνταξης.

4. η εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου γίνεται με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων περί προστασίας των πολιτών των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και των σχετικών συμβάσεων που έχει κυρώσει η Ελλάδα.

Άρθρο 4 Αναλογικό ποσό σύνταξης

1. Το αναλογικό ποσό σύνταξης υπολογίζεται για κάθε πλήρες έτος ασφάλισης, με βάση ποσοστά επί των συντάξιμων αποδοχών, τα οποία καθορίζονται ως εξής:

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΒΙΟ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ
ΑΠΟ	ΕΩΣ	

1	15	0,80%
16	18	0,86%
19	21	0,92%
22	24	0,99%
25	27	1,06%
28	30	1,14%
31	33	1,22%
34	36	1,31%
37	39	1,40%
40	50	1,50%

Το τελικό ποσό σύνταξης καθορίζεται για όλα τα έτη με βάση το συντελεστή που αντιστοιχεί στο τελευταίο πλήρες έτος ασφάλισης.

2. Ως μηνιαίες συντάξιμες αποδοχές, για τον υπολογισμό της αναλογικής σύνταξης λαμβάνεται υπόψη το ημερήσιο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών που έλαβε ο υπάλληλος καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού του βίου, πλην των αποδοχών του μήνα κατά τον οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης και επί των οποίων καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών και επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο υπάλληλος εντός της χρονικής αυτής περιόδου. Για τον προσδιορισμό των παραπάνω ασφαλιστέων αποδοχών, οι αποδοχές του υπαλλήλου, για κάθε ημερολογιακό έτος, πλην των ασφαλιστέων αποδοχών του τελευταίου έτους ή τμήματος έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά ποσοστό που καθορίζεται με τυπικό νόμο και με βάση τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και συντελεστή ωρίμανσης. Για το ποσοστό της αύξησης διατυπώνουν αιτιολογημένη γνώμη εκτός από την Ο.Κ.Ε. και η Ελληνική Στατιστική Αρχή και η Εθνική Αναλογιστική Αρχή. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2232/ 1994 (ΦΕΚ 140 Α') εφαρμόζεται και για την έκφραση γνώμης της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.

3. Όσοι έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην ασφάλιση του Δημοσίου έως και 31.12.2010 και θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015 δικαιούνται:

α) αναλογικό τμήμα σύνταξης που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισής τους στο Δημόσιο έως 31.12.2010, το οποίο υπολογίζεται με βάση τις οικείες διατάξεις του π.δ. 169/2007, του ν. 2084/1992, καθώς και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, όπως αυτές ισχύουν κατά το χρόνο συνταξιοδότησής τους,

β) αναλογικό τμήμα σύνταξης με βάση το χρόνο ασφάλισής τους από 1.1.2011 έως την ημερομηνία συνταξιοδότησής τους.

4.α. Το ποσό για το αναλογικό τμήμα της σύνταξης των προσώπων της προηγούμενης παραγράφου, για κάθε πλήρες έτος ασφάλισης, υπολογίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, αφού πρώτα συνυπολογιστούν τα έτη ασφάλισης που έχει πραγματοποιήσει ο ασφαλισμένος στο Δημόσιο έως 31.12.2010, οι δε συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό του αναλογικού τμήματος της σύνταξης από 1.1.2011 και εφεξής, είναι αυτές που προσδιορίζονται από το έτος αυτό και μετά.

β. Ειδικά για τον υπολογισμό του αναλογικού τμήματος της σύνταξης από 1.1.2011 και μετά, των προσώπων του τέταρτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007 και όσων από τα παραπάνω πρόσωπα υπάγονται στις διατάξεις του ν. 2084/1992, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015, λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό αναπλήρωσης που αντιστοιχεί στα 35 έτη ασφάλισης, σύμφωνα με τον πίνακα της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

5. Ειδικά για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης πριν την 1.1.2015 το τμήμα της μηνιαίας σύνταξης που αντιστοιχεί σε κάθε έτος ασφάλισης από 1.1.2013 και εφεξής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών, όπως αυτές προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις του π.δ. 169/2007, του ν. 2084/1992, καθώς και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, κατά περίπτωση, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 11 του νόμου αυτού και της παρ. 7 του άρθρου μόνου του ν. 3847/2010 (ΦΕΚ 67 Α').

6. Οι δικαιούχοι και το ποσό σύνταξης λόγω θανάτου ορίζονται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, καθώς και τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

7. Οι διατάξεις του άρθρου 3 και αυτού του άρθρου δεν έχουν εφαρμογή για τους στρατεύσιμους οπλίτες αναπήρους ειρηνικής περιόδου των οποίων η σύνταξη εξακολουθεί να υπολογίζεται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, κατά περίπτωση, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου.

8. Για τον υπολογισμό της σύνταξης των προσώπων που υπάγονται στις διατάξεις: α) του ν. 1897/1990, β) της παρ. 15 του άρθρου 9 και της παρ. 17 του άρθρου 34 του π.δ. 169/2007, καθώς και των προσώπων που καθίστανται ανάπηροι εξαιτίας της υπηρεσίας και ένεκα ταύτης, τα οποία έχουν προσληφθεί στο Δημόσιο ή καταταγεί μέχρι 31.12.2010, εξακολουθούν να ισχύουν οι οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσής του νόμου αυτού.

9. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του π.δ. 169/2007, του ν. 2084/1992, καθώς και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, κατά περίπτωση, όπως ισχύουν, κατά την ημερομηνία δημοσίευσής του νόμου αυτού.

10. Οι διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α') περί διαδοχικής ασφάλισης, έχουν εφαρμογή και για όσους υπάγονται στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου.

Άρθρο 5 **Πιστοποίηση αναπηρίας**

1. Μετά τη δημιουργία του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), από 1.1.2011 και την κατάργηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α') εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, που προβλέπουν δικαιοδοσία των Ανωτάτων Υγειονομικών Επιτροπών, Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.), Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.), της Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και των επιτροπών απαλλαγών και των τριμελών εξειδικευμένων επιτροπών.

2. Το ποσοστό αναπηρίας, που συνεπάγεται κάθε πάθηση ή βλάβη ή σωματική ή ψυχική ή πνευματική εξασθένιση ή η συνδυασμένη εμφάνιση τέτοιων παθήσεων ή βλαβών ή εξασθενήσεων, καθώς και οι υποτροπές αυτών, προκαθορίζεται για το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς φορείς με εκατοστιαία αναλογία στον Ενιαίο Κανονισμό Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α').

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ **ΛΟΙΠΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ**

Άρθρο 6 **Όρια ηλικίας συνταξιοδότησης - Εξίσωση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης ανδρών και γυναικών υπαλλήλων του Δημοσίου**

1.α. Το δεύτερο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 169/2007 (ΦΕΚ 210 Α'), καταργείται από 1.1.2011 και οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου της ίδιας περίπτωσης αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση για τους υπαλλήλους που έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά αρκεί η συμπλήρωση εικοσαετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010 η οποία αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία εντός του έτους 2011 και για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία από 1.1.2012 και μετά, κατά δύο (2) έτη για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ανεξάρτητα από το χρόνο πρόσληψής τους.»

β. Το δεύτερο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 26

του π.δ. 169/2007 (ΦΕΚ 210 Α') καταργείται από 1.1.2011 και οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου της ίδιας περίπτωσης αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση για τους στρατιωτικούς γενικά, που έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά αρκεί η συμπλήρωση εικοσαετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, η οποία αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία εντός του έτους 2011 και για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία από 1.1.2012 και μετά, κατά δύο (2) έτη για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ανεξάρτητα από το χρόνο κατάταξής τους.»

2.α. Οι διατάξεις της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής:

«α. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1997 το πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο.»

β. Οι διατάξεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007, αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής:

«β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992:

βα) Το πεντηκοστό δεύτερο (52ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο για όσους έχουν ανήλικα παιδιά, το οποίο αυξάνεται στο πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2012 και στο εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και μετά.

Οι διατάξεις της υποπερίπτωσης αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά.

ββ) Το πεντηκοστό (50ο) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο για όσους έχουν ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος παιδί ή σύζυγο, κατά ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω.

βγ) Το εξηκοστό πρώτο (61ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο, για τους λοιπούς υπαλλήλους, το οποίο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη, για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας τους.

γ. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής, ο υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το χρόνο που θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης.»

3. Οι διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής:

«β. Η σύνταξη όσων θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 2011 και μετά, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του πεντηκοστού έκτου (56ου) έτους της ηλικίας τους, το οποίο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη, για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού) έτους της ηλικίας τους. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη μειώνεται κατά 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα, που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της και μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.»

4. Οι διατάξεις της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται, από 1.1.2011, ως εξής:

«γ. Για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 και συμπληρώνουν τριάντα έξι (36) έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας το έτος 2011, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη μετά τη συμπλήρωση του πεντηκοστού ογδόου (58ου) έτους της ηλικίας τους. Ο ανωτέρω χρόνος υπηρεσίας για όσους συμπληρώνουν αυτόν από το έτος 2012 και μετά, αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για κάθε επόμενο ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης αυτής αυξάνεται σταδιακά από 1.1.2012 κατά ένα (1) έτος ετησίως και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού)

έτους της ηλικίας.

Τα έτη υπηρεσίας, καθώς και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπονται από τις διατάξεις της περίπτωσης αυτής έχουν εφαρμογή και για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 και συμπληρώνουν τριάντα επτά (37) έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας από 1.1.2012 και μετά.»

5. Οι διατάξεις της περίπτωσης ε' της παραγράφου 2 της περίπτωσης α' και της περίπτωσης στ' της παραγράφου 3 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 καταργούνται από 1.1.2011.

6. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης ζζ' της παραγράφου 3 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται από 1.1.2011, ως εξής:

«Η κατά το προηγούμενο εδάφιο επταετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, αυξάνεται κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος από την 1η Ιανουαρίου 1998 μέχρι τη συμπλήρωση δέκα (10) πλήρων ετών, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το αυξημένο όριο, που ισχύει κατά το έτος θεμελίωσης του δικαιώματος.»

7.α. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίστανται από 1.1.2013 ως εξής:

«Προκειμένου για όσους έχουν ανίκαν για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά αρκεί η συμπλήρωση του πεντηκοστού (50ού) έτους της ηλικίας τους εφόσον έχουν εικοσιπενταετή (25ετή) πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.»

β. Από 1.1.2013 καταργούνται:

- το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 2084/1992,
- η παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 2084/1992, που προστέθηκε με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 3029/2002 (ΦΕΚ 160 Α'),
- το τρίτο εδάφιο της περίπτωσης β' της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 2084/1992,
- το τρίτο και τέταρτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2084/1992,
- το πέμπτο και έκτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2084/1992, τα οποία προστέθηκαν με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 1 του ν. 3029/2002.

γ. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 19 του ν. 2084/1992, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις της παρ. 11 του άρθρου 1 του ν. 3029/2002 (ΦΕΚ 160 Α'), αντικαθίσταται από 1.1.2011, ως εξής:

«Η σύνταξη όμως αυτή αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας.»

8. Από 1.1.2011 το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 3660/2008 (ΦΕΚ 78 Α'), διαμορφώνεται στο πεντηκοστό τέταρτο (54ο) έτος, αυξανόμενο από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι της συμπλήρωσης του πεντηκοστού ογδόου (58ου) έτους της ηλικίας τους.

9. Από 1.1.2013 τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπονται, κατά περίπτωση, από τις διατάξεις του άρθρου αυτού για τους τακτικούς υπαλλήλους του Δημοσίου, έχουν εφαρμογή για τους δικαστικούς λειτουργούς, καθώς και για το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Ειδικά για τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των στρατιωτικών εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 20 του παρόντος νόμου.

10. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, η ενηλικίωση των τέκνων θεωρείται ότι γίνεται την 31η Δεκεμβρίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώνουν το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους.

11. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 9 του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παραγράφου 10. Για τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τις αντικαθιστώμενες ή καταργούμενες διατάξεις, κατά περίπτωση, τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης όσο και για τα όρια

ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξής τους.

12. Στο τέλος του άρθρου 11 του π.δ. 169/2007 προστίθεται παράγραφος 15 ως εξής:

«15. α. Αναγνωρίζεται πλασματικός χρόνος για κάθε παιδί, ο οποίος ανέρχεται σε ένα (1) έτος για το πρώτο παιδί και σε δύο (2) έτη για κάθε επόμενο παιδί και μέχρι το τρίτο.

β. Ο χρόνος αυτός λαμβάνεται υπόψη για τη θεμελίωση, καθώς και για την προσαύξηση της σύνταξης, με την προϋπόθεση ο υπάλληλος να έχει συμπληρώσει δεκαπενταετή (15ετή) πραγματική δημόσια υπηρεσία.

γ. Ο ανωτέρω πλασματικός χρόνος αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 2084/1992.

δ. Αν ο υπάλληλος έχει χρόνο ασφάλισης και σε άλλο φορέα κύριας σύνταξης, ο ανωτέρω πλασματικός χρόνος αναγνωρίζεται σε έναν μόνο φορέα κατ' επιλογή.

ε. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και για όσους υπαλλήλους έχουν ασφαλισθεί για πρώτη φορά από 1.1.1993 και μετά.»

Άρθρο 7 Αναπροσαρμογή συντάξεων και ανακαθορισμός ορίων ηλικίας

1. Από 1.1.2014 οι καταβαλλόμενες συντάξεις συμπεριλαμβανομένων των χορηγιών και των βοηθημάτων του Δημοσίου, αναπροσαρμόζονται μόνο με διάταξη ειδικού νόμου, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 73 του Συντάγματος στη βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους και δεν υπερβαίνει την ετήσια μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου υπερσχύει κάθε αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης νόμου ή κανονιστικής πράξης με την οποία προβλέπεται η αναπροσαρμογή ή αύξηση σύνταξης, χορηγίας ή βοηθήματος, που καταβάλλεται από το Δημόσιο, κατά τρόπο διαφορετικό από τον οριζόμενο με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου.

2. Από την 1.1.2011 και ανά διετία η Εθνική Αναλογιστική Αρχή εκπονεί αναλογιστικές μελέτες, οι οποίες επικυρώνονται από την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αντικείμενο τη συνεχή παρακολούθηση της εξέλιξης της εθνικής συνταξιοδοτικής δαπάνης. Με ειδικό νόμο ανακαθορίζονται οι συντάξεις με στόχο τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος. Το ύψος των ανωτέρω δαπανών, προβαλλόμενο έως το έτος 2060, δεν πρέπει να υπερβαίνει το περιθώριο αύξησης των 2,5 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, με έτος αναφοράς το 2009.

3. Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και του Δημοσίου, ανεξαρτήτως του χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 6 του νόμου αυτού και σε καταστατικές ή γενικές διατάξεις νόμων, ανακαθορίζονται κατά τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των εξήντα πέντε (65) ετών. Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 1.1.2021 και κατά την πρώτη εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή της δεκαετίας 2010 έως και 2020. Από 1.1.2024 τα ανωτέρω όρια ανακαθορίζονται ανά τριετία. Ο ανακαθορισμός των ορίων ηλικίας γίνεται με ειδικό νόμο, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 73 του Συντάγματος, που ψηφίζεται κατά το τελευταίο έτος κάθε περιόδου με βάση τους σχετικούς δείκτες που προσδιορίζονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Eurostat και αφορούν στην επόμενη περίοδο.

Άρθρο 8 Όροι συνταξιοδότησης επιζώντος συζύγου

1. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α') σχετικά με το κριτήριο της διάρκειας του γάμου βίου, προκειμένου να δικαιωθεί σύνταξη ο επιζών σύζυγος, έχουν εφαρμογή και για τους υπαγόμενους στις διατάξεις της συντα-

ξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου. Κατά τα λοιπά για τη συνταξιοδότηση των επιζώντων συζύγων εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 167/2007, 168/2007, 169/2007 και του ν. 2084/1992.

2.α. Οι διατάξεις των περιπτώσεων α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 62 του ν. 2676/1999 (ΦΕΚ 1 Α'), έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους επιζώντες συζύγους με εξαίρεση όσους έχουν αναπηρία κατά ποσοστό 67% και άνω που λαμβάνουν σύνταξη από το Δημόσιο. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν έχουν εφαρμογή για όσους λαμβάνουν και εξ ιδίου δικαιώματος σύνταξη από το Δημόσιο, ή πολεμική σύνταξη γενικά ή σύνταξη με βάση τις διατάξεις των νόμων 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α') και 1977/1991 (ΦΕΚ 185 Α'), καθώς και για όσους υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 (ΦΕΚ 57 Α').

β. Εάν στην κατά τα ανωτέρω μειωμένη σύνταξη του επιζώντος συζύγου συμμετέχουν ανάπηρα ή ανήλικα τέκνα ή τέκνα που σπουδάζουν υπό τις προϋποθέσεις της περίπτωσης δ' της παρ. 1 του άρθρου 5 του π.δ. 169/2007, ο επιζών σύζυγος μπορεί να ζητήσει την αναστολή καταβολής του μεριδίου του, οπότε αυτό επιμερίζεται στα τέκνα σε ίσα μέρη.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 2, καθώς και αυτές της παρ. 9 του άρθρου 4 του ν. 3620/2007 (ΦΕΚ 276 Α'), έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσα από τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις του π.δ. 167/2007 (ΦΕΚ 208 Α').

4. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν έχουν εφαρμογή για τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα των οποίων το δικαίωμα γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού.

Άρθρο 9 Συνταξιοδότηση μελών οικογένειας

1. α. Οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του π.δ. 169/2007, αντικαθίστανται ως εξής:

«4.α. Οι άγαμες θυγατέρες και οι άπορες άγαμες αδελφές αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν το δικαίωμα αυτό οι άγαμοι γιοί ή αδελφοί, αντίστοιχα.»

β. Κατ' εξαίρεση οι ενήλικες άγαμες θυγατέρες που δεν εμπíπτουν στις διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης και έλκουν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα από γονείς που προσλήφθηκαν στο Δημόσιο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982 δικαιούνται σύνταξης εφόσον συντρέχουν αθροιστικά, οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Να μην έχουν μηνιαίο εισόδημα από το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

ββ) Να μην έχουν φορολογητέο εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή μεγαλύτερο από το παραπάνω καθοριζόμενο κατώτατο όριο αναγόμενο σε ετήσια βάση.

γγ) Να μην λαμβάνουν άλλη σύνταξη και να μην έχουν ασφαλισθεί για σύνταξη σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας σύνταξης, για χρόνο με βάση τον οποίο προσδοκούν να θεμελιώσουν δικαίωμα ανταποδοτικής σύνταξης από τον φορέα αυτόν.

δδ) Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2010 να έχουν συμπληρώσει το πενήτηκοστό (50ό) έτος της ηλικίας τους.

Η σύνταξη των προσώπων της περίπτωσης αυτής, δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του κατώτατου ορίου σύνταξης του Δημοσίου όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.»

β. Οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 31 του π.δ. 169/2007, αντικαθίστανται ως εξής:

«5. α. Οι άγαμες θυγατέρες και οι άπορες άγαμες αδελφές αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν το δικαίωμα αυτό οι άγαμοι γιοί ή αδελφοί, αντίστοιχα.

β. Κατ' εξαίρεση οι ενήλικες άγαμες θυγατέρες που δεν εμπíπτουν στις διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης και έλκουν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα από γονείς που κατατάχθηκαν στις Ένοπλες Δυνάμεις ή τα Σώματα Ασφαλείας ή το Πυροσβεστικό Σώμα μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982, δικαιούνται σύνταξης

εφόσον συντρέχουν αθροιστικά, οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Να μην έχουν μηνιαίο εισόδημα από το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

ββ) Να μην έχουν φορολογητέο εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή μεγαλύτερο από το παραπάνω καθοριζόμενο κατώτατο όριο αναγόμενο σε ετήσια βάση.

γγ) Να μην λαμβάνουν άλλη σύνταξη και να μην έχουν ασφαλισθεί για σύνταξη σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας σύνταξης, για χρόνο με βάση τον οποίο προσδοκούν να θεμελιώσουν δικαίωμα ανταποδοτικής σύνταξης από τον φορέα αυτόν.

δδ) Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2010 να έχουν συμπληρώσει το πενήτηκοστό (50ό) έτος της ηλικίας τους.

Η σύνταξη των προσώπων της περίπτωσης αυτής, δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του κατώτατου ορίου σύνταξης του Δημοσίου όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.»

γ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές υπάγονται στις διατάξεις του π.δ. 167/2007 και του π.δ. 168/2007.

δ. Οι διατάξεις της περίπτωσης γ' της παρ. 1 των άρθρων 5 και 31 του π.δ. 169/2007, της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 2 του π.δ. 167/2007, καθώς και της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 35 του π.δ. 168/2007 (ΦΕΚ 209 Α') καταργούνται.

ε. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή για τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα, των οποίων το δικαίωμα συνταξιοδότησης γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού.

2. α. Οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 5 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται ως εξής:

«5. Στις άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες, εκτός από τις ανίκανες με ποσοστό 67% και άνω, μετά την ενηλικίωσή τους ή το τέλος των σπουδών τους η σύνταξή τους καταβάλλεται ολόκληρη μεν αν το συνολικό, εκτός από την κύρια και επικουρική σύνταξη, μηνιαίο πραγματικό ακαθάριστο εισόδημά τους, όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, δεν υπερβαίνει το 30πλάσιο του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κατά το έτος που αποκτήθηκαν τα εισοδήματα, περιορίζεται δε κατά το ένα τρίτο (1/3) του ποσού της, αν το εισόδημα αυτό υπερβαίνει το 30πλάσιο όχι όμως και το 40πλάσιο, κατά το ένα δεύτερο (1/2) αυτής εφόσον υπερβαίνει το 40πλάσιο, όχι όμως και το 50πλάσιο και κατά τα τρία τέταρτα (3/4) αυτής εφόσον υπερβαίνει το 50πλάσιο όχι όμως και το 60πλάσιο, μετά την υπέρβαση του οποίου η καταβολή της σύνταξης αναστέλλεται.»

β. Οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 31 του π.δ. 169/2007 αντικαθίστανται ως εξής:

«6. Στις άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες, εκτός από τις ανίκανες με ποσοστό 67% και άνω, μετά την ενηλικίωσή τους ή το τέλος των σπουδών τους η σύνταξή τους καταβάλλεται ολόκληρη μεν αν το συνολικό, εκτός από την κύρια και επικουρική σύνταξη, μηνιαίο πραγματικό ακαθάριστο εισόδημά τους, όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, δεν υπερβαίνει το 30πλάσιο του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ισχύει κατά το έτος που αποκτήθηκαν τα εισοδήματα, περιορίζεται δε κατά το ένα τρίτο (1/3) του ποσού της, αν το εισόδημα αυτό υπερβαίνει το 30πλάσιο όχι όμως και το 40πλάσιο, κατά το ένα δεύτερο (1/2) αυτής εφόσον υπερβαίνει το 40πλάσιο, όχι όμως και το 50πλάσιο και κατά τα τρία τέταρτα (3/4) αυτής εφόσον υπερβαίνει το 50πλάσιο όχι όμως και το 60πλάσιο, μετά την υπέρβαση του οποίου η καταβολή της σύνταξης αναστέλλεται.»

γ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα που συνταξιοδοτούνται με βάση τις οικείες διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 167/2007 και 168/2007, κατά περίπτωση.

δ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και για τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα, των οποίων το δικαίωμα συνταξιοδότησης γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού.

3. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3620/2007 (ΦΕΚ

276 Α') έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσα από τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις του π.δ. 168/2007.

Άρθρο 10 **Απασχόληση συνταξιούχων**

1. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 63 του ν. 2676/1999, όπως ισχύουν, έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που εργάζονται εκτός του ευρύτερου δημόσιου τομέα όπως αυτός έχει οριοθετηθεί με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α') ή αυτοαπασχολούνται. Ομοίως, έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους συνταξιούχους στρατιωτικούς, για τους οποίους όμως το αναφερόμενο όριο ηλικίας μειώνεται κατά δύο (2) έτη.

Οι διατάξεις της παρ. 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998, καθώς και των παραγράφων 1 έως 7 του άρθρου 58 του π.δ. 169/2007, εξακολουθούν να ισχύουν.

2. Οι συνταξιούχοι του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου υποχρεούνται, πριν αναλάβουν εργασία ή αυτοαπασχοληθούν, να δηλώσουν τούτο στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γ.Λ.Κ.. Παράλειψη της δηλώσεως συνεπάγεται καταλογισμό σε βάρος του συνταξιούχου του ποσού των συντάξεων που έλαβε κατά το χρονικό διάστημα της εργασίας του ή κατά το διάστημα που αυτοαπασχολείτο, και πρόστιμο επί του καταλογισθέντος ποσού ίσο με το νόμιμο τόκο υπερημερίας.

Άρθρο 11 **Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων**

1. Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενών (ΑΚΑΓΕ), το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'). Σκοπός του λογαριασμού είναι η κάλυψη ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.).

2. α. Η ΕΑΣ παρακρατείται μηνιαία από τις συντάξεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο ως εξής:

- α) Για συντάξεις από 1.400,01 έως 1.700,00 , ποσοστό 3%.
- β) Για συντάξεις από 1.700,01 έως 2.000,00 , ποσοστό 4%.
- γ) Για συντάξεις από 2.000,01 έως 2.300,00 , ποσοστό 5%.
- δ) Για συντάξεις από 2.300,01 έως 2.600,00 , ποσοστό 6%.
- ε) Για συντάξεις από 2.600,01 έως 2.900,00 , ποσοστό 7%.
- στ) Για συντάξεις από 2.900,01 έως 3.200,00 , ποσοστό 8%.
- ζ) Για συντάξεις από 3.200,01 έως 3.500,00 , ποσοστό 9%.
- η) Για συντάξεις από 3.500,01 και άνω, ποσοστό 10%.

β. Για τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού της σύνταξης της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, λαμβάνεται υπόψη το ποσό της μηνιαίας σύνταξης, καθώς και τα συγκεκριμένα με αυτή ποσά του επιδόματος εξομάλυνσης του άρθρου 1 του ν. 3670/2008 (ΦΕΚ 117 Α') και της τυχόν προσωπικής και αμεταβίβαστης διαφοράς.

3. α. Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τετρακοσίων ευρώ (1.400).

β. Από την κράτηση αυτή εξαιρούνται όσοι λαμβάνουν επίδομα ανικανότητας με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007, καθώς και όσοι λαμβάνουν πολεμική σύνταξη ή σύνταξη ως παθόντες στην υπηρεσία και ένδεκα ταύτης ή βάσει των διατάξεων των νόμων 1897/1990 (ΦΕΚ 120 Α') και 1977/1991 (ΦΕΚ 185 Α').

4. α. Στις περιπτώσεις που στη σύνταξη συντρέχουν περισσότεροι του ενός δικαιούχοι, για τον προσδιορισμό των ποσών σύνταξης της παραγράφου 2 λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της σύνταξης που έχει μεταβιβασθεί και το παρακρατηθέν ποσό επιμερίζεται ανάλογα.

β. Στις περιπτώσεις καταβολής στο ίδιο πρόσωπο περισσότερων από μία κύριες συντάξεις από το Δημόσιο ή από Ασφαλιστικό Φορέα, λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα των συντάξεων αυτών. Η παρακράτηση γίνεται από τον Φορέα που χορηγεί το

μεγαλύτερο ποσό σύνταξης.

γ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να καθορίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής.

5. Τα ποσά που παρακρατούνται με ευθύνη του Δημοσίου αποδίδονται στον Λογαριασμό του ΑΚΑΓΕ το αργότερο μέχρι το τέλος του επομένου, από την παρακράτηση, μήνα.

6. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις χορηγίες και τα βοηθήματα που καταβάλλει το Δημόσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ **ΛΟΙΠΕΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 12 **Εφάπαξ έκτακτη οικονομική παροχή**

1. Στους συνταξιούχους και χορηγιούχους του Δημοσίου, από ίδιο δικαίωμα ή από μεταβίβαση με εξαίρεση όσους λαμβάνουν σύνταξη δικαστικού ή μέλους του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή ιατρού του Εθνικού Συστήματος Υγείας ή βουλευτή ή σύνταξη των διατάξεων του άρθρου 27 του ν. 1813/1988 (ΦΕΚ 243 Α'), χορηγείται εφάπαξ έκτακτη οικονομική παροχή για το έτος 2009.

2. Το ποσό της έκτακτης οικονομικής παροχής ανέρχεται:

α) σε 500 ευρώ για μηνιαία ακαθάριστη βασική σύνταξη, μέχρι του ποσού των 800 ευρώ,

β) σε 300 ευρώ για μηνιαία ακαθάριστη βασική σύνταξη από του ποσού των 800,01 ευρώ μέχρι του ποσού των 1.100 ευρώ.

Για μηνιαία ακαθάριστη βασική σύνταξη ποσού από 1.100,01 ευρώ και άνω δεν καταβάλλεται η έκτακτη οικονομική παροχή.

Ως ημερομηνία προσδιορισμού του ποσού της μηνιαίας ακαθάριστης βασικής σύνταξης, λαμβάνεται υπόψη η 31.12.2008.

3. Η ανωτέρω έκτακτη οικονομική παροχή είναι αφορολόγητη, δεν υπόκειται σε κράτηση για υγειονομική περίθαλψη και δεν λαμβάνεται υπόψη για τη χορήγηση του Ε.Κ.Α.Σ..

4. Στις περιπτώσεις καταβολής στο ίδιο πρόσωπο δύο συντάξεων από το Δημόσιο, για τον προσδιορισμό της μηνιαίας ακαθάριστης βασικής σύνταξης, θα ληφθούν υπόψη αθροιστικά τα αντίστοιχα ποσά και των δύο συντάξεων και στην περίπτωση που δικαιούται, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού την ανωτέρω παροχή, αυτή θα καταβληθεί με την μία εκ των δύο συντάξεων.

5. Στις περιπτώσεις που στη σύνταξη συντρέχουν περισσότεροι του ενός δικαιούχοι, το ποσό της έκτακτης οικονομικής παροχής που θα καταβληθεί στον καθένα από αυτούς είναι αυτό που αντιστοιχεί στο ποσό της ακαθάριστης μηνιαίας βασικής σύνταξης που του καταβάλλεται.

6. Δεν χορηγείται η ανωτέρω εφάπαξ έκτακτη οικονομική παροχή σε όσα από τα πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού καταβάλλεται μειωμένη σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 20 παράγραφος 1 του ν. 2084/1992 και 6 παράγραφος 9 του ν. 2227/1994 (ΦΕΚ 129 Α') και της παραγράφου 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 (ΦΕΚ 57 Α').

7. Όσοι έχουν εξέλθει της Υπηρεσίας από 1ης Ιανουαρίου 2009 μέχρι την ημερομηνία ισχύος του ν. 3758/2009 (ΦΕΚ 68 Α'), θα λάβουν σύμφωνα με τα ανωτέρω την έκτακτη οικονομική παροχή με τη σύνταξή τους, ενώ όσοι εξέρχονται της υπηρεσίας μετά την ημερομηνία ισχύος του νόμου αυτού θα λάβουν την παροχή αυτή από την υπηρεσία από την οποία εξήλθαν.

8. Όσοι κατέστησαν συνταξιούχοι εκ μεταβίβασης εντός του έτους 2009 δικαιούνται την έκτακτη οικονομική παροχή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό, μόνο εφόσον δεν κρίθηκε το αντίστοιχο δικαίωμα των προσώπων από τα οποία έλκουν το δικαίωμα συνταξιοδότησής τους.

Άρθρο 13 **Συνταξιοδοτικό καθεστώς του αγρονομικού προσωπικού της Ελληνικής Αγροφυλακής**

1. Στο τέλος του άρθρου 1 του Κώδικα Πολιτικών και Στρα-

τιωτικών Συντάξεων (π.δ.169/2007, ΦΕΚ 210 Α'), προστίθεται παράγραφος 15 ως εξής:

«15. Το αγρονομικό προσωπικό της Ελληνικής Αγροφυλακής, η οποία συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3585/2007 (ΦΕΚ 148 Α'), δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο με εφαρμογή όλων των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για την απονομή σύνταξης στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους.»

2. Στο τέλος του άρθρου 9 του π.δ.169/2007, προστίθεται παράγραφος 17 ως εξής:

«17α. Ως μισθός για τον κανονισμό της σύνταξης του αγρονομικού προσωπικού της παραγράφου 15 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού, κατά περίπτωση, που έφερε κατά την έξοδο του από την υπηρεσία, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, μαζί με την προσαύξηση του τυχόν καταβαλλόμενου επιδόματος χρόνου υπηρεσίας.»

Οι διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3513/2006 (ΦΕΚ 265 Α'), έχουν εφαρμογή για τα πρόσωπα του άρθρου αυτού.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού ισχύουν από την 5η Ιουλίου 2007.

4. Η προθεσμία για την υποβολή της υπεύθυνης δήλωσης των διατάξεων της παραγράφου 17 του άρθρου 4 του ν. 3513/2006 (ΦΕΚ 265 Α'), για όσους υπαλλήλους έχουν ήδη μεταταγεί ή μεταφερθεί στην Ελληνική Αγροφυλακή από 5 Ιουλίου 2007, είτε ως αγρονομικό είτε ως πολιτικό προσωπικό αυτής, αρχίζει από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού.

5. Μετά την περίπτωση ι' της παρ. 2 του άρθρου 9 του π.δ. 169/2007, όπως ισχύει, προστίθεται από 1ης Ιανουαρίου 2010 περίπτωση ια' ως εξής:

«ια. για το αγρονομικό προσωπικό, το επίδομα θέσης ευθύνης των διατάξεων της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 3585/2007. Το επίδομα αυτό, δεν ενσωματώνεται στο συντάξιμο μισθό στην περίπτωση που καταβαλλόταν λόγω άσκησης καθηκόντων αναπλήρωσης προϊστάμενου.»

6. α. Οι συντάξεις όσων από τα πρόσωπα του άρθρου αυτού έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού, αναπροσαρμόζονται ούτως, από τις αρμόδιες Διευθύνσεις Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο του άρθρου αυτού.

β. Το επίδομα της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού υπόκειται σε κράτηση για κύρια σύνταξη υπέρ Δημοσίου.

Άρθρο 14

Συνταξιοδότηση αιρετών οργάνων

1. Οι διατάξεις της παραγράφου 14 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 (ΦΕΚ 57 Α') έχουν εφαρμογή για τους βουλευτές και τα αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, που λαμβάνουν συγχρόνως σύνταξη από το Δημόσιο, και βουλευτική αποζημίωση ή έξοδα παράστασης, αντίστοιχα.

2. Δήμαρχοι και πρόεδροι Κοινοτήτων που επιλέγουν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3833/2010 τα έξοδα παράστασης, διατηρούν το καθεστώς υγειονομικής περιθάλψης στο οποίο υπάγονταν ως συνταξιούχοι, οι δε αναλογούσες κρατήσεις υπολογίζονται επί των εξόδων παράστασης και αποδίδονται, ανά μήνα, στον οικείο φορέα.

3. α. Τα αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, με εξαίρεση τους προέδρους νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, τους νομάρχες, τους δημάρχους, και τους προέδρους Κοινοτήτων, που επιλέγουν την καταβολή των εξόδων παράστασης αντί των αποδοχών της οργανικής τους θέσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 8 του ν. 3833/2010 (ΦΕΚ 40 Α'), εξακολουθούν να διέπονται από το ασφαλιστικό καθεστώς των φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περιθάλψης, που είχαν πριν την εκλογή τους, οπότε και ο χρόνος ηθικής τους, ως αιρετών οργάνων, θεωρείται ως πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία στη θέση από την οποία προέρχονται. Οι αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές υπολογί-

ζονται επί των τακτικών μηνιαίων αποδοχών της οργανικής τους θέσης, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά και παρακρατούνται από τα έξοδα παράστασης, αποδιδόμενες, ανά μήνα, στους οικείους ασφαλιστικούς φορείς. Όπου προβλέπεται εργοδοτική εισφορά αυτή καταβάλλεται από το φορέα της οργανικής τους θέσης.

β. Η ασφαλιστική τακτοποίηση των προσώπων της παραγράφου αυτής για το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3833/2010 μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις οικείες διατάξεις του κάθε φορέα ή ταμείου.

γ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής υπερισχύουν κάθε αντίθετης ρύθμισης.

Άρθρο 15

Συνταξιοδότηση υπαλλήλων της Βουλής

1. Για τον υπολογισμό της σύνταξης και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Βουλής, εφαρμόζονται από 1.1.2011 οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, κατά περίπτωση, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά για τους τακτικούς υπαλλήλους των Υπουργείων.

Ως μισθός για τον υπολογισμό της σύνταξης τους λαμβάνεται αυτός που προσδιορίζεται από τις οικείες διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν έχουν εφαρμογή για τους υπαλλήλους της Βουλής που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010, για τη συνταξιοδότηση των οποίων, ανεξαρτήτως του χρόνου συνταξιοδότησής τους, εφαρμόζεται το ισχύον έως τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καθεστώς, το οποίο προβλέπεται από τον Κανονισμό της Βουλής.

Άρθρο 16

Λοιπές συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις

1. Στο προτελευταίο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 169/2007 μετά τις λέξεις εντός της παρενθέσεως προστίθενται οι λέξεις «ή πάσχουν από αιμορροφιλία Α' ή Β' ή μυασθένεια – μυοπάθεια ή έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των άνω ή κάτω άκρων ή του ενός άνω και του ενός κάτω άκρου».

2. Στο προτελευταίο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 26 του π.δ. 169/2007 μετά τις λέξεις «ή έχουν υποστεί μεταμόσχευση» προστίθενται οι λέξεις «μυελού των οστών ή συμπαγών οργάνων (καρδιά, πνεύμονες, ήπαρ, πάγκρεας και νεφρό) ή πάσχουν από αιμορροφιλία Α' και Β' ή μυασθένεια – μυοπάθεια ή έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των άνω ή κάτω άκρων ή του ενός άνω και του ενός κάτω άκρου».

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού, έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα πρόσωπα στα οποία έχουν συντρέξει οι προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών κατά το παρελθόν και έχουν εξέλθει της υπηρεσίας πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, καθώς και για τις οικογένειες όσων από αυτούς έχουν πεθάνει. Οι συντάξεις των προσώπων του άρθρου αυτού, αναπροσαρμόζονται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων και τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του επομένου της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης μήνα και προκειμένου για όσους έχουν υποστεί μεταμόσχευση μυελού των οστών ή συμπαγών οργάνων από την ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3620/2007.

Άρθρο 17

Αναγνωριζόμενες υπηρεσίες

1. Μετά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 11 του π.δ. 169/2007, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2011 και μετά, θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και ο χρόνος σπουδών, μετά τη συμπλήρωση

του 17ου έτους της ηλικίας, σε μέσες επαγγελματικές σχολές, ο οποίος είναι ίσος με τα κατά το χρόνο αποφοίτησης επίσημα ακέραια χρόνια σπουδών της οικείας σχολής, εφόσον ο χρόνος αυτός δεν λογίζεται συντάξιμος με βάση άλλες διατάξεις. Για τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας που λογίζεται συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής ανέρχεται σε δύο (2) έτη. Ο ανωτέρω χρόνος σπουδών αναγνωρίζεται ως συντάξιμος εφόσον ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει υπηρεσία 12 ετών.»

2. Η αναγνώριση και εξαγορά των χρόνων της προηγούμενης παραγράφου διενεργείται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 17 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α').

3. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 11 του π.δ. 169/2007 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επίσης θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας ο χρόνος άδειας άνευ αποδοχών ανατροφής παιδιών ηλικίας μέχρι 6 ετών, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά με βάση τις οικείες διοικητικές διατάξεις, με την προϋπόθεση της καταβολής από τον υπάλληλο των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών.»

4. Ο συνολικός χρόνος ο οποίος αναγνωρίζεται με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου αυτού, συμπεριλαμβανομένου και του χρόνου στρατιωτικής θητείας, δεν μπορεί να υπερβεί τα 7 έτη.

Ειδικότερα, ο χρόνος αυτός καθορίζεται κατ' ανώτατο όριο:

α) σε τέσσερα (4) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2011,

β) σε πέντε (5) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2012,

γ) σε έξι (6) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2013 και

δ) σε επτά (7) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2014 και εφεξής.

5. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα πρόσωπα που ασφαλιίστηκαν για πρώτη φορά από 1.1.1993 και μετά σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου.

Άρθρο 18

Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων και επικαιροποίηση ποσού αναλογιστικού ισοδυνάμου

1. Πρόσωπο του οποίου λήγουν τα καθήκοντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς να έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα από αυτές, δικαιούται να μεταφέρει στον ελληνικό φορέα κοινωνικής ασφάλισης που είχε υπαχθεί πριν την ανάληψη υπηρεσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή που θα υπαχθεί μετά την λήξη των καθηκόντων του, το ασφαλιστικό στατιστικό ισοδύναμο των δικαιωμάτων σύνταξης που έχει αποκτήσει στις Κοινότητες.

2. Η αίτηση μεταφοράς συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων διαβιβάζεται από τη Διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον ή στους αρμόδιους ελληνικούς φορείς κοινωνικής ασφάλισης, μέσω του Οργανισμού Σύνδεσης.

3. Ως Οργανισμοί Σύνδεσης, ορίζονται οι φορείς που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 2592/1998.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθορίζεται ο τρόπος μετατροπής του ασφαλιστικού στατιστικού ισοδυνάμου της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού σε συντάξιμα έτη, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων.

5. Οι διατάξεις του γ' εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 10 του ν. 2592/1998 (ΦΕΚ 57 Α'), τροποποιούνται ως εξής:

«Ο ενδιαφερόμενος από την ημερομηνία που φέρει το εν λόγω έγγραφο κοινοποίησης πρέπει σε προθεσμία είκοσι τεσσάρων (24) μηνών να δηλώσει εγγράφως στον ελληνικό φορέα κοινωνικής ασφάλισης, μέσω της Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν αποδέχεται τη μεταφορά του αναλογιστικού ισοδυνάμου από το Ελληνικό Σύστημα στο Σύστημα Συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

6.α. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 11 του ν.

2592/1998, αντικαθίστανται από 1.5.2004 ως εξής:

«5. Ο Οργανισμός Σύνδεσης κατά την πραγματική μεταφορά του αναλογιστικού ισοδυνάμου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 10 του παρόντος νόμου, βεβαιώνει τόσο τη Διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και τον ενδιαφερόμενο ότι το μεταφερόμενο ποσό αποτελεί το αναλογιστικό ισοδύναμο των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που οφείλονται κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στη Διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τους ελληνικούς φορείς κοινωνικής ασφάλισης, στους οποίους είχε υπαχθεί ο υπάλληλος πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι είναι απαλλαγμένο από κάθε είδους φόρο ή κράτηση.»

β. Το ποσό του αναλογιστικού ισοδυνάμου το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 2592/1998, μεταφέρεται στο Συνταξιοδοτικό Σύστημα των Υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αναγωγή του στο χρόνο της πραγματικής μεταφοράς του, βάσει του επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Ως χρόνος πραγματικής μεταφοράς νοείται η εξηκοστή (60ή) ημέρα, από την ημερομηνία περιέλευσης της δήλωσης αποδοχής του ενδιαφερομένου στον Οργανισμό Σύνδεσης. Εάν η πραγματική μεταφορά διενεργηθεί μετά την 60ή ημέρα, ο Οργανισμός Σύνδεσης, μετά από ενημέρωσή του, πρέπει να υπολογίσει και μεταφέρει το επιπλέον ποσό.

Η κατά τα ανωτέρω αναγωγή διενεργείται από τον οικείο Οργανισμό Σύνδεσης και προκειμένου για περιπτώσεις που αφορούν ασφαλιστικά δικαιώματα κύριας σύνταξης και εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τις Διευθύνσεις Ελέγχου και Εντολής Πληρωμής της Υπηρεσίας Συντάξεων, κατά περίπτωση.

γ. Ως χρόνος πραγματικής μεταφοράς:

ι. για ποσά αναλογιστικού ισοδυνάμου που έχουν ήδη μεταφερθεί στο συνταξιοδοτικό σύστημα των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι την ημερομηνία ισχύος του νόμου αυτού, νοείται η εξηκοστή (60ή) ημέρα από την ημερομηνία της περιέλευσης στον Οργανισμό Σύνδεσης της έγγραφης γνωστοποίησης της περίπτωσης από την αρμόδια Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου και

ii. για δηλώσεις αποδοχής που έχουν περιέλθει στον Οργανισμό Σύνδεσης πριν από την ημερομηνία ισχύος του νόμου αυτού και εκκρεμούν σε οποιονδήποτε στάδιο, νοείται η εξηκοστή (60ή) ημέρα από την ημερομηνία ισχύος του νόμου αυτού.

δ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν για όσες αιτήσεις μεταφοράς συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα στο σύστημα συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν υποβληθεί από 1.5.2004 και μετά.

Άρθρο 19

Έκταση εφαρμογής

Οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων κατά το μέρος που αφορούν τους υπαγομένους στο ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου, εφαρμόζονται αναλόγως και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημόσιους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς, καθώς και για το προσωπικό του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος και των υπαλλήλων των ασφαλιστικών Ταμείων του προσωπικού των Σιδηροδρομικών Δικτύων, που διέπονται από το καθεστώς του ν.δ. 3395/1955 (ΦΕΚ 276 Α').

Άρθρο 20

1. Συνταξιοδοτικά δικαιώματα στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος που έχουν θεμελιωθεί ή θεμελιώνονται μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2010 δεν θίγονται από την παραμονή τους στην υπηρεσία μετά την ημερομηνία αυτή και τυχόν συνταξιοδοτικές μεταβολές στη διάρκεια αυτής δεν επηρεάζουν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησής τους, τον τρόπο υπολογισμού, καθώς και το

χρόνο έναρξης καταβολής της σύνταξής τους.

2. Για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος που θεμελιώνουν, σύμφωνα με τις υφιστάμενες μέχρι τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου διατάξεις, συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2011, η υποχρέωση συντάξιμης υπηρεσίας αυξάνεται κατά ενάμισι (1 ½) επιπλέον έτος. Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα το έτος 2012 η υποχρέωση συντάξιμης υπηρεσίας αυξάνεται κατά τρία (3) επιπλέον έτη. Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα το έτος 2013, η υποχρέωση συντάξιμης υπηρεσίας αυξάνεται κατά τεσσεράμισι (4 ½) επιπλέον έτη και για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα το έτος 2014, η υποχρέωση συντάξιμης υπηρεσίας αυξάνεται κατά έξι (6) επιπλέον έτη.

3. Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2014, ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης, ως προς τις κατηγορίες προσωπικού των παραγράφων 1 και 2, ρυθμίζεται σύμφωνα με τις ισχύουσες μέχρι τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου διατάξεις του άρθρου 42 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007) και του άρθρου 1 του ν. 3029/2002. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1.1.2015 και μετά, η σύνταξη τους υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του νόμου αυτού.

4. Για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος που δεν υπάγονται στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 και θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1.1.2015 και μετά, δικαιούνται σύνταξη, εφόσον έχουν συμπληρώσει το εξηκοστό (60ό) έτος της ηλικίας τους ή σαράντα (40) έτη συντάξιμης υπηρεσίας, στα οποία συνυπολογίζονται αθροιστικά:

α. Ο χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, όπως αυτός προσδιορίζεται στις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007), όπως ισχύει σήμερα.

β. Ο χρόνος συντάξιμης υπηρεσίας που λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο ή τριπλάσιο μέχρι πέντε (5) έτη, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 40 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007), όπως ισχύει σήμερα.

γ. Ο χρόνος διαδοχικής ασφάλισης που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος σύμφωνα με την παράγραφο 10 του άρθρου 4 του νόμου αυτού.

5. Για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος που δεν υπάγονται στις παραγράφους 1 και 2 και απομακρύνονται αυτεπαγγέλτως, εκτός των περιπτώσεων επιβολής καταστατικής ποινής που συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος καταβολής σύνταξης, η σύνταξη καταβάλλεται με τη συμπλήρωση του χρόνου που αντιστοιχεί στα τριάντα πέντε (35) έτη πραγματικής υπηρεσίας ή με τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού) έτους της ηλικίας.

6. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 41 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007) τροποποιείται ως εξής: «Ο διπλασιασμός ή τριπλασιασμός του συντάξιμου χρόνου των στρατιωτικών της παραγράφου 1 γίνεται μόνον εφόσον αυτοί συμπλήρωσαν είκοσι πέντε (25) έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας.»

Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 9 του άρθρου 41 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007) τροποποιείται ως εξής: «Ο διπλασιασμός του συντάξιμου χρόνου των στρατιωτικών που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο γίνεται μόνον εφόσον αυτοί συμπλήρωσαν πραγματική στρατιωτική υπηρεσία είκοσι πέντε (25) ετών.»

7. Το δικαίωμα ανάκλησης της αίτησης παραίτησης, λόγω συνταξιοδότησης, που προβλέπεται στις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου μόνου του ν.3847/2010 (ΦΕΚ 67 Α') παρέχεται για ένα (1) μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

Άρθρο 21

1. Ο χρόνος υπηρεσίας των Εθελοντών Μακράς Θητείας (ΕΜΘ) του ν. 1848/1989 (ΦΕΚ 112 Α') που διανύθηκε στις Ένοπλες Δυνάμεις με την ιδιότητα του Οπλίτη Πενταετούς Υποχρέωσης (ΟΠΥ) ή του Εθελοντή Πενταετούς Υποχρέωσης (ΕΠΥ),

καθώς και ο χρόνος υπηρεσίας των ανακαταταγμένων Εφέδρων Αξιωματικών Μακράς Διάρκειας, οι οποίοι ανανέωσαν την παραμονή τους στο Στράτευμα με βάση τις διατάξεις του ν. 1680/1987 (ΦΕΚ 7 Α'), και για τον οποίο ασφαλίστηκαν στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ και ΕΤΕΑΜ, αναγνωρίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και για όσους υπηρέτησαν ως ΟΠΥ ή ΕΠΥ, οι οποίοι μετά την απομάκρυνση τους από τις θέσεις αυτές κατατάχθηκαν στα Σώματα Ασφαλείας ή το Πυροσβεστικό Σώμα ή διορίστηκαν στο Δημόσιο. Η αναγνώριση γίνεται μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων, με πράξη της αρμόδιας Διεύθυνσης Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Οι ασφαλιστικές εισφορές για κύρια και επικουρική σύνταξη (εργοδότη και ασφαλισμένου) που έχουν καταβληθεί στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ και ΕΤΕΑΜ για το παραπάνω χρονικό διάστημα αποδίδονται στο Δημόσιο εντός εξαμήνου από την κοινοποίηση σε αυτά της σχετικής πράξης αναγνώρισης.

2. Οι εφέδροι εξ εφέδρων Αξιωματικοί του άρθρου 53 του ν. 833/1937 (ΦΕΚ 351 Α') ασφαλίζονται στο Δημόσιο και αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν δικαίωμα σύνταξης και οι μόνιμοι Αξιωματικοί, ανεξαρτήτως του χρόνου κατάταξής τους στις Ένοπλες Δυνάμεις. Ο χρόνος ασφάλισής τους, κατά το διάστημα που είχαν τη στρατιωτική ιδιότητα, σε άλλα Ταμεία πλην εκείνων των Ενόπλων Δυνάμεων λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης δημόσιας υπηρεσίας.

3. Τα πρόσωπα του άρθρου 7 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') ασφαλίζονται υποχρεωτικά στο Δημόσιο από την κατάταξή τους ως στρατιωτικοί και προαιρετικά σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς συναφείς με την απόκτηση νέας ιδιότητας, χωρίς χρονικό περιορισμό, με υποβολή σχετικής δήλωσης και καταβολής σε αυτούς του συνόλου των εισφορών από τους ασφαλισμένους. Τυχόν εισφορές που παρακρατήθηκαν υπέρ των εν λόγω ασφαλιστικών φορέων για χρόνο που συμπίπτει με το χρόνο ασφάλισης στο Δημόσιο συμψηφίζονται με τις εισφορές όσων επιλέξουν την προαιρετική ασφάλιση στους φορείς αυτούς.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για όσους έχουν ήδη εξέλθει της υπηρεσίας μέχρι την ισχύ του νόμου αυτού, καθώς και για τις οικογένειες αυτών που έχουν αποβιώσει, τα δε οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του επόμενου της υποβολής της αίτησης μήνα.

Άρθρο 22

1. Το εδάφιο α' της περίπτωσης ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο ελάχιστος χρόνος σπουδών στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, ανεξαρτήτως του χρόνου κατάταξής τους, για την απόκτηση ενός πτυχίου σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, εφόσον αυτός δεν λογίζεται ως συντάξιμος σύμφωνα με άλλες διατάξεις. Για τον υπολογισμό του χρόνου θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου προσμετρώνται και ο ανωτέρω χρόνος σπουδών.»

2. Στο άρθρο 40 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, ΦΕΚ 210 Α') προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Ο επανακαθορισμός των μονάδων και υπηρεσιών που αναφέρονται στις παραγράφους 5 και 6 του παρόντος άρθρου, στις οποίες λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο και ως τέτοιος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε σε αυτές, γίνεται με ειδικό νόμο, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 73 του Συντάγματος.»

3. Προκειμένου για τα στελέχη των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, ο χρόνος υπηρεσίας των πέντε (5) ετών που λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, ΦΕΚ 210 Α'), αναγνωρίζεται ως συντάξιμος με καταβολή του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένου και εργοδότη, από τους ενδιαφερομένους. Οι ει-

σφορές αυτές υπολογίζονται επί της εκάστοτε αποζημίωσης που λαμβάνουν για εργασία πέραν του πενθημέρου, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης ΣΤ' του άρθρου 55 του ν. 1249/1982 (ΦΕΚ 43 Α') και παρακρατούνται κατά το χρόνο καταβολής της αποζημίωσης, κατ' ανώτατο όριο για μία πενταετία.

4. Ο συντάξιμος χρόνος του ένστολου προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος που έχει καταταγεί μέχρι την 31.12.1995 και θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης από την 1.1.2015 και μετά προσαυξάνεται κατά τρία (3) έτη, με την καταβολή της προβλεπόμενης, από τις διατάξεις του άρθρου 59 του π.δ. 169/2007, εισφοράς για τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών συντάξιμης υπηρεσίας.

Άρθρο 23 **Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις."

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών ως προς την ψήφιση στο σύνολο του παραπάνω νομοσχεδίου.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το Σώμα παρέσχε τη ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμεθα στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Συζήτηση και ψήφιση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76 του Συντάγματος και του άρθρου 118 του Κανονισμού της Βουλής, της πρότασης του Προέδρου της Βουλής «Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')».

Κύριοι συνάδελφοι, προτείνω η συζήτηση να γίνει με τη διαδικασία του άρθρου 97 του Κανονισμού της Βουλής.

Κατά τη σημερινή συζήτηση για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής, όπως επίσης και για την προηγηθείσα ψήφιση στο σύνολο του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Οικονομικών «Μεταρρύθμιση του Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις», ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Σπυρίδων Χαλβατζής ορίζει ως Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο τον Βουλευτή κ. Αντώνη Σκυλλάκο.

Κύριοι συνάδελφοι, να ξεκινήσουμε με τους εισηγητές ή με τη δική μου γενική εισήγηση;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Με εσάς, κύριε Πρόεδρε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΒΛΙΑΣ: Καλύτερα με την εισήγηση του Προέδρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ξεκινούμε, λοιπόν, με την εισήγηση του Προέδρου, θα ακολουθήσουν οι εισηγητές των κομμάτων και μετά οι Βουλευτές που θα θελήσουν να πάρουν το λόγο.

Επίσης, κύριοι συνάδελφοι, η εγγραφή των ομιλητών μπορεί να ξεκινήσει από τώρα και μέχρι και την ολοκλήρωση της τοποθέτησης και του δεύτερου εισηγητή. Έτσι, θα έχουμε χρόνο για να εγγραφούν, εάν επιθυμούν, περισσότεροι συνάδελφοι Βουλευτές.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΙΩΤΗΣ)

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητείται σήμερα στην Ολομέλεια η πρόταση που κατέθεσα για την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής.

Όπως ήδη γνωρίζετε, από την αρχή της θητείας μου στο αξίωμα του Προέδρου του Ελληνικού Κοινοβουλίου, με τη δική σας ψήφο, είχα δεσμευτεί για την πραγματοποίηση μιας σειράς ουσιαστικών αλλαγών στον Κανονισμό της Βουλής, οι οποίες θα επιδιώξουν να επιφέρουν αναβάθμιση του ρόλου του Κοινοβουλίου, βελτίωση της λειτουργικότητας του σύγχρονου κοινοβουλευτισμού και της αποτελεσματικότητάς του, προς όφελος πάντα του πολίτη.

Θυμίζω ότι ήδη τους προηγούμενους μήνες έχουν ληφθεί μία σειρά από σημαντικά μέτρα προς αυτήν την κατεύθυνση, κυρίως της αναβάθμισης του ρόλου του Κοινοβουλίου, όπως είναι για παράδειγμα, η συμμετοχή στη διαδικασία της επιλογής –συμμετοχή κατά κάποιον τρόπο– του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και δύο μελών της διοίκησης της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής από τη Διάσκεψη, η οποία, μετά από εισήγηση του αρμοδίου Υπουργού, επιλέγει με αυξημένη πλειοψηφία τη διοίκηση πλέον της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, καθώς επίσης, θυμίζω, και τη συμμετοχή της Βουλής στη διαδικασία επιλογής της ηγεσίας της δικαιοσύνης με τη διατύπωση γνώμης της Διάσκεψης των Προέδρων, κατόπιν ακρόασης των υποψηφίων δικαστικών λειτουργών.

Αποτελεί βαθιά πεποίθησή μου –και το επαναλαμβάνω για μία ακόμη φορά– ότι το Κοινοβούλιο πρέπει συνεχώς να αναδεικνύεται ως ο χώρος ουσιαστικής διαβούλευσης και ανταλλαγής απόψεων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα του ελληνικού λαού κατά τον καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο. Η ανάγκη αυτή φαντάζει ακόμη περισσότερο επιτακτική ιδιαίτερα τώρα, σ' αυτήν τη χρονική συγκυρία κατά την οποία η χώρα και το πολιτικό σύστημα δοκιμάζονται.

Είναι καθήκον μας να αποδεικνύουμε, πιστεύω, καθημερινά ότι

τόσο οι Βουλευτές όσο και η Βουλή ως θεσμός δεν είμαστε αποκομμένοι από τη σύγχρονη πραγματικότητα, αλλά μέρος αυτής.

Πρώτιστος σκοπός της πρότασης για την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής πρέπει να είναι η επανάκτηση της αξιοπιστίας της πολιτικής και των πολιτικών, κατ' επέκταση και του Κοινοβουλίου. Το μήνυμα για σεβασμό στις αξίες και τις αρχές πρέπει να δίδεται πρώτα από εμάς, από εδώ, από τη Βουλή.

Κεντρικοί άξονες της πρότασής μου, που συζητήθηκε στην αρμόδια Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής, είναι οι αρχές της διαφάνειας και της αξιοκρατίας. Βασικές επιδιώξεις των προτεινόμενων ρυθμίσεων είναι η αναβάθμιση της θέσης του Κοινοβουλίου, ο εκσυγχρονισμός του, η βελτίωση της λειτουργικότητάς του, η ενίσχυση της διαφάνειας στον τρόπο με τον οποίο αυτό νομοθετεί, η βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου νομοθετικού έργου προς όφελος πάντα του ελληνικού λαού, η ενδυνάμωση του ελεγκτικού ρόλου του Κοινοβουλίου και τέλος η διαφάνεια και η αξιοκρατία στη στελέχωση του Κοινοβουλίου.

Ειδικότερα, κατά το στάδιο της προδικασίας της παραγωγής νομοθετικού έργου προτείνεται αλλαγή της διαδικασίας κατάθεσης νομοσχεδίων στη Βουλή, με σκοπό να βελτιωθεί η ποιότητα του νομοπαρασκευαστικού και νομοθετικού έργου και να αποφεύγονται φαινόμενα προχειρότητας στη νομοθετική λειτουργία του Κοινοβουλίου.

Καθιερώνεται για το σκοπό αυτό υποχρεωτικό στάδιο δημόσιας διαβούλευσης, για κάθε νομοσχέδιο πριν την κατάθεσή του, καθώς εφεξής κάθε νομοσχέδιο πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση αυτής της δημόσιας διαβούλευσης, καθώς επίσης να συνοδεύεται υποχρεωτικά και από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της προτεινόμενης ρύθμισης.

Έκθεση αξιολόγησης, έστω συνοπτική, θα πρέπει να συνοδεύει τόσο τα κατεπείγοντα νομοσχέδια όσο και τις τροπολογίες Υπουργών. Με τον τρόπο αυτό η κοινοβουλευτική επεξεργασία του νομοσχεδίου θα είναι περισσότερο ενήμερη και αναβαθμισμένη.

Επίσης, στο στάδιο επεξεργασίας του νομοσχεδίου στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές προτείνουμε να θεσπιστεί και εδώ στη χώρα μας το σύστημα των δύο αναγνώσεων, το σύστημα της διπλής ανάγνωσης. Η συζήτηση δηλαδή κάθε νομοσχεδίου θα γίνεται από την αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή σε δύο στάδια, μεταξύ των οποίων τα μέλη της επιτροπής έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν ερωτήσεις, να προτείνουν βελτιώσεις και να καταθέτουν προτάσεις προς τον αρμόδιο Υπουργό διά του Προέδρου της, εκ των οποίων ο Υπουργός θα λαμβάνει θέση στη δεύτερη ανάγνωση. Το ίδιο δικαίωμα θα έχει και κάθε ειδική μόνιμη επιτροπή, εφόσον το νομοσχέδιο άπτεται της αρμοδιότητάς της, για σημαντικά βέβαια θέματα της αρμοδιότητάς της.

Με αυτό τον τρόπο θα υπάρχει η δυνατότητα μεγαλύτερης εμπέδωσης των μελών των επιτροπών στις προτεινόμενες ρυθμίσεις, αλλά –και θεωρώ ότι αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό– και ουσιαστικότερου προβληματισμού της εκτελεστικής εξουσίας που προτείνει αυτές τις ρυθμίσεις. Έτσι δεν θα χρειάζεται ίσως εκ των υστέρων να κατατίθενται και τροπολογίες που τώρα πολλές φορές κατατίθενται, γιατί διαπιστώνεται ότι μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης στην αρμόδια επιτροπή ορισμένα θέματα δεν αναλύθηκαν ή δεν προσέχθηκαν με τον τρόπο που θα έπρεπε.

Επαναλαμβάνω, όλα αυτά στοχεύουν στην ποιότητα της νομοθετικής εργασίας, αλλά και στην ευρύτερη δυνατή συμμετοχή στη διαμόρφωση ενός νομοσχεδίου και των μελών της επιτροπής ή και των άλλων ειδικών μόνιμων επιτροπών, όπως είπαμε. Επίσης, στοχεύουν στη δυνατότητα της συμμετοχής στη διαμόρφωση αυτών των τόσο σημαντικών αποφάσεων, κοινωνικών ομάδων, αλλά ακόμη και πολιτών που θα καταθέτουν τις απόψεις τους στο στάδιο της διαβούλευσης.

Για την ενδυνάμωση της διαφάνειας στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες προτείνεται η γενίκευση της δημοσιότητας των συνεδριάσεων των επιτροπών και των υποεπιτροπών, πλην των περιπτώσεων που οι συνεδριάσεις αυτές δεν πρέπει να είναι δημόσιες.

Επίσης, τίθεται χρονικός περιορισμός στην κατάθεση νομοσχεδίων μέχρι το βράδυ της Πέμπτης. Η Κυβέρνηση θα πρέπει

μέχρι την έναρξη της νέας περιόδου να μελετήσει πολύ προσεχτικά τις προτεινόμενες αλλαγές, εφόσον τις εγκρίνετε και αποτελέσουν πλέον νέες ρυθμίσεις του Κανονισμού. Επαναλαμβάνω, νομοσχέδια θα πρέπει να κατατίθενται το αργότερο μέχρι το βράδυ της Πέμπτης, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η ανακίνωση τους στην Ολομέλεια στη συνεδρίαση της Παρασκευής και όχι όπως μέχρι τώρα συμβαίνει να κατατίθενται νομοσχέδια ακόμη και μετά το μεσημέρι της Παρασκευής, την τελευταία στιγμή, δημιουργώντας διάφορα προβλήματα έγκαιρης ενημέρωσης πάνω απ' όλα των Βουλευτών και όχι μόνο.

Επίσης, τροπολογίες θα πρέπει να κατατίθενται το αργότερο μέχρι το μεσημέρι της Παρασκευής, μέχρι ώρας 13.00' για να αποφεύγονται φαινόμενα κατάχρησης διατάξεων που επιτρέπουν έκτακτα μέτρα νομοθετικής παραγωγής και βέβαια για να αποφεύγονται αιφνιδιασμοί.

Ακόμη, με το προτεινόμενο άρθρο 5 λαμβάνεται μέριμνα για την τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας στο πλαίσιο της αναβάθμισης του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων με τη σύναψη της Συνθήκης της Λισαβόνας. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις παρέχεται η δυνατότητα να συμμετέχει και η ίδια η Ολομέλεια του Κοινοβουλίου.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν—να προλαμβάνονται, θα έλεγα— φαινόμενα αδιαφάνειας προτείνεται η ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου του Κοινοβουλίου, αφού το Κοινοβούλιο είναι εκείνος ο χώρος όπου πρέπει να γίνεται ο συστηματικός, κορυφαίος και έγκαιρος διάλογος και να ασκείται και ο κοινοβουλευτικός έλεγχος.

Προτείνεται η ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου του Κοινοβουλίου κυρίως στον τομέα των δημοσίων δαπανών. Για το λόγο αυτόν συστήνεται, όπως είχαμε δεσμευθεί ήδη από το φθινόπωρο, Ειδική Διαρκής Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων, η οποία θα εξετάζει και θα παρακολουθεί την εφαρμογή των εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων αμυντικού υλικού γιατί είναι γνωστό ότι τα προγράμματα αυτά είναι προγράμματα μεγάλου κόστους. Διατίθενται, δηλαδή, για την άμυνα της χώρας σημαντικά ποσά από τον ιδρώτα του Έλληνα φορολογούμενου.

Εκτιμώ ότι σημαντική καινοτομία αποτελεί ακόμα και η ρύθμιση που προβλέπει ότι κάθε Διαρκής Επιτροπή θα ενημερώνεται—και υπογραμμίζω το ενημερώνεται— πριν από τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων των Υπουργείων της αρμοδιότητας της ή από υποπευδόμενα από αυτά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, εφόσον οι συμβάσεις αυτές υπερβαίνουν το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων ευρώ. Η ενημέρωση αυτή δεν αποτελεί προϋπόθεση συναπόφασης της επιτροπής ή έγκρισης από την επιτροπή, αλλά είναι ενημέρωση, ώστε να μπορεί να γίνεται ένας διάλογος και να υπάρχει η μέγιστη δυνατή διαφάνεια, πριν προχωρήσουν οι υπόλοιπες προβλεπόμενες διαδικασίες για τη σύναψη αυτών των συμβάσεων.

Ριζικές είναι ακόμη οι προτεινόμενες μεταβολές σε ό,τι αφορά τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των οικονομικών του κράτους. Καθιερώνεται συχνότερη ενημέρωση της Επιτροπής Απολογισμού και Εκτέλεσης Προϋπολογισμού από το Υπουργείο Οικονομικών. Ανά τρίμηνο, δηλαδή, καθιερώνεται αυτός ο έλεγχος από τις συναρμόδιες επιτροπές, ώστε η επεξεργασία και η αξιολόγηση δημοσιονομικών στοιχείων και κατ' επέκταση ο έλεγχος του κυβερνητικού έργου να είναι επίκαιρος και συνεχής.

Για τον ίδιο σκοπό προτείνεται η ίδρυση νέας υπηρεσίας στη Βουλή, το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, το οποίο θα συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τον προϋπολογισμό του κράτους, θα είναι αρμόδιο για την ανάλυση και αξιολόγηση δημοσιονομικών στοιχείων, θα συντάσσει και θα υποβάλλει εκθέσεις και θα υποβοηθά και το έργο της επιτροπής αυτής, αλλά και της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων. Είναι μία ριζική αλλαγή, μία μεγάλη, κατά την άποψη μου, καινοτομία η ίδρυση και οι αρμοδιότητες αυτής της ειδικής υπηρεσίας, πλέον και στο δικό μας Κοινοβούλιο. Όλα αυτά συμβάλλουν στην περαιτέρω, όπως είπαμε, αναβάθμιση του Κοινοβουλίου και του ρόλου των ιδίων των Βουλευτών.

Επίσης, με τις νέες ρυθμίσεις αναβαθμίζονται οι αρμοδιότη-

τες της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, η οποία θα έχει ρητά πλέον τη δυνατότητα να καλεί σε ακρόαση δημόσιους, ακόμα και δικαστικούς λειτουργούς, ενώ η ετήσια έκθεση που υποβάλλει θα συζητείται στην Ολομέλεια. Στην ίδια κατεύθυνση παρέχονται στην επιτροπή αυξημένες εξουσίες συλλογής πληροφοριών και εγγράφων και κλήσης και εξέτασης προσώπων, έτσι ώστε αυτή η τόσο σημαντική επιτροπή για θέματα διαφάνειας—στην οποία έχω και την εμπειρία από τα προηγούμενα χρόνια ως μέλος της— να μην περιορίζεται σε θεωρητικές συζητήσεις, αλλά με τις νέες πλέον αρμοδιότητες θα έχει τη δυνατότητα ουσιαστικού ελέγχου σε θέματα διαφάνειας.

Τέλος, ιδρύεται νέα Ειδική Διαρκής Επιτροπή με την πρόταση που πρόσφατα κατετέθη και συζητήσαμε εδώ από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ, αλλά με τη συμφωνία και αρκετών άλλων πτερύγων και αρκετών άλλων κομμάτων κατά τη συζήτηση των σχετικών νομοσχεδίων την περασμένη εβδομάδα, μία Διαρκής Επιτροπή για την παρακολούθηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η οποία θα παρακολουθεί τη λειτουργία και την εξέλιξη του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας.

Στην κατεύθυνση αναβάθμισης του κοινοβουλευτικού διαλόγου και ενίσχυσης της αμεσότητας αναμορφώνεται ο τρόπος διεξαγωγής της διαδικασίας των ερωτήσεων προς τον Πρωθυπουργό, καθώς και των επίκαιρων ερωτήσεων προς τους Υπουργούς.

Αντί της ανώνυμης, όπως γίνεται μέχρι τώρα, του κειμένου της ερώτησης από τον Προεδρεύοντα, δίνεται η δυνατότητα της προφορικής διατύπωσης της ερώτησης από τον ίδιο τον ερωτώντα, είτε αφορά ερωτήσεις προς τον Πρωθυπουργό είτε και ερωτήσεις προς τους Υπουργούς. Οι επίκαιρες ερωτήσεις επιδιώκουμε να αποκτήσουν περισσότερη αμεσότητα σε ό,τι αφορά το διάλογο και περισσότερη ζωντάνια.

Σημαντική τομή και καινοτομία των νέων προτεινόμενων ρυθμίσεων αποτελεί επίσης ο περιορισμός του εύρους του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας, για τον οποίο πολλά έχουν λεχθεί, πολλά έχουν γραφτεί και πολλοί φορές έχει ασκηθεί—όχι πάντα δίκαια και ορθά και σωστά— εντονότατη κριτική που δημιουργεί τις εντυπώσεις, ότι οι Βουλευτές αυτοπροστατεύονται και στις περιπτώσεις που δεν θα έπρεπε να προστατεύονται από τον συνταγματικά κατοχυρωμένο θεσμό της βουλευτικής ασυλίας. Περιορίζεται με την πρόταση ο θεσμός αυτός μόνο στους λόγους για τους οποίους θεσμοθετήθηκε, στο βασικό δηλαδή πυρήνα του συνταγματικά κατοχυρωμένου θεσμού της βουλευτικής ασυλίας. Αυτό σημαίνει ότι ο Βουλευτής θα προστατεύεται—και πρέπει να προστατεύεται— κατά την άσκηση των καθηκόντων και του λειτουργημάτων του, ωστόσο δεν θα πρέπει να καλύπτεται από την βουλευτική ασυλία οτιδήποτε δεν έχει να κάνει με την πολιτική ή την κοινοβουλευτική του δραστηριότητα. Αυτό σημαίνει ειδικότερα ότι η βουλευτική ασυλία θα πρέπει να αίρεται εφεξής σε κάθε περίπτωση που η πράξη δεν σχετίζεται με την πολιτική δράση ή την κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή. Και ακόμα η έκθεση της αρμόδιας για την άρση της βουλευτικής ασυλίας Επιτροπής Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας, η οποία ως γνωστό μετά την εξέταση της υπόθεσης εισηγείται στην Ολομέλεια, θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

Τέλος και πριν αναφερθώ στις προτεινόμενες αλλαγές του Μέρους Β' του Κανονισμού, θα ήθελα να σας γνωρίσω ότι από φέτος ολοκληρώνουμε και ένα άλλο σημαντικό βήμα για την ενίσχυση της διαφάνειας—και γι' αυτό είχα δεσμευθεί από το περασμένο φθινόπωρο— δηλαδή θα προχωρήσουμε από φέτος στην ανάρτηση στο διαδίκτυο των δηλώσεων «πόθεν έσχες» των πολιτικών προσώπων. Όπως γνωρίζετε η δημοσιοποίηση γίνεται μία φορά το χρόνο, το θέρος, αλλά γίνεται άπαξ η δημοσίευση και γίνονται αναφορές κυρίως στον έντυπο Τύπο, στις εφημερίδες για μία δυο ημέρες. Δεν υπάρχει όμως η δυνατότητα ακόμα και στον απλό πολίτη να παρακολουθεί διαρκώς το «πόθεν έσχες» των πολιτικών.

Έχω πει πολλές φορές και το επαναλαμβάνω για μια ακόμα φορά ότι θα πρέπει να λειτουργούμε όλοι μας σαν να βρισκόμαστε διαρκώς σε ένα κρυστάλλινο, διαφανές σπίτι, σε ένα κρυστάλλινο, διαφανή χώρο. Θα επιτύχουμε εκτιμώ με τη φεικτική δημοσιοποίηση του «πόθεν έσχες» να έχουμε και την ανάρτηση

στο διαδίκτυο των δηλώσεων όλων των πολιτικών προσώπων. Έτσι όλοι και πάνω από όλα ο κάθε πολίτης θα μπορεί ανά πάσα στιγμή, όπως είπα, να ελέγξει την περιουσιακή κατάσταση των πολιτικών.

Και στο σημείο αυτό επαναφέρω την πρότασή μου και η πρότασή μου αυτή δεν απευθύνεται μόνο προς εσάς τους συναδέλφους Βουλευτές, αλλά και προς την Κυβέρνηση. Αντίστοιχη δημοσιότητα εκτιμώ ότι θα πρέπει να δίνεται και στις δηλώσεις των «πόθεν έσχες» των μη πολιτικών προσώπων που έχουν υποχρέωση υποβολής δηλώσεων «πόθεν έσχες». Γιατί εδώ και αρκετά χρόνια, όπως γνωρίζουμε όλοι, ο νομοθέτης έχει καθιερώσει την υποχρέωση της υποβολής δηλώσεων «πόθεν έσχες», όχι μόνο για τους πολιτικούς, αλλά και για μη πολιτικά πρόσωπα, πρόσωπα του δημόσιου βίου με την ευρεία έννοια θα έλεγα, αλλά οι δηλώσεις αυτές δεν βλέπουν ποτέ το φως της δημοσιότητας. Όταν λέμε διαφάνεια παντού, διαφάνεια για όλα, διαφάνεια για όλους, τότε θα πρέπει να συμπεριληφθεί στη διαφάνεια αυτή και η δημοσιοποίηση των δηλώσεων «πόθεν έσχες» των μη πολιτικών προσώπων όπως των δικαστικών λειτουργών για παράδειγμα, των ανώτατων κρατικών λειτουργών, των δημοσιογράφων. Όλοι αυτοί εδώ και χρόνια, ως γνωστόν υποβάλλουν δήλωση του «πόθεν έσχες».

Με τις ρυθμίσεις στο Μέρος Β' του Κανονισμού της Βουλής, επιδιώκεται να θωρακιστεί η διαφάνεια και η αξιοκρατία στην υπηρεσιακή στελέχωση του Κοινοβουλίου. Και οι ρυθμίσεις αυτές θέτουν οριστικό τέλος σε διαδικασίες προσλήψεων και πρακτικές που προκάλεσαν στο παρελθόν όχι μόνο ερωτηματικά, αλλά πολύ συχνά και επικρίσεις από την κοινή γνώμη.

Και αυτό γιατί όταν δεν υπάρχουν απόλυτα διαφανείς, συγκεκριμένοι, κατανοητοί και ισχύοντες για όλους κανόνες, τότε υπάρχουν συγχύσεις και ανακύπτουν διάφορα προβλήματα, υπάρχουν κριτικές που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος συνολικά και του Κοινοβουλίου ειδικότερα. Γι' αυτό με αυτές τις ρυθμίσεις, εκτιμώ ότι η Βουλή αλλάζει σελίδα και σε ό,τι αφορά τη στελέχωση με το απαραίτητο υπηρεσιακό της δυναμικό.

Συγκεκριμένα, οι προτεινόμενες διατάξεις προβλέπουν ότι απαγορεύεται η μονιμοποίηση στη Βουλή μετακλητών υπαλλήλων, όπως επίσης και η μετάταξη αποσπασμένων υπαλλήλων σε αυτήν. Αντίθετα, θα επιτρέπεται η υπό προϋποθέσεις μετάταξη από τη Βουλή σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα για εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών άλλων υπηρεσιών.

Οι προσλήψεις, όπως είχα δηλώσει ήδη από τον περασμένο Νοέμβριο και στη Βουλή θα πρέπει να γίνονται όταν υπάρχουν ανάγκες για πρόσληψη μόνιμου προσωπικού, με τις διαδικασίες του ΑΣΕΠ. Και έχουμε μία τέτοια ανάγκη. Βέβαια, είναι αλήθεια ότι στο τελευταίο διάστημα, στους προηγούμενες μήνες, λόγω και της ασφάλειας που επικρατούσε έως ότου ψηφιστούν τα νομοσχέδια που ψηφίστηκαν για το ασφαλιστικό και το συνταξιοδοτικό, είχαμε και εδώ στη Βουλή ένα κύμα συνταξιοδοτήσεων - αποχωρήσεων. Εκατόν εξήντα υπάλληλοι της Βουλής υπέβαλαν αίτηση συνταξιοδότησης. Οι περισσότεροι ήδη έχουν αποχωρήσει και συνταξιοδοτηθεί μέσα σε τέσσερις-πέντε μήνες, ενώ όλα τα προηγούμενα έτη ο ρυθμός ετήσιας αποχώρησης ήταν δέκα, δεκαπέντε, είκοσι υπάλληλοι για ένα ολόκληρο έτος. Έχουμε αποχωρήσεις. Δεν χρειάζεται να γίνουν αναπληρώσεις σε όλες τις περιπτώσεις. Όμως, υπάρχουν υπηρεσίες που αντιμετωπίζουν πλέον τεράστιο πρόβλημα. Μια συγκεκριμένη τέτοια υπηρεσία είναι η Υπηρεσία των Στενογράφων. Η Στενογραφική Υπηρεσία, η οποία επιφορτίζεται με πολύ μεγάλο βάρος εργασίας και με την προσθήκη νέων αρμοδιοτήτων, όπως νέες Επιτροπές στο Κοινοβούλιο, με τη λειτουργία των Εξεταστικών Επιτροπών, με την πάρα πολύ εργασία τους τελευταίους μήνες, με την κατάθεση νομοσχεδίων κ.λπ., έχει φθάσει στα όρια της αντοχής των συνεργατών που τη στελεχώνουν.

Εάν λάβει κανείς υπ' όψιν του ότι με τις συνταξιοδοτήσεις αποχώρησαν δέκα τουλάχιστον μέχρι στιγμής έμπειροι στενογράφοι, αντιλαμβανόμαστε πλέον ότι δεν μπορεί να συνεχίσει να ανταποκρίνεται σε αυτές τις αυξημένες απαιτήσεις με τις οποίες την επιφορτίζουμε, εάν δεν γίνει αναπλήρωση των κενών θέσεων. Γι' αυτό, ήδη έχω έρθει σε συνεννόηση με το ΑΣΕΠ και πολύ σύ-

ντομα θα προκηρύξουμε διαδικασία διαγωνισμού για την πλήρωση θέσεων στενογράφων, ώστε με την έναρξη της νέας βουλευτικής περιόδου, να έχει υπάρξει κάλυψη αυτών των απόλυτα απαραίτητων αναγκών.

Σε οποιαδήποτε άλλη στο μέλλον ανάγκη κάλυψης με προσωπικό της Βουλής μόνιμο ή ειδικών προσόντων κ.λπ., θα ακολουθούμε τη διαδικασία των προκηρύξεων μέσω ΑΣΕΠ. Δεν έχουμε να χάσουμε τίποτα, αλλά μόνο να κερδίσουμε, σε αξιοπιστία και να κερδίσει και η Βουλή, γιατί υπάρχει η δυνατότητα μέσα απ' αυτές τις διαδικασίες να γίνει η επιλογή των καλύτερων, των καλύτερα καταρτισμένων και εξειδικευμένων. Εκτιμώ ότι η Βουλή με αυτές τις ρυθμίσεις αλλάζει σελίδα.

Επιπλέον και με τις προτεινόμενες στον Κανονισμό αλλαγές εναρμονίζεται και το συνταξιοδοτικό καθεστώς των υπαλλήλων της Βουλής με την πρόσφατη ασφαλιστική μεταρρύθμιση. Εν πολλοίς, η διάταξη που προτείνουμε είναι η ίδια διάταξη με αυτήν που είχε συμπεριληφθεί στο συνταξιοδοτικό για τους δημοσίου υπαλλήλους και που το ψηφίσαμε χτες. Αλλά, επαναλαμβάνουμε αυτές τις ρυθμίσεις και στον Κανονισμό της Βουλής, γιατί κατά το Σύνταγμα αυτά τα θέματα πρέπει να ρυθμίζονται διά του Κανονισμού της Βουλής.

Τέλος, θα ήθελα να θυμίσω ότι η Βουλή συμμετέχει ενεργά στην προσπάθεια για έξοδο της χώρας από την οικονομική κρίση και γι' αυτό το λόγο -σας έχω ενημερώσει κι άλλη φορά, αλλά θα μου επιτρέψετε να κάνω μια επικαιροποιημένη ενημέρωση και σήμερα- έχουμε προχωρήσει στην περιστολή των δαπανών του ελληνικού Κοινοβουλίου. Με τις περικοπές που αποφασίσαμε από τον Μάρτιο και μετά, εκτιμώ ότι στο τέλος του χρόνου αυτού, στο τέλος του 2010, οι δαπάνες του ελληνικού Κοινοβουλίου θα είναι μειωμένες κατά περίπου 25.000.000 ευρώ σε σχέση με τις προβλεφθείσες στον προϋπολογισμό του 2010. Δηλαδή στην υλοποίηση του προϋπολογισμού θα έχουμε μια εξοικονόμηση ενός πάρα πολύ σημαντικού ποσού.

Αν λάβουμε υπ' όψιν ότι ο συνολικός προϋπολογισμός που είχε ψηφιστεί για το ελληνικό Κοινοβούλιο τον περασμένο Νοέμβριο για το 2010 ανέρχεται σε 218.000.000 ευρώ, θα έχουμε μια μείωση της τάξης των 25.000.000 ευρώ, δηλαδή μια μείωση που ποσοστιαία φθάνει και ξεπερνά το 12%. Από τα ποσά αυτά τα 16,5 εκατομμύρια ευρώ, από τις περικοπές δηλαδή του προϋπολογισμού το ποσό των 16,5 εκατομμυρίων ευρώ οφείλεται στις περικοπές που έχουμε κάνει και αποφασίσει στις αποδοχές των Βουλευτών, καθώς επίσης και στις αποδοχές των εργαζομένων στη Βουλή κι ένα ποσό τουλάχιστον 7,5 εκατομμυρίων ευρώ από την εξοικονόμηση αυτών των κονδυλίων οφείλεται στην περιστολή, στην οποία έχουμε προχωρήσει στις λειτουργικές δαπάνες του Κοινοβουλίου για το έτος 2010. Και βέβαια συνεχίζουμε τις προσπάθειες μείωσης των δαπανών.

Αναφέρω, για παράδειγμα, ότι το τελευταίο διάστημα με τη μεταφορά του εκθεσιακού χώρου του Ιδρύματος της Βουλής στο κτήριο της Λεωφόρου Αμαλίας, που νοικιάζει η Βουλή, επιτύχαμε τη λύση της μίσθωσης του ισογείου στην οδό Φιλελλήνων, όπου μέχρι πρότινος λειτουργούσε ο εκθεσιακός χώρος του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, και η λύση αυτής της μίσθωσης σημαίνει εξοικονόμηση, σε ετήσια βάση, του ποσού των 600.000 ευρώ.

Παράλληλα, την περασμένη εβδομάδα, μετά από εντολή που είχα δώσει στον Γενικό Γραμματέα και διαπραγματεύσεις που έκανε με τους ιδιοκτήτες άλλων κτηρίων που νοικιάζει εδώ και χρόνια η Βουλή για τη στέγαση των Υπηρεσιών της, επιτύχαμε, με την επαναδιαπραγμάτευση αυτή, μια μείωση των μισθωμάτων άλλων τριών ακινήτων στη λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας και στην οδό Σέκερη κατά 20%. Κι αυτό σημαίνει μια επιπρόσθετη εξοικονόμηση 608.000 ευρώ ετησίως. Δηλαδή μόνο από τα ενοίκια, με τις δύο αυτές κινήσεις, έχουμε μια εξοικονόμηση 1.208.000 ευρώ ετησίως. Την προσπάθεια για περαιτέρω περιστολή των δαπανών, όπως είπα, θα τη συνεχίσουμε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όπως ήδη ανέφερα, η κοινωνική και η οικονομική συγκυρία είναι ιδιαίτερα δύσκολη για τον τόπο, ενώ το πολιτικό σύστημα αντιμετωπίζει, όπως γνωρίζουμε όλοι, τη δυσπιστία των πολιτών.

Ωστόσο εμείς αυτοί που πρέπει να αναθερμάνουμε την εμπι-

στοσύνη του ελληνικού λαού στο πολιτικό σύστημα, την εμπιστοσύνη των Ελλήνων πολιτών στους δημοκρατικούς θεσμούς και στον κορυφαίο δημοκρατικό θεσμό, τη Βουλή των Ελλήνων. Εμείς είμαστε αυτοί που πρέπει να δώσουμε το έναυσμα για τη διαφάνεια, την αξιοπιστία και την αξιοκρατία. Προς αυτή την κατεύθυνση στρέφεται η παρούσα πρότασή μου, που εν τάχει σας περιέγραψα και σας ανέλυσα νωρίτερα.

Πριν κατέλθω από το Βήμα θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι

έχουμε διανείμει δύο νομοτεχνικές βελτιώσεις-προσθήκες. Τις έχετε μπροστά σας και θα τις συζητήσουμε. Είναι απλές, αλλά αναγκαίες ρυθμίσεις στην κατεύθυνση αυτών που περιέγραψα νωρίτερα.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

(Οι προαναφερθείσες νομοτεχνικές βελτιώσεις-προσθήκες έχουν ως εξής:

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής κ. **ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ**)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Εισερχόμαστε τώρα στις τοποθετήσεις των εισηγητών.

Το λόγο έχει ο κ. Παναγιώτης Ρήγας εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΗΓΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ήδη ο Πρόεδρος της Βουλής παρουσίασε την πρότασή του, η οποία υιοθετήθηκε μετά από συζήτηση που έγινε στην επιτροπή για τον Κανονισμό της Βουλής, μία πρόταση η οποία, όπως διαπιστώσαμε, εμπεριέχει αρκετά σοβαρές, προς το θετικότερο αλλαγές του Κανονισμού της Βουλής, οι οποίες συμπυκνώνουν και συνθέτουν παρατηρήσεις που έχουν γίνει από συναδέλφους, από έμπειρους κοινοβουλευτικούς οι οποίοι χρημάτισαν στο παρελθόν στο Προεδρείο της Βουλής, από την αδήριτη ανάγκη να προσαρμοστεί και η λειτουργία του Κοινοβουλίου σ' αυτό που αποτελεί καθολικό ζητούμενο, δηλαδή

στην ανάγκη διαφάνειας, εξυγίανσης της λειτουργίας των πολιτικών θεσμών. Μετά από μια πολύ ουσιαστική συζήτηση που προηγήθηκε στην επιτροπή για τον Κανονισμό της Βουλής, όλοι είχαμε τη δυνατότητα να συμβάλουμε με τις παρατηρήσεις μας, ώστε να υπάρξει και η καλύτερη δυνατή διατύπωση των αλλαγών, αλλά κι η βελτίωση του περιεχομένου των διατάξεων που τροποποιούνται.

Είπε ήδη ο Πρόεδρος της Βουλής ότι οι άξονες και οι στόχοι πάνω στους οποίους στηρίζεται αυτή η τροποποίηση των διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής, είναι η βελτίωση της ποιότητας κατ' αρχάς του νομοθετικού έργου, ένα ζήτημα, που το θέτουμε κατ' επανάληψη σ' αυτήν εδώ την Αίθουσα, επίσης η ενίσχυση της διαφάνειας στη διαδικασία του νομοθετείν, καθώς επίσης και η διαφάνεια στη στελέχωση της λειτουργίας του Κοινοβουλίου, αλλά και η ενδυνάμωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Όλοι αυτοί οι στόχοι, πιστεύω ότι υπηρετούνται με τον

καλύτερο δυνατό τρόπο, μέσα από τις αλλαγές που επέρχονται, που θα επιφέρουμε με την ψήφιση τους, στις διατάξεις του Κανονισμού.

Υπάρχει μια αλλαγή, όσον αφορά την προδικασία η οποία υποχρεώνει, πλέον, τους έχοντες τη νομοθετική πρωτοβουλία Υπουργούς, μέλη της Κυβέρνησης, να συνοδεύουν τα νομοσχέδια ή τα σχέδια νόμου με έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών ή επιπτώσεων -δεν ξέρω ποιος είναι ο πιο ορθός όρος- που έχουν τα νομοσχέδια αυτά, επιπτώσεων που, όπως αντιλαμβανόμαστε όλοι μας, είναι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, αλλά και επιπτώσεις επάνω σε χώρους ή σε περιοχές που το Σύνταγμα μας, λαμβάνει μια ειδική μέριμνα, όπως είναι οι νησιώτικες και οι ορεινές περιοχές.

Φαντάζομαι, λοιπόν, πως η έκθεση αξιολόγησης των επιπτώσεων θα περιλαμβάνει την αξιολόγηση όλων των επιπτώσεων και τις επιμέρους συνέπειες, που θα έχει το σχέδιο νόμου ή το νομοσχέδιο, που κατατίθεται προς συζήτηση και ψήφιση. Το ίδιο, θα πρέπει να γίνεται και με τις τροπολογίες. Εκεί, θα υπάρχει μια πιο συνοπτική έκθεση αξιολόγησης, όπως επίσης θα πρέπει να υπάρχει και η έκθεση για τη δημόσια διαβούλευση.

Και έρχομαι στη δεύτερη αλλαγή, που γίνεται στον Κανονισμό και αφορά αυτό που ονομάζουμε διπλή ανάγνωση του νομοσχεδίου ή σε δύο φάσεις συζήτηση του νομοσχεδίου στις επιτροπές.

Γνωρίζουμε όλοι ότι υπάρχει, κατ' αρχάς, μια συνεδρίαση της επιτροπής στην οποία όταν ο Υπουργός προτίθεται να αναλάβει μια νομοθετική πρωτοβουλία, αναλαμβάνει την ευθύνη να ενημερώσει με ένα σύντομο και συνοπτικό σημείωμα τις περισσότερες φορές για τις προθέσεις του. Είναι χρήσιμο αυτό.

Αλλά πιστεύω, ότι πιο ουσιαστικό και χρήσιμο είναι αυτό που περιλαμβάνει η διάταξη του Κανονισμού, που τροποποιείται. Δηλαδή, να υπάρχει υποχρέωση του Υπουργού με την έναρξη της δημόσιας διαβούλευσης, η οποία γίνεται μέσω του διαδικτύου, να αποστέλλει σε όλα τα μέλη της επιτροπής όχι πλέον μια παρατήρηση, αλλά το σχέδιο νόμου το οποίο έχει εκτεθεί σε δημόσια διαβούλευση, έτσι ώστε να έχουν εξ αρχής τη δυνατότητα οι Βουλευτές της επιτροπής -και πριν αναρτηθεί στο διαδίκτυο για δημόσια διαβούλευση το νομοσχέδιο- της πρόσβασης και να μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους.

Επίσης, η σε δύο φάσεις συζήτηση και ψήφιση στην επιτροπή είναι πιστεύω πολύ πιο ουσιαστική για την ποιότητα του νομοθετικού έργου. Οι δύο φάσεις συζήτησης απέχουν επτά πλήρεις μέρες μεταξύ τους. Η πρώτη περίοδος της συζήτησης θα είναι επί της αρχής και επί των άρθρων. Θα υπάρχει ένα διάστημα επτά ημερών, όπου οι Βουλευτές μέλη της επιτροπής θα έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν στον Υπουργό τις παρατηρήσεις τους και τις προτάσεις τους.

Θα επακολουθεί η δεύτερη συνεδρίαση της επιτροπής για συζήτηση καθενός άρθρου ξεχωριστά. Θεωρώ ότι είναι μια ουσιαστική βελτίωση. Αυτό δεν θα υπάρξει βέβαια για τα σχέδια νόμου που έρχονται στην Βουλή με τη διαδικασία του κατ' επείγοντος, γιατί έτσι αναιρείται και ο χαρακτήρας του κατ' επείγοντος.

Θα παραλείψω αυτά που αφορούν στη διαδικασία συνεδρίασης της Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών και θα αναφερθώ στο άρθρο 5: «Συνεργασία με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Πιστεύω ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει μια δυνατότητα του εθνικού Κοινοβουλίου να συμμετέχει ουσιαστικά στις κανονιστικού ή άλλου περιεχομένου, αποφάσεις των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη δυνατότητα που έχει και να συζητάει και να εκφέρει γνώμη, αλλά να θέτει και στην Ολομέλεια προς ψήφιση τη διαφωνία του σε περίπτωση που υπάρχει πράγματι διαφωνία σε νομοθετικές πρωτοβουλίες, που λαμβάνονται σε επίπεδο οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι ένα μείζον, θα έλεγα, ζήτημα που δίνει τη δυνατότητα στο εθνικό Κοινοβούλιο και να συζητάει επί της ουσίας τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε επίπεδο των ευρωπαϊκών θεσμών, αλλά και να «μπλοκάρει» τέτοιες πρωτοβουλίες και διαδικασίες, όταν έχει διαφορετική γνώμη. Αυτό θα πρέπει να αξιοποιηθεί από το ελληνικό Κοινοβούλιο.

Έρχομαι στο θέμα της δημιουργίας των ειδικών επιτροπών,

όπως είναι η Επιτροπή Εξέτασης και Παρακολούθησης των συμβάσεων των εξοπλιστικών προγραμμάτων και των συμβάσεων αμυντικού υλικού. Εδώ δίνεται η δυνατότητα στη συγκεκριμένη επιτροπή και στα μέλη της να παρακολουθούν και να πληροφορούνται από τον αρμόδιο Υπουργό για την πορεία των εξοπλιστικών προγραμμάτων, για τις παραγγελίες και τις συμβάσεις για αμυντικό υλικό.

Έχουμε τη διατύπωση «παρακολουθούνται και εξετάζονται» με την έννοια ότι δεν σημαίνει -για να γίνει και μια διευκρίνιση- ότι με τη θετική ή την αρνητική γνώμη της επιτροπής θα καθορίζεται το εξοπλιστικό πρόγραμμα της χώρας. Είναι σαφής η αρμοδιότητα, η οποία περιγράφεται και την οποία διαθέτει η συγκεκριμένη επιτροπή.

Επίσης, η επιτροπή για την παρακολούθηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι μια δεύτερη καινοτομία ιδιαίτερα σημαντική, καθώς και η ενίσχυση της διαφάνειας που εισάγεται με το άρθρο 8, όπου καθιερώνεται ο κοινοβουλευτικός έλεγχος για τις δημόσιες συμβάσεις μεγάλης αξίας πάνω από 20.000.000 ευρώ.

Εδώ, το ελληνικό Κοινοβούλιο θα έχει πλέον τη δυνατότητα να ενημερώνεται για όλες τις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που συντάσσονται από οποιοδήποτε φορέα του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα, από τη στιγμή που το οικονομικό αντικείμενο της σύμβασης θα είναι πλέον των 20 εκατομμυρίων ευρώ. Γίνεται ανά τρίμηνο η ενημέρωση -όπως ήδη ανέφερε ο Πρόεδρος- της Επιτροπής Απολογισμού και Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού από τον Υπουργό Οικονομικών.

Δίνεται μια μεγαλύτερη δυνατότητα στο Βουλευτή πλέον κατά τη διάρκεια του κοινοβουλευτικού ελέγχου να αναπτύξει τις ερωτήσεις του και να ασκήσει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Είναι οριακή, βέβαια, η βελτίωση, αλλά πιστεύω ότι θα πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψιν και τη διάσταση της λειτουργικότητας. Πέρα από το τι θα πρέπει να κάνουμε πιο ουσιαστικό τον κοινοβουλευτικό έλεγχο -και αυτό είναι ένα αίτημα και μια πραγματικότητα- δεν θα πρέπει να παραγνωρίζουμε και την ανάγκη της λειτουργικότητας του Κοινοβουλίου και των συνεδριάσεων.

Αναφέρθηκε ήδη ο Πρόεδρος στη μεταρρύθμιση για το θεσμό της βουλευτικής ασυλίας, ένα μείζον ζήτημα που πιστεύω ότι δεν κλείνει μόνο εδώ, ούτε ρυθμίζεται μόνο με διατάξεις. Είναι ένα θέμα που θα είναι διαρκώς ανοικτό και θα έχει σχέση με την εντύπωση, και τη γνώμη για την αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου και με την εμπιστοσύνη που διαθέτουμε απέναντι στους πολίτες. Όμως, αυτή η μεταρρύθμιση είναι απαραίτητη να γίνει, γιατί -όπως είπε ο Πρόεδρος- δεν θα πρέπει να είμαστε, αλλά και να φανόμαστε τίμιοι.

Με το άρθρο 15, ιδρύεται το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή. Δεν θα αναφερθώ περισσότερο σ' αυτό.

Θα ήθελα, κύριε Πρόεδρε, να αναφέρω ένα ζήτημα, το οποίο θα έπρεπε, ίσως, να το συμπεριλάβουμε. Με το νόμο που πλέον ισχύει, γνωστός ως σχέδιο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», για την αλλαγή της αρχιτεκτονικής στην αυτοδιοίκηση, προβλέπεται ότι ο αιρετός πλέον περιφερειάρχης, μια φορά το χρόνο έρχεται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας και κάνει έναν απολογισμό και μια παρουσίαση του έργου του. Δεν ξέρω, αν ήταν αναγκαίο αυτό να συμπεριληφθεί μέσα στις αρμοδιότητες της επιτροπής ή και να προστεθεί -γιατί αναφέρεται στην αρμόδια επιτροπή- ότι και η Επιτροπή Περιφερειών, ως επιτροπή που κατά κύριο λόγο ασχολείται με τα ζητήματα ελέγχου της πορείας, του στόχου της περιφερειακής ανάπτυξης και της ακρόασης των εκπροσώπων των θεσμών της αυτοδιοίκησης. Θα μπορούσε και αυτό να συμπεριληφθεί μέσα στην τροποποίηση του Κανονισμού. Δεν ξέρω, αν μπορεί να γίνει τώρα ή σε κάποια επόμενη αλλαγή. Πάντως, η αρμοδιότητα αυτή της επιτροπής να ακροάται τους Γενικούς Γραμματείς των περιφερειών, όπως προβλέπεται μέσα στο σχέδιο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», ίσως θα έπρεπε να συμπεριληφθεί.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Αυτό μπορεί να γίνει. Προβλέπεται ήδη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΗΓΑΣ: Όσον αφορά την ειδική μέριμνα, που στο άρθρο 14 διατυπώνεται ότι ο Πρόεδρος της Βουλής μεριμνά για τις ειδικότερες ανάγκες διοικητικές και υλικοτεχνικής υποστήριξης των Βουλευτών που είναι τυφλοί, κωφοί, άλαλοι, κω-

φάλαλοι και έχουν αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 80%, πιστεύω ότι είναι μια ρύθμιση που έρχεται να ανταποκριθεί σε μια ευαισθησία, την οποία οφείλουμε να εκδηλώνουμε κατά τη λειτουργία μας στο Κοινοβούλιο και πιστεύω ότι απαντά και σε υπαρκτά προβλήματα που υπάρχουν στην Αίθουσα αυτή και έχουν τεθεί και από συναδέλφους, οι οποίοι βιώνουν τα συγκεκριμένα προβλήματα.

Τέλος, τα άρθρα 17, 18 και 19 αναφέρονται στα ζητήματα προσωπικού του Κοινοβουλίου για τα θέματα των υπηρεσιακών μοσάδων, το καθεστώς των υπαλλήλων της Βουλής.

Και θα ήθελα και εγώ τελειώνοντας να συμπληρώσω στην παρατήρηση που έκανε ο Πρόεδρος της Βουλής για την ανάγκη υποστήριξης συγκεκριμένων υπηρεσιών στο Κοινοβούλιο που είναι πρώτης γραμμής και έχουν αυτήν την περίοδο –και θα έλεγα και διαχρονικά– ένα πολύ σημαντικό έργο.

Πρόκειται για την Υπηρεσία των Στενογράφων της Βουλής, ένα θέμα το οποίο εμείς που συμμετέχουμε στις εξεταστικές επιτροπές τώρα, το ζούμε καθημερινά και βλέπουμε ότι πράγματι σε ορισμένες υπηρεσίες της Βουλής υπάρχει άμεση ανάγκη στελέχωσης. Μπορεί γενικότερα να υπάρχει ανάγκη αναδιάρθρωσης του προσωπικού στη Βουλή και πράγματι ο Πρόεδρος οφείλει να το δει, αλλά υπάρχουν υπηρεσίες, οι οποίες χρειάζονται ενίσχυση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι πράγματι αλλάζουμε σελίδα. Ίσως, δεν κάνουμε το ιδανικό, ίσως δεν κάνουμε αυτό που θα θέλαμε όλοι για να μπορέσουμε να έχουμε μία ζώσα και κυβερνώσα Βουλή, αλλά ενσωματώνουμε ήδη ένα κεκτημένο, ενσωματώνουμε σημαντικές παρατηρήσεις. Θέλω να τονίσω ότι οι αλλαγές που γίνονται με την ενσωμάτωση όλων αυτών των αλλαγών των διατάξεων στον Κανονισμό μας είναι προς τη σωστή κατεύθυνση.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ο κ. Αναστάσιος Νεράντζης έχει το λόγο ως εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι αλήθεια ότι υπήρχαν αρκετές επιφυλάξεις από πολλούς για το αν ο χρόνος είναι ο κατάλληλος για τη συζήτηση μίας προτάσεως περί την τροποποίηση του Κανονισμού, αυτό που οι νεοέλληνες φιλάρεσκα ονομάζουμε «timing». Όμως, αυτό εναπόκειται στην αρμοδιότητα του Προέδρου της Βουλής και εφ' όσον εκείνος έκρινε έτσι, γένοιτο! Συζητούμε αυτήν την πρόταση.

Όλοι οι Πρόεδροι της Βουλής των τελευταίων δεκαπέντε, είκοσι χρόνων, αρχής γενομένης από τον Απόστολο Κακλαμάνη, μετά από την Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη και τελικά από το Δημήτρη Σιούφα, έφεραν προτάσεις για τροποποίηση του Κανονισμού. Και επήλθαν τροποποιήσεις του Κανονισμού της Βουλής, από τις οποίες πραγματικά πρέπει να ψηλαφίσουμε μία αισθητή πρόοδο εν σχέσει με τα όσα συνέβησαν πριν. Πάντοτε, όμως, υπάρχει ένα περιθώριο βελτιώσεων, διότι τις εμπειρίες που καθημερινά αποθησαυρίζονται, πραγματικά οφείλουμε να τις αξιοποιήσουμε όλες.

Επειδή έχω το προνόμιο να είμαι ένας από τους ελαχίστους Βουλευτές που πρωτοεξελέγησαν το 1974 –επικεφαλής της Απώστολος Κακλαμάνης, ο Σωτήρης Χατζηγάκης, κ.λπ.– έχω συγκεντρώσει μερικές ψηλαφήσεις, τις οποίες θα μου επιτρέψετε να τις καταθέσω με πολύ μεγάλη συντομία.

Πρέπει να τονίσω ότι ο Κανονισμός δεν είναι μόνο θέμα δικονομίας. Όσοι τον βλέπουν απλώς ως ένα εργαλείο διεξαγωγής του κοινοβουλευτικού έργου, κάνουν λάθος ή τουλάχιστον έχουν ελλιπή προσέγγιση. Ο Κανονισμός είναι συγχρόνως και μία πρόταση, μία μαρτυρία, μία θεσμική παρέμβαση. Εγώ τουλάχιστον ως τέτοια τη βλέπω και εγώ τουλάχιστον ως τέτοια θα την αντιμετωπίζω. Και ως τέτοια την αντιμετωπίζω.

Σε μία εποχή, λοιπόν, όπου όλο και λιγότεροι Βουλευτές ασχολούνται ενεργά μ' αυτό που λέγεται «καθημερινό κοινοβουλευτικό έργο», σε μία εποχή όπου τα κοινοβουλευτικά αναστήματα όσο πάνε και κονταίνουν, για να μην πω, αρχίζουν και εξαφανίζονται...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Ή τα κονταίνουν!

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Ή τα κονταίνουν! Ναι, Πρόεδρε,

συμφωνώ απόλυτα μαζί σας.

Από εκεί και πέρα, ο θεσμικός ρόλος όλων μας, πέραν των παρθύρων και των θυρών, είναι άλλος. Είναι να βρούμε τρόπους να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον των Βουλευτών, να εξαγνίσουμε την εικόνα και όχι την ίδια την ουσία της Βουλής απέναντι στον κόσμο, να δικαιολογήσουμε την ύπαρξη, την αποστολή και το ρόλο μας. Το μέχρι τώρα αυτονόητο είναι πλέον ζητούμενο, διότι έτσι ήρθε η πορεία των πραγμάτων.

Εδώ, οφείλω να πω, γιατί βλέπω απέναντί μου και το συνάδελφό μας, τον κ. Παπαϊωάννου, ότι καταβάλλεται μία σοβαρή προσπάθεια από την επιτροπή της οποίας προϊστάται –και θέλω να εκφράσω και τη δική μου ευχαρίστηση γι' αυτό το έργο με τη σύμπραξη και όλων των μελών– προς αυτήν την κατεύθυνση της ανακτίσεως του κύρους της Βουλής.

Νομίζω, λοιπόν, ότι στο πλαίσιο αυτής της προσεγγίσεως πρέπει να αναδιευθετηθούν οι χρόνοι ομιλίας στο Κοινοβούλιο, ούτως ώστε ο Βουλευτής να μην αισθάνεται απλώς χειροκροτητής ή απασχής θεατής των όσων διαδραματίζονται εδώ. Έχω διατελέσει και Υπουργός, έχω διατελέσει και Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος επί τρία, τέσσερα χρόνια και γνωρίζω ότι υπάρχει μία –κατά την άποψη των Βουλευτών– δυνάστευση από χρονικής πλευράς των υπολοίπων.

Πρέπει αυτοί οι χρόνοι να αναδιευθετηθούν και κυρίως να αναδιευθετηθεί η ανοχή του εκάστοτε Προεδρείου στις υπερβάσεις. Γνωρίζω, γιατί εγώ πρώτος διέπραττα και υπερβήκα να αντέξω τις ανοχές. Είναι οι συμπάθειες, είναι το κύρος που έχουν ορισμένοι περισσότερο από εμάς, αλλά κυρίως είναι η ανάγκη ο Βουλευτής, ο απλός Βουλευτής, η ραχοκοκαλιά του κοινοβουλευτικού συστήματος, να νιώθει τη δυνατότητα παρεμβάσεως μέσα στα δρώμενα.

Μία δεύτερη πρόταση την οποία κάνω είναι να συσταθεί στη Βουλή και να ενεργοποιηθεί μία επιτροπή τεκμηριώσεως. Νομοθετούμε μέσα σε σωλήνα. Ουδέποτε υπάρχει ένα κείμενο που να μας λέει τι συμβαίνει στις άλλες χώρες, εκτός αν είναι τόσο επιμελής η αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τα νομοσχέδια, κάτι για το οποίο δεν είμαι πολύ βέβαιος. Πρέπει, λοιπόν, να υπάρχει μία Επιτροπή Τεκμηριώσεως στη Βουλή, η οποία να συντάσσει έκθεση και να μας λέει τι συμβαίνει στις άλλες χώρες, ποια είναι τα θεσμικά μέτρα που έχουν ληφθεί στη συγκεκριμένη έννομη ή βιοτική σχέση, ποια είναι τα αποτελέσματα των ρυθμίσεων που έχουν ακολουθηθεί.

Θα μου πείτε, «μα, αυτό θέλει προσπάθεια, θέλει στελέχη, θέλει μόρφωση ή και επιμόρφωση». Ναι, αλλά αυτό θα συνιστά δραστηριότητα του Βουλευτή, ούτως ώστε να πάρει το λόγο. Εκτός αν θέλουμε να μιλάμε, για να μιλάμε. Υπάρχουν πολλοί οι οποίοι αναγινώσκουν την αιτιολογική έκθεση. Δεν θέλω να πω ονόματα, τους ξέρουμε όλοι. Όμως, αυτό το δημιουργεί τις περισσότερες φορές η ανάγκη και η ανεπάρκεια της βοήθειας και όχι η προσωπική τους στάση.

Μία άλλη πρόταση την οποία κάνω –και η οποία δεν μπορεί τώρα πλέον να περιληφθεί εδώ, αλλά νομίζω ότι πρέπει να είναι στα υπ' όψιν– είναι ότι οι κοινοβουλευτικές επιτροπές, πέραν του πολυτίμου έργου το οποίο προσφέρουν, πρέπει να συντάσσουν μετά τη συζήτηση των σχεδίων νόμων –και, μάλιστα, εδώ έχουμε και δύο αναγνώσεις– μία έκθεση, στην οποία να καταγράφουν τα υπέρ και τα κατά του προτεινόμενου ή του συζητηθέντος στην επιτροπή νομοσχεδίου.

Εδώ, αν προσέξετε τις εκθέσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών, λέει «έλαβαν μέρος οι τάδε Βουλευτές», αναφέροντας τα ονόματά τους, «εισηγητής ήταν ο κύριος τάδε και ο κύριος τάδε» και «απεφάσισαν κατά πλειοψηφία να γίνει δεκτό». Δεν βοηθείται ο Βουλευτής που δεν μετέχει στην επιτροπή αυτή, δεν διαφωτίζεται. Δεν διευκολύνεται να μιλήσει επί της ουσίας. Πρέπει να κάσει, να αρχίσει να διαβάσει από την αρχή όλο το νομοσχέδιο. Και ξέρουμε ότι ο τρόπος με τον οποίο εξελίσσεται η καθημερινή προσωπική ζωή του Βουλευτή, με την ανάγκη να παρίσταται από εδώ και από εκεί, δεν τον διευκολύνει να κάνει αυτό.

Και μία τελευταία πρόταση που δεν μπορεί να περιληφθεί σε Κανονισμό, αλλά είναι ανάγκη να υιοθετηθεί, είναι να λάβουν υπ' όψιν τους επιτέλους οι Αρχηγοί και οι Πρωθυπουργοί ότι η κοινοβουλευτική απόδοση και επίδοση είναι απαραίτητο πρόκριμα,

για να γίνει κανείς Υπουργός.

Δεν θέλουμε Υπουργούς άλαλους ή άναλους, κύριε Πολύδωρα! Και το «άναλους» το απευθύνω σε σας λόγω της γλωσσικής σας επάρκειας, της υπερεπάρκειας!

Θέλουμε ανθρώπους που να είναι ειδικοί, να είναι σπουδαίοι, να έχουν πετύχει στη ζωή τους, αλλά να έχουν αποδείξει και να έχουν επιδείξει την κοινοβουλευτική τους επάρκεια.

Με κοιτά ο Πρόεδρος περιέργα, δεν ξέρω, αν συμφωνεί μαζί μου ή όχι...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Απολύτως!

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Χαίρομαι ιδιαίτερα!

Αυτά, λοιπόν, όσον αφορά τα γενικά σημεία.

Ας αναφερθώ τώρα επί τροχάδην στα άρθρα και ας συμβουλευτώ τις σημειώσεις μου, κάτι που δεν το κάνω ποτέ, αλλά εδώ είναι πολλά άρθρα μαζί.

Στην προδικασία, στο άρθρο 1, λέμε «ναι». Θέλω να υπενθυμίσω επί του θέματος, να συνοδεύεται, δηλαδή, το κάθε σχέδιο νόμου από τις εκθέσεις της αξιολογήσεως, ότι υπάρχει η 190/18-7-2006 εγκύκλιος του τότε Πρωθυπουργού, η οποία είναι σύστοιχη διάταξη και αυτή του 1. Καλά θα είναι να περιληφθεί οψέποτε και στην τροποποίηση του άρθρου 73 του Συντάγματος. Λέμε «ναι», λοιπόν, στο άρθρο 1 για την προδικασία.

Λέμε «ναι» στο άρθρο 2 για τη διπλή ανάγνωση των νομοσχεδίων, μετά την αποδοχή της προτάσεως να περιοριστεί ο χρόνος της δεύτερης ανάγνωσης, από δεκαπέντε ημέρες που θα έκανε μία «κοιλιά» στις επτά ημέρες. Δεν έχουμε καμμία μα καμμία επιφύλαξη σ' αυτό και το επαινούμε. Είναι ένα μέτρο θετικό.

Πάμε στη δημόσια συνεδρίαση των επιτροπών. Νομίζω, ότι ορθά επανήλθε η μη δημοσιότητα στις ακροάσεις εκ μέρους των επιτροπών των πρεσβευτών, οι οποίοι έρχονται εκεί. Λέμε «ναι».

Πάμε στο άρθρο 4 στη διαφάνεια στην κατάθεση νομοσχεδίου. Εδώ έχει μία διαφοροποίηση η Νέα Δημοκρατία. Εμμένουμε στην καθιέρωση ενιαίου χρόνου καταθέσεως των τροπολογιών είτε αυτές είναι Υπουργών, είτε είναι Βουλευτών. Θεωρώ ότι την Πέμπτη το βράδυ είναι το έσχατο όριο, στο οποίο πρέπει να επιτρέπεται η κατάθεση. Ο διαχωρισμός αυτός δεν εξυπηρετεί σε τίποτα, δηλαδή, ότι μέχρι την Πέμπτη να κατατίθενται διάφορες προτάσεις του Υπουργού και μέχρι την Παρασκευή οι τροπολογίες.

Εάν όμως επιμένει ο Πρόεδρος, τότε θα του πρότεινα σ' αυτήν την περίπτωση να μην αρχίζει η συζήτηση του νομοσχεδίου προ της Τετάρτης, ούτως ώστε να υπάρχει πλήρης χρόνος, για να μπορεί να συζητηθεί. Είναι μία πρόταση την οποία έκανε στην επιτροπή και ο κ. Σιούφας και με την οποία συμφωνώ και εγώ προσωπικά.

Θέλω να διευκρινίσουμε και το εξής: Να περιληφθεί στη διάταξη αυτή η πλήρης εξομίωση των τροπολογιών που καταθέτουν οι Υπουργοί και να περιληφθεί μέχρι την Πέμπτη το βράδυ το απώτατο όριο, διότι η τροπολογία του Υπουργού είναι οιοσδήποτε νόμος με τα ειωθότα. Να μην πάμε λοιπόν, στο ότι οι Υπουργοί μπορούν να καταθέτουν τροπολογίες μέχρι την Παρασκευή το μεσημέρι, αλλά οι Υπουργοί να μπορούν να καταθέτουν τις τροπολογίες για να ενημερωνόμαστε όλοι και να μην αιφνιδιαζόμαστε μέχρι την Πέμπτη το βράδυ.

Πάμε στο άρθρο 5. Επιμένουμε ο εισηγητής σ' αυτές τις περιπτώσεις να είναι από την οικεία Διαρκή Επιτροπή της Βουλής. Λέμε ούτως ή άλλως «ναι».

Πάμε στο άρθρο 6. Χαϊρόμαστε που απαλείφθηκε η πρόταση αξιολογήσεως. Δεν ήταν δυνατόν η Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων να προβαίνει σε αξιολόγηση του οπλικού συστήματος. Εδώ υπάρχει επιτροπή εξ ειδικών και η οποία δεν τα καταφέρνει και πάντα. Τι θα έκανε η Βουλή; Θα ερχόταν να επικυρώσει το ρόλο της Βουλής ως κυβερνώσας Βουλής. Με άλλα λόγια, θα παραβίαζε τη δικαιοδοσία της, θα υπερέβαινε την αρμοδιότητα της.

Μετά, λοιπόν, την αναδιτύπωση του άρθρου και το χαρακτηρισμό του έργου της επιτροπής με απάλειψη της αξιολογήσεως και με απλώς ενημέρωση, δεν έχουμε καμμία αντίρρηση ούτε στο άρθρο 6.

Στο άρθρο 7 για τη σύσταση Επιτροπής Παρακολούθησης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, λέμε «ναι».

Στο άρθρο 8 είναι η καθιέρωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου των συμβάσεων μεγάλης αξίας, μετά τη γενομένη αναδιτύπωση. Και εδώ υπάρχει η λέξη «ενημερώνεται» η επιτροπή, διότι αλλιώς δεν θα μπορούσαμε να συμφωνήσουμε. Λέμε «ναι», λοιπόν, και στο 8.

Πάμε στο 9, που είναι η Επιτροπή του Απολογισμού και στο οποίο λέμε «ναι».

Πάμε στις επίκαιρες ερωτήσεις στο άρθρο 10. Εδώ θέλουμε να κάνουμε μία παρατήρηση. Αυτό ελέγχθη κατά κόρον στην επιτροπή. Αλλάζει το σύστημα και αυτή τη φορά ο Βουλευτής θα διαβάζει την ερώτησή του. Καλό είναι αντί να τη διαβάζει, για παράδειγμα, ο φίλος μου ο κ. Αποστολάτος, που θα προεδρεύει. Αλλά εδώ λέτε «διατύπωση» της ερωτήσεως. Τι σημαίνει «διατύπωση»; Θα τη διαβάζω ή θα την αναπτύσσω; Μέχρι τώρα η ερώτηση αναγινώσκεται. Τη διαβάζει ο Πρόεδρος. Όταν εδώ λέτε «διατύπωση», τι σημαίνει αυτό, δηλαδή; Θα τη διαβάζω εγώ ο Βουλευτής που ερωτώ ή θα την αναπτύσσω με δικά μου λόγια και μέσα στο όριο;

Προτείνω το «διατύπωση» να αντικατασταθεί με τον όρο που θέλει ο Πρόεδρος και που το νοεί. Δηλαδή, ως ανάγνωση ή ως ανάπτυξη; Πάντοτε εντός του ορίου των δύο λεπτών που θέτετε, αλλιώς, θα έχουμε καθημερινές τριβές.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ: Ανάπτυξη.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Ανάπτυξη. Αυτό θα το κρίνει η πλειοψηφία.

Πάμε στο άρθρο 11, στη μεταρρύθμιση του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας. Αναφέρθηκε και ορθά ο Πρόεδρος στην εισήγησή του.

Θεωρώ ότι ο περιορισμός των περιπτώσεων από τέσσερις σε δύο, για τις οποίες θα αίρεται η βουλευτική ασυλία, είναι ενδεδειγμένος και επομένως δεν υπάρχουν λόγοι να έχουμε αντιρρήσεις σ' αυτό το άρθρο.

Πάμε τώρα στο άρθρο 12 για το οποίο έχω αντιρρήσεις, όπως άλλωστε και άλλοι συνάδελφοι.

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ποιους είναι ο ρόλος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας. Δεν μπορεί να δώσουμε στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας κατ' αναλογία δυνατότητα να ανακρίνει και να εξετάζει μάρτυρες -η λέξη «μάρτυρες» ήταν η αρχική διατύπωση, αλλά μετεβλήθη- ή πρόσωπα.

Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας νοείται ως ένα φόρουμ στο οποίο ακούγονται απόψεις, διατυπώνονται θέσεις και υποβάλλονται προτάσεις, οι οποίες τυγχάνουν -οσάκις εισακούγονται, γιατί αυτό είναι μία άλλη ιστορία- της κατάλληλης επεξεργασίας και υιοθεσίας.

Δεν μπορούμε να μετατρέψουμε ένα θεσμικό όργανο, όπως είναι η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, σε μία διαρκή εν δυνάμει εξεταστική επιτροπή. Όπου ο νομοθέτης του Κανονισμού της Βουλής θέλησε να υπάρχει δυνατότητα επιτροπών, για να εξετάζουν ανθρώπους εν είδει ανακρίσεως, κατά το άρθρο 147 της Ποινικής Δικονομίας, το είπε. Και αυτό έκανε και στην εξεταστική επιτροπή και στην προκαταρκτική, την παλιά προανακριτική επιτροπή.

Άρα, λοιπόν, θεωρώ ότι θα αλλοιώσουμε το χαρακτήρα της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, θα υπερακοντίσουμε την αποστολή της, θα «διαποιήσουμε» και θα «φαρδύνουμε» πάρα πολύ το περιθώριό της, αν επιτρέψουμε σ' αυτήν την επιτροπή να έχει τις προνομίες του άρθρου 147 της Ποινικής Δικονομίας. Ας αφήσουμε, λοιπόν, τις ειδικές επιτροπές, όπως είναι η εξεταστική ή η προκαταρκτική να κάνουν αυτό το έργο.

Και εγώ, λοιπόν, αλλά και η Νέα Δημοκρατία έχουμε έντονες αντιρρήσεις για τον τρόπο με τον οποίο ρυθμίζεται το άρθρο 12.

Όσον αφορά το άρθρο 13 που αφορά τη συμμετοχή των Βουλευτών που βρίσκονται σε αποστολή της Κυβερνήσεως, συμφωνούμε.

Όσον αφορά το άρθρο 14 για τη μέριμνα που λαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής σχετικά με τους Βουλευτές που έχουν αναπηρία, προκρίθηκε από την επιτροπή αυτή η γενικότερη παροχή εξουσιοδοτήσεως στον Πρόεδρο, ούτως ώστε κατά περίπτωση να κρίνει, για να μη διευρυνθεί πάρα πολύ. Εν πάση περιπτώσει, είμασταν υπέρ αυτής της διατάξεως.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομι-

λίας του κυρίου Βουλευτή)

Σε δύο λεπτά τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Όσον αφορά το άρθρο 15 που αφορά τον Προϋπολογισμό της Βουλής και στο σημείο που λέτε να στελεχώνονται και με προσλήψεις, θα πρότεινα, κύριε Πρόεδρε, αφού υπάρχουν υπάλληλοι της Βουλής και ικανοί σε αριθμό, αλλά και σε γνώσεις και αφού υπάρχει και το Ίδρυμα και επομένως πολλαπλές δυνατότητες αντλήσεως ανθρώπινου δυναμικού, να αποφύγουμε να πληρώσουμε με προσλήψεις τα κενά τα οποία υπάρχουν γι' αυτό το Γραφείο του Προϋπολογισμού. Η πρόταση την οποία κάνω και την οποία θέτω υπό την κρίση του Σώματος, εξυπηρετεί και γεωκότερες σκοπιμότητες.

Όσον αφορά το άρθρο 16, είχα επίμονες παρατηρήσεις για τη χρήση των όρων «μεταβολή» και «μετατροπή». Όμως, έτσι όπως τελικά διατυπώθηκε σήμερα –και σας ευχαριστώ που κάνατε δεκτές τις παρατηρήσεις μου– συμφωνώ και με το άρθρο αυτό.

Μια και μιλάμε για υπαλλήλους, θα ήθελα να σας πω ότι εδώ υπάρχουν υπάλληλοι αορίστου χρόνου που επί πέντε χρόνια είναι στενογράφοι και γι' αυτούς δεν είδα καμμία πρόνοια. Δεν ξέρω τι θα γίνουν αυτοί οι άνθρωποι. Μήπως θα έπρεπε να το δούμε το θέμα; Όταν κάποιος είναι επί πέντε χρόνια αορίστου χρόνου μέσα στη Βουλή και προσφέρει υπηρεσία –μάλιστα μερικοί από αυτούς, όπως μαθαίνω και μου είπαν τώρα, είναι και στενογράφοι και έχουμε και ένδοξη στενογράφων– θεωρώ ότι θα έπρεπε να βρεθεί μία λύση και γι' αυτούς τους ανθρώπους.

Όσον αφορά το άρθρο 17, λέτε ότι αν δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν οι υποψήφιοι με τα προαναφερόμενα προσόντα, επιλέγονται υπάλληλοι με βαθμό Α', ανεξαρτήτως του χρόνου. Για ποιο λόγο να δημοσιουργήσουμε μία νέα κατάσταση; Σ' αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει να γίνει ανάθεση. Γιατί να ορίσουμε ως προϊστάμενο κάποιον, ο οποίος δεν έχει τα τυπικά προσόντα και να μην αναθέσουμε –μέχρι να αποκτήσουν τα προσόντα οι υπόλοιποι– την άσκηση αυτής της εξουσίας στον αρχαιότερο; Αυτό το σύστημα είναι δικαιοτέρo και μας απαλλάσσει και από τους ψιθύρους που λένε ότι κάναμε προϊστάμενο τον «δικό μας», ενώ δεν είχε τα προσόντα και ότι δεν πήραμε τον άλλο, αλλά πήραμε αυτόν. Η ανάθεση, αντίθετα, δεν δημιουργεί ένα καθοριστικό δεσπομένο.

Όσον αφορά τώρα τα άρθρα 18, 19 και 20, συμφωνούμε.

Σας ευχαριστώ για την ανοχή σας, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ευχαριστούμε, κύριε Νεράντζη.

Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Σκυλλάκος.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Πολλές τροποποιήσεις γίνονται και σήμερα, αλλά έγιναν και σε προηγούμενες συνεδριάσεις της Βουλής με διάφορες κυβερνήσεις. Δεν αμφισβητώ ότι γίνεται πάντοτε μια προσπάθεια να υπάρξει καλύτερη ποιότητα εργασιών στη Βουλή, με στόχο να υπάρξει κάποια αναβάθμιση.

Το ερώτημα είναι, αν αντικειμενικά μπορεί να γίνει αυτό, αν επί της ουσίας μπορούμε να έχουμε μια τέτοια Βουλή, που άλλοι περισσότεροι και άλλοι λιγότεροι ή και με διαφορετική κατεύθυνση οραματιζόμαστε. Εν πάση περιπτώσει, να εκπροσωπεί πράγματι τα συμφέροντα και τη θέληση του ελληνικού λαού.

Είναι πρόβλημα πολιτικού συστήματος. Τα πολιτικά μας συστήματα αφαιρούν από τις Βουλές και από την ελληνική Βουλή ουσιαστικές αρμοδιότητες και απομακρύνεται από το λόγο για τον οποίο ξεκίνησε ο κοινοβουλευτισμός. Άλλα κέντρα εξουσίας παίρνουν τις αποφάσεις και σε μεγάλο βαθμό μετατρέπομαστε σε μηχανισμό επικύρωσης.

Θυμίζω αυτό που λένε στο Ευρωκοινοβούλιο, ότι το 80% των αποφάσεων των εθνικών Βουλών είναι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ιδιαίτερα τώρα, με την οικονομική κρίση και με την τρόικα, αυτές οι αποφάσεις από κέντρα που είναι εκτός Ελλάδας είναι περισσότερο δεσμευτικές, βεβαίως, και με τη σύμφωνη γνώμη των κυβερνήσεων. Άρα «περιττεύει» η Βουλή ή περιορίζεται η δυνατότητα της Βουλής να παίξει το ρόλο της.

Αυτό είναι μια αντικειμενική εξέλιξη, που δεν αλλάζει και κάθε φορά θα χειροτερεύει. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να κάνουμε προσπάθειες και με τον Κανονισμό και με την πρα-

κτική μας, όσο χωράει, να αναβαθμιστεί. Το ερώτημα είναι προς ποια κατεύθυνση.

Δική μας άποψη είναι να υπάρξει έστω και όποια περιορισμένη αναβάθμιση της Βουλής μπορεί να γίνει.

Το πρόβλημα της διαφάνειας, βεβαίως, είναι σωστό. Να υπάρχει η ανώτερη δυνατή διαφάνεια. Όμως, υπάρχει το εξής ζήτημα: Πώς εξασφαλίζονται τα δικαιώματα των Βουλευτών;

Βεβαίως, τα δικαιώματα της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας είναι εξασφαλισμένα από τον Κανονισμό. Εκεί που υπάρχει έλλειμμα προστασίας είναι για τα δικαιώματα της Μειοψηφίας. Δεν θα καθίσω να κάνω ανάλυση και να φέρω παραδείγματα αυτήν τη στιγμή. Χρειάζεται μια διαφορετική προσέγγιση και αυτό δεν γίνεται με αποσπασματικές ρυθμίσεις. Χρειάζεται χρόνος. Να καθίσουμε κάτω, να γίνουν αρκετές συνεδριάσεις, για να δούμε τι θα μπορούσε να γίνει. Ίσως, χρειάζονται και αλλαγές στο Σύνταγμα.

Έρχομαι σε συγκεκριμένες προτάσεις. Θα τις πάρω μία-μία κατά σειρά. Κατ' αρχάς θέλω να κάνω μια συνολική εκτίμηση. Υπάρχουν θετικές διατάξεις που θα τις ψηφίσουμε. Υπάρχουν διατάξεις που θα τις σχολιάσουμε, διότι τις θεωρούμε δειλές. Κάνουν μεν κάποιο βήμα, αλλά είναι δειλές, γιατί δεν φθάνουν εκεί που θα έπρεπε να φθάσουν. Υπάρχουν και αρνητικές αλλαγές.

Εμείς επί της αρχής δεν το ψηφίζουμε. Και μόνο η διάταξη που μεταφέρει αναλογικά τις ρυθμίσεις για το ασφαλιστικό, και μόνο το γεγονός ότι θα γίνει ειδική επιτροπή στη Βουλή, για να εξετάζει την πορεία του ασφαλιστικού και να κάνει προτάσεις στον Υπουργό για τη βιωσιμότητα του συστήματος και αν επαρκούν οι δημοσιονομικές ρυθμίσεις, δηλαδή η επιτροπή της Βουλής να προτείνει στον Υπουργό περικοπές –διότι περί αυτού πρόκειται– θα ήταν αρκετό, για να μην το ψηφίσουμε επί της αρχής. Υπάρχουν, όμως, και άλλες παρατηρήσεις, τις οποίες θα τις αναφέρω αναλυτικά και ως προς τα θετικά και ως προς τα αρνητικά.

Όσον αφορά την προδικασία, συμφωνούμε απολύτως.

Όσον αφορά τη διπλή ανώνυμηση, επίσης συμφωνούμε.

Όσον αφορά τη δημοσιότητα των συνεδριάσεων της Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας για την επιλογή των πρέσβων, συμφωνούμε.

Μία παρατήρηση μόνο. Κανόνας είναι η δημοσιότητα. Εξαίρεση είναι να αποφασίσει η επιτροπή για κάποιους ειδικούς λόγους να κάνει μυστική τη συνεδρίαση.

Εμείς θα θέλαμε και στην περίπτωση αυτή, που, βεβαίως, αφορά άλλη διάταξη, όταν αποφασίζεται μυστική συνεδρίαση, να έχει ευρύτερη συναίνεση. Όχι μόνο το κυβερνητικό κόμμα με τους Βουλευτές.

Και σε άλλα ζητήματα χρειάζεται ευρύτερη συναίνεση, το σημειώνω. Για έκτακτες διαδικασίες, δηλαδή επείγον, κατ' επείγον κ.λπ. και μια σειρά άλλα, θα έπρεπε να υπάρχουν ευρύτερες συναινέσεις. Το ψηφίζουμε, παρ' όλα αυτά, το άρθρο 3.

Όσον αφορά το πότε κατατίθενται τα νομοσχέδια και πότε οι τροπολογίες, ίσως οι μεγάλες Κοινοβουλευτικές Ομάδες της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ δεν κατανοούν το πρόβλημα που έχουμε οι μικρότερες Κοινοβουλευτικές Ομάδες. Σε εμάς υπάρχει μικρός αριθμός Βουλευτών, οι μηχανισμοί στήριξης είναι μικρότεροι, ιδιαίτερα όταν μεσολαβεί το σαββατοκύριακο, αλλά και εντός της εβδομάδας, αν δεν υπάρχουν τρεις εργάσιμες ολόκληρες μέρες –δεν συμπεριλαμβανώ το σαββατοκύριακο μέσα μεταξύ της κατάθεσης και μεταξύ της συζήτησης, έχουμε πολύ μεγάλες δυσκολίες, ανάλογα βέβαια και με το νομοσχέδιο.

Η δική μας επιμονή είναι, η πρώτη μέρα της κατάθεσης, τρεις μέρες για να προετοιμαστούμε και την πέμπτη μέρα να γίνεται η συζήτηση. Αυτό διευκολύνει το σύνολο των Βουλευτών. Αυτό το λέω, για να διευκολυνθεί ο εισηγητής. Αν θέλουμε να συμμετέχουν και άλλοι Βουλευτές καταλαβαίνουμε ότι όταν είναι στενά τα χρονικά περιθώρια, κανένας δεν κάθεται να μελετήσει. Ουσιαστικά, γίνεται η συζήτηση ανάμεσα στους εισηγητές και τους Κοινοβουλευτικούς Εκπροσώπους τους και ένα, δύο, τρεις οι οποίοι είχαν το χρόνο ή και τη θέληση, κυρίως, σε σύντομο χρονικό διάστημα να ψάξουν τις διατάξεις του νομοσχεδίου.

Διότι, να μεν είναι θετικό το βήμα που γίνεται για την Πέμπτη και εφαρμοζόταν στην πράξη παλιότερα, αλλά δεν βλέπω δυ-

στυχώς να συμπεριλαμβάνονται και οι τροπολογίες. Θα μπορούσαν και αυτές να πάνε την Πέμπτη, αλλά πάλι αυτό δεν είναι αρκετό. Θα έπρεπε να υπάρχουν τρεις εργασίες μέρες ανάμεσα στη συζήτηση και στην κατάθεση. Γι' αυτό και εμείς επιφυλασσόμαστε γι' αυτό το άρθρο. Δεν θεωρούμε επαρκή τη ρύθμιση.

Όσον αφορά το άρθρο 5, σωστό είναι ότι όταν μας ζητούν τα κείμενα κανονιστικού περιεχομένου, που έρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, να απευθυνθούμε σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να απευθυνόμαστε σε αυτά. Όμως, αυτό είναι πολύ λίγο μπροστά στην ανάγκη να συμμετέχει ενεργά η ελληνική Βουλή στο τι γίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έχουν γίνει κάποιες τροποποιήσεις στις διατάξεις προς τη θετική κατεύθυνση στο παρελθόν, αλλά δεν εφαρμόζονται στην πράξη. Τα Υπουργεία δεν εφαρμόζουν τίποτα απ' αυτά. Παρ' όλα αυτά οι διατάξεις αυτές είναι ανεπαρκείς. Θα έπρεπε να προχωρήσουμε και μέσω του Κανονισμού και στην πράξη, σε αυτό που κάνουν άλλες χώρες, όπως, για παράδειγμα, η Δανία. Το επαναλαμβάνω για πολλοστή φορά.

Δηλαδή, δεν μπορεί ο Υπουργός να πάει πουθενά και να δεσμευτεί, αν δεν υπάρχει αρμόδια συζήτηση στη Βουλή. Και θα κινηθεί μέσα στα όρια που του έθεσε η Βουλή και όταν θα γυρίσει θα δώσει λογαριασμό. Και μάλιστα, -προχωρούμε ακόμη περισσότερο- εάν δεν ακούσει τη γνώμη της Βουλής και δεσμεύσει τη χώρα μας, θα μπορεί να ακυρωθεί από τη Βουλή η δέσμευση αυτή. Να την πάρει πίσω.

Θα λένε μερικοί ότι προχωρούμε σε κυβερνώσα Βουλή. Ακόμα κι έτσι να το θεωρήσουμε ότι είναι κυβερνώσα η Βουλή, κακό είναι αυτό; Σε άλλα Κοινοβούλια που το εφαρμόζουν -και δεν είναι αριστερά τα Κοινοβούλια, είναι όλων των τάσεων σε άλλες χώρες- κακό είναι αυτό; Μαθαίνουμε από τις εφημερίδες για το τι δεσμεύτηκαν οι Υπουργοί ή μας έρχονται, με βάση κάποιες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μαθαίνουμε εκ των υστέρων, μετά από μήνες, ότι υπήρχαν τέτοιες κατευθύνσεις και αποφάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το κάνω σαν παρατήρηση. Θα την ψηφίσουμε τη διάταξη, αλλά με αυτή την παρατήρηση, που είναι η πολλοστή φορά που τη θέτουμε.

Όσον αφορά τα εξοπλιστικά προγράμματα, δεν έχουμε αντίρρηση εμείς να γίνει Διαρκής Επιτροπή, μόνιμη επιτροπή εν πάση περιπτώσει. Δεν καταλαβαίνω, όμως, γιατί χρειάζεται να διευπλώνουμε στο κείμενο ότι ο κανόνας είναι, να είναι μυστικές οι συνεδριάσεις. Πολλές συνεδριάσεις μπορεί να είναι μυστικές. Το κατανοώ για τέτοιου είδους επιτροπή.

Αλλά γιατί χρειάζεται να βάλουμε τέτοιον κανόνα και να την εξαιρέσουμε σε σχέση με τις άλλες επιτροπές; Ο κανόνας να είναι όπως είναι και στις άλλες επιτροπές. Έχει δικαίωμα και αυτή η επιτροπή, σε μεγαλύτερο βαθμό για ειδικούς λόγους, να κάνει και ορισμένες συνεδριάσεις, οι οποίες να μην είναι μυστικές. Παρατήρηση είναι αυτή. Θα την ψηφίσουμε τη διάταξη, αλλά δεν χρειάζεται αυτό.

Για να πούμε την αλήθεια, έξω η αγορά όπλων και εξοπλισμών, τα ξέρει όλα. Οι σύμμαχοι τα ξέρουν όλα και εμείς κάνουμε μυστική συνεδρίαση. Οι εφημερίδες τα μαθαίνουν όλα με διαρροές ή και με άμεση πληροφόρηση ή και με διαρροές που προέρχονται από μας. Και εμείς πάμε και λέμε, μυστική συνεδρίαση. Εν πάση περιπτώσει, θα ψηφίσουμε αυτήν τη διάταξη.

Όσον αφορά τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των συμβάσεων και για τα εξοπλιστικά προγράμματα και για τις άλλες συμβάσεις, οι δυνατότητες παρέμβασης είναι πολύ περιορισμένες. Σωστά, λοιπόν, δεν θα κάνουν αξιολόγηση αυτές οι επιτροπές, αλλά θα ενημερώνονται και ό,τι μπορεί να βγει από εκεί. Εμείς ψηφίζουμε αυτές τις διατάξεις. Δεν ψηφίζουμε τη διάταξη που αφορά την Επιτροπή Παρακολούθησης της Κοινωνικής Ασφάλισης. Είναι προς την κατεύθυνση περικοπών και αυστηρής μεταχείρισης από την πλευρά του Κοινοβουλίου, των ασφαλισμένων, των εργαζομένων όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά τους δικαιώματα. Δεν μπορούμε να αποσπάσουμε από τη συγκυρία. Γι' αυτό τα λέω αυτά. Αν ήταν πριν από δέκα και δεκαπέντε χρόνια, ίσως να έμπαινε διαφορετικά το ζήτημα.

Όσον αφορά την Επιτροπή Απολογισμού και Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού, συμφωνούμε με αυτήν τη διάταξη.

Επίκαιρες ερωτήσεις. Παρά το βήμα που γίνεται, θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρχει ίση μεταχείριση -μιλώ για τους Αρχηγούς των κομμάτων- με τον Πρωθυπουργό. Γι' αυτόν το λόγο δεν θα ψηφίσουμε τη διάταξη, όπως επαναλαμβάνω και το άρθρο 7 που αφορά την Επιτροπή Παρακολούθησης της Κοινωνικής Ασφάλισης.

Όσον αφορά τη βουλευτική ασυλία, εμείς δεν είμαστε αντίθετοι να πάμε στον πυρήνα και να φύγουν οι διατάξεις που αφορούσαν το κύρος της Βουλής και το κύρος του Βουλευτή. Εντάξει όλα αυτά, αλλά ο πυρήνας πρέπει να παραμείνει. Δεν εξέλειπαν οι λόγοι. Πρόσφατα έγινε τροποποίηση, επί Προεδρίας κ. Κακλαμάνη: «αν παρεμποδίζεται η λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας». Και μιλώ εγώ και για μικρότερες Κοινοβουλευτικές Ομάδες. Άκουσα την άποψη ότι εξέλειπαν οι λόγοι που μπορεί κάποια ομάδα να παρεμποδιστεί. Ναι, εξέλειπαν, αλλά φραστικά τουλάχιστον το τελευταίο διάστημα έχουμε παρανομίες: ποιοι παραβιάζουν το νόμο, ποιοι παραβιάζουν το Σύνταγμα, ποιοι κλείνουν το λιμάνι, θα κόψετε τα κουπόνια και ας πάθουν οικονομική ασφυξία, θα τηρηθεί ο νόμος. Αυτά δεν ξέρω, αν παραμένουν σε φραστικό επίπεδο ή τι θα γίνει στο μέλλον.

Εν πάση περιπτώσει, πριν δυο, τρία χρόνια κάναμε την τροποποίηση. Εμείς δεν θα ψηφίσουμε τη διάταξη, αν δεν συμπεριληφθούν και οι Κοινοβουλευτικές Ομάδες: «εφόσον επηρεάζεται η Κοινοβουλευτική Ομάδα δεν θα αίρεται η ασυλία». Δεν ζητάμε τίποτα το παράλογο.

Όσον αφορά την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, δεν συμφωνούμε να έχει δικαιώματα τύπου εξεταστικής επιτροπής, οιο-νεί εξεταστικής επιτροπής.

Λέμε «ναι» να προσμετράται η ψήφος, όταν ο Βουλευτής είναι σε αποστολή στο εξωτερικό.

Οι παρατηρήσεις μας για το Μέρος Β' του νομοσχεδίου είναι δυο-τρεις.

Για την Επιτροπή Προϋπολογισμού του Κράτους αναφέρεται ότι θα γίνει ειδικός κανονισμός. Αν προσέξετε στην τελευταία παράγραφο, οι εργαζόμενοι λένε ότι πρέπει να ενσωματωθούν όλοι οι ειδικοί κανονισμοί στον Κανονισμό Β', να μην έχουμε δηλαδή ειδικούς κανονισμούς. Κι αυτό γιατί οι ειδικοί κανονισμοί δεν περνάνε από την αρμόδια επιτροπή της Βουλής, αλλά αποφασίζονται από μία ειδική επιτροπή με την επικύρωση από τον Πρόεδρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριε Σκυλλάκο, σας θυμίζω ότι δεσμεύτηκα και στην Επιτροπή του Κανονισμού, κατά τη συζήτηση της περασμένης Τρίτης, ότι οπωσδήποτε τον ειδικό κανονισμό θα τον συζητήσουμε και στην επιτροπή κι αν χρειαστεί και στη Διάσκεψη των Προέδρων. Στην επιτροπή σίγουρα.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Συμφωνώ. Να το συζητήσουμε. Άλλο αυτό και άλλο να έχουμε ειδικούς κανονισμούς. Νομίζω ότι είναι σωστό αυτό που λένε οι εργαζόμενοι, ένας κανονισμός που να τα συμπεριλαμβάνει όλα μέσα.

Όσον αφορά στις προαγωγές εγώ δεν είμαι σε θέση να κρίνω, αν έχουν δικίο οι εργαζόμενοι ή αν έχει δικίο το Προεδρείο, εάν χρειάζεται μεγαλύτερος ή μικρότερος κύκλος. Κατ' αρχάς ακούω δικαιολογημένες παρατηρήσεις -όσο μπορώ να καταλάβω- ότι διευρύνεται τόσο ο κύκλος και εκεί που χρειαζόταν δώδεκα μήνες να είναι κάποιος προϊστάμενος, τώρα θα κάνει ο άλλος τον προϊστάμενο χωρίς να έχει προϋπηρεσία δώδεκα μήνες σε θέση προϊσταμένου και θα μπει διευθυντής. Δεν μπορώ, λοιπόν, να κρίνω τι είναι το σωστότερο. Έχω ερωτηματικά.

Τελειώνω με την καταψήφιση του άρθρου 19 σε σχέση με τα συνταξιοδοτικά που μεταφέρονται αναλογικά και στη Βουλή για τους εργαζόμενους της Βουλής. Δεν πρέπει να καμαρώνουμε. Ας καμαρώνουμε για τη μείωση των αποδοχών των Βουλευτών και των λειτουργικών δαπανών και ας μην καμαρώνουμε για τη μείωση των αποδοχών των εργαζομένων. Γιατί αυτό λειτουργεί σαν υπόδειγμα του τι πρέπει να γίνει παρακάτω, γιατί φτάνουν και σε πολλούς χαμηλόμισθους, σε εκατομμύρια χαμηλόμισθους αυτές οι ρυθμίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ευχαριστούμε τον κ. Σκυλλάκο.

Ο ειδικός αγορητής του ΛΑΟΣ κ. Βαϊτσης Αποστολάτος έχει το λόγο.

ΒΑΪΤΣΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΣ (ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, κύριε Πρόεδρε, είναι βέβαιο ότι έχετε πετύχει αυτό που σήμερα λέμε σε «χρόνο dt» να υλοποιήσετε πολύ σοβαρές τροποποιήσεις, καινοτόμες, όπως τις είπατε, όπως όμως πιστεύουμε θα μπορούσαν να ήταν και ρηξικέλευθες. Σε αυτήν τη λογική, δηλαδή του να γίνουν ακόμα καλύτερες «κάλλιστον του καλού το καλύτερο» σας αναφέρω τις δικές μου –αν θέλετε– προτεινόμενες επί των άρθρων θέσεις, κάποιες προτάσεις και μερικές παρατηρήσεις που αφορούν το Λαϊκό Ορθόδοξο Συναγερμό.

Είναι σίγουρο ότι πέρα από τη δικονομική άποψη ο Κανονισμός της Βουλής είναι ένα κείμενο σοβαρό, μερικές φορές δύσκολο, είναι σίγουρο ότι πρέπει να διαβάζεται και να ξαναδιαβάζεται και είναι βέβαιο ότι όπου έχετε επέμβει, έχετε επέμβει κατά κανόνα σοφά. Γι' αυτό και ξεκινώντας από το άρθρο 1, που αφορά όλες αυτές τις προδιαδικασίες, θα πω γενικώς ένα «ναι» και θα προχωρήσω κατευθείαν στο άρθρο 2 της διπλής ανάγνωσης των νομοσχεδίων, που πραγματικά πρόκειται για μία διαδικασία που δίνει στους Βουλευτές τη δυνατότητα να μελετάμε πιο λεπτομερώς τα νομοσχέδια και να δημιουργούμε μία πιο ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη άποψη επί των επιμέρους διατάξεών τους.

Αλλά αφ' ετέρου υπάρχει η επιφύλαξη της αύξησης του όγκου των εργασιών της Βουλής και της συνεπαγόμενης πολυπλοκότητας, καθυστέρησης, γραφειοκρατίας, που δεν γνωρίζω εάν τελικά θα ευνοήσει το νομοθετικό έργο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριε Αποστολάτο, σας θυμίζω ότι δεν αυξάνεται ο αριθμός των συνεδριάσεων που απαιτούνται συνολικά για την επεξεργασία ενός σχεδίου.

ΒΑΪΤΣΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΣ (ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Ακριβώς, κύριε Πρόεδρε. Και επειδή λόγω της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης δεν μπορούν να λειτουργήσουν περισσότερες συνεδριάσεις, νομίζω ότι και χωρίς χρήματα θα μπορούσε να γίνει αυτό για μία πληρέστερη κατανόηση, για έναν πιο ολοκληρωμένο διάλογο. Τέλος πάντων, η δική μας απάντηση είναι «ναι» στο 2.

Πάω κατευθείαν στο άρθρο 3 που αφορά την κατάργηση της μυστικότητας των συνεδριάσεων της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων.

Όπως είπα, καταλαβαίνουμε ως ένα βαθμό αυτό που ισχυρίζεστε –και είναι έτσι– περί συνεδριάσεων που μπορούν να αφορούν το ρουχισμό στο στρατό, τη σίτιση του, τον εξοπλισμό και άρα δεν είναι ανάγκη να είναι μυστικές.

Το ότι επικαλείστε μεγαλύτερη διαφάνεια εδώ, στην οποία έχετε μία ιδιαίτερη ευαισθησία, θα πω ότι επειδή μιλάμε για θέματα ειδικής εθνικής βαρύτητας, για αυτά τα ευαίσθητα εθνικά δεδομένα που όλοι καταλαβαίνουμε, αυτό το «όλα στο φως» είναι σαφές και η δική μας θέση ότι δεν μπορεί να ισχύσει εδώ.

Παραμένουμε, αν θέλετε, απόλυτοι στο ότι ως προς την αναγκαιότητα τήρησης μυστικότητας είναι ένα «must», ένα πρέπει σε αυτήν την επιτροπή. Γνωρίζετε τη μυστική διπλωματία του Υπουργείου Εξωτερικών, όλα αυτά τα γνωστά «top secret», τα απόρρητα της εξωτερικής πολιτικής. Για ποιο λόγο, λοιπόν, εμείς να λέμε «όχι» στις μυστικές συνεδριάσεις αυτής της Επιτροπής που είναι Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων;

Θα μου πείτε το αυτονόητο ότι για αυτά τα πολύ σοβαρά, όπως είπατε, θα υπάρξουν μυστικές συνεδριάσεις. Ποια είναι η εγγύηση σε αυτό; Γιατί στη δική μας λογική και στην αντίληψη των θεμάτων που εξ ορισμού διαχειρίζεται η επιτροπή αυτή, έχει αυτό που λέμε «per se», από τη φύση της την έννοια της μυστικότητας, η οποία λειτουργεί υπέρ της προστασίας της άμυνας και της στρατηγικής που θα ακολουθηθεί για το εθνικό και δημόσιο συμφέρον.

Πάω κατευθείαν στο άρθρο 5. Είναι της Ευρώπης το «ναι» για τη συνεργασία ούτως ή άλλως.

Στο άρθρο 7, για τον έλεγχο των δημοσίων συμβάσεων από τις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές είμαστε θετικοί. Όπως υποστήριξα και στην επιτροπή εμείς θα προτείνουμε και μία διάταξη ακόμη αυστηρότερη, δηλαδή, να ισχύσει για έργα άνω των δέκα εκατομμυρίων ευρώ, υπέρ πάντοτε της καλύτερης διαφάνειας και των όλων διαδικασιών.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΡΟΔΟΥΛΑ ΖΗΣΗ**)

Ως προς το άρθρο 8, «ναι».

Ως προς το άρθρο 9, για τις επίκαιρες ερωτήσεις και την ώρα του Πρωθυπουργού. Εδώ, καταλαβαίνουμε απολύτως αυτήν την αύξηση του χρόνου που δώσατε και είναι ωραίο, δηλαδή ότι μπορεί ο κάθε Βουλευτής να αναπτύσσει με το δικό του ύφος το ερώτημά του με αυτήν την απόδοση, αν θέλετε, την ανάγνωση, θα πούμε και εμείς, γιατί η διατύπωση που λέτε εσείς, μπορεί να κάνει μία κοιλιά ως προς το χρόνο και να δημιουργήσει πρόβλημα, όπως και ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας υποστήριξε.

Επί της ουσίας, όμως, ίσως ακόμη και στο παρά πέντε θα έπρεπε να σκεφτούμε ότι θα μπορούσε να παραμείνει ως έχει. Δηλαδή, το Προεδρείο να διαβάσει και αν θα μπορούσε αυτό το δίλεπτο να ήταν ένας χρόνος υπέρ του Βουλευτή, για να έχει πραγματικά περισσότερο λόγο. Δηλαδή, στο σκεπτικό της βελτίωσης του κοινοβουλευτικού ελέγχου το βασικό ζητούμενο είναι να συμπτυχθούν οι χρόνοι υπέρ των Βουλευτών, να ακούγεται η φωνή μας περισσότερο, γιατί αυτό εσείς ξέρετε ακόμη καλύτερα είναι η σωστά εφαρμοζόμενη δημοκρατία.

Πιστεύω ότι θα ήτανε ακόμα καλύτερο και αποτελεσματικό επαναλαμβάνω –αυτά τα δύο λεπτά να δίνονταν στην απάντηση του Βουλευτή, μακάρι ως δυνατότητα δευτερολογίας του και όχι ανάγνωση του κειμένου.

Για το άρθρο 9, σαφώς «ναι».

Για το άρθρο 10, είναι το καυτό άρθρο για εμάς με τους περιορισμούς της βουλευτικής ασυλίας. Στρογγυλά αναπτύσσοντάς το, θα επαναλάβω ότι πρόκειται για ένα ζήτημα πολύ λεπτό ως προς την εφαρμογή του, που εγείρει, όμως, σημαντικούς προβληματισμούς.

Ο Κανονισμός που έχουμε λέει ότι η άρση της ασυλίας συνδέεται –αυτό το περιλαμβάνετε και εσείς ακριβώς έτσι στο άρθρο 11– με την πολιτική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή, ή τη δίωξη, η μήνυση ή η έγκληση υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα και σε αντίθετη περίπτωση εισηγείται την άρση της βουλευτικής ασυλίας.

Ο υπάρχων Κανονισμός, λοιπόν, πέραν αυτού μιλάει ακριβώς για τα ίδια, δηλαδή αν η δίωξη του υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα ή αποσκοπεί ενδεχομένως στο να τρωθεί το κύρος της Βουλής ή του Βουλευτή ή να παρακλωθεί ουσιαστικώς η άσκηση του λειτουργήματός του ή να επηρεαστεί η λειτουργία της Βουλής ή της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία ανήκει ο Βουλευτής.

Τουλάχιστον εγώ όπως το καταλαβαίνω, πιστεύω με τη δυνατότητα ερμηνείας που δίνετε με τη λακωνική δική σας μετατροπή, δίνετε περισσότερη ελευθερία στην απόδοση, στη μετάφραση αυτών όλων που θα μπορούσαν να καταστήσουν την ασυλία όργανο στα χέρια εκείνων που πραγματικά θα έκαναν βιομηχανία μηνύσεων, ακόμα και εναντίον των πέντε πολιτικών Αρχηγών, αλλά και όλων των συναδέλφων, για ασήμαντες κυριολεκτικά αφορμές, που θα τρώσουν, όμως, το κύρος της Βουλής στο σύνολό της.

Γνωρίζοντας και βιώνοντας την αγανάκτηση του κόσμου και κατανητά μάλιστα, γιατί είναι συνεπαγόμενη, αλλά και την απαξία του βουλευτικού μας ρόλου –μόλις προχθές σε τηλεοπτικό σταθμό είδαμε με το θέμα του Καραγκιόζη να παρουσιάζονται και οι τριακόσιοι ως τέτοιοι και δύο συγκεκριμένα– θέλω να πω ότι είναι αδιανόητο ξαφνικά οι Βουλευτές να βρεθούν χωρίς προστατευτική ασπίδα για το κοινοβουλευτικό τους έργο. Πρέπει να μπορούν να ασκούν απαρέγκλιτα το βουλευτικό τους ρόλο. Ούτεως ή άλλως και εάν γίνει κάτι, δεν διαγράφεται, δεν παραγράφεται. Θα γίνει με τη λήξη της βουλευτικής τους ιδιότητας, την οποία την έχουν για την άσκηση του λειτουργήματός τους. Θεωρώ ότι πρέπει να ασκούν απαρέγκλιτα όλοι οι συνάδελφοι το βουλευτικό τους ρόλο, όπως ακριβώς διατάσσει και διασφαλίζει, όπως είπατε και εσείς, το ελληνικό Σύνταγμα.

Οφείλουμε, λοιπόν, να είμαστε περισσότερο ρεαλιστές επ' αυτού. Να αίρεται μεν η ασυλία για τα διάφορα αδιανόητα, αλλά όχι να φθάσουμε στο άλλο άκρο και να γίνουμε βορά των κροκοδείλων. Βάσει αυτού του αιτιολογικού και εφόσον δεν λάβουμε μία άλλη απάντηση, θα δηλώσουμε παρόντες στο συγκεκριμένο άρθρο.

Με το άρθρο 11 για τη διενέργεια ένορκης εξέτασης στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, που πρακτικά σημαίνει ότι παίρνει τη μορφή εξεταστικής επιτροπής, συμφωνούμε θεωρώντας ότι κάτι τέτοιο θα καταστήσει αποτελεσματικότερο και ακόμη πιο αντικειμενικό το έργο της συγκεκριμένης επιτροπής.

Με το άρθρο 11, λοιπόν, και το άρθρο 12 συμφωνούμε.

Στο άρθρο 13 λέμε «ναι» και με πολλά ευχαριστώ για την επιτολική ψήφο.

«Ναι» στο άρθρο 14 για το θέμα της αναπηρίας που εκτενώς αναπτύξαμε, για όλα αυτά που πάλι σε εσάς πέφτουν για να δώσετε λύση σε αυτό το μεγάλο θέμα συναδέλφων που έχουν αναπηρία στο 80% (τυφλότητα, κωφότητα κ.λπ.) κατά περίπτωση, βεβαίως, όπως είπαμε.

«Ναι» στο άρθρο 15.

Με το άρθρο 16 συμφωνούμε.

Στο άρθρο 17 η ανάθεση πιστεύουμε ότι είναι καλύτερη στον αρχαιότερο, μέχρι να αποκτήσουν τα προσόντα οι συνάδελφοι, οι οποίοι θα μπορέσουν να λάβουν επίσημα τη θέση αυτή. Νομίζω ότι οι περισσότεροι συμφωνούμε με αυτό.

Με τα άρθρα 18, 19 και 20 συμφωνούμε.

Λεπτομερέστερα, στο άρθρο 15 για τη μετάταξη υπαλλήλων της Βουλής προς άλλες υπηρεσίες του δημοσίου τομέα, διασφαλίσατε απόλυτα την εθελούσια αυτή μετάταξη μετά από επιθυμία, αίτηση του υπαλλήλου, γι' αυτό και είμαστε τόσο σύμφωνοι.

Όσον αφορά το άρθρο 16, με την προτεινόμενη εναρμόνιση του συνταξιοδοτικού καθεστώτος δεν γίνεται να λειτουργούμε με δύο μέτρα και δύο σταθμά. Θέλω να πω ότι επειδή καταψήφισαμε την ασφαλιστική μεταρρύθμιση, θεωρούμε ότι με τον καλύτερο τρόπο θα έπρεπε να ριζέτε και δεύτερη και τρίτη ματιά, όσες περισσότερες μπορούσατε, στο θέμα της συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Βουλής.

Και πιστέψτε με, μιλάω από καρδιάς γι' αυτόν τον αληθινό ναό, το σώμα και την ψυχή της Δημοκρατίας, λαμβάνοντας υπ' όψιν πως εσείς έχετε λάβει –και το ξέρουμε όλοι– τον αριθμό των ωρών δουλειάς –το ότι πρακτικά δεν έχουν ωράριο αυτοί οι άνθρωποι– και βεβαίως τη μέγιστη προσφορά στο έργο του Κοινοβουλίου, για την ομαλή διεξαγωγή όλων αυτών των επίπονων και τόσο σημαντικών και μοναδικών διεργασιών και διαδικασιών.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, κυρία Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Ροδούλα Ζήση): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Αποστολάτο για τις παρατηρήσεις και τις επισημάνσεις.

Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Θεόδωρος Δρίτσας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πριν δεκατέσσερις μήνες περίπου στις 27 Απριλίου 2009, διάστημα σχετικά μικρό από χρονική προσέγγιση –μεγάλο, όμως, από πολιτικό περιεχόμενο– σε αυτήν την Αίθουσα, στο ίδιο Βήμα, στην αντίστοιχη συζήτηση επί της τροποποίησης διατάξεων του Κανονισμού, ο τότε αγορητής του ΣΥΡΙΖΑ, συνάδελφος, Βουλευτής και σύντροφος, ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής τότε, ο Γιάννης Δραγασάκης είχε κλείσει την ομιλία του με την παρακάτω προφητική επισήμανση: «Διατηρούμε την άποψη ότι το Κοινοβούλιο θα βρεθεί, όχι μόνο με δική του ευθύνη, ενώπιον μεγάλων πιέσεων στα χρόνια που έρχονται λόγω γενικότερων ανεπαρκειών του πολιτικού συστήματος, λόγω μιας κρίσης, τα βάρη της οποίας καλούνται να πληρώσουν οι εργαζόμενοι και για άλλους πολλούς λόγους». Νομίζω ότι ο χρόνος δικαιώσε τον Γιάννη Δραγασάκη. Και μάλιστα, όχι τα χρόνια, ο χρόνος.

Πράγματι, αυτή η επιβεβαίωση –όπως το έθετε και εκείνος τότε– δεν είχε να κάνει ως προς τον Κανονισμό ή ως προς τη λειτουργία της Βουλής –με το αν η Βουλή θα είναι κυβερνώσα ή όχι– αλλά με τη δυνατότητα του Κοινοβουλίου, όχι να ασκεί διοίκηση, αλλά να ελέγχει την Εκτελεστική Εξουσία –να μην επικυρώνει μόνο– και να μην επιτρέπει να συμβαίνει το αντίθετο –που όντως συμβαίνει– δηλαδή, η Κυβέρνηση να ελέγχει τη Βουλή.

Αυτό νομίζω ότι είναι ο κεντρικός πυρήνας στον προβληματισμό όλων των πτερύγων –θέλω να πιστεύω– αλλά που δεν αναδεικνύεται πάντα με τον τρόπο που πρέπει και με την έκταση που

πρέπει σε κάθε συζήτηση αναθεώρησης του Κανονισμού της Βουλής.

Πρέπει η Βουλή να προσπαθεί με τους τρόπους –και όχι μόνο με τους θεσμικούς και με τους πολιτικούς– να διευρύνει και να κατοχυρώνει τα όρια της λειτουργικής της αυτονομίας ως νομοθετικού Σώματος, που έχει τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξαρτησία του.

Δεν είναι τυχαίο ότι ακριβώς λόγω της κρίσης, η αντίδραση της κοινωνίας είναι για τους «τριάκοντους». Ενώ όλα τα κάνουν οι κυβερνήσεις, για τους τριάκοντους μιλάει ο λαός, γιατί τους τριάκοντους εκλέγει.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Ο λαός μιλάει άραγε για τους τριάκοντους;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Μιλάει πολύ μεγάλο μέρος της κοινωνίας. Προφανώς, έχετε δίκιο. Σωστά το διορθώνετε, κύριε Πρόεδρε. Είμαι εντελώς αντίθετος με αυτήν την προσέγγιση και προσωπικά και ως πολιτικός χώρος. Αυτό, όμως, πρέπει να μας βάξει σ' έναν προβληματισμό.

Διότι, δυστυχώς εξαιτίας ακριβώς του ελέγχου των κυβερνήσεων επί του Κοινοβουλίου, αυτή η Βουλή ψήφισε εκείνους τους νόμους που κατέστησαν ασύδοτες τις αγορές. Ψήφισε εκείνους τους νόμους που έχασε η δημοκρατική πολιτεία τη δυνατότητα να ελέγχει αυθαίρετες και ανεξέλεγκτες δραστηριότητες.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής κ. **ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ**)

Εδώ ψηφίστηκαν νόμοι και πλαίσια που επέτρεψαν να γίνουν πάρα πολλά από τα θλιβερά που ζούμε αυτήν την περίοδο. Δεν θα μπω σε λεπτομέρειες, γιατί αλλού είναι το επίκεντρο της συζήτησής μας. Όμως, δεν μπορούμε να χωρίσουμε το ένα από το άλλο.

Οι λόγοι, λοιπόν, υποβάθμισης του Κοινοβουλίου και των αντιπροσωπευτικών θεσμών είναι πολιτικοί και τη συζήτηση για την τροποποίηση του Κανονισμού πρέπει να προσπαθήσουμε να την προσεγγίσουμε έτσι. Ως εκ τούτου, αποδεχόμαστε –το είδαμε από την πρώτη στιγμή και το δηλώσαμε– ότι η προσπάθεια του Προέδρου κ. Πετσάλνικου και οι εισηγήσεις αποσκοπούσαν στο να προωθήσουν κάποιες τροποποιήσεις, ώστε να ανταποκριθεί στις συνθήκες που έχει δημιουργήσει η κρίση και στην ανησυχία της κοινωνίας απέναντι στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το Κοινοβούλιο, αν είναι κοντά στην κοινωνία ή δεν είναι. Και πρέπει να πούμε ότι ως προς το ζήτημα και της αναβάθμισης και του ελέγχου και της διαφάνειας είναι σαφές ότι οι περισσότερες τροποποιήσεις που προτείνει ο κύριος Πρόεδρος είναι προς αυτήν την κατεύθυνση. Όμως, είναι άτολμες και ατελείς και δεν θα έπρεπε να είναι τόσο σύντομη η διαδικασία. Θα έπρεπε να δοθεί μια μεγαλύτερη δυνατότητα χρόνου, γιατί ακριβώς είναι μια τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής σε κρίσιμη περίοδο. Δεν είναι προϊόν ευρείας και σε βάθους συζήτησης, δεν χρειάζόταν να γίνει τόσο γρήγορα.

Παρ' όλα αυτά, προσερχόμαστε με το θετικό πνεύμα που ανέφερα, αλλά και με πάρα πολλές επιφυλάξεις και επιμένουμε ότι σ' αυτήν τη συζήτηση δεν έχει νόημα μόνο να θεωρούμε ως κριτήριο προόδου το τι γίνεται σήμερα, σε σχέση με το παρελθόν –και αυτό είναι σημαντικό, έχει τη σημασία του– πολύ περισσότερο όμως πρέπει να μας απασχολεί το τι γίνεται σήμερα, τι τροποποιήσεις κάνουμε δηλαδή στον Κανονισμό, σε σχέση με αυτό που απαιτούν το παρόν και το μέλλον. Και ως προς αυτό έχουμε πολλές επιφυλάξεις. Γι' αυτό και επί της αρχής δεν δηλώσαμε ποτέ ότι ψηφίζουμε υπέρ και διατηρούμε μια επιφύλαξη ως προς αυτό.

Το κύρος των Βουλευτών δεν κρίνεται από τον Κανονισμό και μόνο. Είναι προφανές. Όμως, υπάρχουν ζητήματα για τα οποία θα έπρεπε ο Κανονισμός να προχωρήσει σε βάθος.

Τα ζητήματα των αμοιβών στις Επιτροπές πρέπει να τα εξετάσουμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Δεν χρειάζονται ειδικές αμοιβές-αποζημιώσεις στη συμμετοχή στις επιτροπές, όπως επίσης πρέπει να δούμε και το ζήτημα της βουλευτικής σύνταξης. Είναι σοβαρά θέματα αυτά.

Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει σταθεί καθαρά απέναντι σ' αυτά. Δεν χρειάζονται τέτοια προνόμια. Χρειάζεται, όμως, η στήριξη του έργου του Βουλευτή και εκεί πρέπει να δώσουμε το μήνυμα στην κοινωνία ότι αυτό το έργο απαιτεί και συνεργάτες και εξοπλισμό και οικο-

νομική στήριξη, ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει ο Βουλευτής. Ο Βουλευτής, όμως, που είναι κοντά στην κοινωνία και που αποδεικνύει ακριβώς ότι λειτουργεί μέσα σ' αυτό το πλαίσιο και όχι μακράν της κοινωνίας. Εκεί πρέπει να δούμε και τον έλεγχο του «πόθεν έσχες», όχι μόνο ως έλεγχο νομιμότητας βάσει των υπευθύνων δηλώσεων, αλλά να το δούμε και σε περισσότερο βάθος.

Από εκεί και πέρα, πρέπει να προστατεύσουμε τον πολιτικό κόσμο και τους Βουλευτές από δόλιες στοχεύσεις και εκβιασμούς, κυρίως, ισχυρών οικονομικών κέντρων. Όλα αυτά πρέπει να τα κάνουμε και να τα δούμε συνολικότερα σε μια μεταρρύθμιση-αλλαγή του Κανονισμού.

Πέραν αυτού, η αναβάθμιση του νομοθετικού έργου και η ενίσχυση του κοινοβουλευτικού ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν κάποιες προϋποθέσεις, την ανεξαρτησία των Βουλευτών, όπως την κατοχυρώνει και το Σύνταγμα, τη δυνατότητα αναπομπής του προϋπολογισμού –θα πω κάποια πράγματα πάνω σ' αυτό και αργότερα– ή την καταψήφιση ενός νομοσχεδίου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πέφτει η Κυβέρνηση. Αυτά πρέπει να αποσυνδεθούν, για να αποκτήσει η Βουλή έναν πραγματικά ανεξάρτητο ρόλο.

Η εκτελεστική εξουσία, η Κυβέρνηση και όχι το κόμμα, πρέπει να κουράζεται ενώπιον της Βουλής για να περάσει ένα νομοσχέδιο. Είναι πολύ σημαντικό αυτό.

Επαρκής χρόνος και δυνατότητες στους Βουλευτές χωρίς αιφνιδιασμούς. Τα κατεπείγοντα πρέπει να τελειώνουν. Νομίζω ότι είναι επτά τα κατεπείγοντα νομοσχέδια μέσα σε εννέα μήνες αυτής της Κυβέρνησης. Δεν είναι δυνατόν! Αλλά όσον αφορά τη βιομηχανία παραγωγής νόμων και το ασφυκτικό χρονικό πλαίσιο. Δεν φτάνουν ούτε καν οι τρεις εργάσιμες που σωστά προτείνει ο συνάδελφος κ. Σκυλλάκος από το ΚΚΕ. Ειδικά για τα μικρά κόμματα, για τις ολιγαριθμίες Κοινοβουλευτικές Ομάδες που κάθε Βουλευτής έχει ταυτόχρονα δύο και τρία νομοσχέδια, δεν επαρκεί αυτός ο χρόνος για να επιτελέσει το ρόλο του, όπως πραγματικά απαιτεί και η υποχρέωσή του απέναντι στους πολίτες και απέναντι στον εαυτό του. Δεν χρειάζεται αυτό το κυβερνητικό άγχος παραγωγής νομοσχεδίων. Δεν είναι έργο η νομοθέτηση, σώνει και καλά. Ας αναθεωρήσουμε αυτή τη προσέγγιση. Πραγματικά, απαιτείται και στα νομοσχέδια ουσιαστική διαφάνεια των στοιχείων, των πληροφοριών όλων και όχι τυπική.

Χθες ο Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Τσίπρας είπε στον κ. Σαχινίδη σχετικά με τη δήλωση και την αναγγελία του κ. Σάλλα για την Αγροτική Τράπεζα και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Τι απάντηση πήρε; «Μα, η Κυβέρνηση μπορεί να κλείσει το στόμα σε κάποιον ιδιώτη που θέλει να κάνει...» και μέσα σε λίγες ώρες η Κυβέρνηση χειροκρότησε, συμμετέχει. Είναι αυτό κοινοβουλευτικός διάλογος και διαφάνεια των δεδομένων πάνω, στα οποία διεξάγεται η πολιτική αντιπαράθεση; Προς Θεού!

Τέλος, προϋπόθεση για αναβάθμιση νομοθετικού έργου και κοινοβουλευτικού ελέγχου είναι η εξασφάλιση των δικαιωμάτων της Μειοψηφίας.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, δεν έχω δεκαπέντε λεπτά; Είμαι ειδικός αγορητής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Έχετε δώδεκα λεπτά, αλλά θα έχετε και εσείς την ανοχή επειδή συζητούμε επί της αρχής και επί των άρθρων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ είμαι Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ναι, κύριε Πρόεδρε, εγώ είμαι ειδικός αγορητής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριε Δρίτσα, μας εδόθη το δικό σας όνομα ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

Εν πάση περιπτώσει όμως, δεν υπάρχει πρόβλημα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Καλώς, ευχαριστώ πολύ.

Τελειώνω με αυτό τη γενική μου τοποθέτηση και προχωρώ αμέσως στα άρθρα. Είναι σημαντικό η Βουλή να έχει κατοχυρωμένα δικαιώματα των Βουλευτών της Μειοψηφίας, πολύ πιο αναβαθμισμένα απ' αυτά που ισχύουν μέχρι σήμερα. Ισχύουν σε άλλα κοινοβούλια άλλων χωρών και πρέπει να το δούμε σοβαρότερα.

Προχωρώ. Στο άρθρο 1, στην προδικασία, λέμε «ναι». Θα ήταν

σωστότερο, οι εξαιρέσεις να μην είναι τόσες πολλές.

Στο άρθρο 2, για τη διπλή ανάγνωση των νομοσχεδίων, δοκιμαστικά λέμε «ναι». Έχουμε μερικές επιφυλάξεις, πλην όμως θεωρούμε ότι μπορεί να αποδειχθεί πιο δημιουργική αυτή η διαδικασία, αλλά εν πάση περιπτώσει, θα το ψηφίσουμε.

Στη δημοσιότητα των συνεδριάσεων, στο άρθρο 3, λέμε «ναι». Στη διαφάνεια στην κατάθεση των νομοσχεδίων και των τροπολογιών υπάρχει βελτίωση, αλλά επί τη βάσει όσων σας είπα πριν θα πούμε «οχι» για να τονίσουμε ακριβώς ότι ο ασφυκτικός χρόνος είτε στις τροπολογίες είτε στα νομοσχέδια είναι εις βάρος της συνολικής λειτουργίας του Κοινοβουλίου και του παραγόμενου κοινοβουλευτικού έργου και εις βάρος των δικαιωμάτων της μειοψηφίας. Και μόνο γι' αυτό λέμε «οχι», παρότι υπάρχει όντως μια βελτίωση.

Το άρθρο 5, για τη συνεργασία με όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα θέλαμε να το ψηφίσουμε, αλλά στην δεύτερη παράγραφο η δυνατότητα, η γνώμη να συζητείται στην Ολομέλεια και να τίθεται και σε φανερή ψηφοφορία, εκεί νομίζω ότι η δυνατότητα δεν πρέπει να ανήκει μόνο στην Πλειοψηφία, έτσι όπως διατυπώνεται εδώ, δηλαδή στον «Πρόεδρο της Βουλής ή εφόσον ζητηθεί από την αρμόδια Επιτροπή». Τι σημαίνει αυτό; Κατά βάση από την πλειοψηφία της. Πρέπει να μπορεί να γίνεται όταν το ζητήσει το 1/3 της επιτροπής, να έρχεται στην Ολομέλεια η συζήτηση της γνώμης. Είναι σημαντικό. Θα αποδειχθεί εκτιμώμενη σημαντική εξέλιξη η σχέση και «στοίχημα», αν θέλετε, της αναβάθμισης των Εθνικών Κοινοβουλίων σε σχέση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ως προς αυτό, χρειάζεται να είμαστε πρωτοπόροι και να ανοίξουμε δρόμους σημαντικότερους. Γι' αυτό και δεν θα το ψηφίσουμε, έτσι όπως είναι διατυπωμένο, παρ' όλο που θα θέλαμε να το ψηφίσουμε. Ζητούμε να υπάρξει αυτή η αλλαγή.

Στη σύσταση της Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων έχουμε παρατηρήσεις –θα μας δοθεί στο μέλλον η ευκαιρία να το συζητήσουμε, γιατί τώρα δεν έχω το χρόνο– αλλά ψηφίζουμε «ναι». Είναι ένα βήμα. Υπάρχουν όμως, πολλά ανοιχτά ζητήματα για τη λειτουργία αυτής της επιτροπής, που είναι και καινούρια και δεν υπάρχει μεγάλη εμπειρία από τη λειτουργία της, ακόμα.

Στη σύσταση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης λέμε «οχι». Είναι μία πρόταση που έρχεται τη στιγμή που ψηφίστηκαν τα νομοσχέδια για το συνταξιοδοτικό της υποβάθμισης και έτσι όπως τίθεται, η παρακολούθηση ιδίως της βιωσιμότητας και της εξέλιξης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι σε ασφυκτικά πλαίσια. Δεν δίνει πραγματικά δυνατότητες αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων ως προς το ασφαλιστικό σύστημα.

Η καθιέρωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου δημοσίων συμβάσεων μεγάλης αξίας, στο άρθρο 8 δηλαδή, μας βρίσκει σύμφωνους.

Η Επιτροπή Απολογισμού και Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού στο άρθρο 9, δηλαδή η ανά τρίμηνο ενημέρωση από την Υπουργά του Υπουργού αντί για τετράμηνο, μας βρίσκει σύμφωνους.

Στην «Ωρα του Πρωθυπουργού» και στις επίκαιρες ερωτήσεις λέμε «ναι», παρ' όλο ότι και εμείς προβληματιζόμαστε για το πόσο θα μπορούσαν να εξισωθούν οι χρόνοι ερωτώντων και ερωτώμενων.

Από εκεί και πέρα, η μεταρρύθμιση του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όντως είναι σοβαρό ζήτημα και δεν πρέπει να υποκύψουμε στο συρμό της εποχής. Δηλαδή, ο στόχος αυτής της ρύθμισης είναι η προστασία του πολιτικού κόσμου από σκοπιμότητες ισχυρών οικονομικών συμφερόντων. Αυτό πρέπει να το πούμε στην κοινωνία και να μην κρυφτούμε ως προς αυτό. Δεν είναι η συγκάλυψη του πολιτικού κόσμου και της συντεχνίας των Βουλευτών. Αυτό όμως, πρέπει και να το υπηρετήσουμε, με κάθε τρόπο, για να είμαστε αξιόπιστοι, όταν το λέμε στην κοινωνία.

Από αυτή την άποψη, και τα ζητήματα της τελευταίας αναφοράς που είχε η προηγούμενη διατύπωση του αναθεωρούμενου άρθρου 83, που αφαιρεί τη λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία ανήκει ο Βουλευτής και εμάς μας προβληματίζει. Λέμε «οχι», επειδή ακριβώς δεν συμπεριλαμβάνεται και αυτή η προϋπάρχουσα διατύπωση. Δεν θέλουμε να κινδυνολογούμε, αλλά, όπως και να το κάνουμε, στις ιστορικές στιγμές που

ζούμε, η ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής είναι ένα ισχυρό ενδεχόμενο και δεν μπορούμε να το παραβλέψουμε. Χωρίς κινδυνολογίες και χωρίς τίποτα άλλο.

Άρθρο 12: Ενίσχυση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας. Λέμε «ναι» αν και δεν συμπεριελήφθη η στελέχωση, όπως προτείνει και ο κ. Φώτης Κουβέλης και ήταν και η εισήγηση της επιτροπής. Είχε πει και ο κ. Φώτης Κουβέλης ότι δάνεια στοιχεία από τις εξεταστικές επιτροπές περιέχει η πρότασή του και όχι πρόθεση μετατροπής της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας σε εξεταστική επιτροπή των άρθρων 146 και 147. Νομίζω ότι αυτά μπορούμε να τα περιφρουρήσουμε και να μην μετατρέψουμε αυτή την επιτροπή σε εξεταστική επιτροπή.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Η Ολομέλεια μπορεί να το κάνει, αν το ζητήσει.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ως εκ τούτου, λέμε «ναι».

Με την ευκαιρία αυτή και επί τη βάσει των όσων είπα πριν, θα μπορούσαμε να δούμε ειδικές μικρές διακομματικές επιτροπές, αντιπροσωπευτικές βέβαια απ' όλα τα κόμματα, για τα σώματα ασφαλείας, όπως έχουν ζητήσει και τα ίδια τα σώματα ασφαλείας, για τον επαρκέστερο έλεγχο της ΕΥΠ, για τα μυστικά κονδύλια -όσων ακόμα υπάρχουν- διαφόρων Υπουργείων και τη διαχείρισή τους και να μας προβληματίσει ακριβώς η αναβάθμιση της Βουλής προς αυτή την κατεύθυνση.

Με το άρθρο 13, τη συμμετοχή των Βουλευτών που βρίσκονται σε αποστολή της Κυβέρνησης ή της Βουλής στο εξωτερικό σε αίτηση ονομαστικής ψηφοφορίας, όπως πρόσφατα προέκυψε από την απουσία του Βουλευτή του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού, συμφωνούμε. Ναι, είναι πολύ λογικό και πολύ σωστό.

Στο άρθρο 14 λέμε «ναι» για τη μέριμνα ειδικότερης διοικητικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης σε Βουλευτές που είναι τυφλοί, κωφοί, κωφάλαλοι ή έχουν αναπηρία. Συγχαίρω το Βουλευτή κ. Κουρουμπλή για την πρότασή του. Θα ήθελα, κύριε Πρόεδρε, να πω εδώ ότι καλό είναι -και νομίζω ότι ενισχύει τον Πρόεδρο αυτής της πρότασης- γι' αυτές του τις αποφάσεις και τις ενέργειές του ο Πρόεδρος να ενημερώνει τη Διάσκεψη των Προέδρων. Προστασία στο θεσμό και στο πρόσωπο του Προέδρου θα ήταν κάτι τέτοιο.

Στο άρθρο 15 που αναφέρεται στο Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή λέμε «ναι». Έχουμε να πούμε πολλά. Νομίζω ότι θα τα πουν άλλοι συνάδελφοι και εγώ, αν έχω δευτερολογία, θα το κάνω. Η πρόταση του κ. Παπαϊωάννου, αλλά και η πρόταση των Βουλευτών της Επιτροπής για έναν προϋπολογισμό -και περιλαμβάνεται και στην τροπολογία του κ. Σιούφα- αντί για γραφείο της Βουλής να είναι αναβαθμισμένη αυτοτελής υπηρεσία, μας βρίσκει περισσότερο κοντά σε αυτή την κατεύθυνση, όπως και το ότι ο προϋπολογισμός μπορεί να αναπέμπεται ή και να αλλάζει ανάλογα με την ψήφο των Βουλευτών σε ορισμένα του άρθρα και ρυθμίσεις. Παρ' όλα αυτά, επειδή το θεωρούμε ένα βήμα, λέμε «ναι».

Στο άρθρο 16 για τους μετακλητούς λέμε «ναι». Δεν το συζητάμε.

Στο άρθρο 17 για τις προαγωγές και τους προϊσταμένους οργανικών μονάδων συμφωνούμε και εμείς ότι είναι σωστή η παρατήρηση για την προσωρινή ανάθεση στον αρχαιότερο, μέχρις ότου υπάρξει πληθώρα στελεχών της Βουλής που πληρούν τις προϋποθέσεις για να επιλεγεί ο προϊστάμενος διεύθυνσης. Γενικά στο άρθρο αυτό λέμε «παρών», γιατί έχουμε μερικές επιφυλάξεις και διαπιστώνουμε ασάφειες ως προς κάποιες ρυθμίσεις.

Για τις μετατάξεις λέμε «ναι» στο άρθρο 18.

Για τις συνταξιοδοτικές διατάξεις λέμε «οχι» και τελικώς δεν ξέρω και πώς θα καλυφθεί ο αριθμός του νόμου που λείπει εδώ, κύριε Πρόεδρε, με τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος του δημοσίου και τις συναφείς διατάξεις. Είναι ένα κενό που δεν ξέρω νομοτεχνικά -εσείς προφανώς έχετε μεγαλύτερη εμπειρία- πώς καλύπτεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλης): Βάλαμε τον τίτλο του νόμου που ψηφίστηκε σήμερα και στο σύνολό του και ελπίζουμε σήμερα να έχουμε και τον αριθμό του ΦΕΚ, για να το συμπληρώσουμε. Έχουμεβάλει τον τίτλο του νόμου, γιατί πράγματι δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Ευχαριστώ.

Νομίζω ότι θα μας δοθεί η ευκαιρία και προτείνουμε από το Σεπτέμβριο να ξαναρχίσει η συζήτηση για τον Κανονισμό της Βουλής, διευρυμένη και συστηματικότερη, γιατί θα βρούμε μπροστά μας και πολλά άλλα τέτοια ζητήματα. Στις τροπολογίες θα επανέλθουμε στη συνέχεια.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλης): Ευχαριστούμε, κύριε Δρίτσα.

Εισερχόμαστε στον κατάλογο των συναδέλφων ομιλητών που έχουν εγγραφεί.

Το λόγο έχει ο κ. Κωνσταντίνος Γείτονας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο Κανονισμός της Βουλής τα τελευταία χρόνια τροποποιείται συνεχώς και μάλιστα, θα έλεγα, ότι η προϊστορία των τροποποιήσεων είναι θετική. Και τροποποιείται για να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες, από τις εξελίξεις και τις απαιτήσεις, για την αναβάθμιση του Κοινοβουλίου. Και νέες ανάγκες προέκυψαν επίσης είτε από συνταγματική αναθεώρηση είτε από τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και τροποποιείται, γιατί ο Κανονισμός δεν είναι ένα κείμενο κανόνων τυπικής διαδικασίας. Θα μπορούσα να πω ότι είναι ένας ουσιαστικός κώδικας κοινοβουλευτικής λειτουργίας. Γιατί πραγματικά μέσα από τον Κανονισμό προσδιορίζονται οι σχέσεις εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας, διασφαλίζεται η ελεύθερη έκφραση γνώμης και ψήφου του Βουλευτή και γενικότερα η αποτελεσματικότητα του κοινοβουλευτικού ελέγχου, καθώς και η ποιότητα του νομοθετικού έργου.

Κι όταν πολλές φορές, πολλοί συνάδελφοι, μεταξύ των οποίων και εγώ επιμένουμε στην εφαρμογή του Κανονισμού, δεν το κάνουμε από τυπολατρεία. Εγώ ιδιαίτερα πιστεύω ότι η σωστή και αυστηρή εφαρμογή του Κανονισμού διευκολύνει το κοινοβουλευτικό έργο, αποτρέπει δε παρεκκλίσεις και τριβές που δεν συμβάλλουν στην αξιοπιστία της Βουλής, που ξέρουμε σε ποιο χαμηλό επίπεδο είναι και πώς πλήττεται συνεχώς σήμερα. Και το λέω αυτό για να τονίσω ότι τα προβλήματα που συναντάμε στη λειτουργία μας λιγότερο οφείλονται σε αδυναμίες του Κανονισμού και περισσότερο στη μη αυστηρή εφαρμογή του.

Καθορίζουμε ώρα έναρξης και την υπερβαίνουμε σχεδόν κατά μία ώρα, όπως έγινε σήμερα. Ορίζουμε χρόνους ομιλίας και τους διπλασιάζουμε είτε είναι σε προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση σε επίπεδο Αρχηγών είτε είναι σε ερωτήσεις είτε είναι σε τοποθετήσεις. Γίνεται κατάχρηση δικαιωμάτων, ομιλιών, παρεμβάσεων από Υπουργούς και από αξιωματούχους, με αποτέλεσμα ο Βουλευτής να αισθάνεται ότι το παιχνίδι πολλές φορές παίζεται ερήμην του και στερείται έκφρασης. Γι' αυτό είτε αδιαφορεί είτε πηγαίνει σε άλλα μέσα να βρει βήμα έκφρασης, όπως για παράδειγμα στα παράθυρα στα κανάλια.

Επίσης, παρ' όλο που είναι εξασθενημένο, συνεχίζεται το φαινόμενο των άσχετων τροπολογιών στα νομοσχέδια. Τελιώνω με ένα παράδειγμα μη σωστής εφαρμογής του Κανονισμού, γιατί σε αυτό ήθελα να καταλήξω. Είναι το χαρακτηριστικό της ασυλίας. Χρειάζεται σήμερα να τροποποιήσουμε το άρθρο περί ασυλίας που τροποποιήθηκε επί Προεδρίας του κ. Κακλαμάνη. Τότε μετά την τροποποίηση ως Α' Αντιπρόεδρος ήμουν Πρόεδρος της επιτροπής, στην οποία μετείχε η κ. Μπενάκη, ο κ. Σκυλλάκος, ο κ. Κουβέλης. Συζητήσαμε για την εφαρμογή του Κανονισμού, έτσι ώστε η ασυλία να μην αίρεται μόνο και αποκλειστικά στις περιπτώσεις που έχουν σχέση με την πολιτική δραστηριότητα. Στην αρχή το εφαρμόσαμε πιστά. Στη συνέχεια απ' ό,τι φαίνεται δεν εφαρμόστηκε πιστά ο Κανονισμός. Και όπως εφαρμόζεται ακόμα και για την τροχαία, νομίζουν οι πολίτες ότι υπάρχει ασυλία για να εξυπηρετεί τους Βουλευτές που εξασφαλίζουν την ατιμωρησία τους. Έτσι στην εφαρμογή δίνουμε λάθος μηνύματα. Άρα, θέλω να πω ότι ανεξάρτητα από τις αλλαγές που γίνονται στον Κανονισμό -γίνονται θετικές αλλαγές και σήμερα- εκείνο που πρέπει να μας δεσμεύει είναι η εφαρμογή του, όλους από το Προεδρείο μέχρι τον κάθε Βουλευτή. Και δεν είναι θέμα τύπου. Είναι θέμα ουσίας.

Όσον αφορά τις τροποποιήσεις, τα άρθρα 1 και 2 που έχουν σχέση με την αναβάθμιση της ποιότητας του νομοθετικού έργου,

είναι θετικές πρωτοβουλίες. Είναι κάτι που το ζητούσαμε και ιδιαίτερα την προδικασία της διαβούλευσης αλλά και την έκθεση εκτίμησης των επιπτώσεων μιας νομοθετικής πρωτοβουλίας πάνω στα ελληνικά πράγματα. Αυτή η ανάγκη είχε φανεί πολύ περισσότερο κατά την κύρωση των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ψηφίζονται ερήμην των εθνικών Κοινοβουλίων. Έρχονται εδώ, γίνεται μια τυπική ενημέρωση, χωρίς να ξέρουν οι Βουλευτές τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι οδηγίες στην ελληνική κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα. Είναι μεγάλο το θέμα διότι οι κοινοτικές οδηγίες διαμορφώνουν το εσωτερικό δικαιο σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Άρα, αυτές οι πρωτοβουλίες είναι πάρα πολύ σωστές και είναι θετικές κινήσεις.

Έρχομαι στο άρθρο 7. Κύριε Πρόεδρε, εγώ δεν κατάλαβα αυτή την πρόταση που καταθέσατε. Από ποιο λόγο και με ποιο κίνητρο έγινε; Ευτυχώς άλλαξε. Ήταν λάθος. Δεν είναι δουλειά της Βουλής ο έλεγχος συμβάσεων. Η Βουλή έχει νομοθετικό έργο και κοινοβουλευτικό έλεγχο. Δεν είναι δουλειά της Βουλής να είναι γνωμοδοτικό όργανο της εκάστοτε κυβέρνησης ή υποκατάστατο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή και της εκτελεστικής εξουσίας. Πολύ περισσότερο, δεν μπορεί να αναλάβει και να μοιράζεται πολιτικές ευθύνες, που ανήκουν στην εκτελεστική εξουσία. Επομένως, σωστά άλλαξε.

Τώρα, έχετε κρατήσει τη ρύθμιση ότι θα έρχεται η σύμβαση πριν την υπογραφή της προς ενημέρωση. Πότε πριν την υπογραφή της; Πριν παραδείγματος χάριν πάει και αποφανθεί το Ελεγκτικό Συνέδριο; Γιατί αυτή η σύμβαση πηγαίνει και στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Εγώ νομίζω ότι δεν θα πρέπει να επιμείνετε σε αυτήν τη διάταξη, κύριε Πρόεδρε. Δεν θα προσφέρει τίποτα. Δεν είναι αυτή η δουλειά της Βουλής. Αναφέρομαι στο άρθρο 7 και όπως τροποποιήθηκε στην Επιτροπή.

Για το άρθρο, που έχει σχέση με τα εξοπλιστικά: αυτό είναι άλλο. Εκεί προσδιορίζεται ότι η Βουλή παρακολουθεί την εξέλιξη των προγραμμάτων. Είναι αυτό πολιτικό το ζήτημα. Ενώ εδώ, στο άρθρο 7, αναφέρεται σε συμβάσεις. Θα έρθει για ενημέρωση, κύριε Υπουργέ. Θα δεχθούμε συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Προσέξτε, θα δεχθούμε τον Υπουργό ή τον υπογράφοντα τη σύμβαση. Κι εγώ σας λέω: θα ακουστούν απόψεις που θα αφήνουν υπονοούμενα «αυτό δεν είναι διαφανές», «αυτό δεν έπρεπε να είναι έτσι». Πώς μετά θα υπογραφεί η Σύμβαση; Θα εκφράσει γνώμη η επιτροπή; Θα εκφράσει γνώμη ή θα υπάρχουν οι απόψεις στα Πρακτικά; Εγώ νομίζω ότι θα μας μπλέξει αυτό. Σας το λέω μετά λόγου γνώσεως από εμπειρία και συμβάσεις. Δεν πρέπει να επιμείνετε σ' αυτήν τη ρύθμιση.

Και για να κλείσω στο χρόνο μου, κύριε Πρόεδρε, θα πω ότι θεωρώ σημαντικό το άρθρο 15. Μάλιστα έγιναν αλλαγές, όπως είδα, στην επιτροπή και συμπληρώθηκε η αρμοδιότητα του Γραφείου αυτού. Είναι σωστό. Βλέπω ότι αυτό το Γραφείο, αν στελεχωθεί σωστά, θα μπορεί πραγματικά να βοηθήσει. Και έρχεται και η τροποποίηση αυτή να υλοποιήσει ουσιαστικά αυτό που προέβλεπε το άρθρο 31 Α' του Κανονισμού, το οποίο καθιέρωσε την ίδρυση της Επιτροπής Απολογισμού, Ισολογισμού και Παρακολούθησης του Προϋπολογισμού -σ' αυτήν μετέχω κιόλας- στην οποία ουσιαστικά είμαστε «στον αέρα». Δεν είχαμε επιστημονική βάση τεκμηρίωσης. Θα υποβοηθήσει κι αυτή την Επιτροπή, και το προβλέπει το άρθρο όπως αναδιατυπώθηκε.

Επομένως έτσι όπως διατυπώθηκε το άρθρο από την επιτροπή με το νέο περιεχόμενο και υπό την προϋπόθεση, κύριε Πρόεδρε, να στελεχωθεί επαρκώς και με το κατάλληλο προσωπικό -κάτι που θα πρέπει να εξασφαλίζει και σχετική ανεξαρτησία- πιστεύω ότι πραγματικά θα συμβάλει σ' αυτό που θέλαμε πάντα, δηλαδή στο να ενεργοποιηθεί η Βουλή στον έλεγχο του κρατικού προϋπολογισμού.

Δεν έχω άλλο χρόνο. Είναι και άλλοι συνάδελφοι που θέλουν να μιλήσουν. Θεωρώ, λοιπόν, ότι είναι θετικές αυτές οι τροποποιήσεις του Κανονισμού, με τις παρατηρήσεις που είπα. Όμως εξακολουθώ να πιστεύω ότι το κυρίαρχο για μας είναι η δέσμευση να τις εφαρμόσουμε, να εφαρμόζουμε πιστά τον Κανονισμό.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ευχαριστούμε τον κ. Γείτονα.

Το λόγο έχει ο κ. Παυλόπουλος.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, χαίρομαι γιατί αρκετές από τις τροποποιήσεις του Κανονισμού της Βουλής βαίνουν προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του νομοθετικού και κοινοβουλευτικού έργου. Και το λέω αυτό γιατί δεν πρέπει να λησμονάμε ότι, ιδίως σήμερα, το βασικό έργο της Βουλής είναι το νομοθετικό και ο κοινοβουλευτικός έλεγχος. Κατ' εξαίρεση η Βουλή ασκεί άλλα καθήκοντα και δη καθήκοντα, τα οποία άπτονται των αρμοδιοτήτων άλλων εξουσιών, στο πλαίσιο της διασταύρωσης των εξουσιών. Μη λησμονάμε επίσης ότι κανόνας παραμένει πάντοτε η διάκριση των εξουσιών.

Και το λέω αυτό, γιατί πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί. Και όταν τροποποιούμε τον Κανονισμό και όταν τον ερμηνεύουμε, θα πρέπει να αποφεύγουμε να ενισχύουμε ένα ρόλο, που αγγίζει άλλες εξουσίες και δη το χώρο της δικαστικής εξουσίας. Κι αυτό για δύο λόγους: Ο ένας είναι ότι όταν η Βουλή ασχολείται πολύ περισσότερο με καθήκοντα, που κατ' εξαίρεση της ανατίθενται, αυτό αποβαίνει σε βάρος του νομοθετικού και του κοινοβουλευτικού έργου που είναι το πρώτιστο και το κύριο.

Πολύ φοβούμαι -και το βλέπουμε αυτόν τον καιρό- ότι οι Βουλευτές περισσότερο ασχολούνται -γι' αυτό η συμμετοχή τους στο νομοθετικό έργο είναι λιγότερη- με ζητήματα και καθήκοντα, που αφορούν εξεταστικές και άλλες επιτροπές. Το έχει φέρει η συγκυρία, θα μου πείτε. Φοβάμαι ότι αυτό μπορεί να καθιερωθεί ως κανόνας. Και πρέπει να προσέξουμε -το τονίζω-, όταν τροποποιούμε τον Κανονισμό, πρέπει να προσέξουμε όταν τον ερμηνεύουμε ότι αυτό -γίνομαι κουραστικός- είναι κατ' εξαίρεση. Κυρίως, όμως, μπορεί να φέρει τη Βουλή -και μπορεί να γίνει συχνά- σε σύγκρουση με άλλες εξουσίες. Και δεν νομίζω ότι βοηθάει την ποιότητα της δημοκρατίας, το να συγκρούεται η Βουλή με άλλες εξουσίες.

Μέχρι τώρα το έχουμε κατά κανόνα αποφύγει και ελπίζω να το αποφύγουμε όσο το δυνατόν περισσότερο. Τη δουλειά μας να την κάνουμε στο ακέραιο, αλλά να λειτουργούν οι θεσμοί με τρόπο κατά τον οποίον όλες οι εξουσίες, τηρώντας απαρέγκλιτα το Σύνταγμα, να συνεργάζονται. Με αυτήν την έννοια θέλω να τονίσω ότι χαίρω, γιατί αρκετές από τις ρυθμίσεις του Κανονισμού, όπως τροποποιείται, βαίνουν προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της νομοθετικής και της κοινοβουλευτικής εργασίας της Βουλής.

Τρεις επιμέρους παρατηρήσεις. Πρώτη παρατήρηση εκείνη η οποία αφορά το άρθρο 8 για τις δημόσιες συμβάσεις. Πέραν του ότι πραγματικά προβληματίζομαι και εγώ αρκετά σε σχέση με αυτά τα οποία είπε ο κ. Γείτονας προηγουμένως, θέλω να πω ότι θα είναι πολλές οι συμβάσεις, κύριε Πρόεδρε. Οφείλω να ομολογήσω ότι η ενημέρωση αυτή δεν θα είναι επαρκής, γιατί θα αναγκαστεί η Βουλή να δουλεύει πάρα πολύ με τέτοιου είδους συμβάσεις. Και όσο περνάει ο χρόνος μπορεί να γίνονται περισσότερες.

Τι θα πει ενημέρωση; Θα καταντήσει στο τέλος να είναι αυτό το πράγμα μία -ας το πω έτσι- εθιμοτυπική διαδικασία, χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο, ενώ χρειάζεται για τις μεγάλες συμβάσεις. Για τα εξοπλιστικά παραδείγματος χάριν, αυτό σχετίζεται με τις αρμοδιότητες μίας συγκεκριμένης επιτροπής και βεβαίως, με το γεγονός ότι εκεί μιλάμε για συμβάσεις μεγάλου αντικειμένου και εξαιρετικής σημασίας για ένα μεγάλο θέμα, όπως είναι αυτό το θέμα της εθνικής άμυνας.

Εδώ, θα μου επιτρέψετε, όπως έχει η διάταξη -και μην με κατηγορήσετε για νομικισμό- να επισημάνω και κάτι άλλο. Λέει η διάταξη, κύριε Πρόεδρε, ότι εντός δέκα ημερών γίνεται η ακρόαση. Ποια είναι η κύρωση, παραδείγματος χάριν, εάν δεν τηρηθούν οι δέκα ημέρες ή εάν περάσουν οι δέκα ημέρες και δεν υπάρξει γνωμοδότηση; Μην αυταπατάμεθα, κύριε Πρόεδρε. Μπορεί να είναι ο Κανονισμός της Βουλής που το λέει, αλλά δεν είναι *lex imperfecta* η διάταξη που εισάγουμε εδώ. Είναι μία διάταξη που εισάγει ουσιαστικό τύπο της διαδικασίας. Εάν, παραδείγματος χάριν, δεν τηρηθούν οι διατάξεις αυτές, μπορεί να προκύψει και θέμα ακυρότητας. Γιατί το λέω αυτό; Διότι θα πρέπει, αφού την κρατήσετε και εφόσον την κρατήσετε τη διάταξη,

να μπει στο τέλος ρύθμιση, -ακροτελεύτια ρύθμιση- η οποία να λέει: «εάν εντός δέκα ημερών...». Και η προθεσμία πρέπει να είναι αποκλειστική και όχι ενδεικτική, γιατί αν το αφήσετε έτσι, είναι ενδεικτική η προθεσμία. Οι προθεσμίες ερμηνεύονται ως ενδεικτικές προθεσμίες, εφόσον καθορίζονται από το νόμο...

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Σαφέστατα.

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Αν δεν γίνει η σύμβαση στο χρόνο;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Αν είναι όμως, ενδεικτική, κύριε Πρόεδρε, απλώς και μόνο η προθεσμία, ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι εάν υποθέσουμε ότι δεν συνεδριάσει στις δέκα ημέρες και παρ' όλα αυτά ο Υπουργός, η αρμόδια Αρχή, τη σύμβαση αυτή την προχωρήσει, τότε στην περίπτωση αυτή, αν δε λέγεται ρητά ότι μπορεί να προχωρήσει...

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Θα το πει.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: ... χωρίς επιπτώσεις για τη νομιμότητα, μπορεί να προκύψουν θέματα ακυρότητας. Γι' αυτό προτείνω να ληφθεί ότι εάν εντός των δέκα ημερών, δεν γίνει η ακρόαση αυτή και δεν εξεταστεί η σύμβαση, τότε από εκεί και πέρα μπορεί να προχωρήσει η διοίκηση στη σύναψη της σύμβασης, χωρίς να υπάρχουν συνέπειες σε ό,τι αφορά το κύρος της σύμβασης αυτής.

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Σωστό αυτό.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Η δεύτερη παρατήρηση που θέλω να κάνω αφορά την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας. Χαίρομαι διότι αυτήν τη στιγμή δίνονται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας οι αρμοδιότητες που προκύπτουν από τα άρθρα 146 και 147 του Κανονισμού της Βουλής, δηλαδή αρμοδιότητες συλλογής στοιχείων και ακρόασης προσώπων. Αλλά σε καμία περίπτωση η αναφορά στα άρθρα αυτά, που αφορούν τις εξεταστικές επιτροπές, δεν σημαίνει ότι μετατρέπεται σε εξεταστική επιτροπή το *ipso* η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας. Είναι γνωστό πότε και υπό ποιους όρους μπορεί να μετατραπεί σε εξεταστική επιτροπή η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας. Γι' αυτό ορθώς μπαίνει για να φαίνεται εκεί ότι δεν πρόκειται για ευθεία εφαρμογή, οπότε μπορούσε να προκύψει ζήτημα σχετικά με τη φύση της επιτροπής. Κατ' αναλογία εφαρμόζονται οι διατάξεις του 146 και του 147. Κάνω αυτή τη δήλωση και για τα Πρακτικά για να μένει. Τονίζω ότι το κατ' αναλογία σημαίνει στο μέτρο κατά το οποίο συνάδει με τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, η οποία δεν είναι εξεταστική επιτροπή, παρά μόνο υπό ορισμένες και συγκεκριμένες συνθήκες. Αυτό σημαίνει ανάλογη και όχι ευθεία εφαρμογή των άρθρων 146 και 147.

Θέλω να κάνω μια τελευταία παρατήρηση που αφορά το άρθρο 17 υπό την ευρεία του όρου έννοια. Κύριε Πρόεδρε, ελέγχη προηγουμένως και είναι σωστό ότι η Βουλή πια διαθέτει, όπως και το σύνολο του κράτους, ένα μεγάλο αριθμό υπαλλήλων που δεν έχουν σχέση δημοσίου δικαίου, αλλά σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

Στην πραγματικότητα και αυτή η σχέση είναι δημοσίου δικαίου, αλλά απλώς το περίβλημα είναι συμβατικό και δεν είναι βέβαια, η μονομερής σχέση που υπάρχει ως προς τους άλλους δημοσίου υπαλλήλους. Πρέπει, κύριε Πρόεδρε, αυτούς τους υπαλλήλους να τους αξιοποιήσει η Βουλή, όπως πρέπει να τους αξιοποιήσει το δημόσιο. Ξέρω -το γνωρίζετε- έχει ψηφιστεί ο ν. 3801, ο οποίος προβλέπει στα άρθρα 1 έως 12 τη δυνατότητα να εντάσσονται και οι υπάλληλοι αυτοί στην ιεραρχία.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Νομίζω ότι η σκέψη των συντακτών της τροποποίησης του Κανονισμού είναι ότι θα πρέπει να περιμένουν το εκτελεστικό διάταγμα του ν.3801/2009 που θα εκδώσει το Υπουργείο Εσωτερικών, για να εφαρμόσει κατ' αναλογία τις διατάξεις αυτές και στη Βουλή. Εγώ, κύριε Πρόεδρε, σας λέω -βέβαια είναι αργά αυτή τη στιγμή για να προσθέσουμε και άλλες διατάξεις- ότι δεν χρειάζοταν να περιμένουμε το διάταγμα.

Οι διατάξεις των άρθρων 1 έως 12 του ν.3801/2009 είναι αρκετά εκτενείς. Θα μπορούσε ο Κανονισμός, όπως προβλέπει εδώ,

να λείπει υπό ποιες προϋποθέσεις και οι υπάλληλοι αορίστου χρόνου εντάσσονται στην ιεραρχία μέχρι το βαθμό του διευθυντή, όχι παραπάνω, όχι μέχρι το βαθμό του γενικού διευθυντή.

Το Σύνταγμα στο άρθρο 103 παράγραφο 8 το επιτρέπει αυτό. Υπάρχει η δυνατότητα αυτή. Θα μπορούσαμε ήδη από τώρα να το έχουμε κάνει στον Κανονισμό. Εγώ θα σας έλεγα, όταν βγει το διάταγμα, από εκεί και πέρα να το κάνετε το συντομότερο δυνατόν.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Αν το διάταγμα επιστραφεί με αρνητικές παρατηρήσεις;

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Από πού;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Να πω, κύριε Πρόεδρε. Αυτό θα αφορούσε το διάταγμα, το οποίο είναι εφαρμοστικό του ν.3801/2009 για την εκτελεστική εξουσία. Τέτοιο ζήτημα για τη Βουλή που είναι η νομοθετική εξουσία και μπορεί να παίρνει τις διατάξεις αυτές όπως είναι, δεν τίθεται.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Σύμφωνα, αλλά θα είμαστε...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Εγώ δεν νομίζω. Αλλά αν αργήσει το Υπουργείο να το βγάλει, δεν είναι κρίμα να έχετε έτσι -και το ξέρετε- ανθρώπους αορίστου χρόνου με πολλά και σημαντικά προσόντα;

Θα ήθελα να κάνω μια τελευταία καταληκτική παρατήρηση. Νομίζω πως από τις παρατηρήσεις που έχουν γίνει από άλλους συναδέλφους και από τις τροπολογίες που έχουν κατατεθεί, είναι σημαντικό να δει κανείς ορισμένες.

Πιστεύω ότι είναι σημαντικό να δει κανείς μια από αυτές, ιδίως εκείνη του κ. Σιούφα που αφορά τη δυνατότητα συζήτησης των κονδυλίων από τους Βουλευτές στην Επιτροπή του Προϋπολογισμού. Η συζήτηση αυτή και η δυνατότητα ψήφισης, εφόσον δεν συνεπάγονται βάρος για τα δημοσιονομικά -δηλαδή έσοδα, έξοδα του κράτους- νομίζω ότι είναι μια σημαντική τροπολογία, η οποία μπορεί να βοηθήσει παρά πολύ το ρόλο και τη συμμετοχή του απλού Βουλευτή στη διαδικασία ψήφισης του προϋπολογισμού.

Από τη στιγμή που η διάταξη αυτή έχει την ασφαλιστική διέκλιδα ότι δεν συνεπάγονται επιβαρύνσεις που ανατρέπουν την λογική του προϋπολογισμού, ιδίως στα δημοσιονομικά της μέγεθ, είναι κάτι το σημαντικό. Πηγαίνει προς την κατεύθυνση της αναθεώρησης, που ούτως ή άλλως είχαμε δει το 2001 και αργότερα το 2008. Νομίζω ότι θα πρέπει να τη δούμε και ενδεχομένως να την αποδεχθούμε θετικά.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε, και για την υπέρβαση.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλης): Το λόγο έχει ζητήσει ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής, κ. Απόστολος Κακλαμάνης.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όλοι κατανοούμε το λόγο για τον οποίο γίνεται στην τελευταία συνεδρίαση της Ολομέλειας η συζήτηση για την τροποποίηση του Κανονισμού.

Νομίζω ότι ο Πρόεδρος της Βουλής θα έχει υπ' όψιν του πως πρέπει να διατεθεί μια συνεδρίαση, για την οποία θα πρέπει όλοι να προετοιμαστούμε, ώστε και η εικόνα που θα δοθεί να μην είναι ως συνήθως διαστρεβλωτική αυτών που μέχρι τώρα λέγονται ή θα ληχθούν.

Σήμερα, όσοι μιλούν για τους τριακόσιους, προφανώς αγνοούν ότι από το Κοινοβούλιο έχουν περάσει περί τις τρεις χιλιάδες εκπρόσωποι του ελληνικού λαού. Όσοι διακατέχονται από φασίζουσα νοοτροπία, ως γνωστόν αποφεύγουν να εξετασθούν ευθύνες, αλλά γενικεύουν. Και αυτό, δυστυχώς, υφίσταται σήμερα ο θεσμός του Κοινοβουλίου, όταν, αίφνης, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πανελλαδικής συμβάσεως με την ανοχή του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου -για το οποίο θα έπρεπε η ποιότητα των προγραμμάτων των Μέσων Ενημέρωσης να αποτελεί λόγο, θετικό ή αρνητικό αντιστοίχως, σχετικά με τη χορήγηση ή ανάκληση αδειών- λένε ότι χάσαμε τον «καραγκιόζη», διότι η UN-ESCO τον έδωσε στην Τουρκία, αλλά έχουμε τριακόσιους «καραγκιόζηδες». Κι αυτό είναι μία ύβρις που απευθύνεται εναντίον του ελληνικού λαού, ο οποίος έχει στείλει αυτούς τους τριακόσιους εδώ και ο οποίος δικαιούται, όταν θα έλθει η ώρα της κρί-

σεως του, να αποστειλεί και τους τριακοσίους –αν το κρίνει- στα σπίτια τους.

Δεν επιτρέπεται, όμως, ο οποιοσδήποτε εγκάθετος, του οποιοδήποτε καναλάριου, του οποιοδήποτε εκδότη, να λέει ό,τι θέλει, όταν μάλιστα, είναι πλέον βέβαιο ότι δεν είναι πάντοτε αγαθά τα κίνητρα, ότι υπάρχουν συμφέροντα, τα οποία έχουν κάθε λόγο, αγαπητοί και αγαπητές συνάδελφοι, να μην υπάρχει Κοινοβούλιο σε θέση να ορθώνει το ανάστημά του σε ζητήματα σοβαρότατα.

Όπως βλέπετε σήμερα, ο μισός Τύπος, τα μισά κανάλια είναι υπέρ της προτάσεως της Τράπεζας Πειραιώς και τα άλλα μισά και ο υπόλοιπος Τύπος είναι εναντίον.

Ήλθε η ώρα, πιστεύω να νομοθετηθεί ποια είναι τα κεφάλαια κάθε Μέσου Μαζικής Ενημέρωσης -αν είναι ελληνικά, εγχώρια, τότε είναι offshore εταιρειών- ποια είναι τα ανοίγματά του στις τράπεζες ή σε άλλους δανειστές, για να ξέρει, επιτέλους, ο ελληνικός λαός ποιοι είναι αυτοί και με ποια κίνητρα κάθε φορά αποφασίζουν το διασυρμό, όχι μόνο ατόμων που θα μπορούν να υπερασπιστούν την τιμή τους, αλλά και ολόκληρου θεσμού, όπως του Κοινοβουλίου, που είτε αρέσει είτε δεν αρέσει, είναι το βάθρο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Λυπάμαι, όμως, γιατί το δέλεαρ γίνεται μπορούμε να γίνουμε εναντίον των ιδίων εκείνων Βουλευτών, των ελαχίστων, που -όπως έχω πει πολλές φορές- αντί πινακίου φακής, δηλαδή μερικών δευτερολέπτων τηλεθέασης ή ακρόασης, μεταφέρουν τη μηδαμινότητά τους κι έτσι προσδίδουν αξία και κύρος σ' αυτές τις γενικές καταφορές εναντίον θεσμού. Ο απλός πολίτης δεν είναι δυνατόν, δεν είναι σε θέση να τάξει νεφρούς και καρδιάς και των κατηγορών και των κατηγορουμένων, εντός ή εκτός εισαγωγικών.

Αυτή η συζήτηση που κάνουμε σήμερα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για τον Κανονισμό έχει την εικόνα συζήτησης δικονομίας. Είναι λάθος. Είναι μια συζήτηση στην οποία θα πρέπει να κοιτάζουμε σε βάθος τα πράγματα, να κοιτάζουμε στο μέλλον, αλλά να κοιτάζουμε και το παρελθόν.

Μου έλεγαν κάποια παιδιά, σε μία Αίθουσα της "Βουλής των Εφήβων" πρόπερι, διάφορα για τα δεινά, πράγματι, που υφίσταται ιδιαίτερα η νέα γενιά σήμερα. Με ρωτούσαν, λοιπόν: «Ποια Ελλάδα μας παραδίδετε;». Τους είπα: «Παιδιά μου, η Ελλάδα που παραδίδουμε είναι καλύτερη από αυτήν που παραλάβαμε. Η Ελλάδα που παραλάβαμε δεν ήταν, δυστυχώς, καλύτερη από αυτήν που παραδώσαμε. Εσείς φροντίστε να είναι καλύτερη, όσο γίνεται πιο καλή, η Ελλάδα που θα παραδώσετε στις νέες γενιές».

Ασφαλώς, είμαστε σε μια κατωφέρεια σήμερα. Αλλά αυτή, ομοθυμαδόν, απ' όλες τις πλευρές, η αχρήστευση των πάντων, η κατάργηση και κάθε ελπίδας στην ψυχή ενός πολίτη, ενός νέου ανθρώπου που οδηγεί, αγαπητοί και αγαπητοί συνάδελφοι; Αυτό το αφήνω ως ερώτημα, για να δούμε τι κάνουμε.

Αυτήν την περίοδο, έγινε επί δύο μήνες μία προσπάθεια, να πληγεί στη συνείδηση κάθε νέου ανθρώπου η αίσθηση του δικαίωματος στην εργασία, με μία εκστρατεία εναντίον του προσωπικού της Βουλής. Λυπάμαι, γιατί οφείλαμε οι πάντες να βγούμε και να πούμε περί τίνος πρόκειται. Το οφείλω και το κάνω και σήμερα από εδώ. Παρέλαβα ως Πρόεδρος της Βουλής το '93 περί τα επτακόσια περίπου άτομα. Γύρω στα διακόσια πενήντα άτομα προσελήφθησαν εδώ. Γιατί; Γιατί η Βουλή απέκτησε -εκεί που ήταν ένα υπαίθριο, γελοίο γκαράζ, αποθήκη παντός είδους τροχοφόρων ή φύλαξης ή εγκατάλειψης- ένα γκαράζ εδώ πενταόροφο. Δεν θα τους άρεσε. Πολλοί θα λένε «γιατί να κινούνται με αυτοκίνητα οι Βουλευτές;». Αυτή θα είναι μία απάντηση.

Οι παλαιότεροι θυμάστε που ήταν οι Αίθουσες των Κοινοβουλευτικών Ομάδων; Κάθε Αξιωματική Αντιπολίτευση είχε την Αίθουσα, που είναι τώρα οι δημοσιογράφοι. Ο ένας Βουλευτής ήταν πάνω στον άλλο. Η Αίθουσα τώρα του Προέδρου της Βουλής ήταν η Αίθουσα του κόμματος της Πλειοψηφίας. Τα μικρότερα κόμματα δεν είχαν καν ένα γραφείο να σταθούν. Δεν έπρεπε να οργανωθεί το Κοινοβούλιο;

Αυτό το κτήριο -το οποίο οφείλουμε να σεβόμαστε, είναι διατηρητέο κτήριο- αρκεί να στεγάσει όλες τις δραστηριότητες ενός Κοινοβουλίου, που δεν είναι το Κοινοβούλιο του 1843; Είναι το Κοινοβούλιο του 21ου αιώνα.

Δεν πρέπει να έχει αυτό το Κοινοβούλιο δραστηριότητες στη διεθνή κοινότητα, στις διεθνείς συνελεύσεις, στο Συμβούλιο της

Ευρώπης; Δεν θα έπρεπε να επικοινωνεί με όλα τα Κοινοβούλια του κόσμου; Δεν χρειάζονται αντιπροσωπείες να πηγαίνουν; Δεν χρειάζονται οι ομάδες φιλίας; Δεν χρειάζονται μία Γενική Διεύθυνση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σχέσεων η Βουλή; Αρκούσε ένα γραφείο τεσσάρων υπαλλήλων, που συνόδευαν τον εκάστοτε Πρόεδρο στα ταξίδια του;

Αυτός ο «εχθρός» του λαού, ο Βουλευτής, αυτός εκεί, δεν θα έπρεπε να έχει το γραφείο του; Υπάρχουν τα κτήρια τα οποία η Βουλή δεν αγόρασε από ιδιώτες, αλλά από τη ΔΕΗ, από την Εθνική Τράπεζα. Το κτήριο της οδού Φιλελλήνων δεν στεγάζει υπηρεσίες; Γιατί να μην έχει ο Βουλευτής εκεί το γραφείο του;

Έγινε λόγος γιατί προσελήφθησαν εβδομήντα πέντε ειδικοί φρουροί. Πρώτον, προσελήφθησαν με διαγωνισμό. Ήταν νέοι κάτω των είκοσι πέντε ετών, νέοι υπηρεσίας στις ειδικές δυνάμεις, για να είναι πραγματικά σε θέση να φυλάξουν.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ο χρόνος, κύριε Πρόεδρε, πράγματι είναι ασφυκτικός, ιδιαίτερα σε όσους έχουμε την τάση και της κατάχρησης αυτού.

Έρχομαι στο Ίδρυμα της Βουλής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Δεν έπρεπε η ελληνική Βουλή να έχει ό,τι όλα τα Ευρωπαϊκά Κοινοβούλια; Οι εκδόσεις της, οι εκθέσεις της, η "Βουλή των Εφήβων" δεν χρειάζονταν; Αυτές οι δραστηριότητες δεν ήταν χρήσιμες; Δεν έπρεπε να έχει το Κοινοβούλιο τη δική του εκτυπωτική μονάδα; Θα έπρεπε να πηγαίνει να περιμένει στο Εθνικό Τυπογραφείο; Για όλες αυτές τις εκδόσεις των έντυπων που γίνονται, των επιτροπών, των νομοσχεδίων, των τροπολογιών, τα πάντα, δεν χρειάζονταν το Κοινοβούλιο αυτή τη μονάδα;

Εδώ όταν ήρθαμε, είχαμε κάτι χρυσοτυπίες στους χώρους, με τις οποίες γελούσαν όλοι οι ξένοι κοινοβουλευτικοί που έρχονταν στην Ελλάδα, με τον αρχαίο πολιτισμό. Ναι, κάναμε μία Πινακοθήκη της Βουλής. Εάν είναι ντροπή, να μας το πουν, όσοι λαϊκίζουν. Να μας πουν αν ήθελαν τη Βουλή ένα αχούρι! Προφανώς, κάποιοι θα ήσαν ικανοποιημένοι με μια τέτοια εικόνα.

Ήταν κακό το ότι η Βουλή άνοιξε τις πόρτες της στα σχολεία της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας; Ήταν κακό ότι ενάμισι εκατομμύριο παιδιά δεν έχουν πια μόνο το δηλητήριο του αντικοινοβουλευτισμού, αλλά αντίθετα βλέπουν ότι το Κοινοβούλιο δεν είναι ένα Βυζάντιο και ότι χτυπάει η καρδιά της δημοκρατίας; Ήταν κακό αυτό;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ή ήταν κάτι κακό η ειδική Υπηρεσία του «πόθεν έσχες»;

Πρέπει να σας πω, κύριε Πρόεδρε, το εξής: Εγώ επιμένω στην πρότασή μου και απευθύνομαι στον Υπουργό Δικαιοσύνης, στην Κυβέρνηση. Κανένας λωποδύτης δεν γράφει στο έντυπο του «πόθεν έσχες» το προϊόν της λωποδυσίας του. Θα πρέπει να υπάρξει διάταξη που να ορίζει πως ό,τι δεν δηλώνεται, θα περιέρχεται στο ελληνικό δημόσιο. Όλα τα άλλα είναι θέατρο, όταν ξέρουμε ότι σήμερα πατάς στο κομπούτερ δύο νούμερα και παίρνεις ολόκληρες περιουσίες και τις περιφέρεις ανά τα χρηματιστήρια όλου του κόσμου!

Θέλω να κλείσω, κύριε Πρόεδρε, αναφερόμενος στο προσωπικό.

Από το 1929 η Βουλή –και έτσι πρέπει να συνεχίσει και συμβαίνει συχνά και σήμερα- συνεδρίαζε μέχρι τις πρωινές ώρες. Δεν υπάρχει δέκατος πέμπτος και δέκατος έκτος μισθός και αυτό είναι κάτι που θα πρέπει και οφείλουμε να το πούμε στους ψηφοφόρους μας, στους πολίτες στις γειτονιές. Διότι ο δέκατος πέμπτος μισθός είναι ένας πλήρης μισθός! Εδώ στο βασικό μισθό εδίδετο ένα επίδομα με το άνοιγμα και το κλείσιμο της Βουλής, αυτό που τώρα μεταφέρεται ως ποσοστό σε κάθε μήνα.

Γιατί, λοιπόν, αυτός ο διασυρμός; Πόσοι από αυτούς που υβρίζουν και ελεεινολογούν μαζί με τους Βουλευτές και τους υπαλλήλους ξέρουν το ωράριό τους;

Βλέπω εδώ τη Γενική Διευθύντρια των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Όλοι ξέρουμε αυτήν την υπηρεσία η οποία δουλεύει από τις 7.00' μέχρι τα βαθιά μεσάνυχτα. Επίσης, όλοι ξέρουμε τη Στενογραφική Υπηρεσία, τις οικονομικές υπηρεσίες, τη Διεύθυνση Νομοθετικού Έργου. Μαζί τους δεν ζούμε εδώ μέσα; Τουλάχιστον οι πλείστοι που θέλουμε να είμαστε «εντάξει» με τη συνεί-

δησή μας και το καθήκον μας!

Και τέλος, όσον αφορά τον τηλεοπτικό σταθμό, διαβάζω κάποιους να διερωτώνται γιατί το κράτος θέλει να έχει επτά κανάλια. Θεωρούν, δηλαδή, ότι το Κανάλι της Βουλής είναι κυβερνητική υπόθεση. Διότι δεν θέλουν ο λαός να βάζει τη συχνότητα «50» -αυτήν τη συχνότητα, όπως και τη συχνότητα «22» από την Πάρνηθα έχει το Κανάλι της Βουλής- και να μπορεί να παρακολουθεί το Κανάλι της Βουλής, όταν ιδιώτες επιχειρηματίες έχουν πολύ περισσότερες. Μάλιστα, ένας από αυτούς, ο οποίος έγραφε επί μέρες «φέρτε πίσω τα κλεμμένα», έχει τέσσερις συχνότητες στην Αττική! Αυτή είναι η κατάσταση!

Και είναι δειλία και όχι απλώς ατολμία να μη βγαίνει το Κοινοβούλιο, να μη βγαίνουν οι τριακόσιοι να υπερασπιστούν όχι τον εαυτό τους, αλλά ένα θεσμό και εκείνους που άφησαν τα κόκαλά τους -αυτούς που δεν ζουν πια- και πίστευαν -και, πράγματι, το υπηρετούσαν- ότι υπηρετούν το συμφέρον αυτού του τόπου.

Όσον αφορά, λοιπόν, το Κανάλι, κύριε Πρόεδρε της Βουλής, θα σας παρακαλέσω το πρόγραμμα το οποίο υπήρχε, να γίνει γνωστό με καταχωρήσεις και με δημοσιεύσεις στον Τύπο και στα ιδιωτικά κανάλια. Θα πρέπει να γίνει γνωστό ότι από εδώ ο πολίτης μπορεί να ακούει από το πρωί μέχρι το βράδυ ό,τι λέγεται και να ενημερώνεται για τα πάντα και όχι απλώς μια παρόλα, μια ατάκα, ένα φλας, ένα ψιλοκαβγά.

Αυτό οφείλουμε να το κάνουμε, αγαπητέ Πρόεδρε, όπως οφείλουμε να θέσουμε σε λειτουργία και το Ραδιοφωνικό Σταθμό της Βουλής. Δεν χρειάζεται να κάνετε καμμία πρόσληψη. Το μόνο που χρειάζεται είναι να βάλετε τα μηχανήματα που έχουμε στο βύσμα, προκειμένου να ακούγεται σε όλη την Ελλάδα αυτός που μιλάει στη Βουλή και να κρίνεται για το αν λέει σωστά ή λαθεμένα πράγματα.

Και κλείνω, κύριε Πρόεδρε, με το προσωπικό.

Εγώ νομίζω ότι είναι λάθος να κάνουμε αυτήν τη διάκριση. Όταν από τη μια μεριά λέμε ότι τα πανεπιστήμια και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι ανώτατη εκπαίδευση, θα πρέπει και να το σεβαστούμε. Και αυτό θα πρέπει να το κάνει πρώτη η Βουλή. Αυτό το αίσχος που υπάρχει και έγκειται στο επί είκοσι πέντε χρόνια να απαξιώνονται ιδρύματα για τα οποία πληρώνει, πλήρως και θα πληρώνει ο ελληνικός λαός, διότι μια συντεχνία οχυρώνεται στα στενά συντεχνιακά της συμφέροντα, είναι λάθος.

Και επειδή ήδη το Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης έχει κάνει το πρώτο βήμα, νομίζω ότι αυτό πρέπει να κάνουμε και εμείς. Όπου στον Κανονισμό αναφέρεται ΠΕ και -ελλείψει ΠΕ- ΤΕ, να είναι ΠΕ και ΤΕ και από εκεί και πέρα ο καθένας κρίνεται κατά τα δικά του προσόντα.

Σε ό,τι αφορά τις τροποποιήσεις που εισηγήστε, εγώ συμφωνώ σε όλα. Ίσως κάποια δεν ήταν απαραίτητα.

Ως προς το θέμα της ασυλίας, από την ώρα που υπάρχει η διάταξη του Συντάγματος, εξαρτάται από εμάς εδώ τι ψηφίζουμε. Ήταν κρυφή η ψηφοφορία. Την κάναμε φανερή και καθένας αναλαμβάνει τις ευθύνες του.

Πρέπει -έστω και με δήλωσή σας, κύριε Πρόεδρε- να γίνει σαφές ότι η έννοια αυτής της αλλαγής δεν σημαίνει ότι με μία μήνυση μπορεί κάποιος να πιστεύει ότι θα εξοντώσει έναν εκπρόσωπο του λαού ή ότι θα φαλκιδεύσει τη λειτουργία ιδιαίτερα μικρότερων κομμάτων. Μπορεί αύριο να έχουμε κόμματα μόνο με πέντε Βουλευτές. Αν οι δύο διωχθούν, πώς θα λειτουργήσει η Κοινοβουλευτική Ομάδα;

Αυτά είναι εκείνα που με ώθησαν στο να θέσω τις αλλαγές που τώρα περιορίζουμε, βέβαια εξ αγαθού συνειδότος. Όμως, εσείς που πλέον έχετε την ευθύνη όλων αυτών, σας παρακαλώ, δείτε το.

Σωστές είναι οι διατάξεις σε ό,τι αφορά την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας. Δεν είναι δυνατόν αυτή η επιτροπή που είναι το «χέρι» του Κοινοβουλίου, σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια και τη διαφθορά μέσα στο κράτος, επί τρία χρόνια να ασχολείται με τις υποκλοπές και ο κάθε ΚΥΠατζής, ο κάθε «τρέχα-γύρευε» από πλευράς νομιμοποίησης -και δημοκρατικής ακόμη- να αρνείται να στείλει -Σε ποιους; Στον Έμπερτ, στον Τζανετάκη, στον Κεφαλογιάννη, σε αυτόν που σας μιλάει και σε άλλα στελέχη των κομμάτων που απαρτίζουν αυτήν τη δωδεκαμελή επιτροπή- το υλικό των υποκλοπών! Είναι αίσχος σε βάρος της εθνικής μας ασφάλειας

και των ατομικών δικαιωμάτων των Ελλήνων, το οποίο, βέβαια, σε ό,τι αφορά τους υπαίτιους πάει προς παραγραφή, όπως είχε αρχικώς σχεδιαστεί.

Κύριε Πρόεδρε, πήρα το λόγο πριν από τον κ. Κουρουμπλή, για να επαινέσω το συνάδελφό μας για κάτι το οποίο το τονίζουμε αρκετοί, ότι δηλαδή πολλές φορές η ποιότητα του νομοθετικού μας έργου, μετά την Αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001, κρίνεται στις επιτροπές. Πρέπει εκεί άρθρο προς άρθρο να συζητούνται τα νομοσχέδια, να διορθώνονται ακόμη και γραμματικά και συντακτικά και εννοιολογικά λάθη. Εγώ από το 1974 -τότε μάλιστα ήταν είκοσι και όχι έξι οι κοινοβουλευτικές επιτροπές- έχω στο αρχείο μου σημειώσεις -ακόμη και γραμματικές- για νομοσχέδια, για παραγράφους και για εδάφια. Δεν θα μπορούν πια να γελούν μαζί μας δικαστές, νομικοί και άλλοι πολίτες, όταν διαβάζουν μερικά νομοθετήματά μας, τα οποία αχώνευτα, όπως έρχονται, φεύγουν!

Είναι πολλά τα αρνητικά της δουλειάς μας, αλλά δεν δικαιολογούν με τίποτα αυτόν το διασυρμό που επιχειρείται και δεν αφορά άτομα, αλλά αφορά το θεσμό. Κάποιοι νομίζουν ότι σε αυτές τις δύσκολες μέρες θα ισοπεδωθούν τα πάντα, για να μπορούν τα δικά τους συμφέροντα να βρίσκονται ανόθευτα, χωρίς να βάζονται, και οι εκπρόσωποι του λαού να σπεύδουν να δηλώνουν, να υποκλίνονται και να τα στηρίζουν αυτά τα συμφέροντα.

Ευχαριστώ πολύ, κύριοι συνάδελφοι.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι απόλυτα κατανοητή η αγανάκτηση του κ. Κακλαμάνη σε σχέση με φαινόμενα στα οποία αναφέρθηκε και ο ίδιος για την αποχώρηση -μέσα από τη στοχοποίηση- του πολιτικού συστήματος, του Κοινοβουλίου και των Βουλευτών.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Την κάπα μου την έχω κρεμάσει εδώ και τριανταπέντε χρόνια!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Δεν είστε ο μόνος που έχετε κρεμάσει την κάπα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Ο λαός το τιμά αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Είναι απόλυτα κατανοητή η αγανάκτηση.

Θα ήθελα, επίσης, στο προστάδιο της συζήτησης των αλλαγών που προτείνουμε για τον Κανονισμό να υπογραμμίσω την εμπειρία του κ. Κακλαμάνη, ως πρώην Προέδρου της Βουλής. Καλά έκανε και θύμισε τις πρωτοβουλίες που είχε λάβει επί των ημερών του, οι οποίες οδήγησαν σε μια πολύπλευρη και πολυδιάστατη αναβάθμιση του Κοινοβουλίου και τις δυνατότητες καλής οργάνωσής του.

Επίσης και ο κ. Κακλαμάνης και ο κ. Σιούφας συνέβαλαν στην προσυζήτηση -επαναλαμβάνω- των αλλαγών που σήμερα συζητούμε. Αλλά πρέπει να υπογραμμίσω ότι και άλλοι συνάδελφοι Βουλευτές, με δεδομένο μάλιστα το ότι είχαμε ενημερώσει πριν από τη συνεδρίαση της επιτροπής για τον Κανονισμό της Βουλής, που έγινε στις αρχές εβδομάδας, από την προηγούμενη εβδομάδα με e-mail είχα αποστείλει τις προτεινόμενες αρχικά αλλαγές σε όλους τους Βουλευτές- συμμετείχαν και μέσα από συλλογικές διαδικασίες Κοινοβουλευτικών Ομάδων, αλλά και μέσα από ατομικές, δικές τους παρατηρήσεις και προτάσεις, των οποίων έγινα αποδέκτης. Ευχαριστώ όλους γι' αυτό.

Θα μου επιτρέψετε εδώ, όμως, να απαντήσω σε δύο τρία θέματα που έθιξε και πάλι ο κ. Κακλαμάνης.

Σε ό,τι αφορά το κανάλι, θα ήθελα να θυμίσω κι εγώ ότι το κανάλι...

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ: Θα ακούστε κι εμάς στο τέλος; **ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος):** Αφήστε με, δεν θα πάρω πολύ χρόνο, κύριε Παπαϊωάννου.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ: Μα ήδη έχετε πάρει πολύ χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Και θα έχετε κι εσείς τη δυνατότητα να αναπτύξετε τις απόψεις σας. Δεν χρειάζεται να υπάρχει νευρική κατάσταση. Εδώ συζητάμε τον Κανονισμό με άνεση χρόνου και με ηρεμία και με νηφαλιότητα, πιστεύω.

Σε ό,τι αφορά, λοιπόν, το κανάλι, θα ήθελα να θυμίσω ότι λειτουργεί μόνο με δώδεκα δημοσιογράφους -για να μη δημιουργή-

γείται η εντύπωση ότι είναι κανένα κανάλι με δραστηριότητα με πολύ μεγάλο κόστος, με στρατιές δημοσιογράφων κ.λπ.- και ανταποκρίνεται σε αυτό το ρόλο της ενημέρωσης, πράγματι, του πολίτη για τα διαδραματιζόμενα στο Κοινοβούλιο και με ένα –θα έλεγα- αξιόλογο πολιτιστικό πρόγραμμα.

Σε ό,τι αφορά, όμως, το ραδιοφωνικό σταθμό, διαφωνώ, κύριε Πρόεδρε. Δεν θα λειτουργήσει ο ραδιοφωνικός σταθμός, γιατί απ' όλες τις συζητήσεις που κάνουμε και τις εκτιμήσεις που έχουμε, σε συνεργασία και με την ΕΡΤ, η λειτουργία ενός ραδιοφώνου που απλά θα μετέδιδε ραδιοφωνικά τις τοποθετήσεις εδώ, δεν θα είχε μάλλον ακροατικότητα.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Από μας εξαρτάται αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Αλλά θεωρούμε ότι μπορεί να γίνει κάτι άλλο και γι' αυτό συνεργαζόμαστε με την ΕΡΤ, από το φθινόπωρο να υπάρχει κάθε μέρα ένα μαγαζί, που θα αφιερώνει τουλάχιστον μισή ώρα –ίσως και περισσότερη- καθημερινά για τη Βουλή, μέσα από το δίκτυο όλων των σταθμών –και των περιφερειακών σταθμών της ΕΡΤ- ώστε να υπάρχει και ραδιοφωνική η ενημέρωση.

Και τέλος, για τους ΠΕ και ΤΕ, κάνουμε την πρόταση στο συγκεκριμένο άρθρο. Δεν είμαι, όμως, σε θέση σήμερα να κάνω μία γενίκευση της εξομίσωσης ΤΕ και ΠΕ. Αυτό θα το δούμε σε μία άλλη ευκαιρία.

Το λόγο έχει τώρα ο κ. Παναγιώτης Κουρουμπλής.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μετά τη συγκλονιστική τοποθέτηση του Προέδρου κ. Απόστολου Κακλαμάνη, μου είναι δύσκολο να αναπτύξω με άνεση τις απόψεις μου καθώς και μετά, τις ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις αξιολογών συναδέλφων, εκπροσώπων όλων των κομμάτων, σε μία συζήτηση για τη θεσμική λειτουργία του ναού της δημοκρατίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε μάρτυρες, τα χρόνια που ζούμε, μιας αέναης διαμάχης της δημοκρατίας με εξωθεσμικές δυνάμεις της οικονομίας της αγοράς, μια διαμάχη που γίνεται σε παγκόσμιο επίπεδο για το ποιος θα κυριαρχήσει, ποιος θα είναι δηλαδή το πολιτικό υποκείμενο που θα ορίζει και θα καθορίζει το μέλλον των λαών. Η δημοκρατία, οι θεσμοί της ή οι ισχυρές δυνάμεις της οικονομίας;

Και αυτή η διαμάχη θα συνεχίζεται, γιατί πάντα η δημοκρατία εκπροσωπεί και ενδυναμώνει τα συμφέροντα των πολλών, ενάντια στις δυνάμεις της οικονομίας που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των ολίγων. Είναι μια διαμάχη εκείνων που συσσωρεύουν τον παγκόσμιο πλούτο και έχουμε σήμερα μία δεινή και οδυνηρή καταγραφή, το 20% των ανθρώπων του κόσμου να διαθέτει το 80% του παγκόσμιου πλούτου. Είναι, λοιπόν, αυτονόητη αυτή η ισχύς και η εξ αυτής διαμάχη και ο τρόπος με τον οποίο επιχειρούν αυτές οι δυνάμεις να κακοποιήσουν στη συνείδηση της κοινωνίας τους θεσμούς της δημοκρατίας. Η προσπάθειά τους να αποσταθεροποιήσουν αυτούς τους θεσμούς, να υποβαθμίσουν και να απαξιώσουν τους εκφραστές τους είναι αέναη.

Αυτή είναι η πραγματικότητα και απέναντί σ' αυτήν καλούμεθα να τοποθετηθούμε.

Υπάρχει, βεβαίως, και μια άλλη διαμάχη, της εκτελεστικής εξουσίας με τη νομοθετική εξουσία. Είναι η πρακτική της εκτελεστικής εξουσίας να προσπαθεί συνεχώς να περιορίζει το ρόλο, την ουσία, την αξία και την ευταξία της νομοθετικής εξουσίας.

Και επί αυτού, κύριε Πρόεδρε, οι προσπάθειες που επιχειρήθηκαν τα τελευταία χρόνια από τους Προέδρους, κ. Απόστολο Κακλαμάνη, κ. Μπενάκη, κ. Σιούφα και εσάς, είναι πολύ σημαντικές, γιατί ακριβώς προσπαθούν να εξασφαλίσουν αναβαθμισμένο ρόλο στο Κοινοβούλιο για την καλύτερη λειτουργία της δημοκρατίας σε αυτό τον τόπο.

Κύριε Πρόεδρε, είχα καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις, βιωματικές επί λειτουργίας του θεσμού, διότι θεωρώ ότι η νομοτεχνική, η λεκτική αλλά και η ουσιαστική λειτουργία των επιτροπών σε ό,τι αφορά την επεξεργασία των σχεδίων νόμου, είναι ελλιπής.

Θα σας αναφέρω ένα παράδειγμα, που βίωσα χθες στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων. Κληθήκαμε οι Βουλευτές της επιτροπής να τοποθετηθούμε σε τέσσερα λεπτά επί δεκαέξι ουσιαστικών άρθρων. Αν είναι δυνατόν να μπορεί κανείς να συνεισφέρει με αυτό το χρονικό περιθώριο, ουσιαστική παρουσία

στην καλύτερη επεξεργασία αυτών των σχεδίων νόμου. Γι' αυτό κατέθεσα μια πρόταση –και ευχαριστώ και τον Πρόεδρο κ. Κακλαμάνη για την αναφορά- με την οποία ζητώ η επεξεργασία των νομοθετημάτων να γίνεται άρθρο- άρθρο ξεχωριστά και με ιδιαίτερη φροντίδα και προσοχή. Γιατί μόνο έτσι θα περιορίσουμε τις ασάφειες, που γεννούν μετά παρερμηνειών στην εφαρμογή των νόμων.

Ένα άλλο ζήτημα που πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας, κύριε Πρόεδρε, είναι ότι πάρα πολλά νομοσχέδια που έρχονται στη Βουλή από την Κυβέρνηση, έρχονται με κανονιστικές πράξεις, χωρίς καμμία χρονική δέσμευση. Εάν κανείς εντυφίσει στο τι έχει ψηφιστεί μέχρι σήμερα, πόσες κανονιστικές πράξεις έχουν προβλεφθεί στα νομοσχέδια που έχουν ψηφιστεί, πόσες από αυτές έχουν εκδοθεί, θα δει ότι ένας πολύ μικρός αριθμός αυτών των κανονιστικών πράξεων έχει εκδοθεί. Ο μεγαλύτερος αριθμός έχει ψηφιστεί χωρίς να έχει υλοποιηθεί. Είναι μια πραγματικότητα, την οποία πρέπει να δούμε, έστω και εν καιρώ.

Ένα άλλο ζήτημα που έχω θέσει είναι ότι παράλληλα με το νομοθετικό έργο της Βουλής, με βάση βεβαίως το Σύνταγμα, οι εκάστοτε κυβερνήσεις προωθούν τα προεδρικά διατάγματα. Νομίζω ότι θα μπορούσε πριν πάει στο Συμβούλιο της Επικρατείας το διάταγμα από τον εκάστοτε Υπουργό, να τεθεί σε μια εφάπαξ συζήτηση στην αρμόδια επιτροπή για ενημέρωση, να καταθέσουν οι Βουλευτές τις απόψεις τους, τις ιδέες τους –που νομίζω ότι θα είναι ένας πλούτος προτάσεων για να έχει τη δυνατότητα ο Υπουργός να βελτιώνει το διάταγμα που θέλει να προωθήσει και μετά να το προωθήσει προς δημοσίευση, αφού περάσει βέβαια τη σχετική επεξεργασία στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Νομίζω ότι κι αυτό, χωρίς να προσκορούε στο Σύνταγμα, είναι μια αναβάθμιση του ρόλου της Βουλής.

Σε ό,τι αφορά το πόθεν έσχες, επειδή συνεχώς επικεντρώνεται το ζήτημα στο ρόλο του Βουλευτή, στο τι έχει ή δεν έχει ο Βουλευτής, επιτέλους, κύριε Πρόεδρε, ας προσδιοριστεί μέσα από το διαδίκτυο ποια ήταν η περιουσία του κάθε Βουλευτή όταν ξεκίνησε την πολιτική του δραστηριότητα, ποια είναι σήμερα κι αν δικαιολογείται. Ας γίνουν, λοιπόν, αυτές οι διαδικασίες, ώστε να σταματήσει αυτή η κακοποίηση του Βουλευτή.

Και, βεβαίως, συνηγορώ και στηρίζω την πρόταση του Προέδρου του κ. Κακλαμάνη, για να ξεκαθαριστούν μερικά πράγματα, να πείσουμε την κοινωνία ότι δεν έχουμε κανένα λόγο να αποφεύγουμε τέτοιου είδους προτάσεις, που, πραγματικά, εμπεδώνουν το αίσθημα της εμπιστοσύνης της κοινωνίας.

Επίσης, θα πρότεινα να εξετάσετε τη δυνατότητα ώστε σε κάθε αρμόδια επιτροπή της Βουλής να διαθέτει ένα έγκριτο επισημονικό επιτελείο τριών-τεσσάρων επιστημόνων, που θα μπορεί να βοηθάει τους Βουλευτές στην καλύτερη ενημέρωσή, επεξεργασία και εισήγησή τους.

Και γι' αυτό συνηγορώ υπέρ της προτάσεως του εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας, του κ. Αναστάσιου Νεράντζη, με την οποία προτείνεται η επιτροπή τεκμηρίωσης. Η πληροφόρηση η έγκαιρη και έγκυρη σήμερα είναι πραγματικός πλούτος για εκείνον που τη διαθέτει. Νομίζω ότι σε αυτόν το χώρο που υπηρετείται στην πράξη η δημοκρατία, που υπηρετούνται τα συμφέροντα του λαού, θα πρέπει να έχουμε όλη την άνεση, όλο το χρόνο να έχουμε την καλύτερη δυνατή ενημέρωση. Ενημερωμένος άνθρωπος είναι ενημερωμένος πολίτης, δεν είναι υπήκοος, δεν είναι υποτακτικός και παθητικός αποδέκτης ρύθμισης της τύχης του από τους άλλους.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ο κ. Μάξιμος Χαρακόπουλος έχει το λόγο.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η συζήτηση που διεξάγεται σήμερα με αφορμή τις αλλαγές στον Κανονισμό της Βουλής έχει ιδιαίτερη σημασία και αυτό γιατί τους τελευταίους μήνες έχει διαμορφωθεί ένα ιδιαίτερα βαρύ κλίμα για το πολιτικό σύστημα.

Η αμφισβήτηση στην οποία υποβάλλεται από την ελληνική κοινωνία ο πολιτικός κόσμος στο σύνολό του είναι πρωτόγνωρη και ενέχει σοβαρούς κινδύνους. Δεν έχω το χρόνο δυστυχώς για να υπεισέρθω σε λεπτομέρειες των αιτίων του φαινομένου, θα μπο-

ρούσα όμως να αναφέρω εν τάχει μία σειρά προβλημάτων που έχουν δημιουργήσει αυτήν την τεταμένη σχέση μεταξύ πολιτών και πολιτικής, την αδυναμία των πολιτικών δυνάμεων να δώσουν λύσεις σε χρόνιες παθολογίες της Μεταπολίτευσης, τη σχέση πολιτικής και οικονομικών συμφερόντων που δημιουργεί σκιές και ερωτηματικά για την ελευθερία του λόγου και των αποφάσεων των πολιτικών, το διευρυνόμενο χάσμα προεκλογικών λόγων και μετεκλογικών πράξεων που έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της αξιοπιστίας των πολιτικών.

Αυτό το πλέγμα των πληγών που υπονόμεισε για δεκαετίες τη λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος τώρα εκδηλώθηκε διογκωμένο εξαιτίας της οικονομικής κρίσης. Για τον πολιτικό κόσμο ορθώνεται επομένως μία τεράστια πρόκληση, να επανακτήσει το κεφάλαιο της αξιοπιστίας που έχει απολέσει. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να εντάξουμε τη σημερινή συζήτηση στην Εθνική Αντιπροσωπεία.

Οι αλλαγές στον Κανονισμό της Βουλής είναι μία πρώτης τάξεως ευκαιρία για να αποδείξουμε ως πολιτικοί ότι και τα μηνύματα της κοινωνίας λαμβάνουμε και είμαστε αποφασισμένοι να μην αφήσουμε χαράμαδες για το διασυρμό των πολιτικών, όπως δυστυχώς πολλές φορές έχει συμβεί με το ζήτημα της βουλευτικής ασυλίας.

Ο τρόπος με τον οποίο λειτούργησε μέχρι σήμερα η σχετική πρόνοια μάλλον αμαύρωσε την εικόνα των πολιτικών δημιουργώντας πολλές φορές δικαίως την εντύπωση μίας συνεχιζακής αλληλεγγύης μεταξύ των Βουλευτών. Θεωρώ, λοιπόν, τη σημερινή συζήτηση ως μία ευκαιρία αποκατάστασης της χαμένης τιμής της πολιτικής, η οποία θα πρέπει να έχει συνέχεια με νομοθετήματα για τη διαφάνεια και την πάταξη της διαφθοράς, νομοθετήματα για τα οποία δεσμεύτηκε ο Πρωθυπουργός στη Σύσκεψη των Πολιτικών Αρχηγών υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Δυστυχώς, αν και η δέσμευση αυτή είχε καταληκτική ημερομηνία το τέλος Ιουνίου, μέχρι σήμερα δεν είδαμε ανάλογες νομοθετικές πρωτοβουλίες από την Κυβέρνηση, για παράδειγμα για το πολιτικό χρέος, για το «πόθεν έσχες», όπου χρειάζεται μία συνολική πρόταση και εκεί η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας θα πρέπει να έχει ιδιαίτερο ρόλο.

Θα ήθελα, βεβαίως, να επισημάνω ότι οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις, πολλές από τις οποίες κινούνται σε θετική κατεύθυνση, ενώ για άλλες θα πρέπει να εγκύψουμε με μεγαλύτερη προσοχή, δεν συνιστούν πρώτη απόπειρα ενίσχυσης των αρχών της διαφάνειας και του κοινοβουλευτισμού. Ανάλογες πρωτοβουλίες έγιναν και στο παρελθόν.

Η πρόβλεψη του άρθρου 1 της πρόνοιας ότι τα νομοσχέδια θα πρέπει να συνοδεύονται από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης είναι θετική. Διατηρώ, όμως, κύριε Πρόεδρε, την επιφύλαξη για την αναφορά ως υπόθεση των νομοσχεδίων που εισάγονται ως κατεπείγοντα να συνοδεύονται από συνοπτική έκθεση αξιολόγησης.

Αν και είναι κατανοητή η δυσχέρεια με τα χρονικά περιθώρια σε ανάλογες περιπτώσεις, το ερώτημα είναι πώς ορίζεται το «συνοπτική» χωρίς το φόβο να είναι ελλιπής έως και παραπλανητική η έκθεση και μάλιστα σε νομοσχέδια ιδιάζουσας σημασίας.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΙΩΤΗΣ)

Θεωρώ χρήσιμη την καθιέρωση της διπλής ανάγνωσης των νομοσχεδίων, που δίνει τη δυνατότητα στην Κυβέρνηση για ουσιαστική μελέτη των παρατηρήσεων που γίνονται στην επιτροπή και για βελτιωτικές αλλαγές.

Επιφυλάξεις θα ήθελα να διατυπώσω και στο άρθρο 3 για την κατάργηση της μυστικότητας των συνεδριάσεων της Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων. Θεωρώ ότι η παραπομπή στην ειδική διάταξη του άρθρου 57 παράγραφος 6, για κατ' εξαίρεση μυστική συνεδρίαση ύστερα από απαίτηση της Κυβέρνησης ή πέντε Βουλευτών, δεν είναι τόσο λειτουργική. Θα μπορούσε για παράδειγμα στα παραπάνω να προστεθεί η ευχέρεια της σύγκλησης της επιτροπής κεκλεισμένων των θυρών υπό τον πρόεδρο της επιτροπής.

Με το άρθρο 4, καθιερώνεται περιορισμός στο χρόνο κατάθεσης τροπολογιών μέχρι το μεσημέρι της Παρασκευής. Η εικόνα

με τις τροπολογίες που κατετίθεντο νύχτα, μέχρι και το παραπέντε, δεν ήταν η καλύτερη. Όμως, αυτό δεν φτάνει και το γνωρίζουμε όλοι πολύ καλά. Πιστεύω ότι οι τροπολογίες θα πρέπει να κατατίθενται, το αργότερο, μέχρι την Πέμπτη του βράδυ για να υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος μελέτης και να μην αιφνιδιάζεται η Βουλή.

Το ζητούμενο βεβαίως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι να μην έρχονται για συζήτηση άσχετες με το προς ψήφιση νομοσχέδιο τροπολογίες. Θα πρέπει να μπει κάποτε ένα τέλος στα νομοσχέδια «κουρελού». Αυτό το θέατρο του παραλόγου με τις «ντροπολογίες» πρέπει, επιτέλους, να παύσει. Αυτό πρέπει να το κάνουμε τώρα χωρίς καθυστερήσεις και αναβολές.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συμφωνώ με τις τροπολογίες που κατέθεσε ο τέως Πρόεδρος της Βουλής ο κ. Δημήτρης Σιούφας, για τη φανερό εκλογή του Προέδρου και του Προεδρείου της Βουλής, όπως άλλωστε συμβαίνει με την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, για την αντιστοίχιση των Διαρκών Επιτροπών με την νέα δομή της Κυβέρνησης -νομίζω ότι είναι εύλογο- και για την πρόνοια, τα νομοσχέδια που κατατίθενται στη Βουλή, να συνοδεύονται από σχέδια των υπουργικών αποφάσεων ή των προεδρικών διαταγμάτων για να υπάρχει καλύτερος έλεγχος από τη Βουλή.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όσον αφορά στη βουλευτική ασυλία η εκτίμησή μου, όπως ήδη το τόνισα, είναι ότι η τροποποίηση που συζητούμε συνιστά και τη σημαντικότερη απόφαση που μπορεί να αποκαταστήσει εν μέρει το κύρος των Βουλευτών, να παραμερίσει τα νέφη της κοινωνικής καχυποψίας προς το Κοινοβούλιο ως περιβάλλον υπονόμησης της ισονομίας.

Καλούμαστε, βεβαίως, τα ίδια τα μέλη του Κοινοβουλίου, να σταθούμε στο ύψος της αποστολής μας. Η σωστή εφαρμογή της βουλευτικής ασυλίας απαιτεί πρωτίστως την ορθή αντιμετώπιση της από τους ίδιους τους κοινοβουλευτικούς. Στο χέρι όλων μας είναι να προστατεύσουμε την αξιοπιστία και το κύρος του Κοινοβουλίου. Η προσωπική μας συμπεριφορά αντανάκλα στην ποιότητα της λειτουργίας της δημοκρατίας μας. Γι' αυτό και το προσωπικό παράδειγμα που καθενός και της καθεμίας μας έχει ιδιαίτερη σημασία.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γρηγόριος Νιώτης): Κι εμείς σας ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Ο Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Κωνσταντίνος Σπηλιόπουλος, έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε σήμερα την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής. Τροποποιήσεις έχουν γίνει πολλές τα τελευταία χρόνια. Θεωρώ ότι αυτή που προτείνεται σήμερα στο Κοινοβούλιο, είναι από τις πιο ουσιαστικές και τις πιο σημαντικές αλλαγές στο Κανονισμό της.

Με τις αλλαγές αυτές η λειτουργία της Βουλής μας θα γίνει καλύτερη. Θα ενισχυθεί η διαφάνεια στον πολιτικό βίο, η παραγωγή των νομοσχεδίων θα γίνει καλύτερη και, βεβαίως, θα υπάρξει προσαρμογή της Βουλής στα νέα δεδομένα που υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

Θέλω να αναφερθώ πολύ συνοπτικά σε ορισμένες από τις διατάξεις τις οποίες θεωρώ πολύ σημαντικές. Πρώτα-πρώτα, στο θέμα της προδικασίας και της διπλής ανάγνωσης των νομοσχεδίων. Πράγματι, εδώ υπάρχει μια πολύ σημαντική αλλαγή που νομίζω ότι θα βοηθήσει στην καλύτερη ενημέρωση του κόσμου και, βεβαίως, στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη παραγωγή των νομοσχεδίων.

Θέλω, όμως, να κάνω μια επισημάνση σε σχέση με την έκθεση της δημόσιας διαβούλευσης.

Επειδή η δημόσια διαβούλευση, κυρίως, γίνεται μέσα από το διαδίκτυο και σε σημαντικά νομοσχέδια ξέρουμε ότι οι προτάσεις που γίνονται, οι διορθώσεις που προτείνονται είναι χιλιάδες πολλές φορές, δεν ξέρω με ποιο τρόπο θα αξιολογούνται όλες αυτές οι παρεμβάσεις και όλες αυτές οι προτάσεις και όλες αυτές οι αλλαγές που ζητά ο κάθε πολίτης που μπορεί να πα-

ρεμβαίνει στο διαδίκτυο σε κάθε τέτοια περίπτωση. Νομίζω, λοιπόν, ότι αυτό είναι ένα κρίσιμο ζήτημα, πώς θα συντάσσεται αυτή η έκθεση και πώς θα ενσωματώνει τις απόψεις των πολιτών για τις αλλαγές ή τις διευκρινίσεις που ζητούν στα σχετικά νομοσχέδια.

Θέλω, όμως, εδώ να επισημάνω και κάτι άλλο. Επειδή με την προσθήκη την οποία μας διένειμε ο Πρόεδρος της Βουλής προτείνεται η κάθε Ειδική Μόνιμη Επιτροπή να μπορεί να επεξεργαστεί σχετικό νομοσχέδιο και να προτείνει στην αρμόδια επιτροπή αλλαγές ή βελτιώσεις του σχετικού νομοσχεδίου, πρέπει να υπάρξουν κάποιες διευκρινίσεις. Πώς γίνεται η καταχώρηση των νομοσχεδίων; Ποια νομοσχέδια δίνονται στις ειδικές επιτροπές; Αυτά πρέπει να πάρουν μια συστηματική μορφή, για να ξέρουμε ότι συγκεκριμένα νομοσχέδια πηγαίνουν και στις ειδικές επιτροπές, οι οποίες θα πρέπει να τα επεξεργάζονται και στη συνέχεια να εισηγούνται στη διαρκή επιτροπή για να γίνεται και η κυρίως επεξεργασία του νομοσχεδίου.

Μια δεύτερη παρατήρηση που θέλω να κάνω είναι στο άρθρο 5, σχετικά με τη συνεργασία με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως γνωρίζετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πλέον με τις αλλαγές που έγιναν στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, τα εθνικά κοινοβούλια παίζουν ένα πάρα πολύ σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλες οι αποφάσεις, όλες οι πρωτοβουλίες πηγαίνουν στα εθνικά κοινοβούλια, τα οποία καλούνται να γνωμοδοτήσουν και να εισηγηθούν πάνω σε αυτές τις προτάσεις.

Αρα, λοιπόν, εδώ πρέπει να συστηματοποιήσουμε τη δουλειά μας για το πώς πηγαίνουν αυτές οι προτάσεις στις αρμόδιες επιτροπές -και εγώ προτείνω- και στις ειδικές επιτροπές, γιατί οι ειδικές επιτροπές πολλές φορές έχουν την εξειδίκευση, επειδή συστηματικά συζητούν εξειδικευμένα ζητήματα και πολλά από τα ζητήματα τα οποία νομοθετεί η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εξειδικευμένα. Να πηγαίνουν, λοιπόν, και στις ειδικές επιτροπές και σε κοινές συνεδριάσεις να γίνεται ο έλεγχος και η γνωμοδότηση αυτών των προτάσεων.

Εδώ, όμως, θέλω να κάνω μια ακόμη παρατήρηση. Οι ειδικές επιτροπές έχουν τον περιορισμό των δύο συνεδριάσεων ανά μήνα. Εάν, λοιπόν, μπουν και σ' αυτήν την διαδικασία συζήτησης και των οδηγιών και των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και της συζήτησης άλλων προτάσεων, όπως πρότεινε η προσθήκη του Προέδρου, θα πρέπει να ενισχυθεί αυτή η δυνατότητά τους.

Προτείνω εδώ να δούμε μήπως πρέπει να ενισχυθεί αυτός ο αριθμός και αντί για δύο, να γίνουν τρεις ή τέσσερις, ούτως ώστε να μπορούν, πραγματικά, να ανταποκριθούν στο ρόλο τους.

Στο άρθρο 8 θέλω να κάνω μια παρατήρηση, γιατί το θεωρώ από τα πιο σημαντικά, την πιο σημαντική ίσως αλλαγή -προσθήκη στον Κανονισμό της Βουλής. Είναι η καθιέρωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου δημοσίων συμβάσεων μεγάλης αξίας. Θεωρώ πολύ θετική, πολύ σημαντική αυτήν τη ρύθμιση. Γιατί; Κάποιοι λένε ότι αν η Βουλή αποφασίζει για τις δημόσιες συμβάσεις, ενδεχομένως να γίνει «πλυντήριο». Ενδεχομένως δεν έχουν άδικο, γιατί η Βουλή σε πολλές περιπτώσεις, που δεν έχει και την τεχνογνωσία ή το χρόνο να μελετήσει σε βάθος αυτές τις συμβάσεις οι οποίες είναι και πολύπλοκα νομικά κείμενα, δεν μπορεί να βγάλει άκρη.

Αλλά εδώ δεν μιλούμε γι' αυτό. Και μόνο ότι όλες αυτές οι συμβάσεις μεγάλης σημασίας, πάνω από 20 εκατομμύρια, θα έρχονται στη Βουλή, αυτό σημαίνει ότι θα υπάρχει διαφάνεια. Θα ξέρει ο κάθε φορέας ή και το Υπουργείο ότι κάθε σύμβαση θα έρθει στη Βουλή, θα συζητηθεί, θα γίνει γνωστή, θα συζητήσουν οι Βουλευτές, θα πάρει δημοσιότητα. Και βεβαίως το Υπουργείο θα έχει την ευθύνη μετά να υπογράψει τη σύμβαση, να αποφασίσει και να προχωρήσει στην εφαρμογή.

Το ότι οι μεγάλες συμβάσεις πηγαίνουν στο Ελεγκτικό Συνέδριο, πιστεύω ότι μέχρι σήμερα δεν είχε μεγάλη απόδοση. Μπορεί, πράγματι, εάν λειτουργούσε σωστά το Ελεγκτικό Συνέδριο, να είχαμε απόδοση. Όμως, δυστυχώς, δεν το είδαμε μέχρι σήμερα. Είδαμε πολλές συμβάσεις να πηγαίνουν πρώτη φορά, να ακυρώνονται, να επιστρέφονται στο Υπουργείο και σε μια δεύτερη εισαγωγή τους να εγκρίνονται οι ίδιες συμβάσεις, χωρίς αλ-

λαγές, το ένα τμήμα να εγκρίνει τη μια σύμβαση και το άλλο τμήμα να μην την εγκρίνει. Πολλά παραδείγματα τέτοια έχουμε.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι αυτή και μόνο η ρύθμιση και κυρίως αυτή η δημοσιότητα που θα δώσει, αλλά και τον έλεγχο που θα μπορούν να κάνουν οι Βουλευτές στην επιτροπή, θα βελτιώσει κατά πολύ και τις συμβάσεις και τη δημοσιότητα που πρέπει να υπάρχει για αυτές, γιατί όλοι γνωρίζουμε ότι εδώ γίνεται κυρίως η κριτική για το πολιτικό σύστημα, για τις συμβάσεις, για τις προμήθειες, για όλα αυτά τα κορυφαία ζητήματα.

Κλείνω, κύριε Πρόεδρε, με το άρθρο 11, για τη μεταρρύθμιση του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας. Πράγματι και εγώ θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντική αυτή η ρύθμιση. Έχουμε κατηγορηθεί πολλές φορές ότι με την ψήφο μας προστατεύουμε συναδέλφους για πράξεις που έχουν κάνει και που δεν έχει καμμία σχέση με τη βουλευτική τους ιδιότητα.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι αυτός ο περιορισμός είναι απόλυτα σωστός. Νομίζω ότι έτσι θα πάψει να υπάρχει και η άδικη κριτική που υπήρχε πολλές φορές εις βάρος των Βουλευτών.

Τελειώνω με μία ακόμη φράση, λέγοντας ότι πραγματικά -όπως ανέφερε ο Πρόεδρος- υπήρξε μεγάλη οικονομία στα οικονομικά της Βουλής. Μπορεί να γίνει και άλλη.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε.

Εγώ θα ήθελα να κάνω και μία πρόταση. Πριν από μερικές μέρες πήγαμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα κλιμάκιο της Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής. Πήγαμε χωρίς χρήματα της Βουλής. Βρήκαμε χρήματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, από ένα ειδικό ταμείο που υπάρχει εκεί.

Πιστεύω, λοιπόν, ότι υπάρχουν πόροι. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να προτείνω και στο Κοινοβούλιο, το γραφείο που έχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ενισχυθεί με ανθρώπους που μπορούν, πραγματικά, να διερευνούν τέτοιες πηγές και όχι μόνο τα ταξίδια και την ενημέρωση των Βουλευτών, αλλά και για άλλα πράγματα που μπορεί να κάνει η Βουλή.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Γρηγόριος Νιώτης): Ευχαριστώ, κύριε συνάδελφε.

Το λόγο έχει ο Βουλευτής Β' Αθηνών του ΠΑΣΟΚ κ. Μιλτιάδης Παπαϊωάννου.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αναμφισβητήτως οι προτάσεις που καταθέτει ο Πρόεδρος κ. Πετσάλνικος και η Επιτροπή Κανονισμού είναι θετικές προτάσεις, προάγουν τον κοινοβουλευτισμό και θα συμβάλουν -θέλω να πιστεύω- καθοριστικά στην αναβάθμιση της λειτουργίας της Βουλής.

Επειδή ο χρόνος είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένος, θα σταθώ σε δύο, τρία σημεία, τα οποία θεωρώ ιδιαίτερης σημασίας: Όσον αφορά την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, είναι αυτονόητο ότι την περίοδο που διανύουμε πρέπει να έχει έναν ξεχωριστό ρόλο, κυρίως να διαμορφώνει -όσο γίνεται- ολοκληρωμένες προτάσεις για κρίσιμα ζητήματα που αφορούν την καταπολέμηση της διαφθοράς στη χώρα.

Οφείλω να καταθέσω από το Βήμα της Βουλής ότι μέχρι σήμερα, με τα μέλη της επιτροπής τα μέλη από όλα τα κόμματα, είχαμε μία πολύ γόνιμη συνεργασία και έχουμε καταθέσει προς την Κυβέρνηση ολοκληρωμένες προτάσεις για κρίσιμα ζητήματα.

Ζητήσαμε από την Ολομέλεια της Βουλής αυτό που συζητείται σήμερα: Να υπάρχει η υποχρέωση της Βουλής να συζητάει κατά τη διαδικασία των διευρυμένων επερωτήσεων, την έκθεση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας. Αυτό γίνεται για ένα και μόνο λόγο: Για να υπάρχει θεσμοθετημένος έλεγχος της Κυβέρνησης. Διότι, μέχρι σήμερα υποβάλλονταν προτάσεις και η κυβέρνηση τις αγνοούσε. Σε μία τέτοια διαδικασία είναι καλό να έρχονται εδώ οι Υπουργοί -ίσως κι ο Πρωθυπουργός της χώρας κι οι Αρχηγοί των κομμάτων- να ελέγχονται, γιατί δεν εφαρμόζουν κρίσιμα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία της δημοκρατίας. Κι αυτό είναι το κρίσιμο στοιχείο.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής κ. **ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ**)

Το δεύτερο είναι ότι γράψαμε ρητώς στη διαδικασία των ακροάσεων να έρχονται και οι ηγεσίες των ανώτατων δικαστηρίων της χώρας, όχι για να ελέγξουμε το περιεχόμενο της απονομής της δικαιοσύνης, αλλά για να συμβάλλουν στη λειτουργία της απονομής της δικαιοσύνης, ιδιαίτερα στα ζητήματα της ταχύτητας που σήμερα τόσο ταλαιπωρούν τους Έλληνες πολίτες.

Ασφαλώς, αυτή η επιτροπή δεν είναι μια εξεταστική επιτροπή. Απλώς είπαμε ότι οπλίζεται με κάποιες εξουσίες, οι οποίες είναι αναγκαίες, κυρίως για πρόσωπα δημοσίου ενδιαφέροντος που στο παρελθόν αγνόησαν την παρουσία τους στη Βουλή των Ελλήνων. Και δυστυχώς κλήθηκαν πρόσωπα που έχουν συμμετοχή στο δημόσιο βίο της χώρας, με τον άλφα ή το βήτα τρόπο, κυρίως ό,τι έχει να κάνει με τα οικονομικά και τα ζητήματα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Ένα δεύτερο σημείο, για το οποίο προσωπικά εργάστηκα ιδιαίτερα είναι το θέμα που αφορά το γραφείο της Βουλής σε σχέση με τον έλεγχο των δημοσιονομικών στοιχείων.

Κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω βαθύτατα αυτό που καταγράφεται στις διεθνείς εκθέσεις, στο ότι η χώρα μας διατηρεί επί μακρά χρονική περίοδο τεράστια δημοσιονομικά ελλείμματα, υπέρογκο δημόσιο χρέος, ένας από τους λόγους είναι το γεγονός ότι στη χώρα μας δεν υπήρξε -και δεν υπάρχει- ένα αξιόπιστο σύστημα μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης του ελέγχου των δαπανών του κράτους και της κάθε φορά ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής.

Αυτό παρατηρείται και στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ. Είμαστε, ίσως, η μόνη χώρα που δεν είχαμε έναν τέτοιο αξιόπιστο μηχανισμό, ένα μηχανισμό που, κατά την άποψή μου, πρέπει να είναι πολιτικά ουδέτερος και που θα υπάγεται στην εποπτεία της Βουλής.

Επιζηρήθηκε αυτό με την πρόταση η οποία κατατέθηκε. Είχα μία συμμετοχή, γιατί πιστεύω ότι αυτός ο οργανισμός, με βάση και τη γνώση που απέκτησα γιατί ασχολήθηκα με αυτό το θέμα, σε όλες τις χώρες του κόσμου λειτουργεί είτε ως αυτοτελής υπηρεσία στο πλαίσιο της Βουλής είτε ως ανεξάρτητη αρχή. Και επειδή στη χώρα μας δεν έχουμε και τα καλύτερα παραδείγματα σε σχέση με τις ανεξάρτητες αρχές, πιστεύω και εγώ ότι αυτός ο μηχανισμός πρέπει να λειτουργεί στο πλαίσιο της Βουλής. Μπορεί να αποδειχθεί καθοριστικός όχι μόνο για τον έλεγχο, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, αλλά και για να αποκτήσει η χώρα μας αξιοπιστία στις διεθνείς αγορές και όχι μόνο. Και αυτό είναι ένα κρίσιμο στοιχείο.

Στις προτάσεις μου είχα περιλάβει και την πρόταση ότι ο επικεφαλής αυτού του γραφείου, αυτής της αυτοτελούς υπηρεσίας, να εκλέγεται με την αυξημένη πλειοψηφία των 4/5 ή με ομοφωνία, ακριβώς για να έχει αυτό το κύρος. Το αφήνει ανοιχτό ο κύριος Πρόεδρος, όπως έχει διατυπωθεί η πρότασή του, και θέλω να πιστεύω ότι αυτό θα αποτελέσει αντικείμενο μιας ιδιαίτερα προσεκτικής μελέτης και ταυτόχρονα επειδή όλες αυτές οι αρμοδιότητες που μπαίνουν, θέτουν τα θεμέλια για να «χτίσουμε» -χρησιμοποιώ αυτήν τη λέξη- αυτόν το θεσμό, πρέπει να δώσουμε και μεγάλες ταχύτητες. Το έχει μεγάλη ανάγκη η χώρα μας. Για λόγους, όμως, καταγραφής αισθάνομαι την ανάγκη την ολοκληρωμένη πρότασή μου να την καταθέσω στα Πρακτικά της Βουλής, για να υπάρχει.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Μιλτιάδης Παπαϊωάννου καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Τώρα, σε σχέση με άλλα ζητήματα τα οποία τίθενται από την εισήγηση, θεωρώ ότι είναι σημαντική η διάταξη για τη δημιουργία επιτροπής σε σχέση με το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας, όπως και όλες οι άλλες που συμβάλλουν στη βελτίωση παραπέρα της λειτουργίας της Βουλής. Θα μου επιτρέψετε, όμως, κύριε Πρόεδρε, να κάνω δύο μικρές παρατηρήσεις.

Η πρώτη έχει να κάνει με τα ζητήματα που συνδέονται με την ασυλία. Έχω πει σε συναδέλφους πολλές φορές εδώ, που με αντιμετωπίζουν με πικρία γιατί ψηφίζω κάθε φορά, χρόνια τώρα, για να παραπέμπονται οι υποθέσεις στη δικαιοσύνη, εκτός των εξαιρετικών περιπτώσεων που έχουν να κάνουν με τα ζητήματα της λειτουργίας του Κοινοβουλίου και των κοινοβουλευτικών αρμοδιοτήτων. Είναι μια συνειδητή μου επιλογή. Πιστεύω ότι εκεί

είναι όλο το θέμα, χωρίς να σημαίνει ότι δεν είναι βελτιωτικές οι προτάσεις που γίνονται. Πρέπει να αλλάξουμε, όμως, συμπεριφορές. Δεν μας φτάνει αυτήν τη στιγμή ούτε ο Κανονισμός της Βουλής ούτε το Σύνταγμα. Νομίζω ότι οι βελτιωτικές προτάσεις που είχαν γίνει παλιότερα και με τον Πρόεδρο κ. Κακλαμάνη βοήθυσαν προς αυτήν την κατεύθυνση. Ας αλλάξουμε, λοιπόν, εμείς στάση και ας υιοθετήσουμε την τροπολογία που προτείνεται.

Δεύτερο στοιχείο. Στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας έχουμε ανοίξει τη συζήτηση για το «πόθεν έσχες». Είναι ένα θέμα ότι αυτήν τη στιγμή όλη η λειτουργία, για τον πολύ λαό, έχει καταντήσει να είναι το ιστορικό μας ανέκδοτο, ότι δηλαδή υπάρχει έλεγχος του «πόθεν έσχες». Δεν υπάρχει ουσιαστικός έλεγχος και πολύ σωστά αναφέρθηκε ότι όσοι θέλουν να κρύψουν δε θα αναφέρουν στο «πόθεν έσχες». Θεωρώ, λοιπόν, ότι η πρόταση που κάνει ο Πρόεδρος της Βουλής σε σχέση με το να είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο δεν βοηθά σε τίποτα. Ίσως, δώσει τροφή σε όσους ασχολούνται με συγκεκριμένους Βουλευτές που θέλουν να στοχοποιήσουν, για να παιχθούν διάφορα παιχνίδια. Επειδή συζητάμε αυτό το θέμα θα πρέπει να δούμε και τη δημοσιότητα -γιατί είμαι υπέρ της δημοσιότητας- πιστεύω ότι πρέπει να το δούμε συνολικά με τη ριζική αναμόρφωση του θεσμού του «πόθεν έσχες».

Σε σχέση με τις προτάσεις του κ. Σιούφα, θα ήθελα να πω ότι με βρίσκουν σύμφωνο όλες του οι προτάσεις, αλλά κυρίως με βρίσκει απόλυτα σύμφωνο η πρότασή του για την ψηφοφορία για τον Πρόεδρο της Βουλής να είναι φανερή. Γιατί πρέπει να έχουμε μυστική ψηφοφορία, όταν ακόμα και για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας έχουμε αλλάξει τα πράγματα, σε σχέση με αυτήν την κατεύθυνση; Αυτό συμβάλλει στη διαφάνεια.

Θα ήθελα να πω δύο ακόμα απλά πράγματα. Πιστεύω, κύριε Πρόεδρε -και πρέπει να ενημερωθεί η Κυβέρνηση- ότι επειδή υπάρχει αυτή η διατύπωση σε σχέση με τον έλεγχο δημοσιονομικών στοιχείων με το Γραφείο της Βουλής, πρέπει να γίνει αντίστοιχη διατύπωση και στο νομοσχέδιο που θα συζητηθεί την επόμενη εβδομάδα. Γιατί, έτσι όπως είναι διατυπωμένο, ίσως να δημιουργηθούν προβλήματα. Αυτό το θέτω ως θέμα καθαρά τεχνικό.

Δεύτερον, επειδή είδα τώρα ότι και στην επιτροπή για την κοινωνική ασφάλιση τα μέλη γίνονται δεκαπέντε, θα πρότεινα και στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας από δεκατρία μέλη που έχει σήμερα, να γίνουν δεκαπέντε τα μέλη της. Το θεωρώ σημαντικό, ιδιαίτερα τώρα που έχουμε πάρα πολλούς ανεξάρτητους, για να μπορέσει να προστεθεί και ένας από την ομάδα των ανεξάρτητων Βουλευτών που σήμερα είναι στη Βουλή. Είναι κάτι που θα συμβάλει στη λειτουργία της. Άλλωστε, τα λιγότερα μέλη που έχουν όλες οι επιτροπές είναι δεκαπέντε.

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριοι συνάδελφοι.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλινκος): Στο σημείο αυτό το λόγο έχει ζητήσει ο τέως Πρόεδρος της Βουλής κ. Δημήτριος Σιούφας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχουν ακουστεί μέχρι στιγμής εξαιρετικά ενδιαφέροντα ζητήματα, όπως πάντοτε στις συνεδριάσεις που αφορούν την τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής. Και στη μεταπολιτευτική περίοδο, την πλέον σταθερή και ειρηνική περίοδο της χώρας μας, τα τριάντα πέντε χρόνια της Μεταπολίτευσης, οι τροποποιήσεις του Κανονισμού της Βουλής για να παρακολουθεί τις εξελίξεις και το βηματισμό της εποχής έχουν τείνει προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ο πρώτος Κανονισμός λειτουργίας της Βουλής ψηφίστηκε το 1975. Ακολούθησαν μετά οι τροποποιήσεις του Προέδρου Γιάννη Αλευρά, οι ριζικές αναθεωρήσεις που έγιναν από τον Πρόεδρο Απόστολο Κακλαμάνη το 1996 και το 2001, η σημαντική παρέμβαση του τότε Προέδρου της Βουλής, του Αθανασίου Τσαλδάρη που καθιέρωσε την «Ωρα του Πρωθυπουργού» και βεβαίως οι παρεμβάσεις οι οποίες έγιναν το 2008 και το 2009 από τον απευθυνόμενο προς εσάς, με μόνη έγνοια την συνεχή αναβάθμιση του ρόλου του Βουλευτή στη Βουλή, την παρακολούθηση των συγχρόνων εξελίξεων και των διαμορφωμένων τάσεων σε όλα τα κοινοβούλια και κυρίως μετά την ένταξη της χώρας μας στις

Ευρωπαϊκές Κοινοότητες και μετά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως με την Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία έχει βάλει στα κοινοβούλια συγκεκριμένες υποχρεώσεις.

Στόχος όλων αυτών των ρυθμίσεων, αλλά πιστεύω και της σημερινής παρέμβασης του Προέδρου του κ. Πετσάλνικου, είναι να είναι προϊόν της μέγιστης δυνατής συναίνεσης και συμπίεσης των συναδέλφων Βουλευτών, γιατί και ο κοινοβουλευτισμός και η δημοκρατία ως πολίτευμα του μέτρου επιθυμεί αυτήν τη σύγκλιση των απόψεων.

Μπορεί να έχουμε ιδεολογικές διαφορές, να έχουμε πολιτικές διαφορές, αλλά εκείνο το οποίο μας ενώνει όλους είναι η πίστη μας στον κοινοβουλευτισμό και η έγνοια μας για να πάει ο τόπος μπροστά. Και μάλιστα σε μια εποχή που όλα αυτά αμφισβητούνται έντονα από τους πολίτες και κυρίως αμφισβητείται η ικανότητα να παράγουμε νέες ιδέες, να έχουμε αποτελέσματα και, κυρίως, να δίνουμε λύσεις στα προβλήματα τα οποία αναφύονται.

Όσο περισσότερο είναι ενισχυμένο το Κοινοβούλιο, τόσο καλύτερα και για την Κυβέρνηση, την κάθε κυβέρνηση, αλλά και για την ίδια τη δημοκρατία. Βεβαίως οι πολίτες έχουν κουραστεί να παρακολουθούν μόνο αντιπαραθέσεις, να παρακολουθούν κινήσεις εντυπωσιασμού και απαιτούν απ' όλους μας έργο.

Και σ' αυτήν την τροποποίηση του Κανονισμού, στην Επιτροπή Κανονισμού συμβάλαμε αποφασιστικά στο πρώτο σχέδιο που κατέθεσε ο Πρόεδρος της Βουλής, ώστε να βελτιωθούν οι προτάσεις τις οποίες έκανε και συμβάλαμε όλοι οι συμμετέχοντες, ώστε, πραγματικά, η πρόταση να έρθει εξαιρετικά βελτιωμένη από την αρχική της μορφή. Βεβαίως χαίρομαι διότι και ο Πρόεδρος κ. Πετσάλνικος συνεχίζει την πάγια πρακτική όλων των Προέδρων της Βουλής, ο κάθε Πρόεδρος να κτίζει πάνω σε ό,τι θετικό βρήκε από τον προηγούμενο Πρόεδρο και αυτό είναι ένα σημαντικό μήνυμα που στέλνει η Βουλή και το εκάστοτε Προεδρείο προς την εκτελεστική εξουσία.

Θα σταθώ τώρα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στις τέσσερις προτάσεις τις οποίες έκανα με την έγκαιρα κατατεθείσα τροπολογία μου που αφορά τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Βουλής, αλλά και των μελών του Προεδρείου, με φανερή ψηφοφορία. Δεν χρειάζεται να σας αναλύσω. Έχετε όλη την πείρα από το 1965 και μετά, ακόμα και στην περίοδο της δεύτερης εκλογής του Προέδρου Απόστολου Κακλαμάνη, για ορισμένα περιεργα τα οποία γίνονται κάθε φορά, αλλά νομίζω ότι η φανερή ψηφοφορία για πολιτειακό παράγοντα, είναι στοιχείο αναβάθμισης της Βουλής.

Το δεύτερο είναι ότι πρέπει να ενσωματώσουμε το άρθρο 79 του Συντάγματος που αναφέρει ότι στην Επιτροπή Οικονομικών που συζητά το προσχέδιο του προϋπολογισμού του Κράτους, πρέπει να μπορούν -χωρίς να ανατρέπονται τα έσοδα και τα έξοδά τους- να έρχονται, με πρόταση της Επιτροπής Οικονομικών στην Ολομέλεια της Βουλής, τροποποιήσεις των διαφόρων κονδυλίων, όπως αυτές προτείνονται και όπως περιλαμβάνει το άρθρο 79 του Συντάγματος.

Η τρίτη πρότασή μου είναι εκείνη η οποία λέει ότι, όταν αναφέρονται τα νομοσχέδια σε υπουργικές αποφάσεις και προεδρικά διατάγματα, να υπάρχουν τουλάχιστον σχέδια των υπουργικών αποφάσεων και των προεδρικών διαταγμάτων, ώστε να μην είναι εν λευκώ επιταγή προς την Κυβέρνηση για το πώς θα ρυθμίσει επιμέρους θέματα, αλλά και το πλέον σημαντικό, να μπαίνει μια συγκεκριμένη χρονική προθεσμία, διότι δεν θα ήθελα να σας αναφέρω εδώ νομοσχέδια που έχουν ψηφιστεί που περιλαμβάνουν έκδοση υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων και παρ' ότι περνούν δύο και τρία χρόνια δεν έχει εκδοθεί καμμία υπουργική απόφαση και κανένα προεδρικό διάταγμα.

Βέβαια, η τελευταία τροποποίηση είναι να εναρμονιστεί το άρθρο 32 του Κανονισμού της Βουλής με τη νέα δομή της Κυβέρνησης στις Διарκείες Επιτροπές, όπως έχει διαμορφωθεί η δομή της Κυβέρνησης μετά τις εκλογές του Οκτωβρίου του 2009.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πάρα πολλές από τις ιδέες που ακούστηκαν ενδεχομένως να μην είναι ώριμο το Σώμα σήμερα να τις δεχθεί. Πιστεύω ότι ο Πρόεδρος, αλλά και όλοι μας θα τις μελετήσουμε περαιτέρω και θα έχουμε την ευκαιρία για να τις

ξεναδούμε.

Επί των συγκεκριμένων προτάσεων του Προέδρου της Βουλής, κατ' αρχάς ο ίδιος και πιστεύω ότι και το κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης δεν θα ψηφίσουμε το άρθρο 4, σε ό,τι αφορά το χρόνο κατάθεσης των νομοσχεδίων και των τροπολογιών. Επί δύο χρόνια εφαρμόστηκε με ακρίβεια η κατάθεση των νομοσχεδίων και των τροπολογιών να γίνεται μέχρι τις 18.00' το απόγευμα της Πέμπτης, για να έχει άνεση και ο Βουλευτής για να μελετήσει τα νομοσχέδια, αλλά και οι κοινοβουλευτικοί συντάκτες να μην κάθονται μέχρι τη νύχτα εδώ ή μέχρι την Παρασκευή για να περιμένουν τις τροπολογίες. Αν ο κύριος Πρόεδρος επιμένει να εισηγηθεί την κατάθεση των τροπολογιών την Παρασκευή, αυτές να συζητούνται μετά την Τετάρτη, ώστε να υπάρχει πλήρης άνεση του χρόνου. Ακόμα και νομοσχέδια μπορούν να κατατεθούν την Παρασκευή μέχρι τις 13.00', αλλά η συζήτησή τους δεν θα γίνεται την Τρίτη, αλλά θα γίνεται την Τετάρτη για να υπάρχει άνεση χρόνου.

Δεν θα ψηφίσουμε, επίσης, το άρθρο για το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής, εκτός αν γίνει δεκτή η πρόταση η οποία προήλθε από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας για τον τρόπο. Το είπα άλλωστε και στην Επιτροπή Κανονισμού ότι χρειάζεται μια συγκροτημένη πρόταση. Βεβαίως έχει λειανθεί η πρόταση του Προέδρου της Βουλής με βάση την επεξεργασία ενός Κανονισμού που μπορεί να συμπεριλάβει αυτά τα ζητήματα και είναι ένα θέμα το οποίο χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή.

Έχω, επίσης, σοβαρή επιφύλαξη και ο ίδιος δεν θα ψηφίσω τη ρύθμιση που αφορά τη μετατροπή της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας σε Διарκή Εξεταστική Επιτροπή.

ΔΙΗΜΙΔΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ: Δεν υπάρχει κάτι τέτοιο.

ΔΙΛΗΤΗΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Οι παραπομπές στην κατ' αναλογία εφαρμογή, κύριε Παπαϊωάννου, των άρθρων 146 και 147 του Κανονισμού της Βουλής είναι ευθέως στην μετατροπή της σε Διарκή Εξεταστική Επιτροπή. Έχει πάρα πολλά πράγματα να κάνει η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας και αυτή είναι η άποψή μου, την οποία καταθέτω δημόσια.

Οφείλουμε βεβαίως -σήμερα δεν μπορεί να γίνει αυτό-, να αφιερώσουμε, κύριε Πρόεδρε, μια ολόκληρη συνεδρίαση για να δούμε πώς μπορούμε να κάνουμε τη συμμετοχή των Βουλευτών μεγαλύτερη, για να πάρουν μέρος και να ακουστούν οι απόψεις όλων των Βουλευτών και στο νομοθετικό έργο και στις κοινοβουλευτικές συνεδριάσεις. Διότι δημιουργείται η εικόνα προς την κοινωνία, όταν λειτουργούν την ίδια μέρα δέκα επιτροπές, ότι βρίσκονται μέσα στην Αίθουσα πέντε ή δέκα Βουλευτές. Δεν είναι, όμως, αυτή η εικόνα, όταν σχεδόν όλοι οι Βουλευτές βρίσκονται εδώ και ιδιαίτερα από τα μικρά κόμματα, όταν αναγκάζονται να τρέχουν από την Ολομέλεια στις δέκα επιτροπές, που βρίσκονται εν λειτουργία.

Γνωρίζετε, επίσης, κύριε Πρόεδρε και κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι υπάρχει πρότασή μου και πρόταση του συναδέλφου κ. Νεράντζη από πέρυσι τον Αύγουστο για την πλήρη αναμόρφωση του πόθεν έσχες κυρίως στην κατεύθυνση να δοθεί απάντηση προς την ελληνική κοινωνία σε ό,τι αφορά τους Βουλευτές, όχι για το έσχε, αλλά για το πόθεν. Και περιμένουμε, κύριε Πρόεδρε της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας τις απόψεις επ' αυτών, όπως και του Υπουργού Δικαιοσύνης που έχει δεσμευθεί να κατατεθεί ολοκληρωμένη πρόταση γύρω από το πόθεν έσχες και των Βουλευτών, αλλά και γενικότερα το πόθεν έσχες, οπουδήποτε αυτό εφαρμόζεται.

Θέλω να πω τρία πράγματα.

Πρώτον, να συμφωνήσουμε πάρα πολλά απ' αυτά που ανέφερε ο Πρόεδρος κ. Κακλαμάνης σε ό,τι αφορά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η Βουλή και οι Βουλευτές, που δεν είναι η πραγματική εικόνα, και το χρέος που έχουμε όλοι μας να υπερασπιζόμαστε την καρδιά της δημοκρατίας που είναι το Κοινοβούλιο. Συμφωνώ απόλυτα με την ιστορική αναδρομή την οποία έκανε για το πόσο έχουν πολλαπλασιαστεί τα τελευταία χρόνια οι αρμοδιότητες και το άνοιγμα του Κοινοβουλίου προς την ελληνική κοινωνία, που πράγματι έχει δώσει έναν άλλο τόνο, μία άλλη ζωντάνια στην καρδιά της δημοκρατίας που είναι ο κοινοβουλευτισμός.

Θα ήταν περιττό να κάνω ιδιαίτερες αναφορές σε αυτά τα

οποία με τόσο εύστοχο τρόπο είπε και μάλιστα βγάζοντας και την ψυχή του, γιατί βρίσκεται μέσα σε αυτήν την Αίθουσα επί τριάντα πέντε χρόνια, γύρω απ' όλα αυτά τα ζητήματα. Ορθώς υπερασπίστηκε τους εργαζόμενους μέσα στη Βουλή. Εγώ δεν γνωρίζω άλλους, εάν εξαιρέσει κανείς τις Ένοπλες Δυνάμεις και τα Σώματα Ασφαλείας, να είναι επτά ημέρες την εβδομάδα, Σάββατο, Κυριακή μέχρι τις 2 και 3 η ώρα το πρωί χωρίς καμμία διακοπή, όπως οι εργαζόμενοι της Βουλής και όχι μόνο οι εργαζόμενοι αλλά και η φρουρά της Βουλής, προς τους οποίους απ' αυτό το Βήμα –και νομίζω ότι σας εκφράζω όλους σας– απευθύνουμε τις ευχαριστίες μας, διότι βάζουν το έργο της στήριξης των Βουλευτών, του Κοινοβουλίου πάνω και από τα προσωπικά τους ζητήματα και από την προσωπική και οικογενειακή τους ζωή. Και έχουμε χρέος αυτό το έργο να το υπερασπιζόμαστε. Μπορείτε να σκεφτείτε τη λειτουργία μας χωρίς τους εργαζόμενους στη Βουλή, που δίνουν την ψυχή τους;

Θέλω να σταθώ σε δύο πράγματα ακόμη. Υπάρχει ο ν. 3801. Σας το είπα πριν ο κ. Παυλόπουλος, γιατί ήταν και η δική του πρωτοβουλία σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση του προσωπικού που εργάζεται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Εξαιρετικά ικανό προσωπικό το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί κατ' εφαρμογήν αυτού του νόμου, ακόμη και εάν δεν εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα το οποίο περιμένουμε να εκδοθεί για να εφαρμοστεί αυτή η σημαντική παρέμβαση που έχει γίνει σε ολόκληρη τη Δημόσια Διοίκηση σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση των εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου.

Και ο ίδιος, κύριε Πρόεδρε, και μ' αυτό κλείνω, δεν συμφωνώ με την απόφασή σας για να μη λειτουργήσει το Ραδιόφωνο της Βουλής. Τα εκατομμύρια των πολιτών που βρίσκονται στα αυτοκίνητα θα μπορούσαν να παρακολουθούν τις συνεδριάσεις χωρίς να έχει άλλο πρόγραμμα, να έχει μουσική, τη δημοτική μουσική που φαίνεται ότι πάρα πολλοί την έχουν ξεχάσει. Οι συνεδριάσεις μεταδίδονται από την τηλεόραση. Και δεν είναι ιδιομορφία της ελληνικής Βουλής να έχει το δικό της κανάλι. Όλα τα Κοινοβούλια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχουν τον τηλεοπτικό τους σταθμό για να μεταδίδονται οι συνεδριάσεις της Βουλής και να μπορούν να βλέπουν οι πολίτες όχι αποσπάσματα των είκοσι ή των τριάντα δευτερολέπτων, αλλά ολόκληρη τη συνεδρίαση, ανοικτά ολόκληρος ο ελληνικός λαός. Το ίδιο θα μπορούσε να γίνει και με το ραδιόφωνο.

Επίσης, διαφωνώ με την απόφασή σας, κύριε Πρόεδρε, να σταματήσετε την προγραμματική σύμβαση για να πάρει μετά το 2016-2017 η Βουλή το κτήριο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, όταν μετεγκατασταθεί εκεί που κατασκευάζεται νέο κτήριο, όπου μπορεί να στεγάσει τους εργαζόμενους της Βουλής που σήμερα βρίσκονται σε μισθωμένα κτήρια. Δεν ανήκει σε ιδιώτη. Είναι στο Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων. Δεν πρέπει να βλέπουμε τις ανάγκες για σήμερα ή για τα επόμενα πέντε ή έξι χρόνια, αλλά τις ανάγκες του Κοινοβουλίου και για τις επόμενες δεκαετίες και εκτιμώ ότι θα προχωρήσετε σε μια αναθεώρηση αυτής της απόφασης, την οποία έχετε πάρει.

Τελειώνοντας, θέλω να πω, κύριε Πρόεδρε, ότι όλοι οι Πρόεδροι της Βουλής είχαν πάντοτε κατά νου τη νοικοκυρεμένη διαχείριση των οικονομικών του Κοινοβουλίου και κάθε φορά επέστρεφαν στον κρατικό προϋπολογισμό –όλοι οι Πρόεδροι!– χρήματα με την εξοικονόμηση. Τώρα βεβαίως η ανάγκη είναι ακόμη μεγαλύτερη λόγω της οικονομικής κρίσεως και καλά κάνετε και προχωρείτε σ' αυτού του είδους την εξοικονόμηση χρημάτων, για να δώσει και η ίδια η Βουλή το παράδειγμα του περαιτέρω νοικοκυρεμένου, αλλά και της καταπολέμησης, όπου μπορούν δαπάνες να αποφευχθούν, και συνεπώς να έχουμε την εκπομπή ενός τέτοιου μηνύματος και μέσα από την Εθνική Αντιπροσωπεία.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάνικος): Το λόγο έχει ο κ. Κωνσταντίνος Καρτάλης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΤΑΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούστηκαν εξαιρετικά ενδιαφέρουσες ιδέες και το ίδιο το κείμενο, το οποίο έχει κατατεθεί προς συζήτηση,

περιλαμβάνει μια σειρά από διατάξεις που πραγματικά θωρακίζουν το κύρος της Βουλής και αποκαθιστούν σε σημαντικό βαθμό την αξιοπιστία της έτσι όπως την εισπράττει ο Έλληνας πολίτης σήμερα. Γιατί δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι στο πολίτευμά μας, που είναι ένα πολίτευμα εξόχως πρωθυπουργοκεντρικό, που οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες είναι κυρίως στο επίπεδο του Πρωθυπουργού, η Βουλή πρέπει να λειτουργεί ως θεσμικό αντίβαρο της Δημοκρατίας, ενισχυμένη όσο γίνεται περισσότερο, ενδεχομένως και με μια δυνατότητα θεσμικής μνήμης. Δηλαδή η διάρκεια της περιόδου του Προέδρου της Βουλής να μην ταυτίζεται με τον εκλογικό κύκλο, αλλά να ξεπερνά τον εκλογικό κύκλο, για να μπορεί να αποτυπώνει με πρακτικό τρόπο το θεσμικό αντίβαρο στο οποίο αναφέρθηκα προηγουμένως.

Πολλοί συνάδελφοι και ο Πρόεδρος κ. Κακλαμάνης αναφέρθηκαν στην ανάγκη να αποκαταστήσουμε τη σχέση εμπιστοσύνης με τους πολίτες, αλλά και να αποδείξουμε ότι στη Βουλή παράγεται πραγματικά έργο που είναι για το δημόσιο συμφέρον, για το κοινωνικό, για το γενικό συμφέρον. Και νομίζω ότι πέρα απ' αυτό, σε μια περίοδο κρίσης οφείλουμε να περάσουμε το μήνυμα ότι οι πολίτες βεβαίως διεκδικούν το να τηρούνται οι νόμοι, αλλά δεν μπορούν να δικάζουν, να καταδικάζουν και να εκτελούν τις ποινές. Αυτήν την υποχρέωση την έχει η δικαστική εξουσία κι εμείς ως Βουλή έχουμε την υποχρέωση να θωρακίσουμε τη δικαστική εξουσία, έτσι ώστε να αποδίδει τη δικαιοσύνη, με αξιόπιστο τρόπο, σε εύλογο χρονικό διάστημα και με την ασφάλεια την οποία προσδίδει το νομοθετικό οπλοστάσιο της χώρας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όλες οι ρυθμίσεις ισχυροποιούν το νομοθετικό έργο το οποίο παράγει η Βουλή των Ελλήνων. Υπάρχουν πολλές θετικές πρόνοιες. Για την οικονομία του χρόνου δεν θα αναφερθώ.

Θα ήθελα όμως να επιμείνω σε μια συγκεκριμένη πρόνοια, την οποία, κύριε Πρόεδρε, καλό θα ήταν να την εξετάσουμε. Όταν ψηφίζουμε νομοσχέδια συνήθως έχουμε μια δυσκολία να παρακολουθήσουμε την εφαρμογή τους, ιδιαίτερα όταν τα νομοσχέδια αυτά περιλαμβάνουν πολλές εξουσιοδοτικές διατάξεις στον κοινό νομοθέτη να εκδώσει υπουργικές αποφάσεις ή προεδρικά διατάγματα.

Υπάρχουν νομοσχέδια τα οποία έχουν πενήντα-εξήντα τέτοιες εξουσιοδοτήσεις, με αποτέλεσμα ο Βουλευτής στην καθημερινότητα της δουλειάς του, η οποία είναι εξαιρετικά βεβαρημένη με πολλές υποχρεώσεις, να έχει αδυναμία, με το τρέχον επιστημονικό προσωπικό που διαθέτει κάθε βουλευτικό γραφείο, να παρακολουθήσει την έκδοση των αποφάσεων αυτών ή την προώθηση των προεδρικών διαταγμάτων. Θα έλεγα λοιπόν ότι η Βουλή των Ελλήνων θα μπορούσε να βοηθήσει τους Βουλευτές κάνοντας μια απογραφή της εφαρμογής, της έκδοσης των υπουργικών αποφάσεων, κοινών ή μη, καθώς και της προετοιμασίας και κατάθεσης των προεδρικών διαταγμάτων για προληπτικό έλεγχο από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Και βεβαίως το καλύτερο θα ήταν μέσα στα ίδια τα νομοσχέδια να υπάρχει ρητή αναφορά για το χρόνο έκδοσης των υπουργικών αποφάσεων ή των προεδρικών διαταγμάτων, έτσι ώστε και η διοίκηση να διαθέτει την αναγκαία πίεση για να προχωρήσει την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ: Το χρονοδιάγραμμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΤΑΛΗΣ: Ακριβώς, το χρονοδιάγραμμα.

Συζητήθηκε αρκετά η διάταξη του άρθρου που έχει να κάνει με τις συμβάσεις μεγάλης οικονομικής αξίας και την ενημέρωση την οποία οι αρμόδιοι κατά περίπτωση Υπουργοί θα προσφέρουν στη Διαρκή Επιτροπή, η οποία πραγματεύεται το συγκεκριμένο θέμα.

Το ερώτημά μου, κύριε Πρόεδρε, είναι αν αυτή η ενημέρωση θα είναι πριν τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή μετά. Γιατί αν γίνει πριν τον προσυμβατικό έλεγχο, είναι πιθανόν να προληφθούν πράγματα, τα οποία στη συνέχεια θα διορθωθούν, πριν πάει η σύμβαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Αν γίνει μετά τον προσυμβατικό έλεγχο είναι σίγουρο ότι έχει θωρακιστεί η σύμβαση από τη γνώση και τις αρμοδιότητες των δικαστών που στελεχώνουν το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η άποψή μου είναι ότι θα πρέπει ο έλεγχος να γίνεται -η ενημέρωση- μετά τον προσυμβατικό έλεγχο, για να γνωρίζουν οι Βουλευτές ακριβώς τι έχει εγκριθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο,

γιατί είναι προφανές ότι, όταν πρόκειται για μία μεγάλη σύμβαση που μπορεί να συνοδεύεται από πάρα πολλά συνοδά στοιχεία, είναι πρακτικώς αδύνατο αρκετοί συνάδελφοι, που δεν είναι νομικοί, να παρακολουθήσουν όλες τις διατάξεις της συγκεκριμένης σύμβασης. Άρα, χρειάζεται να έχει θωρακιστεί αυτή η σύμβαση από τον προσυμβατικό έλεγχο.

Αναφέρθηκαν και άλλοι συνάδελφοι στην επιστημονική στήριξη. Ως Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής, θεωρώ ότι αυτό, κύριε Πρόεδρε, είναι μία αναγκαία προϋπόθεση για να μπορέσουμε να βοηθήσουμε την εισαγωγή της επιστήμης στη λήψη των πολιτικών αποφάσεων. Και η επιστημονική στήριξη λείπει από τις επιτροπές της Βουλής, τουλάχιστον από τις ειδικές μόνιμες επιτροπές, και νομίζω ότι εκεί θα πρέπει η Βουλή να δημιουργήσει ένα ειδικό γραφείο πάνω στο οποίο θα επενδύσει την προσπάθειά της για να έχουν τη μέγιστη δυνατή στήριξη οι ειδικές μόνιμες επιτροπές.

Λέγοντας αυτό με την εμπειρία της χρονιάς που πέρασε, θα ήθελα να αναφερθώ στο συντονισμό που χρειάζεται μεταξύ των διαφόρων επιτροπών: ένας συντονισμός ο οποίος είναι αναγκαίος, γιατί πολλά ενδιαφέροντα πράγματα γίνονται και πολλά πράγματα πρέπει να γίνουν σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα και πρέπει πολλές φορές οι ειδικές επιτροπές, αλλά και οι διαρκείς επιτροπές να είναι μεταξύ τους συντονισμένες για να συνεξετάζουν ένα θέμα, το οποίο πολλές φορές εξετάζουν σε ξεχωριστές συνεδριάσεις, είτε γιατί δεν έχουν μεταξύ τους συντονιστεί είτε γιατί οι χρονικές πιέσεις είναι τέτοιες και ο προγραμματισμός τους δεν ταυτίζεται. Γνωρίζω ότι ο Πρόεδρος της Βουλής και οι Αντιπρόεδροι καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια. Θα έλεγα ότι εδώ, υπάρχει κάποιο περιθώριο για βελτίωση.

Είδα με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον και νομίζω ότι είναι πολύ θετική η πρόνοιά σας, κύριε Πρόεδρε- τη ρύθμιση του άρθρου 1 της προσθήκης για τη γνωμοδοτική δραστηριότητα των ειδικών επιτροπών κατά τη νομοθετική διαδικασία. Δηλαδή, μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης ανάγνωσης των άρθρων οι επιτροπές να διατυπώνουν γνώμη για θέματα ιδιαίτερης σημασίας του οικείου νομοσχεδίου, το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους.

Αναρωτιέμαι αν θα μπορούσε να προστεθεί ότι στη γνώμη αυτή αποτυπώνεται και η πρόθεση της επιτροπής ή η πρόταση της επιτροπής προς τον Πρόεδρο της Βουλής και όταν το νομοσχέδιο μπει στη διαρκή επιτροπή, η επεξεργασία των άρθρων και η ψήφιση των άρθρων να γίνεται από κοινού με την εκάστοτε ειδική επιτροπή. Με άλλα λόγια να δοθεί η δυνατότητα στην ειδική μόνιμη επιτροπή να εκφράσει ως τελική διαπίστωση την πρότασή της ή μη προς τον Πρόεδρο της Βουλής για να συμμετέχει σε συνδιαμόρφωση και σε συνεξέταση των νομοσχεδίων και των σχεδίων νόμου, σύμφωνα με τα άρθρα 70 παράγραφος 2 και 72 παράγραφος 2 και 4 του Συντάγματος.

Σε ό,τι αφορά σε ένα ακόμα θέμα, το ζήτημα των ακροάσεων, επιτρέψτε μου, κύριε Πρόεδρε, να πω μία κουβέντα παραπάνω σε αυτό. Το άρθρο 69 του Συντάγματος ρυθμίζει το θέμα των αναφορών των πολιτών προς την Εθνική Αντιπροσωπεία. Όμως, το πνεύμα έτσι όπως εφαρμόζεται είναι ότι οι αναφορές γίνονται προς τη Βουλή και όχι ενώπιον της Βουλής. Με άλλα λόγια περιορίζονται στη γραπτή αναφορά και η δυνατότητα της προφορικής αποτύπωσης και διεκπεραίωσης των αναφορών δεν προκύπτει. Πιστεύω ότι η διαδικασία της γραπτής κατάθεσης, η με τις προϋποθέσεις προφορική ανάπτυξη των αναφορών, όπως κάνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα προσδώσει στο ελληνικό Κοινοβούλιο περισσότερη εξωστρέφεια και θα δώσει την ευκαιρία σε φορείς που έχουν σημαντικά ζητήματα αλλά και σε πολίτες ή ομάδες πολιτών να μπορέσουν να έρθουν σε άμεση επικοινωνία με το ελληνικό Κοινοβούλιο και να εκθέσουν τις απόψεις τους πάνω σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα. Διαβάζω το άρθρο 192 του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που λέει: «Για την εξέταση των αναφορών για τη διαπίστωση γεγονότων, η Επιτροπή μπορεί να οργανώνει ακροάσεις των αναφερόμενων ή γενικές ακροάσεις ή να αποστέλλει μέλη της για επιτόπια διαπίστωση».

Αναγνωρίζω και αντιλαμβάνομαι το φόρτο που μπορεί να δημιουργηθεί στη Βουλή των Ελλήνων ως προς τις αναφορές που θα κατατίθενται. Αλλά νομίζω ότι στο πρότυπο του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και στα πρότυπα άλλων Κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί να υπάρχει μία στάθμιση των αναφορών και σε μία δεύτερη φάση ανάπτυξη των αναφορών αυτών μέσα από προφορική επικοινωνία των αναφερομένων προς την αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Τέλος, θα ήθελα να προσθέσω κάτι, το οποίο έχει να κάνει κυρίως με τα θέματα περιβάλλοντος. Κύριε Πρόεδρε. Θα ήθελα κάποια στιγμή να εξετάσουμε μέσα σε αυτές τις προσπάθειες τροποποίησης του Κανονισμού της Βουλής, όταν κατατίθεται ένα νομοσχέδιο να έχει πάντα μία εκτίμηση των επιπτώσεων που προκαλεί στο περιβάλλον. Υπάρχουν πολλά νομοσχέδια είτε είναι οικονομικά είτε είναι αναπτυξιακά που δεν έρχονται στην αρμόδια Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, αλλά έχουν περιβαλλοντική διάσταση. Για παράδειγμα, θα σας πω ότι το νομοσχέδιο που είχε έλθει στο παρελθόν για την αύξηση του ΦΠΑ στις οικοδομές οδήγησε μέσα σε τρία χρόνια σε μια ραγδαία αύξηση του ρυθμού των κατεδαφίσεων κτηρίων στις ελληνικές πόλεις, επειδή ακριβώς οι πολίτες ήθελαν να προλάβουν την εφαρμογή του ΦΠΑ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί σε πολύ σημαντικό βαθμό ο κτηριακός πλούτος της Αθήνας και άλλων ελληνικών πόλεων.

Η περιβαλλοντική εκτίμηση, λοιπόν, θα έπρεπε να είναι μία διάταξη που προστατεύει το νομοθέτη και τους Βουλευτές, αλλά και τη Βουλή των Ελλήνων ως προς την αποτύπωση της επίπτωσης που μπορεί να έχει ένα νομοσχέδιο που κατ' αρχάς φαίνεται αδιάφορο ή άσχετο με το περιβάλλον, σε ό,τι αφορά στο περιβάλλον και την προστασία του.

Κύριε Πρόεδρε, θεωρώ ότι σήμερα η Βουλή κάνει ένα σημαντικό βήμα.

Υποστηρίζω και θεωρώ ότι η αλλαγή της βουλευτικής ασυλίας αποκαθιστά μία σχέση εμπιστοσύνης προς τους πολίτες. Όλοι δεχόμαστε την πίεσή τους σε σχέση με το πως λειτουργεί το συγκεκριμένο ζήτημα της βουλευτικής ασυλίας. Νομίζω ότι με τις σημερινές διατάξεις και με όποιες απ' αυτές αποφασιστούν από την Ολομέλεια της Βουλής, θα μπορέσουμε να έχουμε μια καλύτερη λειτουργία προς όφελος της δημοκρατίας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλινος): Ευχαριστούμε και εμείς τον κ. Καρτάλη.

Το λόγο έχει ο κ. Τασούλας Κωνσταντίνος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα μου επιτρέψετε μια παραβίαση του Κανονισμού. Δεν το συνηθίζω. Θα μιλήσω χωρίς να διαβάσω!

Ήθελα να πω ότι σήμερα η Βουλή επιχειρεί να τροποποιήσει τον Κανονισμό της υπό το κράτος μιας ανεπανόληπτης θέσης της Βουλής και των πολιτικών από την ελληνική κοινωνία. Αυτή η ανεπανόληπτη αντιμετώπιση των πολιτευόμενων, της Βουλής, του πολιτικού κόσμου, του λεγόμενου πολιτικού συστήματος, είναι ιδιαίτερα επαχθής, ιδιαίτερα βαριά, ενίοτε ιδιαίτερα επιθετική από μερίδες ελληνικής κοινωνίας.

Το πολιτικό σύστημα βρίσκεται ενώπιον πραγματικά ενός μεταίχιμίου που ή θα συνεχίσει να σέρνεται εν σχέσει με το πώς το αντιμετωπίζει η κοινή γνώμη ή θα αποφασίσει σιγά-σιγά ή και πιο ραγδαία με αποφασιστικά μέτρα και πρακτικές και αποτελέσματα να αναχαιτίσει αυτή την κρημνώδη πορεία, η οποία σημειώνεται ενώπιον της κοινής γνώμης.

Είναι βέβαιο ότι σε σχέση με προγενέστερες διατάξεις και η διπλή ανάγνωση και η αλλαγή στην προδικασία και η αλλαγή στην βουλευτική ασυλία και κάποιες άλλες αλλαγές που σήμερα άγονται ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας, συνιστούν πρόοδο. Όπως είναι βέβαιο ότι κάποιες άλλες, κατά τη γνώμη μου και κατά τη γνώμη άλλων, δεν είναι σωστές.

Αυτό έτσι ήταν πάντα, έτσι γινόταν πάντα, έτσι θα γίνεται. Μόνο που αυτό που γινόταν πάντα και αυτό που γίνεται τώρα, δεν αποτελεί μία αποφασιστική αντιμετώπιση της ανεπανόληπτης δυσκολίας που αντιμετωπίζει το πολιτικό σύστημα σήμερα. Είναι μια διαχειριστική πορεία, λες και τα πράγματα δεν έχουν αλλάξει ραγδαία.

Πριν από αρκετά χρόνια είχε λεχθεί σε μια πνευματική εκδήλωση των Αθηνών ότι ο μέγας κίνδυνος που αντιμετωπίζει το πολίτευμα στη χώρα μας δεν προέρχεται ούτε εξ αριστερών ούτε

εκ δεξιών, όπως νόμιζαν κάποιοι. Και ελέχθη προσφυώς ότι ο μέγας κίνδυνος προέρχεται εκ του γεγονότος, ότι η τεχνολογία της πολιτικής αντικαθιστά την τέχνη της πολιτικής.

Είχε περιγράψει ο ομιλητής ότι η τέχνη της πολιτικής είναι αυτό που ξέραμε μέχρι τότε -το 1985 ελέχθησαν αυτά- οι πράξεις, το πρόγραμμα, οι αντιπαράθεσεις, οι θέσεις, οι ιδεολογίες. Το 1985 αυτά ήταν κάπως πρωτάκουστα στο ακροατήριο. Η τεχνολογία της πολιτικής είπε ότι είναι, αυτό το οποίο μάθαμε σήμερα και ξέρουμε, το λεγόμενο πολιτικό μάρκετινγκ, οι δημόσιες σχέσεις, η λεγόμενη επικοινωνία. Είναι όλα αυτά τα οποία εκτόπισαν σιγά-σιγά την πραγματική πολιτική και στη θέση της έβαλαν την εικόνα.

Μια μορφή συνεισφοράς εις την επικράτηση της τεχνολογίας της πολιτικής έναντι της τέχνης της πολιτικής, υπήρξε και το γεγονός ότι κάποια στιγμή και με τη συμπαράσταση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης -τα οποία είναι ιστορικά καινούργιος θεσμός στην πολιτική μας ζωή εν σχέσει με τις παλαιότερες εποχές- απεφασίσθη η αντιμετώπιση του πολιτικού αντιπάλου όχι στη βάση τόσο της αποτελεσματικότητας όσο στη βάση της διαφθοράς.

Ήταν ένας εύκολος τρόπος, είτε ήταν δίκαιο είτε άδικο αυτό που καταλογίζαμε στον πολιτικό μας αντίπαλο. Αυτό εγένετο εύκολα αποδεκτό. Χαιρόμασταν που εγένετο εύκολα αποδεκτό, διότι εξόντωνε προσωρινά ή μόνιμα τον πολιτικό μας αντίπαλο. Και νομίζαμε ότι επειδή εξόντωνε τον πολιτικό μας αντίπαλο, εμάς μας άφηνε στο απυρόβλητο. Μέχρι έως ότου ήρθε η σειρά μας, γιατί κάποιος άλλος μας κατηγορήσε εμάς με αυτόν τον τρόπο.

Σιγά-σιγά, εθίστηκε η κοινή γνώμη και πέρασε πάρα πολύ εύκολα και παρά πολύ έντονα -ώσπου να είναι περίπου ασήκωτο αυτό το βαρύ πέπλο, αυτή η σκιά- ότι πρόκειται περί διεφθαρμένων και η μόνη διαφορά μεταξύ τους είναι ποιος είναι λιγότερο ή περισσότερο από τον άλλον. Αυτό που διαλέξαμε μόνιμα, ως τρόπο αντιμετώπισης του πολιτικού μας αντιπάλου, επεκτάθηκε, διεδόθη και σήμερα είναι ένας ασήκωτος βραχνάς, άλλοτε δίκαιος, άλλοτε, όμως, άδικος.

Και σήμερα, προσετέθη και μια νέα παράμετρος σε αυτά τα ασήκωτα που καλείται να σηκώσει στους ώμους του το πολιτικό σύστημα. Είναι η παράμετρος της διαπίστωσης, εκ μέρους της κοινής γνώμης, ότι εκτός από όλα τα άλλα κουσούρια, το πολιτικό σύστημα είναι και αναποτελεσματικό. Και είναι αναποτελεσματικό, γιατί δεν μπορεί να μας εξασφαλίσει τις συντάξεις μας, τους μισθούς, τα έσοδα του κράτους. Χρειάζεται να δανείζεται για λόγους που φταίει το ΠΑΣΟΚ ή η Νέα Δημοκρατία, διαλέγει και παίρνει. Δεν μπορεί πια να δανείζεται και του εδότησαν χρήματα με επαχθέστατους όρους και αυτοί οι επαχθέστατοι όροι επιβεβαίωσαν, επικύρωσαν και σφράγισαν την αναποτελεσματικότητα του πολιτικού συστήματος.

Και δεν έφταναν όλα τα άλλα, ήρθε και αυτή η ασήκωτη κατάσταση -η οποία, τελικώς, επέπεσε στους ώμους μας, δικαίως και αδικώς, δεν έχουμε καιρό για τέτοιες αναλύσεις τώρα -και σήμερα προσπαθούμε να βρούμε μέσα από αυτά τα ερείπια του γοήτρου μας, μέσα από αυτά τα κατάλοιπα και τα απομεινάρια του γοήτρου μας, κάνοντας κάποιες αλλαγές στον Κανονισμό, κάνοντας κάποιες άλλες τροποποιήσεις.

Δυο λέξεις θα πω μόνο για να τηρήσω την ώρα μου και να μην κάνω δεύτερη παραβίαση, εκτός του ότι δεν διαβάσω. Θα πω, λοιπόν, ότι όλα αυτά είναι καλά και άγια. Χρειάζεται, κατά τη γνώμη μου, να βοηθήσουμε εις το να βρούμε, όχι επειδή η «συντεχνία» πρέπει να επιβιώσει, αλλά γιατί μόνο με πολιτικούς, μόνο με πολιτικούς τρόπους, μόνο με Κοινοβούλιο, η Ελλάδα θα πορευτεί τα επόμενα εκατοντάδες χρόνια. Έτσι είναι η μοίρα της. Είμαστε δημοκρατία και έτσι θα προχωρήσουμε. Αυτά εδώ τα έδρανα θα υπάρχουν, εμείς θα αλλάζουμε.

Πρέπει, λοιπόν, το πολιτικό σύστημα κατά τη γνώμη μου να γίνει λιγότερο ευθυνόφοβο και περισσότερο αποτελεσματικό. Και αν πρέπει να γίνει, πρέπει να γίνει σήμερα, που το κλίμα το θέλει περισσότερο ευθυνόφοβο, άρα και περισσότερο αναποτελεσματικό. Είναι μια σύγκρουσις, μια πρόκλησις -όπως θα λέγαμε- και πρέπει σήμερα να την ξεπεράσουμε. Σήμερα πρέπει να αποδείξουμε ότι δεν φοβόμαστε και να παίρνουμε αποφάσεις και να

είμαστε αποτελεσματικότεροι, γιατί αυτό ζητάει στην πραγματικότητα ο κόσμος και τίποτε άλλο.

Κι αν πάψουμε να είμαστε ευθυνόφοβοι και αν αρχίσουμε να είμαστε περισσότερο αποτελεσματικοί, νομίζω ότι θα τα καταφέρουμε. Δεν είμαστε κυβερνώσα Βουλή, είμαστε ελέγχουσα Βουλή. Και νομίζω πως, εκτός από όλα τα άλλα τα μικρότερα που κάνουμε, αν σήμερα -ας πούμε- μπορούσαμε να έχουμε και μια επιβολή και να υπάρχουν εκθέσεις δυο, τρία, τέσσερα χρόνια μετά τις ψηφίσεις των νόμων που να λένε -όχι τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις προκαταβολικά- αν αυτός ο νόμος πέτυχε το στόχο του και ενισχυθεί και ο κοινοβουλευτικός έλεγχος, τότε θα βοηθήσουμε και την αποτελεσματικότητα της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία είναι χρήσιμη για την επιβίωση του πολιτικού συστήματος.

Συνεισφέρω στη συζήτηση, εκτός από τη λέξη «διαφάνεια», που είναι απαραίτητη και είναι οξυγόνο για τη δημοκρατία και τη λέξη «αποτελεσματικότητα», η οποία είναι, επίσης, απαραίτητη και η οποία είναι, επίσης, οξυγόνο για τη δημοκρατία. Και συνεισφέρω -και τελειώνω, κύριε Πρόεδρε- και τη φράση «αποφυγή της ευθυνοφοβίας», η οποία, επίσης, σήμερα αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση των πολιτικών. Σήμερα, που όλοι μας καταλογίζουν τα πάντα, αν επιλέξουμε, όχι τα καταφύγια, αλλά την ευθύνη, νομίζω πως θα βρούμε από τα ερείπια του γοήτρου μας και θα αρχίσουμε να χτίζουμε ένα νέο γόητρο και ένα νέο κύρος. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το λόγο έχει ο κ. Βρεττός Κωνσταντίνος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι, παραλαμβάνοντας τη σκυτάλη από τον κ. Τασούλα, θα ήθελα να σας πω, ότι -συμφωνώντας απόλυτα μαζί του- θα πρέπει να περιορίσουμε την ευθυνοφοβία και να δώσουμε αποτελεσματικότητα στο Κοινοβούλιο. Θα ήθελα να σας πω, ότι αυτό που έρχεται σήμερα για ψήφιση συμβάλλει σ' αυτά τα δύο που είπατε, κύριε Τασούλα, αποφασιστικά γι' αυτό και εγώ θα το υποστηρίξω.

Αγαπητοί συνάδελφοι, αυτό το Κοινοβούλιο έχει συνέχεια και θα πρέπει να πούμε, για να είμαστε δίκαιοι, ότι η μεγάλη ανατροπή στη λειτουργία του Κοινοβουλίου αυτού, ξεκίνησε επί Προέδρου Κακλαμάνη. Και είναι ευτυχές, ότι αυτό που ξεκίνησε επί Προέδρου Κακλαμάνη, συνεχίστηκε και επί των υπόλοιπων Προέδρων, συμπεριλαμβανομένου και του σημερινού Προέδρου κ. Πετσάλνικου.

Θα ήθελα, αγαπητέ κύριε Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι, να δώσω συγχαρητήρια, τόσο στον κύριο Πρόεδρο όσο και στους συνεργάτες του και σε εκείνους οι οποίοι δούλεψαν για να γίνει αυτή η πρόταση. Συμπεριλαμβανώ μέσα εκεί και τους Προέδρους και τους υπεύθυνους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, όπου εκεί είχαμε την ευκαιρία, τουλάχιστον εγώ στο ΠΑΣΟΚ είχα την ευκαιρία μέσω του κ. Παπουτσή, να εκφράσω την άποψή μου και πιστεύω, ότι πολλά πράγματα απ' αυτά τα οποία είπαμε, ήρθαν εδώ.

Μπαίνω στα άρθρα. Πρώτον, επειδή είμαι Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων ήθελα να σας πω, ότι καλώς έρχεται το άρθρο αυτό που λέει, ότι πρέπει να συνεδριάζουμε με ανοιχτή συνεδρίαση. Εμείς το είχαμε κάνει πρακτική, καταστρατηγώντας σε ένα βαθμό το νόμο. Θα έλεγα ότι καλό θα είναι να μην υπάρχουν περιορισμοί στην απόφαση για τις μυστικές ψηφοφορίες. Θα μπορεί εκείνη την ώρα να το αποφασίσουμε χωρίς πολλά πράγματα.

Έρχομαι στο άρθρο 5, στη συνεργασία με όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εδώ είναι ένα σημαντικό άρθρο. Επιτρέπεται δηλαδή στο ελληνικό Κοινοβούλιο, να αποφασίζει επάνω σε ευρωπαϊκά θέματα, σε Ολομέλεια. Είναι πολύ σημαντικό αυτό. Μέχρι τώρα δεν είχαμε κάτι τέτοιο. Δηλαδή, να εκφράσουμε τη γνώμη μας μετά από πρόταση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων. Εγώ πιστεύω, κύριε Πρόεδρε, επειδή εδώ υπάρχει ένα άνοιγμα σημαντικό, θα πρέπει αυτό να εφαρμοστεί και γενικότερα. Δηλαδή, να μπορεί το ελληνικό Κοινοβούλιο να παίρνει αποφάσεις και να έχει τη γνώμη του επάνω σε πολλά θέματα, διεθνή, εσωτερικά κ.λπ..

Δηλαδή, για παράδειγμα, στο παλαιστινιακό θέμα, δεν μπο-

ρούμε να εκφράσουμε εδώ την άποψή μας και να πάρουμε μία απόφαση ενώ θα οφείλαμε να κάνουμε κάτι τέτοιο.

Βεβαίως, έχουμε τις προ ημερησίας διατάξεις συνεδριάσεις, αλλά αυτές δεν λένε τίποτα. Δεν είναι συμμετοχή Βουλευτών, δεν είναι αποφάσεις εκεί. Εγώ θα έλεγα, κύριε Πρόεδρε, ίσως ερμηνεύοντας το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής να μας δώσετε μία ερμηνεία πάνω στο θέμα αυτό. Αν μπορούμε δηλαδή, σαν Κοινοβούλιο, να εκφράσουμε την άποψή μας σε πολιτικά θέματα.

Έρχομαι στο άρθρο 6, στη σύσταση Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων. Είναι καλή η πρόταση, εγώ συμφωνώ απολύτως. Σ' αυτό το οποίο έχω κάποια επιφύλαξη, είναι το θέμα των μυστικών συνεδριάσεων. Γιατί και εδώ ο κανόνας να είναι η μυστική συνεδρίαση; Όχι βέβαια. Να είναι και εδώ ανοιχτή συνεδρίαση και βεβαίως, η εξαίρεση να είναι η μυστική. Προφανώς, υπάρχουν απόρρητα θέματα, προφανώς υπάρχουν έγγραφα έτοιμα κ.λπ., τα γνωστά, αλλά ο κανόνας θα πρέπει κατά την άποψή μου, να είναι ανοιχτή συνεδρίαση, γιατί γι' αυτό γίνεται. Γίνεται, για να ξέρει ο κόσμος τι συμβαίνει με τις εξοπλιστικές δαπάνες. Αν τα κρατήσουμε μυστικά και έξω από τη δημόσια θέα -και συμφωνώ, κύριε Αντιπρόεδρε, νομίζω το θέσατε και εσείς- δεν έχει νόημα η λειτουργία της Επιτροπής.

Η καθιέρωση κοινοβουλευτικού ελέγχου, δημοσίων συμβάσεων μεγάλης αξίας είναι σπουδαιότητας σημασίας, κύριε Πρόεδρε και χαίρομαι που φέρατε κάτι τέτοιο. Εδώ δηλαδή, θα μπορεί η επιτροπή να ελέγχει συμβάσεις του δημοσίου. Είναι πολύ σημαντικό. Βεβαίως, ορισμένοι συνάδελφοι έφεραν αιτιάσεις, οι οποίες είναι λογικές, δηλαδή ότι μπλέκουμε τους Βουλευτές μέσα σ' αυτό το κύκλωμα.

Κοιτάξτε, οι πιο καθαροί σε όλη αυτή τη διαδικασία, είναι οι Βουλευτές του ελληνικού Κοινοβουλίου, πολύ πιο καθαροί απ' όλους τους άλλους, οι οποίοι εμπλέκονται ή μπορεί να εμπλέκονται σ' αυτό το σύστημα.

Και πιστεύω, ότι είναι επιβεβλημένο να έχουμε άποψη εδώ, σ' αυτού του είδους τις διαδικασίες. Και επειδή από κάποιον συνάδελφο ειπώθηκε «πότε θα έχει την άποψή της η Βουλή», εγώ πιστεύω ότι τελευταία η Βουλή πρέπει να έχει την άποψή της και να προηγηθεί το Ελεγκτικό Συνέδριο, γιατί πολύ πιο καθαρά θα αντιμετωπίσουμε εμείς τα θέματα εδώ, παρά οποιοσδήποτε άλλος φορέας. Αυτή είναι η άποψή μου.

Στις επίκαιρες ερωτήσεις στο άρθρο 10 έχει γίνει μία πρόταση. Είναι καλό αντί να διαβάζεται από τον εκάστοτε Προεδρεύοντα η ερώτηση, να αναπτύσσεται από τον ερωτώντα, αλλά εδώ πιστεύω, ότι δεν προσθέτουμε και πολλά πράγματα στο θέμα του θεσμού του Πρωθυπουργού.

Κοιτάξτε, κύριοι συνάδελφοι. Εδώ είμαστε πολύ πίσω. Θα πρέπει, λοιπόν, το ελληνικό Κοινοβούλιο να είναι ελκυστικό και στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Όμως, έτσι όπως είναι η «ώρα του Πρωθυπουργού», δεν είναι ελκυστική και κυρίως δεν είναι για τους Βουλευτές αλλά για τους Αρχηγούς των κομμάτων.

Εμείς, κύριε Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι, θέλουμε οι Βουλευτές να εμφανίζονται. Θέλουμε να εμφανίζονται οι ταπεινοί Βουλευτές, οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα να πάνε κάπου αλλού για να πουν τη γνώμη τους. Θέλουμε οι Βουλευτές να στέκονται ίσοι προς ίσο με τον Πρωθυπουργό της χώρας, που είναι πρώτος μεταξύ των άλλων, πρώτος μεταξύ των ίσων και να πουν την άποψή τους.

Έχω τύχει σε συνεδριάσεις και έχω δει είκοσι Βουλευτές στη σειρά με διαδικασία δύο λεπτών, δηλαδή, δύο λεπτά ο κάθε Βουλευτής για να εκφράσει την άποψή του και δύο λεπτά ο Πρωθυπουργός. Αυτό έπρεπε να γίνει και εδώ. Δυστυχώς, δεν είναι πρόδος αυτό που κάνουμε σήμερα. Βεβαίως καταλαβαίνω ότι θα πρέπει να ερωτηθεί και ο Πρωθυπουργός κ.λπ.. Όμως, ελπίζω σε κάποια άλλη αλλαγή του Κανονισμού της Βουλής να γίνει πιο σωστή η «Ωρα του Πρωθυπουργού», γιατί σήμερα δεν είναι σωστή. Εμφανίζονται οι Αρχηγοί των κομμάτων και λένε αυτά που έχουν να πουν, αλλά οι Βουλευτές είναι στο περιθώριο. Επαναλαμβάνω ότι αυτό δεν είναι σωστό.

Προχωρώ τώρα σε ένα πολύ σημαντικό άρθρο, στο άρθρο 15, το οποίο αναφέρεται στο Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή. Πρόκειται για μια σημαντικότερη καινοτομία,

δεδομένου ότι υπήρχε ένα δημοκρατικό έλλειμμα στο ελληνικό Κοινοβούλιο το οποίο τώρα καλύπτεται με την πρόταση αυτή.

Βέβαια, δεν είναι εύκολο να μπούμε σε λεπτομέρειες για το πώς θα λειτουργήσει το γραφείο αυτό. Συμφωνώ, όμως, απόλυτα με την πρόταση που γίνεται, ώστε κάποια άλλη στιγμή να θεσπίσουμε έναν κανονισμό για το πώς θα λειτουργήσει αυτό το πολύ σπουδαίο γραφείο. Διότι αν αυτό λειτουργούσε αποτελεσματικά, πιστεύω ότι θα είχαμε προλάβει πάρα πολλά στον προϋπολογισμό και απολογισμό της χώρας.

Και αυτό το όργανο θα πρέπει να το τρέμουν οι Υπουργοί της εκάστοτε Κυβέρνησης. Και για να το τρέμουν, θα πρέπει να είναι πολύ καλά οργανωμένο και να λειτουργεί αποτελεσματικά.

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να σας πω ότι όσον αφορά την Τηλεόραση και το Ραδιόφωνο, θα πρέπει να είμαστε πολύ πιο ανοιχτοί. Η Τηλεόραση της Βουλής των Ελλήνων είναι ένα πολύ καλό εργαλείο, αλλά θέλει μεγαλύτερη άνεση. Δεν θα πρέπει να είμαστε κλεισμένοι μέσα στο καβούκι μας, αλλά ανοιχτοί, ώστε να μπορούν εκεί να γίνονται συζητήσεις και να βγαίνουν προς τα έξω πολύ πιο αποτελεσματικά αυτά που λέμε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Και λυπάμαι αλλά δεν συμφωνώ με την απόφασή σας να μη συνεχίσουμε τη λειτουργία του Ραδιοφώνου της Βουλής, το οποίο ίσως να είναι και πολύ καλύτερο από την Τηλεόραση. Όπως ο γραπτός λόγος είναι καλύτερος από τον προφορικό, έτσι και ο προφορικός είναι καλύτερος από τον οπτικό, από την οπτική επαφή. Το Ραδιόφωνο της Βουλής είναι ένα εργαλείο πολύ ουσιαστικό και ίσως και πολύ ουσιαστικότερο από την Τηλεόραση και δεν θα πρέπει να το αποκλείσουμε. Μέσω του Ραδιοφώνου θα γίνει πολύ πιο αποτελεσματική η εκφορά του λόγου μας. Σε τελευταία ανάλυση, δεν κοστίζει και πολλά. Η υποδομή είναι έτοιμη και οι δημοσιογράφοι είναι εκεί. Ας ασχοληθούν και με το Ραδιόφωνο.

Τελειώνω, λέγοντας αυτό που είπα και στην αρχή, δηλαδή ότι θεωρώ πως αυτή η πρόταση που γίνεται σήμερα από τον Πρόεδρο και τα μέλη της Βουλής των Ελλήνων θα συμβάλει όχι μόνο στο Κοινοβούλιο, αλλά κυρίως στη δημοκρατία της χώρας μας. Και αυτό είναι κάτι που έχουμε ανάγκη. Έχουμε ανάγκη και αυτό που γίνεται σήμερα, αλλά και αυτά που θα γίνουν στις προσεχείς αλλαγές του Κανονισμού, κύριε Πρόεδρε, τις οποίες, αν δεν κάνω λάθος, μας έχετε υποσχεθεί ότι θα γίνουν.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ευχαριστούμε τον κ. Βρεττό.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να κάνω ακόμα μία παρατήρηση για το Ραδιόφωνο της Βουλής.

Κύριε Βρεττέ, δεν υπάρχει ούτε υποδομή ούτε δίκτυο ούτε συχνότητες. Δεν υπήρξαν ποτέ. Δεν υπάρχει καμμία συχνότητα. Πώς θα μπορέσει, λοιπόν, να καλύψει την...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ: Εγώ εννοούσα την υποδομή του προσωπικού, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κατ' αρχάς, σας επαναλαμβάνω ότι δεν υπάρχει συχνότητα. Και χωρίς συχνότητες δεν ακούει κανείς Ραδιόφωνο. Για να μπορέσει κανείς να καλύψει όλο τον ελλαδικό χώρο μέσω συχνότητων...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ: ... (δεν ακούστηκε)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριε Βρεττέ, αφήστε με, σας παρακαλώ, να ολοκληρώσω. Όσον αφορά το αν η Βουλή των Ελλήνων θα ήθελα να σας πω ότι δεν έχει δικές της συχνότητες ούτε μπορεί να δημιουργήσει δικές της συχνότητες. Για να καλυφθεί ολόκληρος ο ελλαδικός χώρος, θα πρέπει να υπάρξει δίκτυο κεραίων, κάτι που είναι μια απαγορευτική δαπάνη.

Δεύτερον, η μετάδοση των συνεδριάσεων μέσω του ραδιοφώνου δεν είναι τόσο πρακτική όσο νομίζετε. Διότι, για παράδειγμα, αυτός που ανοίγει το ραδιόφωνο, δεν μπορεί να αναγνωρίσει ποιος μιλά μόνο από τη φωνή. Ούτε ο δημοσιογράφος θα πρέπει να κάνει κάθε δύο-τρία λεπτά παρέμβαση για να ψιθυρίζει το όνομα του ομιλητή. Η τηλεόραση είναι διαφορετική, γιατί έχει την εικόνα. Όποια στιγμή κι αν ανοίξει κάποιος την τηλεόραση, ξέρει ποιος είναι στο Βήμα. Υπάρχουν, λοιπόν, ένα

σworό δυσκολίες.

Για όλους αυτούς τους λόγους και μετά και από πολλή συζήτηση που κάναμε με ανθρώπους που γνωρίζουν περισσότερα για το ραδιόφωνο απ' ό,τι ο σημερινός ή ο οποιοσδήποτε Πρόεδρος της Βουλής, σας λέω ότι είναι προτιμότερο να πράξουμε έτσι. «Ραδιοφωνατζής» δεν είμαι ούτε και φιλοδοξώ να είμαι ερασιτέχνης ειδικός στα θέματα του ραδιοφώνου.

Οι ειδικοί της κρατικής ραδιοφωνίας μας είπαν «Θα ξεκινήσετε ένα εγχείρημα, το οποίο δεν θα έχει απόδοση».

Ζητήσαμε, λοιπόν, να υποστηρίξουν και πράγματι καταλήξαμε στο να υπάρχει μισή ή μία ώρα κάθε μέρα, δηλαδή ένα ραδιοφωνικό μαγκαζίνο, για τη Βουλή. Η κρατική ραδιοφωνία θα θέτει στη διάθεσή μας όλο το δίκτυο των αναμεταδοτών, για να τα ακούει όλη η Ελλάδα, δηλαδή τους δεκαοκτώ περιφερειακούς σταθμούς που έχει και τις εκατοντάδες των κεραίων της, με τις οποίες είναι διεσπαρμένοι ο ελλαδικός χώρος. Επιπλέον, θα υπάρχει και η συμβολή των εμπειρών δικών της στελεχών, για να μη χρειαστεί να προσλάβουμε και άλλους δημοσιογράφους, που δεν θα ξέρουμε τι ακριβώς ρόλο θα έπαιζαν σε σχέση με το ραδιόφωνο.

Γι' αυτό με βλέπετε να είμαι κατηγορηματικός. Δεν υπήρξε ούτε καν εξασφάλιση μιας συχνότητας, που θα κάλυπτε –υποτίθεται– ένα μικρό μέρος της Αττικής, διότι αυτή η συχνότητα καταλαμβάνεται από «πειρατή». Κάναμε την έξωση του «πειρατή». Όμως, επανέρχεται ο «πειρατής» με άλλα τεχνικά μέσα. Ούτε καν αυτό το «κρυφτούλι» δεν θέλω να παίζω ως Πρόεδρος της Βουλής! Αν κάνουμε κάτι, να είναι σοβαρό, αποδοτικό και καλά οργανωμένο.

Μην ενθουσιαζόμαστε, επειδή λέγαμε ότι θα έχουμε και ένα ραδιόφωνο και ότι θα ακούει όλος ο κόσμος και ότι θα καταλαβαίνει ποιος μιλάει στο ραδιόφωνο και τι ωραία θα είναι που όλη η Ελλάδα θα κάθεται και θα ακούει τη Βουλή. Άλλο είναι η τηλεόραση. Το κανάλι της Βουλής πράγματι παίζει το ρόλο του, όπως και οι τηλεοπτικοί δίαυλοι των Κοινοβουλίων των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Πρέπει να σας πω –εγώ τουλάχιστον, αλλά πιθανόν να κάνω λάθος– ότι δεν έχω διαπιστώσει σε άλλη χώρα να υπάρχει ραδιόφωνο της Βουλής, που από το πρωί μέχρι το βράδυ μεταδίδει συνεχώς όλες τις δραστηριότητες της Βουλής. Ίσως να κάνω λάθος.

Αντίθετα, έχω διαπιστώσει, όπως σωστά επισημάνθηκε και από τους άλλους Προέδρους, ότι σχεδόν όλα τα Κοινοβούλια των ευρωπαϊκών χωρών έχουν τον τηλεοπτικό τους δίαυλο, για να κάνουν αυτή τη ζώσα ενημέρωση και την παρακολούθηση της ζωντανής συζήτησης που αναπτύσσεται και σε εκείνα τα Κοινοβούλια.

Έχουν ζητήσει το λόγο ο κ. Μαρκόπουλος, ο κ. Παπουτσής, ο κ. Βορίδης, και ο κ. Λαφαζάνης, δηλαδή οι Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι των κομμάτων που δεν ομίλησαν ως Κοινοβουλευτικοί Εκπρόσωποι μέχρι τώρα.

Ορίστε, κύριε Μαρκόπουλε, έχετε το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι πάντα σημαντική, πάντα επίκαιρη και πάντα ουσιαστική η συζήτηση για τον Κανονισμό της Βουλής, δηλαδή οι όποιες αποφάσεις παίρνουμε εδώ για τροπολογίες και διαφοροποιήσεις στον Κανονισμό λειτουργίας της Βουλής με μια κατεύθυνση –υποθέτω ότι ομονοούμε σε αυτό– δηλαδή στην κατεύθυνση του να εκσυγχρονίσουμε και να ανεβάσουμε το επίπεδο και την αποτελεσματικότητα του κοινοβουλευτικού διαλόγου.

Θέλω να πάρω τη σκυτάλη από μερικά σημαντικά που είπε ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής κ. Κακλαμάνης –δεν έχει σημασία που δεν είναι παρών– σχετικά με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα –το είχαν και άλλοι συνάδελφοι– και όλα αυτά τα οποία λέγονται έξω για τη Βουλή.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο ΣΤ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΒΑΪΤΖΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΣ**)

Πρέπει εδώ να παραδεχθούμε ότι έχει γίνει μια δραματική και αρνητική ομογενοποίηση όλου του πολιτικού προσωπικού σε μια αρνητική κατεύθυνση, συνειδητά ή ασυνειδητά ή υποσυνειδητά από ορισμένους. Πάντως έχει γίνει και έχει περάσει στην κοινω-

νία.

Θεωρώ, λοιπόν, κύριε Πρόεδρε, ότι η υποχρέωση του εκάστοτε –και παρακαλώ δεν είναι προσωπικό– Προέδρου της Βουλής είναι η υπεράσπιση του κοινοβουλευτισμού. Δεν είναι δυνατόν οι Βουλευτές, δηλαδή όλοι εμείς που συμμετέχουμε με όποια αρμοδιότητα και θέση έχουμε σε αυτήν την Αίθουσα, να αισθανόμαστε άβολα, επειδή έχουμε αυτήν την ιδιότητα!

Και βέβαια, δεν φταίει η Βουλή ούτε το Προεδρείο της Βουλής γι' αυτό που συμβαίνει έξω από την Αίθουσα. Είναι αλλού οι ευθύνες. Οι ευθύνες βρίσκονται σε αυτούς που έχουν αποφασίσει να ισοπεδώσουν το πολιτικό σύστημα, γιατί έτσι τους βολεύει. Άλλοι απ' αυτούς είναι εκτός του πολιτικού συστήματος και άλλοι –παρακαλώ– είναι εντός του πολιτικού συστήματος και είναι συνένοχοι σε αυτήν τη διαδικασία. Όμως, το Προεδρείο της Βουλής έχει –νομίζω– απόλυτη υποχρέωση να το κάνει.

Όπως πολύ καλά το κάνατε, κύριε Πρόεδρε, όταν αντιδράσατε δημοσίως και διεθνώς –θα μου επιτρέψετε– σε εκείνο το κατάπτυστο δημοσίευμα ενός γερμανικού περιοδικού εναντίον της Ελλάδας. Νομίζω ότι όλοι οι Έλληνες και όλοι οι συνάδελφοι στην Αίθουσα χειροκρότησαν αυτήν την κίνησή σας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΙΩΤΗΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Απευθύνεστε στον κ. Αποστολάτο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ: Έτσι, λοιπόν, θεωρώ ότι το Προεδρείο της Βουλής πρέπει να υπερασπίζεται τον κοινοβουλευτισμό. Διαφορετικά η δουλειά την οποία κάνουμε εδώ, όσο περνάει ο χρόνος και όσο ο λαϊκισμός βαθαίνει στις δύσκολες καταστάσεις –και έχουμε μπει στις δύσκολες καταστάσεις– νομίζω ότι δεν θα έχει αποτέλεσμα.

Το δεύτερο σημαντικό ζήτημα το οποίο πρέπει να τονίσουμε και να ασχοληθούμε σε αυτήν την Αίθουσα, είναι ο πραγματικός κοινοβουλευτικός έλεγχος, δηλαδή ποια είναι η δουλειά μας; Είναι η νομοθετική δουλειά, η πρωτογενής νομοθετική δουλειά την οποία κάνουμε σε αυτήν την Αίθουσα και δεύτερον, ο κοινοβουλευτικός έλεγχος της εκτελεστικής εξουσίας. Και τα δύο πρέπει να λειτουργούν καλά.

Αυτή η πρόταση, την οποία έχουμε σήμερα μπροστά μας, στο κοινοβουλευτικό κομμάτι νομίζω ότι ενισχύει ουσιαστικά τη διαδικασία του νομοθετικού έργου, τη διαφάνειά του, τον εσωτερικό διάλογο, τη διαλεκτική δυνατότητα την οποία πρέπει να έχουμε, αλλά δεν ασχολείται όσο θα έπρεπε με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας και κυρίως, δεν αναφέρεται στους Βουλευτές. Δηλαδή, δεν δίνει το δικαίωμα, μετά απ' αυτήν τη συζήτηση, στο μέλος του Κοινοβουλίου να αισθανθεί ότι κάτι κέρδισε, σε ό,τι αφορά τη δική του προσωπική πρωτοβουλία σε αυτή την Αίθουσα.

Και βεβαίως –και εδώ θέλω να τονίσω ένα ακόμα θέμα– πολλές φορές στην Αίθουσα του Κοινοβουλίου γίνεται μία τυπική συζήτηση, χωρίς ουσία, χωρίς εξάρσεις, χωρίς διαφοροποιήσεις και χωρίς αποτελεσματικότητα, όταν την ίδια ώρα λειτουργούν πέντε ή επτά Ειδικές ή Διαρκείς Επιτροπές. Διότι, διαχέοντας και αυξάνοντας τις αρμοδιότητες του Βουλευτού και τη δυνατότητά του και της Βουλής αυτής της ίδιας να κάνει πολύ περισσότερα πράγματα, εκκενώνουμε αυτή την Αίθουσα της Ολομέλειας. Και η Αίθουσα της Ολομέλειας, της τελικής δηλαδή διαδικασίας του νομοθετικού έργου, είναι πολύ σημαντική.

Άρα, εδώ χρειάζεται, νομίζω, μια καλύτερη ισορροπία. Και η διάχυση των αρμοδιοτήτων και των δυνατοτήτων που έχει η Βουλή να κάνει πολλά περισσότερα πράγματα –και εδώ δίνουμε ακόμα περισσότερα στη Βουλή να κάνει, με την Επιτροπή για την Κοινωνική Ασφάλιση, με το Ειδικό Γραφείο για τον Προϋπολογισμό– δεν είναι κακό. Το στηρίζουμε. Νομίζω ότι είναι καλές πρωτοβουλίες αυτές, αλλά το νομοθετικό έργο δεν μπορεί να μένει πίσω. Γιατί ο Βουλευτής έχει σαν αρμοδιότητα και προίκα –αν το θέλετε– να εκφράσει εδώ μέσα την περιφέρειά του, τους ψηφοφόρους του, την κοινή γνώμη την οποία έρχεται να φέρει εδώ και όχι και στις Επιτροπές, αλλά κυρίως στην τελική επεξεργασία.

Άρα, λοιπόν, είναι το κοινοβουλευτικό έργο. Και ποιο κοινοβουλευτικό έργο; Τι λέει ο λαός και τι λέμε εμείς σε αυτή την Αίθουσα πολλές φορές; Ότι νομοθετούμε, αλλά δεν τηρούμε τους νόμους ή νομοθετούμε, αλλά οι νόμοι δεν φτάνουν στο τέλος. Γιατί έχουμε νόμους με προεδρικά διατάγματα και με υπουργικές

αποφάσεις και ανακαλύπτουμε μετά από πάρα πολλά χρόνια –αν το ανακαλύψουμε- ότι ποτέ δεν τελείωσε ένας νόμος.

Κύριε Πρόεδρε, μία πρόταση, λοιπόν, είναι η αυτόματη κοινοβουλευτική διαδικασία ελέγχου. Η αυτόματη. Δηλαδή, ένα χρόνο μετά την ψήφιση ή έστω τη δημοσίευση ενός νόμου –και το καταθέτω ως πρόταση στο Κοινοβούλιο- να υπάρχει από τον αρμόδιο ο Υπουργός –μπορεί να είναι ο ίδιος, μπορεί να είναι κάποιος άλλος, δεν έχει καμμία σημασία- μία έκθεση που να λέει ότι έγιναν τα προεδρικά διατάγματα και οι υπουργικές αποφάσεις και ο νόμος είναι εν λειτουργία. Αυτό είναι αυτόματη κοινοβουλευτική διαδικασία ελέγχου.

Ζητώ, λοιπόν, να συζητηθεί και να πάρουν θέση όσοι συνάδελφοι θέλουν και τα κόμματα, για να τελειώσει αυτό το οποίο υπάρχει στην κοινωνία, ότι έχουμε πολλούς νόμους, αλλά δεν τηρείται κανένας νόμος. Και αυτό έχει γίνει κατά κόρον και το γνωρίζουμε.

Επίσης θέλω να ασχοληθώ ιδιαίτερα με το θέμα των τροπολογιών. Δεν μπορεί να υπάρχει άλλη διαδικασία τροπολογίας και δικαιώματα στους Υπουργούς και άλλη στους απλούς Βουλευτές. Βεβαίως, είναι άλλη η νομοθετική από την εκτελεστική εξουσία, αλλά εδώ πρέπει να τελειώσουμε με τις υπουργικές τροπολογίες που έρχονται την παραμονή ή και την ίδια μέρα εκ των πραγμάτων χωρίς αιτιολογική έκθεση ή χωρίς επαρκή αιτιολογική έκθεση.

Αν πρέπει να νομοθετούμε διαφανώς και ουσιαστικά και ο δημόσιος διάλογος εδώ να έχει όλα τα προαπαιτούμενα, πρέπει την προηγούμενη εβδομάδα, την Πέμπτη, να τελειώσουν όλες οι τροπολογίες και να μην έχουμε αιφνιδιασμούς. Διαφορετικά, θα υπάρχει καχυποψία και η καχυποψία δεν οδηγεί πουθενά. Η καχυποψία νομίζω ότι μεταδίδεται στην κοινωνία και η αντιπαράθεση εδώ παίρνει άλλες διαστάσεις και διαφορετική κατεύθυνση.

Θέλω, επίσης, να ασχοληθώ με την καθιέρωση της Επιτροπής Παρακολούθησης Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή. Πολύ σημαντικά και τα δύο.

Πρέπει, όμως, να αναρωτηθούμε αν όλα αυτά, που όλα αυτά τα χρόνια έχουν στηθεί με πρωτοβουλίες πολλών Προέδρων της Βουλής και καλές πρωτοβουλίες, έχουν εφαρμογή στην εκτελεστική εξουσία. Ούτε η Επιτροπή Περιβάλλοντος είχε ποτέ επαφή με την εκτελεστική εξουσία ούτε άλλες επιτροπές παρακολουθήσεων έργων είχαν επαφή με την εκτελεστική εξουσία ούτε η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας έχει τη δυνατότητα να υποχρεώσει κάποιον άνθρωπο να έρθει να καταθέσει –από ποιους- από τους λαμπρούς και επώνυμους, τους οποίους η εκτελεστική εξουσία ή η Βουλή έχει βάλει σε διάφορα πόστα, διευθυντές, προέδρους ΔΕΚΟ, διοικητικών συμβουλίων, δικαστικούς κ.λπ..

Εδώ, λοιπόν, υπάρχει ένα ζήτημα μεγάλο. Αυτά που κάνουμε, επιστρέφουν πίσω ως αποτελεσματικότητα ή τα κάνουμε και αισθανόμαστε δικαιωμένοι, επειδή τα κάναμε, αλλά την επόμενη μέρα το πρωί δεν έχουν αποτελεσματικότητα;

Και βεβαίως, για να έρθω στο ζήτημα της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, δεν είναι ανάγκη να πάμε στα άρθρα 146 και 147 και μετά από δύο, τρία, πέντε χρόνια, ανεξαρτήτως Προεδρείου Βουλής και ανεξαρτήτως Κυβέρνησης και πλειοψηφίας, να υπάρχει ανταγωνισμός εδώ στην Αίθουσα, για την ερμηνεία των άρθρων 146 και 147. Αυτό είναι απολύτως επικίνδυνο. Είναι νομοθετικά εξαιρετικά χαλαρό και δεν οδηγεί στο αποτέλεσμα που θέλουμε. Να βρεθεί ένας άλλος τρόπος, με τον οποίο να υποχρεώνονται αυτοί που θα έρθουν στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, να κάνουν τη δουλειά τους. Αν η όποια πλειοψηφία, η Βουλή δηλαδή, θέλει να φτιάξει μια εξεταστική επιτροπή, αυτό είναι έξω από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.

Θα σας αναφέρω ένα παράδειγμα, για να δείτε πόσο βαρύτητα έχει αυτή η επιτροπή, που θα έπρεπε να έχει πάρα πολύ μεγάλη βαρύτητα, τη μεγαλύτερη βαρύτητα απ' όλες τις επιτροπές του ελληνικού Κοινοβουλίου.

Πριν από αρκετές εβδομάδες διάβασα –δεν συμμετέχω στην επιτροπή- ότι ήρθε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών για τις υποκλοπές, ο οποίος ούτε λίγο, ούτε πολύ μετά από ερωτήσεις είπε: «Δεν μπορώ να διασφαλίσω ως Πρόεδρος αυτής της Ανεξάρτητης Αρχής, τη στεγανότητα των τηλεφωνικών επικοι-

νωνιών». Σε ποια Κοινοβουλευτική Δημοκρατία δεν θα είχε αμέσως κινητοποιηθεί ο μηχανισμός της άμυνας; Ή το σύνολο της επιτροπής έπρεπε να παραιτηθεί ή έπρεπε να τον εγκαλέσουν. Τίποτα δεν έγινε. Δεν είναι προσωπικό για τον Πρόεδρο τον κ. Παπαϊωάννου. Δεν το θέτω σε αυτή τη βάση.

Ποια δημοκρατία έχουμε, όταν έρχονται άνθρωποι στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας και λένε: «Δεν μπορώ να κάνω, είμαι ανίκανος να κάνω αυτό το έργο, δεν έχω τα όπλα»; Και καθόμαστε και τους παρακολουθούμε. Για ποια άρθρα 146 και 147 μιλάμε; Εγώ σας είπα το πιο απλό.

Άρα, εγώ θεωρώ ότι αυτό είναι λάθος. Δεν θα λειτουργήσει. Θα είναι πρόσκομμα στην εσωτερική μας συνεννόηση. Σε δύσκολες στροφές του πολιτικού βίου, θα σπείρει νομίζω διχόνοια και διαφωνία. Δεν υπάρχει κανένας λόγος, ειδικά σ' αυτή την επιτροπή, που πρέπει να είναι στην κορωνίδα.

Επίσης, είναι καλή η ενημέρωση μόνο της Βουλής. Είδα ότι έγινε δεκτή και η πρόταση του κ. Παυλόπουλου για τις μεγάλες συμβάσεις, τις συμβάσεις των άνω των 20 εκατομμυρίων, να είναι ανεξάρτητη η εφαρμογή από την προδιαδικασία εδώ στη Βουλή και την ενημέρωση. Είναι πολύ σωστό. Δεν ξέρω, όμως, αν αυτό το πράγμα ως συζήτηση εδώ, έρχεται να συμβάλει. Διότι η ενημέρωση για τους Βουλευτές είναι μια τυπική διαδικασία. Δεν μπορούν να μπουν στην ουσία. Δεν είναι τεχνοκράτες, δεν είναι οικονομικοί, αν θέλετε, επιστήμονες, δεν θα ξέρουν το θέμα. Απλώς θα γίνει μια συζήτηση. Κουβέντα για το αν είναι αναγκαίο ένα έργο ή δεν είναι αναγκαίο ένα έργο και την αποτελεσματικότητά του. Αυτό δεν έχει σχέση με τη σύμβαση. Η σύμβαση είναι καθαρά κοστολόγιο του κράτους, το οποίο ελέγχει το Ελεγκτικό Συνέδριο. Επίσης ελέγχεται αν υπάρχουν ενστάσεις.

Νομίζω ότι δεν προσφέρει πολλά πράγματα αυτή η συζήτηση καίτοι δεν είμαι αρνητικός. Αλλά στην ουσία, φορτώνουμε τη Βουλή και τους Βουλευτές και τη διαδικασία εδώ, με πολλά περισσότερα πράγματα, δηλαδή αυξάνουμε τις αρμοδιότητες και άρα, χαλαρώνουμε την επιστασία και την επαγρύπνηση του Βουλευτή, χωρίς να έχουμε την ανάλογη αποτελεσματικότητα.

Δύο κουβέντες για το Γραφείο Προϋπολογισμού. Είναι σωστό να υπάρχει ένα Γραφείο Προϋπολογισμού στη Βουλή για να μπορούν κατ' αρχάς οι Βουλευτές να έχουν πρωτογενή πληροφορία. Δεύτερον, η ίδια η Βουλή αυτό το τόσο σημαντικό, τον προϋπολογισμό –και ξέρουμε πολύ καλά τι σημαίνει προϋπολογισμός, το καταλάβαμε ακόμη καλύτερα σ' αυτές τις δύσκολες εποχές, που ζούμε- να μπορεί να τον παρακολουθεί. Όμως, από αυτό το άρθρο πρώτα απ' όλα λείπει ο οργανισμός, κύριε Πρόεδρε. Δηλαδή, πόσους και τι θα έχει αυτό το Γραφείο Προϋπολογισμού;

Επίσης, μας βρίσκει εξαιρετικά αντίθετους στους νέους διορισμούς. Πρόσφατα μπήκαν διακόσιοι τόσο άνθρωποι στη Βουλή. Απ' ό,τι πληροφορήθηκα, όσο μόρσεσα να ψάξω, έχουν εξαιρετικά βιογραφικά. Έχουμε ξεπεράσει τους χίλιους διακόσιους, χίλιους τριακόσιους ανθρώπους, απ' ό,τι ξέρω.

Να χρησιμοποιηθούν και να αξιολογηθούν οι υπάρχοντες. Δεν μπορούμε να «φουσκώνουμε» και άλλο τη Βουλή. Να σταματήσει αυτό το πράγμα εδώ. Υπάρχει μια τάση στην προσπάθειά μας να κάνουμε περισσότερα και να προσφέρουμε περισσότερα, να βάζουμε περισσότερους ανθρώπους. Ουκ εν τω πολλώ το ευ, αλλά εν τω ευ το πολύ. Η αποτελεσματικότητα μετράει και όχι ο κόσμος ο πολύς. Το ίδιο ισχύει και για τις προαγωγές.

Δεν μπορούμε, ανεξαρτήτως χρόνου, έναν υπάλληλο της Βουλής με βαθμό Α' να τον κάνουμε προϊστάμενο Διεύθυνσης. Δεν γίνεται αυτό. Δεν γίνεται σε καμμία γωνία του δημοσίου! Να βρεθεί άλλος τρόπος. Διαφορετικά δημιουργούμε προϋποθέσεις σοβαρής γκρίνιας μεταξύ των ανθρώπων που βοηθούν την κοινοβουλευτική διαδικασία, αλλά και μεταξύ των κομμάτων σ' αυτή την Αίθουσα.

Με αυτά και με αυτά, κύριε Πρόεδρε, κρίνω θετική τη συζήτηση που έγινε σήμερα με τις απόψεις που κατετέθησαν. Θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει οπωσδήποτε μια συνεδρίαση –και θα ήθελα να ζητήσω την άποψη και του Προεδρείου σ' αυτό- με την έναρξη της Ολομέλειας, αφού σήμερα τελειώνουμε, για την ενδυνάμωση του ρόλου του Βουλευτή σ' αυτή την Αίθουσα. Το έχουμε πραγματικά ανάγκη. Οι στιγμές που περνάμε και θα περάσουμε είναι

εξαιρετικά σημαντικές για να μεταφερθεί αυτούσια και εν δυνάμει η άποψη της κοινωνίας μέσα από τον εκλεκτό της κοινωνίας που είναι ο Βουλευτής. Να μην το ξεχνάμε ποτέ αυτό.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Βαΐτσας Αποστολάτος): Σας ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Κωνσταντίνε Μαρκόπουλε. Ωραία σας ακούσαμε σήμερα.

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ κ. Χρήστος Παπουτσης έχει το λόγο για δώδεκα λεπτά από το Βήμα της Βουλής.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η εποχή μας χαρακτηρίζεται από κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους πολιτικούς θεσμούς. Είναι αυτό που επιτρέπει την ισοπέδωση των πάντων, των πολιτικών επιλογών, αλλά και την ισοπέδωση των προσώπων.

Η αλήθεια είναι ότι η εποχή μας είναι μια θυελλώδης εποχή μεγάλων ανακατατάξεων και ανατροπών. Διαρκώς, αντιμετωπίζουμε μια υφέρπουσα και επικίνδυνη μετάλλαξη των αξιών. Αντιμετωπίζουμε μια πρωτοφανή αναδιάρθρωση των προτεραιοτήτων των κοινωνιών και μια βίαιη επίθεση των οικονομικών συμφερόντων ενάντια στην πολιτική και στους πολιτικούς θεσμούς. Αντιμετωπίζουμε τη διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και της φτώχειας που αυξάνεται απειλητικά και αυτό με τη σειρά του έρχεται να προσθέσει ακόμα περισσότερη αμφισβήτηση των πολιτών προς τους πολιτικούς.

Η κοινωνία μας, λοιπόν, έχει ανάγκη σήμερα από ένα σταθερό πλαίσιο αξιών και ιδανικών, από ένα πλαίσιο δημοκρατικών θεσμών και κρατικών δομών, ένα νέο πρότυπο πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής πρακτικής.

Γ' αυτό θεωρώ ότι είναι απολύτως μεγάλη ανάγκη, είναι αδήριτη ανάγκη για την κοινή μας δέσμευση, για την κοινή δέσμευση όλων μας, για μια μεγάλη ανατροπή υπέρ του δημοσίου ήθους, υπέρ της ανεξαρτησίας του πολιτικού συστήματος, της διαφάνειας και του κοινωνικού ελέγχου. Μια νέα, δηλαδή, προοδευτική αλλαγή για την οργάνωση της κοινωνίας του μέλλοντος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαι απόλυτα βέβαιος ότι συμφωνείτε όλοι πως καμμία μεγάλη μεταρρύθμιση δεν μπορεί να γίνει και δεν πρόκειται να γίνει, καμμία μεγάλη αλλαγή, όπου χρειάζεται συναίνεση του λαού, εάν δεν αποκαταστήσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους δημοκρατικούς θεσμούς της χώρας μας. Η δημοκρατία μας σήμερα χρειάζεται την αξιοπιστία και την ουσιαστική, την βαθιά λειτουργία των θεσμών.

Γ' αυτό επιμένω στον πρωταγωνιστικό ρόλο της Βουλής. Γ' αυτό επιμένω ότι η Βουλή πρέπει να είναι εκείνη που θα πάρει την πρωτοβουλία και θα σπάσει τον φαύλο κύκλο της διαφθοράς, της κατάχρησης της εξουσίας, της διαπλοκής και της προβολής της έννοιας του δημοσίου συμφέροντος.

Η Ελλάδα σήμερα έχει ανάγκη από μια μεγάλη υπέρβαση στις πρακτικές, στην αντίληψη και στη νοοτροπία. Πιστεύω ότι είναι η Βουλή των Ελλήνων ο κατ' εξοχήν χώρος για να παρασχεθούν οι εγγυήσεις για τη συμμετοχή όλων των πολιτών στην πολιτική διαδικασία, στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Είναι εδώ ο χώρος που μπορούμε να διαμορφώσουμε τις εγγυήσεις για την ισότητα, την ισοπολιτεία, την ισονομία για όλους τους πολίτες χωρίς διακρίσεις.

Αυτές είναι οι μεγάλες προκλήσεις του σήμερα για τη δημοκρατία. Πρέπει να σας πω ότι χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί από τη σημερινή συζήτηση, ανεξάρτητα από τις διαφορετικές προσεγγίσεις στα επιμέρους θέματα, νομίζω ότι αυτός είναι και ο κοινός τόπος.

Θεωρώ ότι όλοι μας αναγνωρίζουμε ότι το μεγάλο ζητούμενο της εποχής μας είναι το χτίσιμο των θεσμών που θα απαντούν και θα θωρακίζουν τη δημοκρατία απέναντι στα μεγάλα και ισχυρά συμφέροντα. Των θεσμών που θα υψώσουν τείχος αντίστασης στην όσμωση που επιχειρούν αυτά τα συμφέροντα με τις εξουσίες εις βάρος του λαού και της χώρας, εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος.

Αυτές οι προκλήσεις δεν είναι μόνο για εμάς, δεν είναι μόνο για την Ελλάδα, είναι για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά πιστεύω και για όλες τις σύγχρονες δημοκρατίες στον κόσμο.

Θέλω να σταθώ σε δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα που

αποδεικνύουν ότι αυτές οι προσπάθειες γίνονται σε παγκόσμιο επίπεδο, έτσι ώστε να τεθούν υπό δημοκρατικό έλεγχο οι πανίσχυροι θεσμοί, οι οποίοι με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο απέκτησαν εξουσίες, ιδιαίτερα στον τομέα της οικονομίας. Αναφέρομαι στους θεσμούς του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά και στη μεγάλη νέα δύναμη της εποχής μας που ακούει στο όνομα «κερδοσκοπικά funds».

Πρώτο παράδειγμα είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Παρά το γεγονός ότι από τις συνθήκες της Ένωσης έχει περιβληθεί με μια ιδιαίτερη ανεξαρτησία στη λειτουργία της, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λογοδοτεί υποχρεωτικά, σε τακτικά μάλιστα χρονικά διαστήματα, όχι μόνο στο Συμβούλιο των Υπουργών, αλλά και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Κι αυτό γιατί ολόένα και περισσότερο αναγνωρίζεται και το αποδέχονται ακόμη και οι τραπεζίτες ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι ο πλέον δημοκρατικός και αντιπροσωπευτικός θεσμός που εκπροσωπεί απευθείας τους πολίτες της Ευρώπης και μόνο από εκεί μπορεί να αντληθεί η απαραίτητη δημοκρατική νομιμοποίηση των αποφάσεών τους.

Δεύτερο παράδειγμα είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Παρά το γεγονός ότι είναι μια χώρα με εξελιγμένους και εκτεταμένους μηχανισμούς ελέγχου και εκεί αναζητούνται διαρκώς νέοι δρόμοι για τον έλεγχο των πανίσχυρων κερδοσκοπικών κεφαλαίων. Θα έχετε παρακολουθήσει, βεβαίως, ότι πρόσφατα ο Πρόεδρος Ομπάμα παρουσίασε ένα πολύ μεγάλο, πολύ σοβαρό νομοσχέδιο για τον έλεγχο της Wall Street, το οποίο ψηφίστηκε μάλιστα μόλις χθες το βράδυ από τη Γερουσία. Παρά το γεγονός ότι τα συμφέροντα αντιστάθηκαν με πολύ σθεναρό τρόπο, τα lobbies δούλεψαν για αρκετό χρονικό διάστημα, καθυστέρησαν την πρώτη ψήφισή του στη Γερουσία όπου μάλιστα δεν συγκέντρωσε την πλειοψηφία, χθες υιοθετήθηκε.

Αυτό, λοιπόν, που σε όλες τις δημοκρατικές χώρες ενώνει τις πολιτικές δυνάμεις που σέβονται τον εαυτό τους, που σέβονται τα Συντάγματά τους, είναι αυτή η προσπάθεια για περισσότερη διαφάνεια και λογοδοσία.

Αυτές ακριβώς, όμως, είναι και οι κοινές μας αξίες. Είναι αυτά τα στοιχεία που είναι γραμμένα στο DNA της δημοκρατίας από τότε που γεννήθηκε στην Ελλάδα. Είναι αυτά που ο Αριστοτέλης μάς μεταφέρει, δηλαδή τη «τριπτή διάκριση» των εξουσιών και το «κατά μέρος άρχων και αρχόμενος», το να είναι, δηλαδή, κανείς άρχων και αρχόμενος. Πρόκειται για τα στοιχεία αυτά που πέρασαν στη σύγχρονη Ευρώπη και την Αμερική μέσω του Διαφωτισμού κι έχουν μπολιάσει τα Συντάγματα όλων των σύγχρονων δημοκρατιών.

Αυτές, λοιπόν, είναι οι κοινές μας δημοκρατικές αξίες και αυτές πρέπει να έχουμε ως οδηγό σε κάθε κοινοβουλευτική μεταρρύθμιση, που είναι ανάγκη να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, μιας και το Κοινοβούλιο είναι ένας ζωντανός θεσμός, ο οποίος πρέπει να λειτουργεί και πρέπει να παρακολουθεί την εξέλιξη της ίδιας της δημοκρατίας.

Σε αυτή ακριβώς την κατεύθυνση κινούνται οι προτάσεις τις οποίες έκανε σήμερα ο Πρόεδρος της Βουλής και τις οποίες συζητούμε σήμερα για την τροποποίηση του Κανονισμού. Σε αυτή ακριβώς τη φιλοσοφία υπακούουν όλες οι ρυθμίσεις οι οποίες προωθούνται, γι' αυτό και συμφωνούμε απόλυτα με τις προτάσεις αυτές.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής κ. **ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΗΝΙΚΟΣ**)

Θέλω, όμως, να σταθώ στην ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου του Κοινοβουλίου. Σε ό,τι αφορά την εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού στις συμβάσεις του δημοσίου και στα εξοπλιστικά προγράμματα, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτές οι νέες διατάξεις φοβίζουν και όλοι έχουμε τους φόβους αυτούς, αλλά θέλω να ενθαρρύνω όλους μας να λειτουργήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην ενίσχυση αυτών των θεσμών.

Η προσωπική μου εμπειρία από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όταν οι αντίστοιχοι θεσμοί άρχισαν να λειτουργούν -και αναφέρονται κυρίως στον έλεγχο και στην παρακολούθηση του προϋπολογισμού- είναι εξαιρετικά θετική. Και είναι θετική, γιατί με την πάροδο των χρόνων, σιγά-σιγά, άρχισαν να δημιουργούνται θεσμικές υπηρεσίες, θεσμικές λειτουργίες και αντίστοιχες υπηρε-

σίες, που μπορούν να τις υπηρετήσουν μέσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κι έτσι κατέστη δυνατή η άσκηση αυτής της εξουσίας.

Αντιλαμβάνομαι αυτό το οποίο είτε μόλις προηγουμένως ο κ. Μαρκόπουλος για την πλήρη αξιοποίηση, την αξιολόγηση όλου του προσωπικού της Βουλής και βεβαίως αυτό πρέπει να γίνει οπωσδήποτε για την ορθολογική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, αλλά εκείνο που έχει πολύ μεγάλη σημασία είναι η επιτυχία της θεσμικής παρέμβασης. Η επιτυχία της θεσμικής παρέμβασης χωρίς το προσωπικό με τα απαραίτητα επιστημονικά δεδομένα, δεν μπορεί να υπάρξει. Θα αποτύχει εκ των πραγμάτων.

Ωστόσο, θέλω να σταθώ στην πολιτική αξία αυτής της κίνησης, γιατί η Βουλή και οι Βουλευτές, εμείς ως εκπρόσωποι του ελληνικού λαού, αποκτούμε το θεσμικό έρεισμα, δύναμη του οποίου θα έχουμε τη δυνατότητα να ελέγξουμε τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος από την εκτελεστική εξουσία. Έτσι, επανατοποθετείται σε ορθό πλαίσιο η διάκριση των εξουσιών και επιτυγχάνεται η αρχή του «κατά μέρος άρχων και αρχόμενος». Η εκτελεστική εξουσία είναι, βεβαίως, ισχυρή και ανεξάρτητη, αλλά με τις αλλαγές που προωθούμε φτάνει η ώρα της λογοδοσίας και της διαφάνειας.

Φυσικά, όλα αυτά δεν αρκούν. Διότι σήμερα εκτός από τον έλεγχο που πρέπει να ασκηθεί προς την Κυβέρνηση υπάρχει και η αναγκαιότητα -πολλές φορές- να ελεγχθούν διάφορες πτυχές της δημόσιας ζωής. Γι' αυτό είναι εξίσου σημαντική η ενίσχυση του ρόλου της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και κυρίως η απονομή προς αυτήν την επιτροπή της εξουσίας, να καλεί και να καταθέτουν σε αυτήν ενόρκως πάσης φύσεως δημόσια πρόσωπα.

Θεωρώ ότι ακριβώς αυτή η απονομή εξουσίας αποτελεί μια εξέχουσα προαγωγή της διαφάνειας, αλλά και της ποιότητας της ενημέρωσης του Κοινοβουλίου. Και αυτό γιατί ανά πάσα στιγμή θα υπάρχει η δυνατότητα για το Κοινοβούλιο να πληροφορηθεί άμεσα αυτά που ενδιαφέρουν τους πολίτες, χωρίς να εξαρτάται η πληροφορία αυτή από κανέναν, ούτε ακόμη και από τη δικαιοσύνη, η οποία πολλές φορές δεν έχει αρθεί στο ύψος των περιστάσεων, ιδίως στο θέμα της ταχύτητας διερεύνησης και εκδίκασης των διαφορών υποθέσεων, αλλά βεβαίως ούτε και από άλλα κέντρα πληροφόρησης η αντικειμενικότητα των οποίων μπορεί να αμφισβητηθεί πάρα πολύ βάσιμα, δεδομένου ότι ακριβώς υπηρετούνται τα συμφέροντα, τα οποία εκπροσωπούν.

Υπάρχει, όμως, ακόμα μια πτυχή στην οποία θα ήθελα να σταθώ. Γιατί οι Βουλευτές, εκτός από ελέγχοντες, έρχεται η ώρα που πρέπει να ελεγχθούν και εκείνοι. Και ο μόνος που είναι αρμόδιος για τον έλεγχο αυτό είναι η δικαιοσύνη.

Μέχρι σήμερα, όμως, η εφαρμογή στη χώρα μας του ακαταδίωκτου έχει οδηγήσει σε καταχρήσεις του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας. Και η κατάχρηση αυτή έχει οδηγήσει με τη σειρά της στην απαξίωση των Βουλευτών και του πολιτικού κόσμου.

Η ορθή εφαρμογή του Συντάγματος, αλλά και της παραγράφου 1 του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επιτάσσουν να γίνεται έλεγχος αναλογικότητας κατά την εφαρμογή του ακαταδίωκτου του Βουλευτή. Δηλαδή, να ελέγχεται το κατά πόσο η δίωξη ενός Βουλευτή αφορά σε άσκηση των καθηκόντων του ή όχι.

Αυτό επιβάλλεται διότι το ακαταδίωκτο του Βουλευτή έρχεται με τη σειρά του να προσβάλλει -εν μέρει- ένα κατοχυρωμένο συνταγματικά ατομικό δικαίωμα που είναι η παροχή δικαστικής προστασίας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 20 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Με αυτόν τον τρόπο, ο περιορισμός ενός πολίτη να προστατευτεί απέναντι στο άτομο που φέρει την βουλευτική ιδιότητα πρέπει να γίνεται με φειδώ και με πολύ μεγάλη προσοχή.

Θέλω να επιμείνω όμως, ότι η άσκηση των καθηκόντων είναι έννοια που πρέπει να ερμηνευτεί με ευρύτητα, ώστε να μην παρυσιαστούν στρεβλώσεις και να μην θιγεί ούτε κατ' ελάχιστο η απεριόριστη έκφραση γνώμης του Βουλευτή που θεσπίζεται από το Σύνταγμα. Και κάθε φορά βέβαια, όλα αυτά τα δικαιώματα θα σταθμίζονται ξεχωριστά από τη Βουλή, η οποία θα παίρνει την απόφασή της.

Το βέβαιο όμως, είναι ότι για όλους τους παράγοντες της πολιτικής εξουσίας, είτε εκπροσωπούν την Κυβέρνηση είτε είναι

Βουλευτές, οι μέρες της ασυδοσίας έχουν παρέλθει και μπαίνουμε πλέον στην εποχή της λογοδοσίας και της διαφάνειας.

Τέλος θα ήθελα να πω μια φράση, όσον αφορά αυτό το θέμα του παραλόγου, το οποίο ζούμε και δυστυχώς αναγκαζόμαστε -τονίζω τη λέξη «αναγκαζόμαστε»- να συμμετέχουμε όλοι, όσον αφορά στο «πόθεν έσχες».

Θα σας πω την προσωπική μου εμπειρία. Στην πραγματικότητα το δικό μου «πόθεν έσχες» ξεκινάει από την πρώτη μέρα της εκλογής μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1984. Έκτοτε υπάρχει διαρκής έλεγχος. Η ισχυρότερη και η καθαρότερη πλευρά αυτού του ελέγχου έγινε την περίοδο που ήμουν Επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση με την πιο απλή διαδικασία ελέγχου. Ποια ήταν αυτή;

Η διαδικασία είναι απλή. Ο κάθε ένας Επίτροπος δηλώνει αυτά που έχει και αυτά βγαίνουν στο διαδίκτυο. Τίποτε άλλο. Όποιος το αμφισβητεί μπορεί να προσβάλλει. Εάν ο Επίτροπος έχει πει ψέματα με βάση αυτά που έχει δηλώσει εκπίπτει του αξιώματός του. Εάν θέλετε να προσθέσουμε και την πρόταση του κ. Κακλαμάνη, ότι αν βρεθεί και κάτι άλλο, το οποίο δεν έχει δηλώσει, αυτό δημεύεται από το κράτος, ακόμα καλύτερα. Όλα τα υπόλοιπα θεωρώ ότι είναι εκ του περισσού και το μόνο που κάνουν είναι να τροφοδοτούν του αντιπάλους του κοινοβουλευτισμού, τους αντιπάλους της διαφάνειας και κυρίως να προστατεύουν εκείνους, οι οποίοι ενώ κατά νόμο είχαν την υποχρέωση να δηλώνουν το «πόθεν έσχες» δεν το έχουν δηλώσει ποτέ.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλινος): Ευχαριστούμε και εμείς τον κ. Παπουτσή.

Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού κ. Μαρουδής Βορίδης.

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η προτεινόμενη στο Σώμα τροποποίηση του Κανονισμού έρχεται σε μια χρονική συγκυρία, στην οποία πολλά ακούγονται για την κρίση, την απορρύθμιση, την απαξίωση του πολιτικού συστήματος και του πολιτικού κόσμου γενικότερα. Είναι σαφές ότι ορισμένες από τις προτεινόμενες αλλαγές είναι στην κατεύθυνση αυτή -ας το πω έτσι- της ενίσχυσης του κύρους, ιδίως, του Κοινοβουλίου, αλλά και των Βουλευτών.

Επιτρέψτε μου, όμως, να καταθέσω μία ερμηνευτική άποψη, σχετικά διαφορετική. Δεν μας φταίνει τα άρθρα του Κανονισμού ή του Συντάγματος για τη μείωση του κύρους του πολιτικού συστήματος.

Επίσης, όταν λέμε «πολιτικό σύστημα», εγώ θα το περιορίσω. Εγώ δεν βλέπω μέσα στην κοινωνία -και δεν ξέρω αν κανείς διαφωνεί- μια κριτική, παραδείγματος χάριν, που οδηγεί στην κατάρρευση του κοινοβουλευτισμού. Εγώ δεν συναντώ μία τέτοια κριτική. Αντιθέτως, συναντώ μία κριτική η οποία αποδοκιμάζει συγκεκριμένες κυβερνητικές πρακτικές και τις συνδέει με πρόσωπα. Καταδικάζει ή απαξιώνει πρακτικές που ακολουθήθηκαν επί σειρά ετών, τις οποίες ακολούθησαν συγκεκριμένες κυβερνήσεις επί σειρά ετών. Αυτό, ναι, το συναντώ.

Επίσης, συναντώ κριτικές, τις οποίες, θα μου επιτρέψετε να πω, συμμερίζομαι, για τον τρόπο με τον οποίο ασκούνται συγκεκριμένα προνόμια, τα οποία κάποιες στιγμές έχουν οι Βουλευτές.

Πηγαίνω στο θέμα μου κατευθείαν. Δηλαδή, για το ζήτημα της βουλευτικής ασυλίας μας φταίει η διάταξη του Κανονισμού; Δε μας φταίει η πρακτική που ακολούθησε το Κοινοβούλιο; Δε μας φταίει ο τρόπος με τον οποίον ερμηνεύεται κάθε φορά το εάν πρέπει να αρθεί η ασυλία ή όχι; Μα, υιοθετώντας αυτήν την πρακτική, τότε το σύνολο του Κοινοβουλίου επωμίζεται μία ευθύνη και επωμίζεται τη φθορά του. Υπ' αυτήν την έννοια, η πρακτική του Κοινοβουλίου ή ο τρόπος που ερμηνεύει τη συγκεκριμένη διάταξη είναι εκείνη που δημιουργεί την πολιτική φθορά και όχι η διάταξη αυτή καθαυτή.

Την αντικαθιστούμε δε τώρα -υποθέτω ότι είναι σ' αυτήν την κατεύθυνση ο περιορισμός- κάνοντας τι; Και μιλώ ειδικώς για τη βουλευτική ασυλία. Προσπαθώντας να πούμε ότι πια η άρση θα περιορίζεται μόνο, εάν η δίωξη συνδέεται με την πολιτική κοινοβουλευτική δραστηριότητα του βουλευτή -διάταξη η οποία

υπήρχε και διατηρείται, απλώς προστίθεται το «κοινοβουλευτική» στο «πολιτική»- εάν η δίωξη, μήνυση, έγκληση υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα-διάταξη η οποία υπήρχε και απλώς εδώ προστίθενται το «μήνυση» και «έγκληση», ενώ αναφερόταν γενικά στη δίωξη- ενώ καταργούνται πλέον τα εξής, το ότι θα έπρεπε η δίωξη να αποσκοπεί ενδεχομένως στο να τρωθεί το κύρος της Βουλής ή του Βουλευτή- αυτό είναι ένα που καταργείται- και να παρακωλυθεί ουσιαστικώς η άσκηση του λειτουργημάτων του – αυτό καταργείται- ή να επηρεαστεί η λειτουργία της Βουλής ή της Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

Μπορώ να ερωτήσω το εξής. Και τα τρία αυτά δεν εμπίπτουν στο νοηματικό εύρος της υποκρυπτόμενης πολιτικής σκοπιμότητας; Αυτές, και οι τρεις κατηγορίες, δηλαδή ότι η δίωξη σκοπεύει να τρώσει το κύρος του Βουλευτή, του Κοινοβουλίου ή της Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή να τον παρακωλύσει στο λειτουργημά του, ουσιαστικά αποτελούν νοηματικές εξειδικεύσεις, κατεύθυνση περιορισμού, εγώ θα σας έλεγα, και στίγμα για τον τρόπο που θα πρέπει να λειτουργήσει το Κοινοβούλιο στην άρση. Δηλαδή, κάλλιστα διατηρούνται όλα αυτά μέσα στην έννοια της πολιτικής σκοπιμότητας.

Εάν, λοιπόν, εξακολουθεί να θέλει το Κοινοβούλιο να προστατεύει κακώς Βουλευτές, για τους οποίους ζητείται η δίωξη, και με την παρούσα ρύθμιση θα μπορέσει να το κάνει, γιατί θα λέει ότι πίσω απ' όλα αυτά υποκρύπτεται η πολιτική σκοπιμότητα. Εδώ αυτό που πρέπει να κριθεί και να αλλάξει είναι η νοοτροπία, το *esprit de corps*, εάν θέλετε, μία αντίληψη συντεχνιακή που διακατέχει το Κοινοβούλιο και αυτή είναι που οδηγεί στην απαξίωση.

Παρεμπιπτόντως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα αυτά εγώ υποστηρίζω και για το νόμο περί ευθύνης Υπουργών. Το πρόβλημα με το νόμο περί ευθύνης Υπουργών δεν είναι ότι γίνονται κακές σταθμίσεις του τι πρέπει εδώ να ισορροπηθεί- και στο Σύστημα ακόμη- το πρόβλημα με το νόμο περί ευθύνης Υπουργών είναι ότι δέχονται τα κόμματα, τα οποία είναι κυβερνητικά, να συγκαλύπτουν Υπουργούς, με την ευθύνη πλέον του Κοινοβουλίου, της Κοινοβουλευτικής τους Ομάδας και βεβαίως, να χρονοβόλονται το σύνολο των Βουλευτών και της Κοινοβουλευτικής Ομάδας τις τυχόν παράνομες ενέργειες ενός, δύο ή τριών Υπουργών. Ενώ, το φυσιολογικό ποιο είναι; Αφήνεις τους Υπουργούς να ελεγχθούν και αίρεις από πάνω σου την ενδεχόμενη αμαρτία τους.

Πού να σκεφθεί ο συναγματοκός νομοθέτης ότι θα δέχονται κόμματα ολόκληρα να καταστρέφονται επωμιζόμενα αμαρτίες συγκεκριμένων προσώπων; Πώς να το σκεφθεί; Και πώς έχει πολιτική λογική αυτό;

Το λέω αυτό διότι σήμερα γίνεται μία συζήτηση στην οποία πάλι –δεν ξέρω αν αληθεύει αυτό, είναι ένα ερώτημα το οποίο ενδεχομένως αν χρειαστεί να το απαντήσει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, θα ήταν σημαντικό- άκουσα ότι αυξήθηκε η χρηματοδότηση των κομμάτων, με κοινή υπουργική απόφαση δύο Υπουργών. Επιτρέψτε μου, αν συμβαίνει αυτό –το ακούω να κυκλοφορεί- μπορείτε να μου εξηγήσετε πώς θα αιτιολογήσει η Κυβέρνηση αλλά και αντιστοίχως τι βάρος πέφτει στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ, να έχουμε, πριν από ένα μήνα, ψηφίσει σε αυτήν εδώ την Αίθουσα την περικοπή των συντάξεων και να έρχεται τώρα να γίνεται αύξηση της χρηματοδότησης των κομμάτων; Γιατί μιλάμε για τον τρόπο με τον οποίον δομείται η αξιοπιστία, η αξιοπρέπεια του πολιτικού συστήματος. Αυτά είναι που θα την ακυρώσουν στην πράξη και αυτό είναι, κατά τη γνώμη μου, το μεγάλο ζήτημα.

Άκουσα, παραδείγματος χάριν, την τοποθέτηση του αξιότιμου Προέδρου της Βουλής για το θέμα του «πόθεν έσχες». Εγώ έχω κατ' επανάληψη τοποθετηθεί για το «πόθεν έσχες». Το «πόθεν έσχες» είναι μια φωτογραφική απεικόνιση περιουσιακής κατάστασης. Κάποιος ο οποίος έχει πάρει «μαύρα» χρήματα και ξέρει ότι υπόκειται σε έλεγχο «πόθεν έσχες», προφανώς δεν είναι ανόητος να περιβάλλει το «μαύρο» χρήμα μέσα στη δήλωση του «πόθεν έσχες». Δεν λέω να μην γίνεται η δήλωση. Αλλά από το γίνεται μέχρι το να θεωρούμε ότι εγκαθιδρύσαμε τη διαφάνεια στο ζήτημα των άδελων «μαύρων» υποκρυπτόμενων συναλλαγών, εκνώνω πολλές φορές, μέχρι από εκεί και πέρα να λέμε ότι θα λύσουμε το ζήτημα αυτό με το διαδίκτυο απέχει.

Εγώ θα δεχόμουν την παρατήρηση του κ. Παπουτσή, κανέναν

έλεγχο σε καμμία επιτροπή, ανάρτηση στο διαδίκτυο ώστε ο πολίτης ο οποίος διαπιστώνει την αναντιστοιχία των περιουσιακών στοιχείων, να μπορεί να το καταγγείλει. Αυτό το καταλαβαίνω. Εάν, όμως, έχουμε ελεγκτικό σύστημα που είναι «πήγαινε στις επιτροπές», τότε ποία η χρεία της αναρτήσεως στο διαδίκτυο; Διότι τότε το ερώτημα το οποίο δημιουργείται είναι: Μα ή μας καλύπτει ο ελεγκτικός μηχανισμός, οπότε σταματάμε τον έλεγχο εκεί -διενεργήθηκε ο έλεγχος, αν διαπιστώθηκε κάτι έγκλημα, ελέγχεται αυτός ο οποίος έχει παρανομήσει, αλλά δεν είναι ανάγκη να γίνεται προσή στο ευρύ κοινό η περιουσιακή κατάσταση Βουλευτή- άλλως, ας πάμε σε ένα σύστημα δημοσιότητας, καταργώντας, όμως, ταυτόχρονα περιττούς ελεγκτικούς μηχανισμούς οι οποίοι ενδεχομένως δεν έχουν νόημα.

Στα πολύ θετικά της συγκεκριμένης ρυθμίσεως, θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι κατά τη γνώμη μου είναι τα άρθρα 1 και 2, προδικασία και διπλή ανάγνωση του νομοσχεδίου. Εγώ δε - πάλι είναι κάτι το οποίο έχω υποστηρίξει- θεωρώ ότι τουλάχιστον στις επιτροπές θα πρέπει κάποια στιγμή να επιμείνουμε στην κατ' άρθρον συζήτηση. Θα υπάρξει μεγάλη βελτίωση της ποιότητας της νομοθεσίας εάν επιμείνουμε στην κατ' άρθρον συζήτηση. Δεν θα υπάρξει τόσο μεγάλη απώλεια χρόνου. Θα σας έλεγα δε ότι αυτό, αν μη τι άλλο, επειδή υπάρχει ο περιορισμός του αριθμού των συνεδριάσεων, ο περιορισμός αυτός που συχνά συνδέεται με το κόστος ευρύτερα λειτουργίας της Βουλής, ας αποσυνδεθεί και ας αφαιρεθεί στην κρίση της επιτροπής το να επεκτείνει τις συνεδριάσεις της τόσο ώστε να θεωρήσει ότι έχει εξαντλήσει το έργο της.

Πράγματι, όμως, τα άρθρα 1 και 2 είναι σημαντικές καινοτομίες που, κατά τη γνώμη μου, θα συμβάλουν στη βελτίωση του επιπέδου του νομοθετικού έργου.

Εκείνο το οποίο δημιουργεί επιφυλάξεις, σε μένα τουλάχιστον, είναι αυτό το ζήτημα του ελέγχου των συμβάσεων. Νομίζω ότι εξακολουθεί να διατηρεί τη διατύπωση «Καθιέρωση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου Δημοσίων Συμβάσεων», παρ' ότι στην πραγματικότητα πρόκειται πλέον περί μιας ενημερωσεως. Γιατί το λέω αυτό; Να καταθέσω και την επαγγελματική μου εμπειρία εδώ. Είναι εξαιρετικά τεχνικά τα ζητήματα αυτά.

Το κρίσιμο στις περισσότερες απ' αυτές τις συμβάσεις είναι οι προδιαγραφές τους και οι προδιαγραφές είναι κατ' εξοχήν ένα τεχνικό θέμα. Η ενημέρωση εδώ του Κοινοβουλίου, εάν στόχο έχει να πει ότι «εγώ σας καταθέτω μια σύμβαση διακοσίων σελίδων και αυτό κάναμε» το καταλαβαίνω. Αλλά γι' αυτό ίσως να αρκούσε και μια απλή ανακοίνωση, ώστε όποιος συνάδελφος ενδιαφέρεται, να ξέρει ότι κατηρτίσθη μια τέτοια σύμβαση και από εκεί και πέρα να ασχοληθεί και να ασκήσει κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Δεν μπορεί, όμως, αυτό να αποτελεί καθ' οιονδήποτε τρόπο ένα είδος νομιμοποίησης, έστω καθ' υποφοράν, της συγκεκριμένης πράξεως, της συγκεκριμένης αποφάσεως της κυβερνήσεως και να εμπλέκεται το Κοινοβούλιο σ' αυτό. Εδώ, λοιπόν, κατά τη γνώμη μου είναι μια δύσκολη στάθμιση και αυτό είναι που θα πρέπει να προστατευθεί. Είναι σημαντικά βελτιωμένο στη συγκεκριμένη κατεύθυνση από την αρχική διατύπωση και με αυτή την έννοια θα το υπερψηφίσουμε.

Στο ζήτημα το οποίο ετέθη για την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, εμείς θεωρούμε ότι ορθή είναι η ρύθμιση. Εντάξει, αντιλαμβάνομαι την επιφύλαξη, αλλά θεωρώ ότι είναι μάλλον δογματικού τύπου η επιφύλαξη αυτή ότι, αφού έχουμε πει ότι υπάρχουν εξεταστικές επιτροπές, ας μην εξοπλίσουμε την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας και να την μετατρέψουμε σε μια οιονεί εξεταστική. Στην πράξη, όμως, πολλές φορές μπορεί να θέλει ειδικώς η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας να ασκήσει ελεγκτικό έργο το οποίο δεν μπορεί, γιατί υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι δεν έρχονται, δεν την ακούν, δεν θέλουν να συμπράξουν και να βοηθήσουν στις εργασίες. Επομένως το να μπορεί, ας το πω, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες των άρθρων 146 και 147 να επιβάλλει στο βαθμό που είναι αυτό εφικτό την παρουσία κάποιου, νομίζω ότι είναι μια θετική ρύθμιση.

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, νομίζω περίπου μέσα στο χρόνο μου, λέγοντας το εξής. Σημαντική είναι η καινοτομία για το Γραφείο Προϋπολογισμού και είναι πολύ σημαντικό όλο αυτό το

οποίο γίνεται στο τελευταίο χρονικό διάστημα στην κατεύθυνση της αναβάθμισης του ελέγχου του προϋπολογισμού από το ελληνικό Κοινοβούλιο. Κατά τη γνώμη μου χρειάζεται μια σειρά από πράγματα ακόμα τα οποία θα καταστήσουν αποτελεσματικότερο τον έλεγχο, αλλά δεν είναι της παρούσης.

Θέλω μόνο να πω ένα πράγμα. Εγώ θα συνταχθώ με την άποψη που θα ήθελε αυτό το Γραφείο να μην είναι μια υπηρεσία –ας το πω έτσι– της Βουλής υπαγόμενη στον Πρόεδρο, αλλά μια εσωτερική, ανεξάρτητη όμως, υπηρεσία της Βουλής στην οποία θα προΐσταται ένα πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, τοποθετημένο με απόφαση ενδεχομένως της Διάσκεψης των Προέδρων με αυξημένη την πλειοψηφία, ακριβώς για να ενισχυθεί η ποιότητα αυτού του ελέγχου και για να αποκλειστεί οποιαδήποτε σκέψη, έστω και προς τα έξω, ειδικά σε μια στιγμή που χρειαζόμαστε την ενίσχυση τέτοιου είδους ελεγκτικών μηχανισμών, ακριβώς για να πείσουμε ότι πλέον κάτι έχει αλλάξει στην παρακολούθηση των δημόσιων οικονομικών.

Εγώ, λοιπόν, εκεί περισσότερο από την ίδρυση ενός γραφείου και αφού κάνουμε αυτό το σημαντικό βήμα και αφού πηγαίνει το ελληνικό Κοινοβούλιο σε αυτή την κατεύθυνση, θα προσέβλεπα στην ίδρυση μιας ανεξάρτητης εσωτερικής υπηρεσίας στα πρότυπα ακόμα της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, που παράγει χωρίς, όμως, οιαδήποτε διοικητική ή ιεραρχική υπαγωγή τα πορίσματά της, τις κριτικές της, τις σκέψεις της και τις θέτει στη διάθεση των Βουλευτών.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΛΑΟΣ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σας ανακοινώνω ότι οι Υπουργοί Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής Αλλαγής, Οικονομικών, Εξωτερικών, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Κύρωση της Σύμβασης για το δίκαιο των χρήσεων των διεθνών υδατορευμάτων πλην εκείνων που αφορούν τη ναυσιπλοΐα».

Παραπέμπεται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή

Επίσης, η Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης: «Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης».

Οι Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές Ελληνισμού της Διασποράς, Προστασίας Περιβάλλοντος, Έρευνας και Τεχνολογίας, Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Περιφερειών και Οδικής Ασφάλειας καταθέτουν τις εκθέσεις τους σύμφωνα με το άρθρο 43 Α' παραγράφος 5 του Κανονισμού της Βουλής.

(Οι παραπάνω εκθέσεις των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών καταχωρίζονται στα Πρακτικά και έχουν ως εξής:

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' – ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ**

ΕΚΘΕΣΗ

**ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ**

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς συνεστήθη με την υπ' αριθμ. 12652/9082 από 4 Νοεμβρίου 2009 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή συγκροτείται από 30 μέλη και αποτελέστηκε από τους Βουλευτές κ.κ. Χρήστο Αηδόνη, Χρυσή Αράπογλου, Ιωάννη Βλατή, Ιωάννη Δημαρά, Νικόλαο Ζωΐδη, Ευδοξία – Εύα Καϊλή, Ηλία Καρανίκα, Ευστάθιο Κουτμερίδη, Σπυρίδωνα Μοσχόπουλο, Εμμανουήλ Μπεντενιώτη, Ελένη (Ελενα) Παναρίτη, Μιχαήλ Πατιούλα, Αικατερίνη Πετρεπύ – Σηφουνάκη, Εμμανουήλ Στρατάκη, Μαρία – Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη, Ελπίδα Τσουρή, Θεόδωρο Καρασόγλου, Γεώργιο Καρασμάνη, Γεώργιο Κασαπίδη, Αλέξανδρο Κοντό, Θεόφιλο Λεονταρίδη, Βασίλειο Μιχαλολιάκο, Νικόλαο Παναγιωτόπουλο, Μιχαήλ Παπαδόπουλο, Σπυρίδωνα Ταλιαδούρο, Ιωάννη Ζιώγα, Βαρβάρα (Βέρα) Νικολαΐδου, Σπυρίδωνα – Αδωνι Γεωργιάδη, Αθανάσιο Πλεύρη και Αναστάσιο Κουράκη.

Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 10 Νοεμβρίου 2009, η κυρία Ελπίδα Τσουρή. Το αξίωμα του Α' Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε ο κ. Σπυρίδων Ταλιαδούρος, του Β' Αντιπροέδρου ο κ. Ιωάννης Ζιώγας και του Γραμματέως ο κ. Σπυρίδων – Αδωνι Γεωργιάδης.

Ο Βουλευτής, κ. Ιωάννης Δημαράς, που περιλαμβανόταν στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής, αντικαταστάθηκε από τη Βουλευτή κυρία Αγγελική Γκερέκου, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 8346/5598, από 9 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Αντικείμενο της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α' του Κανονισμού της Βουλής, είναι «η διατήρηση και προαγωγή των σχέσεων και των δεσμών της Εθνικής Αντιπροσωπείας και του Ελληνικού Λαού με τον απανταχού Ελληνισμό, ο συντονισμός των δράσεων της Βουλής των Ελλήνων και του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, η μελέτη των προβλημάτων των Αποδήμων Ελλήνων, η προώθηση της επίλυσής τους, καθώς και η ενίσχυση των σχέσεων με τα ελληνικής καταγωγής μέλη άλλων κοινοβουλίων».

Η δράση της Επιτροπής αποσκοπεί στην ανάδειξη του ενδιαφέροντος του Ελληνικού Κοινοβουλίου για τον Οικουμενικό Ελληνισμό, ενώ προτεραιότητά της αποτελούν τα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά ζητήματα, τα θέματα επικοινωνίας και η προβολή των ελληνικών θέσεων στο Εξωτερικό.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε 16 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 29 ωρών, κατά τις οποίες κλήθηκαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Υπουργοί και Υφυπουργοί, δημόσιοι λειτουργοί, Ακαδημαϊκοί Καθηγητές και εκπρόσωποι Φορέων και Οργανώσεων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο κεφάλαιο της Έκθεσης.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εκλογή Προεδρείου.

2. Συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός του έργου της Επιτροπής.

3. Συνεδρίαση της 26ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής, από τον Υφυπουργό Εξωτερικών, κύριο Σπυρίδωνα Κουβέλη, για θέματα της αρμοδιότητάς του.

4. Συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2009

(Κοινή Συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ελληνισμού της Διασποράς, με τη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων και τη Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων).

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση επί της «Ετήσιας Έκθεσης 2008» του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού.

Στην Επιτροπή παρέστησαν ο κ. Στέφανος Ταμβάκης, Πρόεδρος Σ.Α.Ε., ο κ. Κώστας Μενεγάκης, Συντονιστής Περιφέρειας Καναδά,

ο κ. Θεόδωρος Σπυρόπουλος, Συντονιστής Περιφέρειας Η.Π.Α., ο κ. Χάρης Γκουβέλης, Συντονιστής Περιφέρειας Αφρικής και Μέσης Ανατολής, η κυρία Όλγα Σαραντοπούλου, Γραμματέας Σ.Α.Ε., ο κ. Κώστας Δημητρίου, Ταμίας Σ.Α.Ε., ο κ. Γιώργος Τσούφλας, Μέλος Συντονιστικού Συμβουλίου Περιφέρειας Κεντρικής και Νότιας Αμερικής, ο κ. Νικόλαος Τσιτσιγκός, Μέλος Συντονιστικού Συμβουλίου Περιφέρειας Ευρώπης και ο κ. Κυριάκος Ιορδανίδης, Μέλος Εκτελεστικής Επιτροπής Περιφέρειας Χωρών Πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.

5. Συνεδρίαση της 9ης Δεκεμβρίου 2009

(Κοινή Συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ελληνισμού της Διασποράς, με τη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων και τη Διαρκή Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων).

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση επί της «Ετήσιας Έκθεσης 2008» του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού.

Στην Επιτροπή παρέστησαν οι κ.κ. Στέφανος Ταμβάκης, Πρόεδρος Σ.Α.Ε., Κωνσταντίνος Μενεγάκης, Συντονιστής Καναδά, Θεόδωρος Σπυρόπουλος, Συντονιστής Η.Π.Α., Χάρης Γκουβέλης, Συντονιστής Αφρικής και Μέσης Ανατολής, Νικόλαος Τσιτσιγκός, Μέλος του Συντονιστικού Συμβουλίου Ευρώπης, Κυριάκος Ιορδανίδης, Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής Χωρών Πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και Δημήτριος Βαφειάδης, Συντονιστής Νεολαίας Αφρικής και Μέσης Ανατολής.

6. Συνεδρίαση της 20ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση – συζήτηση των μελών της Επιτροπής για τα θέματα της Ομογένειας στην Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και την Τένεδο.

7. Συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

α) Συγκρότηση Υποεπιτροπών

β) Ενημέρωση σχετικά με την 3^η Συνεδρίαση της Συντονιστικής Επιτροπής του Δικτύου Ελλήνων Αιρετών Αυτοδιοίκησης της Ευρώπης.

8. Συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση – συζήτηση σχετικά με τα προβλήματα της Ομογένειας στην Περιφέρεια Χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Ε.Σ.Σ.Δ.).

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον κ. Ιβάν Σαβίδη, Συντονιστή του Σ.Α.Ε. της Περιφέρειας Χωρών της Πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και Βουλευτή Κρατικής Δούμας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, τον κ. Κυριάκο Ιορδανίδη, Πρόεδρο της Εκτελεστικής Επιτροπής της Περιφέρειας, την κυρία Αλεξάνδρα Προτσένκο - Πιτσατζή, Μέλος του Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας, Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων Ρωσίας, τον κ. Ιβάν Τσιτλίδη, μέλος Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας και Υπεύθυνο για θέματα νεολαίας.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν, επίσης, ο Υφυπουργός Εξωτερικών, κ. Σπύρος Κουβέλης, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας κ. Κουλαϊδής και ο Αντιπρόεδρος της Βουλής και πρώην Πρόεδρος της Επιτροπής Ελληνισμού της Διασποράς, κ. Γρηγόριος Νιώτης.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν και η κυρία Ευγενία Κοτανίδη, Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής Νεολαίας της Περιφέρειας, Πρόεδρος Ένωσης της Ελληνικής Νεολαίας Γεωργίας, η κυρία Ντιάνα Ζουρελίδη, Διοικητής του Ιδρύματος Υποστήριξης Περιφέρειας Ομογενών Χωρών της Μαύρης Θάλασσας, η κυρία Νάντια Τσαπνί, Μέλος του Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας, Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Μαριούπολης, ο κ. Βαλεντίνος Σαχπατζόβ, μέλος του Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας, Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας του Μινεράλνιε Βόντι, ο κ. Θεοδωρίδης, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων του Καζακστάν «Φιλία», ο κ. Αρκάδιος Χιτάροβ, Πρόεδρος της Ένωσης Ελληνικών Κοινοτήτων της Αρμενίας, ο κ. Φώτης Τσιτλίδης, Πρόεδρος της Ένωσης Ελληνικών Κοι-

νοτήτων της Γεωργίας, ο κ. Ραφαέλ Ντελιάνοβ, Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας της Λευκορωσίας «Πελοπόννησος», ο κ. Γερμαντσούκ, μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής Νεολαίας, ο κ. Γκουροβανίδης, διερμηνέας, ο κ. Νικόλαος Σιδηρόπουλος, δημοσιογράφος, ελληνικός τύπος της Περιφέρειας, ο κ. Αναστασιάδης Βαντίμ, δημοσιογράφος, σε εφημερίδα της Ομογένειας «Αθηναϊκός Κούριερ».

9. Συνεδρίαση της 18ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από το Δίκτυο Ελλήνων Αιρετών Αυτοδιοίκησης της Ευρώπης.

Στην επιτροπή παρέστησαν ο κ. Γεώργιος Κοντορίνης, Πρόεδρος Σ.Ε., Δημοτικός Σύμβουλος SOLNA - Σουηδία, ο κ. Θεόδωρος Γκοτσόπουλος, Α' Αντιπρόεδρος Σ.Ε., Δημοτικός Σύμβουλος Παλλήνης Αττικής, ο κ. Κώστας Ριζογιάννης, Β' Αντιπρόεδρος Σ.Ε., Δήμαρχος Μπελογιάννη - Ουγγαρία, ο κ. Θέμης Καΐσης, Γραμματέας Σ.Ε., Έπαρχος Μεσοποτάμου - Αλβανία, ο κ. Σάραντης Μπίσκας, Ταμίας Σ.Ε., Δημοτικός Σύμβουλος NEU - ISEN-BURG Γερμανίας, ο κ. Ιάκωβος Σαρηγιάννης, Γενικός Διευθυντής «Αναπτυξιακής Ανατολική Α.Ε.», Τεχνική Υποστήριξη Δικτύου και ο κ. Γεώργιος Αμαραντίδης, Συντονιστής Σ.Α.Ε. Ευρώπης.

10. Συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από την Υφυπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κυρία Εύη Χριστοφιλοπούλου, σχετικά με θέματα εκπαίδευσης των Ομογενών.

11. Συνεδρίαση της 29ης Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Δράσεις του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τον Απόδημο Ελληνισμό.

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Πρόεδρο της Ακαδημίας Αθηνών, κ. Πάνο Α. Λιγομενίδη, Πρόεδρο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και τον κ. Ιωάννη Ν. Καζάτζη, Καθηγητή Κλασικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Αναπληρωτή Πρόεδρο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

12. Συνεδρίαση της 11ης Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής, από τον Υπουργό Πολιτισμού και Τουρισμού, κ. Παύλο Γερούλιανό, για θέματα της αρμοδιότητάς του.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν, επίσης, ο Πρόεδρος του Σ.Α.Ε., κ. Στέφανος Ταμβάκης, ο κ. Γεώργιος Αμαραντίδης, Συντονιστής Σ.Α.Ε. Περιφέρειας Ευρώπης και ο κ. Χάρης Γκουβέλης, Συντονιστής Σ.Α.Ε. Περιφέρειας Αφρικής - Εγγύς/Μέσης Ανατολής.

13. Συνεδρίαση της 26ης Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση, σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα.

14. Συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής, σχετικά με το έργο και τις δραστηριότητες του Αμερικανικού Ελληνικού Ινστιτούτου (American Hellenic Institute - A.H.I.).

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο κ. Αλέξανδρος Χαλαραμπίδης, Πρόεδρος του Ινστιτούτου, ο κ. Νικόλαος Λαρυγγάκης, Εκτελεστικός Διευθυντής του Ινστιτούτου και ο κ. Θεόδωρος Σπυρόπουλος, Μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου και Συντονιστής Σ.Α.Ε. της Περιφέρειας Η.Π.Α.

15. Συνεδρίαση της 17ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από την Υπουργό Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κυρία Άννα Διαμαντοπούλου, σχετικά με πολιτικές πρωτοβουλίες για τη στήριξη και προβολή της Ελληνικής Γλώσσας.

Στη συνεδρίαση παρέστη, επίσης, ο κ. Γεώργιος Αμαραντίδης, Συντονιστής Σ.Α.Ε. Περιφέρειας Ευρώπης.

16. Συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2010

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

Έγκριση των Εισηγήσεων, που θα συμπεριληφθούν στην Έκθεση της Επιτροπής.

Εισηγητές: Ελπίδα Τσουρή, Σπυρίδων Ταλιαδούρος, Χρυσή Αράπογλου, Μιχαήλ Παντούλας, Μαρία - Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη, Θεόδωρος Καράογλου και Αναστάσιος Κουράκης.

III. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς, με ομόφωνη απόφασή της, κατά τη συνεδρίαση της 28^{ης} Ιανουαρίου 2010, συγκρότησε επτά (7) γεωγραφικές και έξι (6) θεματικές Υποεπιτροπές, αντικείμενο των οποίων είναι η μελέτη και επεξεργασία των προβλημάτων των Ομογενών σε όλο τον κόσμο, καθώς και η υποβολή σχετικών εισηγήσεων.

Η σύνθεση των γεωγραφικών Υποεπιτροπών έχει ως ακολούθως:

1. Ευρώπη:

Ευστάθιος Κουτμερίδης
Σπυρίδων Ταλιαδούρος
Γεώργιος Κασαπίδης

2. Καναδάς – ΗΠΑ – Κεντρική και Νότια Αμερική:

Ιωάννης Βλατής
Θεόδωρος Καράογλου
Ηλίας Καρανίκας
Μαρία – Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη
Σπυρίδωνας Μοσχόπουλος
Νικόλαος Παναγιωτόπουλος
Εμμανουήλ Στρατάκης
Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης
Ευδοξία - Εύα Καϊλή
Χρυσή Αράπογλου
Ελένη (Έλενα) Παναρίτη

3. Αυστραλία:

Ιωάννης Βλατής
Θεόδωρος Καράογλου
Ηλίας Καρανίκας
Σπυρίδωνας Μοσχόπουλος
Εμμανουήλ Στρατάκης
Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης
Ευδοξία - Εύα Καϊλή

4. Ασία – Αφρική:

Θεόδωρος Καράογλου
Αλέξανδρος Κοντός
Βασίλειος Μιχαολιάκος
Νικόλαος Παναγιωτόπουλος
Μαρία – Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη
Αθανάσιος Πλεύρης
Ελένη (Έλενα) Παναρίτη

5. Βαλκάνια και Χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης:

Ευστάθιος Κουτμερίδης
Βασίλειος Μιχαολιάκος
Μιχαήλ Παντούλας
Σπυρίδων Ταλιαδούρος
Αθανάσιος Πλεύρης
Γεώργιος Κασαπίδης
Χρυσή Αράπογλου

6. Κωνσταντινούπολη – Ίμβρος - Τενεδος:

Βασίλειος Μιχαολιάκος
Μιχαήλ Παντούλας
Μαρία – Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη

Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης
Ευδοξία - Εύα Καϊλή
Χρυσή Αράπογλου
Ελένη (Έλενα) Παναρίτη

7. Ελληνισμός της Αλβανίας:

Σπυρίδωνας Μοσχόπουλος
Μιχαήλ Παντούλας
Αθανάσιος Πλεύρης
Γεώργιος Κασαπίδης

Η σύνθεση των θεματικών Υποεπιτροπών έχει ως ακολούθως:

1. Θεσμικά Δίκτυα του Απόδημου Ελληνισμού

Θεόδωρος Καράογλου
Εμμανουήλ Στρατάκης
Βαρβάρα (Βέρα) Νικολαΐδου

2. Παιδεία – Νεολαία – Πολιτισμός – Ελληνικές Έδρες Εξωτερικού – Δίκτυα Επικοινωνίας του Απόδημου Ελληνισμού

Ιωάννης Βλατής
Ιωάννης Ζιώγας
Θεόδωρος Καράογλου
Σπυρίδωνας Μοσχόπουλος
Νικόλαος Παναγιωτόπουλος
Μιχαήλ Παντούλας
Εμμανουήλ Στρατάκης
Σπυρίδων Ταλιαδούρος
Μαρία – Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη
Χρυσή Αράπογλου
Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης
Ευδοξία - Εύα Καϊλή

3. Ορθόδοξα Πατριαρχεία – Αρχιεπισκοπές Εξωτερικού

Ιωάννης Βλατής
Αλέξανδρος Κοντός
Βασίλειος Μιχαολιάκος
Μιχαήλ Παντούλας
Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης
Γεώργιος Κασαπίδης
Ελένη (Έλενα) Παναρίτη

4. Οικονομία – Επενδύσεις

Ιωάννης Βλατής
Θεόδωρος Καράογλου
Ευστάθιος Κουτμερίδης
Εμμανουήλ Στρατάκης
Γεώργιος Κασαπίδης
Χρυσή Αράπογλου
Ελένη (Έλενα) Παναρίτη

5. Διακεκριμένοι Έλληνες του Εξωτερικού

Ηλίας Καρανίκας
Αλέξανδρος Κοντός
Σπυρίδωνας Μοσχόπουλος
Νικόλαος Παναγιωτόπουλος
Αθανάσιος Πλεύρης
Ευδοξία - Εύα Καϊλή
Γεώργιος Κασαπίδης
Ελένη (Έλενα) Παναρίτη
Χρυσή Αράπογλου

6. Παλιννοστούντες Ομογενείς

Ευστάθιος Κουτμερίδης
Βασίλειος Μιχαολιάκος
Σπυρίδωνας Μοσχόπουλος
Εμμανουήλ Στρατάκης
Χρυσή Αράπογλου

IV. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ**Α. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ****ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΕΛΠΙΔΑ ΤΣΟΥΡΗ**

Η ελληνική γλώσσα αποτελεί ουσιώδες συστατικό της ιστορίας και του πολιτισμού μας, αλλά και βασική προτεραιότητα και άξονα δράσης για την ελληνική πολιτεία, σε ό,τι αφορά στον απαιταχού Έλληνισμό. Παράλληλα, τα θέματα παιδείας και εκπαίδευσης, διάδοσης και διάσωσης της ελληνικής γλώσσας, αποτελούν βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά στους νέους δεύτερης και επόμενων γενεών.

Για τους λόγους αυτούς, στις 29 Απριλίου 2010, πραγματοποιήθηκε ενημέρωση, κατόπιν πρόσκλησης, των μελών της Επιτροπής για τον Έλληνισμό της Διασποράς, από τον Πρόεδρο της Ακαδημίας Αθηνών, κ. Πάνο Α. Λιγομενίδη, Πρόεδρο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και τον κ. Ιωάννη Ν. Καζάζη, Καθηγητή Κλασικής Φιλολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Αναπληρωτή Πρόεδρο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, σχετικά με τις δράσεις του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.) για τον Απόδημο Έλληνισμό.

Πραγματοποιήθηκε αναλυτική και διεξοδική ενημέρωση - παρουσίαση των δράσεων του Κέντρου, με τις οποίες συμβάλλει ποικιλοτρόπως στην προώθηση, διάδοση και πιστοποίηση της ελληνομάθειας. Ειδικότερα, έγινε εκτενής αναφορά στη στρατηγική διαμόρφωσης διαφανούς και ολοκληρωμένου πλαισίου για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας, το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, τη λειτουργία 117 εξεταστικών κέντρων (πανεπιστημίων και εγγυημένων φορέων), και τη δημιουργία αναλυτικού προγράμματος και οδηγιών διδασκαλίας των ελληνικών και μιας βάσης δεδομένων από 30 έγκυρα διδακτικά εγχειρίδια. Επιπρόσθετα, παρουσιάστηκε ο επιτελικός ρόλος και οι δράσεις του Κέντρου για την προώθηση της ελληνομάθειας σε ξένα πανεπιστήμια, με την ενίσχυση των ελληνικών σπουδών στα παρευξινία Πανεπιστήμια μέσω του Προγράμματος «Ιάσων», τη δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος στον ηλεκτρονικό κόμβο, για την ελληνική γλώσσα, με δωρεάν πρόσβαση στους διδάσκοντες, και τη συνεισφορά του Κέντρου στην επιλογή και την μετεκπαίδευση των καθηγητών.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημερώθηκαν, επίσης, για μια σειρά επειγόντων ζητημάτων, που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης από την Πολιτεία. Η Επιτροπή αναγνωρίζοντας το αξιόλογο και συνεχώς διευρυνόμενο επιστημονικό έργο του Κέντρου και θέλοντας να συμβάλλει ουσιαστικά στη διευκόλυνση και επιτάχυνσή του, κατέγραψε αυτά τα προβλήματα και εισηγήθηκε στους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς την περαιτέρω εξέταση και επίλυσή τους.

Πιο συγκεκριμένα, τα θέματα που χρήζουν την άμεση υποστήριξη και αρωγή της πολιτείας είναι τα εξής:

Η εξεύρεση χώρου μόνιμης στέγασης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Το Κέντρο στεγάζεται προσωρινά στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Καλαμαριάς, το οποίο είχε παραχωρήσει ο Δήμος.

Ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού συστήματος διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας, μέσα από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κ.Ε.Γ. (www.greek-language.gr), το οποίο αναμφισβήτητα θα αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο για τη στήριξη και την επιμόρφωση των Ελλήνων εκπαιδευτικών στο εξωτερικό και για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας.

Κάλυψη των λειτουργικών εξόδων για τις εξετάσεις και την έκδοση των πιστοποιητικών ελληνομάθειας, για το έτος 2010. Απαιτούνται διορθώσεις δοκιμών από τις παγκόσμιες εξετάσεις Πιστοποίησης της Ελληνικής. Οι εξετάσεις θα λάβουν χώρα 11-12 Μαΐου 2010, με ευθύνη του Κ.Ε.Γ., σε 117 εξεταστικά κέντρα σε όλο τον κόσμο. Τα γραπτά πρέπει να διορθωθούν τρεις φορές και τα αποτελέσματα (για 4.000 υποψηφίους) να εκδοθούν μέσα στο καλοκαίρι.

Επέκταση του Προγράμματος «ΙΑΣΩΝ» σε τέσσερα πανεπιστήμια χωρών πέριξ της Κασπίας. Το πρόγραμμα «ΙΑΣΩΝ»

αφορά σε 16 πανεπιστήμια της Μαύρης Θάλασσας, όπου έχει καταφέρει να στεριώσει τις ελληνικές σπουδές.

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα πρακτικής στήριξης των ελληνικών σπουδών σε πανεπιστημιακό επίπεδο, το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την αποστολή βιβλιοθήκης ανά πανεπιστήμιο 1.500 τόμων, διατομής της νεοελληνικής λογοτεχνίας, βιβλιοθήκης 250 τόμων ιστορικού περιεχομένου, κάλυψη εξόδων υποτροφιών, κ.α. Οι χώρες της Κασπίας, που κάποτε φιλοξενούσαν σημαντική ελληνική ομογένεια είναι και σήμερα σημαντικές για το εθνικό συμφέρον. Παρά τους ισχυρούς ιστορικούς δεσμούς με την Ελλάδα, δεν έχουν ουσιαστική στήριξη, από την Ελληνική πολιτεία, ως προς το βασικό προγεφύρωμα άλλων δράσεων, που αποτελεί η προώθηση της γλωσσικής διδασκαλίας στον ντόπιο πληθυσμό.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο τακτικός προϋπολογισμός του Κέντρου, παρά τις αυξανόμενες ανάγκες και αρμοδιότητες του, έχει παραμείνει ο ίδιος (480.000) από το έτος ίδρυσης του (1994).

Η αρμόδια Υπουργός Παιδείας, κυρία Άννα Διαμαντοπούλου, ανακοίνωσε στις 27/5/2010, σχετικές παρεμβάσεις, και γι' αυτές θα ενημερώσει την Επιτροπή στις 17/6/2010.

Β. Η ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Ε.Σ.Σ.Δ.).**ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΕΛΠΙΔΑ ΤΣΟΥΡΗ**

Η Περιφέρεια των χωρών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ., ενώνει σήμερα πάνω από διακόσιες χιλιάδες Έλληνες. Πιο συγκεκριμένα, στη συγκεκριμένη Περιφέρεια περιλαμβάνονται δέκα χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, στις οποίες διαμένουν επίσημα, 230.000 ομογενείς, ενώ εκτιμάται ότι ο πραγματικός αριθμός ξεπερνά τις 500.000 πολίτες. Η Περιφέρεια ιδρύθηκε το 2006. Χαρακτηριστικά της αποτελούν οι τεράστιες αποστάσεις, τα ποικίλα και σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει, αλλά και οι εξαιρετικές δυνατότητες που παρουσιάζει. Σε αυτό το μικρό χρονικό διάστημα, η Περιφέρεια, κάτω από πραγματικά αντίξοες συνθήκες, πραγματοποίησε αξιόλογο έργο.

Οι δράσεις, το έργο, τα προβλήματα, οι προτάσεις και τα αιτήματα των ομογενών μας από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Ε.Σ.Σ.Δ.) αποτέλεσαν αντικείμενο της συνεδρίασης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής του Έλληνισμού της Διασποράς, η οποία πραγματοποιήθηκε με την συμμετοχή μελών του Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας του Συμβουλίου Απόδημου Έλληνισμού (Σ.Α.Ε.), στις 3 Φεβρουαρίου 2010. Την επιτροπή ενημέρωσαν ο κ. Ιβάν Σαβίδης, Συντονιστής του Σ.Α.Ε. της Περιφέρειας των Χωρών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και Βουλευτής Κρατικής Δούμας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο κ. Κυριάκος Ιορδανίδης, Πρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής της Περιφέρειας του Σ.Α.Ε., η κυρία Αλεξάνδρα Προτσένκο-Πιτσατζή, μέλος του Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Κοινοτήτων Ρωσίας και ο κ. Ιβάν Τσιτλίδης, Μέλος Συντονιστικού Συμβουλίου της Περιφέρειας και Υπεύθυνος για θέματα νεολαίας.

Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης εκφράστηκε έντονα η διάθεση, η αγωνία και η πρόθεση προσφοράς, ενίσχυσης και στήριξης της ελληνικής οικονομίας με την αξιοποίηση των ομογενών, δεδομένου ότι η ομογένεια διαθέτει πλέον ισχυρή οικονομική, πολιτική και πολιτιστική δύναμη. Στα πλαίσια αυτά, προτάθηκε και η διοργάνωση διεθνούς οικονομικού φόρουμ με την ενεργό συμμετοχή επιχειρηματιών και εμπειρογνομώνων ελληνικής καταγωγής απ' όλο τον κόσμο.

Επιπρόσθετα, έγινε εκτενής αναφορά στις προτεραιότητες της Περιφέρειας, οι οποίες δεν είναι άλλες από τα θέματα παιδείας, εκπαίδευσης, εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού, αλλά και στα σημαντικότερα προβλήματα που απασχολούν τους ομογενείς της Περιφέρειας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

Δυσλειτουργίες των Προξενείων, με πολυάριθμες και αδικαιολόγητες απορρίψεις αιτήσεων για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου στην Ελλάδα.

Η γραφειοκρατία και «τεχνικά» εμπόδια στη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας.

Οι συνεχόμενες απελάσεις ομογενών από την πατρίδα λόγω της λήξης θεώρησης της εισόδου.

Η περιουσία των Ελλήνων στη Γεωργία.

Η πρόσληψη ομογενών εκπαιδευτικών, η παροχή κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και η πραγματοποίηση σεμιναρίων επιμόρφωσης.

Η Περιφέρεια Σ.Α.Ε. των χωρών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. κατέθεσε αναλυτικό υπόμνημα με τα προβλήματα και τις προτάσεις, που αφορούν σε οργανωτικού, νομοθετικού και νομικού χαρακτήρα ζητήματα, στην απόκτηση της ελληνικής υπηκοότητας και ειδικού ατομικού δελτίου ταυτότητας ομογενή, στην εκπαίδευση, στον πολιτισμό και στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, στην ελληνική νεολαία, στην πληροφόρηση και στην οικονομική βοήθεια στις οργανώσεις των Αποδήμων.

Στη συνεδρίαση της Επιτροπής παρέστησαν, κατόπιν πρόσκλησης, και ενημερώθηκαν αναλυτικά, ο Υφυπουργός Εξωτερικών, κ. Σπύρος Κουβέλης και ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας, κ. Βασίλης Κουλαϊδής.

Η Επιτροπή σε συνεργασία με τα αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς εξετάζει θετικά, στηρίζει και συμβάλλει ουσιαστικά στην προώθηση πολλών από τα δημιουργικά αιτήματα και τις εποικοδομητικές προτάσεις, καθώς και στην επίλυση των σημαντικών προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν οι ομογενείς στη συγκεκριμένη Περιφέρεια.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τα εξής:

Συστηματική επικοινωνία της Επιτροπής με την Περιφέρεια για την αποτελεσματικότερη συνεργασία, έγκαιρη ενημέρωση για νομοθετικές πρωτοβουλίες που τους αφορούν και προώθηση των αιτημάτων - προτάσεων τους προς τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς.

Νομοθετική πρωτοβουλία για την μετονομασία της Περιφέρειας και αύξηση των μελών του Συντονιστικού Συμβουλίου

Προώθηση του αιτήματος επανεξέτασης του καθεστώτος απόκτησης της ελληνικής υπηκοότητας και του ατομικού δελτίου ταυτότητας ομογενή, με απλούστευση διαδικασιών, μείωση της γραφειοκρατίας και αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών και υπηρεσιών που εμπλέκονται.

Ανάληψη πρωτοβουλιών και μιας σειράς μέτρων για την εκπαίδευση ομογενών, οι οποίοι θα αναλάβουν τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στις περιοχές αυτές.

Αποτελεσματικότερη οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία των Πρεσβειών και των Προξενικών Αρχών για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ομογενών.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, προτάσεις του Σ.Α.Ε. που αφορούσαν στην απόκτηση της ελληνικής υπηκοότητας για τους ομογενείς των χωρών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. κοινοποιήθηκαν στην Υφυπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κυρία Θεοδώρα Τσάκρη, προκειμένου να ληφθούν υπόψη στο υπό κατάθεση νομοσχέδιο «Πολιτική συμμετοχή ομογενών και αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στην Ελλάδα».

Γ. ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ-ΙΜΒΡΟΥ- ΤΕΝΕΔΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΧΡΥΣΗ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ

Ένα από τα πρώτα θέματα, που απασχόλησε τη Μόνιμη Επιτροπή του Ελληνισμού της Διασποράς ήταν τα προβλήματα της Ομογένειας στην Κωνσταντινούπολη, Ίμβρο, Τένεδο.

Στο πλαίσιο λειτουργίας της Επιτροπής, πραγματοποιήθηκε μια συνεδρίαση, με θέμα την ενημέρωση από εκπροσώπους της Οικουμενικής Ομοσπονδίας Κωνσταντινουπολιτών, του Συλλόγου Ιμβρίων Αθηνών, της Ιμβριακής Ένωσης Μακεδονίας - Θράκης και του Συλλόγου Τενεδίων «Τέννης» και αποφασίστηκε η συγκρότηση ειδικής Υποεπιτροπής για την περαιτέρω επεξεργασία των θεμάτων και τη σύνταξη έκθεσης συμπερασμάτων.

Η Υποεπιτροπή συνεδρίασε 2 φορές.

Τόσο στην συνεδρίαση της Επιτροπής όσο και στις συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής, οι εκπρόσωποι των φορέων παρουσίασαν το ιστορικό πλαίσιο που οδήγησε στον εκπατρισμό των Ελλήνων, ως αποτέλεσμα της συστηματικής πολιτικής διωγμών και διακρίσεων των Τουρκικών Κυβερνήσεων μετά το 1923 και την παραβίαση της Συνθήκης της **Λωζάνης**. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προκαλούν σημαντικά και κρίσιμα προβλήματα όπως:

Η μη αναγνώριση του τίτλου και της νομικής προσωπικότητας του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Η απαγόρευση από το 1971 της λειτουργίας της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης.

Περιορισμοί στην παραμονή Ορθόδοξων ιερωμένων στην Τουρκία, που δεν ισχύουν για τα άλλα δόγματα, παρά τα θετικά βήματα που έγιναν το τελευταίο διάστημα.

Μη καταβολή αποζημίωσης για τα ακίνητα των μειονοτικών ιδρυμάτων, που έχουν καταπατηθεί από το Τουρκικό κράτος και έχουν διατεθεί σε τρίτους.

Μη αποκατάσταση της κυριότητας εκατοντάδων δημιουργών ακινήτων, που ανήκαν σε μειονοτικά ιδρύματα, τα οποία έχουν κηρυχθεί από το κράτος «κατελημμένα» (mazbut) και έχουν τεθεί υπό την διαχείριση της Γενικής Διεύθυνσης Βακουφίων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κυρίως τα Ορθόδοξα Μοναστήρια, στα οποία δεν αναγνωρίζεται νομική προσωπικότητα, εκκλησίες και κοινοτικά κτίρια. Στην Ίμβρο δύο από τα συνολικά επτά ιδρύματα εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή.

Εκτεταμένο σχέδιο κατάσχεσης ιδιωτικών περιουσιών από το κράτος.

Άδικες και αδιαφανείς διαδικασίες καταγραφής στο κτηματολόγιο της Ίμβρου, για την αποκατάσταση των οποίων απαιτούνται χρονοβόρες δυσανάλογα πολυέξοδες, δικαστικές διαδικασίες που αποθαρρύνουν τη μαζική διεκδίκηση ακινήτων (οι πρώτες σχετικές προσφυγές αναμένεται να εκδικαστούν από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εντός του έτους).

Παραβίαση των κληρονομικών δικαιωμάτων των εκπατρισθέντων Ελλήνων, που έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, αποκόπτοντας και τον τελευταίο δεσμό αυτών και των απογόνων τους με τον τόπο καταγωγής τους.

Μη αναγνώριση της κυριότητας των μειονοτήτων επί των νεκροταφείων τους.

Παραμπόδιση της κοινοτικής οργάνωσης της μειονότητας.

Προβλήματα στην ομογενειακή παιδεία:

Κατάργηση της ελληνικής παιδείας στην Ίμβρο και την Τένεδο από το 1964 και δήμευση των σχολικών κτιρίων.

Περιορισμοί στην εγγραφή μαθητών στα ελληνικά σχολεία της Κωνσταντινούπολης, αποκλεισμός των παιδιών ελληνικής ιθαγένειας, που οι γονείς τους ζουν και εργάζονται στην Κωνσταντινούπολη, έλλειψη μειονοτικών εκπαιδευτικών, μη επιχορήγηση των σχολείων της μειονότητας από το Τουρκικό κράτος.

Η Υποεπιτροπή στις 2 συνεδριάσεις αποφάσισε την κατάθεση συγκεκριμένου πλαισίου πολιτικών συμπερασμάτων και τη δρομολόγηση συγκεκριμένων δράσεων υποβοήθησης της Ομογένειας.

Σε ό,τι αφορά στα συμπεράσματα:

Ο σεβασμός των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων επιβάλλει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα, για την άρση των ιστορικών αδικιών και την αποκατάσταση των Ελληνικών Κοινοτήτων της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου, όπως προβλέπεται από τις πρόσφατες εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η ολοένα αυξανόμενη παρουσία κινήματος πολιτών στην Τουρκία υπέρ την υπεράσπιση των μειονοτικών δικαιωμάτων και η συνεχής ενημέρωση της κοινής γνώμης, αναμφίβολα, αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη, αλλά δεν είναι αρκετή. Απαιτούνται περαιτέρω ουσιαστικά βήματα προόδου, σε θεσμικό κυρίως επίπεδο, για την αντιμετώπιση των μελών της ελληνικής μειονότητας, ως ισότιμων πολιτών της χώρας και απεμπλοκή του ζητήματος από το πλαίσιο της αμοιβαιότητας. Ο ρόλος και η συμ-

βολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προς αυτήν την κατεύθυνση, μπορεί και πρέπει να είναι καθοριστικός. Το ίδιο ισχύει και για το Συμβούλιο της Ευρώπης και ιδίως για την Κοινοβουλευτική Συνέλευση (PACE), ιδιαίτέρως μετά το ψήφισμα του 2008 για την Ίμβρο και την Τένεδο.

Κρίνεται επιβεβλημένη η συνεργασία της Ελλάδας και της Τουρκίας στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών, για την αναβάθμιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ανάληψη όλων των απαραίτητων πρωτοβουλιών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ώστε η Τουρκική Κυβέρνηση να ανταποκριθεί θετικά στα αιτήματα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των μελών της Ελληνικής μειονότητας και την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την παλιννόστηση των εκπατρισμένων Ελλήνων. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί, εξάλλου, τμήμα των απαιτούμενων από την Ε.Ε προϋποθέσεων για την ευρωπαϊκή προσέγγιση της Τουρκίας.

Με βάση τα παραπάνω, η αρμόδια Υποεπιτροπή αποφάσισε ομόφωνα να στηρίζει και να προωθήσει στους αρμόδιους φορείς τα παρακάτω αιτήματα των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης:

Εκπαιδευτικά θέματα:

Διορισμός και δεύτερου νηπιαγωγού (μετακλητού) στο Νηπιαγωγείο της Ζαππείου Σχολής

Διασφάλιση της δυνατότητας να εγγράφονται στα μειονοτικά σχολεία της Κωνσταντινούπολης και τα παιδιά των ελλήνων υπηκόων (το ελληνικό ΥΠ.ΕΞ. θα πρέπει να προχωρήσει σε σχετική συμφωνία).

Πλήρης και απρόσκοπτη λειτουργία κατά τη νέα σχολική χρονιά παιδικού σταθμού στο σχολείο του Γαλατά. Εξασφάλιση σχετικής άδειας για λειτουργία και δεύτερου παιδικού σταθμού στη Ζάππειο Σχολή.

Διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των σχολείων της Κωνσταντινούπολης μέσα από την διάθεση του αναγκαίου εκπαιδευτικού προσωπικού

Περιορισίες Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης:

Συντονισμός Βουλευτών του Ελληνικού και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την κατάθεση υπομνημάτων και επερωτήσεων σχετικά με τις δυσκολίες, που έχουν προκύψει στην εφαρμογή του νόμου για την επιστροφή των περιουσιών των μειονοτικών ιδρυμάτων.

Θέματα Πολιτισμού:

1. Ενίσχυση της Οικουμενικής Ομοσπονδίας Κωνσταντινουπολιτών για την οργάνωση έκθεσης του Ελληνικού Τύπου της Κωνσταντινούπολης κατά τον 19° και 20° αιώνα.

Μετάβαση αντιπροσωπείας της Βουλής για τα εγκαίνια της έκθεσης.

Δ. ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΧΡΥΣΗ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ

Στο πλαίσιο ενημέρωσης της Επιτροπής για τη λειτουργία και δράση των θεσμικών δικτύων του Απόδημου Ελληνισμού, εκπρόσωπος της Επιτροπής (η Βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης Χρύσα Αράπογλου) παρακολούθησε τις εργασίες της 3ης Συνεδρίασης της Συντονιστικής Επιτροπής του Δικτύου Ελλήνων Αιρετών Αυτοδιοίκησης της Ευρώπης, που πραγματοποιήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2009 στα γραφεία του Σ.Α.Ε. στη Θεσσαλονίκη. Για τα συμπεράσματα της συνεδρίασης κατατέθηκε στην Επιτροπή σχετικό ενημερωτικό σημείωμα.

Στις 18 Φεβρουαρίου 2010 εκπρόσωποι του Δικτύου κλήθηκαν στη Βουλή για να ενημερώσουν την Επιτροπή για τη δραστηριότητα του Δικτύου και να συζητηθούν οι τρόποι συντονισμού και ευρύτερης συνεργασίας.

Στη συνεδρίαση εκτός των μελών της Επιτροπής συμμετείχαν οι κ. κ. Γεώργιος Κοντορίνης, Πρόεδρος Σ.Ε., δημοτικός σύμβουλος SOLNA - Σουηδία, ο κ. Θεόδωρος Γκοτσόπουλος, Α' Αντι-

πρόεδρος Σ.Ε., Δημοτικός Σύμβουλος Παλλήνης Αττικής, ο κ. Κώστας Ριζογιάννης, Β' Αντιπρόεδρος Σ.Ε., Δήμαρχος Μπελογιάννης - Ουγγαρία, ο κ. Θέμης Καΐσης, Γραμματέας Σ.Ε., Έπαρχος Μεσοποτάμου - Αλβανία, ο κ. Σαράντης Μπίσκας, Ταμίας Σ.Ε., Δημοτικός Σύμβουλος NEU - ISENBURG Γερμανία, ο κ. Ιάκωβος Σαριγιάννης, Γενικός Διευθυντής Αναπτυξιακής «Ανατολική Α.Ε.» που έχει την Τεχνική Υποστήριξη του Δικτύου και ο κ. Γεώργιος Αμαραντίδης, Συντονιστής Σ.Α.Ε. Ευρώπης.

Ο Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής του Δικτύου ενημέρωσε την Επιτροπή για τη φυσιογνωμία, τις δράσεις και τον προγραμματισμό του Δικτύου.

Συγκεκριμένα, ανέφερε ότι στο Δίκτυο που ιδρύθηκε το 2001, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εξωτερικών - Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., του Σ.Α.Ε. Ευρώπης και την υποστήριξη της Βουλής των Ελλήνων, συμμετέχουν πάνω από 250 Έλληνες εκλεγμένοι στις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές του συνόλου σχεδόν των κρατών της Ευρώπης. Η Συντονιστική του Επιτροπή που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών του, απαρτίζεται από 17 εκλεγμένους Δημοτικούς, Νομαρχιακούς και Περιφερειακούς Συμβούλους, που εκπροσωπούν τέσσερις γεωγραφικές «Περιφέρειες» (6 από Γερμανία, 4 από χώρες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης, 3 από Αλβανία - Βουλγαρία - Ουγγαρία - Πολωνία - Ρουμανία - Σλοβακία - Τσεχία - χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας και 4 από τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. και την Ελβετία). Επίσης συμμετέχουν τέσσερις εκπρόσωποι της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Δήμων Κύπρου, ως παρατηρητής.

Στόχος του Δικτύου είναι η ανάπτυξη συνεργασίας ανάμεσα στην ελληνική και την ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση, η προώθηση θεμάτων που αφορούν στις τοπικές κοινωνίες στην Ευρώπη, η προώθηση αδελφοποιήσεων και συμφωνιών συνεργασίας, η υποστήριξη φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις υπό ανάπτυξη χώρες της Ευρώπης, η συνεργασία με τους φορείς της Ομογένειας και η συμβολή στη διαμόρφωση προτάσεων για την επίλυση γενικότερων θεμάτων που αφορούν στον Ελληνισμό της Διασποράς.

Οι δράσεις που έχει αναπτύξει το Δίκτυο στα 8 χρόνια της λειτουργίας του μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Οργάνωση θεματικών συναντήσεων για θέματα Αυτοδιοίκησης με στόχο την ανταλλαγή απόψεων και τη μεταφορά τεχνογνωσίας.

Δικτύωση των Δήμων που συμμετέχουν στο Δίκτυο μέσω της αξιοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Πρόγραμμα «Νέοι και Αυτοδιοίκηση», που στοχεύει στη σταθερή επικοινωνία και δικτύωση των νέων Δημοτικών Συμβούλων ελληνικής καταγωγής ανά τον κόσμο.

Πρόγραμμα «Γυναίκες και Αυτοδιοίκηση» για την εμπέδωση των ίσων ευκαιριών.

Πρόγραμμα «Κοινωνική Ένταξη και Αυτοδιοίκηση», που έχει στόχο την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, προκειμένου η Τοπική Αυτοδιοίκηση να συμβάλει αποτελεσματικά στην ενσωμάτωση των μεταναστών.

Υποστήριξη φορέων της Αυτοδιοίκησης στις υπό ανάπτυξη περιοχές της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης, όπου συνεχίζουν να διαβιούν και να συμμετέχουν ενεργά στην Αυτοδιοίκηση πολλοί Ομογενείς.

Πρωτοβουλίες για την προβολή των θεμάτων που σχετίζονται με την παγκόσμια ελληνική πολιτιστική κληρονομιά (πρωτοβουλίες για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα, διάδοση των αρχών της Ολυμπιακής εκεχειρίας κ.α).

Δράσεις προβολής και προώθησης του ελληνικού τουρισμού στις χώρες του Δικτύου και στις τοπικές κοινωνίες. Εστίαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Οι εκπρόσωποι του Δικτύου ενημέρωσαν την Επιτροπή για τον προγραμματισμό δράσεων τους για το 2010 που περιλαμβάνει τα εξής:

Συμμετοχή των μελών του Δικτύου και εκπροσώπων των Δήμων, όπου δραστηριοποιούνται τα μέλη, σε θεματικά συνέδρια της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και της Ε.Ν.Α.Ε. και σε συνέδρια Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα.

Δημιουργία σχετικής βάσης δεδομένων με εισηγητές σε θέ-

ματα της Αυτοδιοίκησης.

Συνεδριάσεις της Συντονιστικής Επιτροπής ή της Εκτελεστικής Γραμματείας σε τόπο και χρόνο, που θα συνδυάζεται με την προβολή συγκεκριμένων ζητημάτων του Ελληνισμού (Κύπρος - ανάδειξη του προβλήματος της Αμμοχώστου, Θεσσαλονίκη - συνεδρίαση κατά τη διάρκεια των εργασιών της Παγκόσμιας Συνέλευσης του Σ.Α.Ε., Μπελογιάννης - για την ανάδειξη των ζητημάτων του Ελληνισμού).

Αναπαραγωγή και μαζική ηλεκτρονική προώθηση του υλικού των συνεδριάσεων σε δύο γλώσσες (ελληνικά – αγγλικά).

Προσθήκη στην ιστοσελίδα του Δικτύου σχετικών συνδέσμων με τις ιστοσελίδες των Δήμων, όπου δραστηριοποιούνται τα μέλη του δικτύου και των προσωπικών ιστοσελίδων των μελών του Δικτύου.

Διοργάνωση συνεδρίου στην Τιφλίδα με θέμα «Κοινωνική Πολιτική και Αυτοδιοίκηση» με παράλληλη επίσκεψη της αντιπροσωπείας στην Τσάλκα.

Διοργάνωση της 8ης συνάντησης νέων Δημοτικών Συμβούλων και στελεχών Αυτοδιοίκησης από την Ευρώπη σε συνεργασία με τους Δήμους Καρδίτσας και Τρικκίων.

Υποστήριξη διοργάνωσης της έκθεσης προϊόντων γυναικείων συνεταιρισμών της Βόρειας Ελλάδας στην Φρανκφούρτη.

Συμμετοχή του Δικτύου στην Εβδομάδα Αποδήμου Ελληνισμού της Βουλής.

Επίσκεψη αντιπροσωπείας του Δικτύου στην Ευρωβουλή.

Λειτουργία συνεδρίας θεματικών επιτροπών μέσω τηλεδιασκέψεων και προετοιμασία διοργάνωσης ετήσιας συνάντησης για το περιβάλλον σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Για την ανάγκη συνέχισης και βελτίωσης της λειτουργίας του Δικτύου μίλησαν οι: Κ. Ριζογιάννης (Β' Αντιπρόεδρος Σ.Ε., Δήμαρχος Μπελογιάννης - Ουγγαρία), Θ. Γκοτσόπουλος (Α' Αντιπρόεδρος Σ.Ε. – Δημοτικός Σύμβουλος Παλλήνης Αττικής), Γιώργος Αμαραντίδης (Συντονιστής Σ.Α.Ε. Ευρώπης), Σαράντης Μπίσκας (Ταμίας Σ.Ε., Δημοτικός Σύμβουλος Neu Isenburg, Γερμανία), Βέρα Νικολαΐδου (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής) και τα μέλη της Επιτροπής Γιώργος Κασαπίδης, Νίκος Παναγιωτόπουλος, Μανόλης Στρατάκης και κατατέθηκαν οι παρακάτω προτάσεις, οι οποίες θα τύχουν ανάλογης επεξεργασίας από την Επιτροπή.

Την ένταξη των δράσεων του Δικτύου στις λειτουργίες του Σ.Α.Ε. μέσα από ισότιμη συμμετοχή σε αυτό (όχι ως παρατηρητές αλλά ως οργανικά μέλη).

Τη διασύνδεση και τη σταθερή επαφή και συνεργασία του με την Παγκόσμια Διακονοβουλευτική Ένωση του Ελληνισμού (ΠΑ.Δ.Ε.Ε.).

Τη διασφάλιση της ομαλής και συνεχούς χρηματοδότησης των δράσεων του Δικτύου από την Ελληνική Πολιτεία.

Την ενεργό συμμετοχή των μελών του Δικτύου στη δημόσια διαβούλευση για τα μεγάλα θέματα που αφορούν στον Ελληνισμό.

Την επεξεργασία και κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων από πλευράς Δικτύου για θέματα της ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό.

Τη διοργάνωση σε συνεργασία με την Βουλή των Ελλήνων θεματικών συζητήσεων.

Τη θεσμοθέτηση σταθερής επικοινωνίας ανάμεσα στο Δίκτυο και την Επιτροπή της Βουλής για τον Ελληνισμό της Διασποράς.

Τη συμμετοχή του Δικτύου στην Εβδομάδα Αποδήμου Ελληνισμού που διοργανώνει ετησίως η Βουλή.

Την ανάληψη πρωτοβουλιών από πλευράς Ελλάδας για την προώθηση των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό μέσα από τη συνεργασία μελών του Δικτύου.

Την ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών σε συνεργασία με την Βουλή για τη βελτίωση της εικόνας της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Ε. ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΤΕΩΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ

Κατά τις συνεδριάσεις της Μόνιμης Ειδικής Επιτροπής Ελληνισμού της Διασποράς με εκπροσώπους των ομογενειακών οργανώσεων Κωνσταντινούπολης, Ίμβρου και Τενέδου και των αντίστοιχων από τις χώρες της τ. Σοβιετικής Ένωσης εθίγησαν, πέραν των άλλων, τα θέματα εκπαίδευσης που αντιμετωπίζουν οι εκεί ομογενείς.

Με βάση τις παρατηρήσεις και απόψεις των εκπροσώπων που προαναφέρθηκαν και τις παρεμβάσεις των βουλευτών τα θέματα αυτά κωδικοποιούνται ως εξής:

Ι. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Η ελληνική πολιτεία αποσπά κατ' έτος σε διάφορες χώρες σε όλο τον κόσμο 2.500 περίπου εκπαιδευτικούς για την άσκηση συγκεκριμένου έργου (συντονιστές εκπαίδευσης, δασκάλους ελληνικής γλώσσας στα Πανεπιστήμια, προξενικούς υπαλλήλους - υπευθύνους θεμάτων εκπαίδευσης, δασκάλους ελληνικής γλώσσας στα δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια), ενώ ταυτοχρόνως χρησιμοποιεί και ομογενείς εκπαιδευτικούς. Παρά το γεγονός, όμως, ότι το ελληνικό κράτος διαθέτει σημαντικούς οικονομικούς πόρους και αρκετό ανθρώπινο δυναμικό για την ενίσχυση της ελληνικής παιδείας, εντούτοις το αποτέλεσμα δεν είναι αντίστοιχο των προσδοκιών.

2. Το κατάλληλο διδακτικό υλικό, που είναι απαραίτητο για τα σχολεία των ομογενών, εάν και όποτε υπάρχει, δεν αποστέλλεται και δεν διανέμεται εγκαίρως στους μαθητές και εκπαιδευτικούς με προφανή τα αρνητικά αποτελέσματα.

3. Η επιλογή των προς απόσπαση εκπαιδευτικών δεν υπηρετεί τους στόχους στελέχωσης αυτών των σχολείων παρά μόνο σκοπιμότητες της εσωτερικής πολιτικής στην Ελλάδα.

4. Ουδέποτε αναπτύχθηκε ένα πρόγραμμα αδελφοποιήσεων (συμβατικών και διαδικτυακών) μεταξύ των ομογενειακών σχολείων με επιλεγμένα σχολεία της μητροπολιτικής Ελλάδας, γεγονός που θα δημιουργούσε μόνιμες σχέσεις μεταξύ των σχολείων και των μαθητών τους με ό,τι θετικό αυτό συνεπάγεται.

5. Η παροχή υποτροφιών σε ομογενείς μαθητές θα πρέπει να συνδυαστεί με την υποχρέωση 10ετούς παραμονής τους στις περιοχές από όπου προέρχονται για την παροχή υπηρεσιών στους συμπατριώτες τους.

6. Η καλή έως άριστη γνώση της ελληνικής γλώσσας αποτελεί ενοποιητικό στοιχείο μεταξύ των ελληνικής καταγωγής μαθητών και μεταξύ αυτών και του εθνικού κέντρου. Αποτελεί την κιβωτό του ελληνικού πολιτισμού, που ενώνει τη σημερινή εποχή με τη μακραίωνη παρουσία και πορεία της ομογένειας στα μέρη όπου αυτή διαβίει. Η γνώση, επομένως, της ελληνικής γλώσσας, ιδιαιτέρως δε από τη νέα γενιά, αποτελεί πρώτιστο καθήκον της μητροπολιτικής Ελλάδας, η οποία θα πρέπει να χρησιμοποιήσει προς τούτο κάθε πρόσφορο μέσο.

ΙΙ. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

1. Η χρονολογική αποτύπωση του αριθμού των μαθητών της ομογένειας στην Κωνσταντινούπολη έχει ως εξής:

Σχ. έτη	Μαθητές	Δημοτικά Σχολεία	Λύκεια
1933-34	7.635	92	6
1948-49	4.256	44	6
1975-76	1.594	22	5
		(846 μαθ.)	(748 μαθ.)
1982-83	660	351 μαθ.	309 μαθ.
1990-91	414	208 μαθ.	206 μαθ.
2008-09	245	7 (65 μαθ.)	3 (148 μαθ.)
		2 νηπ. (32 μαθ.)	

2. Το σημαδιακό και "μαύρο" 1955 με τα γνωστά γεγονότα οδήγησε στη συρρίκνωση της παρουσίας των Ελλήνων της Πόλης. Το έτος 1964 έχουμε παύσεις εκπαιδευτικών με συνεχείς προφάσεις, αφαίρεση όλων των στοιχείων από τα σχολεία, που αναφέρονταν ή θύμιζαν κάτι το ελληνικό και τέλος, απαγορεύτηκε η εγγραφή μαθητών που δεν προσδιορίζονται ως RUM

Orthodox. Σε όλα αυτά θα πρέπει να προστεθεί και μία παράμετρος με δυσμενείς συνέπειες και στον τομέα της ελληνικής εκπαίδευσης. Πρόκειται για τις απαλλοτριώσεις των ακινήτων που ανήκουν στα μέλη της ομογένειας, γεγονός που δημιούργησε σοβαρά οικονομικά προβλήματα, που αύξησαν την πίεση και το κύμα φυγής προς την Ελλάδα με συνέπεια τη δραστική μείωση του αριθμού των μαθητών των σχολείων.

3. Ο συνολικός αριθμός των μαθητών που φοιτούν σήμερα στα ελληνικά ιστορικά σχολεία της Κωνσταντινούπολης δεν είναι μεγαλύτερος από 260 μαθητές από τους οποίους μάλιστα ένα μεγάλο ποσοστό (60%) είναι Αντιοχείτες. Από τους ομογενείς μαθητές οι 130 πηγαίνουν στα ελληνικά σχολεία, ενώ 50 προτιμούν να φοιτούν σε ξένα σχολεία.

4. Προτάσεις βελτίωσης και αντιστροφής της κατάστασης:

α) Διορισμός δεύτερου νηπιαγωγού (μετακλητού) στο Νηπιαγωγείο της Ζαππείου Σχολής.

β) Λειτουργία Παιδικού Σταθμού (απρόσκοπτη λειτουργία αυτού που λειτουργήσε στο Γαλατά και άδεια για δεύτερο Παιδικό Σταθμό στη Ζάππειο Σχολή) με δυνατότητα παράλληλης εκπαίδευσης και των γονέων στην ελληνική γλώσσα, γιατί σε ένα τμήμα των μαθητών η γλώσσα ομιλίας στο σπίτι είναι η τουρκική.

γ) Στις περιπτώσεις αυτές η διδασκαλία να οργανώνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε η ελληνική να διδάσκεται ως δεύτερη μητρική γλώσσα και όχι απλά ως μία ακόμη ξένη γλώσσα.

δ) Διασφάλιση της δυνατότητας εγγραφής στα μειονοτικά σχολεία της Πόλης και των παιδιών των Ελλήνων υπηκόων που εργάζονται εκεί.

ε) Απρόσκοπτη λειτουργία των σχολείων της Πόλης μέσω της παραγωγής, έγκρισης και έγκαιρης διάθεσης του απαραίτητου διδακτικού υλικού και αποστολής του αναγκασιούτος εκπαιδευτικού προσωπικού.

στ) Να λειτουργήσει Ελληνικό Πολιτιστικό Κέντρο στην Κωνσταντινούπολη και Λέσχη Ελληνικής Νεολαίας.

ζ) Να θεσμοθετηθούν περισσότερες υποτροφίες για την υποστήριξη των μαθητών και την παραμονή τους στην Πόλη. Ενθάρρυνση της αναχώρησής τους σημαίνει αποδυνάμωση του εκεί ελληνικού - ρωμαϊκού στοιχείου, γεγονός που μπορεί να σημαίνει και το οριστικό τέλος της ιστορικής παρουσίας του ελληνισμού στην περιοχή. Στον τομέα αυτό επιβάλλεται η συνεργασία της ελληνικής πολιτείας με την ιδιωτική πρωτοβουλία.

η) Να θεσμοθετηθεί η δυνατότητα θερινών διακοπών σε οικογένειες στην Ελλάδα (μέσω του Οργανισμού Εργατικής Εστίας ή του Οργανισμού Αγροτικής Εστίας), ώστε οι δεσμοί με το εθνικό κέντρο να ενισχυθούν και τα νέα παιδιά να κατανοήσουν σε βάθος τον τρόπο λειτουργίας της χρήσης της ελληνικής γλώσσας στην καθημερινότητα.

III. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Τ. ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1. Η ελληνική παρουσία στον ευρύτερο χώρο της πρώην Τσαρικής Ρωσίας και Σοβιετικής Ένωσης μετράει πολλούς αιώνες από σήμερα. Το αξιοθαύμαστο είναι ότι ο ελληνισμός αυτός, παρά τις δύσκολες στιγμές στην ιστορική του διαδρομή, επέδειξε αξιοθαύμαστη αντοχή. Τηρουμένων των αναλογιών την ίδια εμμονή επιδεικνύει και σήμερα. Παντού υπάρχουν ελληνικοί σύλλογοι και ομοσπονδίες, στα πανεπιστήμια λειτουργούν τμήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, η ελληνική γλώσσα κατακτά συνεχώς το ενδιαφέρον από τις νέες γενιές των ομογενών, οι εκδηλώσεις που οργανώνονται υποδηλώνουν την έντονη ελληνική παρουσία στις περιοχές αυτές.

2. Στην προσπάθεια διατήρησης και ενίσχυσης της εθνικής του ταυτότητας ο ελληνισμός της περιοχής πολλές φορές αισθάνεται μόνος. Οι υποσχέσεις του εθνικού κέντρου περισσεύουν σε σχέση με τα έργα, ενώ οι ελληνικές διπλωματικές αρχές κατηγορούνται από όλους για αδιαφορία και απαξιωτική συμπεριφορά απέναντι στο ομογενείο.

3. Για κάθε μία χώρα της περιοχής θα πρέπει να συγκροτηθεί ένα στρατηγικό σχέδιο με ορίζοντα μία δεκαετία. Με βάση τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν θα προσδιοριστούν οι σκοποί, οι στόχοι και οι τρόποι υλοποίησής τους. Το σχέδιο αυτό θα έχει

ως βασικό του μέλημα τη γνώση της ελληνικής γλώσσας και θα τίθεται υπό συνεχή αξιολόγηση.

4. Οι αποσπασμένοι Έλληνες εκπαιδευτικοί θα πρέπει να καλύπτουν όχι μόνο τις ανάγκες διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, αλλά σε συνεργασία με τις διπλωματικές αρχές και τους ομογενειακούς φορείς να γίνουν οι κοινωνικοί του ελληνικού πολιτισμού στις τοπικές κοινωνίες. Ταυτοχρόνως οι αποσπασμένοι από την Ελλάδα εκπαιδευτικοί να αναλάβουν και την επιμόρφωση των υπηρετούντων ήδη ομογενών δασκάλων της ελληνικής γλώσσας.

5. Για τη στελέχωση των τάξεων ελληνικής γλώσσας και των εδρών στα Πανεπιστήμια με ομογενείς εκπαιδευτικούς επιβάλλεται η εφαρμογή προγράμματος υποτροφιών για τη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ικανοποίηση αυτού του στόχου. Απόφοιτοι Λυκείων από τις συγκεκριμένες χώρες να φοιτούν ως υπότροφοι στα ελληνικά πανεπιστήμια (παιδαγωγικές και φιλοσοφικές σχολές) με την υποχρέωση της επιστροφής και παραμονής στις ιδιαίτερες πατρίδες τους για 10 χρόνια. Οι ομογενείς εκπαιδευτικοί θα διδάσκουν την ελληνική γλώσσα και θα αμείβονται προς τούτο από την Ελλάδα.

6. Να αναπτυχθεί ένα ευρύ πρόγραμμα παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένο στις ανάγκες διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στους ομογενείς των χωρών αυτών. Να εξεταστεί η περίπτωση επιτόπιας παραγωγής, ώστε και η έγκριση από τους εκεί εθνικούς φορείς να είναι ευχερέστερη.

7. Η υποστήριξη των εδρών ή τμημάτων ελληνικής γλώσσας να καταστεί εθνική υπόθεση με τη συντονισμένη δράση των Υπουργείων Παιδείας, Πολιτισμού και Εξωτερικών. Η συγκεκριμένη πολιτική αποκτά ευρύτερες διαστάσεις και δεν αφορά μόνο την ομογένεια.

8. Το δίκτυο αδελφοποιήσεων των ομογενειακών σχολείων με σχολεία της μητροπολιτικής Ελλάδας, οι ανταλλαγές πολιτιστικών/αθλητικών σχημάτων, τα προγράμματα φιλοξενίας νέων στην Ελλάδα, η χρήση του διαδικτύου στην επικοινωνία σχολείων και φυσικών προσώπων (εκπαιδευτικών - μαθητών) κ.α. θα πρέπει να υπηρετούν το στόχο της ενίσχυσης της ελληνογλωσσίας και της ουσιαστικής σύνδεσης των ομογενών με την ιστορική πατρίδα.

Η αξιοπιστία της Μόνιμης Ειδικής Επιτροπής του Ελληνισμού της Διασποράς δεν θα κριθεί βέβαια από την καταγραφή των καλών προθέσεων των μελών της, όσο από την προώθηση και επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν τους ομογενείς. Στο παρελθόν αποδείχτηκε ότι η στασιμότητα πολλών από αυτά δεν οφείλονταν στην έλλειψη χρημάτων όσο στην εμπεδωμένη νοοτροπία μέρους του πολιτικού προσωπικού και της διοίκησης ότι ο ελληνισμός της διασποράς είναι χρήσιμος μόνο όσο εξυπηρετεί προσωπικές ή μικροκομματικές σκοπιμότητες. Η ανατροπή της επικίνδυνης αυτής αντίληψης θα αποτελέσει το πλέον αποφασιστικό βήμα για τη διαφορετική θεώρηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ομογενείς.

ΣΤ. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ – ΓΛΥΚΕΡΙΑ ΤΣΟΚΛΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι πολιτικές για τον Πολιτισμό και τον Τουρισμό αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, όταν καλούμαστε να τις αξιολογήσουμε και να τις εφαρμόσουμε, μέσα από το πρίσμα του Απόδημου Ελληνισμού.

Και αυτό γιατί ο κοινός κώδικας επικοινωνίας, που συνθέτει και συντηρεί την ελληνική ταυτότητα και, συνεπώς, οι δεσμοί συνέχειας του Ελληνισμού στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στη γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού της Ελλάδας, αλλά και στη διατήρηση της επαφής και της επικοινωνίας με το εθνικό κέντρο.

Σε πρόσφατη έρευνα, που πραγματοποίησε η εταιρία ΚΑΓΡΑ Research σε συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Harvard και υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών, στις Κοινότητες του Ελληνισμού (Διασπορά, Κύπρος, ελληνική επικράτεια), οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι για να μπορέσει κανείς να διατηρήσει την ελληνική του ταυτότητα είναι

απαραίτητη η γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού της Ελλάδας.

Επίσης, η έρευνα έδειξε ότι οι απόδημοι επισκέπτονται τακτικά την Ελλάδα για να δουν τους συγγενείς τους (84,1%) αλλά και για *τουρισμό* (50%), ενώ το 65,8% εκτιμά ότι τα *Ελληνικά Μέσα Ενημέρωσης αποτελούν τον κυριότερο φορέα ενίσχυσης των Ελλήνων της Διασποράς*, περισσότερο δηλαδή και από την επίσημη παρουσία του ελληνικού κράτους στις χώρες υποδοχής.

Από την άλλη πλευρά, εάν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι η ελληνική διασπορά αποτελεί τη δεύτερη ιστορική κοινότητα διασποράς μετά την εβραϊκή και, συνεπώς, εμφανίζει υψηλό βαθμό ένταξης στις κοινωνίες υποδοχής, θα πρέπει να εκτιμήσουμε και να αξιοποιήσουμε σωστά την ισχυρή παρουσία των Απόδημων στο Εξωτερικό, τόσο για την προβολή του ελληνικού πολιτισμού, όσο και για την ενίσχυση του τουρισμού. Η αξιοποίηση αυτής της δυνατότητας γίνεται ακόμα πιο επιτακτική στο πλαίσιο των σημερινών συνθηκών κρίσης της χώρας μας.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Λαμβάνοντας υπόψη ότι :

Υπάρχει έλλειψη συγκροτημένης εθνικής πολιτικής για τον Απόδημο Ελληνισμό με αποτέλεσμα να παρατηρείται κατακερματισμός των δράσεων και των προγραμμάτων, αλληλοεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των θεσμικών φορέων, γραφειοκρατία, σπατάλη πόρων,

Οι μέχρι σήμερα πολιτικές για τον Απόδημο Ελληνισμό έχουν στηριχθεί και έχουν συντηρήσει σε μεγάλο βαθμό τη «μυθολογία», που έχει αναπτυχθεί γύρω από τη μετανάστευση, η οποία αδυνατεί πλέον να ερμηνεύσει τις νεότερες γενιές (οι οποίες, για παράδειγμα, δεν μιλούν καλά ή και καθόλου ελληνικά), ενώ συχνά αγνοεί τις πραγματικές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες του Ελληνισμού της Διασποράς,

Οι Έλληνες της Διασποράς, μέσω των φορέων εκπροσώπησης τους αλλά και στο πλαίσιο πρόσφατων ερευνών και μελετών, έχουν εκφράσει σαφή και συγκεκριμένα αιτήματα αλλά και προτάσεις για την επίλυση των ζητημάτων που τους αφορούν,

Κατά τον σχεδιασμό των πολιτικών για τον Απόδημο Ελληνισμό, το ελληνικό κράτος οφείλει να επενδύει στην αμφίδρομη σχέση διασποράς και εθνικού κέντρου. Στόχος δεν είναι μόνο να σκεφτούμε τι μπορεί να κάνει το ελληνικό κράτος για τους Απόδημους αλλά και τι μπορούν να κάνουν οι Απόδημοι για το ελληνικό κράτος,

Οι σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις, όπως η εξάπλωση της χρήσης του Διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς επίσης και η τάση συγχώνευσης των τεχνολογιών (π.χ. η εξίσωση τηλεοπτικού δέκτη, ηλεκτρονικού υπολογιστή, τηλεφώνου) προσφέρουν μία ποικιλία πολύτιμων και δυναμικών εργαλείων, τα οποία η πολιτεία καλείται να αξιοποιήσει για την εφαρμογή των πολιτικών που αφορούν στον Απόδημο Ελληνισμό,

Ο πολιτισμός και ο τουρισμός αποτελούν κομβικούς τομείς της εθνικής πολιτικής για τον Απόδημο Ελληνισμό για δύο λόγους :

λόγω της σημασίας τους για τη διατήρηση των πνευματικών δεσμών συνέχειας του Ελληνισμού αλλά και της επαφής της Διασποράς με το εθνικό κέντρο και

λόγω της προστιθέμενης αξίας που μπορεί να έχει ο ισχυρός ρόλος της διασποράς στο εξωτερικό, εφόσον αξιοποιηθεί ως πρεσβευτής του ελληνικού πολιτισμού, ως γέφυρα διαπολιτισμικού διαλόγου και ως παράγοντας υποστήριξης του ελληνικού τουρισμού.

ΘΕΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς :

Θεωρεί πως είναι απαραίτητη η χάραξη μιας σύγχρονης, στοχευμένης και συντονισμένης πολιτιστικής και τουριστικής πολιτικής για τον Απόδημο Ελληνισμό που θα αξιοποιεί και θα αναδεικνύει το σύνολο των δημιουργικών δυνάμεων του Ελληνισμού εντός και εκτός Ελλάδας, εντός και εκτός θεσμικού πλαισίου, με όραμα, με στρατηγική, με σταθερές δομές και με ορατά και μετρήσιμα αποτελέσματα,

Κρίνει απαραίτητη τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή εκπρο-

σώπων των απόδημων στον σχεδιασμό των πολιτικών, που τους αφορούν αλλά και την παροχή κινήτρων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους στην Ελλάδα,

Θεωρεί ότι ειδικά στην σημερινή δύσκολη οικονομική συγκυρία, η εξεύρεση πόρων για την εφαρμογή των πολιτικών για τον Απόδημο Ελληνισμό μπορεί να εξασφαλιστεί με την αξιοποίηση, μεταξύ άλλων, των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και του θεσμού της χορηγίας,

Χαιρετίζει την συγχώνευση του πολιτισμού με τον τουρισμό σε ένα Υπουργείο, ως στρατηγικής σημασίας κίνηση που μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη και στο πλαίσιο των πολιτικών που αφορούν στον Απόδημο Ελληνισμό,

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Χαιρετίζει την συμπερίληψη των ομογενειακών φορέων στην κατάρτιση **Μητρώου Πολιτιστικών Φορέων** από πλευράς Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού (ΥΠ.ΠΟ.Τ.), η οποία θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη στόχευση των πολιτικών του Υπουργείου και στην ορθολογικότερη διαχείριση των πόρων,

Θεωρεί ότι σε συνέχεια της κατάρτισης του Μητρώου θα πρέπει να ακολουθήσει ένας πολιτικός σχεδιασμός προς την κατεύθυνση της υποστήριξης και ίδρυσης **πολιτιστικών κέντρων στις μεγάλες μητροπόλεις του Ελληνισμού**, γεγονός που θα έχει προστιθέμενη αξία για την προβολή του ελληνικού πολιτισμού αλλά και θα συμβάλει ουσιαστικότερα στην αναβάθμιση του πολιτιστικού προϊόντος και στη συσπείρωση των πολιτιστικών δυνάμεων της διασποράς,

Αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο της **πολιτιστικής διπλωματίας** και για το λόγο αυτό προτείνει τη σύσταση **θέσεων Πολιτιστικών Ακολούθων** με ευρείες αρμοδιότητες, οι οποίοι θα λειτουργούν και ως «διαμεσολαβητές» μεταξύ διασποράς και ελληνικής πολιτείας στους τομείς του Πολιτισμού, της Παιδείας, του Τουρισμού, του Αθλητισμού, των Media,

Εκφράζει τους προβληματισμούς της σχετικά με τη μη ενιαία αντιμετώπιση του ζητήματος των **Ελληνικών Εδρών σε Πανεπιστήμια** του εξωτερικού, ιδιαίτερα σήμερα που συρρικνώνεται ο ρόλος τους. Θεωρεί ότι προκειμένου να αποφευχθούν αλληλοεπικαλύψεις και δυσλειτουργίες θα πρέπει να υπάρχει συντονισμός και σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων,

Χαιρετίζει την πρόθεση του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού να διοργανώσει μεγάλη έκθεση βυζαντινής τέχνης στο εξωτερικό στο άμεσο μέλλον. Ωστόσο, τονίζει ότι εκτός από το ιστορικό πρόσωπο του ελληνικού πολιτισμού, έχει ιδιαίτερη σημασία και η προβολή του σύγχρονου πολιτιστικού προϊόντος της Ελλάδας.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Θεωρεί ότι μία αποτελεσματική τουριστική πολιτική για τον απόδημο ελληνισμό βασίζεται σε δύο πυλώνες : στην μεγαλύτερη δυνατή διευκόλυνση της πρόσβασης των Απόδημων στην Ελλάδα και στην παροχή κινήτρων για την προσέλκυσή τους, αλλά και στην αξιοποίησή της δυναμικής παρουσίας τους στο εξωτερικό με σκοπό την προβολή του ελληνικού τουρισμού,

Χαιρετίζει την πρωτοβουλία του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού να αναβαθμίσει την ιστοσελίδα του Ε.Ο.Τ., ως σημαντικό παράγοντα για την αποτελεσματικότητα της τουριστικής πολιτικής για τον Ελληνισμό της διασποράς,

Θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να βελτιωθούν οι συνθήκες πρόσβασης των απόδημων στην Ελλάδα μέσω της επέκτασης του δικτύου πτήσεων των αεροπορικών εταιρειών εκεί όπου υπάρχουν ελλείψεις αλλά και μέσω της παροχής κινήτρων για την προσέλκυσή των απόδημων στην Ελλάδα (π.χ. μέσω ειδικών προγραμμάτων και πακέτων προσφορών, ενδεχομένως και σε συνεργασία με τους επαγγελματικούς φορείς του τουρισμού).

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Αναγνωρίζει τη σημασία της διαρκούς και **αμφίδρομης επικοινωνίας** εθνικού κέντρου και Απόδημου Ελληνισμού για την ενίσχυση της οποίας θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες δικτύωσης που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες,

Θεωρεί ότι ειδικά το **Διαδίκτυο** αποτελεί ένα μέσο που θα πρέπει να αξιοποιηθεί για την ενίσχυση των Ελλήνων της Διασποράς, οι οποίοι το χρησιμοποιούν καθημερινά για αναζήτηση πληροφοριών, επικοινωνία με άλλους χρήστες και για δραστηριότητες σχετικές με την εργασία τους.

Υποστηρίζει τον θεσμό των δικτύων των αποδήμων ως **μία ελκυστική μορφή οργάνωσης** που μπορεί να κινητοποιήσει τους νέους Έλληνες του εξωτερικού να συνεργαστούν για την επίτευξη κοινών στόχων και που μπορεί να υποστηριχθεί με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

Καλεί το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού να προχωρήσει σε μία **καταγραφή των ομογενειακών Μ.Μ.Ε.**, που θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη πολιτική στόχευση.

ERT WORLD

Καλεί το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού να λάβει υπόψη τα συμπεράσματα της έρευνας της ΚΑΠΑ Research που αναφέρθηκε πιο πάνω, σύμφωνα με τα οποία :

“Η κύρια πηγή ενημέρωσης των Ελλήνων της διασποράς είναι η τηλεόραση. Η ακροαματικότητα των ελληνικών δορυφορικών καναλιών είναι τακτική, ενώ προτιμάται η δορυφορική EPT, η οποία παρουσιάζει υψηλούς ποιοτικούς δείκτες. Ωστόσο, θα ήθελαν περισσότερη ενημέρωση για θέματα που τους αφορούν. Οι δυνατότητες της EPT μεγιστοποιούνται εάν ληφθεί υπόψη ότι η πλειοψηφία των αποδήμων δεν είναι ικανοποιημένη από την ποιότητα της ενημέρωσης που προσφέρουν τα ελληνικά ΜΜΕ στην χώρα διαμονής”.

Θεωρεί ότι η ERT WORLD, ειδικά στη σημερινή συγκυρία, αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο επικοινωνίας με τους Έλληνες της Διασποράς αλλά και διείσδυσης της Ελλάδας στο εξωτερικό και για το λόγο αυτό πρέπει να διαθέτει επαρκή προϋπολογισμό και να προβάλλει ένα ποιοτικό και σύγχρονο πρόγραμμα.

Καλεί το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού να λάβει υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η ψηφιοποίηση για την δημιουργία θεματικών καναλιών, σύμφωνα με το πρότυπο της RAI Internazionale, ώστε να υπάρχει αποτελεσματικότερη στόχευση κοινού.

Χαιρετίζει την αναδιοργάνωση της δορυφορικής κρατικής τηλεόρασης (ERT WORLD) προς την κατεύθυνση ενός ποιοτικού καναλιού δημόσιου χαρακτήρα με ορθολογική οικονομική διαχείριση, καθώς και την πρόθεση του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού να αναβαθμίσει την ιστοσελίδα της EPT ως ένα επιπλέον θετικό βήμα για τη διεύρυνση της πληροφόρησης των αποδήμων.

Θεωρεί ότι στο πλαίσιο της αναβάθμισης της ιστοσελίδας της EPT θα πρέπει επίσης :

1. να αξιοποιηθεί και να αναδειχθεί το αρχείο της EPT καθώς και το αρχείο του Ελληνισμού της διασποράς και
2. να υπάρχει η δυνατότητα μετάδοσης προγραμμάτων μέσω web tv,

Κρίνει απαραίτητο τον ενεργό ρόλο εκπροσώπων των Ελλήνων της διασποράς στην κατάρτιση του προγράμματος της ERT WORLD,

Θεωρεί ότι ο προγραμματισμός της ERT WORLD θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των αποδήμων και προς την κατεύθυνση αυτή προτείνει:

1. Τον υποτίτλισμό, τουλάχιστον επιλεκτικά, των προγραμμάτων, προκειμένου να μπορούν να τα παρακολουθήσουν ιδιαίτερα οι νεότερες γενιές Αποδήμων αλλά και το ευρύτερο κοινό των χωρών υποδοχής. Εάν, επίσης, λάβουμε υπόψη τη σημασία του δελτίου ειδήσεων στις τηλεοπτικές προτιμήσεις των απόδημων, τότε η δημιουργία π.χ. σε πρώτη φάση ενός ενημερωτικού μαγκαζίνο, με αγγλικούς υποτίτλους, προκειμένου να λυθούν και τα προβλήματα με τη διαφορά ώρας, θα ήταν ένα σημαντικό πρώτο βήμα,

2. Την παραγωγή μίας σειράς με θέμα την ελληνική γλώσσα ειδικά για τις νεότερες γενιές απόδημων,

3. Την παραγωγή προγραμμάτων που αφορούν τους ίδιους τους Αποδήμους και θα παρουσιάζουν ζητήματα που τους απασχολούν στις κοινωνίες υποδοχής. Πέρα από την πληρέστερη ενημέρωσή των ιδίων, η παραγωγή τέτοιων προγραμμάτων συμ-

βάλλει και στην ενημέρωση των Ελλήνων της επικράτειας για τις συνθήκες ζωής και τους προβληματισμούς τους, συσφίγγοντας τους δεσμούς μεταξύ εθνικού κέντρου και διασποράς,

4. Την παραγωγή προγραμμάτων που απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας,

5. Την παραγωγή προγραμμάτων στην αγγλική γλώσσα, ως ισχυρό εργαλείο διείσδυσης της Ελλάδας στο διεθνές περιβάλλον.

Ζ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ

Στη δεινή θέση, στην οποία είναι εγκλωβισμένη η χώρα εξ αιτίας της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης, εδώ και πολλές δεκαετίες, θα αποτελέσει ασυγχώρητο πολιτικό λάθος, αν δεν εξαντληθούν όλες οι δυνατότητες και δεν αξιοποιηθούν στο έπακρο οι ισχυρές οικονομικές δυνάμεις που μπορούν να στηρίξουν καθοριστικά την εθνική προσπάθεια για την έξοδο από τη σημερινή δραματική κατάσταση.

Έχω τονίσει και στο παρελθόν, ότι είμαστε μια από τις μετρημένες στα δάχτυλα του ενός χεριού, χώρες στον κόσμο, που στη δύναμή τους δεν μετρούν μόνον τον πληθυσμό που κατοικεί στα μητροπολιτικά εδάφη, αλλά και αυτόν που έχει αναζητήσει τη ζωή και την τύχη του σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Σαφώς αναφέρομαι στον Αποδήμο Ελληνισμό, στον Ελληνισμό της Διασποράς, που, όχι απλώς ζει, αλλά δραστηριοποιείται και στη μεγάλη του πλειοψηφία διαπρέπει σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης. Και δεν εννοώ μόνον εκείνους, που, απλώς, προκόβουν στις επαγγελματικές τους δραστηριότητες έχοντας εξασφαλίσει μια ζωή αξιοζήλευτη. Αναφέρομαι, κυρίως, σε εκείνους, που με τις ικανότητές τους, την ευφυΐα τους και το «επιχειρηματικό δαιμόνιο της φυλής» που κουβαλάνε μέσα τους, έχουν εξελιχθεί, όχι απλώς σε επιτυχημένους επιχειρηματίες, αλλά σε σημαίνοντες οικονομικούς παράγοντες – ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, στον Καναδά και στην Αυστραλία – αλλά βεβαίως και στην Ήπειρό μας, την Ευρώπη.

Ισχύει εδώ το «ουδέν κακόν αμιγές καλού».

Είναι, από μια σκοπιά, οδυνηρό, η πατρίδα μας να έχει μακριά πανάξια παιδιά της, που διοχετεύουν το μυαλό και τη δυναμική τους στην υπηρεσία άλλων χωρών που, βέβαια, είναι «δεύτερες πατρίδες». Από την άλλη, όμως, είναι μεγάλη τύχη για την Ελλάδα, ειδικότερα αυτές τις δύσκολες ώρες, να μπορεί να στηριχθεί στον Ελληνισμό της Διασποράς, στην ουσιαστική βοήθεια που μπορούν αυτοί οι Έλληνες να προσφέρουν, στη μάχη μας απέναντι στο σημερινό οικονομικό εφιάλτη.

Πιστεύω και είμαι πεπεισμένος ότι θα συμφωνήσετε, πως σήμερα είναι επιβεβλημένο όσο ποτέ στο παρελθόν να «αρπάξουμε από τα μαλλιά» και να αξιοποιήσουμε αυτήν την τύχη.

Ήλθε η ώρα να αναπτύξουμε, επιτέλους, μια στρατηγική «οικονομικής διπλωματίας». Να προσελκύσουμε, στη χώρα μας, δυναμικούς Αποδήμους Έλληνες επενδυτές, επιχειρηματίες δραστηριότητες και κεφάλαια. Οι καιροί δεν περιμένουν. Ό,τι είναι να γίνει να γίνει τώρα. Τώρα είναι που πρέπει να στηριχτούν αποφασιστικά όλοι οι οικονομικοί τομείς – η βιομηχανία, η βιοτεχνία, το εμπόριο, ο τουρισμός.

Τώρα είναι που έχουμε ιστορικό χρέος να αλλάξουμε ριζικά τον οικονομικό και κοινωνικό χάρτη της χώρας μας.

Ας μην παρασυρθούμε στην άνευ ουσίας παρελθοντολογία.

Δεν έχουμε την πολυτέλεια, δεν είναι της στιγμής να αρχίσουμε να μιλάμε για το «τι έπρεπε να έχει γίνει, αλλά δεν έγινε». Αυτό που πρέπει να μας απασχολήσει, αυτό που τίθεται ενώπιόν μας ως πρόβλημα προς λύση είναι ένα: τι πρέπει και τι μπορούμε να κάνουμε τώρα.

Η απάντηση είναι απλή σαν το αυγό του Κολόμβου:

Πρέπει να πείσουμε τους Αποδήμους Έλληνες να επενδύσουν στον τόπο τους. Αλλά με λόγια δεν θα πετύχουμε τίποτα. Χρειάζονται δράσεις που θα αποδείξουν ότι τα πράγματα σ' αυτήν τη χώρα έχουν αλλάξει ριζικά:

Οφείλουμε να πετάξουμε κλωτσηδόν από τον κρατικό μηχανισμό

σμό, το παρακράτος των μανδρινών και της γραφειοκρατίας, που μέχρι τώρα λειτουργούν αποτρεπτικά στην εκδήλωση οποιουδήποτε επενδυτικού ενδιαφέροντος. Χρειάζεται να δημιουργηθεί μία κεντρική υπηρεσία στελεχωμένη από τα συναρμόδια Υπουργεία Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών και Ανάπτυξης που θα έχει ως στόχο των συντονισμό όλων των δράσεων για την προσέλκυση επενδύσεων από το εξωτερικό. Ταυτόχρονα θα έχει διαύλους επικοινωνίας με την πολιτική διπλωματία, η οποία θα κρίνεται στην εξέλιξη της από τις επιδόσεις της και στην οικονομική διπλωματία. Υπάρχει μεγάλη ανεπτυγμένη Ελληνική Ομογένεια. Διατρέπουν πολλοί Έλληνες επιχειρηματίες που έχουν συσσωρευμένο κεφάλαιο και θέλουν να επαναπατριστούν. Οι επιχειρηματίες αυτοί πρέπει να ενθαρρυνθούν. Υπάρχει μεγάλο πεδίο δράσης για τους διπλωμάτες μας. Σε αυτούς θα πρέπει να δοθούν ειδικά κίνητρα προσέλκυσης.

Χρειάζονται κίνητρα σημαντικά και χειροπιαστά. Όπως για παράδειγμα, ειδική φορολογική μεταχείριση, που θα προβλέπεται, ρητά, στους αναπτυξιακούς και φορολογικούς νόμους και θα θεωράκιζε απέναντι στις αυθαιρεσίες υπολειμμάτων της παλαιολιθικής δημοσιοϋπαλληλικής νοστορίας. Είναι κάτι παραπάνω από αναγκαίο σήμερα, ο υποψήφιος επενδυτής **ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΕΠΑΚΡΙΒΩΣ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΟΣ ΟΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΥΠΑΡΞΟΥΝ ΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΛΗΞΕΙΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ.**

Και, βέβαια, αυτή τη νέα πολιτική να την κάνουμε γνωστή σε κάθε σημείο όπου δραστηριοποιούνται Απόδημοι Έλληνες, παρέχοντας και τις νομικές εγγυήσεις ότι η επενδυτική του δραστηριότητα στην Ελλάδα, θα είναι με ξεκάθαρους, γνωστούς εκ των προτέρων και ασφαλώς χωρίς παρεκκλίσεις.

Οφείλουμε, επίσης, να «θεραπεύσουμε» άμεσα και μια άλλη παιδική μας ασθένεια:

Έχω και στο παρελθόν επισημάνει ότι οι απόδημοι συμπατριώτες μας επιχειρηματίες, ποτέ μέχρι σήμερα δεν αισθάνθηκαν κοντά τους τη διπλωματική εκπροσώπηση της Πατρίδας τους. Είναι, συνεπώς, επιτακτική ανάγκη να έχουν «εδώ και τώρα» επίσημη και υπεύθυνη ενημέρωση για το επιχειρηματικό «γίγνεσθαι» στη χώρα μας. Να μάθουν – και να πειστούν – ότι δίπλα τους θα είναι σταθερά το Ελληνικό Κράτος, για να τους κατευθύνει, να τους βοηθήσει και να τους προστατέψει από γραφειοκρατικούς λαβύρινθους, από τυχόν υπηρεσιακές αυθαιρεσίες, αλλά και από «αεριτζήδες» και κερδοσκόπους.

Μπορούμε να ξεκινήσουμε άμεσα, με μια δυναμική εκστρατεία ενημέρωσης, εξαντλώντας, μέσω των ξένων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης κάθε δυνατότητα διαφήμισης των προοπτικών, που διαμορφώνονται, πλέον, στην Ελλάδα για τον επιχειρηματικό κόσμο. Να στείλουμε πειστικά την εικόνα ενός ελκυστικού επιχειρηματικού κλίματος στη χώρα μας. Οποιοδήποτε κι αν είναι το κόστος, τα οφέλη για την εθνική μας οικονομία θα είναι ασυγκρίτως πολλαπλάσια και ορατά σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Τα περιθώρια είναι απελπιστικά στενά. Πρέπει, λοιπόν, όλοι να συστρατευτούμε για να υλοποιήσουμε μια πολιτική που θα μεταβάλει ριζικά το σημερινό αποεπενδυτικό κλίμα. Και όταν λέω «να συστρατευτούμε όλοι», δεν εννοώ μόνον εμάς που αυτήν την στιγμή αποτελούμε την Επιτροπή.

Πρώτοι και καλύτεροι οφείλουν να δώσουν το «παρών» και τη μάχη, τα εμπλεκόμενα συναρμόδια Υπουργεία, όλες οι υπεύθυνες Υπηρεσίες τους, και στο σύνολό τους οι διπλωματικές μας αποστολές στις χώρες, όπου δραστηριοποιείται ο Απόδημος Ελληνισμός.

Η. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΥΡΑΚΗΣ

Ως προς τις Διακομματικές αποστολές στο Εξωτερικό, η αποτίμηση μπορεί να γίνεται κάθε φορά και να αξιολογείται το παραγόμενο έργο, σε σχέση με τις εξής παραμέτρους:

1. Προεργασία

Έχει γίνει κατάλληλη προετοιμασία εκ των προτέρων τόσο από την Κοινότητα όσο και από τις Αρχές της χώρας, που θα επισκεφτεί η αποστολή, ώστε να τίθενται κωδικοποιημένα τα προβλήματα ή τα θέματα, που πρόκειται να εξετασθούν; Και τούτο γιατί από τον βαθμό προετοιμασίας και την καταγραφή των θεμάτων εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, η επιτυχία της αποστολής.

Ο κατάλογος των θεμάτων προς εξέταση να γίνεται σε συνεννόηση με την Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού του Υπουργείου Εξωτερικών, όσο και με τη Διακομματική Επιτροπή της Βουλής, ώστε να εξετάζονται, επισταμένως, με την επιτόπια παρουσία εκείνα τα ζητήματα που είναι ώριμα, ενώ άλλα, απλώς, γίνονται γνωστά στην αποστολή.

Η προεργασία, όπως αναφέρθηκε, αφορά και τη Γραμματεία του Απόδημου και την Επιτροπή, η οποία πρέπει να πραγματοποιεί συνεδριάσεις προετοιμασίας. Π.χ, πριν από την αποστολή στη Φινλανδία, είχε προηγηθεί παρουσίαση, από τον Πρέσβη της Φινλανδίας, στα μέλη της Επιτροπής, του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας του, πράγμα εξαιρετικά χρήσιμο. Άλλωστε η επιλογή του τόπου της αποστολής γίνεται με αποκλειστικό κριτήριο τη σπουδαιότητα των προβλημάτων, αλλά και την ωφελιμότητα από την ενημέρωση των μελών του Κοινοβουλίου.

Ακόμη η προετοιμασία των Βουλευτών για τα θέματα, που θα εξετασθούν, μπορεί να γίνεται, εκ των προτέρων, με υπομνήματα, που θα προέρχονται τόσο από τη Γραμματεία Απόδημου, όσο και από την Επιτροπή.

Άρα, η καλή προετοιμασία είναι προϋπόθεση της επιτυχίας.

2. Αριθμός συμμετεχόντων και σύνθεση της αποστολής

Έχει παρατηρηθεί στο παρελθόν ο αριθμός των συμμετεχόντων της ελληνικής αποστολής να είναι δυσανάλογα μεγάλος, σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Ακόμη, πολλές φορές, είναι περισσότερο από αναγκαία η συμμετοχή στην αποστολή των υπηρεσιακών παραγόντων, που είναι γνώστες των θεμάτων.

3. Η παρουσία στο εξωτερικό

Η εμπειρία έχει δείξει ότι η ελληνική παρουσία στις Κοινότητες του Εξωτερικού και η συνεργασία με τις Αρχές των ξένων κρατών είναι αντάξια του επιπέδου της αποστολής, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων. Όλοι συναισθάνονται ότι στην αποστολή δεν εκπροσωπούν τον εαυτό τους, αλλά τη Βουλή των Ελλήνων και το Κόμμα που αντιπροσωπεύουν.

4. Αξιολόγηση του έργου

Μετά την επιστροφή, είναι απολύτως απαραίτητο να κατατίθενται εκθέσεις και να συζητείται το τελικό πόρισμα, ώστε να γίνεται όχι μόνο ανακεφαλαίωση της όλης δράσης, αλλά και να διαβιβάζονται προς τα Υπουργεία και τις αρμόδιες Υπηρεσίες οι θέσεις της Επιτροπής για την προώθηση των ζητημάτων, που έχουν ανακύψει. Ακόμη, ίσως, θα ήταν χρήσιμο, ανά εξάμηνο, να γίνεται έλεγχος και παρακολούθηση της πορείας των λύσεων, που έχουν δρομολογηθεί.

5. Συμπεράσματα

Μία σύνοψη της έκθεσης δύο ή τριών αποστολών είναι χρήσιμο να κοινοποιείται με e-mail σε όλους τους συναδέλφους στη Βουλή, αλλά και στις Ελληνικές Κοινότητες, με τις οποίες ήλθαμε σε επαφή. Ακόμη είναι χρήσιμη η συνεχής ενημέρωση των Κοινοτήτων και του Σ.Α.Ε. για την πορεία επίλυσης των προβλημάτων και των εκκρεμών ζητημάτων.

Τέλος, η Επιτροπή, κατά τη συνεδρίαση της 15^{ης} Ιουλίου 2010, ενέκρινε, με ευρύτατη πλειοψηφία, τις Εισηγήσεις των Μελών της, που συναπαρτίζουν την Έκθεση της Επιτροπής. Οι Εισηγήσεις έγιναν δεκτές από το Π.Α.Σ.Ο.Κ., τη Νέα Δημοκρατία και τον Λ.Α.Ο.Σ., ενώ το Κ.Κ.Ε. και ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς έδωσαν λευκή ψήφο.

Η Έκθεση υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2010

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**ΕΛΠΙΔΑ ΤΣΟΥΡΗ****Ο Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ****ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ****Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ****ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ****Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ****ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ****ΤΑ ΜΕΛΗ**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΗΔΟΝΗΣ
ΧΡΥΣΗ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΛΑΤΗΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΟΥ ΓΚΕΡΕΚΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΩΙΔΗΣ
ΕΥΔΟΞΙΑ – ΕΥΑ ΚΑΪΛΗ
ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΟΥΤΜΕΡΙΔΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΤΕΝΙΩΤΗΣ
ΕΛΕΝΗ (ΕΛΕΝΑ) ΠΑΝΑΡΙΤΗ
ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΕΡΛΕΠΕ – ΣΗΦΟΥΝΑΚΗ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΤΡΑΤΑΚΗΣ
ΜΑΡΙΑ – ΓΛΥΚΕΡΙΑ (ΜΑΓΙΑ) ΤΣΟΚΛΗ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΑΠΙΔΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΝΤΟΣ
ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΑΡΒΑΡΑ (ΒΕΡΑ) ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΥΡΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**Α. Εισαγωγή – Αντικείμενο εργασιών Επιτροπής**

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος ιδρύθηκε, ως θεσμός, με τροποποίηση του άρθρου 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής, που επικυρώθηκε με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, κατά την συνεδρίαση της 17^{ης} Φεβρουαρίου 2005 (ΦΕΚ 49 Α'/25.2.2005).

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος συνεστήθη, με την υπ' αριθμ. 12652/9082, από 4 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Ως αντικείμενο εργασιών της Επιτροπής ορίζεται η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της κατάστασης του περιβάλλοντος

στη χώρα και των συνεπειών των διαφόρων δράσεων επ' αυτού. Η Επιτροπή συμβάλλει συμβουλευτικά στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη της εθνικής στρατηγικής για την προστασία του περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα στόχοι της Επιτροπής είναι η προστασία του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος από ανθρωπογενείς δράσεις και φυσικές καταστροφές, η βελτίωση και ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος και η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας της ελληνικής φύσης και των οικοσυστημάτων, η ορθολογική διαχείριση των ορυκτών πόρων, όπως επίσης και η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και η ενθάρρυνση πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού, της βιομηχανίας, των μεταφορών, της βιοτεχνολογίας και της ενέργειας.

Επιπλέον στην αρμοδιότητα της Επιτροπής ανήκει η έκφραση γνώμης επί της ετήσιας εθνικής έκθεσης για την κατάσταση του περιβάλλοντος και επί των λοιπών εκθέσεων που κατατίθενται στη Βουλή, επί της εθνικής στρατηγικής για τη μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, επί της εθνικής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη, επί της εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών και διεθνών συμβάσεων κ.λ.π. Για την επίτευξη του σκοπού της η Επιτροπή προστασίας περιβάλλοντος μπορεί να συνδέεται, επί θεματικής βάσης, με ανάλογες δραστηριότητες των κοινοβουλίων άλλων χωρών, διεθνών οργανισμών, κρατικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων κ.α., καθώς επίσης να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία και έρευνα, ιδίως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε από τριάντα (30) μέλη και συγκεκριμένα από τους Βουλευτές: Κωνσταντίνο Καρτάλη (Πρόεδρο), Κωνσταντίνο Μαρκόπουλο (Α' Αντιπρόεδρο), Ιωάννη Ζιώγα (Β' Αντιπρόεδρο), Κυριάκο Βελόπουλο (Γραμματέα), Αριάδνη Αγάτσα, Ιωάννη Αμοιρίδη, Αντωνία Αντωνίου, Δημήτριο Βαρβαρίγιο, Ιωάννη Βούρο, Κωνσταντίνο Γεϊτόνα, Αθανάσιο Γικόνολο, Βασίλειο Έξαρχο, Μαρία Θεοχάρη, Μιχαήλ Κατρίνη, Δημήτριο Λιττζέρι, Αθανασία Μερντιτίτη, Αφροδίτη Παπαθανάση, Εμμανουήλ Σκουλάκη, Μαρία Σκραφνάκη, Μιχαήλ Γιαννάκη, Αθανάσιο Γιαννόπουλο, Σταύρο Καλογιάννη, Νικόλαο Καντερέ, Όλγα Κεφαλογιάννη, Ανδρέα Λυκουρέντζο, Κυριάκο Μητσστάκη, Κωνσταντίνο Τασούλα, Διαμάντω Μανωλάκου, Μαυρουδη Βορίδη και Ηρώ Διώτη σε αντικατάσταση του Αλεξίου Τσίπρα, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε εικοσιπεννέα (23) συνεδριάσεις, κατά τις οποίες κλήθηκαν σε ακρόαση ο τότε Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιος για το Περιβάλλον, μέλη της Κυβέρνησης, εκπρόσωποι της περιφερειακής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, υπηρεσιακοί παράγοντες, εκπρόσωποι επιστημονικών φορέων, εκπρόσωποι μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων και ειδικοί επιστήμονες. Στις συνεδριάσεις συμμετείχαν, με γόνιμο και εποικοδομητικό τρόπο, οι βουλευτές – μέλη της Επιτροπής.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε επίσης – σε συνεργασία με την Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων – επισκέψεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στην περιοχή του ποταμού Λάδωνα, καθώς και στη Περιφέρεια Θεσσαλίας στη περιοχή του ποταμού Πηνειού. Τα ειδικά πορίσματα από τις παραπάνω επισκέψεις περιλαμβάνονται στην Έκθεση της Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων.

Οι εργασίες της Επιτροπής διήρκεσαν από τις 10 Νοεμβρίου 2009 (Εκλογή Προεδρείου), μέχρι τις 13 Ιουλίου 2010 (Έγκριση του σχεδίου Έκθεσης της Επιτροπής).

Τέλος στα πλαίσια της Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, λειτούργησε και η Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων. Το πόρισμα της Υποεπιτροπής εγκρίθηκε στη Συνεδρίαση της 7^{ης} Ιουλίου 2010 και στη συνέχεια (13 Ιουλίου 2010) κατετέθη στην Επιτροπή Περιβάλλοντος.

Β. Προγραμματισμός έργου Επιτροπής Περιβάλλοντος

Β1. Λειτουργία της Επιτροπής

9+1 Προϋποθέσεις

1. Η θεσμική αναβάθμιση της Επιτροπής ώστε να ανταποκρίνεται στη νέα δομή των Υπουργείων στην Ελλάδα, στις ανάγκες νομοθετικού έργου αλλά και στις διαδικασίες που προνοούνται στη Συνθήκη της Λισαβόνας.

2. Η επιλογή και εξέταση θεμάτων που αποτελούν μείζονα περιβαλλοντικά ζητήματα της χώρας με μέριμνα στην κατά το δυνατόν μέγιστη χωρική αναφορά.

3. Η ουσιαστική και σε βάθος εξέταση των θεμάτων στο πρότυπο της λειτουργίας αντίστοιχων Επιτροπών σε ξένα Κοινοβούλια. Μία τέτοια προσέγγιση προϋποθέτει κείμενα εργασίας που τίθενται υπόψη των μελών της Επιτροπής, την οργάνωση των θεμάτων σε θεματικούς κύκλους αλλά και την κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων (ως πρόταση/απόφαση της Επιτροπής) που μπορεί να αποκτήσουν και νομοθετική κατοχύρωση.

4. Η εξωστρέφεια της Επιτροπής (λ.χ. ad hoc επισκέψεις ή επισκέψεις που επικουρούν τη θεματολογία ενός θεματικού κύκλου, συνεργασία με σχολεία, απονομή βραβείων, δικτυακή παρουσίαση των κειμένων εργασίας, συνεργασία με αντίστοιχες Επιτροπές στο εξωτερικό, κ.α.).

5. Η παρακολούθηση του νομοθετικού έργου στο βαθμό που συναρτάται άμεσα ή έμμεσα με το περιβάλλον και την ενέργεια.

6. Η ευελιξία στη θεματολογία ώστε να παρακολουθεί την επικαιρότητα όπως αυτή διαμορφώνεται αλλά και ευρύτερες διεθνείς προτεραιότητες (λ.χ. τις προτεραιότητες για το περιβάλλον της Ισπανικής Προεδρίας ή ότι το 2010 είναι για τον ΟΗΕ Ετος για την Προστασία της Βιοποικιλότητας, κλπ.).

7. Η συνέργεια με τις Διαρκείς ή Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές της Βουλής, όπου αυτή μπορεί να αναπτυχθεί.

8. Η αξιοποίηση της επιστήμης ως εργαλείου στη λήψη πολιτικών αποφάσεων.

9. Η αξιοποίηση των προτάσεων των ακαδημαϊκών, ερευνητικών, επιστημονικών και άλλων φορέων στην Ελλάδα (ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, ΜΚΟ).

9+1. Η θέρωση ότι η κατάσταση του περιβάλλοντος δεν εξαντλείται σε μετρητικές διαδικασίες, αριθμολογία ή εκτιμήσεις επιπτώσεων αλλά αφορά άμεσα και καθοριστικά το δικαίωμα για μία καλύτερη ποιότητα ζωής αλλά και συναρτάται με τις παραγωγικές διαδικασίες τις κατευθυντήριες γραμμές των οποίων καθορίζει με πρωταγωνιστική διάθεση.

Β2. Προγραμματισμός έργου

Κριτήρια

- Ανοικτά περιβαλλοντικά θέματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με προτεραιότητα σε θέματα που δεν εξετάστηκαν από την Επιτροπή στην προηγούμενη θητεία της ή δεν υπήρχε επαρκής χρόνος για την πλήρη εξέτασή τους.

- Συνέχεια στο έργο της Επιτροπής.

- Η πολυποικιλία στα γεωγραφικά (ισχυρή νησιωτικότητα, πληθώρα ορεινών όγκων, μεγάλο μήκος ακτών) και στα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της χώρας.

- Διεθνείς συμφωνίες που πρόκειται να επικυρωθούν και αφορούν και το περιβάλλον στη χώρα μας.

- Κανονισμοί και οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προβλέπεται να προωθηθούν εντός του 2010.

- Διεθνή γεγονότα μείζονος κλίμακας (2010: Ετος Βιοποικιλότητας για τα Η.Ε.)

- Συναφές νομοθετικό έργο της Βουλής των Ελλήνων.

- Κατάθεση ειδικών εκθέσεων (λ.χ. για την κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ελλάδα).

Με βάση τα παραπάνω αποφασίσθηκε οι εργασίες της Επιτροπής να αναπτυχθούν σε θεματικούς κύκλους.

Θεματικός κύκλος 1. Από το Κυότο στην Κοπεγχάγη – Τι κα-

ταφέραμε στην πορεία, τι πρέπει να γίνει ακόμα

Ο Θ.Κ.1 αναγκαστικά αφιερώνεται στις κλιματικές αλλαγές ενόψει της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Αλλαγές που θα πραγματοποιηθεί στην Κοπεγχάγη από τις 6 έως τις 18.12.2009. Το θέμα δεν είναι απλά επιστημονικό, κατά πόσο δηλαδή αυξήθηκαν οι συγκεντρώσεις των αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα ή ποιες είναι οι καταγεγραμμένες αλλά και οι εκτιμώμενες επιπτώσεις από το ανθρωπογενές φαινόμενο του θερμοκηπίου. Είναι θέμα που συναρτάται με το μοντέλο ανάπτυξης των χωρών (και της Ελλάδος), το ενεργειακό μείγμα που χρησιμοποιείται, την ισορροπία μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων χωρών, τις τεχνολογίες και τεχνικές που μπορεί να αμβλύνουν το πρόβλημα (green mitigation technologies), κ.α.

Θεματικός κύκλος 2. Ανασχεδιάζοντας τις πόλεις

Στον κύκλο αυτό εξετάζεται κατά κύριο λόγο το μοντέλο ανάπτυξης των ελληνικών πόλεων. Στον ίδιο κύκλο εξετάζονται ειδικότερα τα θέματα: «Αέρια ρύπανση», «Πράσινος ΓΟΚ», «Πράσινος δακτύλιος και Μαζικά Μέσα Μεταφοράς», «Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας και άλλων ελληνικών πόλεων», «Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας», «Προστασία κτιριακού πλούτου», «Αρχιτεκτονική και δημόσια έργα», «Διαχείριση των ελεύθερων χώρων της Αττικής (με ειδική αναφορά στο πρώην χώρο του Ελληνικού, το παράκτιο μέτωπο και τον Ελαιώνα», «Θόρυβος».

**Εμβόλιμη συνεδρίαση: Επικαιροποίηση του θέματος «Διαχείριση απορριμμάτων»

Θεματικός κύκλος 3. Μετά την Κοπεγχάγη: προς ένα ενεργειακό μοντέλο χαμηλού άνθρακα ή πως θα επιτύχουμε το τρίπτυχο «20-20-20» (Μάρτιος 2010)

** Εμβόλιμη συνεδρίαση για την αποτίμηση της κατάστασης των δασών και της εφαρμογής της δασικής και αντιπυρικής πολιτικής για την προστασία τους ενόψει της θερινής περιόδου

Θεματικός κύκλος 4. Ρύπανση εσωτερικών χώρων

Στο κύκλο αυτό εξετάζεται ένα θέμα που παραμένει στο περιθώριο της προσοχής αν και αφορά άμεσα και καθοριστικά τη ζωή όλων των πολιτών. Επιπροσθέτως είναι ένα θέμα που στερείται επαρκούς νομοθετικού πλαισίου. Ο κύκλος εξειδικεύεται στα θέματα «Ποιότητα εσωτερικού περιβάλλοντος σε σχολεία», «Ποιότητα εσωτερικού περιβάλλοντος σε γυμναστήρια και αθλητικούς χώρους», «Ποιότητα εσωτερικού περιβάλλοντος σε νοσοκομεία».

Θεματικός κύκλος 5. Διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος - προστασία της βιοποικιλότητας

Στον κύκλο αυτό εξετάζεται το θέμα των προστατευόμενων περιοχών (Natura 2000), το καθεστώς προστασίας και οι διεθνείς πρακτικές, το νομοθετικό πλαίσιο των φορέων διαχείρισης στην Ελλάδα και η πολιτική της Ε.Ε. για την προστασία της βιοποικιλότητας. Εξετάζεται ειδικότερα το κρίσιμο θέμα της διαχείρισης των ορεινών όγκων και της προστασίας τους από την ανεξέλεγκτη δόμηση.

Θεματικός κύκλος 6. Διαχείριση υδατικών πόρων (μέσω της υποεπιτροπής υδατικών πόρων)

Στον κύκλο αυτό εξετάζεται η γενική κατάσταση των υδατικών πόρων στη χώρα. Ο κύκλος εξειδικεύεται στα θέματα «Υδατικοί πόροι και γεωργία», «Προστασία λιμνών», «Διαχείριση νερού σε νησιωτικές περιοχές».

Θεματικός κύκλος 7. Ειδικά θέματα

Θ.Κ. 7.1 Περιβαλλοντική εκπαίδευση

(1 συνεδρίαση από κοινού με την Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, Ιούνιος 2010)

Θ.Κ.7.2 Προστασία του περιβάλλοντος σε αρχαιολογικές περιοχές και χώρους (1 συνεδρίαση, Ιούνιος 2010)

Γ. Θεματολογία Επιτροπής Περιβάλλοντος στο διάστημα

11.2009-7.2010

1. Συνεδρίαση της 10^{ης} Νοεμβρίου 2009**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Εκλογή Προεδρείου.**2. Συνεδρίαση της 12^{ης} Νοεμβρίου 2009****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Προγραμματισμός του Έργου της Επιτροπής.**3. Συνεδρίαση της 19^{ης} Νοεμβρίου 2009****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Προστασία του κλίματος: Από το Κυότο στην Κοπεγχάγη.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν εκπρόσωποι του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, της WWF-Ελλάς, της Greenpeace και του Μεσογειακού Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

4. Συνεδρίαση της 27^{ης} Νοεμβρίου 2009**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Από το Κυότο στην Κοπεγχάγη - Οι θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Την Επιτροπή ενημέρωσε ο κ. Σταύρος Δήμας, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιος για το περιβάλλον.

(Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας.)

5. Συνεδρίαση της 2^{ης} Δεκεμβρίου 2009**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Από το Κυότο στην Κοπεγχάγη - Οι θέσεις της Ελλάδας.

Την Επιτροπή ενημέρωσε η κυρία Κωνσταντίνα Μπιρμπίλη, Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

(Κοινή συνεδρίαση με τη Διάρκη Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.)

6. Συνεδρίαση της 9^{ης} Δεκεμβρίου 2009**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Συζήτηση για την εξαγωγή συμπερασμάτων εν όψει της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών στην Κοπεγχάγη, για την κλιματική αλλαγή.**7. Συνεδρίαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2009****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Συζήτηση επί της Έκθεσης του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης «Ελλάδα - Η Κατάσταση του Περιβάλλοντος 2008».**8. Συνεδρίαση της 13^{ης} Ιανουαρίου 2010****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Προστασία δασών και δασικών εκτάσεων του Νομού Αττικής, σύσταση Ειδικής Γραμματείας Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας και λοιπές διατάξεις. (σ/ν Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής)**9. Συνεδρίαση της 19^{ης} Ιανουαρίου 2010****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Ανασυγκρότηση των πόλεων: Νέες προτεραιότητες - Θεσμικά εργαλεία - Νομοθετικό πλαίσιο.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κυρίες Αναστασία Λαγουδάκη, Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), Βιβή Μπάτσου και Μάρθα Χουσιανάνκου, Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών (Σ.Ε.ΠΟ.Χ.), αντιστοίχως, Ειρήνη Τσακροπούλου και Μαρία Νικολακοπούλου, Εκπρόσωποι του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) και ο κ. Ευάγγελος Λυρούδης, Πρόεδρος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών - Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων (Σ.Α.Δ.Α.Σ. - Π.Ε.Α.).

10. Συνεδρίαση της 26^{ης} Ιανουαρίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ. Ιωάννης Σγουρός, Νομάρχης Αθηνών, Νικήτας Κακλαμάνης, Δήμαρχος Αθηναίων, Ανδρέας Παπαδάκης, Αντιδήμαρχος Αθηναίων, Ιωάννης Πολύζος, Πρόεδρος του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας (Ο.Ρ.Σ.Α.), Αδάμ Κωστίκας και Προκόπης

Δούκας, εκπρόσωποι της Κίνησης Πολιτών για τη Διάσωση του Ιστορικού Κέντρου και η κυρία Ντόρα Γαλάνη, Πρόεδρος της Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε. (Ε.Α.Χ.Α. Α.Ε.).

11. Συνεδρίαση της 25^{ης} Φεβρουαρίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας
Την Επιτροπή ενημέρωσαν η Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κυρία Κωνσταντίνα Μπιρμπίλη και ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη, κ. Σπ. Βούγιας.**12. Συνεδρίαση της 9^{ης} Φεβρουαρίου 2010****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.
Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο κ. Παύλος Γερουλάνος, Υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού και η Κωνσταντίνα Μπέη, Υπερνομάρχης Αθηνών - Πειραιώς.**13. Συνεδρίαση της 29 Ιανουαρίου 2010****Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Ενημέρωση από τον Υφυπουργό Εξωτερικών, κ. Σπυρίδωνα Κουβέλη, για τα αποτελέσματα της Διάσκεψης της Κοπεγχάγης για την Κλιματική Αλλαγή.

(κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Διάρκη Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και τη Διάρκη Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων)

14. Συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Ανασυγκρότηση των Πόλεων - Πράσινη Δόμηση.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν η Ειδική Γραμματέας Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κυρία Μαργαρίτα Καραβασίλη, ο Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, κ. Χρ. Σπύρτζης και ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Ματθαίος Σανταμούρης.

15. Συνεδρίαση της 30^{ης} Μαρτίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Διαχείριση Απορριμμάτων στην Ελλάδα στο προγραμματικό πλαίσιο μέχρι το 2013

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο Πρόεδρος της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης, κ. Φίλιππος Κυρκίτσος, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, Δρ. Κωνσταντίνος Αραβώσης, η Επιμελήτρια της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, κυρία Χριστίνα Θεοχάρη και ο εκπρόσωπος του Συνδέσμου Ελληνικών Γραφείων Μελετών, κ. Ανδρέας Λουκάτος.

16. Συνεδρίαση της 20^{ης} Απριλίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Η Διαχείριση των Απορριμμάτων στην Ελλάδα: Προοπτικές και Μέσα.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ. Χαράλαμπος Τσοκανής, Εκπρόσωπος Δικτύου των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δι.Σ.Α.), Γιάννης Ραζής, Πρόεδρος της Εταιρείας Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης και Αθανάσιος Κατρίης, Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Ενεργειακών Βιομηχανιών Ανακύκλωσης και Ενεργειακής Αξιοποίησης (Σ.Ε.Β.Ι.ΑΝ.)

17. Συνεδρίαση της 30^{ης} Απριλίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Διαχείριση απορριμμάτων.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν η Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κυρία Κωνσταντίνα Μπιρμπίλη και ο Υφυπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κ. Γ. Ντόλιος

18. Συνεδρίαση της 12^{ης} Μαΐου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:** Αέρια εσωτερική ρύπανση, ρύπανση ατμόσφαιρας και επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ. Ματθαίος Σανταμούρης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμήμα Φυσικής - Τομέας Εφαρμογών Φυσικής) και Κλέα Κατσουγιάννη, Καθηγήτρια Ιατρικής Στατιστικής και Επιδημιολογίας Ιατρικής Σχολής Αθηνών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

19. Συνεδρίαση της 19^{ης} Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Αποτίμηση της Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας ως προς την εφαρμογή της.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο Συνήγορος του Πολίτη, κ. Γεώργιος Καμίνης, η Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη στον Κύκλο Ποιότητας Ζωής, κυρία Ευαγγελία Μπαλλά και ο Γενικός Επιθεωρητής Περιβάλλοντος, κ. Παναγιώτης Μέρκος.

20. Συνεδρίαση της 17^{ης} Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Διαχείριση νοσοκομειακών αποβλήτων

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο κ. Αντώνης Δημόπουλος, Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο κ. Μιχαήλ Σαμπατακάκης, Επικεφαλής του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας, η κυρία Μαργαρίτα Καραβασίλη, Ειδική Γραμματέας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και η κυρία Τασούλα Πανταζοπούλου, Γενική Διευθύντρια Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

21. Συνεδρίαση της 30^{ης} Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Διαχείριση νοσοκομειακών αποβλήτων

Την Επιτροπή ενημέρωσαν η Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κυρία Κωνσταντίνη Μπιρμπίλη και η Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κυρία Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου.

22. Συνεδρίαση της 1^{ης} Ιουλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Συζήτηση για την Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Προστασία των δασών και σχετική πληροφόρηση στην Ε.Ε. – Προετοιμασία των δασών εν όψει της κλιματικής αλλαγής».

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κ. Αθανάσιος Μωραΐτης, ο Διευθυντής της WWF – Ελλάς Δ. Καραβέλας και ο εκπρόσωπος του ΓΕΩΤΕΕ κ. Στ. Διαμαντόπουλος.

(Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Διάρκη Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων)

23. Συνεδρίαση της 13^{ης} Ιουλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Έγκριση του σχεδίου Έκθεσης της Επιτροπής.

Επισκέψεις

(από κοινού με την Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων)

8 Μαρτίου 2010: Επίσκεψη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, στην περιοχή του λίμνης Λάδωνα.

15 Μαρτίου 2010: Επίσκεψη στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και στην περιοχή του ποταμού Πηνειού.

Δ. Συνολική αποτίμηση εργασιών Επιτροπής Περιβάλλοντος – αξιολόγηση και προτάσεις

Δ1. Υλοποίηση προγραμματισμού

Με την εξαίρεση του Θεματικού Κύκλου 7, η Επιτροπή τήρησε τον προγραμματισμό που είχε καταρτίσει με την έναρξη λειτουργίας της. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της, απαιτήθηκε μεγαλύτερη επικέντρωση στο Θεματικό Κύκλο 2 (ιδίως σε ότι αφορά στα θέματα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας και της διαχείρισης των απορριμμάτων). Η Επιτροπή επέδειξε την απαιτούμενη ευελιξία για την εξέταση θεμάτων που απασχόλησαν την κοινή γνώμη (λ.χ. νοσοκομειακά απόβλητα).

Δ2. Ανταπόκριση φορέων

Αξίζει να επισημανθεί η υψηλή ανταπόκριση όλων των φορέων στις εργασίες της Επιτροπής, τόσο σε πολιτικό επίπεδο (Υπουργός/Υφυπουργός/Γ.Γ) όσο και σε επίπεδο υπηρεσιακών παραγόντων με σχετική εξειδίκευση. Η ανταπόκριση αυτή ενίσχυσε

σημαντικά το κύρος της Επιτροπής και επιβοήθησε τις εργασίες της.

Δ3. Εξωστρέφεια της Επιτροπής

Δ3.1 Ενημέρωση του Προέδρου της Δημοκρατίας Καρ. Παπούλια από την Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων

Αντιπροσωπεία της Επιτροπής Περιβάλλοντος (Κ. Καρτάλης, Πρόεδρος – Κ. Μαρκόπουλος, Αντιπρόεδρος – Μ. Βορίδης, αντικαθιστών το Γραμματέα της Επιτροπής Κ. Βελόπουλο) επισκέφθηκε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κ. Παπούλια.

Σκοπός της επίσκεψης ήταν η ενημέρωση του Προέδρου της Δημοκρατίας για τις εργασίες της Επιτροπής και ειδικότερα για τα συμπεράσματα της σε ότι αφορά α) στην προστασία του κλίματος β) στην ανασυγκρότηση των πόλεων γ) στην ποιότητα των ποταμών και λιμνών στην Ελλάδα και δ) στη διαχείριση των απορριμμάτων.

Ειδική αναφορά έγινε στο πόρισμα για την προστασία του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας αλλά και στην κατάσταση του Πηνειού (Θεσσαλίας) και της λίμνης Κορώνειας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα πορίσματα της Επιτροπής και ενθάρρυνε την παρακολούθηση της εφαρμογής των προτάσεων που περιλαμβάνονται σε αυτά.

Δ3.2 Επίσκεψη Προέδρου Επιτροπής Περιβάλλοντος Βουλής Κ. Καρτάλη στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ι. Τέντε για το Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος Κ. Καρτάλης επισκέφθηκε τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ι. Τέντε και του παρέδωσε φάκελο με τις αναφορές φορέων που συμμετείχαν στις Συνεδριάσεις της Επιτροπής με θέμα το Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας. Στις αναφορές αυτές περιλαμβάνονταν στοιχεία για την παραβατικότητα στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας όπως κατατέθηκαν από τη Νομαρχία Αθηνών, το Δήμο Αθηναίων αλλά και Συλλόγους Πολιτών.

Δ3.3 Αποστολή στοιχείων στους Υπουργούς Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης

Φάκελο με στοιχεία που σχετίζονται με την παραβατικότητα στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας απέστειλε η Επιτροπή και στους Υπουργούς Προστασίας του Πολίτη Μ. Χρυσοχόϊδη και Δικαιοσύνης Χ. Καστανίδη.

Δ3.4 Συστηματική διάχυση στοιχείων – συμπερασμάτων - προτάσεων

Η Επιτροπή εφάρμοσε ένα σύστημα διαρκούς ηλεκτρονικής ενημέρωσης των εμπλεκόμενων φορέων (δημόσιο, ΜΚΟ, άλλοι φορείς) σε ότι αφορά στοιχεία που κατατίθεντο στην Επιτροπή, προτάσεις και συμπεράσματα. Το σύστημα αυτό εφαρμόστηκε και για τα μέσα ενημέρωσης (κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο).

Δ3.5 Συναντήσεις με συλλόγους πολιτών, φορείς και ξένες διπλωματικές αρχές.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της, η Επιτροπή συναντήθηκε με το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο, την Κτηματολόγιο Α.Ε., την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, την Επιτροπή Κατοίκων Πλάκας, την Επιτροπή Κατοίκων Ακαδημίας Πλάτωνος, τον Σύλλογο "Παναθήναια", τον Σύλλογο "Μέγας Αλέξανδρος", την Επιτροπή Κατοίκων Εξαρχείων, την Κίνηση Πολιτών για τη Διάσωση του Ιστορικού Κέντρου, την ΜΚΟ Ecocity, την ΜΚΟ Sarcha, την ΜΚΟ Monumenta, κ.α. Επιπρόσθετα ο Πρόεδρος της Επιτροπής είχε συναντήσεις με τους Πρέσβεις στην Ελλάδα της Ιαπωνίας, της Δανίας, της Νορβηγίας, της Κορέας, του Η.Β. και με τον ακόλουθο των ΗΠΑ επί θεμάτων περιβάλλοντος.

Δ3.6 Ανάρτηση των Πορισμάτων των Εργασιών της Επιτροπής στο Διαδίκτυο και στην Ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων

Δ3.7 Κοινή πρωτοβουλία της Επιτροπής με το Υπουργείο Παιδείας

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, απεστάλη εγκύκλιος στα σχολεία της χώρας με την οποία ενημερώνονταν για την προετοιμασία της Διάσκεψης των Η.Ε. για την Κλιματική Αλλαγή, για το πόρισμα της Επιτροπής Περιβάλλοντος ενόψει της Διάσκεψης αλλά και για τη δυνατότητα συμμετοχής τους σε ηλεκτρονική πικετοφορία των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία του κλίματος (www.sealthedeal2009.org).

Δ3.8 Επίσκεψη στην έδρα του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος πραγματοποίησε ειδική επίσκεψη στην έδρα του Μ.Σ.Δ των Ηνωμένων Εθνών στην Αθήνα και ενημερώθηκε για τις δραστηριότητες του.

Δ3.9 Συνεργασία με το Κανάλι της Βουλής

Οι εργασίες της Επιτροπής καλύφθηκαν από το Κανάλι της Βουλής τόσο μέσα από τη μετάδοση των Συνεδριάσεων όσο και μέσα από ειδικές εκπομπές (Ιστορικό Κέντρο, Πηνειός), την κάλυψη των επισκέψεων της Επιτροπής (λίμνη Λάδωνα και Πηνειός) και την προετοιμασία ειδικών παραγωγών (με τη μορφή ντοκυμαντέρ).

Η Επιτροπή ευχαριστεί θερμά το προσωπικό του Καναλιού της Βουλής για την ανταπόκριση του και επισημαίνει και αναγνωρίζει το δυναμικό που προσφέρει το Κανάλι της Βουλής για την πληρέστερη ενημέρωση των πολιτών.

Δ4. Επιστημονική και διοικητική στήριξη

Η Επιτροπή είχε επαρκή διοικητική στήριξη από το προσωπικό της Βουλής και εξαιρετική συνεργασία με τη Διεύθυνση των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής. **Ευχαριστεί προς τούτο την Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Κοινοβουλευτικών Επιτροπών κα. Αικατερίνη Πανουργιά - Σταμαδιάνου και τα στελέχη της Διεύθυνσης.**

Αντίθετα στο θέμα της επιστημονικής στήριξης, η Επιτροπή δεν είχε την απαιτούμενη στήριξη από τη Βουλή. Το θέμα της επιστημονικής στήριξης επισημαίνεται και στην πρόταση της Επιτροπής προς τον Πρόεδρο της Βουλής κ. Φ. Πετσάλνικο ενόψει της αναθεώρησης του Κανονισμού της Βουλής.

Δ5. Ρόλος της Επιτροπής και η ανάγκη για τη θεσμική αναβάθμιση της Επιτροπής

Το ζήτημα του ρόλου της Επιτροπής Περιβάλλοντος και η ανάγκη της θεσμικής αναβάθμισης και της επέκτασης των αρμοδιοτήτων ώστε να ασκήσει αποτελεσματικά το θεσμικό της ρόλο, αποτέλεσαν κεντρικούς στόχους, που τέθηκαν ήδη από τον αρχικό προγραμματισμό των δραστηριοτήτων της με την τρέχουσα σύνθεση (11.2009).

Πρόταση 1: Οι λύσεις για τη θεσμική αναβάθμιση της Επιτροπής εμφανίζονται να είναι δύο:

α) ή να μετατραπεί η Επιτροπή Περιβάλλοντος σε Διαρκή Επιτροπή,

β) ή να παραμείνει ως Ειδική Μόνιμη Επιτροπή, αλλά με αναβαθμισμένο ρόλο.

Επικρατούσα άποψη είναι πως δόκιμη είναι η δεύτερη λύση. Και αυτό γιατί το Περιβάλλον και η προστασία του σχετίζονται οριζοντίως με το σύνολο των κυβερνητικών δράσεων που είναι ανατεθειμένες σε Υπουργεία, ως προς τα οποία αντιστοιχούν οι έξι ήδη υφιστάμενες Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής.

Συνεπώς, η θεσμική αναβάθμιση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος πρέπει να περιοριστεί στα όρια του άρθρου 43Α του ΚτΒ περί Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών.

Η θεσμική αναβάθμιση της Επιτροπής Περιβάλλοντος μπορεί να γίνει με την προσθήκη μιας ακόμη παραγράφου στο άρθρο 43Α του ΚτΒ. Με την παράγραφο αυτή θα καθορίζεται αρμοδιότητα της Επιτροπής Περιβάλλοντος να συμμετέχει στην επεξεργασία και εξέταση - ή και για συζήτηση και ψήφιση, κατά τα άρθρα 70 § 2 και 72 §§ 2 και 4 του Συντάγματος, σχεδίων νόμων που έχουν παραπεμφθεί στις Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής και αναφέρονται σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Είναι προφανές, ότι η λειτουργία της Επιτροπής με το παραπάνω χαρακτήρα, προϋποθέτει και τη σχετική επιστημονική ή τεχνική αρωγή, την οποία μόνο εξειδικευμένοι επιστήμονες ή ειδικοί μπορούν να παράσχουν. Η συγκρότηση, συνεπώς, μιας σχετικής επιστημονικής ή τεχνικής ομάδας υποστήριξης της Επιτροπής Περιβάλλοντος πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο της μέριμνας εκ μέρους του Προέδρου της Βουλής και της Διάσκεψης των Προέδρων.

Πρόταση 2: Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος πρέπει να υποστηριχθεί, με μέτρα ενίσχυσης της σχέσης των πολιτών και των κοινωνικών ομάδων με τη Βουλή των Ελλήνων. Έως σήμερα, η πρακτική, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 38 του ΚτΒ (ακροάσεις εξωκοινοβουλευτικών προσώπων), είναι η Επιτροπή Περιβάλλοντος να ενημερώνεται από τους αρμόδιους φορείς. Με γνώμονα την εκτίμηση ότι η Βουλή των Ελλήνων πρέπει να ανοίχτει προς τους πολίτες, προτείνεται να εξετασθεί η δυνατότητα να αναφέρεται ο πολίτης, ατομικώς ή συλλογικώς, στη Βουλή για περιβαλλοντικά θέματα και να αναπτύσσει προφορικώς τις απόψεις του στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος. Το άρθρο 69 του Συντάγματος ρυθμίζει το ζήτημα των αναφορών των πολιτών προς την Εθνική Αντιπροσωπεία. Η έως σήμερα ερμηνεία του, η οποία ούτως ή άλλως αφορά θέματα *interna corporis*, θέλει τις αναφορές να γίνονται προς τη Βουλή κι όχι ενώπιον της Βουλής. Με άλλα λόγια, η έως σήμερα ερμηνεία προκρίνει αποκλειστικώς τον γραπτό τύπο κι απορρίπτει τον προφορικό τύπο διεκπεραίωσης των αναφορών. Εκτιμάται ότι θα πρέπει να υιοθετηθεί η διαδικασία της γραπτής κατάθεσης και της, υπό προϋποθέσεις, προφορικής ανάπτυξης των αναφορών («*hearings of petitioners*»). Η σχετική πρακτική του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μπορεί ν' αποτελέσει το πρότυπο και για το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Και συγκεκριμένα: σύμφωνα με το άρθρο 192 του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «Για την εξέταση των αναφορών ή για τη διαπίστωση γεγονότων, η επιτροπή μπορεί να οργανώνει ακροάσεις των αναφερομένων ή γενικές ακροάσεις, ή να αποστέλλει μέλη της για επιτόπια διαπίστωση».

Σύμφωνα με μία ερμηνεία, η ανωτέρω πρακτική μπορεί να εκκινήσει δίχως την αλλαγή του ΚτΒ. Επειδή, ωστόσο, ο σεβασμός της δεν πρέπει να είναι περιστασιακός, δεν πρέπει δηλαδή να αφηθεί στην καλή θέληση των εκάστοτε πλειοψηφιών, κρίνεται σκόπιμη η αναθεώρηση του ΚτΒ και, ειδικώς, του άρθρου 125, προκειμένου να προβλεφθεί η ανωτέρω διαδικασία. Η αυτοτέλεια της ύλης των έξι (6) παραγράφων του άρθρου 125 επιβάλλει, η αναθεώρηση ως προς την ανωτέρω κατεύθυνση να γίνει με την προσθήκη μίας ακόμη παραγράφου, με αριθμό επτά (7).

Ε. Εργασίες της Επιτροπής Περιβάλλοντος ανά Θεματικό Κύκλο – Διαπιστώσεις και Συμπεράσματα

Ε.1 Γενική εικόνα για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Ελλάδα

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης εξετάστηκαν, ως προς την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Ελλάδα ο βαθμός ενσωμάτωσης της αντίστοιχης διεθνούς και Κοινοτικής νομοθεσίας, η ύπαρξη και λειτουργία μηχανισμών ελέγχου, η στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών, ο χαρακτήρας των καταγγελλόμενων παραβάσεων, ο συντονισμός των αρμόδιων υπηρεσιών και η διάθεση επαρκούς πληροφόρησης προς το κοινό.

Γενικές διαπιστώσεις

1. Στην χώρα μας παρατηρείται ελλιπής ή ελλειμματική εφαρμογή της νομοθεσίας που αποτελεί το βασικότερο παράγοντα υποβάθμισης της ποιότητας του περιβάλλοντος.

2. Παρατηρείται νομοθετικός πληθωρισμός σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, ο οποίος πολλές φορές λειτουργεί ανασταλτικά ως προς την προστασία του.

3. Σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρείται καθυστέρηση στην ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας για το Περιβάλλον στο Εθνικό Δίκαιο.

Ειδικές διαπιστώσεις

1. Η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ) λειτουργεί χωρίς τυπική και ουσιαστική νομική υποστήριξη και στερείται της δυνατότητας προανακριτικού έργου.

2. Οι άνθρωποι πόροι της ΕΥΕΠ δεν αρκούν για να παρακολουθούνται οι πολλές περιβαλλοντικές υποθέσεις που παρουσιάζονται καθώς το υπάρχον προσωπικό είναι 36 άτομα εκ των οποίων 29 επιθεωρητές και 7 τεχνικό – διοικητικό προσωπικό.

3. Παρατηρείται σχετική αδυναμία είσπραξης των προστίμων που επιβάλλονται για διάφορες περιβαλλοντικές παραβάσεις. Κατά το έτος 2008 σε σύνολο 231 υποθέσεων επιβλήθηκαν πρόστιμα συνολικού ύψους 7,4 εκ. Ευρώ ενώ το 2009 σε σύνολο 70 υποθέσεων μόλις 1,5 εκ. Ευρώ. Σύμφωνα με έρευνα του ΥΠΕΚΑ υπολογίζεται ότι το 71% των προστίμων έχουν εισπραχθεί.

4. Οι πιο συνηθισμένες παραβάσεις αφορούν την έλλειψη ή μη λειτουργία αντιρρυπαντικής τεχνολογίας αερίων εκπομπών, την έλλειψη αδειοδότησης για διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων, τη μη τήρηση οριακών τιμών εκροών υγρών αποβλήτων και την πλημμελή παρακολούθηση (monitoring) εκπομπών (αερίων και υγρών αποβλήτων).

5. Σύμφωνα με την Οδηγία 2008/99/ΕΕ με την οποία το ελληνικό δίκαιο βρίσκεται υπό εναρμόνιση τυποούνται ως αδικήματα:

- α) η απόρριψη, εκπομπή ή εισαγωγή ποσότητας υλικών ή ιοντίζουσας ακτινοβολίας στον αέρα, το έδαφος ή το νερό,
- β) η συλλογή, μεταφορά, ανάκτηση ή διάθεση αποβλήτων,

γ) η αποστολή αποβλήτων,

δ) η λειτουργία μονάδας, η οποία εκτελεί επικίνδυνες δραστηριότητες ή στην οποία αποθηκεύονται ή χρησιμοποιούνται επικίνδυνες ουσίες ή παρασκευάσματα,

ε) η παραγωγή, η επεξεργασία, ο χειρισμός, η χρήση, η κατοχή, η αποθήκευση, η μεταφορά, η εισαγωγή, η εξαγωγή ή η διάθεση πυρηνικών υλικών ή άλλων επικινδύνων ραδιενεργών ουσιών,

στ) η θανάτωση, ο αφανισμός, η κατοχή ή η σύλληψη προστατευόμενων ειδών της άγριας χλωρίδας ή πανίδας,

ζ) η εμπορία με προστατευόμενα είδη άγριας πανίδας ή χλωρίδας ή μερών ή παραγώγων αυτών,

η) κάθε συμπεριφορά που προκαλεί την ουσιαστική υποβάθμιση οικολογικού ενδιαφέροντος εντός προστατευόμενης περιοχής,

θ) η παραγωγή, εισαγωγή, εξαγωγή, διάθεση στην αγορά ή η χρήση ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος.

7. Αναφορικά με τις προβλέψεις της νομοθεσίας για αδειοδοτήσεις (Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων – ΑΕΠΟ) διαπιστώνεται ότι τα 3 επίπεδα περιβαλλοντικής αδειοδότησης: κεντρικό (Υπουργείο), περιφερειακό (Δ/νσεις ΠΕΧΩ), Νομαρχιακό, παρουσιάζουν σημαντική διαφοροποίηση της «ποιότητας» και της πληρότητας των ΑΕΠΟ, αν και υπάρχει σαφής τάση βελτίωσης τα τελευταία χρόνια.

8. Στα δυνατά σημεία της εφαρμογής της νομοθεσίας στην Ελλάδα πρέπει να αναφερθούν :

α. Η ευαισθητοποίηση – συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών
β. Η ευκολότερη πρόσβαση στη σχετική περιβαλλοντική πληροφορία - Διάχυση της ενημέρωσης

γ. Η ανάπτυξη τεχνολογιών παρακολούθησης (monitoring)

δ. Η ευρεία ανάπτυξη θεματικών κύκλων σπουδών σχετικών με το περιβάλλον.

9. Οι αναφορές των πολιτών σχετίζονται με αυθαίρετες παρεμβάσεις στο οικιστικό και πολιτιστικό περιβάλλον, με παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, και τη γενικότερη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, στοχεύουν στον εντοπισμό της κακοδιοίκησης και της ελλιπούς προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη, καθώς και στην υπόδειξη των νομίμων λύσεων και στην αποκατάσταση της νομιμότητας. **Ειδικότερα οι Θεματικές κατηγορίες αναφορών των πολιτών προς τον Συνήγορο του Πολίτη για το έτος 2009 αφορούσαν:**

Ως προς το **οικιστικό περιβάλλον** (23% των αναφορών) βασικότερη αιτία της προσφυγής των πολιτών στον Συνήγορο του Πολίτη αποτέλεσαν οι σοβαρές καθυστερήσεις στην έγκριση και εφαρμογή πολεοδομικών σχεδίων και οι μακρόχρονιες δεσμεύσεις ιδιοκτησιών για πολεοδομικούς σκοπούς. Επιπλέον, οι αναφορές αυτές αφορούσαν:

- Πολεοδομική παραβατικότητα. Απουσία ελεγκτικών μηχανισμών μετά την έκδοση της οικοδομικής άδειας.
- Μακροχρόνια ανοχή της αυθαίρετης δόμησης.
- Ελλιπή στελέχωση και μηχανοργάνωση των αρμόδιων πολεοδομικών υπηρεσιών.
- Πολυνομία, πληθωρισμός και πολυπλοκότητα της πολεοδομικής νομοθεσίας.
- Ελλιπή καταγραφή και οριοθέτηση προστατευτέων περιοχών της χώρας.

Ως προς το **φυσικό περιβάλλον** (25% των αναφορών) οι αναφορές ήταν ως επί το πλείστον σχετικές με την προστασία δασών:

- Ελλιπή δασικών χαρτών και δασολογίου,
- Ελλιπή κοινής επιχειρησιακής δράσης δασικών και πυροσβεστικών υπηρεσιών,
- Καθυστερήση κήρυξης αναδασωτέων εκτάσεων και εκπόνησης αντιπλημμυρικών έργων,
- Χρονοβόρες διαδικασίες πρόσληψης εποχικού προσωπικού με καθήκοντα φύλαξης,
- Ελλιπή κανονιστικού πλαισίου για τη λειτουργία και τον τρόπο ελέγχου αθλητικών – τουριστικών δραστηριοτήτων σε εθνικούς δρυμούς.

Ως προς το **πολιτιστικό περιβάλλον** (2.5% των αναφορών), οι αναφορές αφορούσαν κυρίως:

- Δεσμεύσεις ιδιοκτησιών για αρχαιολογικούς σκοπούς.
- Δέσμευση ιδιοκτησιών χωρίς κήρυξη απαλλοτρίωσης και αδυναμία καταβολής των οφειλόμενων αποζημιώσεων.
- Στέρωση ή περιορισμός της κατά κατά προορισμό χρήσεως ακινήτων για την προστασία και ανάδειξη αρχαιοτήτων.
- Δέσμευση ιδιοκτησίας λόγω διενέργειας ανασκαφών

10. Ειδικότερα οι **σχετικές με την περιβαλλοντική αδειοδότηση** αναφορές αφορούσαν:

- Ανακολουθίες και ζητήματα από την κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων
- Απαλλαγή από την περιβαλλοντική αδειοδότηση,
- Μη τήρηση των διαφόρων σταδίων περιβαλλοντικής αδειοδότησης (γνωμοδοτήσεις, δημοσιοποίηση, κλπ.)
- Ελλιπής έλεγχος τήρησης περιβαλλοντικών όρων,
- Ανεπαρκής θεώρηση εναλλακτικών λύσεων,
- Υλοποίηση/ λειτουργία έργων άνευ έγκρισης περιβαλλοντικών όρων,
- Λειτουργία εγκαταστάσεων χωρίς την απαραίτητη ανανέωση των περιβαλλοντικών όρων,
- Ελλείψεις ως προς την εξειδίκευση του περιεχομένου των περιβαλλοντικών όρων,
- Αδυναμία παρακολούθησης των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων,
- Μη συμμόρφωση στις υποδείξεις των αρμοδίων υπηρεσιών,
- Ανοχή της διοίκησης και αποχή από την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων.

Ε.2. Από το Κυότο στην Κοπεγχάγη

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων εξέτασε – με αφορμή και τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή - στο διάστημα 10.11.2009 έως 8.12.2009 το θέμα της κλιματικής αλλαγής. Η Επιτροπή κατέληξε

σε κείμενο συμπερασμάτων το οποίο ακολουθεί στην πλήρη έκδοση του.

Η Επιτροπή αναγνώρισε ότι η κλιματική αλλαγή αποτυπώνεται ήδη στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, απέδωσε την ευθύνη για την κλιματική αλλαγή κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, θεώρησε ότι η κλιματική αλλαγή πλήττει κυρίως τις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και τα φτωχότερα στρώματα που είναι και περισσότερο ευάλωτα και επεσήμανε ότι η κλιματική αλλαγή προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία.

Κεντρικό συμπέρασμα της Επιτροπής ήταν – και παραμένει - η ανάγκη για μία νομικά δεσμευτική συμφωνία η οποία θα οδηγεί σε μετρήσιμους στόχους και θα τεθεί σε ισχύ από 1^{ης} Ιανουαρίου 2013.

Η Επιτροπή υποστήριξε τέλος την ανάγκη για ακόμη αυστηρότερα μέτρα στην κατεύθυνση των προτάσεων της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή των Ηνωμένων Εθνών (βλ. σημεία 4,5,6 Κειμένου Συμπερασμάτων).

Κείμενο Συμπερασμάτων της 9ης Δεκεμβρίου 2009 της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων σχετικά με τη Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την κλιματική αλλαγή (COP 15) Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων,

- έχοντας υπόψη τη Σύμβαση Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Αλλαγή του Κλίματος (UNFCCC) και το πρωτόκολλο του Κιότο στη UNFCCC,
- έχοντας υπόψη το σχέδιο δράσης του Μπαλί (Απόφαση 1/COP 13),
- έχοντας υπόψη τα κείμενα εργασίας για την επικείμενη δέκατη πέμπτη Διάσκεψη των Μερών (COP 15) της UNFCCC η οποία διεξάγεται στην Κοπεγχάγη της Δανίας από 7 έως 18 Δεκεμβρίου 2009,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 10ης Σεπτεμβρίου 2009 για την ενίσχυση της διεθνούς χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής: ευρωπαϊκός οδηγός ενόψει της συμφωνίας της Κοπεγχάγης,
- έχοντας υπόψη το ενεργειακό και κλιματικό πλαίσιο που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το Δεκέμβριο 2008 και αφορούσε στη βελτίωση και επέκταση του συστήματος εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου καθώς και τους στόχους για 20% μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, 20% αύξηση της συμμετοχής των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 20% αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας έως το 2020 (στόχος «20-20-20»),
- έχοντας υπόψη τις εκθέσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) στις οποίες συνοψίζεται η παρούσα κατάσταση σε ότι αφορά στην κλιματική αλλαγή και παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις για τις επόμενες δεκαετίες,
- έχοντας υπόψη την έκθεση Stern η οποία τονίζει ότι το κόστος αποκατάστασης της κλιματικής αλλαγής υπερβαίνει κατά πολύ το κόστος πρόληψης της,
- έχοντας υπόψη ότι το 2030 τα δύο τρίτα της ανθρωπότητας θα ζει σε αστικά κέντρα τα οποία με τις δραστηριότητες τους συμβάλλουν καθοριστικά στην κλιματική αλλαγή,
- έχοντας υπόψη τη Διεθνή Συμφωνία Δήμων και Τοπικών Κυβερνήσεων για την Προστασία του Κλίματος,
- έχοντας υπόψη την κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ελλάδα και ειδικότερα το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Κλιματικές Αλλαγές,
- έχοντας υπόψη τους εθνικούς στόχους όπως απορρέουν από την Κοινοτική Νομοθεσία καθώς και των Εθνικών Σχεδίων Κατανομής Εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου,
- έχοντας υπόψη τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Διεθνή Διάσκεψη της Κοπεγχάγης και τις αντίστοιχες θέσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης,
- έχοντας υπόψη τις επιστημονικές αναλύσεις για την κλιμα-

τική αλλαγή αλλά και τα τελευταία επιστημονικά τεκμήρια που καταδεικνύουν ότι η κλιματική αλλαγή επέρχεται ταχύτερα από ό,τι είχε εκτιμηθεί παλαιότερα,

- έχοντας υπόψη τις απόψεις και τις προτάσεις του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών, των επιστημονικών, ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων της χώρας και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων,

- λαμβάνοντας υπόψη τα επιστημονικά συμπεράσματα για την παγκόσμια αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του αέρα και των ωκεανών, την αύξηση της στάθμης της θάλασσας και το λιώσιμο των πάγων,

- λαμβάνοντας υπόψη η παγκόσμια συγκέντρωση διοξειδίου του άνθρακα, μεθανίου και νιτρώδων οξέων έχει αυξηθεί σημαντικά ως αποτέλεσμα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων από το 1750,

- λαμβάνοντας υπόψη η παγκόσμια αύξηση στη συγκέντρωση του διοξειδίου του άνθρακα οφείλεται πρωτογενώς στη χρήση των ορυκτών καυσίμων και στις αλλαγές των χρήσεων γης,

- λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανθρωπογενής αύξηση της θερμοκρασίας και της στάθμης της θάλασσας θα συνεχίσει να υφίσταται για αιώνες, ακόμα και εάν σταθεροποιηθούν οι συγκεντρώσεις αερίων του θερμοκηπίου.

- λαμβάνοντας υπόψη το στόχο του περιορισμού της συνολικής μέσης ετήσιας αύξησης της θερμοκρασίας επιφανείας στους 2 C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα,

- λαμβάνοντας υπόψη ότι η αλλαγή του κλίματος μπορεί να αυξήσει το ενδεχόμενο συγκρούσεων για την κατοχή των φυσικών πόρων εξαιτίας του περιορισμού της καλλιεργήσιμης γης, της αύξησης της λειψυδρίας ή της αποψίλωσης των δασών, ή εξαιτίας της μετανάστευσης για κλιματικούς λόγους,

- λαμβάνοντας υπόψη ότι το μεγαλύτερο μέρος των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου προέρχεται από την παραγωγή ενέργειας και ότι η αποψίλωση των δασών ευθύνεται για το 20% περίπου των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε παγκόσμιο επίπεδο,

- λαμβάνοντας υπόψη ότι η κλιματική αλλαγή θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και θα πλήξει ειδικότερα τα φτωχότερα στρώματα που είναι και περισσότερο ευάλωτα,

- λαμβάνοντας υπόψη ότι η κλιματική αλλαγή οδηγεί τις φτωχότερες χώρες του πλανήτη σε συνθήκες εξαθλίωσης λόγω έλλειψης φυσικών πόρων,

- λαμβάνοντας υπόψη ότι ειδικότερα στην Ελλάδα από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, η θερμοκρασία αυξάνεται ιδιαίτερα το καλοκαίρι, οι βροχοπτώσεις, κατά την περίοδο 1980-2000, εμφανίζουν τάση μείωσης τόσο σε ετήσια βάση όσο και σε εποχική, καταγράφονται τάσεις ερημοποίησης σε περιοχές της χώρας και εντοπίζεται ιδιαίτερα οξύ το πρόβλημα της διάβρωσης των εδαφών και ιδιαίτερα των παράκτιων ζωνών,

1. τονίζει την ανάγκη για μία νομικά δεσμευτική συμφωνία για το κλίμα στην Κοπεγχάγη η οποία θα οδηγεί σε μετρήσιμους στόχους και θα τεθεί σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2013,

2. αναγνωρίζει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί αλλά θεωρεί ότι μερίδιο ευθύνης έχουν διαμορφώσει και οι αναπτυσσόμενες χώρες,

3. εκτιμά ότι ο στόχος των 2 βαθμών Κελσίου απαιτεί τη συμμετοχή – στις δράσεις - των αναπτυσσόμενων χωρών, όσο και των αναπτυσσόμενων, λαμβάνοντας όμως υπόψη την αρχή των διαφοροποιημένων ευθυνών,

4. αναγνωρίζει το ρόλο της Ευρωπαϊκής Ενωσης η οποία έχει αναλάβει τη μονομερή υποχρέωση να μειώσει συλλογικά τις εκπομπές της κατά 20% έως το 2020 και συγχρόνως έχει δεσμευθεί να προβεί σε μείωση κατά 30% στο πλαίσιο μίας παγκόσμιας συμφωνίας που ενδεχομένως συναφθεί στην Κοπεγχάγη,

5. χαιρετίζει την πολιτική πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ενωσης να μειώσει κατά 25-40% τις εκπομπές το 2030 και κατά 80% το 2050 πάντα με έτος βάσης το 1990,

6. θεωρεί όμως ότι απαιτούνται ακόμη αυστηρότερα μέτρα στην κατεύθυνση των προτάσεων της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή των Ηνωμένων Εθνών,

7. θεωρεί θετική εξέλιξη την πρόθεση των ΗΠΑ και της Κίνας να μειώσουν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου αλλά επισημαίνει

ότι οι μειώσεις δεν είναι επαρκείς, δεν αναφέρονται στο έτος βάσης 1990 και δεν ανταποκρίνονται στο μερίδιο ευθύνης τους στην κλιματική αλλαγή,

8. υποστηρίζει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να συμβάλουν οικονομικά στα σχέδια αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής στις αναπτυσσόμενες χώρες και θεωρεί ότι η συλλογική συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ενωσης για τις προσπάθειες μετριασμού και τις ανάγκες προσαρμογής των αναπτυσσόμενων χωρών δεν θα πρέπει να είναι μικρότερη από 10 δισ. ευρώ ετησίως μέχρι το 2020,

9. πιστεύει ότι η συμφωνία της Κοπεγχάγης πρέπει να προβλέπει κυρώσεις, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των συμβαλλομένων μερών, σε διεθνές επίπεδο η μορφή των οποίων μένει να προσδιοριστεί,

10. επισημαίνει ότι καθυστέρηση στην ανάληψη δράσεων σε παγκόσμιο επίπεδο μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου οι μελλοντικές γενεές δεν θα είναι πλέον σε θέση να ελέγξουν την κλιματική αλλαγή,

11. θεωρεί ότι η στροφή σε οικονομίες χαμηλού άνθρακα είναι αναγκαία και ότι θα πρέπει η στροφή αυτή να σχεδιασθεί άμεσα και να δρομολογηθεί σε μεσοπρόσθετο επίπεδο,

12. επισημαίνει την προτεραιότητα του στόχου του «20-20-20» για την Ελλάδα και καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να δρομολογήσει όλες τις αναγκαίες ενέργειες για την επίτευξη του στόχου,

13. θεωρεί ως σημαντική προτεραιότητα για την Ελλάδα ένα Εθνικό Πρόγραμμα εξοικονόμησης Ενέργειας στα κτίρια, στις μεταφορές και στη βιομηχανία με στόχο τη μείωση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας και της μείωσης των φορτίων αιχμής,

14. εκτιμά ότι ενώ καταγράφεται πρόοδος στη διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα της χώρας, τα βήματα είναι αργά και απαιτούνται άμεσα διορθωτικές ενέργειες όπως για παράδειγμα η απλοποίηση του συστήματος αδειοδότησης και η παροχή επαρκών οικονομικών κινήτρων,

15. θεωρεί αναγκαία την επικαιροποίηση του Χωροταξικού Σχεδίου για τις ΑΠΕ στην περίπτωση νεότερων δεδομένων για την κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα,

16. εκτιμά ότι απαιτείται ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς και περιορισμός της χρήσης των Ι.Χ. αυτοκινήτων στα αστικά κέντρα,

17. καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να αναθεωρήσει προς μία οικολογική κατεύθυνση το Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό, ενισχύοντας τη βιοκλιματική αρχιτεκτονική, την ενσωμάτωση των ΑΠΕ στα κτίρια, την ενεργειακή αποδοτικότητα και τα ψυχρά υλικά

18. θεωρεί θετικό το μέτρο της Ελληνικής Κυβέρνησης να προωθήσει τις ΑΠΕ στα κτίρια και προτείνει την εφαρμογή του μέτρου το δυνατόν συντομότερα και σε κάθε περίπτωση όχι αργότερα από το τέλος του 2010,

19. καλεί τους παραγωγικούς τομείς στη χώρα να ενσωματώσουν νέες αντιρρυπαντικές τεχνολογίες στις διαδικασίες τους, κατά προτίμηση δε στην έναρξη των παραγωγικών διαδικασιών αντί στο τέλος τους,

20. καλεί την Τοπική Αυτοδιοίκηση να δρομολογήσει ειδικές δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και το μετριασμό των επιπτώσεων της στα αστικά κέντρα και προτρέπει τους Δήμους να δημιουργήσουν δίκτυα για την προστασία του κλίματος στο πρότυπο του Δικτύου Πόλεων C40,

21. θεωρεί αναγκαία μία ειδική πολιτική για την ανάσχεση της αστικοποίησης στην Ελλάδα,

22. θεωρεί αναγκαία τη συναξιολόγηση της παραμέτρου της κλιματικής αλλαγής στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική αλλά και σε κάθε πολιτική που αφορά στον αγροτικό και κτηνοτροφικό τομέα στην Ελλάδα,

23. υποστηρίζει ότι η παράμετρος της κλιματικής αλλαγής πρέπει να είναι κεντρική στην κατάρτιση των σχεδίων διαχείρισης υδατικών λεκανών αλλά και του προγράμματος υποδομών ορεινής και πεδινής υδρονομίας στην Ελλάδα,

24. εκφράζει την αγωνία της για τη συνεχιζόμενη διάβρωση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου και της Ελλάδος και καλεί ειδικότερα την Ελληνική Κυβέρνηση να σχεδιάσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας των παράκτιων ζωνών,

25. επισημαίνει ως μείζονα προτεραιότητα τη διαφύλαξη του δασικού πλούτου της χώρας και καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να επισπεύσει και να ενισχύσει τις δράσεις αναδάσωσης και να καταρτίσει κατά απόλυτη προτεραιότητα το δασικό κτηματολόγιο,

26. θεωρεί αναγκαία την περαιτέρω ενίσχυση της παραμέτρου της κλιματικής αλλαγής στο Χωροταξικό Σχέδιο για τον Τουρισμό υπό το πρίσμα νεότερων διαπιστώσεων για την κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα,

27. προτείνει η Ελλάδα να διαθέσει ποσοστό του ΑΕΠ της για τη δημιουργία ταμείου με σκοπό την υλοποίηση τεχνολογιών καθαρής ενέργειας,

28. θεωρεί ότι οι περιβαλλοντικοί φόροι πρέπει να είναι δημοσιονομικά ουδέτεροι και εκτιμά ότι είναι προτιμότερη μία πολιτική κινήτρων και φορολογικών ελαφρύνσεων για δράσεις μετριασμού της κλιματικής αλλαγής,

29. εκφράζει τον προβληματισμό της για το Πρόγραμμα Εμπορίας Εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όπως αυτό εφαρμόζεται μέχρι σήμερα και θεωρεί ότι προτεραιότητα πρέπει να δίνεται σε δαπάνες που μειώνουν με μόνιμο τρόπο τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου αντί σε δαπάνες για την αγορά δικαιωμάτων εκπομπής,

30. καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να πάρει πρωτοβουλία για την προστασία της Μεσογείου από την κλιματική αλλαγή,

31. καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να προωθήσει ακόμη περισσότερο το θέμα της κλιματικής αλλαγής στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,

32. θεωρεί αναγκαία την ενίσχυση της έρευνας για τη διακρίβωση και την παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής και επισημαίνει την προτεραιότητα για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας σε ότι αφορά στις τεχνολογίες και τις τεχνικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,

33. επισημαίνει την αναγκαιότητα της λειτουργίας ενός εκτενούς δικτύου μετρητικών σταθμών για την παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα,

34. καλεί τη Βουλή των Ελλήνων να ενεργοποιήσει – μέσω ειδικών εκπομπών - το Κανάλι της Βουλής ως προς το θέμα της κλιματικής αλλαγής και χαιρετίζει την ανταπόκριση του Καναλιού της Βουλής προς αυτή την κατεύθυνση,

35. προσκαλεί τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο στην Ελλάδα να καλύψει τη Διεθνή Διάσκεψη της Κοπεγχάγης και να παρουσιάσει κατά το δυνατόν πληρέστερο τρόπο το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεων της και στο διάστημα μετά τη Διάσκεψη,

36. προτρέπει την Ελληνική Κυβέρνηση να ενισχύσει το πλαίσιο ενεργοποίησης των ΜΚΟ στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,

37. επισημαίνει τη μεγάλη σημασία της ενημέρωσης, διαβούλευσης και συμμετοχής των πολιτών σε δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,

38. προτίθεται να εξετάσει περαιτέρω το θέμα της κλιματικής αλλαγής και των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση της με γνώμονα τα αποτελέσματα της Διάσκεψης της Κοπεγχάγης,

39. αναθέτει στον Πρόεδρό της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να υποβάλλει ως εισήγηση το παρόν Κείμενο Συμπερασμάτων στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων με την παράκληση να διαβιβασθεί στον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και στα μέλη της Βουλής των Ελλήνων και να αναρτηθεί στο δικτυακό τόπο της Βουλής των Ελλήνων,

40. αναθέτει στον Πρόεδρό της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να αποστείλει το παρόν Κείμενο Συμπερασμάτων σε κάθε φορέα που αναπτύσσει πολιτική, επιστημονική ή κοινωνική δραστηριότητα στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Ε.2.1 Αποτίμηση της Διάσκεψης της Κοπεγχάγης για την Κλιματική Αλλαγή

Η Επιτροπή σε ειδική Συνεδρίαση (από κοινού με την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων) αποτίμησε τις εργασίες της Διάσκεψης

της Κοπεγχάγης. Εξέφρασε την απογοήτευση της για την έκβαση των εργασιών, για το ισχύον κείμενο διακήρυξης που προέκυψε, για την απροθυμία των βασικών ρυπαντών να δεσμευτούν για ουσιαστικές μειώσεις στις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και για το δευτερεύοντα ρόλο που τελικά διαδραμάτισε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή κάλεσε τους συναρμόδιους φορείς να ασκήσουν τη μέγιστη δυνατή επιρροή ώστε στις εργασίες των Η.Ε. στη Βόνη (6.2010) και στη νέα Διάσκεψη στο Μεξικό (12.2010) να προκύψει ένα δεσμευτικό πλαίσιο ενεργειών για την προστασία του πλανήτη από την κλιματική αλλαγή.

Ε3. Ανασυγκρότηση των πόλεων

Ε3.1 Πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός

Α. Διαπιστώσεις - Προτάσεις

1. Η Αθήνα είναι μαζί με την Μπρατισλάβα και το Αμβούργο βρίσκεται στις τρεις ταχύτερα «γκετοποιούμενες» πόλεις στην Ευρώπη.

2. Οι έξι από τις δέκα πόλεις στην Ευρώπη με προβλήματα αέριας ρύπανσης (σε ότι αφορά τη συγκέντρωση αιωρούμενων σωματιδίων) είναι ελληνικές (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα και Βόλος).

3. Οι πόλεις στην Ελλάδα είναι από τις λιγότερο ανταγωνιστικές σε επίπεδο Ε.Ε.

4. Τα ποσοστά πρασίνου στις ελληνικές πόλεις είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

5. Από τις 2000 αναγκαίες πολεοδομικές μελέτες σε επίπεδο επικράτειας, έχουν ολοκληρωθεί – την τελευταία 20ετία – οι 950 (δηλαδή οριακά το 50%), ενώ από τις 2000 πράξεις εφαρμογής που έπρεπε να έχουν εκπονηθεί και κυρωθεί, έχει ολοκληρωθεί μόλις το 20%.

6. Ο συνήθης χρόνος ολοκλήρωσης μίας πολεοδομικής μελέτης και των πράξεων εφαρμογής της κυμαίνεται από 12 έως 18 χρόνια (!).

7. Οι πόλεις αγνοούν τον πολεοδομικό σχεδιασμό που συχνά θεωρείται ως η εκ των υστέρων νομιμοποίηση ιδιωτικών επιλογών και των δυναμικών της αγοράς γης.

8. Τα εγκεκριμένα σχέδια πόλεως προβλέπουν Κοινόχρηστους Χώρους (ΚΧ) που όμως δεν υλοποιούνται, είτε διότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν διαθέτει τους αναγκαίους πόρους, είτε διότι δεν αφιερώνει τους πόρους που διαθέτει και το πολιτικό της ενδιαφέρον σε τέτοιου τύπου 'επενδύσεις' που έχουν μακροχρόνια αποτελέσματα και δεν καταγράφονται στο άμεσο 'πολιτικό όφελος'.

9. Ο ιδιωτικός χώρος είναι κυρίαρχος με αποτέλεσμα ο δημόσιος χώρος να υποβαθμίζεται, ενώ απουσιάζει η αρχιτεκτονική στα δημόσια έργα.

10. Παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί, το ισχύον πολεοδομικό πλαίσιο είναι σύνθετο και χρονοβόρο.

11. Συχνά το αστικό περιβάλλον και η προστασία του χρησιμοποιούνται ως το άλλοθι για οικονομικά μέτρα, όπως για παράδειγμα οι ημιυπαίθριοι χώροι και τα τέλη κυκλοφορίας.

12. Με τα σημερινά θεσμικά εργαλεία είναι αδύνατη η απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων για την ανάπτυξη περιοχών και τμημάτων των πόλεων.

13. Χρειάζεται ένας γενικευμένος διάλογος για τον νέο Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό ο οποίος θα αξιοποιήσει τις δυνατότητες της αρχιτεκτονικής μέσα από αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς για όλα τα δημόσια κτίρια με δυνατότητα έκφρασης περισσότερο σύγχρονων ρευμάτων καθώς κάθε εποχή πρέπει να αποτυπώνει την παρουσία της.

14. Απαιτείται σχέδιο για συνολικές αναπλάσεις περιοχών με απόσυρση τμημάτων των πόλεων.

15. Εκκρεμούν οι εγκρίσεις 420 Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων οι οποίες θα πρέπει πρώτα να ολοκληρωθούν με το καθεστώς των ήδη υπαρχόντων καποδιστριακών Δήμων και στη συνέχεια να εξετασθεί αν απαιτείται νέα αναθεώρηση τους στα πλαίσια του Σχεδίου Καλλικράτης.

16. Προτείνεται να εξετασθεί ο Κοινωνικός ΣΔ. Πρόκειται

για την δυνατότητα παροχής αυξημένου ΣΔ με την προϋπόθεση ότι τμήμα της προκύπτουσας επιφάνειας παραχωρείται στον Δήμο ή σε κοινωφελή φορέα για Κοινόχρηστο χώρο. Η αύξηση είναι ελεγχόμενη και η παραχώρηση μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους ακόμα και με μορφή αντιπαροχής, όπως ορίζεται σε ειδικό ΠΔ.

17. Προτείνεται επίσης το Ενεργό Οικοδομικό Τετράγωνο (ΟΤ). Πρόκειται για ένα εργαλείο που επιτρέπει την ανάπλαση ή αναμόρφωση ενός ΟΤ με ενιαία μελέτη και κίνητρα για την νέα δόμηση από τους πόρους του ΕΤΕΡΠΣ. Απαιτεί την συναίνεση της Γενικής Συνέλευσης των ιδιοκτητών του ΟΤ.

Ε.3.2 Πράσινη Δόμηση

Α. Εισαγωγή

Η Επιτροπή στο ζήτημα της Πράσινης Δόμησης επιχείρησε να ανοίξει τον διάλογο σε θέματα όπως :

- Η διασφάλιση της ποιότητας κατασκευής, υγιεινής, ασφάλειας, εξοικονόμησης ενέργειας και πόρων και ποιότητας εσωτερικού αέρα.
- Ο ρόλος της επιλογής κατάλληλων δομικών υλικών.
- Η ενεργειακή απόδοση των δομικών υλικών (σε όλο τον κύκλο ζωής τους) και οι νέες καθαρές τεχνολογίες δόμησης.
- Η ενίσχυση και εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για την ποιότητα των δομικών υλικών (π.χ. η Οδηγία 89/106 για τα δομικά υλικά και οι τροποποιήσεις αυτής), τις «Πράσινες Προμήθειες» δημόσιων και άλλων έργων, κλπ.
- Η διαχείριση της ποιότητας στις τεχνικές εταιρείες και στα τεχνικά έργα, προγράμματα ποιότητας και πιστοποίηση δομικών υλικών
- Ο ρόλος της βιοκλιματικής Αρχιτεκτονικής

Β. Γενική εικόνα για την Πράσινη Δόμηση στην Ελλάδα

1. Το 80% περίπου του πληθυσμού της Ευρώπης ζει σε πόλεις και αυτός ο πληθυσμός χρησιμοποιεί, για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών το 35% της συνολικής ενέργειας και έτσι συμβάλλει στην παραγωγή του 45% του διοξειδίου του άνθρακα.
2. Στην Ελλάδα παρουσιάζεται μία από τις μεγαλύτερες απόλυτες τιμές ενεργειακής έντασης και δεν εμφανίζεται τάση μείωσης όπως σε άλλες χώρες.
3. Η κακή εφαρμογή της νομοθεσίας οδήγησε στη δημιουργία κτηρίων με υψηλή ενεργειακή κατανάλωση και τα προβλήματα εντείνονται καθώς αυξάνονται οι ενεργειακές απαιτήσεις.
4. Ειδικότερα στην Αθήνα ο αριθμός των διαδοχικών ωρών άνω των 30 βαθμών Κελσίου, έχει αυξηθεί έως και κατά 40 % κατά την περίοδο 1990-2004 συγκριτικά με την περίοδο 1977-1989 και οι καύσωνες εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα.
5. Ως αποτέλεσμα της αστικής διάταξης, του κυκλοφοριακού φόρτου, της ανθρωπογενούς θερμότητας και της συνολικής ισορροπίας της κάθε συγκεκριμένης περιοχής, οι διαφορές θερμοκρασίας κατά τη διάρκεια της ημέρας κυμαίνονται από 0 έως και 13 °C. Μια μέση διαφορά θερμοκρασίας κυμαίνεται περί τους 7-8 °C. Ο Εθνικός Κήπος, που βρίσκεται στην καρδιά του κέντρου της Αθήνας παρουσιάζει πολύ χαμηλές διαφορές θερμοκρασίας, ενώ οι χαμηλότερες διαφορές θερμοκρασίας εμφανίζονται στον κεντρικό πεζόδρομο της Ερμού. (Μελέτη Παν/μιου Αθηνών)
6. Οι υψηλές θερμοκρασίες καθιστούν τους πολίτες πιο ευπαθείς και ιδιαίτερα τον πληθυσμό χαμηλού εισοδήματος. Όλες οι μελέτες έχουν δείξει ότι η μεγαλύτερη συχνότητα θανάτων καταγράφεται στον πληθυσμό χαμηλού εισοδήματος που κατοικεί σε ακατάλληλα κτίρια χωρίς θερμική προστασία και αερισμό.
7. Ειδικότερα οι πολίτες χαμηλού εισοδήματος στην Αθήνα κατοικούν σε ακατάλληλα κτίρια και είναι ευπαθείς στα ακραία κλιματικά φαινόμενα και τις υψηλές θερμοκρασίες. Σημειώνεται ότι μόνο το 8 % των πολιτών χαμηλού εισοδήματος κατοικούν σε κτίρια με μόνωση και διπλά υαλοστάσια, ενώ το ποσοστό στα υψηλά εισοδήματα είναι 63 %.
8. Ενώ κατά μέση τιμή η χρήση κλιματιστικών συσκευών στοι-

χίζει 100 Ευρώ ανά οικογένεια ή 0,6 ευρώ/τιμ ή 12,5 ευρώ ανά άτομο, στα χαμηλά εισοδήματα τα αντίστοιχα νούμερα είναι 195 ευρώ/οικογένεια, ή 1,2 ευρώ/τιμ, ή 87 ευρώ/άτομο.

9. Μεγάλη σπατάλη ενέργειας παρατηρείται ιδιαίτερα στα κτίρια του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα καθώς χρησιμοποιούνται πολλά ενοικιαζόμενα κτίρια για τις ανάγκες διοίκησης, λόγω έλλειψης στεγαστικής πολιτικής δημοσίων υπηρεσιών. Στα κτίρια αυτά δεν το Δημόσιο δεν υλοποιεί εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης.

10. Παρατηρείται μια βραδύτητα στην είσοδο των νέων τεχνολογιών και των ΑΠΕ στην κατασκευή των νέων κτηρίων οφειλόμενη κυρίως στην πολυνομία που υφίσταται αυτή τη στιγμή. Ο νόμος 3851/2010 του ΥΠΕΚΑ διευκολύνει σε σημαντικό βαθμό την είσοδο των νέων τεχνολογιών και αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εξοικονόμησης ενέργειας και της μείωσης της ενεργειακής έντασης.

Γ. Διαπιστώσεις για τον κτιριακό τομέα

1. Το κτιριακό περιβάλλον στην Ελλάδα αποτελεί σε μεγάλο βαθμό ένα ενεργοβόρο και προβληματικό τομέα.
2. Τα κτήρια κατά μέσο όρο καταναλώνουν ενέργεια με υπερβολικό τρόπο, δεν αξιοποιούν τα νέα – φιλοπεριβαλλοντικά – υλικά, επιβαρύνουν το θερμικό περιβάλλον των πόλεων και κατασκευάζονται με παρωχημένες αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις.
3. Το μεγαλύτερο ποσοστό του κτιριακού αποθέματος της χώρας, σχεδόν το 90%, έχει κατασκευαστεί πριν από το 1980. **Κατά συνέπεια υπάρχουν περίπου 3.700.000 κτήρια, που είναι θερμικά απροστάτευτα και ενεργοβόρα.**
4. Η χώρα διαθέτει σημαντικό δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας καθώς με μία και μοναδική επέμβαση, που είναι η θερμομόνωση, προκύπτει εξοικονόμηση ενέργειας της τάξης του 42%.
5. Η Ελλάδα καταναλώνει για θέρμανση 3 φορές περισσότερη ενέργεια – κατά μέσο όρο - από τη Φινλανδία.
6. Η κατανάλωση για θέρμανση στην Ελλάδα είναι κατά 25% μεγαλύτερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.
7. Στην Ελλάδα μόλις το 8% των ατόμων με χαμηλά εισοδήματα κατοικούν σε προστατευμένα θερμικά κτήρια σε αντίθεση με το 70% των ατόμων με υψηλά εισοδήματα.
8. Η διαχείριση των πολεοδομικών συγκροτημάτων απαιτεί μια εντελώς νέα προσέγγιση που θα απαντά στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των κλιματολογικών αλλαγών μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και εν γένει των οικιστικών συνόλων.
9. Παρατηρούνται σημαντικά βήματα στον προγραμματισμό του Υπουργείου ΠΕΚΑ για την εφαρμογή του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτηρίων, η οποία θα εφαρμόζεται σε κάθε νέο κτήριο (άνω των 50 τ.μ.) και στην καθιέρωση του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης, το οποίο θα συνοδεύει κάθε νέο κτήριο αλλά και κάθε κτήριο το οποίο θα υπόκειται σε διαδικασία αγοραπωλησίας, ώστε να ενημερώνεται ο πολίτης για την κατάσταση του κτηρίου.
- Η Ελλάδα έχει την υποχρέωση για δημόσια και ιδιωτικά κτίρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης το 2018 και το 2019 αντίστοιχα, στόχος που μοιάζει μακρινός ή και ανέφικτος. Σε κάθε περίπτωση απαιτεί γενναίες αλλαγές στον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό αλλά και ένα Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτηρίων που θα είναι σημαντικά πιο φιλόδοξος και τεχνολογικά επικαιροποιημένος από τον πρόσφατα εγκριθέντα.**

Ε.3.3 Η Περίπτωση της Αττικής

Α. Εισαγωγή

Παρά τη σημαντική λειτουργική αναβάθμιση που γνώρισε η Αθήνα από την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και από τα έργα υποδομής που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία δεκαετία (και κυρίως στο διάστημα 1998-2004), το ευρύτερο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα (π.χ. υπέρμετρη δόμηση, ατμοσφαιρική ρύπανση, κυκλοφοριακό, περιορισμένοι χώροι

πρασίνου και ελεύθεροι χώροι) που επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα ζωής. Το σύνολο σχεδόν των προβλημάτων αυτών οφείλονται στην έλλειψη ενός σύγχρονου ρυθμιστικού σχεδίου για την πόλη αλλά και στο διοικητικό κατακερματισμό του πολεοδομικού συγκροτήματος. Επισημαίνεται ότι από την επεξεργασία δορυφορικών εικόνων (Landsat) για τα έτη 1988 και 2007, προκύπτει ότι η αύξηση στις δομημένες επιφάνειες για το συγκεκριμένο διάστημα ανέρχεται σε 28.8%.

B. Διαπιστώσεις

1. Η έλλειψη ενός σύγχρονου Ρυθμιστικού Σχεδίου έχει σημαντικές συνέπειες για την Αττική. Η ανάπτυξη και χωρική αναδιοργάνωση της μητροπολιτικής περιοχής βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, γεγονός που πρέπει να οδηγήσει στην επιτάχυνση της ανακοίνωσης του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου από το ΥΠΕΚΑ. Σημειώνεται ότι το ισχύον Ρυθμιστικό Σχέδιο ανάγεται στο 1985, αν και επικαιροποιήθηκε σε κάποιο βαθμό το 1999 με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Σημειώνεται επίσης ότι το ισχύον Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας «αγνοεί» την ύπαρξη του Τραμ, του προαστιακού σιδηροδρόμου, της Αττικής οδού, κ.α.!

2. Ως κύριος υποδοχέας αστικών πιέσεων στην εξωαστική ενδοχώρα του Πολεοδομικού Συγκροτήματος λειτουργεί η πεδιάδα των Μεσογείων, η οποία εμφανίζει τη μεγαλύτερη ελκυστικότητα σε οικιστικές πιέσεις για πρώτη κατοικία και ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων, λόγω του νέου διεθνούς αερολιμένα Ελ. Βενιζέλος.

3. Οι υψηλότεροι ρυθμοί επέκτασης της πόλης εμφανίζονται κατά μήκος της Αττικής οδού προς τα δυτικά αλλά και στον άξονα Αγία Παρασκευή με Ραφήνα. Η πυκνωση της δόμησης κατά μήκος μάλιστα του 2ου άξονα είναι ταχύτερη, γεγονός που επαληθεύει προηγούμενες εκτιμήσεις που αναφέρουν ότι σε δεκαπέντε έτη θα ενωθεί οικοδομικά η Ομόνοια με τη Ραφήνα, αν βέβαια δεν ληφθούν άμεσα και δραστικά μέτρα ανάσχεσης.

4. Αν και στο διάστημα 2000-2004 καταγράφεται επέκταση του αστικού ιστού, πρόκειται κυρίως για νέες εντάξεις στο σχέδιο (βόρεια και βορειοδυτικά προάστια, Μαρκόπουλο) και δευτερευόντως για εκτός σχεδίου δόμηση. Αντίθετα στο διάστημα πριν το 2000 και ειδικότερα στο διάστημα 2004-2007 η νέα δόμηση είναι κυρίως εκτός σχεδίου, είναι διάχυτη και επικεντρώνεται προς τα ανατολικά και νοτιοανατολικά. Η διαπίστωση αυτή αναδεικνύει για μία ακόμη φορά την ανάγκη για την οργάνωση του εξωαστικού χώρου με πρώτη προτεραιότητα τον έλεγχο της εκτός σχεδίου δόμησης.

5. Η διεύρυνση του αστικού ιστού φαίνεται ότι οδηγεί το ΒΔ Λεκανοπέδιο να λειτουργεί ως υποδοχέας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που εκμεταλλεύονται την Αττική οδό. Στο ΝΑ Λεκανοπέδιο η παραπέρα αστικοποίηση συνοδεύεται από συγκέντρωση μεσαίων και υψηλών εισοδημάτων, όπως άλλωστε και στο ΒΑ Λεκανοπέδιο.

Γ. Προτάσεις

Οι παραπάνω διαπιστώσεις περιγράφουν με σαφήνεια τη (δια)χρονικά (δια)προτεραιότητα για την πρωτεύουσα, δηλαδή μια αναθεώρηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας που να στοχεύει στην ανάδειξη της Αθήνας ως μέζονος μητροπολιτικού κέντρου διεθνούς χαρακτήρα αλλά και να συνοδεύεται από πολιτικές για την ανάσχεση της επέκτασης της Αθήνας. Τέτοιες πολιτικές είναι:

α) η θεσμοθέτηση των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο (για να αντιμετωπιστούν οι έντονες πιέσεις οικοδόμησης και η αυθαίρετη δόμηση),

β) ο έλεγχος της εξάπλωσης μέσα από περιορισμένο αριθμό νέων οργανωμένων οικιστικών αναπτύξεων υψηλής ποιότητας και φιλικών προς το περιβάλλον,

γ) η κεντρική ή τοπική προμολόγηση για την ανάπτυξη «ήδη χρησιμοποιημένης γης» όπου το κόστος κατεδάφισης ή απορρύπανσης είναι απαγορευτικό για την επένδυση,

δ) η μείωση των συντελεστών δόμησης σε αναθεωρήσεις Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και

ε) η προώθηση αντισταθμιστικών μηχανισμών για την εξασφάλιση κοινόχρηστων χώρων από τους Δήμους, όπως π.χ τράπεζες γης ή ενεργοποίηση του αστικού αναδασμού.

E.3.4 Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας

A. Εισαγωγή

1. Η Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής εξέτασε το θέμα «Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας» σε μία προσπάθεια α) να καταγραφούν τα προβλήματα, β) να κατατεθούν οι προτάσεις των φορέων γ) να εντοπισθούν οι αναγκαίες λύσεις, δ) να οργανωθεί ένα σύστημα συντονισμού των επιμέρους φορέων αλλά και ε) να δρομολογηθεί ένα ουσιαστικό σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής των λύσεων.

2. Στην προσπάθεια της η Επιτροπή πραγματοποίησε τέσσερις (4) Συνεδριάσεις και έλαβε τις απόψεις (κατά χρονολογική σειρά) των Επιτροπών Κατοίκων των περιοχών του Ιστορικού Κέντρου (Μεταξουργείου, Κουμουνδούρου-Γκάζι-Ψυρρή, Ακαδημία Πλάτωνος, Πλάκας και Εξαρχείων), της Κίνησης Πολιτών για τη Διάσωση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας, του ΤΕΕ, του ΣΕΠΟΧ, του ΣΑΔΑΣ, του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών, της Ενωσης Ξενοδόχων Αθηνών, του Ecocity και της ΜΚΟ Sarcha.

3. Στις εργασίες της Επιτροπής συμμετείχαν η Υπουργός ΠΕΚΑ Τ. Μπιρμπίλη, ο Υπουργός Πολιτισμού Π. Γερούλανος, ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη Σπ. Βούγιας, η Υπερνομάρχης Αθηνών Ντ. Μπέη, ο Νομάρχης Αθηνών Γ. Σγουρός και ο Δήμαρχος Αθηναίων Ν. Κακλαμάνης. Παράλληλα ο Πρόεδρος της Επιτροπής επισκέφθηκε τις περιοχές του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας.

B. Διαπιστώσεις

1. Η εικόνα της Αθήνας αποτυπώνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλά μεγάλα αστικά κέντρα. Όμως στην περίπτωση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας τα πράγματα είναι περισσότερο περίπλοκα καθώς η υποβάθμιση που παρατηρείται, κυρίως από το 2004 και μετά, είναι ραγδαία και οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε μη αναστρέψιμες καταστάσεις.

2. Ειδικότερα η υποβάθμιση αφορά στον παραμελημένο κτιριακό ιστό, στη δραματική έλλειψη ελεύθερων χώρων, στα υψηλά επίπεδα αέριας ρύπανσης και ηχορύπανσης, στην επικράτηση του ιδιωτικού χώρου έναντι του δημόσιου, στην υπερβολική συγκέντρωση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος («βιομηχανία διασκέδασης»), στην απομάκρυνση δημόσιων υπηρεσιών, στη μείωση της νόμιμης επιχειρηματικής δραστηριότητας και στην αύξηση του παρεμπορίου, στις αλλαγές χρήσεων γης που οδηγούν σε αισθητική και κοινωνική υποβάθμιση, στην αυξημένη συγκέντρωση μεταναστών χωρίς όμως τις αντίστοιχες υποδομές ή τα αναγκαία μέσα ενσωμάτωσης, στην αυξημένη παραβατικότητα, κ.α.

3. Η Επιτροπή αν και εντοπίζει λόγω αρμοδιότητας την προσέγγιση της στο αστικό περιβάλλον, αντιλαμβάνεται ότι η συνολική εξέταση του προβλήματος δεν μπορεί να αγνοήσει τις οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του που άλλωστε επηρεάζουν αλλά και επηρεάζονται καθοριστικά από την κατάσταση του αστικού περιβάλλοντος.

4. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι δημόσιες επενδύσεις για έργα ανάπλασης και ανάδειξης του Ιστορικού Κέντρου μέσω της ΕΑΧΑ Α.Ε. περιορίστηκαν σε 15 περίπου εκ. ευρώ συνολικά για το διάστημα 2004-2009 ενώ το προηγούμενο διάστημα (2000-2004) ανέρχονταν στα 120 εκ. ευρώ. Η ύφεση αυτή στη δραστηριοποίηση της ΕΑΧΑ Α.Ε. είχε ως αποτέλεσμα το πάγωμα έργων πολεοδομικής αναβάθμισης του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας. Περιοχές που υποβαθμίζονται πολεοδομικά συχνά συνοδεύονται και από φαινόμενα οικονομικής και κοινωνικής παρακμής.

5. Είναι προφανές ότι η αναβάθμιση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας δεν επιλύεται με επιχειρήσεις «σκούπα» αλλά μέσα από μια οργανωμένη και σε βάθος χρόνου παρέμβαση που θα αντιμετωπίζει πολεοδομικά, αρχιτεκτονικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα. **Ουσιαστικά μέσα από ένα «Κοινωνικό, Οικονομικό και Περιβαλλοντικό» Ξενοκράτη.**

6. Η Επιτροπή δεν υποτιμά τις ενέργειες που έχουν δρομολογηθεί για την προστασία του Ιστορικού Κέντρου. Όμως τα αποτελέσματα μιλούν από μόνα. **Η ισχύς των παρεμβάσεων των εμπλεκόμενων φορέων είναι πολύ ασθενέστερη από την ένταση των προβλημάτων, ενώ όσο δεν προκύπτει συντονισμός μεταξύ των φορέων, οι ήδη περιορισμένες αρμοδιότητες αποδυναμώνονται ακόμη περισσότερο.**

7. Η Επιτροπή εντοπίζει σοβαρό έλλειμμα συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων φορέων. Το έλλειμμα αυτό έχει μερίδιο στη διαμόρφωση της παρούσας κατάστασης αλλά και επηρεάζει και την απόδοση των αναγκαίων μέτρων.

8. Η Επιτροπή εντοπίζει επίσης μία **«Βαβέλ αρμοδιοτήτων»**, ουσιαστικά δηλαδή σοβαρές επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κεντρικής διοίκησης. **Επισημαίνει δε ότι η «Βαβέλ» αυτή χρησιμοποιείται συχνά ως το άλλοθι για την αδράνεια αρμόδιων κατά περίπτωση φορέων.**

9. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το μοντέλο αστικής αναζωογόνησης που εφαρμόστηκε στις περιοχές Ψυρρή και Γκάζι ενίσχυσε τελικά τη «βιομηχανία» διασκέδασης και απομάκρυνε ταχύτερα τους μόνιμους κατοίκους. Το μοντέλο αυτό θα πρέπει να επανεξετασθεί.

10. Στην περίπτωση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας ο χρόνος δεν είναι σύμμαχος. Υπό αυτή την έννοια αποτελεί κρίσιμο ζητούμενο **η αποκατάσταση των ρυθμών που γνώρισε το Ιστορικό Κέντρο κατά την περίοδο της Ολυμπιακής προετοιμασίας (2000-2004)**, ρυθμοί που σε πείσμα συνήθων πρακτικών και γνωστών αντισωμάτων οδήγησαν τελικά σε λύσεις. Πολλοί μιλούν για την ανάγκη για ένα νέο όραμα για το Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας. Τα οράματα είναι πάντα χρήσιμα, όμως αυτό που προέχει είναι ένα άμεσο σχέδιο που θα αξιοποιεί τη συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία και θα κερδίσει επιτέλους τη μάχη με το χρόνο. Οι ανακοινώσεις για τη δρομολόγηση και νέων μελετών που θα καθορίσουν τις χρήσεις και το χαρακτήρα του Ιστορικού Κέντρου Αθήνας περισσότερο προβληματίζουν για νέες καθυστερήσεις και αναβολές παρά δημιουργούν αισιοδοξία για λύσεις.

11. Υπό το πρίσμα του σημείου #10, επείγουν α) η προετοιμασία **ενός Ενιαίου Σχεδίου για την ανασυγκρότηση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας** β) η κατάθεση από το ΥΠΕΚΑ και τον ΟΡΣΑ του αναθεωρημένου Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας, με ειδική αναφορά και στο κέντρο της πόλης και γ) η επικαιροποίηση του Προγράμματος Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας.

Γ. Ποσοτική τεκμηρίωση μιας διαρκούς υποβάθμισης

1. Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2008), η Αθήνα είναι μαζί με το Αμβούργο και τη Μπρατισλάβα, οι ευρωπαϊκές πόλεις στις οποίες αναπτύσσονται με ανησυχητικό ρυθμό περιοχές – γκέτο με σημαντικά ποσοστά ανεργίας.

2. Τα ποσοστά κατοίκησης στο Ιστορικό Κέντρο αγγίζουν το μόλις 3-4%, ενώ η υπερσυγκέντρωση μεταναστών με νόμιμα ή μη έγγραφα γίνεται χωρίς να υπάρχουν οι αναγκαίες υποδομές με αποτέλεσμα να εγκλωβίζονται χιλιάδες άνθρωποι σε καθεστώς ημι-παρανομίας και να καθίστανται ευάλωτοι και αναλώσιμοι.

3. Σε ότι αφορά στις περιβαλλοντικές επιδόσεις, η Αθήνα κατατάσσεται 22η σε σύνολο των 30 πόλεων που περιλαμβάνονται στον Ευρωπαϊκό Δείκτη Πράσινης Πόλης, με βαθμολογία 53,09 στα 100. Σε σύγκριση με άλλες πόλεις που βρίσκονται σε θερμά κλίματα, η Αθήνα βρίσκεται χαμηλότερα από τη Μαδρίτη, τη Ρώμη και τη Λισσαβόνα, αλλά υψηλότερα από την Κωνσταντινούπολη και το Βελιγράδι. Η γενική βαθμολογία της πόλης είναι χαμηλή, εξαιτίας της ποιότητας του αέρα, στα προβλήματα ως προς τη διαχείριση απορριμμάτων και τις χρήσεις γης καθώς και της έλλειψης ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων.

4. Η θερμοκρασία του αέρα στην πυκνά δομημένη αστική περιοχή του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας είναι υψηλότερη από αυτή της άμεσα περιβάλλουσας περιοχής κατά 3-4 βαθμούς Κελσίου και κατά 8-10 βαθμούς Κελσίου των προαστίων της πόλης. Επιπρόσθετα έχουν αυξηθεί τα συνεχή διαστήματα με υψηλή θερμοκρασία αλλά και η συχνότητα των θερμών περιόδων (Σαταμούρης, 2009).

5. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα (Public Issue, 2008), οι κάτοικοι των περιοχών του Ιστορικού Κέντρου αντιμετωπίζουν καθημερινά σύνθετα προβλήματα όπως η στάθμευση (84%), η παραβατικότητα/ εγκληματικότητα (79%), η ατμοσφαιρική ρύπανση (69%), τα ναρκωτικά (64%), οι υποδομές (57%), ο θόρυβος (56%), η αστυνόμευση (54%), η κατάσταση των ελεύθερων χώρων (42%), τα απορρίμματα (42%) κτλ.

6. Απουσιάζει ένα ενιαίο συντονιστικό σχήμα που θα διευκολύνει την παρακολούθηση των ζητημάτων που συναρτώνται με το Ιστορικό Κέντρο και θα συναποφασίζει και θα προωθεί τα αναγκαία μέτρα.

7. Αντίθετα με τις προσδοκίες που καλλιεργήθηκαν με το ΠΔ «Περί καθορισμού χρήσεων γης και ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης στην περιοχή Ψυρρή-Κέντρο (Ομόνοιας)», το ΠΔ δεν εφαρμόστηκε με αποτέλεσμα την αλλοίωση του αστικού ιστού. Επισημαίνεται ότι το 1994 υπήρχαν έξι εστιατόρια και τέσσερα θέατρα, ενώ μόλις οκτώ χρόνια αργότερα υπήρχαν 107 κατστήματα εκ των οποίων τα 57 εστιατόρια και τα 15 μπαρ.

8. Η εξέλιξη που περιγράφεται στο σημείο #7 συνοδεύθηκε από τη μείωση της βιοτεχνικής δραστηριότητας. Από τις 1300 βιοτεχνίες που υπήρχαν μέχρι τις αρχές του 1990, έχουν παραμείνει οι 300. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο διάστημα από 1991-2001 η απασχόληση στη βιοτεχνία μειώνεται από 55.000 σε 37.000 εργαζομένους (δηλαδή κατά περίπου 30%). Αντίθετα η απασχόληση σε μπαρ και εστιατόρια αυξήθηκε από 27.000 σε 47.000 εργαζομένους, δηλαδή κατά περίπου 90% (η εξέλιξη αυτή μεταφράζεται πρακτικά σε ένα μάλλον βίαιο μετασχηματισμό της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας σε μία περισσότερο καταναλωτική και ψυχαγωγική κατεύθυνση).

9. Με την εξαίρεση των γκαλερί και των θεάτρων, οι επιχειρήσεις που χωροθετούνται στο Ιστορικό Κέντρο αντλούν από την ταυτότητα του αστικού χώρου διαμορφώνοντας ένα νέο πρότυπο διασκέδασης («νέο-ταβέρνες»).

10. Μαζί αναπτύσσεται και η βιομηχανία της νυκτερινής διασκέδασης με την εγκατάσταση πλήθους κέντρων που επιβαρύνουν το αστικό τοπίο, αποδυναμώνουν την κλίμακα της γειτονιάς και καταλαμβάνουν λόγω παρελκόμενων δραστηριοτήτων τους πολύτιμα τμήματα του δημόσιου χώρου (λ.χ. πεζοδρόμια).

11. Περισσότερα από 500 κτήρια στο κέντρο της Αθήνας είναι εγκαταλελειμμένα. Στο Μεταξουργείο έχουν καταγραφεί 211 εγκαταλελειμμένα κτίρια και 110 στου Ψυρρή.

12. Σύμφωνα με έρευνα της Ενωσης Ξενοδόχων Αθηνών (ΕΞΑ, 2009), καταγράφεται χαμηλή αξιολόγηση από τους αλλοδαπούς επισκέπτες στον παράγοντα 'value for money' σε ότι αφορά τη χρήση των ξενοδοχείων και την προσφορά όλων των υπολοίπων

τομέων παροχής υπηρεσιών στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

13. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα της ΕΞΑ, χαμηλή είναι η αξιολόγηση και όλων των στοιχείων αστικής εξυπηρέτησης, χρήσης και αστικού εξοπλισμού της πόλης εκτός των ΜΜΜ. (από το καλύτερο προς το χειρότερο: αναψυχή-διασκέδαση, σήμανση – πληροφόρηση, πράσινο – πάρκα, ασφάλεια, κατάσταση πεζοδρομίων και πλατειών, δημόσια καθαριότητα, ατμοσφαιρική ρύπανση, ηχορύπανση).

14. Από τον Δεκέμβριο του 2008 μέχρι το Νοέμβριο 2009, παρατηρείται μείωση της ζήτησης στον τουριστικό τομέα που σε αριθμούς μεταφράζεται σε 12% μείωση της πληρότητας (62.1%) και σε 8% μείωση των μέσων τιμών ανά δωμάτιο (Έρευνα ΕΞΑ, 2009).

15. Διαπιστώνεται σταδιακή αύξηση της διαθεσιμότητας εμπορικών χώρων στο Κέντρο (πρόκειται για χώρους που παραμένουν χωρίς μίσθωση). Ειδικότερα ο Δείκτης διαθεσιμότητας Εμπορικών Χώρων Αθήνας (2009) ανέρχεται σε 18,8% (Έρευνα ΕΞΑ, 2009), με τη διαθεσιμότητα να αγγίζει το 25% στα Εξάρχεια – Νεάπολη, το 5% στο Κολωνάκι, στο 16.4% στους κεντρικούς εμπορικούς δρόμους και στο 17% στο Ιστορικό Τρίγωνο.

16. Διαπιστώνεται σταδιακή απομάκρυνση παραδοσιακών ελληνικών επιχειρήσεων. Ειδικότερα στον εμπορικό τομέα που περικλείεται από την Πλατεία Ομονοίας - Αγ. Κωνσταντίνου - Αχιλλέως - Κολοκυνθούς - Ευριπίδου - Αθηνάς - Πλατεία Ομονοίας, η παρουσία των αλλοδαπών επιχειρήσεων εκτιμάται ότι ξεπερνά το 30% της συνολικής εμπορικής δραστηριότητας με αυξητικές τάσεις οι οποίες ενισχύονται. Ειδικότερα στις αγορές στις οδούς Σοφοκλέους, Σωκράτους, Ευριπίδου, Κολοκυνθούς το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 40%.

17. Με βάση την ετήσια έρευνα του οίκου Cushman & Wakefield για το 2009 για την ιεράρχηση των ευρωπαϊκών πόλεων με βάση τις επιδόσεις τους σε κρίσιμες παραμέτρους του επιχειρηματικού γίνεσθαι, **η Αθήνα καταλαμβάνει την τελευταία θέση τα τελευταία δύο χρόνια σε σύνολο 34 ευρωπαϊκών πόλεων**. Ως προς ειδικότερους δείκτες, η κατάσταση έχει ως εξής:

Παράμετροι	2009	2008	Θέση σε σύνολο 34 ευρωπαϊκών πόλεων
1 Καταλληλότητα της πόλης για τη χωροθέτηση επιχειρήσεων (% επί των επιχειρήσεων που ερωτήθηκαν)	18	19	31
2 Προσβασιμότητα σε αγορά και πελάτες	0.08	0.12	32
3 Αξία χρήματος (Value for money) για γραφειακού χώρους	0.3	0.3	22
4 Ποιότητα ζωής για απασχολούμενους	0.13	0.16	28

Cushman & Wakefield, 2009, *European Cities Monitor 2009*

18. Υποχώρηση της οικοδομικής και κατασκευαστικής δραστηριότητας στο Κέντρο της Αθήνας, συμπεριλαμβανόμενης και της δραστηριότητας της ανάπτυξης των όψεων κτηρίων. Σε αυτό το επίπεδο παρατηρείται σημαντική αύξηση του αριθμού των αδιάθετων χώρων, σημαντική αύξηση της προσφοράς γραφειακών μικρού εμβαδού –έως 30 τ.μ.- σε πολυκατοικίες ηλικίας άνω

των 30 ετών με ταυτόχρονη επιμήκυνση του απαιτούμενου χρόνου απορρόφησης του υφιστάμενου αδιάθετου αποθέματος και υποχώρηση των τιμών ενοικίασης των λιγότερων προβλεπόμενων επαγγελματικών χώρων (γραφείων και καταστημάτων) καθώς η ζήτηση χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα περιορισμένη.

19. Αποχώρηση από το Κέντρο μεγάλων Δημοσίων ή ημι-δημοσίων Υπηρεσιών όπως αυτή του Υπουργείου Παιδείας, του ΙΚΑ (Πειραιώς), του Χρηματιστηρίου Αθηνών, των Κεντρικών Γραφείων της Εθνικής Ασφαλιστικής, κ.α.

Δ. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Η Επιτροπή θεωρεί ότι κεντρικοί στόχοι του Σχεδίου είναι α) η ανάσχεση της απομάκρυνσης κατοίκων από το Κέντρο λόγω της πολεοδομικής απαξίωσης που καταγράφεται αλλά και των προβληματικών συνθηκών ασφάλειας και β) η επανακατοίκηση του Κέντρου. Μόνο μέσα από την επιστροφή των κατοίκων πόλεις στο εξωτερικό κατάφεραν να κερδίσουν αντίστοιχα στοιχήματα, ενώ ενδεικτικό είναι και το παράδειγμα της Πλάκας.

Επισημαίνεται ότι **είναι απολύτως αναγκαίο να διατηρηθεί η πλούσια κοινωνική διαστρωμάτωση που χαρακτηρίζει – ή θα έπρεπε να χαρακτηρίζει – το Κέντρο**. Σε αντίθετη περίπτωση το τελικό αποτέλεσμα θα είναι η δημιουργία ενός «εξευγενισμένου» πολεοδομικού περιβάλλοντος που θα επιλέξει ως κατοίκους μόνο όσους θα έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στις αυξημένες τιμές γης/κατοικιών αλλά και θα απομακρύνει τους κατοίκους που δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν στις διαμορφούμενες υπεραξίες.

Τέλος η επανακατοίκηση δεν εξαντλείται στους μόνιμους κατοίκους αλλά περιλαμβάνει και τους «προσωρινούς» κατοίκους, δηλαδή πολίτες που εργάζονται στο Κέντρο αλλά και πολίτες που το επισκέπτονται (διασκέδαση, αγορές, δημόσιες λειτουργίες, τουρισμός, κ.α).

Το ζήτημα της ασφάλειας

1.Είναι αυτονόητο ότι οποιοδήποτε μέτρο για την οικονομική, πολεοδομική και περιβαλλοντική ανασυγκρότηση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας, θα παραμείνει ατελές **όσο δεν διασφαλίζονται συνθήκες ασφάλειας στην περιοχή**. Κατά συνέπεια καταλύτης για την εφαρμογή των προτάσεων είναι να αποκατασταθεί η έννομη τάξη στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας, δηλαδή η διευθέτηση του θέματος των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα, η αντιμετώπιση της εμπορίας ναρκωτικών και της πορνείας, ο αυστηρός έλεγχος των χρήσεων γης και ειδικότερα των κτιρίων που λειτουργούν παράνομα ως «ξενοδοχεία», η σφράγιση των εγκαταλελειμμένων κτιρίων, κ.α.

2. Ειδική αναφορά γίνεται στον έλεγχο της νομιμότητας λειτουργίας των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος και των κέντρων διασκέδασης με έμφαση σε περιοχές που «αναπτύσσονται» ως εστίες μαζικής νυκτερινής διασκέδασης (λ.χ. περιοχή στη συμβολή των οδών Πειραιώς και Ιεράς Οδού). Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή καταγράφει την ανησυχία της ως προς την έλλειψη ενός αυστηρού νομοθετικού πλαισίου που θα διέπει τη λειτουργία των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος και των κέντρων διασκέδασης και καλεί τα συναρμόδια Υπουργεία να καταθέσουν διορθωτική ρύθμιση στη Βουλή.

3. Σε κάθε περίπτωση η Επιτροπή καλεί τους αρμόδιους κατά περίπτωση φορείς να αξιοποιήσουν τα υπομνήματα που κατατέθηκαν* και να δρομολογήσουν χωρίς καθυστέρηση ενέργειες για την προστασία της ασφάλειας των πολιτών αλλά και για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας που σημειώνεται. Υπό αυτό το πρίσμα καλωσορίζει την ενεργοποίηση του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη σε ότι αφορά στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας στο Κέντρο της Αθήνας και επισημαίνει την ανάγκη για συνεχή παρουσία και συστηματικούς περιοδικούς ελέγχους.

*** Στην Επιτροπή κατατέθηκαν αναλυτικά υπομνήματα αναφορικά με παραβατικές συμπεριφορές στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας. Η Επιτροπή εξέτασε τα σχετικά υπομνήματα και μετά από σχετική συνεργασία του Προέδρου της με τον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων Φ. Πετσάλνικο, τα υπομνήματα κατατέθηκαν στον Εισαγγελέα Αρείου Πάγου κ. Ι. Τέντε για τις δικές του ενέργειες.**

Η ανάγκη για ένα Ενιαίο Σχέδιο

1. Η Επιτροπή δεν επιθυμεί να εξαντλήσει την ενασχόληση της με το θέμα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας μόνο με διαπιστώσεις και καταγραφές προβλημάτων. **Αντίθετα προσπαθεί να συνθέσει το σκελετό ενός ενιαίου σχεδίου ανασυγκρότησης του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας.**

2. Το Σχέδιο διακρίνεται σε **οκτώ (8) άξονες** που λειτουργούν συμπληρωματικά και εξειδικεύονται σε επιμέρους δράσεις. Είναι προφανές ότι το Σχέδιο όπως τελικά διαμορφωθεί θα πρέπει να δεσμεύει κάθε εμπλεκόμενο φορέα ώστε να αποφεύγονται μονομερείς ή επικαλυπτόμενες δράσεις.

- Αξονας 1. Πολεοδομική ανασυγκρότηση
- Επανακατοίκηση του Κέντρου
 - Ποιοτική αναβάθμιση αστικού περιβάλλοντος
 - Ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων
- Αξονας 2. Οικονομική μεγέθυνση
- Αξονας 3. Κοινωνική συνοχή
- Αξονας 4. Περιβαλλοντική εξυγίανση
- Αξονας 5. Πολιτιστική καθιέρωση
- Αξονας 6. Θεσμική αναβάθμιση
- Αξονας 7. Χρηματοδότηση
- Αξονας 8. Σύστημα παρακολούθησης

Αρμοδιότητες και Συντονισμός

1. Η Επιτροπή θεωρεί ότι θα ήταν προτιμότερο το σύνολο των δράσεων να αποτελούσε το πεδίο αρμοδιότητας ενός μόνο φορέα. Δεν είναι όμως στις προθέσεις της Επιτροπής να προτείνει τη δημιουργία ενός ακόμη φορέα του Δημοσίου (λ.χ. με τα χαρακτηριστικά μίας Α.Ε. του Δημοσίου) καθώς ο χρόνος που θα απαιτηθεί για τη δημιουργία και την οργάνωση του νέου φορέα θα λειτουργήσει αρνητικά ως προς τα προβλήματα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας.

2. Προτιμότερο σε αυτή την περίπτωση είναι η απλοποίηση και αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων και η συγκρότηση ενός συνεκτικού συντονιστικού σχήματος στο πρότυπο της Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας (ΔΕΣΟΠ) η εμπειρία από τη λειτουργία της οποίας είναι απολύτως θετική.

ΑΞΟΝΑΣ 1 - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Επανακατοίκηση του Κέντρου

1. Ενίσχυση της κατοικίας στο κέντρο με χρήση πολεοδομικών εργαλείων όπως με την αναθεώρηση χρήσεων γης και όρων δόμησης – αναστολή δραστηριοτήτων που δεν συνάδουν με το νέο χάρτη χρήσεων γης.

2. Ενίσχυση (πριμοδότηση) της επιστροφής της κατοικίας στο Ιστορικό Κέντρο μέσα από μια πολιτική συγκεκριμένων κινήτρων, όπως επιδότηση επιτοκίου για τη λήψη στεγαστικών δανείων για πρώτη κατοικία ή ενισχυμένες φορολογικές ελαφρύνσεις στη φορολογία εισοδήματος στην περίπτωση λήψης στεγαστικού δανείου, δανείου για την ανακαίνιση κτιρίου ή καταβολής ενοικίου.

3. Συνεργασία Δημοσίου με το χρηματοπιστωτικό σύστημα για ευέλικτα προγράμματα στεγαστικής πίστης τα οποία αφορούν ειδικότερα στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

4. Ενοίκιαση κτιρίων (λ.χ. κτίριο πρώην Υπ. Παιδείας, κτίριο ΙΚΑ στην οδό Πειραιώς) από τα ΑΕΙ που εδρεύουν στην Αθήνα για

την εγκατάσταση φοιτητών – ανακαίνιση μέσω ΕΣΠΑ και διάθεση της επιδότησης ενοικίου για τα λειτουργικά κόστη συντήρησης και λειτουργίας των κτιρίων.

5. Υποχρεωτική αντικατάσταση των Δημόσιων Υπηρεσιών που μεταστεγάζονται σε άλλες περιοχές με άλλες λειτουργίες ή υπηρεσίες του Δημοσίου: **«Καμία δημόσια υπηρεσία δεν απομακρύνεται αν δεν αντικατασταθεί με άλλη.»**

6. Απόδοση ή διατήρηση σε κάθε περιοχή μιας ιδιαίτερης συνολικής μορφής και ενός ξεχωριστού χαρακτήρα. Για παράδειγμα: Θησείο – περιοχή των καλλιτεχνών, Ψυρρή – περιοχή των μικρών ξενοδοχείων, Μεταξουργείο – περιοχή οικογενειών, Εμπορικό Τρίγωνο - κέντρο των εμπορών ή οικονομικό – επιχειρηματικό κέντρο.

7. Κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ή ιστορικής σημασίας όπως το «Μέγας Αλέξανδρος», «Μπάγκειον», «Μέγαρο Αθηνογένους», το κτήριο «Ξανταρόζα», κ.ά. διατίθενται για αξιοποίηση στον τομέα των υπηρεσιών και του πολιτισμού.

8. Εφαρμογή της Ολυμπιακής νομοθεσίας για α) τη συντέλεση απαλλοτριώσεων β) την αναστολή παραχωρήσεων γ) την αποβολή παράνομων χρήσεων δ) την έκδοση οικοδομικών αδειών ε) την απομάκρυνση διαφημιστικών πινακίδων.

Ποιοτική αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και της εικόνας του κέντρου μέσω προγραμμάτων πολεοδομικών αναπλάσεων

1. Μείωση των επιτρεπόμενων ορίων δόμησης (κυρίως ως προς το ποσοστό κάλυψης) στις περιοχές Θησείο, Μοναστηράκι, Κεραμεικός και Ψυρρή με στόχο τη διασφάλιση περισσότερων ελεύθερων χώρων.

2. Ανάπλαση – επαναχρησιμοποίηση Μεγάλων Οικοδομικών Τετραγώνων (ΜΟΤ), που τώρα βρίσκονται σε πολυδιάσπαση χρήσεων ή σε εγκατάλειψη. Μεταφορά σε αυτά χρήσεων δημόσιου συμφέροντος ή συνολική τους χρήση από την ιδιωτική πρωτοβουλία. Οι χρήσεις δεν θα πρέπει να είναι μονοδιάστατου χαρακτήρα (λ.χ. λειτουργία καταστημάτων υγειονομικού χαρακτήρα όπως μπαρ, εστιατόρια, καφέ) αλλά και ούτε να οδηγούν στη λειτουργία ή στη χρησιμοποίηση μόνο των ισόγειων των κτιρίων.

3. Επιδότηση προγραμμάτων για την ανακαίνιση των εγκαταλελειμμένων κτηρίων του Ιστορικού Κέντρου με προϋποθέσεις **α) τη συνολική αξιοποίηση τους (όχι στην πόλη των «ισογείων») και β) τη φιλοξενία και χρήσεων που δεν θα είναι αποκλειστικά υγειονομικού ενδιαφέροντος.**

4. Ειδικό πρόγραμμα διάσωσης διατηρητέων κτιρίων που **βρίσκονται σε εγκατάλειψη.** Το πρόγραμμα προβλέπει α) την ενίσχυση των κινήτρων για την ανακαίνιση των διατηρητέων κτιρίων β) τη δυνατότητα ανταλλαγής – μέσω ΚΕΔ - των διατηρητέων κτιρίων για τα οποία οι ιδιοκτήτες τους δηλώνουν οικονομική αδυναμία για την ανακαίνιση τους γ) την πρόβλεψη, σε περίπτωση κατάρρευσης διατηρητέου κτιρίου για το οποίο ο ιδιοκτήτης δεν ακολούθησε τη διαδικασία του σημείου β), της αναστολής έκδοσης οικοδομικής άδειας για ένα τουλάχιστον έτος ώστε να διερευνηθεί η δυνατότητα απόκτησης του οικοπέδου από το Δημόσιο δ) τη μείωση του ποσοστού κάλυψης και του συντελεστή δόμησης σε περίπτωση κατάρρευσης του διατηρητέου κτιρίου και ανέγερσης νέου κτιρίου.

5. Συγκεκριμενοποίηση των διατάξεων του άρθρου 268 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (ΚΒΠΝ) για τα εγκαταλελειμμένα ακίνητα ώστε να προβλέπεται ο τρόπος κάλυψης της δαπάνης διατήρησης και ανάπλασης των κτιρίων, το ποσοστό συμμετοχής του Δημοσίου και των ΟΤΑ, η συνολική δαπάνη, ο τρόπος υπολογισμού, τους όρους, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος συμψηφισμού της αύξησης της οικονομικής αξίας του ακινήτου και των προσόδων από την οικονομική εκμετάλλευσή. Οι διατάξεις μπορεί να στηρίζονται σε συγγενείς νομοθεσίες, όπως αυτές περί επικίνδυνων οικοδομών.

6. Ενοποίηση ακάλυπτων χώρων και παραχώρηση σε κοινή χρήση δικτύων πεζοδρόμων στο εσωτερικό ενός οικοδομικού τετραγώνου. Η καλύτερη περίπτωση εφαρμογής είναι να αγοράσει λ.χ. ο Δήμος Αθηναίων μικρά προβληματικά οικόπεδα (π.χ. τυφλά ή μη άρτια) και να τα χρησιμοποιήσει ως βάση για τη δι-

εύρυνση της ακάλυπτης ζώνης του οικοδομικού τετραγώνου.

7. Προστασία των ακάλυπτων χώρων των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων μέσα από την εφαρμογή περιγράμματος γύρω από τα κτίρια (οικοδομική γραμμή με παράλληλη μείωση της συνολικής δυνατότητας δόμησης).

8. Επιμερισμός των εξόδων της απαλλοτριώσης μεγάλων κοινοχρήστων χώρων στις ιδιοκτησίες μίας μεγάλης ακτίνας που ωφελείται από το νέο κοινόχρηστο χώρο (αντί δηλαδή της επιβάρυνσης μόνο των παρόδων και του Δήμου).

9. Εφαρμογή του Κοινωνικού Συντελεστή δόμησης, δηλαδή της δυνατότητας παροχής αυξημένου ΣΔ με την προϋπόθεση ότι τμήμα της επιφάνειας παραχωρείται στο Δήμο ή σε κοινωφελή φορέα για κοινόχρηστο χώρο.

10. Συνολική ανάπλαση πεζοδρομίων, μικρών πάρκων, πλατειών του Ιστορικού Κέντρου. Διαπλάτυνση πεζοδρομίων για την άνετη κυκλοφορία των πεζών αλλά και για την αποθάρρυνση της στάθμευσης αυτοκινήτων.

11. Κυκλοφοριακή μελέτη με στόχο την εξυπηρέτηση των λειτουργιών του Ιστορικού Κέντρου, με εφαρμογή των ωραρίων τροφοδοσίας αλλά και την κυκλοφορία (όχι στάθμευση) των πολιτών. Πρόβλεψη για στάθμευση κατοίκων.

12. Ειδικό πρόγραμμα για την αισθητική αναβάθμιση των όψεων των κτιρίων κατ' αντιστοιχία του προγράμματος που εφαρμόστηκε κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004.

13. Επανεργοποίηση του προγράμματος απομάκρυνσης των παράνομων διαφημιστικών πινακίδων από τις προσόψεις και τις οροφές των κτιρίων.

14. Επέκταση της Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων στην Ακαδημία Πλάτωνος και στο Δημόσιο Σήμα.

15. Αναστολή της μελέτης του Δήμου Αθηναίων για την πολεοδομική αναβάθμιση της Ακαδημίας Πλάτωνος.

16. Ανταλλαγή οικοπέδου Νομαρχίας Αθηνών στην Ακαδημία Πλάτωνος – μεταφορά υπηρεσιών Νομαρχίας Αθηνών στην Πλατεία Θεάτρου στο κτίριο της Διπλάρειου Σχολής.

17. Ανέγερση και λειτουργία του Αρχαιολογικού Μουσείου της Πόλης των Αθηνών, κατά προτίμηση εκτός των ορίων του αρχαιολογικού χώρου.

18. Ολοκλήρωση απαλλοτριώσεων στον ευρύτερο χώρο του αρχαιολογικού άλσους (δαπάνη περίπου 2.3 εκ ευρώ).

Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας

1. Συνέχιση των έργων για την ολοκλήρωση της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας κυρίως ως προς τα εξής:

Περιοχή 1. Κεραμεικός – Πειραιώς – Ιερά Οδός – Γκάζι – Θησείο

Σύνδεση Κεραμεικού με την Ιερά Οδό (δια υποσκαφής της οδού Πειραιώς)

Πεζοδρόμηση Ιεράς Οδού έως την Κωνσταντινουπόλεως – ανάπλαση οδού

Απομάκρυνση αμαξοστασίου ΗΛΠΑΠ

Ανάπλαση και ανάδειξη τμήματος οδού Πειραιώς

Διαμόρφωση χώρων πρασίνου στο Γκαζοχώρι

Ολοκλήρωση απαλλοτριώσεων (Γκαζοχώρι, Ερμού δίπλα στο Μουσείο Κεραμεικού, κτίρια στη συμβολή των οδών Ερμού και Αγίων Ασμάτων)

Περιοχή 2. Αρχαία και Ρωμαϊκή Αγορά – Βιβλιοθήκη Διαμόρφωση – ανάπλαση Ο.Τ. Μητροπόλεως – Αρεως – Πανδρόσου – Αιόλου

Περιοχή 3. Ακαδημία Πλάτωνος – Μεταξουργείο – Ψυρρή

Ανάδειξη Αρχαιολογικού Χώρου Ακαδημίας Πλάτωνος
Μορφολογικές επεμβάσεις στις όψεις των κτιρίων επί των αρχαιολογικών χώρων

Ανάπλαση περοχής Δημοσίου Σήματος – Μεταξουργείου

Ανάπλαση περιοχής Ψυρρή

Εκσυγχρονισμός δικτύων περιοχής (αφορά δίκτυο ομβρίων για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου της Ακαδημίας Πλάτωνος)

Ολοκλήρωση απαλλοτριώσεων στην Ακαδημία Πλάτωνος

Περιοχή 5. Εμπορικό Τρίγωνο (Σταδίου – Μητροπόλεως)

Αποκατάσταση όψεων διατηρητέων κτιρίων στις οδούς Ερμού, Αθηνάς και Μητροπόλεως

Αποκατάσταση και ανάδειξη κτιρίων στα μέτωπα της Πλ. Αγίας Ειρήνης

Ανάπλαση Ο.Τ. 10 (Αιόλου-Ευρυπίδου - Αριστείδου - Σοφοκλέους)

Περιοχή 6. Ολυμπείο-Ζάππειο-Στάδιο-Αρδηττός

Πεζοδρόμηση Λεωφόρου Ολγας

Πεζοδρόμηση της Λεωφόρου Βασιλέως Κων/νου από Στάδιο έως Ν. Θεοτόκη

Διαπλάτυνση της Αθ. Διάκου

Πεζοδρόμηση τμήματος Λεωφόρου Αμαλίας από Φιλελλήνων έως την Αθ. Διάκου

ΑΞΟΝΑΣ 2 – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ

1. Αντιμετώπιση του υπαίθριου εμπορίου με την μετεγκατάσταση των μικροπωλητών σε οργανωμένο υποδοχέα εκτός Ιστορικού Κέντρου.

2. Προσπάθεια διατήρησης μικρών βιοτεχνιών όπου αυτό δεν είναι επιβαρυντικό για το περιβάλλον.

3. Δημιουργία δρόμων μικτών χρήσεων εμπορικού, κυρίως, χαρακτήρα.

4. Αξιοποίηση νέου αναπτυξιακού νόμου για την προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων και την ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας – ενσωμάτωση δράσεων νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.

5. Ειδικό Ταμείο για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που ήδη δραστηριοποιούνται σε περιοχές στο Κέντρο – **το «ΤΕΜΠΜΕ» του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας.**

6. Επιδότηση εργασίας για φθίνουσες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ξενοδοχεία που δραστηριοποιούνται στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

7. Επιδότηση ενοικίου (για τρία έτη) σε νέες επιχειρήσεις για εγκατάσταση των γραφείων τους (έδρα) σε περιοχές του Ιστορικού Κέντρου.

8. Απαλλαγή από τη φορολογία εισοδήματος για πέντε έτη σε νέους που θα δημιουργήσουν μικρές επιχειρήσεις (εκτός του χώρου της συχαγωγίας και της εστίασης) στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

9. Επιλεξιμότητα των ξενοδοχείων στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας για ένταξη στον αναπτυξιακό νόμο.

10. Αυστηρός φορολογικός έλεγχος στα καταστήματα που δραστηριοποιούνται στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας – όριο («πλαφόν») στον αριθμό των καταστημάτων ανά χρήση.

11. Επαναφορά των ρυθμίσεων της Ολυμπιακής περιόδου για τη λειτουργία του Κέντρου (πρόγραμμα φορτοεκφορτώσεων και τροφοδοσίας, ασφάλεια, πρόγραμμα καθαριότητας, ...).

12. Εισαγωγή νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων για την χρηματοδότηση προγραμμάτων πολεοδομικών παρεμβάσεων. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρεται το εργαλείο TIF (Tax Increment Financing) με το οποίο χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις υπό μορφή δανείου με βάση την αύξηση της φορολόγησης της υπερβαζίας που δημιουργείται από τη συγκεκριμένη παρέμβαση.

ΑΞΟΝΑΣ 3 – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

1. Ενσωμάτωση της κοινωνικής κατοικίας (μέσω ΟΕΚ) όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες της Ευρώπης – εναλλακτικά αγορά από τον ΟΕΚ διαμερισμάτων – κτιρίων στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας με στόχο την εγκατάσταση δικαιούχων του ΟΕΚ.

2. Μεταφορά Ο.ΚΑ.ΝΑ σε περιφερειακά νοσοκομεία.

3. Χωροθέτηση κοινωνικών λειτουργιών ώστε να εξασφαλισθούν χώροι για την εγκατάσταση βασικών υποδομών κατοικίας (π.χ. σχολεία, παιδικές χαρές, ΚΑΠΗ, κ.α.) με στόχο τη διατήρηση και ενίσχυση του κοινωνικού ιστού.

ΑΞΟΝΑΣ 4 – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ

1. Υποχρεωτική εισαγωγή βιοκλιματικών χαρακτηριστικών και

προδιαγραφών ενεργειακής απόδοσης κτιρίων για κάθε κτίριο στο Ιστορικό Κέντρο, ιδίως για τα δημόσια κτίρια αλλά και για τα νέα κτίρια.

2. Διάσωση ελεύθερων χώρων (βλ. Αξονας 6, μέτρο 3) με στόχο την αύξηση του αστικού πρασίνου.

3. Βιοκλιματική ανάπλαση ελεύθερων χώρων με στόχο τη βελτίωση της θερμικής άνεσης – χρήση ψυχρών υλικών και ενσωμάτωση υδάτινων στοιχείων σε ανοιχτούς χώρους.

4. Ανάπλαση και Ανάδειξη Βοτανικού Κήπου και Ελαιώνα, που μπορεί να αποτελέσει το μεγάλο πάρκο του Κέντρου της Αθήνας.

ΑΞΟΝΑΣ 5 – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ

1. Συνολική αναβάθμιση μέσω προγραμμάτων Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων όλων των ιστορικών κτηρίων και μνημείων του Ιστορικού Κέντρου. Ανάδειξη κάθε πτυχής της ιστορικότητας (σύγχρονης ή αρχαίας) του Ιστορικού Κέντρου.

2. Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών με στόχο την ενιαία εικόνα πολιτιστικού χαρακτήρα του Ιστορικού Κέντρου.

Καταγραφή και προβολή όλων των κτηρίων όπου έζησαν διάφορα ιστορικά πρόσωπα ή καλλιτέχνες.

3. Μικρής έκτασης διορθωτική ανάπλαση της Πλατείας Ομονοίας και χρήση από δημόσιες υπηρεσίες των κτηρίων που βρίσκονται στο μέτωπο της οδού Αθηνάς.

4. Δημιουργία περιοχών ή οδών «ονομασίας προέλευσης» με επιδοτούμενες χρήσεις ιδιαίτερου χαρακτήρα (γκαλερί, εκθεσιακοί χώροι, μικροί συνεδριακοί χώροι, μικρά ξενοδοχεία, καταστήματα πώλησης ειδών τέχνης, ειδών γενικότερου πολιτισμού, ειδών διακόσμησης, υγιεινής διατροφής, κ.λπ.). Στο πλαίσιο αυτό δρόμοι συνολικά ή μικρές περιοχές μπορούν να «ονομαστούν» ή να χαρακτηριστούν από μια συγκεκριμένη εμπορική χρήση (π.χ. Ευριπίδου, Αθηνάς, Βύσσης, Σοφοκλέους, Ερμού από Μοναστηράκι έως Αγίων Ασωμάτων, Ψυρρή, Μοναστηράκι, κ.ά.).

5. Πολλαπλασιασμός υπαίθριων ανοικτών εκθέσεων τέχνης. Σταθερότητα στην επιλογή των χώρων (π.χ. Πλατεία Ομονοίας). Πριμοδότηση για την εγκατάσταση – λειτουργία χώρων τέχνης στο Ιστορικό Κέντρο.

ΑΞΟΝΑΣ 6 – ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ

1. Δημιουργία συντονιστικού οργάνου υψηλού πολιτικού κύρους & δυνατοτήτων, το οποίο θα καθορίσει τη πολιτική και το πρόγραμμα δράσης, θα καταναίμει τις ενέργειες του κάθε φορέα & θα αναλάβει τη παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Στο Συντονιστικό Όργανο συμμετέχουν τα Υπουργεία ΠΕΚΑ, Πολιτισμού, Εσωτερικών, Προστασίας Πολίτη, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οικονομικών, Οικονομίας, η Περιφέρεια Αττικής, η Νομαρχία Αθηνών (όσο διατηρείται) και ο Δήμος Αθηναίων. **Το συντονισμό ασκεί το ΥΠΕΚΑ.** Στις Συνεδριάσεις του Σ.Ο. συμμετέχουν κατά περίπτωση και φορείς σε θέματα αρμοδιότητας τους (λ.χ. το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης λόγω ΕΦΕΤ, Εμπορικός Σύλλογος Αθηνών, ΕΞΑ, ...).

2. Δημιουργία Τράπεζας Γης που θα περιλαμβάνει το σύνολο των διαθέσιμων ακινήτων στο Ιστορικό Κέντρο (κτίρια, ελεύθεροι χώροι).

3. Ειδικό πρόγραμμα της ΚΕΔ για την απόκτηση (από το Δημόσιο) ιδιωτικών κτιρίων/οικοπέδων στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας με ανταλλαγή δημόσιας περιουσίας σε άλλες περιοχές της Αθήνας/Αττικής/Ελλάδας.

4. Μεταφορά αρμοδιοτήτων (λ.χ. έλεγχος χρήσεων γης, έλεγχοι σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, αδειοδοτήσεις επιχειρήσεων) από τα συναρμόδια Υπουργεία στην Περιφέρεια Αττικής και στο Δήμο Αθηναίων.

5. Συνεργασία μεταξύ Υπουργείου Οικονομίας, ΕΛΑΣ & Δημοτικής αστυνομίας σχετικά με την αντιμετώπιση του παράνομου υπαίθριου εμπορίου.

6. Ανοικτό πλαίσιο διαβούλευσης με τους κατοίκους και τους επιχειρηματίες της περιοχής – συστηματική συνεργασία με τις Επιτροπές Κατοίκων και των ΜΚΟ.

ΑΞΟΝΑΣ 7 – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

1. Αναπτυξιακός νόμος Υπουργείου Οικονομίας και ΕΣΠΑ 2007-2013.

2. Συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο πλαίσιο ειδικών προγραμμάτων αναπλάσεων.

3. Πρόγραμμα χορηγικών αναπλάσεων στο πρότυπο των αστικών παρεμβάσεων στους ΟΑ 2004 (κατοικίες στο Δουργούτι, πλατεία Μαβίλη, κ.α.).

4. Συμμετοχή των τραπεζών που βρίσκονται εγκαταστημένες στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας καθώς από την υλοποίηση του σχεδίου ανάπλασης θα προκύψουν υπεραξίες για τα ακίνητα ιδιοκτησίας τους.

5. Ποσοστό του ΦΠΑ που εισπράττεται από εμπορικές συναλλαγές στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας κατατίθεται σε ειδικό κωδικό του Πράσινου Ταμείου και χρησιμοποιείται για έργα στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.

6. Εσοδα από το ΕΤΕΡΠΣ για πολεοδομικές παρεμβάσεις.

7. Πρόγραμμα κινήτρων για την προστασία του αδόμητου και δομημένου περιβάλλοντος μέσω της φορολογικής νομοθεσίας.

ΑΞΟΝΑΣ 8 – ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

1. Δημιουργία Γραφείου Ιστορικού Κέντρου Αθήνας κατ' αναλογία του Γραφείου Πλάκας.

2. Προετοιμασία και κατάθεση σε τρίμηνη βάση έκθεσης προόδου από το Συντονιστικό Όργανο. Η έκθεση θα βασίζεται στην αποτύπωση και σύγκριση συγκεκριμένων δεικτών προόδου και θα κοινοποιείται και στη Βουλή των Ελλήνων.

3. Αξιολόγηση προόδου – με τη διατύπωση γνώμης - του Σχεδίου για την ανασυγκρότηση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας από την Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής σε τρίμηνη βάση.

4. Ανακοίνωση εκθέσεων και αξιολογήσεων στο διαδίκτυο.

Τέλος η Επιτροπή:

1. καλεί τη Βουλή των Ελλήνων να ενεργοποιήσει – μέσω ειδικών εκπομπών - το Κανάλι της Βουλής ως προς το θέμα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας και χαιρετίζει την ανταπόκριση του Καναλιού της Βουλής προς την κατεύθυνση της παρουσίας ζητημάτων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος,

2. προσκαλεί τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο στην Ελλάδα να εντείνει την παρουσίαση των ζητημάτων που αναφέρονται στο Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας,

3. προτρέπει την Ελληνική Κυβέρνηση να ενισχύσει το πλαίσιο ενεργοποίησης των ΜΚΟ και των Επιτροπών Πολιτών στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας,

4. επισημαίνει τη μεγάλη σημασία της ενημέρωσης, διαβούλευσης και συμμετοχής των πολιτών σε δράσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας,

5. αναθέτει στον Πρόεδρό της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να υποβάλλει ως εισήγηση το παρόν Πόρισμα στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων με την παράκληση να διαβιβασθεί στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και στα μέλη της Βουλής των Ελλήνων και να αναρτηθεί στο δικτυακό τόπο της Βουλής των Ελλήνων,

6. αναθέτει στον Πρόεδρό της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να αποστέλλει το παρόν Πόρισμα σε κάθε φορέα που αναπτύσσει πολιτική, επιστημονική ή κοινωνική δραστηριότητα στο ζήτημα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας.

Ε3.3.1 Αποτίμηση προόδου στο θέμα του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας

Στο διάστημα 3.2010 έως 7.2010, η Επιτροπή διαπίστωσε σχετική ενεργοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων για το θέμα του

Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας, κυρίως σε ότι αφορά το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη (ενίσχυση μέτρων ασφάλειας, κατάρτιση σχεδίου μέτρων διυπουργικής εμβέλειας). Πλην όμως οι ρυθμοί είναι αργοί και το πρόβλημα δεν λύνεται με αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και πιλοτικές μελέτες, καθώς δεν υπάρχει πίστωση χρόνου και θα ήταν λάθος να περιμένουμε άλλα δύο-τρία χρόνια για να είναι διαθέσιμα τα αποτελέσματα μελετών τέτοιου. Ζητούμενο παραμένει επίσης η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων αλλά και ο ενιαίος επιτελικός συντονισμός.

Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, ζήτησε (Ιούνιος 2010) από τους εμπλεκόμενους φορείς (ΥΠΕΚΑ, Υπ. Εσωτερικών, Υπ. Πολιτισμού και Τουρισμού, Υπουργείο Προστασίας Πολίτη, Υπουργείο Υγείας, Υπερνομαρχία Αθηνών, Νομαρχία Αθηνών, Δήμος Αθηναίων) ενημέρωση για την πρόοδο στην υλοποίηση πολιτικών και μέτρων για την προστασία του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας. **Εκ των φορέων αυτών απήντησαν το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και η Υπερνομαρχία Αθηνών. Απάντηση έστειλε και ο Δήμος Αθηναίων με την οποία όμως καταγγέλλεται η πρόθεση της Επιτροπής να παρακολουθεί την υλοποίηση των μέτρων για το Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας.**

Ε3.4 Αέρια εσωτερική ρύπανση, ρύπανση ατμόσφαιρας και επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.

A. Εισαγωγή

1. Αναφορικά με τη ρύπανση του εσωτερικού περιβάλλοντος υπάρχουν τρεις βασικές αιτίες που τη δημιουργούν:

- α. η μεταφορά των ρύπων από το εξωτερικό περιβάλλον στο εσωτερικό,
- β. η εσωτερική παραγωγή των ρύπων, δηλαδή, τα υλικά συστήματα που υπάρχουν μέσα στο χώρο και που παράγουν ρύπους και
- γ. η ανθρωπογενής δραστηριότητα, (το κάπνισμα, η κατανάλωση καταναλωτικών προϊόντων, το μαγείρεμα και μία σειρά άλλων παραγόντων).

2. Οι κύριοι ρύποι που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον και εισέρχονται μέσα στο χώρο είναι το όζον, τα οξειδία του θείου, το ασβέστιο, το χλώριο, το κάδμιο, τα αιωρούμενα σωματίδια, οι φυτικές οργανικές ενώσεις.

3. Ρύποι που παράγονται μέσα στα κτίρια εξαιτίας ουσιαστικά των συστημάτων και των υλικών που χρησιμοποιούνται, είναι οξειδία του αζώτου, μονοξείδιο του άνθρακα, διοξείδιο του άνθρακα, σωματίδια, Οργανικές ενώσεις Αμμωνία, Πολυκυκλικοί Υδρογονάνθρακες, Νικοτίνη, Υδράργυρος, Αερολύματα, Αλλεργιογόνα και Μικροοργανισμοί.

4. Η ποιότητα του εσωτερικού αέρα επηρεάζεται από τους παρακάτω παράγοντες :

α. Την **ποιότητα του εξωτερικού αέρα**. Η ποιότητα αέρα σε έναν εσωτερικό χώρο μεταβάλλεται σε συνάρτηση με τις μεταβολές στην σύσταση του εξωτερικού αέρα και με ρυθμό ανταπόκρισης που εξαρτάται από την διαπερατότητα της δομής του κτιρίου, την φύση των ρύπων κλπ.

β. Την **εσωτερική παραγωγή ρύπων**. Οι κύριες εσωτερικές πηγές ρύπων είναι:

β1. Τα δομικά υλικά, τα χρώματα, τα έπιπλα και τα λοιπά υλικά που χρησιμοποιούνται στο εσωτερικό του κτιρίου.

β2. Οι δραστηριότητες των ανθρώπων στους εσωτερικούς χώρους (χρήση κουζίνας αερίου, μαγείρεμα, καθαρισμός του χώρου, κάπνισμα, χρήση καταναλωτικών προϊόντων και ακόμη η ίδια η παρουσία των ατόμων)

B. Διαπιστώσεις – Προτάσεις

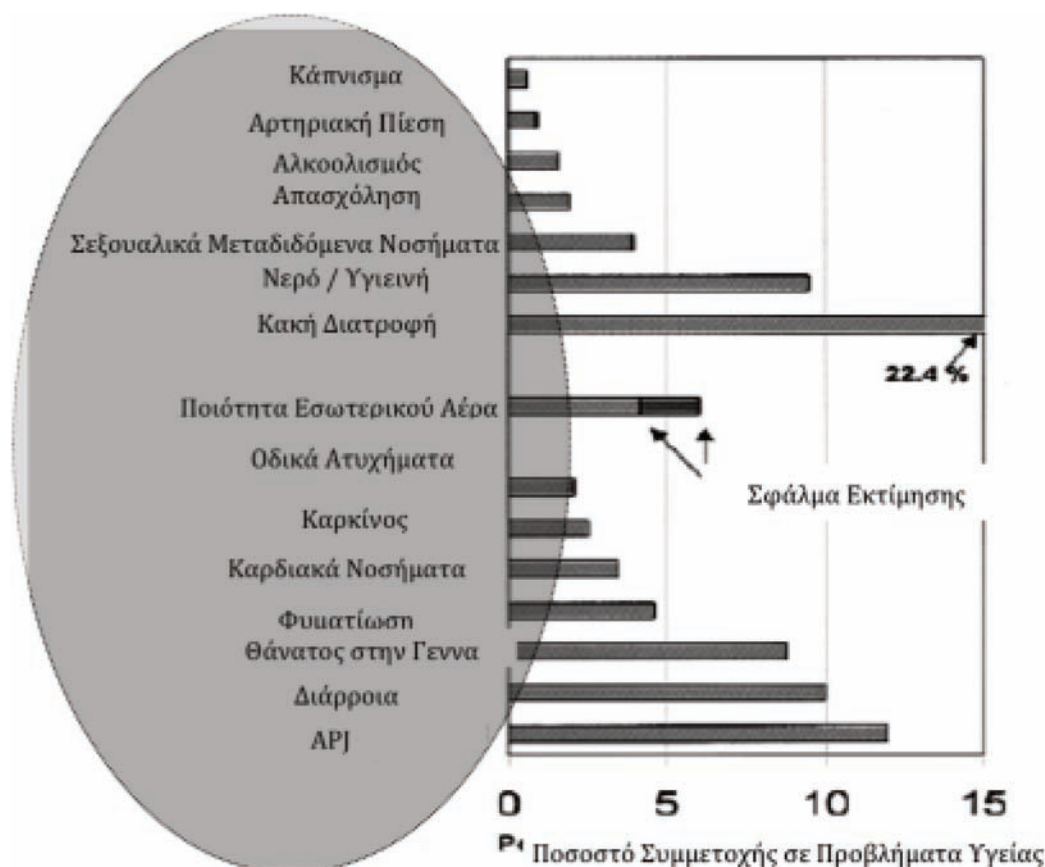
1. Οι κύριοι ρυπαντές στις αστικές περιοχές της Ελλάδας είναι η κυκλοφορία των οχημάτων, η βιομηχανία και η θέρμανση παρατηρώντας ότι η κυκλοφορία των οχημάτων είναι με μεγάλη απόσταση σημαντικότερη αυτή τη στιγμή.

2. Το 90% των εκπεμπόμενων σωματιδίων από πετρελαιοκίνητα αυτοκίνητα, τα πάρα πολύ μικρά «PM1», παράγεται από ένα μόλις 5% πετρελαιοκίνητων οχημάτων στην Αθήνα (σε αντίθεση με τις ευρωπαϊκές πόλεις όπου υπάρχει 50%)

3. Από μετρήσεις που ξεκίνησαν να πραγματοποιούνται από το 1985 άρχισε να γίνεται φανερό ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση και κυρίως η σωματιδιακή έχει δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία, άμεσες και μακροχρόνιες (υποκλινικά συμπτώματα, μειωμένη αναπνευστική ικανότητα, αναπνευστικά συμπτώματα).

4. Στις επιπτώσεις της αέριας ρύπανσης συμπεριλαμβάνεται και αύξηση της θνησιμότητας. Παρατηρείται 0.6% αύξηση στην ημερήσια ολική θνησιμότητα όταν τα αιωρούμενα σωματίδια (PM10) αυξάνονται κατά μόλις 10 µg/m³. Αυτή η επίδραση αφορά την ίδια μέρα και την επόμενη μέρα και στη συνέχεια μειώνεται η επίδραση. Ειδικά για τους θανάτους από καρδιακές και αναπνευστικές αιτίες που η αύξηση που παρατηρείται είναι από 0.6% - 0.8% ημερήσια για όλο τον πληθυσμό. Αν ληφθούν υπόψη οι επιδράσεις 40 ημερών, τότε η αύξηση είναι 1.6% για 10 µg/m³ μέσο όρο αύξησης των PM10.

5. Πολύ πρόσφατα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταδεικνύουν ότι το 60 % του άσθματος το οποίο παρατηρείται στην Ελλάδα οφείλεται στη ρύπανση του εσωτερικού περιβάλλοντος.

6. Παρατηρείται αύξηση στις εισαγωγές επειγόντων περιστατικών καταρχήν από κρίσεις άσθματος στα παιδιά, περίπου 1% μέχρι της ηλικίας των 14 ετών. Από χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια και άσθμα σε άτομα που είναι πάνω από 65 ετών, επίσης, περίπου 1% αύξηση. Από όλες τις καρδιακές αιτίες σε άτομα που είναι άνω των 65 ετών, 0,7%. Από ισχαιμική καρδιοπάθεια ειδικότερα πάλι σε ηλικιωμένα άτομα, 0,8%.

7. Σύμφωνα με μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος CAFE (Clean Air For Europe) της Ευρωπαϊκής Ένωσης το προσδόκιμο επιβίωσης λόγω της έκθεσης σε αιωρούμενα σωματίδια θα μειωθεί περίπου κατά 6 μήνες το 2020, αν τα επίπεδα αέριας ρύπανσης παραμείνουν τα ίδια.

8. Τα στοιχεία από μετρήσεις που πραγματοποίησε το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε περισσότερα από 1000 κτήρια σε όλη τη χώρα (κατοικίες, σχολεία, νοσοκομεία, κλινικές, γραφεία, μουσεία, αθλητικά κέντρα) αποδεικνύουν ότι στους πιο επιβαρυνμένους εσωτερικούς χώρους συγκαταλέγονται οι σχολικές αίθουσες, τα διάφορα κέντρα διασκέδασης, τα χειρουργεία, κ.ά.

9. Ειδικότερα για τις σχολικές αίθουσες στο 75% των σχολείων που εξετάστηκαν παρουσιάζεται συγκέντρωση διοξειδίου του άνθρακα κατά πολύ μεγαλύτερη από το όριο των 600-700 ppm (μερικές φορές φτάνει περίπου και στα 2500-3000 ppm). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη συγκέντρωσης των μαθητών και τη μείωση της μαθησιακής τους ικανότητας. Επιπρόσθετα η συγκέντρωση οργανικών πτητικών ενώσεων στα σχολικά κτίρια ξεπερνά τα όρια στα περισσότερα σχολικά κτίρια.

10. Η συγκέντρωση του διοξειδίου του άνθρακα στα ελληνικά σχολεία ξεπερνά κατά πολύ το όριο των προτύπων. Το γεγονός

αυτό δημιουργεί σημαντικά προβλήματα συγκέντρωσης και μαθησιακής ικανότητας στους μαθητές.

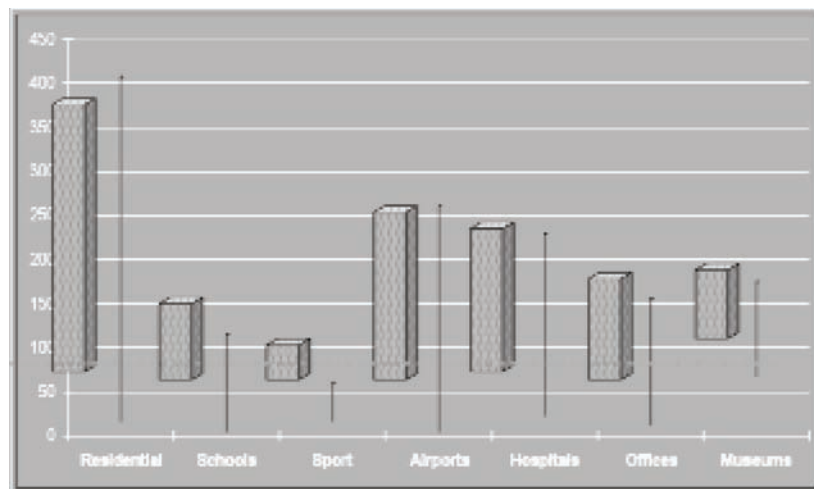
11. Τα επίπεδα του αερισμού στο 70 τοις εκατό των σχολικών κτιρίων είναι μικρότερα από τα οριζόμενα από τα πρότυπα.

12. Η χρήση των μαρκαδόρων μέσα στις σχολικές αίθουσες δημιουργεί σοβαρή αύξηση στις συγκεντρώσεις οργανικών πτητικών ενώσεων, ενώ θεωρείται αναγκαία η χρήση φωτοκαταλυτικών βαφών για τους εσωτερικούς χώρους των σχολείων.

13. Σε έρευνα που έγινε σε 10 νυχτερινά μπαρ παρατηρήθηκαν συγκεντρώσεις αιωρούμενων σωματιδίων που φτάνουν έως τα 1600 μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο με όριο τα 40. Στην πραγματικότητα ένα νέος ο οποίος παρέμεινε στο μπαρ για κάποιες ώρες ήταν σαν να είχε καπνίσει περίπου 100 τσιγάρα, έστω και αν δεν κάπνισε.

14. Η συγκέντρωση των PM2.5 σε 50 κατοικίες στην Ελλάδα μεταβάλλεται σαν συνάρτηση του ρυθμού αερισμού και της καπνιστικής δραστηριότητας. Η συγκέντρωση σε κτίρια μη καπνιζόντων κυμαίνεται περί τα 20-40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ενώ σε κτίρια καπνιζόντων ξεπερνά τα 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

15. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 17 χειρουργεία σε νοσοκομεία στην Αττική τα επίπεδα των οργανικών πτητικών ενώσεων υπερβαίνει τα όρια αγγίζοντας τα όρια της τοξικής έκθεσης. Ειδικότερα σε αίθουσα του νοσοκομείου Παίδων η συγκέντρωση -με όριο το 0,02,- μετρήθηκε στο 40 και στο 50 για μεγάλα χρονικά διαστήματα, διαστήματα τα οποία ήταν 4 και 5 χρόνια.

Η συγκέντρωση των σωματιδίων PM_{2.5} και PM_{2.5} στα ελληνικά κτήρια ξεπερνά κατά πολύ τα επιτρεπτά όρια (Στοιχεία Παν/μιου Αθηνών, 2010)

16. Στην Ελλάδα χρησιμοποιούνται υλικά (για τη βαφή, την καθαριότητα των σπιτιών, κ.ά.) τα οποία δεν πληρούν τις προδιαγραφές και κυκλοφορούν από συγκεκριμένες αλυσίδες πολυκαταστημάτων χωρίς κανένα έλεγχο. Σε χώρες της Ε.Ε. τα προϊόντα συνοδεύονται από ειδικά σήματα ποιότητας και οικολογικά σήματα που παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά του προϊόντος σε σχέση με τη ρύπανση που προκαλούν. Στη Γαλλία ειδικότερα είναι υποχρεωτικό από 1ης Ιανουαρίου 2010 πριν κυκλοφορήσει οποιοδήποτε υλικό να έχει μετρηθεί αναφορικά με τους ρύπους που παράγει στις 28 πρώτες ημέρες της χρήσης του και να υπάρχει αναφορά πως το προϊόν επιδρά στον άνθρωπο.

17. Η τεχνολογία υλικών για την βελτίωση της ποιότητας του εσωτερικού αέρα έχει αναπτυχθεί σε εξαιρετικό βαθμό και προσφέρει μεγάλες δυνατότητες άμεσης αξιοποίησης της. Προς την κατεύθυνση αυτή απαιτείται η ανάληψη σχετικών νομοθετικών πρωτοβουλιών.

Επισημαίνεται ότι με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή για την ποιότητα του αέρα σε εσωτερικούς χώρους, η Επιτροπή Περιβάλλοντος απηύθυνε αίτημα προς τα Υπουργεία Περιβάλλοντος, Υγείας και Παιδείας να καταθέσουν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος.

Ε4. Διαχείριση των απορριμμάτων

A. Γενικό Πλαίσιο

1. Σύμφωνα με την Οδηγία 99/31 προβλέπεται η σταδιακή εκτροπή των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων (BAA) από τους ΧΥΤΑ (2,7 mio/ετος).

2. Σύμφωνα με την Οδηγία 29404/3508/2002 προβλέπεται η θέσπιση προδιαγραφών για τις εγκαταστάσεις και την πρακτική της υγειονομικής ταφής, συμπεριλαμβανομένης της εκτροπής των BAA, καθώς αυτά προκαλούν τις περισσότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ΧΥΤΑ.

Συγκεκριμένα:

- ΜΕΧΡΙ 16/7/2010 : Οι ΧΥΤΑ μπορούν να δέχονται έως το 75% των BAA που είχαν παραχθεί το 1995
- ΜΕΧΡΙ 16/7/2013 : Οι ΧΥΤΑ μπορούν να δέχονται έως

το 50% των BAA που είχαν παραχθεί το 1995

- ΜΕΧΡΙ 16/7/2020 : Οι ΧΥΤΑ μπορούν να δέχονται έως το 35% των BAA που είχαν παραχθεί το 1995

- ως το 2010 1,1 mio το/ έτος ως το 2013 1,9 mio.

3. Η νέα Οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα (2008/98) πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή έως τις 12.12.2010. Βασικά σημεία της Οδηγίας είναι:

- τίθεται στόχος ανακύκλωσης 50% μέχρι το 2020,
- θεσμοθετείται διακριτή διαχείριση των οργανικών αποβλήτων (χωριστή συλλογή στην πηγή των οργανικών),
- τίθενται κριτήρια τέλους ζωής των αποβλήτων ,
- ιεραρχείται η ενεργειακή αξιοποίηση πριν την ταφή (θερμική ή αναερόβια επεξεργασία),
- ορίζεται η αποτέφρωση με βάση την ενεργειακή απόδοση (>0,65 για νέες εγκαταστάσεις),
- ιεραρχεί τις μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων ως εξής:

- α) πρόληψη,
- β) προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση,
- γ) ανακύκλωση,
- δ) άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ανάκτηση ενέργειας, και
- ε) διάθεση.

4. Η νέα Οδηγία θέτει στα κράτη-μέλη τους ακόλουθους συγκεκριμένους στόχους:

α) έως το 2020, αύξηση τουλάχιστον στο 50%, κατά βάρος, της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των υλικών αποβλήτων, όπως το χαρτί, το μέταλλο, το πλαστικό και το γυαλί από νοικοκυριά και ενδεχομένως άλλης προέλευσης, στο βαθμό που τα απόβλητα αυτά είναι παρόμοια με τα απόβλητα των νοικοκυριών,

β) έως το 2020 αύξηση τουλάχιστον στο 70% κατά βάρος της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και ανάκτηση άλλων υλικών, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών υγειονομικής ταφής όπου γίνεται χρήση αποβλήτων για την υποκατάσταση άλλων υλικών, μη επικίνδυνων αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων.

5. Η ιεράρχηση στην διαχείριση των αποβλήτων τοποθετεί την πρόληψή ως πρώτη προτεραιότητα και την τελική διάθεση υπολειμμάτων σε ΧΥΤΥ ως τελευταία.

6. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν μειώσει, επιτυχώς, την εξάρτηση από τους ΧΥΤΑ, το έχουν κάνει με συνδυασμό ανακύκλωσης, βιολογικής επεξεργασίας (π.χ. κο-

μποστοποίηση και αναερόβια χώνεψη) και ενεργειακής αξιοποίησης.

7. Οι χώρες της Ευρώπης που εμφανίζουν τα υψηλότερα επίπεδα ανακύκλωσης, εμφανίζουν επίσης υψηλά επίπεδα Ενεργειακής Αξιοποίησης και χαμηλά επίπεδα εξάρτησης από τους ΧΥΤΑ.

Β. Η κατάσταση στην Ελλάδα

1. Στην Ελλάδα ο μέσος όρος (μ.ο.) της κατά κεφαλήν παραγωγής αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ) ήταν **441 kg/άτομο/έτος** (ΕΣΥΕ 2003), ποσότητα η οποία βαίνει συνεχώς αυξανόμενη (+22% κατά την 8-ετία 1996-2003) ακολουθώντας την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την αλλαγή του τρόπου διαβίωσης. Για την Ε.Ε. η προβολή για το 2020 είναι 680 Kg/άτομο/έτος.

2. Οι υποχρεώσεις της Ελλάδας ως προς την εναλλακτική διαχείριση είναι:

Συσκευασίες - Αξιοποίηση κατά 50-65% κ.β. μέχρι το 2006 και μίν 60% μέχρι το 2012 με ανακύκλωση κατά 25-45% κ.β. μέχρι το 2006 και μίν 55% μέχρι το 2012. Ορυκτέλαια – Συλλογή κατά 70% και αναγέννηση 80% εξ αυτών έως το 2006.

Ηλεκτρικές στήλες & συσσωρευτές – Χωριστή συλλογή απορ-

ρύπανση και ανακύκλωση.

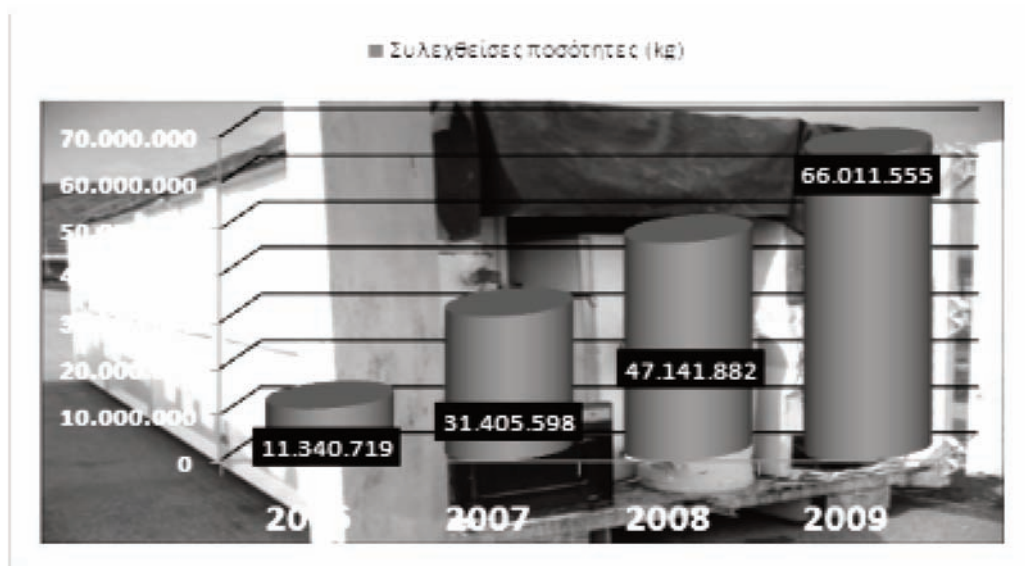
Ηλεκτρικός & ηλεκτρονικός εξοπλισμός - Χωριστή συλλογή αξιοποίηση και ανακύκλωση τουλάχιστον 4 κιλά ανά κάτοικο το έτος.

Παλαιά ελαστικά, Οχήματα Τέλους Ζωής– Χωριστή συλλογή, απορρύπανση, αξιοποίηση, ανακύκλωση.

3. Αναφορικά στα **Απόβλητα ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών** τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην Επιτροπή αναφέρουν:

α. Σε σχέση με τις τοποθετήσεις κάδων	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΕΒΛΗΜΜΕΝΩΝ ΔΗΜΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΤΟΠΟΘΕΤΗΜΕΝΟΙ ΚΑΔΟΙ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ			
31/12/2005	9	565.302	0
31/12/2006	182	4.581.904	68
31/12/2007	315	6.426.380	110
31/12/2008	420	7.395.799	200
31/12/2009	486	8.015.934	230

β. Οι συλλεχθείσες ποσότητες ανά κάτοικο αποτυπώνονται ως εξής:

γ. Αναφορικά με τις τοποθετήσεις κάδων για Φορητές Ηλεκτρικές Στήλες, έως το Μάρτιο 2010 τα στοιχεία έχουν ως εξής:

Σημεία	Αριθμός
Δήμοι & Δημόσιοι Φορείς	8.400
Σχολεία	12.500
Supermarkets	3.200
Αλυσίδες Τηλεπικοινωνίας	2.500
Εμπορικά Καταστήματα	10.400
Επιχειρήσεις	11.000
ΣΥΝΟΛΟ	48.000

δ. Αναφορικά στα Οχήματα Τέλους Κύκλου Ζωής τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην Επιτροπή αναφέρουν:

-Οχήματα που έχουν ανακυκλωθεί - Ποσοστό ανακύκλωσης το 2008 : 87%

- Ανακύκλωση Επικίνδυνων Υλικών (Ορυκτέλαια – Συσσωρευτές – Υγρά – Φρέον – Φίλτρα – Τακάκια) – 2008: 827.511 τόνοι

ε. Αναφορικά με την ανακύκλωση Συσκευασιών τα στοιχεία

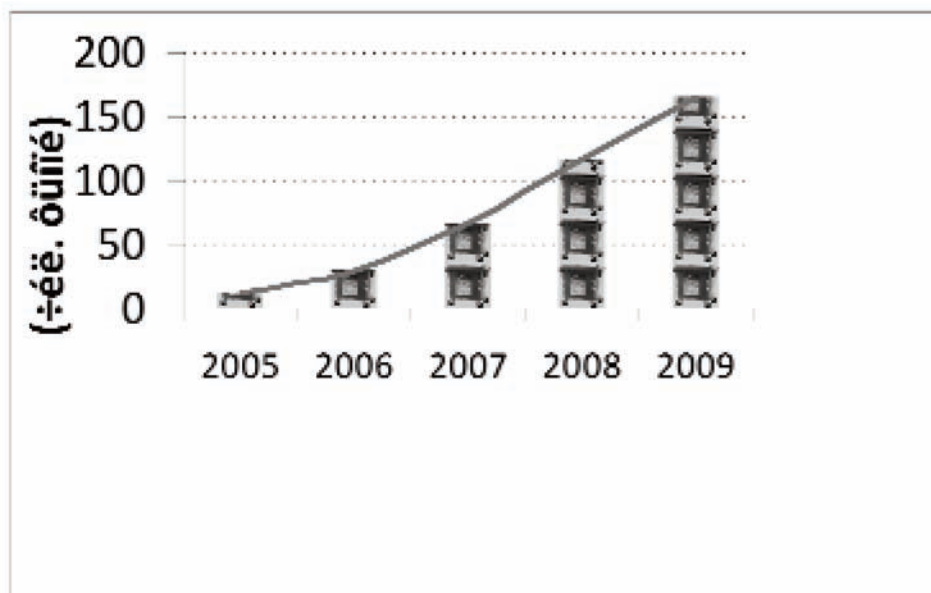
που παρουσιάστηκαν στην Επιτροπή αναφέρουν:

Δείκτης	2005	2006	2007	2008	2009
Εξυπηρ. κάτοικοι (εκ.)	2,5	4,3	6,1	6,6	7,6
Συμβεβλημένοι Δήμοι	211	337	446	610	648
ΚΔΑΥ	9	12	15	18	22
Μπλε Κάδοι	10.767	25.103	51.602	76.530	98.177
Οχήματα συλλογής	32	95	140	236	327
Τσάντες ανακύκλωσης (εκ.)	0,16	0,7	1,2	1,7	2,0
Θέσεις εργασίας	171	510	680	1.052	1.578

-Αποτελέσματα σε τόνους

Δείκτης	2005	2006	2007	2008	2009
Απόβλητα συσκευασίας	63.551	266.623	344.362	400.033	432.013
Χαρτί εντύπων	8.810	19.660	35.245	56.512	79.146

- Μπλε κάδοι – Ανάκτηση Αποβλήτων Συσκευασίας

4. Υπολογίζεται ότι ακόμα λειτουργούν περισσότεροι από 300 χώροι ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) σε όλη την επικράτεια. Ενδεικτικό του προβλήματος είναι ότι εκκρεμεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η επιβολή προστίμου που μπορεί να φθάσει και τα 4 δισ. Ευρώ.

5. Βρίσκονται σε κατάσταση αποκατάστασης 456 ΧΑΔΑ εκ των οποίων οι 303 είναι υψηλής και μέσης επικινδυνότητας.

6. Περίπου το 80% των Αστικών Στερεών Αποβλήτων που παράγονται στην Ελλάδα θάβεται σε ΧΥΤΑ ενώ θα πρέπει να θάβονται μόνο μη αξιοποιήσιμα υπολείμματα.

7. Είναι αναγκαίο να αποσαφηνισθούν από τα συναρμόδια Υπουργεία οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των απορριμμάτων ώστε άμεσα οι Περιφέρειες να αποφασίσουν για το μοντέλο διαχείρισης των απορριμμάτων που ταιριάζει στις ανάγκες τους. Κοινός τόπος είναι ότι κανένα τέτοιο μοντέλο δεν θα γίνει αποδεκτό αν δεν δίνει έμφαση στην επαχρησιμοποίηση και στην ανακύκλωση των απορριμμάτων.

8. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην ανακύκλωση που πρέπει το 2020 να είναι στο 50% όταν σήμερα είναι περίπου στο 15%.

9. Το μοντέλο διαχείρισης των απορριμμάτων οφείλει να βασίζεται σε λύσεις όπως πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση ενέργειας και διάθεση.

10. Ο συνδυασμός των λύσεων εξαρτάται από την περιοχή, τις διαθέσιμες ποσότητες απορριμμάτων και τη σύνθεση τους.

11. Νέες τεχνολογίες που μπορούν να ενσωματωθούν σε αυτό το μοντέλο πρέπει να εξεταστούν χωρίς προκαταλήψεις, σε συνδυασμό με επιτυχημένες πρακτικές στο εξωτερικό και σε συνάρτηση και με το κόστος διαχείρισης ανά τόνο παραγόμενων απορριμμάτων.

12. Η Ελλάδα βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης του συνολικού εθνικού σχεδιασμού για την διαχείριση των απορριμμάτων με κυριότερα σημεία:

α. τη θεσμοθέτηση σχεδίων μείωσης αποβλήτων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε περιφερειακό επίπεδο,

β. τη διαμόρφωση πλαισίου για την τιμολογιακή πολιτική για την διαχείριση στερεών αποβλήτων στο οποίο θα ενσωματώνεται και το περιβαλλοντικό κόστος,

γ. την βελτίωση του συστήματος ανακύκλωσης με παροχή κινήτρων στους πολίτες στο πλαίσιο της αρχής «pay as you throw» (πληρώνω ανάλογα με τα απορρίμματα),

δ. τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή του τέλους ταφής αποβλήτων έτσι ώστε να ενσωματώνεται το περιβαλλοντικό κόστος.

13. Πρέπει να εξετασθεί η χορήγηση οικονομικών κινήτρων προς την τοπική αυτοδιοίκηση για την βελτίωση των προγραμμάτων διαλογής στην πηγή.

14. Η εφαρμογή του Σχεδίου Καλλικράτης δίνει την ευκαιρία για ένα νέο μοντέλο διαχείρισης των απορριμμάτων με τη δημιουργία ενός Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων σε κάθε περιφέρεια.

Ειδικότερα στην Αττική προγραμματίζεται η λειτουργία ενός φορέα διαχείρισης, στον οποίο θα προεδρεύει ο Γ.Γ. της Περιφέρειας και το 60% των μελών του φορέα της διαχείρισης θα ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

15. Ιδιαίτερα κρίσιμο κρίνεται το θέμα της διαχείρισης των επικινδυνών αποβλήτων καθώς δεν υπάρχουν αυτήν τη στιγμή ΧΥΤΑ επικινδυνών αποβλήτων με αποτέλεσμα να τα στέλνουμε με κόστος στο εξωτερικό αλλά και να αγνοείται η τύχη περίπου 300.000 τόνων το έτος !

16. Η χώρα εκπονεί ένα νέο σχέδιο δράσης που συμπληρώνει το κατατεθέν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το οποίο κρίθηκε ελλιπές. Το νέο σχέδιο προβλέπει μεταξύ άλλων:

α. την απογραφή των ποσοτήτων επικινδυνών αποβλήτων (προέλευση, σύνθεση, γεωγραφική κατανομή, κάλυψη όλων των κατηγοριών, επικινδυνών αποβλήτων)

β. τον προσδιορισμό των κατάλληλων χώρων και της εγκατάστασης αποβλήτων που θα αποτυπώνονται με πολύ μεγάλη σαφήνεια σε χάρτες, και

γ. τις υποδομές επεξεργασίας, αξιοποίησης και διάθεσης των επικινδυνών αποβλήτων.

17. Κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα ο οποίος θα πρέπει να αναλάβει να χρηματοδοτήσει τη διαχείρισή των επικινδυνών αποβλήτων.

18. Κρίσιμο επίσης κρίνεται το ζήτημα της χωροθέτησης των Χώρων διαχείρισης των επικινδυνών αποβλήτων το οποίο βρίσκεται σε σοβαρή καθυστέρηση. Υπό αυτό το πρίσμα η ανακοίνωση του ΥΠΕΚΑ για τη χωροθέτηση χώρων υγειονομικής ταφής επικινδυνών αποβλήτων είναι σε σωστή κατεύθυνση.

E4.3 Διαχείριση των νοσοκομειακών αποβλήτων στην Ελλάδα

A. Γενικό Πλαίσιο

1. Η Διάκριση των νοσοκομειακών στερεών αποβλήτων προβλέπει τις κατηγορίες:

α. Οικιακού τύπου: προέρχονται από δραστηριότητες υποστηρικτικές της λειτουργίας των νοσοκομείων (μαγειρεία, εστιατόρια, καφετέριες, γύψινα εκμαγεία, απορρίμματα γραφείων κλπ). Αυτή η κατηγορία στερεών αποβλήτων μπορεί χωρίς πρόβλημα να αναμιχθεί με τα στερεά απόβλητα των οικιστικών περιοχών και να ακολουθήσει την ίδια μέθοδο διαχείρισης με αυτά.

β. Ειδικά απόβλητα: στερεά απόβλητα που περιέχουν τοξικές και ραδιενεργές ουσίες (αργυρούχα απόβλητα από ακτινολογικά εργαστήρια, χρησιμοποιημένα υδραργυρικά θερμομέτρα κλπ). Αυτά εισέρχονται στο νομαρχιακό σχεδιασμό διαχείρισης στερεών αποβλήτων και πρέπει να ακολουθούν την προβλεπόμενη πορεία διαχείρισης μαζί με τα άλλα επικίνδυνα απόβλητα που προέρχονται συνήθως από τη βιομηχανία.

γ. Μολυσματικά απόβλητα: λοιμογόνα ή δυνητικά λοιμογόνα (προϊόντα χειρουργείων, μονάδων αιμοδιάλυσης, από μικροβιολογικά και αιματολογικά εργαστήρια, από την εξυπηρέτηση ασθενών). Η διαχείριση αυτής της ομάδας στερεών αποβλήτων χρήζει ιδιαίτερης προσοχής διότι συνιστά παράγοντα πιθανού κινδύνου για τη δημόσια υγεία.

2. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για τη διάθεση των νοσοκομειακών αποβλήτων :

α. Πρέπει να τηρούνται οι σχετικές απαιτήσεις που καθορίζονται στην οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα (2006/12/EK)(1), στην οδηγία για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων (1999/31/EK)(2) και στην απόφαση για τα κριτήρια αποδοχής αποβλήτων (2003/33/EK).

β. η μονάδα αποτέφρωσης πρέπει να είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της οδηγίας για την αποτέφρωση των αποβλήτων (2000/76/EK).

3. Η οδηγία 2000/76/EK που ισχύει για την αποτέφρωση νοσοκομειακών αποβλήτων στοχεύει να αποτραπούν ή να περιορισθούν κατά το δυνατόν οι αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον και ιδίως η ρύπανση από εκπομπές στην ατμόσφαιρα, το έδαφος, τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα, και οι επακόλουθοι κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία, από την αποτέφρωση και τη συναποτέφρωση των αποβλήτων.

4. Αναφορικά με τις μεθόδους διαχείρισης των Νοσοκομεια-

κών Αποβλήτων προβλέπεται η Διάκριση των τριών ομάδων στην πηγή παραγωγής τους (ενδονοσοκομειακά):

α. Κάθε νοσοκομειακή μονάδα πρέπει να έχει κατάλληλο σύστημα συλλογής των στερεών αποβλήτων που να εξασφαλίζει τη διάκριση των τριών ομάδων, αλλά και την ασφαλή συλλογή και προσωρινή αποθήκευσή τους.

β. Χρήση κατάλληλων περιεκτών – συσκευασιών διαφορετικών χρωμάτων και συγκεκριμένων προδιαγραφών.

γ. Προδιαγραφές ασφάλειας κατά την χρονική περίοδο της συλλογής, όσο και τη συμπεριφορά του υλικού κατασκευής της συσκευασίας κατά την εφαρμογή της προβλεπόμενης μεθόδου τελικής διαχείρισης.

5. Αναφορικά με τις μεθόδους διαχείρισης των Μολυσματικών Νοσοκομειακών Αποβλήτων προβλέπεται:

Αποστείρωση: θερμική κατεργασία των αποβλήτων ώστε να καταστραφεί κάθε είδος μικροοργανισμού, όπως και οι σπόροι αυτών.

Αποτέφρωση: θερμική αποσύνθεση και οξείδωση των μολυσματικών αποβλήτων σε θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 900° C.

Β. Η κατάσταση στην Ελλάδα

1. Στην Ελλάδα παράγονται περίπου 15.000 τόνοι μολυσματικών νοσοκομειακών αποβλήτων το χρόνο. Το 50% αυτών στην περιοχή της Αθήνας και το 15% στην περιοχή της Θεσσαλονίκης.

2. Το 40% περίπου των νοσοκομείων διαθέτει κλιβάνους αποτέφρωσης οι περισσότεροι όμως από τους οποίους βρίσκονται εκτός λειτουργίας λόγω μη ύπαρξης διατάξεων επεξεργασίας των απαερίων.

3. Κάθε ημέρα εκτιμάται ότι παράγονται 25 τόνοι μολυσματικών αποβλήτων πανελλαδικά, ενώ δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία για τις ποσότητες των τοξικών και των ραδιενεργών νοσοκομειακών αποβλήτων.

4. Μόνο οι 7,5 τόνοι διατίθενται καθημερινά στον αποτεφρωτήρα του ΧΥΤΑ Ανω Λιοσίων, ενώ οι υπόλοιποι 17,5 τόνοι είτε αναμειγνύονται με τα οικιακά απορρίμματα και καταλήγουν δίχως επεξεργασία στις χωματερές είτε αποστειρώνονται από ιδιωτικές εταιρείες.

5. Σε σύνολο 25 δημόσιων νοσοκομείων στην Αττική, με άθροισμα 10.667 κλινών και αναμενόμενη ημερήσια παραγωγή επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων 7.467 κιλών, παραδίδονται στον αποτεφρωτήρα μόνο 2.219 κιλά, δηλαδή, μόλις το 20% της εκτιμώμενης ποσότητας.

6. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και για τα ιδιωτικά νοσοκομεία, ενώ η κατάσταση μάλλον επιδεινώνεται για τα περιφερειακά νοσοκομεία.

7. Το θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση νοσοκομειακών αποβλήτων εμφανίζεται μεν επαρκές, πάσχει όμως ως προς την εφαρμογή του.

8. Παρατηρείται ελλιπής εφαρμογή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ37591/2031/2003 (επτά χρόνια μετά την ενεργοποίησή της) για τη διαχείριση των επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων (ΕΙΑ),

9. Παρατηρείται συχνά οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις αδυνατούν να ελέγξουν τις υγειονομικές μονάδες που δραστηριοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους ή/και εμφανίζονται απρόθυμες να αναστείλουν τη λειτουργία τους ακόμα και όταν διαπιστώνονται παραβατικές συμπεριφορές.

10. Τα περισσότερα περιφερειακά νοσοκομεία της χώρας

ακροβατούν ανάμεσα στη χρήση των κλιβάνων αποτέφρωσης που διαθέτουν και οι οποίοι είναι κατά κανόνα παλαιάς τεχνολογίας και επικινδύνου σε ότι αφορά τις εκπομπές απαερίων, και τη διάθεση χύδην σε χώρους ταφής απορριμμάτων

11. Διαπιστώθηκε ότι η κατάσταση σε επίπεδο ενδονοσοκομειακής διαχείρισης μπορεί να χαρακτηριστεί ως Κακή, καθώς ελάχιστες είναι οι μονάδες που διαθέτουν οργανωμένο και λειτουργικό σύστημα συλλογής και προσωρινής αποθήκευσης.

12. Οι τρεις βασικές παράμετροι οι οποίες παραμελούνται στη φάση της ενδονοσοκομειακής διαχείρισης είναι η χρήση των κατάλληλων περιεκτών πρωτογενούς συλλογής (χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της συλλογής συριγγών αιμοληψίας σε απλές πλαστικές σακούλες), η εκπαίδευση του προσωπικού το οποίο είναι επιφορτισμένο με τις εργασίες συλλογής και οι χώροι προσωρινής αποθήκευσης. Και στις τρεις περιπτώσεις παραμονεύουν σημαντικοί κίνδυνοι ή προβλήματα που σχετίζονται τόσο με την ασφάλεια του ιατρικού, νοσηλευτικού αλλά και του προσωπικού συλλογής, όσο και με την τροφοδοσία κλιβάνων αποτέφρωσης με υλικά συσκευασίας τα οποία δημιουργούν μεγάλες ποσότητες επικίνδυνων αερίων.

13. Παρατηρείται ιδιαίτερα μικρή ανταπόκριση στην υποβολή Εσωτερικών Κανονισμών από τα στρατιωτικά νοσοκομεία, κτηνιατρικές κλινικές, ΙΚΑ, διευθύνσεις υγείας των νομαρχιών, δημοτικούς υγειονομικούς σταθμούς, διαγνωστικά και μικροβιολογικά εργαστήρια.

14. Διαπιστώθηκε ότι δεν λειτουργούν οι Επιτροπές Νοσοκομειακών Λοιμώξεων υπό τις οδηγίες των οποίων πρέπει να γίνεται ο διαχωρισμός των αποβλήτων κατά κατηγορίες στα διάφορα τμήματα του νοσοκομείου που παράγονται.

15. Παρατηρείται ότι δεν πραγματοποιείται ο απαιτούμενος διαχωρισμός μεταξύ των μολυσματικών και των άλλων επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων, με αποτέλεσμα να αναμειγνύονται τα απόβλητα.

16. Τα υγρά απόβλητα των μικροβιολογικών και των ακτινολογικών εργαστηρίων απορρίπτονται ανεπεξέργαστα στο κοινό αποχετευτικό δίκτυο.

17. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από το 2002 μία μόνο εταιρεία είναι ανάδοχος για την παραλαβή επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων σε 41 νοσοκομεία, κλινικές και κέντρα υγείας στην επικράτεια, με κόστος διαχείρισης 0,34 ευρώ ανά κιλό στην Αθήνα και 1 ευρώ στην περιφέρεια. Έχουν όμως διαπιστωθεί περιπτώσεις κατά τις οποίες εταιρείες που παραλαμβάνουν τα ΕΙΑ από τα νοσοκομεία, τα πωλούν ως «καύσιμη ύλη» σε βιομηχανίες.

18. Ο Αποτεφρωτήρας Νοσοκομειακών Αποβλήτων που υπάρχει στα Άνω Λιόσια υπολειτουργεί καθώς αποτεφρώνονται καθημερινά περίπου 12 τόνοι, ενώ η δυναμικότητα της μονάδας είναι για 30 τόνους ημερησίως.

19. Η παραγόμενη, από το 2001, τέφρα δεν διατίθεται σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Επικίνδυνων Απορριμμάτων, αλλά αποθηκεύεται προσωρινά και μέχρι την αναμενόμενη εξαγωγή της σε αδειοδοτημένη εγκατάσταση της Γερμανίας, με αποτέλεσμα σημαντικούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον.

20. Στον προγραμματισμό των αρμόδιων Υπουργείων Υγείας και Περιβάλλοντος είναι η έκδοση ΚΥΑ με στόχο την επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου για την χωροθέτηση των νέων αποτεφρωτήρων και για την εναρμόνιση με τη νέα Κοινοτική Οδηγία για τα απόβλητα. Παράλληλα προχωρεί το νομοθετικό πλαίσιο ώστε να γίνουν πιο σαφείς οι τεχνικές προδιαγραφές διαχείρισης των αποβλήτων.

21. Προωθείται ο νέος εθνικός σχεδιασμός για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων με στόχο την εξειδίκευση των υποχρεώσεων των παραγωγών αποβλήτων, τη διαλογή τους στην πηγή παραγωγής και στόχευση την ενδονοσοκομειακή διαχείριση.

22. Έχει επιταχυνθεί η διαδικασία των διαγωνιστικών διαδικασιών για την υπογραφή των συμβάσεων των νοσοκομειακών μονάδων για τη διαχείριση των αποβλήτων και έχει εντατικοποιηθεί η διαδικασία ελέγχων και από τα δύο Υπουργεία ώστε να προχωρήσει η εφαρμογή της νομοθεσίας

ΣΤ. Διαχείριση δασών

ΣΤ.1 Γενική κατάσταση των δασών στην Ελλάδα

1. Το σημαντικότερο ζήτημα που αντιμετωπίζουν σήμερα τα Δάση μας είναι η έλλειψη εθνικής στρατηγικής και προσανατολισμού για την διαχείριση και προστασία τους. Απουσιάζουν στην κατεύθυνση αυτή βασικά εργαλεία υποδομής λήψης απόφασης και παρακολούθησης της εξέλιξης αυτών όπως **Δασικοί χάρτες, δασολόγιο και διαχειριστικά σχέδια**.

2. Για τη προστασία και διατήρηση των ελληνικών δασών εν όψει της κλιματικής αλλαγής είναι απαραίτητη μια νέα αντίληψη για τη δασοπροστασία, η οποία θα κινείται γύρω από τους εξής άξονες:

α. προσαρμογή του τρόπου διαχείρισης των δασών σε σχέση με την κλιματική αλλαγή, με αλλαγές των προδιαγραφών και με καλύτερο συντονισμό των συναρμόδιων υπηρεσιών,

β. ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου εθνικού συστήματος παρακολούθησης της κατάστασης και της εξέλιξης των δασών,

γ. συστηματική απογραφή δασών και παρακολούθηση μέσω νέων τεχνολογιών και δημιουργία δικτύου δειγματοληπτικών μόνιμων επιφανειών.

Ζ. Τελικά Συμπεράσματα – Προτάσεις

1. Στον τομέα της ενέργειας, τα ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο και λιγνίτης) κυριαρχούν καλύπτοντας ένα μερίδιο κοντά στο 93% της πρωτογενούς ενέργειας.

Όμως καταγράφεται πρόοδος στην ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, ενώ εξελίσσεται ένα παράλληλο επιχειρησιακό πρόγραμμα για την εξοικονόμηση ενέργειας και για την προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων.

Ειδικά σε ότι αφορά στην εξοικονόμηση ενέργειας, επισημαίνεται ο κρίσιμος ρόλος της στη μείωση ενεργειακής ζήτησης και στην «προσγείωση» της καμπύλης ζήτησης αλλά και των φορτίων αιχμής που καταγράφουν αυξητικές τάσεις σε ετήσια βάση. Σε αντίθετη περίπτωση η υπόθεση θα θυμίζει «καλάθι χωρίς πάτο», καθώς η αύξηση στη ζήτηση θα συνοδεύεται από την ανάγκη για νέες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής για να ικανοποιηθούν τα φορτία αιχμής, κ.ο.κ.

Ανησυχητική παραμένει η εξάρτηση μεγάλων παραγωγικών φορέων - βιομηχανιών της χώρας (κυρίως της ΔΕΗ) από την υποχρέωση αγοράς (από το 2013 και μετά) δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Προτεραιότητα πρέπει να αποτελεί η μεσοπρόθεσμη – σταδιακή προφανώς - μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλού άνθρακα.

Τέλος κρίσιμη παράμετρος αποτελεί η οικονομική βιωσιμότητα των επενδύσεων ιδίως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αλλά και η στήριξη επενδύσεων των οποίων η τεχνολογική βάση παράγεται σε κάποιο ποσοστό στη χώρα μας. Υπό αυτό το πρίσμα μία ενδιαφέρουσα σκέψη για το νέο αναπτυξιακό νόμο θα ήταν να επιδοτεί επενδύσεις στον τομέα των ΑΠΕ των οποίων μέρος στηρίζεται σε εγχώρια παραγωγή.

2. Στον τομέα της χωροταξίας, το περιβάλλον αναζητεί τον «αναπτυξιακό» του ρόλο, π.χ. στην αγροτική ανάπτυξη ή στον

τουρισμό. Για πολλούς όμως, η προστασία του αποτελεί «τροχοπέδη» για την ανάπτυξη.

Η δύσκολη αυτή ισορροπία επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τις αγκυλώσεις της πολεοδομικής νομοθεσίας και την έλλειψη ουσιαστικών Ρυθμιστικών Σχεδίων. Το ΥΠΕΚΑ θα πρέπει να δρομολογήσει, κατά απόλυτη προτεραιότητα, τις αναγκαίες ενέργειες για την ουσιαστική σύντμηση των χρόνων προετοιμασίας μίας πολεοδομικής μελέτης και της προκύπτουσας πράξης εφαρμογής.

Το νέο σχέδιο Καλλικράτης μεταφέρει σημαντικές αρμοδιότητες σε τοπική κλίμακα και αναδιατάσσει τις πόλεις ως προς την έκταση και τις δραστηριότητες που φιλοξενούν. Η εφαρμογή του, ιδίως κατά τα πρώτα έτη, απαιτεί στενή παρακολούθηση από την κεντρική διοίκηση ώστε να μη διαταρχθεί η σχέση δημόσιου - ιδιωτικού χώρου, να οργανωθεί αποτελεσματικότερα ο εξωαστικός χώρος αλλά και να ενσωματωθούν, στις τοπικές πολιτικές, μέτρα για τη σταθμισμένη επέκταση των πόλεων.

Στα πλαίσια αυτά παραμένει κρίσιμο το θέμα των υπό εκπόνηση ΣΧΟΑΠ καθώς εκτιμάται ότι δεν έχουν ληφθεί επαρκώς υπόψη τα νέα πολεοδομικά δεδομένα αλλά και υποστηρίζεται ότι η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η έγκριση τους θα πρέπει να γίνεται από την κεντρική διοίκηση αντί από τις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών.

3. Στον τομέα του αστικού περιβάλλοντος, η προτεραιότητα εξακολουθεί να δίνεται στα Ι.Χ. αυτοκίνητα. Οι πόλεις ουσιαστικά επεκτείνονται ή αναδιαρθρώνονται για να εξυπηρετούν αυτούς που έχουν αυτοκίνητα αντί αυτών που δεν έχουν ή δεν χρησιμοποιούν τα αυτοκίνητά τους.

Οι ελεύθεροι ή/και οι δημόσιοι χώροι είναι υπό διαρκή πίεση, με τη διοίκηση συχνά να αδυνατεί να προστατεύσει ακόμα και χώρους για τους οποίους έχουν κηρυχθεί απαλλοτριώσεις.

Η δημιουργία του Πράσινου Ταμείου (από το ΥΠΕΚΑ) εκτιμάται ότι θα συμβάλλει στη διάσωση πολύτιμων χώρων στον ιστό πολλών ελληνικών πόλεων.

3^α. Το Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας είναι σε βαθιά παρακμή. Σύμφωνα με την κατάσταση του θα είναι, σε ορισμένα σημεία του, μη αναστρέψιμη καθώς αποσυντίθεται ο κοινωνικός του ιστός. Το πρόβλημα δεν λύνεται με αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και πιλοτικές μελέτες καθώς δεν υπάρχει πίστωση χρόνου και θα ήταν λάθος να περιμένουμε άλλα δύο-τρία χρόνια για να έχουμε τα αποτελέσματα μελετών τέτοιου χαρακτήρα. Επείγει ένα πλέγμα μέτρων για να επιστρέψουν οι κάτοικοι και οι επιχειρηματικές δραστηριότητες στο Ιστορικό Κέντρο. Αυτό σημαίνει ασφάλεια, αναπλάσεις, κίνητρα διαμονής και επιχειρηματικότητας, αξιοποίηση του κτιριακού πλούτου και συντονισμός.

4. Στον τομέα της ποιότητας του αέρα, η κατάσταση φαίνεται να ελέγχεται σε ότι αφορά στους παραδοσιακούς αέριους ρύπους. Όμως νέες γενιές επικίνδυνων ρύπων εμφανίζονται στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη αλλά και σε μεσαία αστικά κέντρα στην περιφέρεια με εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία. Είναι προφανές ότι χρειάζεται ένα συνολικό σχέδιο μείωσης των εκπομπών, που θα δίνει έμφαση στη νέα γενιά των ρύπων.

Ειδικά στο θέμα της ποιότητας του αέρα στους εσωτερικούς χώρους, η κατάσταση είναι ιδιαίτερα προβληματική, ενώ απουσιάζει ένα επαρκές θεσμικό πλαίσιο. Το συγκεκριμένο θέμα πρέπει να αποτελέσει 1^η προτεραιότητα για τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Υγείας.

5. Στον τομέα των απορριμμάτων, 318 και πλέον χώροι ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων λειτουργούν ακόμη στην Ελλάδα. Η ανακύκλωση σημειώνει βήματα προόδου αλλά μάλλον αδυνα-

τεί να στεριώσει, με σημαντική ευθύνη της τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η επιμονή στους (δυσεύρετους) χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) είναι προβληματική ή και ακατανόητη, τη στιγμή μάλιστα που η διεθνής πρακτική – αλλά και το θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. – οδηγούν στην ταφή των υπολειμμάτων.

Το μοντέλο διαχείρισης των απορριμμάτων οφείλει να βασίζεται σε λύσεις όπως πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση ενέργειας και διάθεση, με το συνδυασμό των λύσεων να εξαρτάται από την περιοχή, τις διαθέσιμες ποσότητες απορριμμάτων και τη σύνθεση τους.

Νέες τεχνολογίες που μπορούν να ενσωματωθούν σε αυτό το μοντέλο πρέπει να εξεταστούν χωρίς προκαταλήψεις, σε συνδυασμό με επιτυχημένες πρακτικές στο εξωτερικό και σε συνάρτηση και με το κόστος διαχείρισης ανά τόνο παραγόμενων απορριμμάτων.

Είναι αναγκαίο να αποσαφηνισθούν από τα συναρμόδια Υπουργεία οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των απορριμμάτων ώστε άμεσα οι Περιφέρειες να αποφασίσουν για το μοντέλο διαχείρισης των απορριμμάτων που ταιριάζει στις ανάγκες τους. Κοινός τόπος είναι ότι κανένα τέτοιο μοντέλο δεν πρέπει να γίνει αποδεκτό αν δεν δίνει έμφαση στην επαχρησιμοποίηση και στην ανακύκλωση των απορριμμάτων.

Τέλος κεντρικό και κρίσιμο ζήτημα είναι η διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων (συμπεριλαμβανόμενων και των νοσοκομειακών), ζήτημα που αποτελεί διαχρονικά το «ένοχο μυστικό» της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και της ιδιωτικής οικονομίας.

6. Στον τομέα των υδατικών πόρων, προβλήματα στη διαχείρισή τους εκδηλώνονται κυρίως στις πιο ευάλωτες περιοχές από άποψη υδατικού ισοζυγίου και περιβαλλοντικών πιέσεων, δηλαδή στα νησιά (κυρίως στις Κυκλάδες), στις παράκτιες περιοχές (κυρίως στα βόρεια παράλια της Κρήτης και στον Κορινθιακό) και στις περιοχές γεωργικής ανάπτυξης (θεσσαλικός κάμπος).

Η έλλειψη πολιτικής σε θέματα υδατικών πόρων αποτυπώνεται στην ποσότητα αντλούμενου γλυκού νερού που αντιστοιχεί ανά άτομο. Για την Ελλάδα, η ποσότητα αυτή είναι 830 κυβικά μέτρα/κάτοικο, όταν για τη Γαλλία είναι 530 κυβικά μέτρα/κάτοικο και για τη Γερμανία 460 κυβικά μέτρα/κάτοικο.

7. Τέλος, στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος, το σχέδιο νόμου του ΥΠΕΚΑ για την προστασία της βιοποικιλότητας είναι σε θετική κατεύθυνση καθώς οι προστατευόμενες περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο NATURA 2000 δέχονται - όλο και εντονότερα - τις τοπικές «αναπτυξιακές» πιέσεις.

Όμως η κατάρτιση των ΣΧΟΑΠ δεν αποτελεί εχέγγυο για την προστασία τους, ιδίως αν συναξιολογηθεί ο τρόπος και η μεθοδολογία προετοιμασίας τους.

Οι φορείς διαχείρισής των προστατευόμενων περιοχών πρέπει να ενισχυθούν με αρμοδιότητες και επιστημονικό προσωπικό ενώ κρίσιμο θέμα αποτελεί η κατάρτιση των διαχειριστικών σχεδίων για κάθε περιοχή ώστε να διασφαλίζεται μείγμα δραστηριοτήτων που συμπληρώνουν τις περιοχές με τις τοπικές κοινωνίες χωρίς όμως εκπτωτικές διαθέσεις για το φυσικό περιβάλλον.

Τέλος ζήτημα 1^{ης} προτεραιότητας παραμένει η κατάρτιση των δασικών χαρτών και του δασολογίου.

8. Στον τομέα της περιβαλλοντικής νομοθεσίας διαπιστώνεται μεν σχετική επάρκεια αλλά και σοβαρά προβλήματα εφαρμογής.

Η ενίσχυση των περιβαλλοντικών ελέγχων αποτελεί ζήτημα

προτεραιότητας χωρίς όμως αυτό να αρκεί αν δεν συνοδευθεί με θεσμική θωράκιση της ΕΥΕΠ (δυνατότητα προανακριτικού έργου, ενσωμάτωση αντισταθμιστικής Περιβάλλοντος, απευθείας καταλογισμός προστίμων).

Η διασύνδεση των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, Υγείας και Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο, με ενδεχόμενο ακόμα και τη σταδιακή συγχώνευση τους.

Η καθιέρωση της υποχρέωσης εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για κάθε νομοσχέδιο που κατατίθεται στη Βουλή προς συζήτηση θα πρέπει να αξιολογηθεί.

Τέλος προτείνεται η καθιέρωση της «περιβαλλοντικής ενημερότητας» για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς (άδεια λειτουργίας, εγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί όροι, πληρωμή καταλογισθέντων περιβαλλοντικών προστίμων, κ.α.), κατ' αντιστοιχία και σε συνάρτηση με τη φορολογική ενημερότητα.

Οι παρατηρήσεις και προτάσεις του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα, που κατετέθη από την Βουλευτή, κυρία Ηρώ Διώτη και έχει ως ακολούθως:

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

A. Από το Κιότο στην Κοπεγχάγη

* Εισαγωγικά, να πούμε λίγα πράγματα για το Πρωτόκολλο του Κιότο, που νομίζω είναι χρήσιμα. Υπήρξε ένα σημαντικό μεν, παρ' όλα αυτά μικρό και ελλιπές πρώτο βήμα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η άρνηση των ΗΠΑ να το υπογράψουν ανείρεσε σίγουρα τη δυναμική του, αλλά αυτό δεν πρέπει να μας κάνει να αγνοούμε τα προβληματικά σημεία που είχε ούτως ή άλλως αυτή η συμφωνία. Αντιθέτως, θα πρέπει να φροντίσουμε να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη. Δηλαδή:

1. η επιστημονική κοινότητα έχει τοποθετηθεί όσον αφορά την επάρκεια των στόχων που έθετε το πρωτόκολλο, υποστηρίζοντας ότι η μείωση των εκπομπών που προέβλεπε ήταν πολύ λίγη σε σχέση με τις απαιτήσεις του πλανήτη.

2. Οφείλουμε παράλληλα να κρίνουμε τη νόθευση της προσπάθειας μείωσης εκπομπών αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου μέσα από τη λειτουργία ευέλικτων μηχανισμών με βάση την οικονομία της αγοράς, οι οποίοι λειτούργησαν με τρόπο που καταδίκασε την προσπάθεια σε μηδενικό αποτέλεσμα:

α) Η εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών, σύμφωνα με μια σειρά εκθέσεων, μεταξύ των οποίων το "Υπόμνημα 2008" των Ευρωπαϊκών οικονομολόγων για την εναλλακτική οικονομική πολιτική, είναι μέτρο εμφανώς ανίκανο να επιτύχει τη μείωση των εκπομπών, που απαιτούνται για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών.

(“Τα προβλήματα σταθεροποίησης των τιμών των αγορών για τα δικαιώματα εκπομπών και η δυσκολία αποσύνδεσής τους από την αστάθεια των οικονομικών αγορών σημαίνουν ότι αυτά τα μέτρα είναι ιδιαίτερα αμφίβολης αποτελεσματικότητας για την μείωση των εκπομπών.” Υπόμνημα 2008” ευρωπαϊκών οικονομολόγων)

β) Ο μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης, στον οποίο συμμετέχει και η ΕΕ, ο οποίος υποτίθεται ότι θα έκανε την προστασία του κλίματος μια λιγότερο δαπανηρή διαδικασία, μην αναγνωρίζοντας τις σχέσεις ιεραρχίας και εξάρτησης μεταξύ των κρατών, παρέχει στις αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες τη δικαιολογία για να μην αλλάξουν τίποτα στη δική τους βιομηχανία.

Αλλά και με βάση μια σειρά επιστημονικών, όπως σημειώνει η greenpeace, “ενώ οι Μηχανισμοί Καθαρής Ανάπτυξης έχουν πετύχει να διοχετεύσουν μεγαλύτερα κεφάλαια στις αναπτυσσόμενες χώρες σε σύγκριση με τους υπόλοιπους μηχανισμούς, ωστόσο, τα χρήματα αυτά έχουν κατευθυνθεί σε λίγες χώρες και τα έργα δεν έχουν πετύχει μειώσεις των εκπομπών αερίων του

θερμοκηπίου. Στην πραγματικότητα, ο συγκεκριμένος μηχανισμός έχει προκαλέσει μία καθαρή αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σε σύγκριση με μία κατάσταση, όπου οι Μηχανισμοί Καθαρής Ανάπτυξης δε θα υπήρχαν”

γ) Ανάλογη κριτική γίνεται και για την **από κοινού εφαρμογή προγραμμάτων**, που κινείται στην ίδια λογική.

Γίνεται σαφές ότι η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να συνεχιστεί μετά το 2012. Το σύστημα των ευέλικτων μηχανισμών χρίζει ριζικής αναθεώρησης, αν όχι κατάργησης.

*** Αυτό που πρέπει να κρατήσουμε από το Κιότο** είναι οπωσδήποτε η **εμπειρία εφαρμογής**, αλλά κυρίως η **δικαιική αρχή των κοινών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών**, σύμφωνα με τα οποία προκειμένου να είναι δίκαιη η κατανομή του βάρους για την ανάληψη δράσης σε κάθε κράτος, θα πρέπει να υπολογίζονται οι ειδικότερες συνθήκες σχετικά με την ευθύνη του κράτους, την ικανότητά του για ανάληψη δράσης και τις δυνατότητες που έχει για μετριασμό του προβλήματος.

*** Επιθυμούμε και υπερασπιζόμαστε μια δίκαιη και δεσμευτική συμφωνία που θα διαδεχθεί το Κιότο.** Κάτι τέτοιο ελπίζαμε πως θα γινόταν στην Κοπεγχάγη. Η Κοπεγχάγη όμως δυστυχώς, δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες που είχαν δημιουργηθεί. Φτάσαμε δυστυχώς στο σημείο, η παράταση της εφαρμογής ενός Πρωτοκόλλου, που επικρίθηκε πολύ για την ανεπάρκειά του, να φαντάζει ως το μόνο σχετικώς θετικό σενάριο. Οι ηγέτες των ισχυρών κρατών και μεγάλων ρυπαντών του πλανήτη δε δείχνουν να συνειδητοποιούν ότι διακυβεύεται η επιβίωση ημών και του πλανήτη... εμείς αυτό που θα κρατήσουμε από την Κοπεγχάγη είναι η μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις και εκδηλώσεις εκατοντάδων χιλιάδων πολιτών από κάθε γωνιά της γης.

*** Συνεχίζουμε να πιέζουμε με φόντο το Μεξικό στο τέλος του χρόνου για μία διεθνή δεσμευτική συνθήκη για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 40% έως το 2020 και κατά 90% έως το 2050** σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 από τις ανεπτυγμένες χώρες με αυστηρές κυρώσεις για κάθε παραβίασή της.

*** Διαπιστώνουμε ότι δυστυχώς η ΕΕ έχει χάσει τον πρωταγωνιστικό και δυναμικό της ρόλο στη διεθνή προσπάθεια που γίνεται για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών.** Πέρα από το ρόλο κομπάρσου που επιφύλαξε στον εαυτό της κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, πρέπει να πούμε ότι κι όσον αφορά το Ευρωπαϊκό ‘Πακέτο’ για το κλίμα και την ενέργεια, το γνωστό 20-20-20 κρίνεται μάλλον αναμικτό. Όσον αφορά το **στόχο μείωσης των ευρωπαϊκών εκπομπών κατά 20% μονομερώς**, πρέπει να πούμε ότι η Ευρώπη των 27 έχει ήδη μειώσει τις εκπομπές της κατά 13,6% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Μελέτες αποδεικνύουν ότι η ΕΕ μπορεί να επιτύχει το στόχο του 20% χωρίς σημαντικές επιπρόσθετες εγχώριες μειώσεις, παρά μόνο κάνοντας χρήση των ευέλικτων μηχανισμών που της δίνουν το δικαίωμα να προχωρήσει σε πλασματικές μειώσεις μέσα από την αγορά άνθρακα.

Ο στόχος για μείωση των εκπομπών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 20% έως το 2020, είναι εντελώς ανεπαρκής και σε συνδυασμό με τη τάση που επικρατεί για γενίκευση του στόχου αυτού σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες και μάλιστα με μη δεσμευτικό τρόπο, **ισοδυναμεί με την οριστική εγκατάλειψη του περιορισμού της ανόδου της θερμοκρασίας κατά 2° C**

Β. «Ανασυγκρότηση των Πόλεων»

Τα τελευταία χρόνια, με τις πολιτικές του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας, τα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα η Αθήνα είναι στο επίκεντρο σημαντικών μεταλλαγών. Το προηγούμενο ρυθμιστικό έχει de facto ακυρωθεί από χωροθετήσεις, ως επί το πλείστον αυθαίρετες, για την Ολυμπιάδα, αλλά και έργα υποδομής, όπως οι αυτοκινητόδρομοι, που αλλάζουν τις συνθήκες προσβασιμότητας

σε συγκεκριμένες περιοχές της πόλης. Τυπικό παράδειγμα η Αττική οδός που σπρώχνει την επέκταση της πόλης στα Μεσόγεια και το Θριάσειο.

Ταυτόχρονα παραμένουν ανοιχτά, ζητήματα στα κέντρα των πόλεων.

Απαξίωση-εγκατάλειψη γειτονιών

νέα φτώχεια που συγκεντρώνεται στις υποβαθμισμένες γειτονιές

εξαιρετικά χαμηλή αναλογία ελεύθερων χώρων πρασίνου ανά κάτοικο, ιδίως στις λαϊκές συνοικίες

(η Αττική έχει τα μικρότερα ποσοστά πρασίνου ανά κάτοικο στην Ευρώπη 2,5τ.μ. Έναντι 7-10 που έχει η Ευρώπη)

και, οπωσδήποτε, το πρόβλημα των μετακινήσεων

Πάνω σε αυτά τα δεδομένα έρχεται ένα νέου τύπου κτηματομεσιτικό κεφάλαιο που γιγαντώθηκε παράλληλα με τον τραπεζικό τομέα και στοχεύει συγκεκριμένα αποθέματα, κύρια δημόσιας γης ή παλιών βιομηχανικών χρήσεων, μεγάλες ενότητες που θα μπορούσαν υπό άλλες συνθήκες να είναι εργαλείο για την ανάπλαση και τη γενικότερη ανασυγκρότηση της πόλης.

Η δική μας πολιτική για την πόλη βασίζεται στα εξής αξιακά δεδομένα:

* όχι στις άναρχες επεκτάσεις των πόλεων. Έμφαση στην έννοια της συμπαγούς πόλης, που διευκολύνει την εξοικονόμηση υποδομών και πόρων.

* Έμφαση σε μελετημένες παρεμβάσεις στη μικροκλίμακα των γειτονιών της πόλης με στόχο τη βελτίωση των καθημερινών συνθηκών διαβίωσης, μετακινήσεων και κοινωνικότητας

* Συμμετοχή των πολιτών-δημοκρατία. Δε νοείται οι τεχνοκράτες να σχεδιάζουν ερήμην των κοινωνιών και των άμεσα ενδιαφερόμενων. Χρειάζονται επειγόντως θεσμοί δημοκρατίας, συμμετοχής και συναπόφασης. Αλλιώς, κάθε σχέδιο, όσα θετικά στοιχεία κι αν έχει, κινδυνεύει να μην έχει κοινωνική αποδοχή και να απαξιώνεται.

Πέρα από αυτά, σαν ΣΥΡΙΖΑ έχουμε καταθέσει το πρόγραμμά μας, το οποίο περιλαμβάνει ορισμένους άξονες όπως:

1. Τη μη αποδοχή προσθήκης οικοδομικού όγκου σε ελεύθερους χώρους δημόσιου ενδιαφέροντος (μητροπολιτικά-αστικά πάρκα, μεγάλες αδόμητες εκτάσεις, στρατόπεδα, εκτάσεις ολυμπιακών εγκαταστάσεων κ.λπ.). Αντ’ αυτού, προώθηση αναπλάσεων με γνώμονα τη διεύρυνση του πρασίνου σε οικόπεδα όπου ήταν εγκατεστημένα παλιά εργοστάσια ή άλλες δραστηριότητες.

2. Την άμεση εφαρμογή συστηματικών και ολοκληρωμένων προγραμμάτων πολεοδομικού σχεδιασμού στις ελληνικές πόλεις, με ενσωμάτωση των αρχών της βιοκλιματικής και σκοπό τη βελτίωση του αστικού μικροκλίματος και της ενεργειακής απόδοσης σε πολεοδομικό επίπεδο.

3. Το σχεδιασμό σε μητροπολιτικό επίπεδο για την αναβάθμιση και αύξηση του πρασίνου στα αστικά κέντρα. Ζητάμε από το ΥΠΕΚΑ πολιτική δέσμευση για χώρους πρασίνου μητροπολιτικής εμβέλειας. Στο ζήτημα των πάρκων Ελληνικού, Γουδή, Ελαιώνα βλέπουμε σημαντικές καθυστερήσεις και αδράνεια. Για το ελληνικό δεν έχουμε ακούσει από την κυβέρνηση μια ξεκάθαρη θέση. Στο Γουδή, ελλείψει τυπικής θεσμοθέτησής του και ορισμού φορέα διαχείρισης, γίναμε μάρτυρες παράνομων οικοδομικών δραστηριοτήτων, κοπής δέντρων για να δημιουργηθούν ντε φάκτο καταστάσεις. Στον Ελαιώνα είχαμε την αρνητική εξέλιξη να υποχωρεί το ΥΠΕΚΑ στις ορέξεις του κ. Βωβού, υποχωρώντας από την αρχική του θέση για απόλυτο σεβασμό της απόφασης του ΣτΕ.

Θέλουμε εδώ να θέσουμε και το ζήτημα ύπαρξης σε ισχύ διάταξης του νόμου προετοιμασίας της φιλοξενίας των ολυμπιακών αγώνων (αρ.10), βάσει του οποίου χωροθετούνται κάτω από πάρκα, πλατείες και άλλους δημόσιους χώρους, υπόγεια πάρκινγκ, με τις σύνοδες βέβαια υπέργειες εγκαταστάσεις τους. Οι Ολυμπιακοί αγώνες φιλοξενήθηκαν πριν 6 χρόνια, σίγουρα δεν παραμένει η ανάγκη κάλυψης των αναγκών εκείνης της περιόδου, παρ’ όλα αυτά η διάταξη εξακολουθεί να υπάρχει και με βάση αυτήν συνεχίζουν να χωροθετούνται τέτοιες εγκαταστά-

σεις σε Αθήνα και Θεσ/νίκη, με αποτέλεσμα την απώλεια μεγάλης έκτασης χώρων πρασίνου. (βλ. Πάρκο Κύπρου και Πατησίων κλπ). Ταυτόχρονα, η συνέχιση μιας τέτοιας πολιτικής, αντιστρατεύεται τη βιώσιμη κινητικότητα στην πόλη, δίνοντας κίνητρα στη χρήση ΙΧ σε κεντρικά σημεία των πόλεων. Νομίζω πρέπει και η επιτροπή μας να πάρει σχετική πρωτοβουλία για την κατάργηση αυτής της διάταξης.

Τώρα, ιδίως όσον αφορά το ιστορικό κέντρο της Αθήνας, πρέπει να

* διασφαλιστεί ότι θα συνεχίσει να υπάρχει πολυλειτουργικότητα, δηλαδή η συνύπαρξη κατοικίας, εργασίας, μικρής κλίμακας εμπορίου, τουρισμού και διασκέδασης. Όπως είναι γνωστό, αυτή η πολύπλευρη εναλλαγή χρήσεων και κοινωνικών ομάδων στο χώρο κατά τη διάρκεια της μέρας είναι η μόνη που διασφαλίζει τη βιωσιμότητα (οικονομική, πολιτιστική, κοινωνική και περιβαλλοντική) της πόλης.

* Να ελέγχουν να περιοριστούν και να παταχθούν τα φαινόμενα αυθαιρεσίας, πολεοδομικών επεμβάσεων και οχλήσεων από εμπορικές και ψυχαγωγικές χρήσεις, που ασκούν τις μεγαλύτερες πιέσεις αυτή τη στιγμή στο κέντρο.

* Να διασφαλιστεί πως τα προγράμματα αναπλάσεων των δημόσιων χώρων δε θα αποβούν σε βάρος της κατοικίας των ασθενέστερων οικονομικά στρωμάτων και του μικρού εμπορίου. Χρειάζονται μέτρα για τον έλεγχο των χρήσεων γης, ούτως ώστε αυτές να μη διαμορφώνονται από το "αόρατο χέρι της αγοράς". Είναι αναγκαία μια πολιτική για την κατοικία στις γειτονιές που δέχονται πιέσεις (Ψυρρή, Γκάζι-Ρουφ κλπ), και μια πολιτική για την προστασία παραδοσιακών χρήσεων όπως η αγορά της οδού Αθηνάς, τα παραδοσιακά καταστήματα με τα μπαχαρικά που κινδυνεύουν να αναγκαστούν να εγκαταλείψουν το χώρο όταν η αξία του δρόμου μετά από ενδεχόμενη πεζοδρόμηση εκτοξευθεί στα ύψη.

* Όσον αφορά τη βιώσιμη κινητικότητα στο κέντρο:

α. χρειάζεται ένα δίκτυο πεζοδρόμων που θα βγάλουν το αυτοκίνητο από τη γειτονιά. Δε μιλάμε για πεζοδρομήσεις στο τουριστικό και εμπορικό κέντρο, αλλά για πεζοδρομήσεις στις γειτονιές. Δεν πρέπει οι πεζοδρομήσεις να εξαντληθούν σε κεντρικούς εμπορικούς δρόμους.

β. χρειάζεται ειδικό χρονοδιάγραμμα και σχεδιασμός για δίκτυο τραμ και ποδηλατόδρομο για την εξυπηρέτηση των καθημερινών αναγκών της πόλης και όχι την εξυπηρέτηση μόνο τουριστικών αναγκών. Το τραμ πρέπει να επεκταθεί στις λαϊκές γειτονιές της Αθήνας.

* Όσον αφορά ζητήματα συγκέντρωσης μεταναστών-ναρκωτικών σε υποβαθμισμένες περιοχές του κέντρου: Τα κοινωνικά προβλήματα δε λύνονται κυρίως ή μόνο με πολεοδομικού χαρακτήρα επεμβάσεις, αλλά με σοβαρή κοινωνική πολιτική. Παρ' όλα αυτά, ήπιες παρεμβάσεις, εργασίες συντήρησης του αστικού εξοπλισμού και καθαριότητας πάντα μπορούν να βοηθήσουν και θέλουμε να τις δούμε (π.χ. Παιδικές χαρές, φωτισμός κλπ)

* Είναι αφελές να πιστεύουμε ότι με επιχειρήσεις "σκούπα" ή "αρετή" θα λύσουμε το πρόβλημα ανασφάλειας και υποβάθμισης στην πόλη. Στην καλύτερη περίπτωση θα το μεταφέρουμε, πρόσκαιρα, λίγο παραδίπλα. Χωρίς κοινωνική πολιτική, κεντρικά από την πολιτεία, και τοπικά από το δήμο, το πρόβλημα δε λύνεται. Και τώρα με τη πραγματικότητα στην Ελλάδα του ΔΝΤ, το πρόβλημα θα οξύνεται.

* Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη ενώ δείχνει πολύ πρόθυμο να "καθαρίσει" την πόλη με μέτρα καταστολής των πολιτών, φαίνεται εξαιρετικά άτολμο και απρόθυμο να τα βάλει με τη μαφία των νυχτομάγαζων.

Πριν μόλις 3 βδομάδες, αναφέραμε ενδεικτικά, τα όργανα τις τάξεις (2 διμοιρίες), αντί να περιφρουρούν τη νομιμότητα σχημάτιζαν ασπίδα προστασίας στα παράνομα μαγαζιά της παραλιακής στον Αγ. Κοσμά. Μέχρι και αυγά στο κεφάλι έφαγαν από τους μπράβους οι κάτοικοι που είχαν συγκεντρωθεί να διαμαρτυρηθούν για τη λειτουργία τους. Οι δυνάμεις της αστυνομίας που ήταν εκεί, δεν έκαναν τίποτα άλλο από το να φροντίσουν ότι τα παράνομα και σφραγισμένα (επανεπιλημμένως και εκείνη

ακόμα τη νύχτα) κλαμπ θα λειτουργήσουν κανονικά. Κατόπιν αυτών, δεν ξέρω τι μπορεί να περιμένει κανείς από την πολιτεία για την αντιμετώπιση αυτών των οχληρών δραστηριοτήτων.

Γ. Διαχείριση Απορριμμάτων

Για τη διαχείριση των απορριμμάτων **στο κεφάλαιο Ε4**, γίνεται περιγραφή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και μετά της κατάστασης στη χώρα.

Συμφωνούμε με τις επισημάνσεις για την ανακύκλωση αλλά αυτό που κυρίως πρέπει να κάνει η έκθεση, μιας και είναι έκθεση και όχι νομοσχέδιο να έχει περιορισμούς, είναι η να περιγράψει την πραγματικότητα και να έχει και κάποιες προτάσεις.

Στην πραγματικότητα ανήκει η κατάσταση που λέει ότι στην Ελλάδα **δεν υπάρχει** σχέδιο Ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων και αυτό είναι το πρώτο που πρέπει να διατυπώνεται και στη συνέχεια να προτρέπει προς συζήτηση και κατάρτιση τέτοιου σχεδίου. Δεν είναι θέμα των περιφερειών να αποφασίσουν πως θα διαχειρίζονται τα απορρίμματα, αλλά της πολιτείας.

Στο σημείο 9 της έκθεσης λέει ότι: «Το μοντέλο διαχείρισης των απορριμμάτων οφείλει να βασίζεται σε λύσεις όπως πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση ενέργειας και διάθεση.»

Από πού προκύπτει αυτή η πρόταση δεν γνωρίζουμε. Προτείνουμε να βγει και να μπει μια διατύπωση που να λέει ότι πρέπει να εκπονηθεί μοντέλο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, και σαφώς πρέπει να είναι στην κατεύθυνση ενίσχυσης της ανακύκλωσης και μείωσης του όγκου των απορριμμάτων.

Το σημείο 11 προτείνουμε να βγει ή να διατυπωθεί σαφώς για ποιές τεχνολογίες μιλάμε. Διότι όπως γνωρίζετε χωρίς να έχει γίνει απολύτως καμιά συζήτηση για την διαχείριση των απορριμμάτων, χτίζονται ανά την Ελλάδα και παίρνουν άδειες διάφορα εργοστάσια καύσης, διότι το μοντέλο διαχείρισης των σκουπιδιών μάλλον το έχει αποφασίσει μόνος του ο ιδιωτικός τομέας, και η καύση είναι τρόπος διαχείρισης που δεν έχει συζητηθεί και προκαλεί μεγάλες αντιδράσεις.

Το σημείο 12 δεν ισχύει, εκτός και αν κάτι δεν γνωρίζουμε. Η Ελλάδα δεν βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης του συνολικού εθνικού σχεδιασμού για την διαχείριση των απορριμμάτων διότι δεν υπάρχει τέτοιος σχεδιασμός όπως και το υπουργείο έχει παραδεχτεί, αντιθέτως δεν έχει γίνει καθόλου συζήτηση για την Ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων, όπως θα έπρεπε.

Το μόνο που έχει γίνει είναι ότι ψηφίστηκε το νοχ για τον ΕΟ-ΕΣΔΑΠ που επιβάλλει και ζυγολόγιο στους Δήμους. Άρα το 12 καλό θα ήταν να παραληφθεί.

Επίσης η έκθεση θα πρέπει να επισημαίνει το μεγάλο πρόβλημα με τα επικίνδυνα απόβλητα και να παροτρύνει να ανοίξει αυτή η συζήτηση και να παρουσιαστεί το όποιο σχέδιο για τη διαχείρισή τους, διότι δεν γνωρίζουμε κανένα τέτοιο σχέδιο όπως αυτό που αναφέρεται **στο σημείο 16**.

Στην Διαχείριση των Δασών στο κεφάλαιο ΣΤ, να προστεθεί πως πρέπει να επισπευσθούν τα μέτρα προστασίας και να λήξουν κομβικές εκκρεμότητες, που υπάρχουν αυτή τη στιγμή, όπως ο ορισμός του τι είναι δάσος, από τον οποίο εξαρτώνται και όλα τα υπόλοιπα.

Στο κεφάλαιο Ε4.3 Διαχείριση νοσοκομειακών αποβλήτων

Είναι γνωστό ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε τον Σεπτέμβριο του 2009 με απόφασή του ότι η Ελλάδα παραβίασε τις υποχρεώσεις της με βάση τρεις κοινοτικές οδηγίες οι οποίες αφορούν τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, καθώς δεν είχε καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας σχέδιο διαχείρισης σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας και δεν διέθετε κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού

επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.

Οι ιδιωτικές εταιρείες δεν τηρούν καμιά προδιαγραφή, όπως πρόσφατα αποκαλύφθηκε με το Αττικό Νοσοκομείο όπου μεταξύ άλλων η εταιρεία συγκέντρωνε τα απόβλητα σε κάδους τους οποίους και έπλενε στον χώρο του Αττικού Νοσοκομείου ενώ επιπλέον τα διατηρούσε εκτεθειμένα σε θερμοκρασία περιβάλλοντος αντί των 4 βαθμών Κελσίου που ορίζει η νομοθεσία.

Άρα πρέπει να διατυπώνει η επιτροπή και σε αυτήν την περίπτωση την ανάγκη εκπόνησης σχεδίου Ολοκληρωμένης διαχείρισης και αυστηρού νομοθετικού πλαισίου διότι όπως η ίδια λέει **στο σημείο 17**, εταιρείες πωλούν τα ΕΙΑ ως καύσιμη ύλη σε βιομηχανίες. Πρέπει να υπογραμμίζουμε ότι το ζήτημα αυτό είναι πολύ σοβαρό για την υγεία των πολιτών και των εργαζομένων στα νοσοκομεία και πρέπει άμεσα να λυθεί

Στο κεφάλαιο Ζ Τελικά συμπεράσματα-προτάσεις

Στο σημείο 1. Να παραληφθεί η επιδότηση των επενδύσεων ΑΠΕ. Έχει γίνει μεγάλη συζήτηση ότι δεν μπορεί τόσο προσοδοφόρες επενδύσεις να επιδοτούνται με δημόσιο χρήμα και δημόσιες εκτάσεις.

Να μπει μια πρόταση που να δίνει έμφαση στην εμπλοκή των πολιτών και στον οικιακό καταναλωτή στην εξοικονόμηση αλλά και στη χρήση ΑΠΕ, με τα αντίστοιχα μέτρα που θα την διευκολύνουν και θα την παροτρύνουν

Η εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής, κ. Κωνσταντίνου Καρτάλη, έγινε δεκτή, κατά πλειοψηφία.

Η Έκθεση υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΤΑΛΗΣ

Ο Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ
ΖΙΩΓΑΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΚΟΥΛΑΚΗΣ

ΑΡΙΑΔΝΗ ΑΓΑΤΣΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜΟΙΡΙΔΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΑ (ΤΟΝΙΑ) ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΡΒΑΡΙΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΚΟΝΟΓΛΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ

ΜΑΡΙΑ ΘΕΟΧΑΡΗ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΡΙΝΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΣΚΡΑΦΝΑΚΗ

ΜΙΧΑΗΛ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΝΤΕΡΕΣ

ΟΛΓΑ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΥΚΟΥΡΕΝΤΖΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΙΝΤΖΕΡΗΣ

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΙΑ (ΣΟΥΛΑ)
ΜΕΡΕΝΤΙΤΗ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (ΜΑΚΗΣ)
ΒΟΡΙΔΗΣ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗ

ΗΡΩ ΔΙΩΤΗ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' – ΣΥΝΟΔΟΣ Α' ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Α. Εισαγωγή – Αντικείμενο εργασιών Υποεπιτροπής

Η Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, ιδρύθηκε με την τροποποίηση του άρθρου 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής, που επικυρώθηκε, με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, κατά την συνεδρίαση της 25^{ης} Ιουνίου 2008 (ΦΕΚ 126 Α' / 2.7.2008) και αποτελείται από το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των μελών της Επιτροπής.

Ως αντικείμενο εργασιών της Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων ορίζεται η διαρκής παρακολούθηση, αξιολόγηση και αποτύπωση της κατάστασης των υδατικών πόρων της χώρας, η διερεύνηση και εκτίμηση ζητημάτων που σχετίζονται με την επάρκειά τους και η υποβολή προτάσεων για την αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους.

Οι προτάσεις της Υποεπιτροπής υποβάλλονται στην Επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στις αρμόδιες διαρκείς Επιτροπές, στους αρμόδιους Υπουργούς και στους αρμόδιους Φορείς.

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων συνεστήθη, με την υπ' αριθμ. 1422/10118, από 24 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε από δέκα (10) μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας του Περιβάλλοντος. Μέλη της Επιτροπής ορίστηκαν οι Βουλευτές κ.κ. : Καρτάλης Κωνσταντίνος (Πρόεδρος), Αγάτσα Αριάδνη, Αντωνίου Αντωνία, Γικονογλου Αθανάσιος, Έξαρχος Βασίλειος, Θεοχάρη Μαρία, Καλογιάννης Σταύρος, Ζιώγας Ιωάννης, Βορίδης Μαυρουδής και Διώτη Ηρώ σε αντικατάσταση του Τσίπρα Αλέξιου που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Υποεπιτροπής.

Η Υποεπιτροπή πραγματοποίησε έξι (6) συνεδριάσεις κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση πολιτικοί και υπηρεσιακοί παράγοντες, εκπρόσωποι επιστημονικών φορέων, μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων και ειδικοί επιστήμονες. Οι εργασίες της Υποεπιτροπής διήρκεσαν από τις 10 Δεκεμβρίου 2009 έως τις 21 Ιουνίου 2010. Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της παρατίθενται, αναλυτικά, παρακάτω.

Β. Θεματολογία Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων στο διάστημα 11.2009 – 7.2010

1. Συνεδρίαση της Τρίτης, 10 Δεκεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Προγραμματισμός του Έργου της Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων

2. Συνεδρίαση της Τετάρτης, 27 Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Ποιότητα ποταμών στην Ελλάδα. Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι Ν. Σκουλικίδης, Α. Οικονόμου και

Μ. Στουμπούδη Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.) και ο κ. Παναγιώτης Μέρκος, Γενικός Επιθεωρητής Περιβάλλοντος.

3. Συνεδρίαση της Παρασκευής, 26 Φεβρουαρίου 2010 Θέμα ημερήσιας διάταξης:

α) Ενημέρωση για την εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας 2000/60

β) Ποιότητα των υδάτων στους ποταμούς και τις λίμνες της Ελλάδας: Κατάσταση και μέτρα πολιτικής.

Την Επιτροπή ενημέρωσε ο κ. Ανδρέας Ανδρεαδάκης, Ειδικός Γραμματέας της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

4. Συνεδρίαση της Τρίτης, 13 Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Ποιότητα λιμνών στην Ελλάδα – Κατάσταση παράκτιων υγροτόπων

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο κ. Δημήτρης Καραβέλας, Γενικός Διευθυντής της WWF Ελλάς, ο κ. Καλούστ Παραμαγκιάν, Ειδικός Συνεργάτης WWF Ελλάς και η κυρία Βασιλική Χρυσοπολίτου, Συνεργάτης Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ).

5. Συνεδρίαση της Δευτέρας, 31 Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: Η προστασία των ελληνικών λιμνών από την σκοπιά των φορέων Διαχείρισης.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν η κυρία Δήμητρα Μπόμπορη, Πρόεδρος Φορέα Διαχείρισης Κορώνειας-Βόλβης, ο κ. Νίκος Αναγνώπουλος, Πρόεδρος Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου, ο κ. Αρτέμις Χατζηθανασίου, Πρόεδρος Φορέα Διαχείρισης Κερκίνης και η κυρία Ιφιγένεια Κάγκαλου, Πρόεδρος Φορέα Διαχείρισης Κάρλας-Μαυροβουνίου-Κεφαλόβρυσου.

6. Συνεδρίαση της Δευτέρας, 21 Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης: α) Διαχείριση Υδατικών Πόρων
Τα μέλη της υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ. Svetoslav Danchev και Ηλίας Ντεμιάν, ερευνητές-συνεργάτες του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.)
β) Αποτίμηση της κατάστασης των Υδατικών Πόρων- Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής.

Γ. Γενική εικόνα των υδατικών πόρων της χώρας

1. Για το σύνολο της χώρας τα ατμοσφαιρικά κατακρημνίσματα εκτιμώνται σε 116.330mm³/έτος ενώ το συνολικό υδατικό δυναμικό εκτιμάται κατά προσέγγιση σε 57.100 mm³/έτος, στα οποία περιλαμβάνονται τα νερά που εισρέουν από γειτονικές χώρες. Η μέση ετήσια βροχόπτωση κυμαίνεται από 400mm στην Αττική και τα νησιά των Κυκλάδων, στα 700 mm στις ανατολικές περιοχές, στα 1.000 – 1200 στις δυτικές περιοχές και τα νησιά του Ιονίου και φτάνει πάνω από 1.500 mm στην οροσειρά της Πίνδου και σε άλλες ορεινές περιοχές.

2. Η κατανάλωση του νερού υπολογίζεται σε 8.243 mm³/έτος, από τα οποία περίπου το 84% διατίθεται στην άρδευση, το 1% στην κτηνοτροφία, το 12% στην ύδρευση και το 3% στη βιομηχανία και ενέργεια. Αναμφίβολα το συνολικό υδατικό δυναμικό υπερκαλύπτει την ποσότητα που διατίθεται στις χρήσεις. Ωστόσο, ένα μικρό μέρος από αυτό το δυναμικό είναι οικονομικά και τεχνικά αξιοποιήσιμο, με αποτέλεσμα την ύπαρξη προβλημάτων ανεπάρκειας νερού σε διάφορες περιοχές και για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

3. Οι κυριότεροι λόγοι που προκαλούν προβλήματα στην αξιοποίηση και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας είναι:

α) Η άνιση κατανομή των υδατικών πόρων στο χώρο. Η Δυτική Ελλάδα δέχεται πολύ μεγαλύτερα ύψη βροχών από την ανατολική. Έτσι η Δυτική Ελλάδα, με έκταση 24% της χώρας,

δέχεται το 36% των συνολικών ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων, ενώ ακόμη μεγαλύτερη είναι η διαφοροποίηση στα ποσοστά της επιφανειακής απορροής.

β) Η ανομοιόμορφη κατανομή των υδατικών πόρων στο χρόνο, με μεγάλη συγκέντρωση βροχοπτώσεων κατά τη χειμερινή περίοδο. Στη νότια Ελλάδα το 80-90% των ετήσιων βροχοπτώσεων συγκεντρώνεται σ' αυτή την περίοδο, ενώ το θερινό ύψος της βροχής αυξάνει προς βορρά, και στα βορειότερα τμήματα παίρνει τη μεγαλύτερη τιμή του, δηλαδή 20% του ετήσιου όγκου.

γ) Η άνιση κατανομή της ζήτησης στο χρόνο, αναντίστοιχη με την κατανομή της προσφοράς. Ο μεγαλύτερος καταναλωτής του χρησιμοποιούμενου νερού, η γεωργία (84%), το καταναλώνει την ξηρή περίοδο. Την ίδια περίοδο και ειδικότερα τους μήνες Ιούλιο – Αύγουστο, διπλασιάζεται λόγω τουρισμού και η κατανάλωση νερού ύδρευσης.

δ) Ο έντονος οριζόντιος και κατακόρυφος διαμελισμός καθώς και η δομή και διάταξη των πετρωμάτων έχουν αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών μικρών υδατορεμάτων με χειμαρρική κυρίως δίαυτα, επιφανειακή απορροή μικρής διάρκειας, αυξημένη κατείσδυση και συχνά πλημμυρικά φαινόμενα. Η εκμετάλλευση του δυναμικού αυτών των ρεμάτων είναι δυσχερής και συχνά οικονομικώς ασύμφορη, ενώ η αντίστοιχη των (καρστικών) υδροφόρων συστημάτων συχνά αποτελεί σημαντικό παράγοντα αναρύθμισης των πλημμυρικών παροχών.

ε) Το μεγάλο ανάπτυγμα ακτών (15.021 km) σε συνδυασμό με τη λιθολογική σύσταση των πετρωμάτων, που συντείνει, λόγω της εντατικής εκμετάλλευσης παράκτιων υδροφορέων, στην υπαλμύρισή τους.

στ) Τα πολλά άνυδρα ή με ελάχιστους υδατικούς πόρους νησιά της χώρας.

4. Από τα χαρακτηριστικά του ελληνικού χώρου, διαπιστώνονται συνοπτικά τα εξής:

α) Η Βόρεια Ελλάδα εξαρτάται από τις επιφανειακές απορροές ποταμών που έρχονται από γειτονικές χώρες. Περίπου το (περίπου 13km³/έτος) των επιφανειακών νερών της Ελλάδας προέρχονται από πηγές άλλων χωρών (Βουλγαρία, FYROM, Τουρκία). Οι μεγαλύτεροι ποταμοί της Ελλάδας πηγάζουν σε άλλες χώρες.

β) Η Δυτική Ελλάδα είναι ευνοημένη σε υδατικούς πόρους, αλλά παρουσιάζει επίπεδα ανάπτυξης που οδηγούν σε χαμηλή ζήτηση σε σχέση με τους διατιθέμενους πόρους.

γ) Η Ανατολική Ελλάδα είναι λιγότερο ευνοημένη σε υδατικούς πόρους, παρουσιάζει όμως μεγάλη ζήτηση, μια και είναι η πιο αναπτυγμένη περιοχή της χώρας, και συνεπώς παρουσιάζει προβλήματα ελλειμματικότητας.

δ) Η περιοχή της Θεσσαλίας εμφανίζει το μεγαλύτερο έλλειμμα σε υδατικούς πόρους, έλλειμμα που κατά τη ξηρή περίοδο ανέρχεται σε 1.1 δις κ.μ. νερού, όση δηλαδή η ετήσια κατανάλωση πόσιμου νερού σε επίπεδο επικράτειας.

ε) Η νησιωτική Ελλάδα παρουσιάζει υδατικά προβλήματα οξυμμένα, αλλά μικρής κλίμακας, που μεταξύ των άλλων αναφέρονται στον τουρισμό και στις έντονες εποχικές αυξήσεις της ζήτησης νερού, λόγω του γεγονότος αυτού.

στ) Η συγκέντρωση του πληθυσμού σε λίγα μεγάλα αστικά κέντρα στη χώρα οδηγεί σε σημειακές αυξήσεις της ζήτησης νερού, αλλά και σε αντίστοιχη αύξηση του σημειακού ρυπαντικού φορτίου.

ζ) Η υποβάθμιση της ποιότητας των υδατικών πόρων συναρτάται με την ένταση και τον τύπο οικονομικής ανάπτυξης και εκδηλώνεται με μεγαλύτερη ένταση σε παράκτιες και αστικές ή γεωργικές περιοχές της ανατολικής κυρίως χώρας.

5. Η υδατική πολιτική της Ελλάδας πρέπει να προκύψει από τη σύνθεση των διαχειριστικών πολιτικών, που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε γεωγραφικού χώρου και υδατικής λεκάνης, την κλιματική αλλαγή, τις κοινωνικές δομές αλλά και τις οικονομικές δραστηριότητες.

6. Η κλίμακα προσέγγισης της διαχείρισης σε επίπεδο Υδατικού Διαμερίσματος είναι η ενδεδειγμένη και ανταποκρίνεται ακόμη και στη διαθεσιμότητα της υφιστάμενης πληροφορίας και

της ποιότητας της.

Δ. Γενικές διαπιστώσεις

1. Η προσφορά υδάτινων πόρων έρχεται αντιμέτωπη με αρκετές προκλήσεις λόγω των ιδιαίτερων γεωγραφικών, κλιματικών, δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της χώρας. Έτσι, σε αρκετές περιοχές της χώρας (Θεσσαλία, Αττική, Νησιά Αιγαίου κ.ά.) η προσφορά αδυνατεί να καλύψει επαρκώς τη ζήτηση, ιδιαίτερα κατά την θερινή περίοδο.

2. Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα, είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής υδατικών πόρων, απορροφώντας το 84% της συνολικής κατανάλωσης.

3. Ο αστικός τομέας ευθύνεται για την κατανάλωση του 11% των εγχώριων διαθέσιμων υδατικών πόρων.

4. Η βιομηχανική χρήση καλύπτει το 1,7% της συνολικής κατανάλωσης νερού και αφορά κατά 60% στη ψύξη μηχανημάτων παραγωγής ενέργειας.

5. Το δημόσιο δίκτυο ύδρευσης καλύπτει το 94% του πληθυσμού της Ελλάδας, με απώλειες εξαιτίας του πεπαλαιωμένου δικτύου που κυμαίνονται από 10% έως 40%.

6. Σημαντικό μέρος των υδάτινων αποθεμάτων βρίσκεται σε ταμιευτήρες, οι οποίοι χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Η περαιτέρω ανάπτυξη ταμιευτήρων και υδροηλεκτρικών σταθμών προσφέρει σημαντικές προοπτικές

7. Η τιμολόγηση του νερού εμφανίζει σημαντικές διακυμάνσεις ανά δραστηριότητα, ενώ δεν φαίνεται να έχει εκπονηθεί μία ουσιαστική μελέτη που θα συναρτά την τιμολόγηση της κατανάλωσης νερού με την οικονομική δραστηριότητα, σε συνδυασμό πάντα με κοινωνικά κριτήρια, ρυθμούς ανάπτυξης, εναλλακτικές δυνατότητες, ύπαρξη έργων πεδινής και ορεινής υδρονομίας, επάρκεια υδατικών πόρων, κ.α.

Ε. Ειδικές διαπιστώσεις ανά θεματική ενότητα

Ε.1 Ενημέρωση για την εφαρμογή της Οδηγίας πλαίσιο για το νερό (2000/60 ΕΚ)

1. Η Οδηγία πλαίσιο για το νερό αποτελεί τη πιο σημαντική πολιτική εξέλιξη στον τομέα της διαχείρισης των υδατικών πόρων καθώς α) επιδιώκει την προστασία των κοινοτικών υδάτων με κοινές αρχές και μέσα β) ενσωματώνει ή αντικαθιστά πολλές παλαιότερες Οδηγίες ή Κανονισμούς γ) δημιουργεί ένα πλαίσιο εναρμόνισης για τις υπόλοιπες Οδηγίες που αφορούν το νερό δ) καθιερώνει ένα μηχανισμό διαχείρισης σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού ε) προάγει μία οικοσυστημική προσέγγιση για την προστασία, αποκατάσταση και αειφόρο χρήση των υδατικών πόρων.

2. Επί του παρόντος έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες για την ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων υδατικών πόρων.

3. Το σύστημα παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων που θα έπρεπε να είναι λειτουργικό από τα τέλη του 2006 (βλ. ΠΔ 51/2007 άρθρο 11,§2) προβλέπεται να ολοκληρωθεί τελικά στο τέλος του 2010.

4. Σημαντικές καθυστερήσεις σημειώνονται και στην εφαρμογή άλλων διατάξεων της οδηγίας, με κυριότερη εκείνη της ολοκλήρωσης των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής, των οποίων η προθεσμία ολοκλήρωσης ήταν ο Δεκέμβριος 2009. Σημειώνεται ότι οι πρώτες μελέτες εκπόνησης των σχεδίων για τις περιοχές λεκανών απορροής Θεσσαλίας, Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδος προκηρύχθηκαν το 2010.

5. Οι καθυστερήσεις που έχει σημειώσει η χώρα στην υλοποίηση της Οδηγίας έχουν οδηγήσει στην κίνηση, τον Ιούνιο του 2010, της προδικαστικής διαδικασίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

6. Εκκρεμεί η κατάθεση στη Βουλή των Ελλήνων της Εκθεσης για την κατάσταση των υδάτων στη χώρα μας, όπως προβλέπει ο ν. 3199/2003.

Ε.2 Ποιότητα ποταμών στην Ελλάδα

1. Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην Υποεπιτροπή, η κατάσταση των ποταμών στη χώρα είναι καλύτερη από το μέσο όρο σε επίπεδο Ε.Ε. Παρ' όλα αυτά το 58% του μήκους των ποταμών βρίσκεται σε μέτρια ή και σε κακή κατάσταση.

2. Σημαντικά προβλήματα ρύπανσης εντοπίζονται στους ποταμούς Αξιό, Πηνειό, Έβρο και Ασωπό, ενώ μέτρια ή ελλιπής είναι η κατάσταση στο Σπερχείο, το Νέστο, τον Αλιάκμονα, το Στρυμόνα και τον Αχελώο.

3. Σε πολλές περιπτώσεις οι ποταμοί της χώρας δεν αντιμετωπίζονται ως πηγές ζωής αλλά ως αποδέκτες οικιακών, βιομηχανικών/βιοτεχνικών και γεωργικών αποβλήτων. Επισημαίνεται ότι η διάθεση λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων στους ποταμούς καθορίζεται σε σημαντικό βαθμό από τις διατάξεις της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Εσωτερικών και Υγιεινής (Ε1β/221) του 1965.

4. Σημαντική είναι η επιβάρυνση και εξαιτίας της πλημμελούς λειτουργίας βιολογικών καθαρισμών αλλά και των υδροηλεκτρικών και αρδευτικών φραγμάτων. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το ΕΛΚΕΘΕ ποσοστό 85% των βιολογικών καθαρισμών είτε δεν λειτουργεί καθόλου είτε δεν αποδίδει στο μέγιστο βαθμό.

5. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι παροχές του Αξιού μειώθηκαν κατά 57% τη χρονική περίοδο 1961-2000, του Σπερχείου κατά 48% την περίοδο 1950- 1990 και του Αλιάκμονα κατά 12% την περίοδο 1963- 2006.

6. Οι συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων και οργανικών ρυπαντών περιστασιακά υπερβαίνουν τα ευρωπαϊκά όρια- τα πιο υψηλά επίπεδα καταγράφονται στους διασυνοριακούς ποταμούς που εισέρχονται στην Ελλάδα.

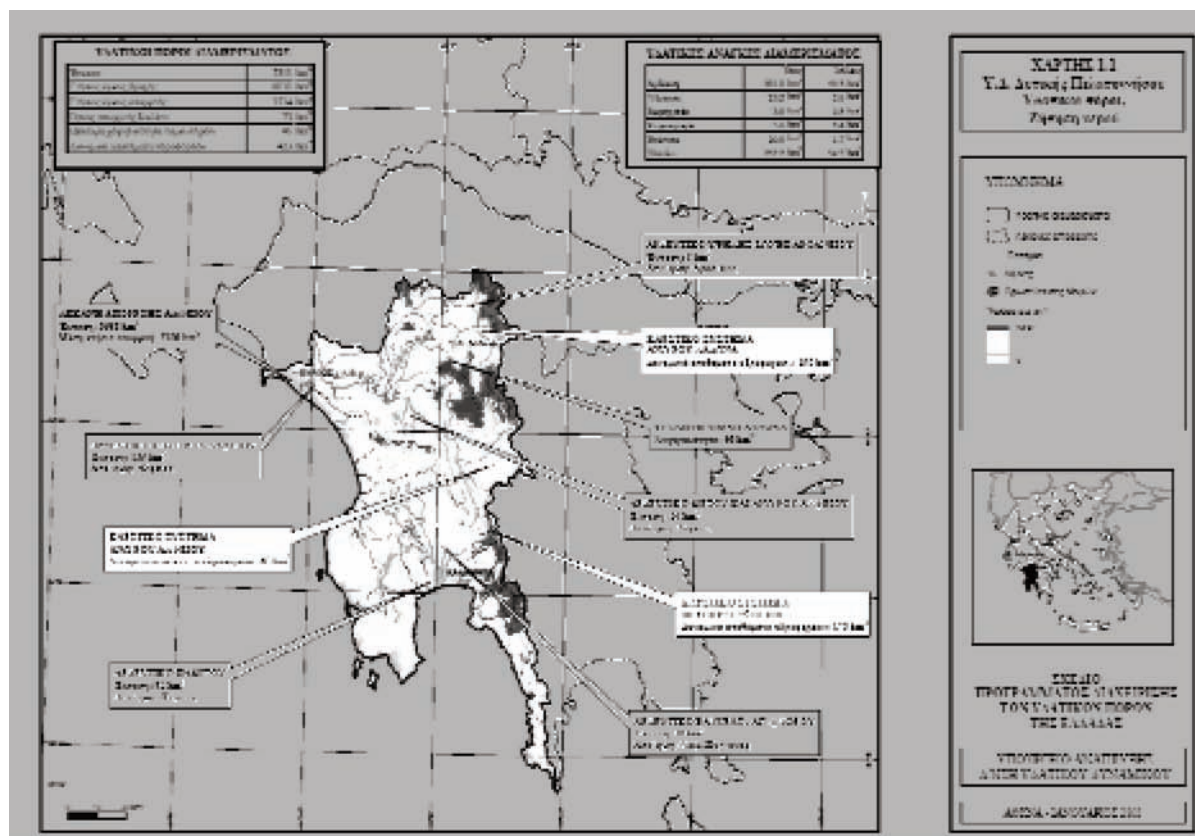
7. Δεν είναι γνωστός ο αριθμός των γεωτρήσεων που κατ' εκτίμηση είναι σε ποσοστό 50% παράνομες. Τα πρόστιμα των Νομαρχιών είναι ύψους 350 ευρώ για μία παράνομη ανόρυξη με αποτέλεσμα να είναι περισσότερο συμφέρουσα η πληρωμή του προστίμου αντί της πληρωμής της μελέτης και της εφαρμογής της νόμιμης διαδικασίας.

8. Όσον αφορά γενικότερα στη διαχείριση των υδατικών πόρων, παρουσιάζονται προβλήματα στους τομείς αδειοδότησης και ελέγχου.

9. Παρατηρείται καθυστέρηση στη στελέχωση και ουσιαστική λειτουργία της Κεντρικής και κυρίως των Περιφερειακών Υπηρεσιών Υδάτων που αποτελούν τη βασική δομή εφαρμογής της σχετικής κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας καθώς και των αρμόδιων Νομαρχιακών, Περιφερειακών και Κεντρικών Υπηρεσιών ελέγχου.

Πίνακας: Γενική Εικόνα για την Ποιότητα των ποταμών στην Ελλάδα

1. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (01)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Πελοποννήσου έχει έκταση 7 301 km². Ο υδροκρίτης του ορίζεται βόρεια από τους ορεινούς όγκους Ερύμανθου και Αροανείων και ανατολικά από το Μαίναλο και τον Ταΰγετο. Αποτελείται από τμήματα των Περιφερειών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας.

Οι κυριότεροι ποταμοί συνεχούς ροής είναι ο Αλφειός και ο Πάμισος, καθώς και ο μικρότερος Νέδας, ενώ ο ποταμός Νέδωνας εμφανίζει χειμαρρώδη ροή. Στα παράλια της περιοχής βρίσκονται οι παράκτιες λίμνες Αγουλινίτσας και Μουριάς (που έχουν αποξηρανθεί) και Καϊάφα (θερμομεταλλική), που σχηματίστηκαν λόγω των αμμόλοφων του Κυπαρισσιακού Κόλπου.

Κύριες μορφές πιέσεων

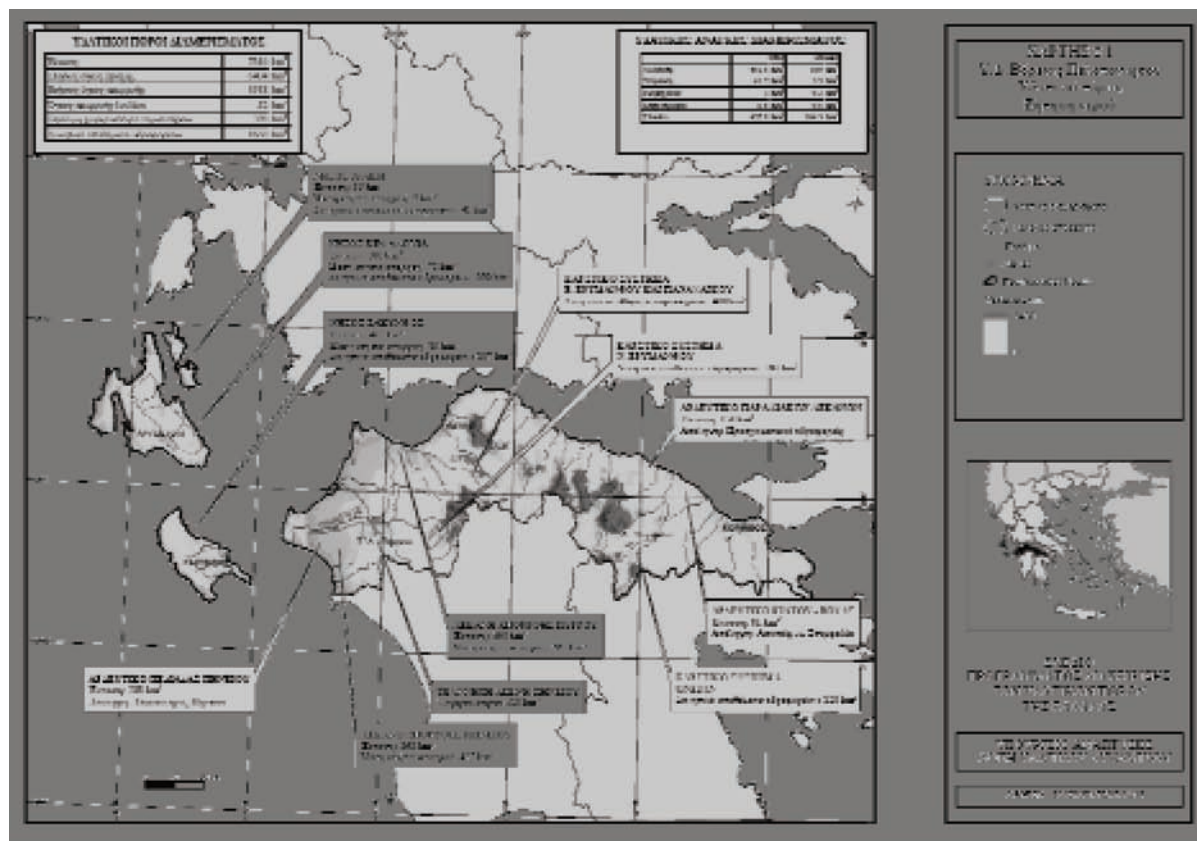
Επισημαίνεται ότι οι έντονες γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην περιοχή, σε συνδυασμό με το φορτίο των αστικών λυμάτων, αποτελούν την κύρια πηγή ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Σημειώνεται η μεγάλη συνεισφορά στο ρυπαντικό φορτίο της σταβλισμένης κτηνοτροφίας και η αναγκαιότητα υποβολής του φορτίου αυτού σε κατάλληλη επεξεργασία.

Σημαντική παράμετρος ρύπανσης προκύπτει από την παροχέτευση υγρών αποβλήτων από ελαιουργεία των όμορων περιοχών σε εμπορική βάση (κατά την ελαιοκομική περίοδο). Το γεγονός αυτό που είναι ιδιαίτερα έντονο σε όλους τους ελαιοπαραγωγούς νομούς της χώρας έχει σαν συνέπεια την δραματική άνοδο του οργανικού φορτίου των υδροφορέων και την σαφή ποιοτική υποβάθμισή τους.

Αυξανόμενες είναι επίσης οι καταγγελίες που αφορούν σε εκτεταμένες αμμοχαλικοληψίες στις κοίτες των ποταμών.

Στον τομέα των αστικών λυμάτων, σημειώνεται ότι στην περιοχή του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Πελοποννήσου λειτουργούν μόνο οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ) που εξυπηρετούν την Καλαμάτα και τον Πύργο, και δύο ακόμα μικρές μονάδες που εξυπηρετούν τις περιοχές των Κρεστένων και της Ζαχάρας, με συνέπεια το χαμηλό ποσοστό εξυπηρετούμενου πληθυσμού. Σημειώνεται ότι εντός των ορίων του υδατικού διαμερίσματος υπάρχουν δέκα (10) οικισμοί με ισοδύναμο πληθυσμό από 2.000 έως 10.000 κατοίκους.

2. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (02)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Βόρειας Πελοποννήσου έχει έκταση 7 310 km², από τα οποία τα 1 309 km² ανήκουν στα νησιά Κεφαλονιά, Ιθάκη και Ζάκυνθο.

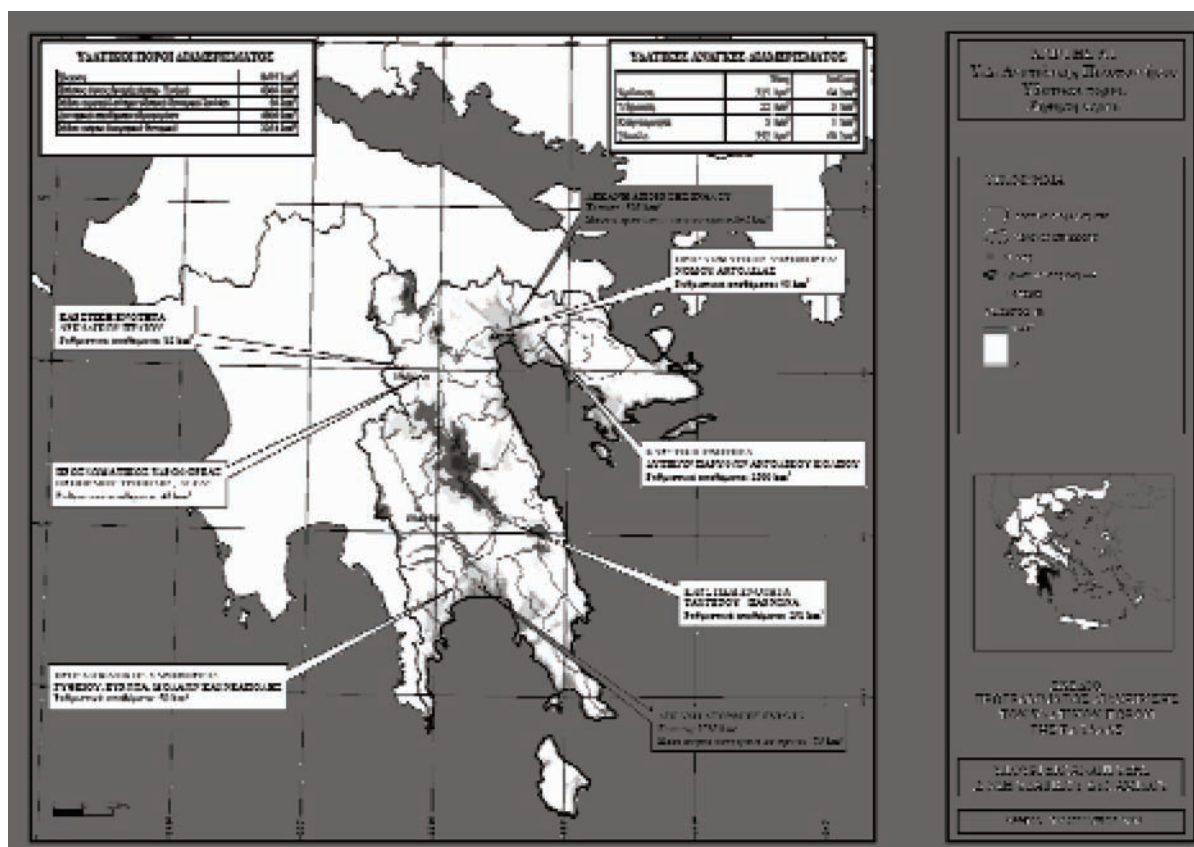
Το διαμέρισμα περιλαμβάνει τμήματα των Περιφερειών Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιόνιων Νήσων.

Οι μεγαλύτερες πεδινές εκτάσεις αναπτύσσονται στις λεκάνες των ποταμών Πηνειού, Πύρρου και Γλαύκου, και στο εσωτερικό στις κλειστές λεκάνες Φνενού και Συμφαλίας. Παράκτιες λίμνες σχηματίζονται μεταξύ Αράξου και Κυλλήνης.

Κύριες μορφές πιέσεων

Οι έντονες γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην περιοχή, σε συνδυασμό με το φορτίο των αστικών λυμάτων, αποτελούν την κύρια πηγή ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Επισημαίνεται η σημαντική συνεισφορά στο ρυπαντικό φορτίο της σταβλισμένης κτηνοτροφίας και η αναγκαιότητα υποβολής των φορτίων αυτών σε κατάλληλη επεξεργασία. Πολύ σημαντική είναι επίσης και η επιβάρυνση από γεωργικές δραστηριότητες, κυρίως ως προς το άζωτο.

3. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (03)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας έχει όρια το όρος Λάκμος προς τα βορειοδυτικά, τους ορεινούς όγκους της Πίνδου, των Βαρδουσίων και της Γκιώνας προς τα ανατολικά, τα όρη Θύαμο, Μακρύς, Βάλτος και Αθαμανικά, τον Αμβρακικό Κόλπο και το Ιόνιο Πέλαγος προς τα δυτικά, και τον Κορινθιακό Κόλπο προς τα νότια.

Κύριες υδρολογικές λεκάνες:

Τα όρια των κυριότερων λεκανών καθορίζονται από τις ακόλουθες οροσειρές:

Λοκάνη Αχελώου: Δυτικά: Θύαμο, Μακρύ, Βάλτος, Αθαμάνια.
Βορειοδυτικά: Λάκμος. Ανατολικά: Πίνδος, Τυμφρηστός, Οξιά,
Παναγιωλικό.

Λεκάνη Ευήνου: Βόρεια, βορειοδυτικά: Παναγιωλικό. Βορειο-

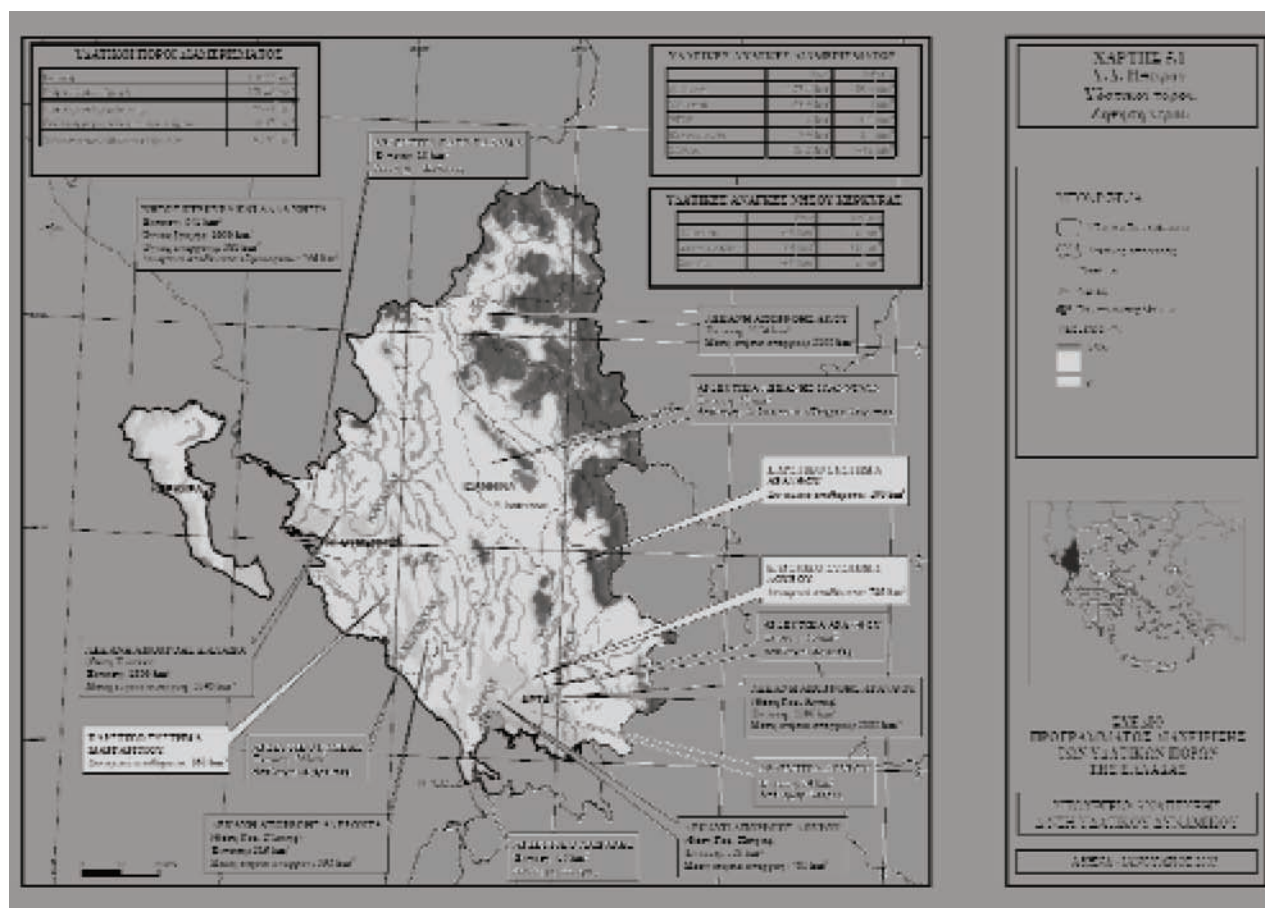
ανατολικά: Βαρδούσια. Νοτιοανατολικά: όρη Ναυπακτίας και Αράκυνθος.

Λεκάνη Μόρνου: Γκιώνα, Οίτη.

Κύριες μορφές πιέσεων

Οι έντονες γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες, που αναπτύσσονται στο διαμέρισμα, αποτελούν την κύρια πηγή ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων νερών. Επισημαίνεται η μεγάλη συνεισφορά στο ρυπαντικό φορτίο της σταβλισμένης κτηνοτροφίας και η αναγκαιότητα υποβολής των φορτίων αυτών σε κατάλληλη επεξεργασία.

5. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (05)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Ηπείρου έχει έκταση 10.026 km², από τα οποία τα 641 km² ανήκουν στην Κέρκυρα. Ο υδροκρίτης του διαμερίσματος ορίζεται ανατολικά από τον όρμο Κοιτραίνης του Αμβρακικού Κόλπου, και συνεχίζει στους ορεινούς όγκους Βάλτου, Αθαμανικών, οροσειράς βόρειας Πίνδου, Βόιου, και Γράμμου. Στη συνέχεια τα όρια του διαμερίσματος ορίζονται από τα ελληνοαλβανικά σύνορα.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τη μελέτη “Ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων διαχείρισης υδατικών πόρων του υδατικού διαμερίσματος Ηπείρου” (Υπουργείο Ανάπτυξης, 2008) καταγράφεται ως προτεραιότητα η μεταφορά νερού από τον Αώο ποταμό στο λεκανοπέδιο Ιωαννίνων για ύδρευση της πόλης των Ιωαννίνων και των οικισμών του λεκανοπεδίου, για την άρδευση του κάμπου του λεκανοπεδίου και για τον εμπλουτισμό της λίμνης Παμβώτιδας. Η προτεραιότητα αυτή συνδυάζεται με την παραγωγή πράσινης ενέργειας από μικρά υδροηλεκτρικά έργα.

Θύαμης ή Καλαμάς

Ο ποταμός Θύαμης ή Καλαμάς με μήκος 113 km και με λεκάνη απορροής έκτασης 1747 km², είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Ηπείρου. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη λεκάνη απορροής του και έχουν επιπτώσεις στην ποιότητα των νερών του είναι:

- Πτηνο-κτηνοτροφικές μονάδες εντατικής και εκτατικής μορφής,
- Καλλιέργειες αρδευόμενες και ξηρικές,
- Εξορυκτικές δραστηριότητες (μάρμαρα, αδρανή υλικά)
- Βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, κυρίως αξιοποίησης προϊόντων πρωτογενούς τομέα παραγωγής
- Οικισμοί

Στον ποταμό Καλαμά συμβάλλει η τάφρος Λαψίστας, η οποία δέχεται την υπερχείλιση της λίμνης Παμβώτιδας και τα ‘επεξεργασμένα’ υγρά απόβλητα των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην περιοχή ΒΔ της πόλης των Ιωαννίνων (ΒΙΠΕ Ιωαννίνων, Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων του Δήμου Ιωαννίνων, κ.α.)

Επιθεωρήσεις στην περιοχή τάφρου Λαψίστας και ποταμού Καλαμά

Η ΕΥΕΠ πραγματοποίησε συνολικά 30 ελέγχους και επανελέγχους σε 17 δραστηριότητες της περιοχής, από τις οποίες οι 8 ήταν δειγματοληψίες επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους **180.400**, τα οποία και επιβλήθηκαν με αντίστοιχες Αποφάσεις του Νομάρχη Ιωαννίνων.

Η μεγαλύτερη πίεση που δέχεται ο ποταμός Καλαμάς προέρχεται από τα υγρά απόβλητα σημειακών και διάχυτων πηγών ρύπανσης και ειδικότερα από τα νερά της τάφρου Λαψίστας.

Άραχθος

Ο ποταμός Άραχθος, μήκους 110 km πηγάζει από τη βόρεια Πίνδο διαρρέει τμήμα του Ν. Ιωαννίνων και το Ν. Άρτας –από βορρά προς νότο- και εκβάλλει στον Αμβρακικό κόλπο (περιοχή NATURA). Σε αυτόν συμβάλλουν οι παραπόταμοι Καλαρρύτικος, Μετσοβίτικος και Ζαγορίτικος. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη λεκάνη απορροής του και έχουν επιπτώσεις στην ποιότητα των νερών του είναι:

- Πτηνο-κτηνοτροφικές μονάδες εντατικής και εκτατικής μορφής,
 - Καλλιέργειες αρδευόμενες και ξηρικές,
 - Εξορυκτικές δραστηριότητες (αδρανή υλικά)
 - Βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, κυρίως αξιοποίησης προϊόντων πρωτογενούς τομέα παραγωγής
 - Οικισμοί
- Ο Άραχθος, κατά τα τελευταία χρόνια, δέχεται τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την κατασκευή της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ.

Επισημαίνεται ότι από το 2009 ισχύει Προεδρικό Διάταγμα που καθορίζει τα μέτρα προστασίας στα στενά του Αράχθου.

Επιθεωρήσεις στην περιοχή του ποταμού Αράχθου

Η ΕΥΕΠ πραγματοποίησε συνολικά 8 ελέγχους σε ισάριθμες δραστηριότητες της περιοχής, και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους **181.410 ευρώ**.

Η μεγαλύτερη πίεση στον Άραχθο ασκείται από τις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα παραγωγής που αναπτύσσονται στην πεδιάδα της Άρτας.

Λούρος

Ο ποταμός Λούρος, μήκους 75 km διαρρέει το Ν. Πρέβεζας-από βορρά προς νότο- και εκβάλλει στον Αμβρακικό κόλπο (περιοχή NATURA). Οι ανθρώπινες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη λεκάνη απορροής του και έχουν επιπτώσεις στην ποιότητα των νερών του είναι:

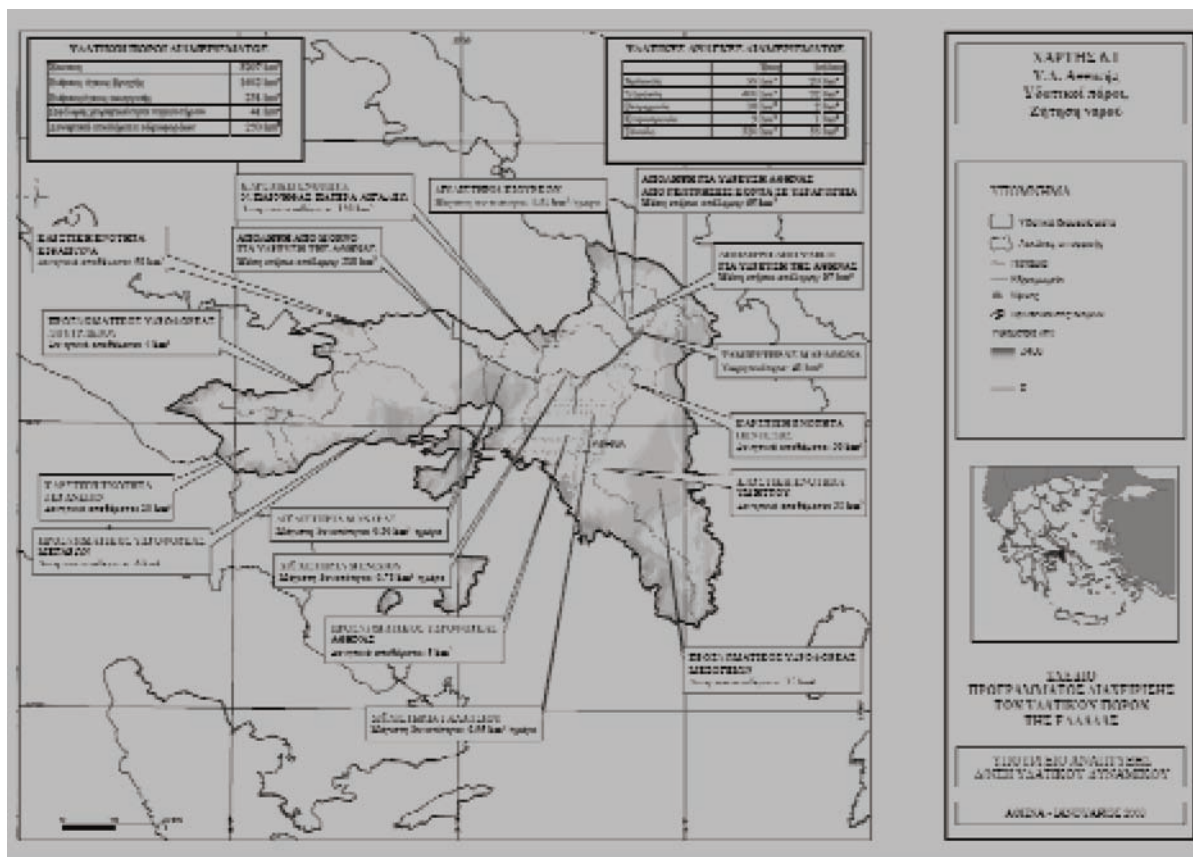
- Κτηνοτροφικές μονάδες εντατικής και εκτατικής μορφής,
- Ιχθυοτροφικές μονάδες (πέστροφα),
- Καλλιέργειες αρδευόμενες και ξηρικές,
- Εξορυκτικές δραστηριότητες (αδρανή υλικά)
- Βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, κυρίως αξιοποίησης προϊόντων πρωτογενούς τομέα παραγωγής
- Οικισμοί

Επιθεωρήσεις στην περιοχή του ποταμού Λούρου

Η ΕΥΕΠ πραγματοποίησε συνολικά 8 ελέγχους σε ισάριθμες δραστηριότητες της περιοχής, και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους **131.700**.

Η μεγαλύτερη πίεση στο Λούρο ασκείται από τις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα παραγωγής (πεστροφοκαλλιέργειες, κτηνοτροφία) που αναπτύσσονται κατά μήκος του.

6. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (06)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Αττικής περιλαμβάνει σχεδόν ολόκληρο το Νομό Αττικής, τα νησιά Αίγινα, Σαλαμίνα και Μακρόνησο, και μικρά τμήματα της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου. Η συνολική του έκταση είναι 3.207 km².

Κύριες υδρολογικές λεκάνες

Το διαμέρισμα περιλαμβάνει τις λεκάνες των ποταμών Κηφισού Αττικής, Σαρανταπόταμου και Χάραδρου, όλων των παραλιακών ρεμάτων που βρίσκονται νότια των ποταμών Αερών και Ασωπού, καθώς και των ρεμάτων που βρίσκονται στα νησιά. Ακόμη, στο διαμέρισμα υπάρχουν τρεις λίμνες: η τεχνητή λίμνη του Μαραθώνα και οι φυσικές λίμνες Βουλιαγμένης και Κουμουνδούρου. Οι δύο τελευταίες αποτελούν φυσικές εκφορτίσεις των υδροφορέων του Υμηττού και της νότιας Πάρνηθας αντίστοιχα. Καμία από τις λεκάνες αυτές δεν είναι μεγαλύτερη από 600 km². Οι μεγαλύτερες λεκάνες απορροής του διαμερίσματος είναι του Αττικού Κηφισού (και Ιλισού), του Σαρανταπόταμου και του Χάραδρου.

Ο Αττικός Κηφισός διασχίζει το λεκανοπέδιο Αττικής, και μαζί με τον Ιλισό εκβάλλει στο Δέλτα Φαλήρου. Η λεκάνη απορροής του μαζί με τον Ιλισό ορίζεται από τα όρη Αιγάλεω, Πάρνηθα, Πεντέλη και Υμηττό, και έχει έκταση 420 km². Συγκεκριμένα, το λεκανοπέδιο χωρίζεται σε δύο τμήματα από τη λοφοσειρά Τουρκοβούνια-Στρέφη-Λυκαβηττός-Ακρόπολη-Φιλοπάππου. Το βόρειο και δυτικό τμήμα απορρέει στον Αττικό Κηφισό μέσω πολλών μικροχειμάρων, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι τα ρέματα της Χελιδονούς, του Κοκκινάρα, της Λαμπρινής και του Χαλανδρίου. Το ανατολικό τμήμα, που ορίζεται από την παραπάνω λοφοσειρά και από τον Υμηττό απορρέει στον Ιλισό. Το υδρογραφικό δίκτυο των δύο ποταμών έχει αλλοιωθεί από τα έργα διευθέτησης και αποχέτευσης, αλλά και από την έντονη οικοδομική δραστηριότητα των τελευταίων δεκαετιών.

Ο Σαρανταπόταμος διασχίζει την κοιλάδα της Οινόης και το Θριάσιο Πεδίο και χύνεται στον Κόλπο της Ελευσίνας. Η λεκάνη

απορροής του ορίζεται από τα όρη Πατέρας, Κιθαιρώνας, Πάστρα και Πάρνηθα και έχει έκταση 310 km². Στον κύριο κλάδο συμβάλλουν και νερά άλλων χειμάρων, με μεγαλύτερο κλάδο αυτόν που πηγάζει από τα όρη Πατέρας και Μακρό Όρος. Στη λεκάνη δεν υπάρχουν υδρομετρικά δεδομένα.

Ο Χάραδρος πηγάζει από τις ανατολικές απολήξεις της Πάρνηθας, διασχίζει την πεδιάδα και χύνεται στον όρμο του Μαραθώνα. Η λεκάνη απορροής του ορίζεται από τα όρη Πάρνηθα και Πεντέλη και έχει έκταση 185 km². Το υδρογραφικό του δίκτυο είναι πολύπλοκο, ιδιαίτερα στον άνω ρου, όπου δέχεται μεγάλο πλήθος από χειμάρρους. Στο μέσο ρου έχει κατασκευαστεί από το 1931 ταμιευτήρας με σκοπό την ύδρευση της Αθήνας. Η χωρητικότητά του ταμιευτήρα είναι 41 hm³, ενώ η λεκάνη απορροής ανά την του φράγματος είναι 120 km². Η μέση ετήσια εισροή από τη λεκάνη του φράγματος εκτιμάται σε 7.10 hm³.

Κύριες περιβαλλοντικές πιέσεις

Αυτές αφορούν κύρια στην χωρίς έλεγχο και αδειοδότηση παραγωγή βιομηχανικών ή βιοτεχνικών αποβλήτων στους αποδέκτες του διαμερίσματος. Είναι αξιοσημείωτο ότι αυτό συμβαίνει ακόμα και σε περιοχές εντός του αστικού ιστού της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας (π.χ. Κηφισός).

Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύμενο στην ευρύτερη περιοχή του Θριάσιου Πεδίου, ενώ πρόσφατα φαινόμενα υποβάθμισης του υδροφόρου ορίζοντα και των υπογείων υδάτων ανιχνεύθηκαν και στην περιοχή των Μεσογείων.

Ποταμός Κηφισός

Η ΕΥΕΠ με σκοπό την προστασία του Κηφισού ποταμού και των παραχειμάρων του και την αποτελεσματική εφαρμογή του σχετικού Π.Δ/τος (ΦΕΚ 632 Δ/94), έχει πραγματοποιήσει:

Αυτοψίες κατά μήκος του π. Κηφισού στους όμορους Δήμους για τη διερεύνηση περιπτώσεων αυθαιρέτων επεμβάσεων στις παραποτάμιες περιοχές.

Το Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει τμήμα της Στερεάς Ελλάδας, την Εύβοια, και τα νησιά Βόρειες Σποράδες και Σκύρος. Η συνολική του έκταση είναι 12 341 km².

Οι κύριες υδρολογικές λεκάνες του διαμερίσματος είναι αυτές του:

Βοιωτικού Κηφισού
Σπερχειού
Ασωπού

Κύριες περιβαλλοντικές πιέσεις:

Υπάρχει σημαντική υποβάθμιση του νερού (επιφανειακού και υπόγειου) από την υφαλμύριση, τα βιομηχανικά απόβλητα, και τη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων.

Ασωπός ποταμός

Οι έλεγχοι σε βιομηχανίες και εγκαταστάσεις στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού ποταμού, ξεκίνησαν από την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας (1/2004). Από τον Αύγουστο του 2007, που διαπιστώθηκε πρόβλημα έντονης ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα με εξασθενές χρώμιο, η ΕΥΕΠ προχώρησε στις παρακάτω ενέργειες:

Άμεση διερεύνηση της περιοχής για την ανεύρεση αγωγών αποβλήτων στον ποταμό Ασωπό, δειγματοληψίες από αγωγούς και αποδέκτη και αναλύσεις για τον εντοπισμό του προβλήματος και

Πραγματοποίηση ελέγχων από κλιμάκια της επιθεωρητών Ε.Υ.Ε.Π. σε βιομηχανικές δραστηριότητες της περιοχής, που θα μπορούσαν να παράγουν υγρά απόβλητα με χρώμιο.

Έως σήμερα διενεργήθηκαν περισσότερες από 180 επιθεωρήσεις σε δραστηριότητες πέριξ του π. Ασωπού, ενώ η ΕΥΕΠ έχει εισηγηθεί την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους μεγαλύτερου από 2.500.000 ΕΥΡΩ στους παραβάτες. Ο αριθμός αυτός αφορά μόνο στις ολοκληρωμένες υποθέσεις για τις οποίες έχουν βεβαιωθεί παραβάσεις της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Ειδικά για τον ποταμό Ασωπό, ανακοινώθηκε πρόσφατα από το ΥΠΕΚΑ ένα πρόγραμμα που αφορά στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης που έχει ήδη εκδηλωθεί στην περιοχή παράλληλα με την υιοθέτηση θεσμικών μέτρων που θα

διασφαλίζουν την αειφόρο ανάπτυξη στην περιοχή (οριοθέτηση του ποταμού, ανάκληση Υ.Α., χωροθετήσεις κ.λ.π.)

Λίμνη Υλίκη

Σε συνέχεια σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας, στις 26 Ιουνίου 2006 κλιμάκιο Επιθεωρητών Περιβάλλοντος της Ε.Υ.Ε.Π πραγματοποίησε έκτακτο έλεγχο τήρησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών όρων σε χώρους της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Αταλάντης, που βρίσκονται στον οικισμό Στροβικίου Κωπαΐδος του Δήμου Ακραιφνίας (στην Κοινότητα Κάστρου Βοιωτίας).

Όπως διαπιστώθηκε κατά την αυτοψία, στους χώρους βρίσκονταν μεγάλες ποσότητες αγροχημικών προϊόντων (λιπάσματα, φυτοφάρμακα κ.α), διάσπαρτα και εκτεθειμένα στις καιρικές συνθήκες. Τα υλικά, είχαν εκπλυθεί από τα βρόχινα νερά και μέρος αυτών είχε διασκορπιστεί στο έδαφος. Ο χώρος που ήταν τοποθετημένα, αποστραγγίζεται με φυσική απορροή και τα όμβρια με τα φερτά υλικά παροχετεύονταν μέσω των γειτονικών εκτάσεων, στο παρακείμενο Μέλανα ποταμό που εκβάλλει στην Υλίκη, η οποία τροφοδοτεί το υδρευτικό δίκτυο των Αθηνών. Για τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν, εστάλη πράξη βεβαίωσης παράβασης και φάκελος της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα, ενώ παράλληλα η ΕΥΕΠ εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων στους υπευθύνους, συνολικού ύψους 52.000 Ευρώ.

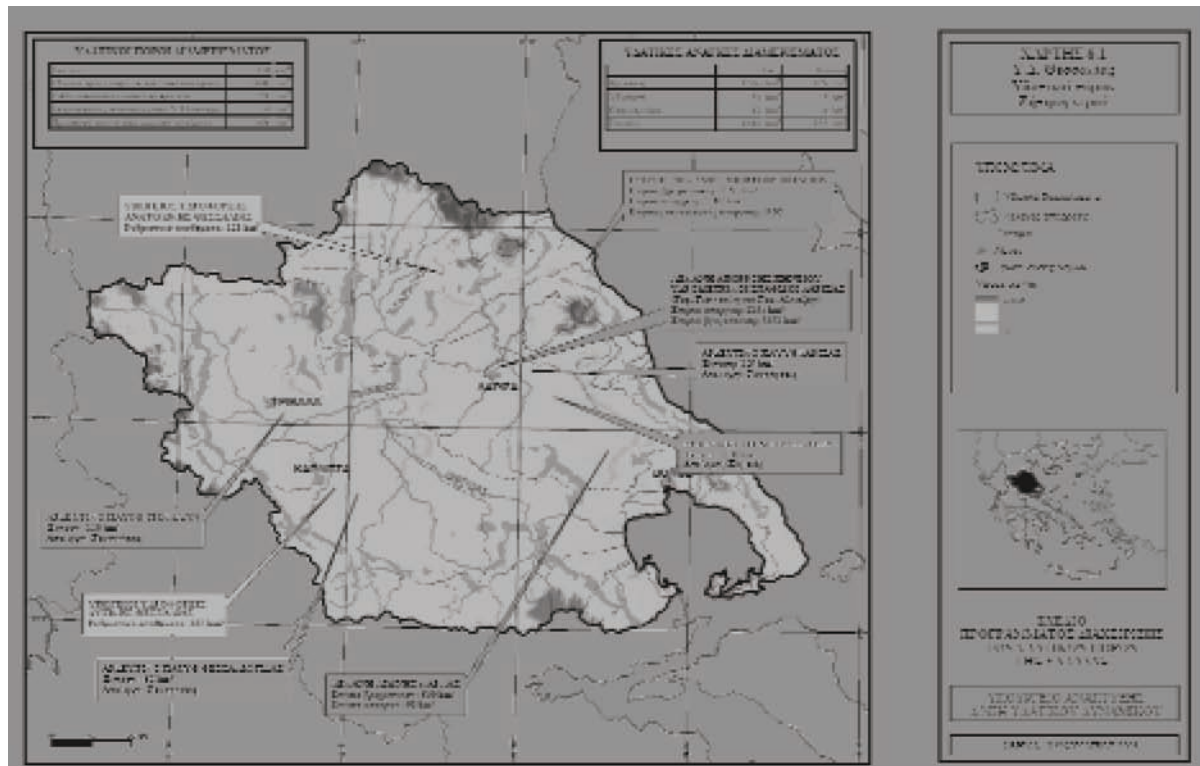
Ποταμός Σπερχειός

Σειρά ελέγχων έχει πραγματοποιήσει η ΕΥΕΠ σε δραστηριότητες που άμεσα ή έμμεσα χρησιμοποιούν ως αποδέκτη των υγρών τους αποβλήτων τον Σπερχειό ποταμό. Επισημαίνεται ότι τα ρυπαντικά φορτία του Σπερχειού επηρεάζουν άμεσα και καθοριστικά την ποιότητα των υδάτων στο Μαλιακό κόλπο.

Οι μηχανισμοί καθαρής ανάπτυξης αφορούν επενδύσεις των βιομηχανικά ανεπτυγμένων χώρων στις αναπτυσσόμενες για περιορισμό των εκπομπών στις χώρες αυτές. Οι μειώσεις αυτές προσμετρώνται στην επίτευξη του στόχου της ανεπτυγμένης χώρας και άρα στην πράξη λειτουργούν αντισταθμιστικά.

Η πρόταση της Επιτροπής αναφέρεται σε 20% μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρώπη μέχρι το 2020 σε σχέση με το '90, 20% αύξηση της χρήσης ΑΠΕ και 20% εξοικονόμηση ενέργειας.

8. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (08)

1. Πηνειός

Ο ποταμός Πηνειός, με μήκος 205 km και λεκάνη απορροής έκτασης 10700 km², πηγάζει από την Πίνδο διαρρέει τους Ν. Τρικάλων και Λάρισας –από δύση προς ανατολή– και τροφοδοτείται από τα νερά των παραποτάμων Ληθαίου, Πορταϊκού, Παμίσου, Σοφαδίτικου, Ενιπέα, Τιταρήσιου και Ταυρωπού. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη λεκάνη απορροής του και έχουν επιπτώσεις στην ποιότητα των νερών του είναι:

- Καλλιέργειες αρδευόμενες (υπεράντληση επιφανειακών και υπόγειων νερών) και ξηρικές,
- Κτηνοτροφικές μονάδες εντατικής και εκτατικής μορφής,
- Βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, κυρίως αξιοποίησης προϊόντων πρωτογενούς τομέα παραγωγής
- Εξορυκτικές δραστηριότητες (αμμοληψίες)
- Οικισμοί

Ο Πηνειός, κατά τα τελευταία χρόνια, δέχεται τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την κατασκευή μεγάλων δημόσιων έργων (ΠΑΘΕ, ΕΡΓΟΣΕ).

Επιθεωρήσεις στην περιοχή του ποταμού Πηνειού

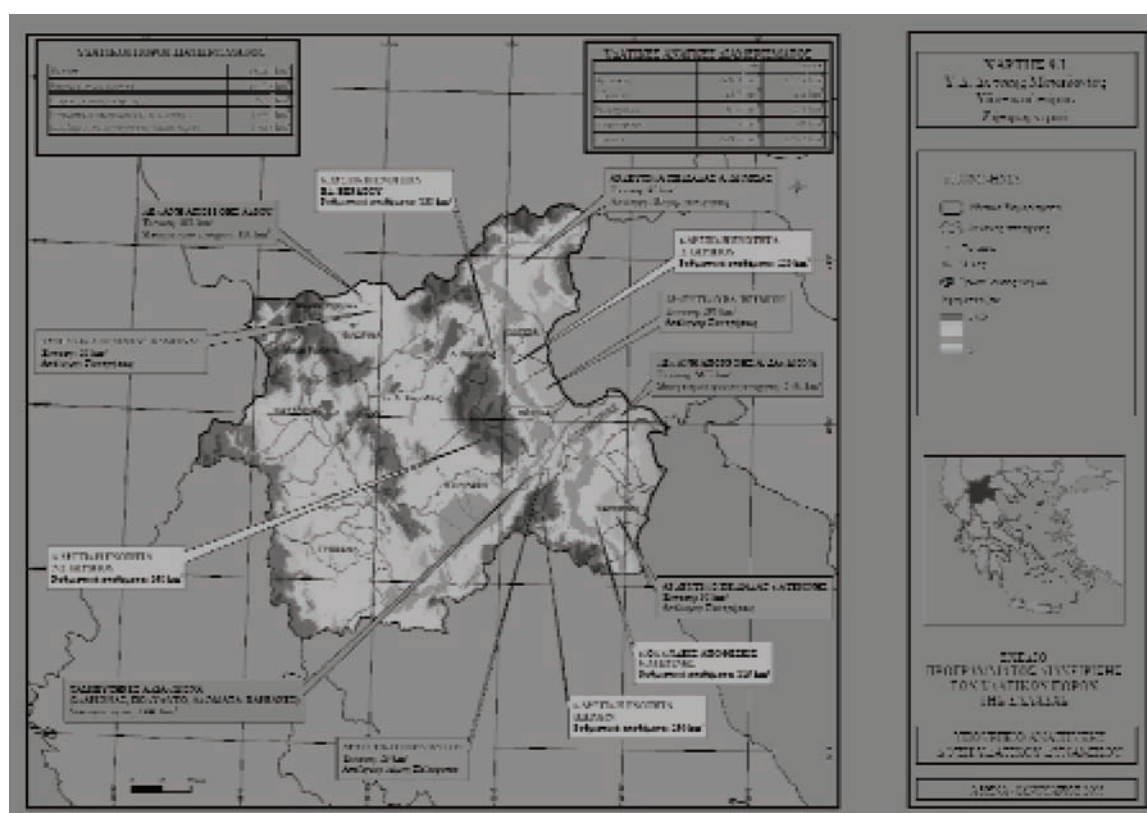
Η Υπηρεσία μας πραγματοποίησε συνολικά 22 ελέγχους σε 19 δραστηριότητες της περιοχής, και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους 409.600 .

Ο Πηνειός δέχεται πιέσεις από όλων των ειδών τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στους Νομούς Τρικάλων, Καρδίτσας και Λάρισας. Το μεγαλύτερο πρόβλημά του είναι η μεγάλη μείωση της παροχής του, κατά τους θερινούς μήνες –ορισμένες φορές είναι χωρίς ροή–, με αποτέλεσμα την σημαντική επιβάρυνση της ποιότητας των νερών του.

Επιθεωρήσεις στην περιοχή του Ελασσονίτη ποταμού

Η ΕΥΕΠ έχει πραγματοποιήσει αυτοψίες σε (τυροκομικές κυρίως) επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται πέραν του ποταμού Ελασσονίτη.

9. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (09)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνει το δυτικό τμήμα του γεωγραφικού διαμερίσματος Μακεδονίας και η συνολική του έκταση είναι 13 441 km². Το μεγαλύτερο μέρος του υδατικού διαμερίσματος βρίσκεται στην Περιφέρεια Μακεδονίας και μικρότερα τμήματα στις Περιφέρειες Θεσσαλίας και Ηπείρου.

Κύριες υδρολογικές λεκάνες

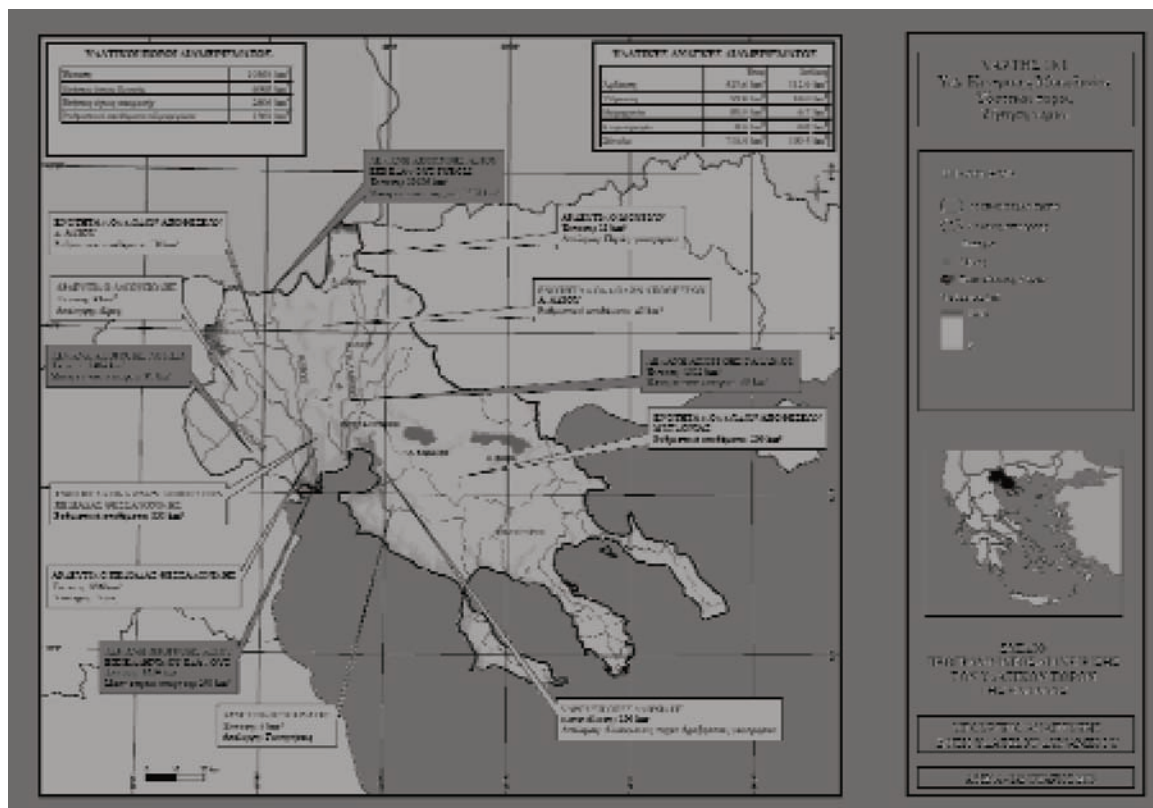
Οι κύριες υδρολογικές λεκάνες του διαμερίσματος είναι αυτές του Αλιάκμονα (8 677 km²), της κλειστής λεκάνης Πτολεμαΐδας (2 133 km²), της λεκάνης του Αξιού στο Νομό Φλώρινας (901 km²) και της λεκάνης του ποταμού Αίθωα ή Μαυρονερίου (815 km²). Άλλες αξιόλογες λεκάνες, με έκταση μικρότερη των 600 km²,

είναι αυτές των λιμνών Καστοριάς (περιλαμβάνεται στη λεκάνη του Αλιάκμονα), Βεγορίτιδας, Χειμαδίτιδας και Πετρών (που περιλαμβάνονται στη λεκάνη της Πτολεμαΐδας), καθώς και οι λεκάνες Πρεσπών και του ποταμού Χελιοποτάμου.

Κύριες πιέσεις

Οι έντονες γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην περιοχή αποτελούν την κύρια πηγή ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Επισημαίνεται η μεγάλη συνεισφορά στο ρυπαντικό φορτίο της σταβλισμένης κτηνοτροφίας και η αναγκαιότητα υποβολής των φορτίων αυτών σε κατάλληλη επεξεργασία. Πολύ σημαντική είναι επίσης και η επιβάρυνση από γεωργικές δραστηριότητες

10. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (10)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί τμήμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και η συνολική του έκταση είναι 10.390 km². Περιλαμβάνει ολόκληρο το Νομό Χαλκιδικής, μεγάλα τμήματα των Νομών Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Ημαθίας και Πέλλας, και μικρό τμήμα του Νομού Σερρών.

Κύριες υδρολογικές λεκάνες

Οι κύριες λεκάνες του διαμερίσματος είναι αυτές των λιμνών Θεσσαλονίκης [Βόλβη, Λαγκαδά (Κορώνεια) και Μαυρόβου] με συνολική έκταση 2.161km², του Αξιού (1.614 km²), του Λουδία (1.409 km²) και του Γαλλικού (1.022 km²). Άλλες αξιόλογες λεκάνες, με έκταση μικρότερη των 600 km², είναι αυτές των ποταμών Χαβριά, Ανθεμόντος, Ολύνθιου και της λίμνης Δοϊράνης.

1. Αλιάκμονας

Η ΕΥΕΠ δεν έχει ασχοληθεί, μέχρι σήμερα, με τις πηγές ρύπανσης στη λεκάνη του ποταμού, με εξαίρεση τους 5 ελέγχους που πραγματοποίησε σε ισάριθμες βιομηχανίες κονσερβοποιίας φρούτων στην περιοχή της αποστραγγιστικής τάφρου 66 (T66), η οποία συμβάλλει στον Αλιάκμονα κατάντη των εν σειρά φραγμάτων και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους **280.000** .

Το ζήτημα της διάθεσης υγρών αποβλήτων από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες στην T66 μαζί με τις παράνομες αμοληψίες και χωματερές στη κοίτη του Αλιάκμονα που έχουν καταγγελλεί, θεωρούνται οι πιο σημαντικές αιτίες υποβάθμισης της ποιότητας των νερών του.

Λουδίας

Στο Λουδία καταλήγουν τα στραγγιστικά μεγάλου τμήματος της πεδιάδας Θεσσαλονίκης, στην οποία η καλλιέργεια είναι εντατική.

Η ΕΥΕΠ πραγματοποίησε συνολικά 4 ελέγχους σε ισάριθμες

δραστηριότητες της περιοχής και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους 66.000 .

Αξιός

Η λεκάνη απορροής του Αξιού είναι σχετικά μικρή στο ελληνικό έδαφος. Η κοίτη του είναι προστατευόμενη περιοχή και από τους μέχρι τώρα ελέγχους προκύπτει ότι δέχεται σημαντικές πιέσεις από τις αμοληψίες.

Η ΕΥΕΠ πραγματοποίησε συνολικά 10 ελέγχους σε ισάριθμες δραστηριότητες της περιοχής και εισηγήθηκε την επιβολή προστίμων συνολικού ύψους 116.550 .

Γαλλικός

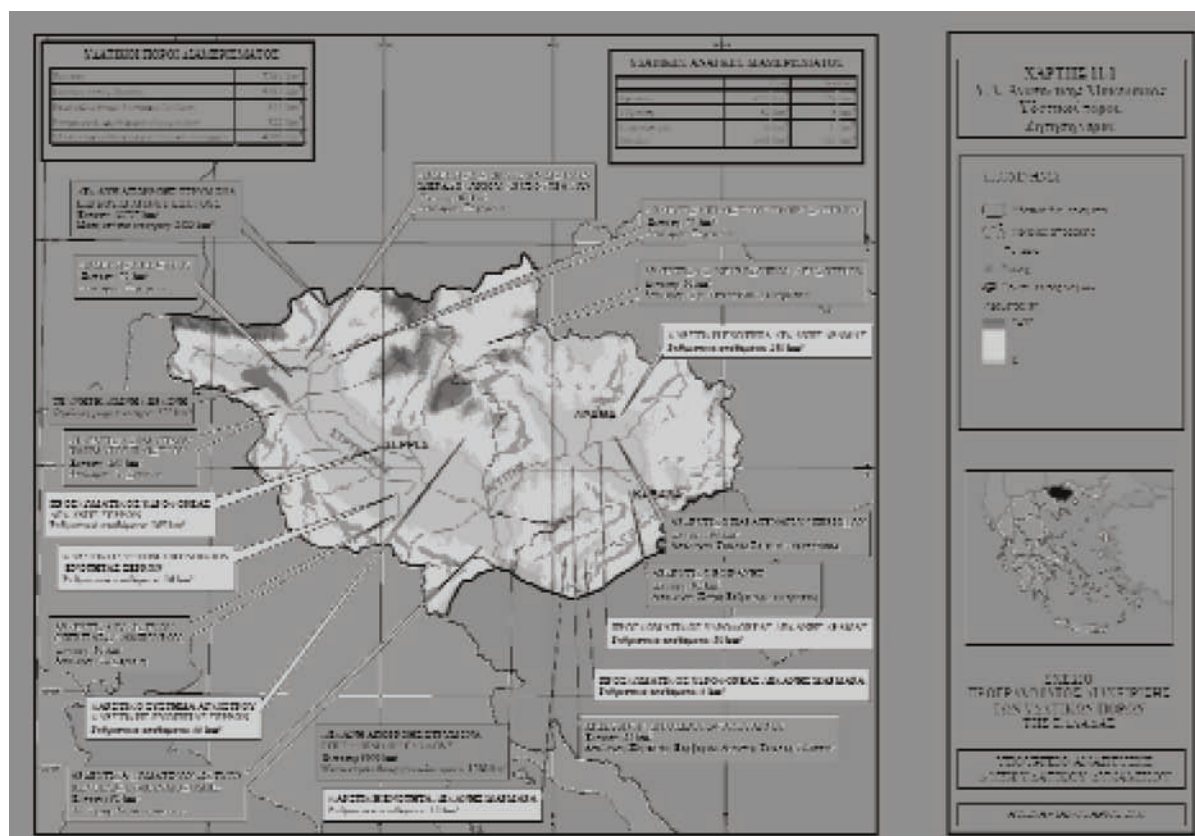
Η δραστηριότητα της ΕΥΕΠ στον ποταμό αυτό αφορούσε βιομηχανικές δραστηριότητες κοντά ή στην κοίτη του. Συνολικά έχει πραγματοποιήσει 5 ελέγχους και η μέχρι σήμερα ολοκλήρωση των 3 από τις 5 υποθέσεις έχει οδηγήσει στη εισήγηση επιβολής προστίμων συνολικού ύψους 65.000 ΕΥΡΩ.

Κύριες πιέσεις

Οι έντονες γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην περιοχή αποτελούν την κύρια πηγή ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων.

Επισημαίνεται η μεγάλη συνεισφορά στο ρυπαντικό φορτίο της σταβλισμένης κτηνοτροφίας και η αναγκαιότητα υποβολής των φορτίων αυτών σε κατάλληλη επεξεργασία. Πολύ σημαντική είναι επίσης και η επιβάρυνση από γεωργικές δραστηριότητες, κυρίως ως προς το άζωτο. Σημαντική παράμετρο στο συνολικό ρυπαντικό φορτίο των αποδεκτών αποτελούν και οι βιομηχανίες μεταποίησης / συσκευασίας αγροτικών προϊόντων που παροχετεύουν τα υγρά τους απόβλητα σε αυτούς.

11. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (11)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής Μακεδονίας ανήκει διοικητικά κατά το ήμισυ περίπου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και κατά το υπόλοιπο ήμισυ στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης.

Κύριες υδρολογικές λεκάνες

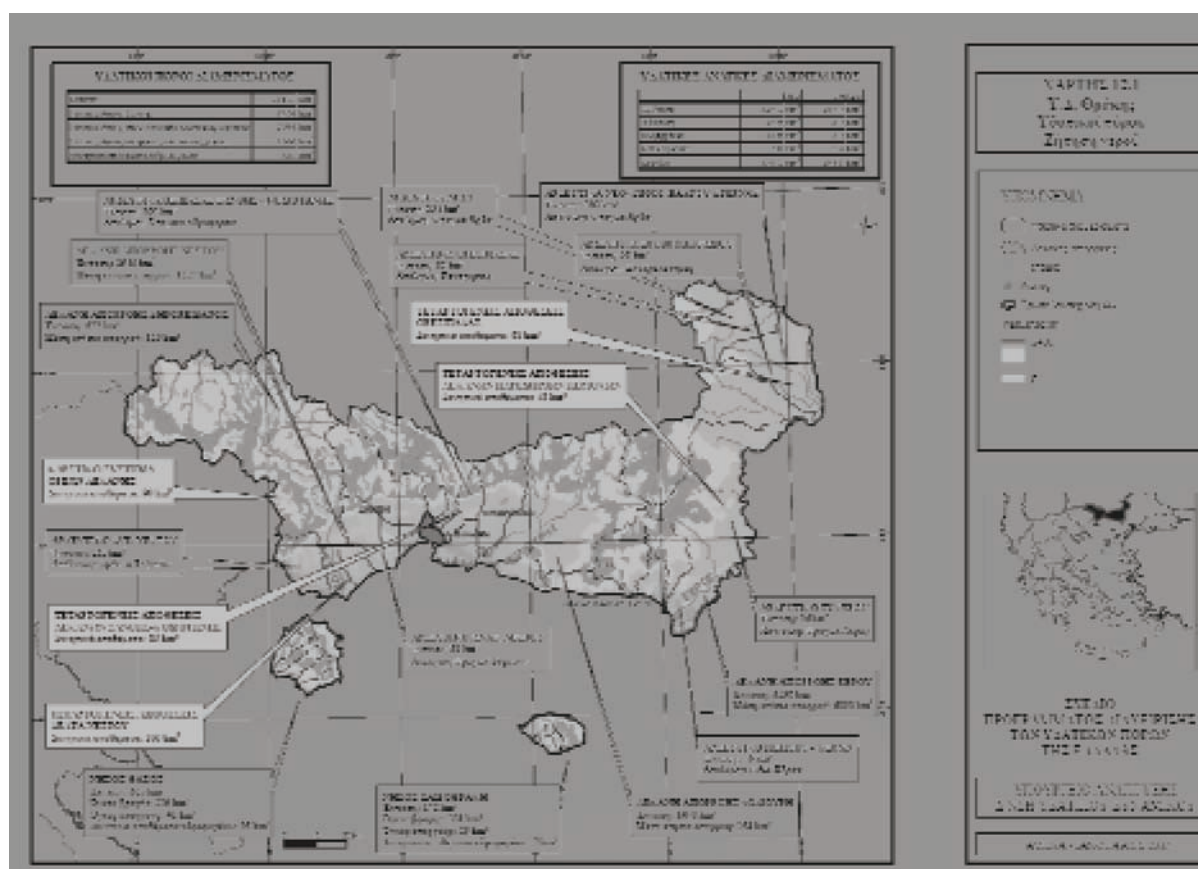
Η κύρια υδρολογική λεκάνη του υδατικού διαμερίσματος είναι εκείνη του Στρυμόνα ή, ακριβέστερα, το κατάντη τμήμα της ευρύτερης λεκάνης του Στρυμόνα, της οποίας το ανάντη τμήμα βρίσκεται σε βουλγαρικό έδαφος. Ο ποταμός Στρυμόνας έχει δύο κλάδους: (α) τον κύριο κλάδο που εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος από τη Βουλγαρία, και (β) τον παραπόταμο Αγγίτη. Μετά την είσοδο στο ελληνικό έδαφος ο ποταμός συναντά τον Αγγίτη, ο οποίος δέχεται και τα νερά της στραγγιστικής τάφρου των Τεργωνών των Φιλίππων. Στη συνέχεια, ο ποταμός εκβάλλει στον Κόλπο Ορφανού ή αλλιώς Στρυμονικό Κόλπο. Εκτός από το Στρυμόνα, στο διαμέρισμα υπάρχουν και πολλά μικρά υδατορεύματα, κυρίως παραλιακά, από τα οποία τα σημαντικότερα είναι ο Μαρμαράς, που αποχετεύει τα νερά της Πιερίας Κουλάδας

(μεταξύ Παγγαίου και Συμβόλου Όρους) και το ρέμα Νέας Καρβάλης στο ανατολικό πεδινό τμήμα του διαμερίσματος. Άξια λόγου είναι ακόμη η ιδιόμορφη κλειστή λεκάνη Οχυρού στα βόρεια του διαμερίσματος. Στο υδατικό διαμέρισμα σχηματίζονται επίσης οι μικρές φυσικές λίμνες των Μαγγάνων και της Χρυσούπολης, ενώ σημαντικό ρόλο έχει η τεχνητή λίμνη Κερκίνη στον άνω ρου του Στρυμόνα, η οποία έχει κατασκευαστεί με κύριο στόχο την ανάσχεση των πλημμυρών του ποταμού και σήμερα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υγρότοπους της χώρας.

Στρυμόνας

Η ΕΥΕΠ έχει πραγματοποιήσει περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις σε δύο βιομηχανίες τροφίμων (γάλακτος και κονσερβοποιείο) όπως επίσης και σε μία εγκατάσταση επεξεργασίας ατικών λυμάτων. Σε μία περίπτωση έχει γίνει εισήγηση επιβολής προστίμου ενώ για τις άλλες δύο η διαδικασία του ελέγχου βρίσκεται σε εξέλιξη.

12. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΘΡΑΚΗΣ (12)

12. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΘΡΑΚΗΣ (12)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Θράκης έχει έκταση 11 177 km², από τα οποία τα 557 km² ανήκουν στα νησιά Θάσο και Σαμοθράκη. Το διαμέρισμα αποτελεί τμήμα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Περιλαμβάνει τους Νομούς Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, και μεγάλο μέρος των Νομών Καβάλας και Δράμας.

Κύριες υδρολογικές λεκάνες

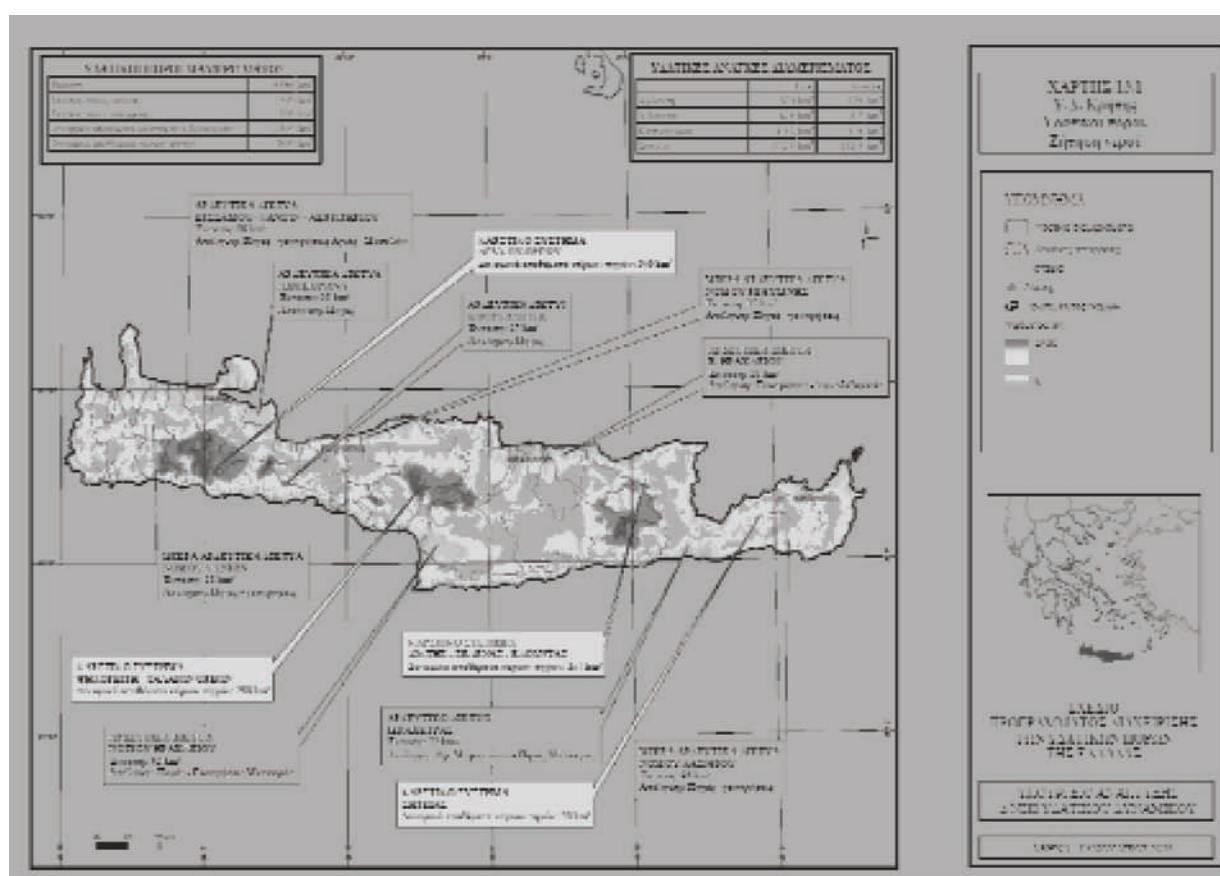
Οι κύριες υδρολογικές λεκάνες του διαμερίσματος είναι οι λε-

κάνες του Έβρου, Νέστου, Φιλιουρή και Ξηρορέματος (Κομψάτου).

Κύριες πιέσεις

Η γεωργία και η σταβλισμένη κτηνοτροφία αποτελούν τις βασικές πιέσεις των υδροφορέων της περιφέρειας, συνεπικουρούμενες από την βιομηχανία, την ελεύθερη κτηνοτροφία και τα αστικά λύματα.

13 ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΡΗΤΗΣ (13)

Το Υδατικό Διαμέρισμα Κρήτης είναι το νοτιότερο διαμέρισμα της χώρας και αποτελείται από την ομώνυμη μεγαλόνησο μαζί με τα μικρά νησιά που βρίσκονται γύρω από αυτήν, με κυριότερα τη Γαύδο και το Δία. Περιλαμβάνει τους Νομούς Χανίων, Ρεθύμνης, Ηρακλείου και Λασιθίου. Η συνολική έκτασή του είναι 8 336 km².

Κύριες πιέσεις

Κύρια πηγή ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων αποτελούν οι εντατικές καλλιέργειες που λαμβάνουν χώρα στα πεδινά του νομού. Σε κάποιες περιπτώσεις στην ρύπανση των επιφανειακών υδάτων συντελούν και απορροές αστικών αποβλήτων. Η ελεύ-

θερη και σταβλισμένη κτηνοτροφία, όπως επίσης και η βιομηχανία, θεωρούνται ως σημειακές και διάσπαρτες πηγές ρύπανσης.

Η ΕΥΕΠ έχει πραγματοποιήσει μεγάλο αριθμό αυτοψιών στην Κρήτη, σε τομείς δραστηριότητας που είχαν επίδραση στην ποιότητα του υδατικού συστήματος των γειτονικών περιοχών, με έμφαση σε ιδιαίτερα ρυπογόνες μονάδες.

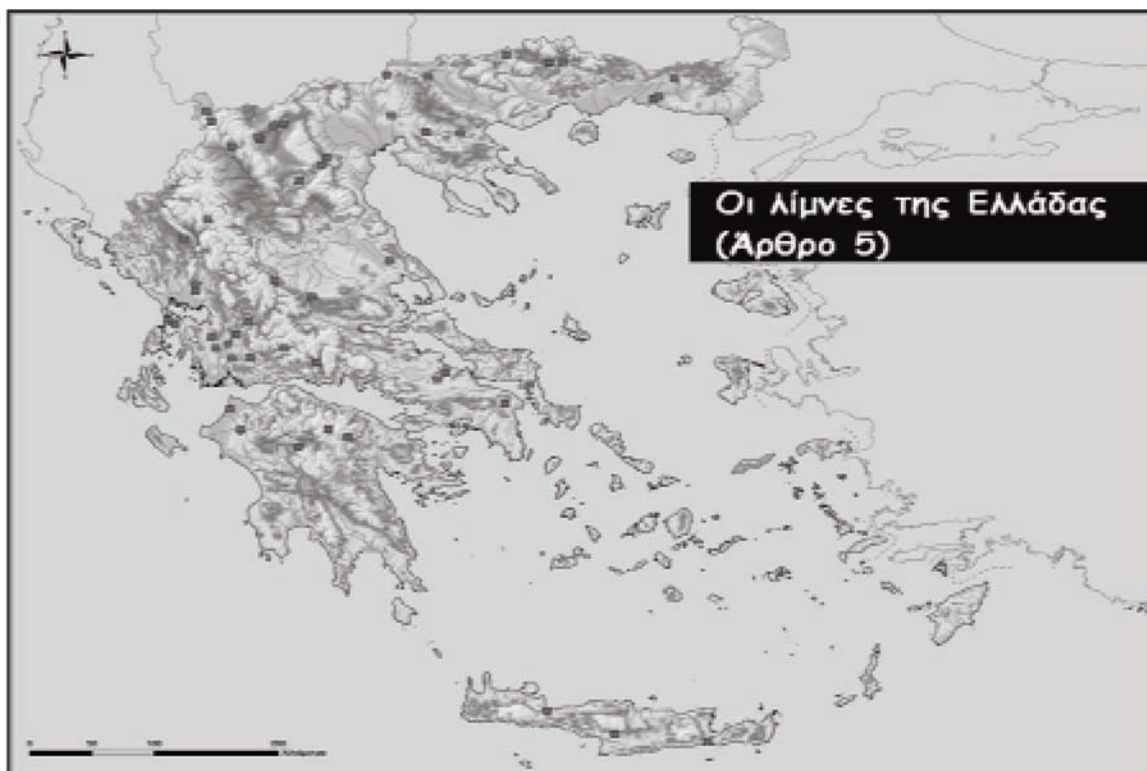
Γιόφυρος ποταμός

Η ΕΥΕΠ έχει πραγματοποιήσει αυτοψίες σε δραστηριότητες ευρισκόμενες στην περιοχή του ποταμού Γιόφυρου.

1. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας 2000/60, έχουν οριστεί 50 λίμνες σημαντικού μεγέθους στην Ελλάδα (σημειώνεται ότι η Οδηγία θέτει ένα κατώτερο όριο μεγέθους κάτω από το οποίο δεν είναι υποχρεωμένη καμία χώρα να ορίσει υδάτινα σώματα).

2. Από τις 50 λίμνες, οι 24 είναι φυσικές και οι 26 τεχνητές. Στο δίκτυο NATURA 2000, έχουν ενταχθεί 26 λίμνες.

3. Η κατανομή των λιμνών είναι άνιση, με τα υδατικά διαμερίσματα της Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και της Δυτικής Μακεδονίας να περιλαμβάνουν το μεγαλύτερο αριθμό λιμνών και τα υδατικά διαμερίσματα των νήσων Αιγαίου και της Ανατολικής Πελοποννήσου να μην έχουν καμία σημαντική σε μέγεθος λίμνη στην επικράτεια τους.

4. Σε ότι αφορά στην ταξινόμηση της οικολογικής κατάστασης των λιμνών (με βάση το βιολογικό ποιοτικό στοιχείο του φυτοπλαγκτόν), προκύπτει ότι για 32 λίμνες η κατάσταση είναι άγνω-

στη, ενώ από τις υπόλοιπες 18 λίμνες, οι 16 ευρίσκονται σε μέτρια, ελλιπή ή κακή κατάσταση.

Οικολογική Κατάσταση	Αρ. Λιμνών	Ποσοστό (%)
Υψηλή	0	0
Καλή	2	4
Μέτρια	7	14
Ελλιπής	6	12
Κακή	3	6
Άγνωστη	32	64
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

5. Η οικολογική κατάσταση των 50 λιμνών αποτυπώνεται στον Πίνακα

Υ.Δ.	Λίμνη	ΠΕΡΙΣΤ.	Οικολογική Κατάσταση
01	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΛΑΔΩΝΑ	Ναι	Άγνωστη
02	ΛΙΜΝΗ ΣΥΝΘΕΤΟΥ	Ναι	Άγνωστη
02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΗΛΕΟΥ		Άγνωστη
02	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΕΛΛΗΝΟΥ		Άγνωστη
03	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΜΕΛΙΟΥ		Άγνωστη
04	ΛΙΜΝΗ ΛΥΣΙΜΑΧΙΑ	Ναι	Άγνωστη
04	ΛΙΜΝΗ ΤΡΙΧΩΝΑ	Ναι	Μήτρα
04	ΛΙΜΝΗ ΟΛΥΜΠΟΥ	Ναι	Άγνωστη
04	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΕΥΦΡΑΤΟΥ		Άγνωστη
04	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΤΡΑΤΟΥ		Άγνωστη
04	ΛΙΜΝΗ ΑΜΕΓΑΛΑ	Ναι	Άγνωστη
04	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΡΑΚΟΥ		Άγνωστη
04	ΛΙΜΝΗ ΚΕΥΚΑΛΑ	Ναι	Άγνωστη
04	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ		Άγνωστη
04	ΛΙΜΝΗ ΣΑΛΤΗΣ	Ναι	Άγνωστη
04	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΑΥΤΗΡΙΟΥ	Ναι	Καλή
05	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΟΝΟΡΗΑΡΙΟΥ Ι		Άγνωστη
05	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΟΝΟΡΗΑΡΙΟΥ ΙΙ		Άγνωστη
05	ΛΙΜΝΗ ΠΑΜΒΩΤΙΔΑ	Ναι	Εκτετατή
05	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΙΠΤΟΜΕΛΟΥ		Άγνωστη
06	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΜΕΛΑΜΑΚΙΩΝ		Μήτρα
07	ΛΙΜΝΗ ΔΥΣΤΟΣ	Ναι	Άγνωστη
07	ΛΙΜΝΗ ΓΛΥΚΗ	Ναι	Καλή
07	ΛΙΜΝΗ ΠΑΡΑΛΙΜΝΗ	Ναι	Άγνωστη
08	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΑΦΟΚΟΥ		Άγνωστη
08	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΑΚΙΛΑΣ		Άγνωστη
09	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΟΝΟΡΗΑΡΙΟΥ		Μήτρα
09	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΑΦΟΛΑΣ		Άγνωστη
09	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΔΕΣΣΑΛΙΩΝ		Άγνωστη
09	ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	Ναι	Εκτετατή
09	ΛΙΜΝΗ ΣΤΡΑΛΥΤΑ	Ναι	Καλή
09	ΛΙΜΝΗ ΖΑΖΑΡΗ	Ναι	Καλή
09	ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ	Ναι	Άγνωστη
09	ΛΙΜΝΗ ΚΕΥΚΑΛΑ	Ναι	Εκτετατή
09	ΛΙΜΝΗ ΜΗΤΗ ΠΕΣΣΑ	Ναι	Εκτετατή
09	ΛΙΜΝΗ ΜΕΤΑΛΛΙ ΠΕΣΣΑ	Ναι	Μήτρα
10	ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΦΑ	Ναι	Μήτρα
10	ΛΙΜΝΗ ΚΟΡΩΝΙΑ	Ναι	Καλή
10	ΛΙΜΝΗ ΠΕΡΙΟΛΩΝ	Ναι	Άγνωστη
10	ΛΙΜΝΗ ΔΟΡΑΝΗ	Ναι	Εκτετατή
11	ΛΙΜΝΗ ΚΟΡΩΝΗ	Ναι	Εκτετατή
11	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΑΡΤΗΚΟΡΩΝ		Άγνωστη
12	ΛΙΜΝΗ ΣΑΡΑΔΑ	Ναι	Άγνωστη
12	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ Ν. ΑΣΠΑΝΩΤΕ		Άγνωστη
12	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΑΛΙΜΝΗ		Άγνωστη
12	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΘΕΣΣΑΛΩΝ		Μήτρα
12	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΠΛΑΤΑΝΟΦΥΣΙΣ		Μήτρα
13	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΜΕΓΑΛΑΝΟΥ		Άγνωστη
13	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΦΑΝΕΡΟΜΕΝΗΣ		Άγνωστη
13	ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΦΑ	Ναι	Άγνωστη

6. Λίμνες με ευαισθησία ως προς τον ευτροφισμό είναι οι: Βεγοριτίδα, Βιστωνίδα, Βόλβη, Δοιράνη, Ζάζαρη, Καστοριάς, Λαγκαδά, Λυσιμαχία, Κερκίνη, Παμβώτιδα, Παραλίμνη, Πετρών, Υλίκη και Χειμαδίτιδα.

7. Ως γενική διαπίστωση ισχύει ότι οι ορεινές τεχνητές λίμνες της ΔΕΗ και οι λίμνες που χρησιμοποιούνται για πόσιμο νερό, είναι γενικότερα σε καλύτερη κατάσταση από ότι οι πεδινές φυσικές λίμνες οι οποίες δέχονται μεγάλες πιέσεις.

8. Οι πιέσεις στις λίμνες προέρχονται από τη γεωργία (υπεράντληση, αλόγιστη χρήση λιπασμάτων), από τις αλλαγές χρήσης γης στη λεκάνη απορροής των υδροτόπων και των λιμνών, από τη διάθεση ανεπεξέργαστων λυμάτων, κ.α.

Ε.5 Η προστασία των ελληνικών λιμνών από την σκοπιά των φορέων Διαχείρισης

1. Οι Φορείς Διαχείρισης έχουν λειτουργήσει, παρά τις ελλείψεις τους, ως θύλακες προστασίας και ανάδειξης προστατευόμενων περιοχών.

2. Αν και οι Φορείς Διαχείρισης θεσμοθετήθηκαν για την προστασία και ανάδειξη προστατευόμενων περιοχών, το θεσμικό πλαίσιο που τους διέπει καθιστά δυσχερή την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων και πολιτικών.

3. Οι βασικές πιέσεις που καταγράφονται αφορούν σε καταπατημένες εκτάσεις (που έχουν μετατραπεί σε οικισμούς ή καλλιεργούμενες), στη δημιουργία χωματερών, στη μη τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων από επιχειρήσεις και ιδιώ-

τες, στις παράνομες αμμοληψίες, στην παράνομη αλιεία, στις επιχωματώσεις υδροτοπικών εκτάσεων, κ.α.

4. Καταγράφεται συχνά ανοχή στη λήψη των αναγκαίων μέτρων για παραβατικές συμπεριφορές ιδιωτών ή και τοπικών φορέων, με αποτέλεσμα να παγιώνονται πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον.

5. Η συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες είναι συχνά προβληματική, ενώ όπου επιτυγχάνεται βοηθά σημαντικά στην προστασία και την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής.

6. Στο πλαίσιο εφαρμογής του Σχεδίου ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ πρέπει να αναθεωρηθούν οι σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των νέων Δήμων και των κατά περίπτωση Φορέων Διαχείρισης με κατεύθυνση την ισχυροποίηση του ρόλου των Φ.Δ. στη λήψη τοπικών αποφάσεων.

7. Για ορισμένους Φορείς Διαχείρισης απαιτείται ενίσχυση της στελέχωσης τους με επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό. Σε ότι αφορά στις πιστώσεις που διατίθενται για τη λειτουργία τους έχουν κατατεθεί τεχνικά δελτία προς χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ. Είναι αναγκαίο η χρηματοδότηση αυτή να μην εξαντλείται στις δαπάνες λειτουργίας των Φ.Δ. αλλά να δίνει τη δυνατότητα και για την κατάρτιση και εφαρμογή των αναγκαίων Διαχειριστικών Σχεδίων.

8. Συχνά καταγράφεται αδυναμία των Φ.Δ. να παρακολουθούν και να αξιολογούν την εφαρμογή των κανονιστικών όρων και περιορισμών που επιβάλλονται από την ΚΥΑ 6919/2004 και τους κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας. Το ίδιο ισχύει και σε ότι αφορά στην παροχή γνωμοδοτήσεων πριν την έκδοση της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης αλλά και την έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων των έργων και δραστη-

ριοτήτων που υλοποιούνται στην περιοχή ευθύνης τους.

ΣΤ. Εξειδικευμένα πορίσματα

Η Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων πραγματοποίησε δύο επισκέψεις: α) στην περιοχή της λίμνης Λάδωνα Αρκαδίας και β) στον ποταμό Πηνειό Θεσσαλίας.

Αναλυτικά πορίσματα για τις επισκέψεις ακολουθούν ως Συνημμένα Α και Β.

Ζ. Προτάσεις

Η βελτίωση του υδατικού ισοζυγίου στα υδατικά διαμερίσματα της χώρας είναι δυνατή με πέντε (5) τουλάχιστον τρόπους: τον τεχνητό εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα, την ανάπτυξη των τοπικών (επιφανειακών κυρίως) υδατικών πόρων μέσω έργων πεδινής και ορεινής υδρονομίας, την εξοικονόμηση νερού μέσω διαχείρισης της ζήτησης, την ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση υγρών αποβλήτων ή νερού χαμηλότερης ποιότητας και τη μεταφορά νερού από το ίδιο ή από άλλα υδατικά διαμερίσματα. Ειδικότερα, για μικρής κλίμακας ανάπτυξη με σκοπό την υδρευτική χρήση (στα άνυδρα νησιά) η αφαλάτωση υφάλμυρου ή και αλμυρού νερού, αποτελεί μια επιπρόσθετη δυνατότητα. Καμιά από τις παραπάνω λύσεις δεν πρέπει να αποκλειστεί κατ' αρχήν, ενώ η επιλογή της τελικής λύσης θα πρέπει να βασίζεται σε οικονομικά, κοινωνικά και πρωτίστως περιβαλλοντικά κριτήρια.

Επιφανειακά – υπόγεια ύδατα

1. Με γνώμονα την κακή ή ελλειμματική κατάσταση των υπογείων υδάτων, προτείνεται η αξιοποίηση των επιφανειακών υδατικών πόρων με την κατασκευή έργων (μικρής και μεσαίας κλίμακας) πεδινής και ορεινής υδρονομίας. Τα έργα αυτά θα επιτρέψουν την κάλυψη των υδατικών αναγκών των ελλειμματικών περιοχών της χώρας και τη μερική επαναφορά των υπόγειων υδατικών πόρων σε ανεκτή κατάσταση. Η αποσαφήνιση της κλίμακας των έργων αυτών παραμένει κρίσιμο ζητούμενο.

2. Στα πλαίσια αυτά προτείνεται η στενή συνεργασία μεταξύ ΥΠΕΚΑ και Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης σε ότι αφορά στην κατάρτιση του καταλόγου των έργων υδρονομίας που θα δρομολογηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αλ. Μπαλτατζής. Για την κατάρτιση του καταλόγου θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, η ποιότητα και ποσότητα των υδατικών πόρων ανά υδατικό διαμέρισμα, η κλιματική αλλαγή και οι χωρικές επιπτώσεις που παρατηρούνται ή προβλέπονται, η εξέλιξη της αγροτικής οικονομίας σε συνάρτηση με την ΚΑΠ, κ.α.

3. Σε ότι αφορά στην προστασία των υπογείων υδάτων προτείνεται:

α) Η διακοπή ή η ουσιαστική μείωση των αντλήσεων υπόγειου νερού με αντίστοιχη εξοικονόμηση νερού για άρδευση και εξεύταση της δυνατότητας μετατροπής αρδευόμενων εκτάσεων σε ξηρικές,

β) Η εφαρμογή μέτρων μείωσης των σημειακών (π.χ. βόθροι), αλλά και διάχυτων, γεωργικής κυρίως προέλευσης, πηγών ρύπανσης (φυτοφάρμακα, νιτρικά) με υιοθέτηση μεταξύ άλλων ορθών γεωργικών πρακτικών,

γ) Η υποκατάσταση των υπόγειων νερών με επιφανειακά, μέσω της κατασκευής έργων ταμίευσης επιφανειακών νερών και μεθόδων ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων,

δ) Ο τεχνητός εμπλουτισμός των υδροφορέων.

4. Απαιτείται η οργάνωση κοινών διακρατικών προγραμμάτων παρακολούθησης της ποσότητας και ποιότητας των διακρατικών υδατικών πόρων καθώς και η πύκνωση των μετρήσεων με στόχο την αύξηση της αξιοπιστίας της σχετικής πληροφορίας.

Ποιοτική κατάσταση

5. Η ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων θα πρέπει να επανεξιολογηθεί στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ώστε

πέρα από τις κλασικές φυσικοχημικές παραμέτρους να διερευνηθεί η οικολογική κατάσταση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων ως προς βιολογικές παραμέτρους και τις ουσίες προτεραιότητας.

6. Η αξιολόγηση της ποιοτικής κατάστασης θα πρέπει να υποστηριχθεί από ένα ενιαίο και πυκνό δίκτυο παρακολούθησης που θα λειτουργεί υπό την αιγίδα του ΥΠΕΚΑ. Στο δίκτυο αυτό θα συνδέονται επιμέρους δίκτυα που λειτουργούν σε τοπική κλίμακα ή δίκτυα/μετρητικοί σταθμοί που ενεργοποιούνται για περιορισμένο χρονικό διάστημα στα πλαίσια ερευνητικών προγραμμάτων. Η ορθολογική λειτουργία ενός τέτοιου δικτύου επιβάλλει την τυποποίηση των μεθοδολογιών λήψης και επεξεργασίας των μετρήσεων, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών (τηλεμετρία, τηλεπισκόπηση), τη διοικητική αναδιάρθρωση της στελέχωσης των υδρολογικών υπηρεσιών των διαφόρων φορέων και την εκπαίδευση του προσωπικού τους, ειδικότερα αυτού των χαμηλότερων βαθμίδων (παρατηρητές, υδρομετρητές).

7. Για τη διατήρηση αλλά και αναβάθμιση της ποιότητας των υδάτων είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων για τον έλεγχο της ρύπανσης των νερών στην πηγή (αστικά και βιομηχανικά απόβλητα). Προτείνεται:

α) η ενίσχυση των περιβαλλοντικών ελέγχων από την ΕΥΕΠ,

β) η διατήρηση μητρώου περιβαλλοντικών παραβάσεων με

ανάκτηση τους στο διαδίκτυο,

γ) η μείωση του φορολογικού βάρους των φορέων της μεταποίησης που εκσυγχρονίζουν τις περιβαλλοντικές υποδομές τους (διαχείριση λυμάτων και απορριμμάτων) και περιορίζουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα,

δ) η υποχρεωτική συνάρτηση αναπτυξιακών επιδοτήσεων με την υιοθέτηση τεχνολογιών και τεχνικών για τη μείωση της ρύπανσης στην πηγή.

ε) η ασφάλιση των φορέων έναντι του κινδύνου περιβαλλοντικής ζημίας.

8. Για τη μείωση της ρύπανσης των υπόγειων νερών λόγω της παρουσίας υψηλών συγκεντρώσεων νιτρικών, προτείνεται η συστηματική εφαρμογή και επέκταση των ήδη υιοθετημένων κανόνων ορθής γεωργικής πρακτικής κυρίως στις περιοχές που είναι ευπρόσβλητες από τη νιτρορύπανση. Προτείνεται η συνέχιση από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης των προγραμμάτων αντιμετώπισης της νιτρορύπανσης.

9. Για την εφαρμογή της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη, είναι αναγκαία η κατάρτιση μελετών υποβάθρου για την κατάσταση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων για το σύνολο της επικράτειας. Οι μελέτες αυτές θα επιτρέψουν τη σύγκριση της κατάστασης κάθε υδατικού αποδέκτη πριν και μετά ανθρωπογενή επέμβαση.

10. Για την προστασία των ποταμών και λιμνών προτείνεται η οριοθέτηση τους κατά απόλυτη προτεραιότητα και σε 2^η φάση ο καθορισμός ζώνης άμεσης προστασίας, η οποία δεν πρέπει να είναι μικρότερη από τα 100m πλάτος. Προτείνονται επίσης η παύση υδροληψίας με απευθείας άντληση παρά μόνο από προκαθορισμένα και εγκεκριμένα σημεία άντλησης, η δημιουργία υποχρεωτικά στεγανών βόθρων ή δικτύου αποχέτευσης ή και μεταφοράς σε βιολογικούς καθαρισμούς των αστικών αποβλήτων χωριών ή και μικρών πόλεων, έτσι ώστε να καταργηθούν οι απορροφητικοί βόθροι τουλάχιστον στους οικισμούς που άπτονται του ποταμού/λίμνης ή βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη από τα 500m από αυτόν και την απαγόρευση διάτρησης γεωτρήσεων σε απόσταση τουλάχιστον 200m από τον ποταμό/λίμνη με παράλληλη πρόβλεψη για τη στεγάνωση των αδειοδοτημένων αρδευτικών γεωτρήσεων.

11. Προτείνεται ο άμεσος καθορισμός Ποιοτικών Περιβαλλοντικών Προτύπων και Οριακών Τιμών Εκπομπών (σε όρους Ετήσιας Μέσης Συγκέντρωσης (ΕΜΣ – ΠΠΠ) και Μέγιστης

Επιτρεπόμενης Συγκέντρωσης (ΜΕΣ – ΠΠΠ) των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων, βιομηχανικών και άλλων δραστηριοτήτων, που βρίσκονται εντός της λεκάνης των ποταμών κατ' αντιστοιχία της περίπτωσης του Ασωπού ποταμού.

Ποσοτική κατάσταση – Ζήτηση/Χρήση

12. Προτείνεται η υιοθέτηση μέτρων για την εξοικονόμηση νερού, τόσο για την υδρευτική όσο κυρίως για την αρδευτική χρήση. Για παράδειγμα στα συστήματα επιφανειακής άρδευσης, οι απώλειες νερού θα μπορούσαν να μειωθούν με τη χρήση κλειστών δικτύων καταιωνισμού και με στάγδην άρδευση.

13. Προτείνεται η ενίσχυση της χρήσης μη συμβατικών υδατικών πόρων (επαναχρησιμοποίηση λυμάτων ή χρήση όμβριων, υφάλμυρων κ.λπ. νερών). Απαραίτητες προϋποθέσεις αποτελούν η οικονομική ενίσχυση τέτοιων δράσεων (λ.χ. μέσω του αναπτυξιακού νόμου) και η θέσπιση κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου.

14. Προτείνεται η δυνατότητα μεταφοράς νερού μέσα στην ίδια υδατική λεκάνη αλλά και από μία υδατική λεκάνη σε άλλη, με στόχο την αποκατάσταση ελλειμματικών υδατικών ισοζυγίων. Ήδη υπάρχουν τέτοια έργα, όπως τα έργα ύδρευσης της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, κλπ., που έχουν αποδώσει πολλαπλά οφέλη. Τέτοιου είδους έργα πρέπει να τεκμηριώνονται έναντι άλλων εναλλακτικών λύσεων και να συνοδεύονται από α) αναλυτική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ και β) αντισταθμιστικά οφέλη όπου και αν απαιτούνται.

15. Προτείνεται η συνάρτηση των Ρυθμιστικών Σχεδίων/ΣΧΟΑΠ/ΖΟΕ με το υδατικό δυναμικό κάθε περιοχής.

16. Προτείνεται η αναθεώρηση των Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων για τον Τουρισμό και τις ΑΠΕ με βάση αλλαγές στην τρέχουσα και μελλοντικώς εκτιμώμενη διαθεσιμότητα υδατικών πόρων για ύδρευση και άρδευση, όπως προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή.

17. Σε όλες τις περιπτώσεις φραγμάτων προτείνεται να επανεξεταστούν οι όροι λειτουργίας τους με αναφορά στις κατάντη φυσικές (καθεστώς ροής, φερτά) και οικολογικές συνθήκες.

Παράκτιοι υγρότοποι

18. Προτείνεται η ενίσχυση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την αναγνώριση, οριοθέτηση και προστασία των μικρών υγροτόπων και για τη ρύθμιση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων εντός των ορίων τους.

19. Προτείνεται η αλλαγή της πολεοδομικής νομοθεσίας ώστε να αποκλείεται η οικιστική ανάπτυξη εντός των ορίων των υγροτόπων αλλά και να προβλέπεται κατά τη διαδικασία της έκδοσης οικοδομικής άδειας, η εξέταση των επιπτώσεων στον υγρότοπο από κάθε είδους κατασκευή.

20. Σε περιπτώσεις που διαπιστώνεται περιβαλλοντική υποβάθμιση, η επιβολή προστίμων κρίνεται σκόπιμο να συνοδεύεται από την υποχρέωση αποκατάστασης, στο πνεύμα της Οδηγίας της Ε.Ε. για την περιβαλλοντική ευθύνη.

Νερό και γεωργία

21. Προτείνεται η κοστολόγηση και στη συνέχεια τιμολόγηση του νερού άρδευσης, όπως προβλέπεται και στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ, με βάση όμως κοινωνικά και αναπτυξιακά κριτήρια και με γνώμονα την παρούσα οικονομική κατάσταση, τις πιέσεις στο αγροτικό εισόδημα, την αναθεώρηση της ΚΑΠ και την κλιματική αλλαγή. Σε κάθε περίπτωση χρειάζεται να στραφούμε σε ένα μοντέλο γεωργίας περισσότερο ήπιο, με περιορισμό της κατανάλωσης των υδατικών πόρων και της χρησιμοποίησης φυτο-

φαρμάκων και λιπασμάτων.

Νερό και αστικό περιβάλλον

22. Προτείνεται να αξιολογηθεί η θεσμοθέτηση ειδικής μελέτης διαχείρισης των αστικών ομβρίων σε κλίμακα μεμονωμένης οικοδομής ώστε να διασφαλίζεται ότι η κατασκευή της οικοδομής δεν θα επιδεινώσει το φυσικό καθεστώς της απορροής ομβρίων, τόσο ως προς την ποσότητα όσο και ως προς το χρόνο απορροής. Τεχνικά μέσα για την εξασφάλιση αυτών των στόχων μπορεί να είναι η απαγόρευση δημιουργίας αδιαπέρατων επιφανειών (π.χ. πλακοστρώσεων) στους ακάλυπτους χώρους και παράλληλα η κατασκευή δεξαμενών ανάσχεσης ομβρίων ή και συλλογής ομβρίων.

Νερό και ενέργεια

23. Προτείνεται η ενίσχυση των ήπιων υδροηλεκτρικών έργων για προσωρινή αποθήκευση ενέργειας. Με τον τρόπο αυτό στηρίζεται το ενεργειακό σύστημα της χώρας, ιδιαίτερα σε μία περίοδο αυξημένης ενσωμάτωσης των εναλλακτικών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας.

Νερό και έρευνα

24. Προτείνεται η ενίσχυση της έρευνας για τους υδατικούς πόρους, τουλάχιστον στους τομείς της ποιότητας των υδάτων, της επίπτωσης της κλιματικής αλλαγής στα υδατικά διαμερίσματα της χώρας, των τεχνολογιών εξοικονόμησης νερού, κ.α.

Με βάση τα παραπάνω, η Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων:

αναγνωρίζει τις ενέργειες του ΥΠΕΚΑ για την υλοποίηση της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και καλεί για περαιτέρω επίσπευση των διαδικασιών (καταγραφή πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, οικονομική ανάλυση χρήσεων, μητρώο προστατευόμενων περιοχών, σύνταξη προγραμμάτων παρακολούθησης, προώθηση διαδικασιών διαβούλευσης σύνταξη προγραμμάτων διαχείρισης, τελικός καθορισμός των κύριων λεκανών απορροής και των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας) που θα οδηγήσουν στην πλήρη εφαρμογή των μέτρων για την προστασία της ποιότητας και ποσότητας των υδατικών πόρων της χώρας,

καλεί τα συναρμόδια Υπουργεία να ενισχύσουν με ανθρώπινο δυναμικό και τις αναγκαίες πιστώσεις, κατά προτεραιότητα, την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών,

καλεί το Υπουργείο Οικονομίας να εντάξει στον αναπτυξιακό νόμο ειδικά μέτρα για την ενσωμάτωση σε παραγωγικές επενδύσεις τεχνολογιών/τεχνικών προστασίας και εξοικονόμησης των υδατικών πόρων,

καλεί το Υπουργείο Οικονομικών να επεκτείνει, στα πλαίσια των διαμορφούμενων δημοσιονομικών περιθωρίων, τις ρυθμίσεις του ν. .../10 για φορολογικές ελαφρύνσεις σε επενδύσεις που μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, και σε επενδύσεις που προστατεύουν την ποιότητα και την ποσότητα των υδατικών πόρων,

καλεί το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης να ενισχύσει τα προγράμματα αντιμετώπισης της νιτρορύπανσης (Οδηγία 91/676/ΕΚ) και να σχεδιάσει, σε συνεργασία με το ΥΠΕΚΑ, ένα χωροταξικά ισόρροπο πρόγραμμα κατασκευής έργων πεδινής και ορεινής υδρονομίας,

καλεί το Υπουργείο Εσωτερικών να προτάξει το θέμα της διαχείρισης των υδατικών πόρων στο πρώτο διάστημα εφαρμογής του Σχεδίου ΚΑΜΙΚΡΑΤΗΣ,

καλεί τα Υπουργεία ΠΕΚΑ και Αγροτικής Ανάπτυξης να δρομολογήσουν δράσεις επανόρθωσης της περιβαλλοντικής ζημιάς που έχει υποστεί το υδατικό σύστημα της χώρας, σε περιοχές εντατικής γεωργίας ή καταγραφής υψηλής ρύπανσης επιφανειακών και υπογείων υδάτων, όπως η περιοχή Ασωπού-Οινοφύτων, κ.α.

Τέλος η Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων:

Αναθέτει στον Πρόεδρό της να υποβάλλει ως εισήγηση το παρόν Πόρισμα στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων με την παράκληση να διαβιβασθεί, αφού εγκριθεί, στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και στα μέλη της Βουλής των Ελλήνων και να αναρτηθεί στο δικτυακό τόπο της Βουλής.

Αναθέτει στον Πρόεδρο της να παρουσιάσει το παρόν πόρισμα στους Υπουργούς ΠΕΚΑ, Υποδομών, Οικονομίας, Οικονομικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Εσωτερικών, αλλά και να αποστείλει το Πόρισμα σε κάθε φορέα που αναπτύσσει πολιτική, επιστημονική ή κοινωνική δραστηριότητα σε θέματα φυσικού περιβάλλοντος και τοπικής ανάπτυξης.

Η. Πηγές – αναφορές:

Ν. Σκουλικίδης, Α. Οικονόμου και Μ. Στουμπούδη, Προκαταρκτική Κατάσταση Ποταμών της Ελλάδας – Η συνεισφορά του Ινστιτούτου Εσωτερικών Υδάτων, ΕΛΚΕΘΕ, Αθήνα 2010.

Π. Μέρκος, Ποιότητα των ποταμών της Ελλάδας, Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, Αθήνα 2010.

Αν. Ανδρεαδάκης, Πορεία υλοποίησης της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά, ΥΠΕΚΑ, Αθήνα 2010.

Αν. Ανδρεαδάκης, Ποιότητα υδάτων στους ποταμούς και λίμνες της Ελλάδας, ΥΠΕΚΑ, Αθήνα 2010.

Αν. Ανδρεαδάκης, Εισήγηση για Πηνειό, ΥΠΕΚΑ, Λάρισα 2010.
Δ. Καραβέλας και Κ. Παραγκαμιάν, Κατάσταση παράκτιων υγροτόπων, WWF Ελλάς, Αθήνα 2010.

Βασιλική Χρυσοπολίτου, Κατάσταση λιμνών στην Ελλάδα, ΕΚΒΥ, Αθήνα 2010.

Δ. Μπόμπορη (Φ.Δ. Κορώνειας – Βόλβης), Ν. Αναγνώπουλος (Φ.Δ. Λιμνοθάλασσας Μεσολλογίου), Αρτ. Χατζηαθανασίου (Φ.Δ. Κερκίνης), Ιφ. Καγκάλου (Φ.Δ. Κάρλας-Μαυροβουνίου-Κεφαλόβρυσου), Προστασία των λιμνών από τη σκοπιά των Φορέων Διαχείρισης.

Ν. Μυλόπουλος, Πηνειός: σε επίπεδο λεκάνης απορροής, Λάρισα 2010.

Η. Ντεμιάν και S. Danchev, Διαχείριση Υδατικών Πόρων στην Ελλάδα, ΙΟΒΕ, Αθήνα 2010.

Κουτσογιάννης, Δ., Α. Ανδρεαδάκης, Α. Μαυροδήμου κ.ά., Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων, Υποστήριξη της κατάρτισης Εθνικού Προγράμματος Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων, 748 σελίδες, Τομέας Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος – Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, Φεβρουάριος 2008.

Εκθεση ΕΥΕΠ για τον ποταμό Άραχθο, ΥΠΕΧΩΔΕ 2005.

Εκθέσεις ΕΥΕΠ για την κατάσταση ποταμών στην Ελλάδα, 2007-2010.

Ελλάδα - Η Κατάσταση του Περιβάλλοντος 2008, Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, Αθήνα 2009.

ΟΟΣΑ, Κατάσταση περιβάλλοντος στην Ελλάδα, 1999.

ΟΟΣΑ, Κατάσταση περιβάλλοντος στην Ελλάδα, 2009.

WWF Ελλάς, Η Περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα – Δεσμεύσεις για εφαρμογή, Αθήνα 2010.

ΙΟΒΕ, Εκθεση για τη Διαχείριση υδατικών πόρων στην Ελλάδα, Αθήνα 2009.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, Αθήνα 2003.

Ιστότοπος πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης www.ypan.gr

Ιστότοπος πρώην Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ www.minenv.gr

Ιστότοπος ΥΠΕΚΑ, www.ypeka.gr

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Α

ΠΟΡΙΣΜΑ

«Ένα Σχέδιο για την περιοχή της λίμνης Λάδωνα»

Αθήνα, 7 Ιουλίου 2010

Α. Εισαγωγή

1. Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής επισκέφθηκε την περιοχή της λίμνης του Λάδωνα σε μία προσπάθεια α) να καταγραφούν τα προβλήματα β) να κατατεθούν οι απόψεις των φορέων γ) να εντοπισθούν οι αναγκαίες δράσεις για την ανάδειξη της περιοχής δ) να οργανωθεί ένα σύστημα συντονισμού των επιμέρους φορέων αλλά και ε) να δρομολογηθεί ένα ουσιαστικό σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής των δράσεων.

2. Στην προσπάθεια της αυτή η Επιτροπή κατέγραψε τις απόψεις των Περιφερειών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδος, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Αρκαδίας και Αχαΐας, της ΤΕΔΚ Αρκαδίας, των Δήμων Κλείτωρος, Λαγκαδίων, Τροπαίων, Κοντοβάζινας, Παίων, της ΔΕΗ Λάδωνα και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

3. Η Επιτροπή κατέγραψε και αξιοποίησε επίσης τις απόψεις των Βουλευτών Δ. Ρέππα, Οδ. Κωνσταντινίτσου και Ανδ. Λυκουρέντζου.

Β. Γενικές διαπιστώσεις

1. Αν και η Επιτροπή λόγω αρμοδιότητας επικεντρώνει την προσέγγιση της στο φυσικό περιβάλλον, εντούτοις αντιλαμβάνεται ότι η συνολική εξέταση του θέματος δεν μπορεί να αγνοήσει τις οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του που άλλωστε επηρεάζουν αλλά και επηρεάζονται καθοριστικά από την κατάσταση του περιβάλλοντος.

2. Η Επιτροπή εκτιμά θετικά τις παρεμβάσεις που έχουν δρομολογηθεί για την προστασία και την ανάδειξη της περιοχής. Όμως η **ισχύς των παρεμβάσεων των εμπλεκόμενων φορέων είναι ασθενέστερη των αναπτυξιακών αναγκών της περιοχής ενώ όσο δεν προκύπτει συντονισμός μεταξύ των φορέων, οι ήδη περιορισμένες αρμοδιότητες αποδυναμώνονται ακόμη περισσότερο.**

3. Η Επιτροπή εντοπίζει έλλειμμα συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων φορέων. Το έλλειμμα αυτό έχει μερίδιο στη διαμόρφωση της παρούσας κατάστασης αλλά και επηρεάζει και την απόδοση των αναγκαίων μέτρων.

4. Η Επιτροπή εντοπίζει επίσης επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των φορέων της τοπικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, της περιφερειακής διοίκησης αλλά και της κεντρικής διοίκησης.

Γ. Ειδικές διαπιστώσεις

1. Η λίμνη του Λάδωνα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους φυσικούς παράγοντες της Πελοποννήσου με σημαντική υποστήριξη του περιβάλλοντος και προσφορά φυσικών πόρων, νερού και εδάφους.

2. Η περιοχή της λίμνης Λάδωνα είναι **ενιαία** και το οικοσύστημα που δημιουργεί δεν υποδιαιρείται.

3. Η λίμνη Λάδωνα αναδεικνύει ως κυρίαρχα στοιχεία το περιβάλλον και το νερό. Οι δύο αυτοί παράγοντες καθορίζονται, ελέγχονται και διαχειρίζονται, ποιοτικά και ποσοτικά, με ενιαίο (-κοινό) τρόπο, ανεξάρτητα διοικητικής υπαγωγής. Ο τρόπος αυτός πρέπει να προσδιορίζεται από όλους τους αρμόδιους φορείς προστασίας και διαχείρισης των οποίων οι αρμοδιότητες άπτονται των ορίων του ποταμού.

4. Η περιοχή της λίμνης του Λάδωνα εμφανίζεται σε ικανοποιητική οικολογική κατάσταση (μετρήσεις ΔΕΗ) και συνδυάζει με μοναδικό τρόπο χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος (λίμνη/ποταμός, υγροτοπική βλάστηση, πλούσια ορνιθοπανίδα) και το πολιτιστικό περιβάλλοντος.

5. Η περιοχή παρουσιάζει επίσης υψηλή ποιότητα φυσικών χαρακτηριστικών και τοπίου που μπορούν να προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

6. Η περιοχή δεν έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα NATURA 2000 και στην παρούσα φάση προστατεύεται από τις γενικές και ειδικές ρυθμίσεις του ν. 1650/86.

7. Αν και η περιοχή είναι σημαντικής οικολογικής αξίας, απουσιάζει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προστασίας το οποίο θα περιελάμβανε ζώνες διαχείρισης – ανάδειξης και προστασίας.

8. Οι οικισμοί που αναπτύσσονται στην περίμετρο της λίμνης εμφανίζονται σε καλή κατάσταση αν και οι οικιστικές πιέσεις που καταγράφονται ήδη, ενδεχομένως επηρεάζουν τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα.

9. Οι οικισμοί δεν συγκροτούν δίκτυο στο οποίο να αλληλοσυμπληρώνονται οι δράσεις/πρωτοβουλίες.

10. Αν και έχουν δρομολογηθεί αναπτυξιακά έργα μέτριας έντασης, η περιοχή στερείται επαρκούς οδικού δικτύου το οποίο να συνδέει τους παραλαδώνιους οικισμούς μεταξύ τους ή να αποκαθιστά την οδική επικοινωνία με τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα των Νομών.

11. Το ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον της λίμνης προσφέρεται για την ήπια τουριστική ανάπτυξη στο πρότυπο άλλων λιμνών στη χώρα (λίμνη Πλαστήρα, λίμνη Κερκίνη, κ.α.).

12. Η οικονομική διαστρωμάτωση της περιοχής παραπέμπει σε δράσεις του πρωτογενούς τομέα (γεωργία-κτηνοτροφία), γεγονός που συνηγορεί στον αγροτουριστικό προσανατολισμό της περιοχής.

13. Σύμφωνα με το ΥΠΕΚΑ απουσιάζει ένα οργανωμένο πρόγραμμα παρακολούθησης των νερών γεγονός που δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σε ότι αφορά την οικολογική κατάσταση των νερών (Οδηγία 2000/60).

14. Από τα στοιχεία της ΔΕΗ, προκύπτει ότι η λειτουργία του ΥΗΣ Λάδωνα δεν επηρεάζει την ποιότητα των νερών της λίμνης στην εγγύτητα του φράγματος.

15. Σύμφωνα με το ΥΠΕΚΑ προβλήματα ρύπανσης εντοπίζονται στον παραπόταμο Τράγο λόγω της λειτουργίας τυροκομείου. Η επίδραση των προβλημάτων αυτών στην ποιότητα των νερών της λίμνης δεν κατέστη δυνατόν να αποτυπωθεί.

16. Κρίσιμη παράμετρο αποτελεί η φέρουσα ικανότητα της περιοχής και η απαραίτητη κρίσιμη μάζα ανάπτυξης ώστε να μη διαταραχθεί το φυσικό περιβάλλον αλλά και η μορφή των οικισμών.

Δ. Θεσμικό πλαίσιο για την προστασία της λίμνης Λάδωνα

Το θεσμικό πλαίσιο για την ένταξη της περιοχής των λιμνών σε καθεστώς προστασίας είναι ο ν. 1650/86 «Για την προστασία του Περιβάλλοντος». Η περιοχή δεν έχει χαρακτηριστεί ως εντασσόμενη στο Δίκτυο NATURA 2000.

Ε. Συμπεράσματα – Προτάσεις

1. Προτείνεται η κατάρτιση και υλοποίηση σχεδίου υποστήριξης της λίμνης του Λάδωνα και της ευρύτερης περιοχής (εφεξής λίμνη Λάδωνα) που θα έχει ως γενικότερο στόχο:

- (1.1) την προστασία του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος,
- (1.2) την οικο-τουριστική ανάπτυξη,
- (1.3) την υποστήριξη αγροτουριστικών δράσεων,
- (1.4) την υποστήριξη δράσεων πολιτισμού και αθλητισμού,
- (1.5) την ενσωμάτωση και στήριξη των παραλίμνιων οικισμών,
- (1.6) την οργάνωση του παραλίμνιου χώρου.

Το Σχέδιο θα υποστηρίζεται ως προς την εφαρμογή του από τον υπό σύσταση Φορέα Διαχείρισης του όρους Μαινάλου που θα μετονομασθεί ως Φορέας Διαχείρισης όρους Μαινάλου και λίμνης Λάδωνα.

2. Το σχέδιο θα βασίζεται στα παρακάτω:

Κανονιστικό – Διαχειριστικό πλαίσιο.

- *Καθορισμός ζωνών προστασίας
- *Καθορισμός ζωνών επιτρεπόμενων χρήσεων

Μελέτη – Παρατήρηση – Προστασία.

- *Δημιουργία θυλάκων παρατήρησης και μελέτης
- *Εργαστηριακός εξοπλισμός
- *Συστηματική καταγραφή κατά περιοχή της χλωρίδας και πανίδας

*Χώροι περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

*Μικροί θεματικοί χώροι επίδειξης θεμάτων περιβάλλοντος

*Θέσεις παρατηρητηρίων – θέας – λήψης φωτογραφιών

Χώροι προστασίας

- *Εμπλουτισμός χλωρίδας και πανίδας
- *Υδάτινοι χώροι αναπαραγωγής ψαριών
- *Καταφύγια θηραμάτων

Οικοτουριστική αξιοποίηση

- *Χώροι αναψυχής – αναψυκτήρια
- *Χώροι αθλητισμού
- *Ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού (παρατήρηση πουλιών, αγροτουρισμός κλπ.)
- *Πρόσβαση (περιμετρικός δρόμος μικρού πλάτους, ποδηλατόδρομος, κ.α.)
- *Καταλύματα εναρμονισμένα με το φυσικό περιβάλλον.

Αγροτουρισμός

Προτείνεται στο πλαίσιο του Σχεδίου να δημιουργηθεί περιμετρικά της λίμνης μία ζώνη αποκλειστικής βιολογικής καλλιέργειας σε συνεργασία με το Φορέα Διαχείρισης και τις τοπικές υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης. Αυτό θα ενισχύσει την περιβαλλοντική προστασία, θα συμβάλλει στην αποφυγή επιβάρυνσης του υδροφόρου ορίζοντα και του υδατικού δυναμικού της λίμνης από νιτρικά και άλλα λιπάσματα, αλλά και θα δώσει διέξοδο στην τοπική γεωργική οικονομία καθώς έτσι δημιουργούνται προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία και υποστηρίζεται η τοπική απασχόληση.

Το σχέδιο θα έχει ως ειδικότερους στόχους:

(2.1) την σταθεροποίηση των φυσικογεωγραφικών και υδατικών στοιχείων της λίμνης και του ποταμού, ποσοτικών και ποιοτικών, που θα συνοδεύονται με μέτρα οριοθέτησης της παραλίμνιας και της παραποτάμιας ζώνης,

(2.2) την ισορροπία των ποσοτικών χαρακτηριστικών της υδάτινης μάζας και την προστασία της ομαλής ροής τους καθώς και την διατήρηση της ποιότητας του νερού σε ικανοποιητικά επίπεδα (Οδηγίες Ε.Ε. και Εθνική Νομοθεσία),

(2.3) την προστασία του ποτάμιου και λιμναίου συστήματος από διαβρώσεις, προσχώσεις και γενικότερα αστοχίες γαιών που αλλοιώνουν την ομαλή λειτουργία του,

(2.4) την προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, με παράλληλο σχεδιασμό υποστήριξης και ανάπτυξης πρασίνου, με μέτρα, δράσεις και έργα υποστήριξης, προστασίας αναψυχής, αθλοπαιδιών κλπ., που θα αφορούν την παραποτάμια ζώνη και κυρίως τα σημεία που υφίστανται τις μεγαλύτερες πιέσεις από το ανθρωπογενές περιβάλλον,

(2.5) την παρακολούθηση σε επιλεγμένες περιοχές των κύριων παραμέτρων του ποταμού και της λίμνης, ποιοτικών και ποσοτικών, καθώς και των παρεμβάσεων, μεταβολών και κινδύνων που προκύπτουν από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

3. Το Σχέδιο προτείνεται να εξετασθεί προς χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013 (κυρίως σε ότι αφορά στα Υπουργεία ΠΕΚΑ, Υποδομών, Αγροτικής Ανάπτυξης και τις Περιφέρειες). Μέρος των αναγκαίων πιστώσεων προτείνεται να αναλάβει η ΔΕΗ ως συμμετοχή για την εκμετάλλευση των υδατικών πόρων της περιοχής.

4. Το Σχέδιο θα εξειδικεύεται σε μέτρα, έργα και δράσεις που θα αφορούν κυρίως τα ακόλουθα:

(4.1) Οριοθέτηση και προστασία του ποταμού και της παραποτάμιας ζώνης, περιφράξεις, μικρά φράγματα ανάσχεσης στερεών, κλπ..

(4.2) Καθαρισμός από εκμεταλλεύσεις, κτίσματα, παρεμβάσεις, κλπ., και επαναφορά του φυσικού περιβάλλοντος.

Υποστήριξη γαιών με αποστραγγίσεις, τοιχία αντιστήριξης κλπ..

(4.3) Προστασία και ανάπλαση πηγών και μέτρα υποστήριξης από υπερεκμεταλλεύσεις νερού.

(4.4) Ανάπλαση χώρων, με φυτεύσεις, κατασκευές αθλοπαιδιών, χώρων αναψυχής κλπ.

(4.5) Παρακολούθηση ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών της υδάτινης μάζας καθώς και του μικροκλίματος.

5. Το Σχέδιο θα αποτυπώνει τα άμεσα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα που πρέπει να ληφθούν και να τηρηθούν και την πορεία ολοκλήρωσης και λειτουργίας των έργων:

(5.1) Άμεση τοπογραφική αποτύπωση της περιοχής, υφιστάμενη κατάσταση και καθορισμός της παραποτάμιας ζώνης, όπως αυτή καθορίζεται από το σχεδιασμό (εκτιμήσεις, ιδιοκτησιακό καθεστώς κλπ.).

(5.2) Καθορισμός ζώνης άμεσης προστασίας της λίμνης Λάδωνα, η οποία δεν πρέπει να είναι μικρότερη από τα 100m πλάτος, μετά το ανώτερο όριο της κοίτης για κάθε πλευρά.

(5.3) Η πράσινη ζώνη, με φυσική βλάστηση, δεν πρέπει να είναι μικρότερη από τα 50m. Σε αυτήν προστίθενται και οι περιοχές με εκτεταμένη φυσική βλάστηση οι οποίες θα πρέπει να χαρακτηριστούν ως παραποτάμια φυσικά πάρκα.

(5.4) Παύση υδροληψίας με απευθείας άντληση από τη λίμνη για ατομική άρδευση ή και άλλες ανάγκες και μόνο από τα προκαθορισμένα και εγκεκριμένα σημεία άντλησης και τα εγκεκριμένα αντλιοστάσια.

(5.5) Δημιουργία υποχρεωτικά στεγανών βόθρων ή δικτύου αποχέτευσης ή και μεταφοράς σε βιολογικούς καθαρισμούς των αστικών αποβλήτων χωριών ή και μικρών πόλεων, έτσι ώστε να καταργηθούν οι απορροφητικοί βόθροι τουλάχιστον στους οικισμούς που άπτονται της λίμνης ή βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη από τα 500m από αυτόν.

(5.6) Απαγόρευση διάτρησης γεωτρήσεων σε απόσταση τουλάχιστον 200m από τη λίμνη και πρόβλεψη για τη στεγάνωση των αδειοδοτημένων αρδευτικών γεωτρήσεων

(5.7) Υποχρεωτικός καθαρισμός όλων των καναλιών νερού την ξηρά περίοδο.

6. Κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί η σημασία και η δυναμική του έργου του Δασικού Χωριού ως συνιστώσα του Σχεδίου.

7. Τέλος η Επιτροπή καταγράφει με ενδιαφέρον την πρόταση που κατατέθηκε για τη διοργάνωση Φεστιβάλ στην περιοχή του Λάδωνα κατά αντιστοιχία των Φεστιβάλ που πραγματοποιούνται σε «παραποτάμιες» ή παραλίμνιες περιοχές. Σκοπός ενός τέτοιου φεστιβάλ είναι η ανταλλαγή εμπειριών, σχετικά με τον πολιτισμό και την οικολογία, η καλλιέργεια συνείδησης για την οικολογική ισορροπία της περιοχής και η προσέλκυση τουριστών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τέλος η Επιτροπή:

3. Αναθέτει στον Πρόεδρό της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να υποβάλλει ως εισήγηση το παρόν Πρόγραμμα στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων με την παράκληση να διαβιβασθεί στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και στα μέλη της Βουλής των Ελλήνων και να αναρτηθεί στο δικτυακό τόπο της Βουλής των Ελλήνων.

4. Αναθέτει στον Πρόεδρο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να παρουσιάσει το παρόν πόρισμα στους Υπουργούς ΠΕΚΑ, Υποδομών, Οικονομίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Πολιτισμού-Τουρισμού αλλά και να αποστείλει το Πόρισμα σε κάθε φορέα που αναπτύσσει πολιτική, επιστημονική ή κοινωνική δραστηριότητα σε θέματα φυσικού περιβάλλοντος και τοπικής ανάπτυξης.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Β

ΠΟΡΙΣΜΑ

«Ένα Σχέδιο για την προστασία του Πηνειού»

Αθήνα, 7 Ιουλίου 2010

Α. Εισαγωγή

1. Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής επiskeύθηκε τον ποταμό Πηνειό σε μία προσπάθεια α) να καταγραφούν τα προβλήματα β) να κατατεθούν οι απόψεις των φορέων γ) να εντοπισθούν οι αναγκαίες δράσεις για την προστασία του δ) να οργανωθεί ένα σύστημα συντονισμού των επιμέρους φορέων αλλά και ε) να δρομολογηθεί ένα ουσιαστικό σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής των δράσεων.

2. Στην προσπάθεια της αυτή η Επιτροπή κατέγραψε τις απόψεις της Περιφέρειας Θεσσαλίας, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Λαρίσης, Μαγνησίας, Τρικάλων και Καρδίτσας, των Δήμων Λαρισαίων, Τρικαλίων και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

3. Η Επιτροπή πραγματοποίησε ειδική Συνεδρίαση για το εν λόγω θέμα στην έδρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας στη Λάρισα με τη συμμετοχή των Βουλευτών (με αλφαβητική σειρά) Β. Εξαρχου, Μ. Θεοχάρη, Κ. Καρτάλη, Χρ. Μαγκούφη, Σ. Μερντίτη, Ε. Νασώκα, Ν. Σαλαγγιάννη, Αντ. Σκυλλάκου, Αστ. Ροντούλη και Χρ. Χάιδου. Στη Συνεδρίαση συμμετείχαν επίσης η Γ.Γ. της Περιφέρειας Θεσσαλίας κ. Καλλιόπη Γερακούδη, οι Νομάρχες Λαρίσας και Καρδίτσας, Λ. Κατσαρός και Φ. Αλεξάκος, η Αντινομάρχης Μαγνησίας Νατ. Οικονόμου, οι Δήμαρχοι Λαρίσας και Τρικάλων, Κ. Τζανακούλης και Μ. Ταμήλος, Δήμαρχοι με άμεση σχέση με τον Πηνειό ποταμό, ο πρόεδρος του ΤΕΕ Κ/Δ Θεσσαλίας Ντ. Διαμάντος καθώς και εκπρόσωποι οικολογικών οργανώσεων και Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται για τον Πηνειό. Στη Συνεδρίαση συμμετείχε επίσης ο Ειδικός Γραμματέας της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του ΥΠΕΚΑ κ. Αν. Ανδρεαδάκης, ενώ σχετική εισήγηση πραγματοποίησε επίσης ο Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Νικήτας Μυλόπουλος.

Β. Γενικές διαπιστώσεις

1. Αν και η Επιτροπή εντοπίζει λόγω αρμοδιότητας την προσέγγιση της στο φυσικό περιβάλλον, αντιλαμβάνεται ότι η συνολική εξέταση του θέματος δεν μπορεί να αγνοήσει τις οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του που άλλωστε επηρεάζουν αλλά και επηρεάζονται καθοριστικά από την κατάσταση του περιβάλλοντος.

2. Η Επιτροπή εντοπίζει και εκτιμά θετικά ορισμένες παρεμβάσεις που έχουν δρομολογηθεί για την προστασία του Πηνειού. Όμως η **ισχύς των παρεμβάσεων των εμπλεκόμενων φορέων είναι ασθενέστερη των αναπτυξιακών αναγκών της περιοχής ενώ όσο δεν προκύπτει συντονισμός μεταξύ των φορέων, οι ήδη περιορισμένες αρμοδιότητες αποδυναμώνονται ακόμη περισσότερο.**

3. Η Επιτροπή εντοπίζει έλλειμμα συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων φορέων. Το έλλειμμα αυτό έχει μερίδιο στη διαμόρφωση της παρούσας κατάστασης αλλά και επηρεάζει και την απόδοση των αναγκαίων μέτρων.

4. Η Επιτροπή εντοπίζει επίσης επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των φορέων της τοπικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, της περιφερειακής διοίκησης αλλά και της κεντρικής διοίκησης.

Γ. Ειδικές διαπιστώσεις

Σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής για τον ποταμό Πηνειό προκύπτει ότι:

1.Ο Πηνειός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους φυσικούς παράγοντες της Θεσσαλίας με σημαντική υποστήριξη του περιβάλλοντος και προσφορά φυσικών πόρων, νερού και εδάφους.

2.Η περιοχή που διαμορφώνεται από τον ποταμό Πηνειό είναι **ενιαία** και το οικοσύστημα που δημιουργεί δεν υποδιαιρείται.

3. Αν και η περιοχή είναι σημαντικής οικολογικής αξίας, απου-

σιάζει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προστασίας το οποίο θα περιελάμβανε ζώνες διαχείρισης – ανάδειξης και προστασίας, έργα πεδινής υδρονομίας ώστε να αποφεύγονται πλημμυρικά φαινόμενα, κ.α.

4. Απουσιάζει ένα οργανωμένο πρόγραμμα παρακολούθησης της ποσότητας και της ποιότητας των νερών γεγονός που δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σε ότι αφορά την οικολογική κατάσταση των νερών (Οδηγία 2000/60) του Πληνιού.

5. Η διάθεση λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων στον ποταμό Πηνειό καθορίζεται σε σημαντικό βαθμό από τις διατάξεις της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Εσωτερικών και Υγιεινής (Ε1β/221) του 1965.

6. Ο Πηνειός δέχεται τις επιπτώσεις ανθρώπινων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στη λεκάνη απορροής του (καλλιέργειες αρδευόμενες, κτηνοτροφικές μονάδες εντατικής και εκτατικής μορφής, βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, κυρίως αξιοποίησης προϊόντων πρωτογενούς τομέα παραγωγής, εξορυκτικές δραστηριότητες -αμμοληψίες, οικιστικές ενότητες, ΧΑΔΑ, κ.α.).

7. Στον Πηνειό έχουν γίνει από την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος 23 έλεγχοι και επανέλεγχοι σε 21 δραστηριότητες που είναι εγκαταστημένες και λειτουργούν στην υδρολογική λεκάνη του ποταμού Πηνειού, στους Νομούς Λάρισας και Τρικάλων. Στις 19 από αυτές διαπιστώθηκαν παραβάσεις διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας και εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων και για 17 από αυτές, για τις οποίες ολοκληρώθηκε η διαδικασία της παραγράφου Α.4 του άρθρου 9 του Ν. 2947/01, συντάχθηκαν Πράξεις Βεβαίωσης Παράβασης και διαβιβάστηκαν στους αρμόδιους εισαγγελείς και αντίστοιχες εισηγήσεις επιβολής διοικητικών κυρώσεων (προστίμων) προς τις αρμόδιες για την επιβολή τους αρχές. Σημειώνεται ότι από το σύνολο των παραβάσεων που βεβαιώθηκαν, οι περισσότερες (22%) αφορούν σε έλλειψη αδειών διάθεσης υγρών αποβλήτων και διαχείρισης στερεών αποβλήτων, που στην πλειοψηφία τους εκδίδονται από τις νομαρχιακές υπηρεσίες. Ακολουθούν με ποσοστό 12% περίπου παραβάσεις που σχετίζονται α) με την παρακολούθηση των αέριων αποβλήτων β) με την παρακολούθηση υγρών αποβλήτων και γ) με τη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων.

8. Σύμφωνα με το από 14.6.2010 έγγραφο της ΕΥΕΠ – Τομέας Βορείου Ελλάδος, το συνολικό ύψος των εισηγηθέντων προστίμων ανέρχεται σε 498.450 ευρώ, ενώ το συνολικό ύψος των επιβληθέντων προστίμων ανέρχεται σε 366.600 ευρώ. Η διαφορά αυτή οφείλεται στην υστέρηση από πλευράς των αρμόδιων κατά περίπτωση Νομαρχιών στην επιβολή των εισηγηθέντων προστίμων.

Συνολικό ύψος εισηγηθέντων προστίμων	Προς Νομάρχες	Προς Γ.Γ Περιφέρειας	Προς Υπουργό Περιβάλλοντος
498.450	248.450	100.000	150.000
Συνολικό ύψος επιβληθέντων προστίμων	Από Νομάρχες	Από Γ.Γ. Περιφέρειας	Από Υπουργό Περιβάλλοντος
366.600	118.150	100.000	150.000

Εισηγηθείσες και επιβληθείσες διοικητικές κυρώσεις σε δραστηριότητες περιοχής π. Πηνειού

9. Τα προβλήματα ρύπανσης του Πηνειού μεταφέρονται και στην υπό ανασύσταση λίμνη Κάρλα.

Δ. Προτάσεις

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και με βάση επίσης:

1. Το γεγονός ότι, σε εφαρμογή του άρθρου 3 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα νερά, ο Πηνειός έχει οριστεί ως ένα σύνολο υδάτινων σωμάτων, για τα οποία θα πρέπει να επιτευχθεί η καλή οικολογική και χημική κατάσταση σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας.

2. Ότι η χημική ρύπανση των επιφανειακών υδάτων συνιστά απειλή τόσο για το υδάτινο περιβάλλον, με επιπτώσεις όπως η οξεία και η χρόνια τοξικότητα για υδρόβιους οργανισμούς, η συσσώρευση στο οικοσύστημα και οι απώλειες ενδιατημάτων και βιοποικιλότητας, όσο και για την ανθρώπινη υγεία.

3. Ότι ο Νόμος 3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000», (ΦΕΚ Α' 280/9.12.2003) καθορίζει στρατηγική κατά της ρύπανσης των υδάτων και προβλέπει ειδικά μέτρα για τον έλεγχο της ρύπανσης και για τα ποιοτικά περιβαλλοντικά πρότυπα (ΠΠΠ).

Η Επιτροπή προτείνει:

α) την προώθηση των αναγκαίων έργων για την επαρκή τροφοδοσία του ποταμού με υδατικές μάζες ώστε να αποφεύγονται οι μεγάλες διακυμάνσεις στη στάθμη του,

β) την επιτάχυνση της εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, σε κάθε περίπτωση νωρίτερα από το τέλος του 2011 που προβλέπει σήμερα το ΥΠΕΚΑ,

γ) τον άμεσο καθορισμό Ποιοτικών Περιβαλλοντικών Προτύπων και Οριακών Τιμών Εκπομπών (σε όρους Ετήσιας Μέσης Συγκέντρωσης (ΕΜΣ – ΠΠΠ) και Μέγιστης Επιτρεπόμενης Συγκέντρωσης (ΜΕΣ – ΠΠΠ) των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων, βιομηχανικών και άλλων δραστηριοτήτων, που βρίσκονται εντός της λεκάνης του Πηνειού ποταμού κατ' αναλογία της περίπτωσης του Ασωπού ποταμού,

δ) την ανάπτυξη σταθερού και χωρικά πυκνού δικτύου παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων του ποταμού Πηνειού στο πλαίσιο του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης,

ε) την κατάρτιση και συστηματική υλοποίηση ενός συγκροτημένου προγράμματος περιβαλλοντικών ελέγχων στην υδρογεωλογική λεκάνη του Πηνειού ποταμού μέσα από το οποίο θα επιτευχθεί μία συνολική απογραφή των σημειακών και γραμμικών πηγών ρύπανσης που καταγράφονται στον ποταμό Πηνειό και θα είναι δυνατή η λήψη των αναγκαίων μέτρων,

στ) την αναστολή λειτουργίας όλων των σημειακών πηγών που αναπτύσσονται κατά μήκος του ποταμού, σε περίπτωση που δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

ζ) την υποβοήθηση των τοπικών παραγωγικών μονάδων στον εκσυγχρονισμό τους ως προς την περιβαλλοντική τους λειτουργία, μέσα από σχετικό πλαίσιο κινήτρων που θα δρομολογηθεί από το Υπουργείο Οικονομίας και το Υπουργείο Οικονομικών.

η) την κατοχύρωση της προστασίας του ποταμού με τον καθορισμό ζώνης άμεσης προστασίας, η οποία δεν πρέπει να είναι μικρότερη από τα 100m πλάτος, μετά το ανώτερο όριο της κοίτης για κάθε πλευρά, την παύση υδροληψίας με απευθείας άντληση παρά μόνο από προκαθορισμένα και εγκεκριμένα σημεία άντλησης, τη δημιουργία υποχρεωτικά στεγανών βόθρων ή δικτύου αποχέτευσης ή και μεταφοράς σε βιολογικούς καθαρισμούς των αστικών αποβλήτων χωριών ή και μικρών πόλεων, έτσι

ώστε να καταργηθούν οι απορροφητικοί βόθροι τουλάχιστον στους οικισμούς που άπτονται του ποταμού ή βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη από τα 500m από αυτόν και την απαγόρευση διάτρησης γεωτρήσεων σε απόσταση τουλάχιστον 200m από τον ποταμό με παράλληλη πρόβλεψη για τη στεγάνωση των αδειοδοτημένων αρδευτικών γεωτρήσεων.

Τέλος η Επιτροπή:

1. Αναθέτει στον Πρόεδρό της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να υποβάλλει ως εισήγηση το παρόν Πόρισμα στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων με την παράκληση να διαβιβασθεί στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και στα μέλη της Βουλής των Ελλήνων και να αναρτηθεί στο δικτυακό τόπο της Βουλής των Ελλήνων.

2. Αναθέτει στον Πρόεδρο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων να παρουσιάσει το παρόν πόρισμα στους Υπουργούς ΠΕΚΑ, Υποδομών, Οικονομίας, Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης αλλά και να αποστείλει το Πόρισμα σε κάθε φορέα που αναπτύσσει πολιτική, επιστημονική ή κοινωνική δραστηριότητα σε θέματα φυσικού περιβάλλοντος και τοπικής ανάπτυξης.

3. θέσεις και προτάσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα, που κατετέθη από τον Β' Αντιπρόεδρο της Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος και μέλος της Υποεπιτροπής, κ. Ιωάννη Ζιώγα και έχει ως ακολούθως:

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Συνολική παρουσίαση θέσεων για την Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων.

Παρουσιάζονται στοιχεία που αναφέρονται στην υπάρχουσα κατάσταση, αντικειμενικά σε μεγάλο βαθμό και τούτο έχει την αξία του. Το πρόβλημα, όμως, είναι να εντοπίσει κανείς τα αίτια της κακής κατάστασης, όπως αυτή διαπιστώνεται στην Έκθεση, και να ανατρέξει στη μήτρα που γεννάει τα αίτια αυτά. Εδώ, η Έκθεσή μας, το μπλέκει.

1. Εκτιμά ότι (παρ.Γ2) «ένα μικρό μέρος από το ετήσιο υδατικό (το υπολογίζει σε 57,1 δις. Τόνους) είναι οικονομικά και τεχνικά **αξιοποιήσιμο**» πράγμα απολύτως εσφαλμένο, γιατί το συνδέει με τις υπάρχουσες, κατά βάση, υποδομές. Στο τέλος όμως προτείνονται τεχνικά και διοικητικά μέτρα (θα επανέλθουμε) που απορρίπτουν τη θέση αυτή, καθώς προκύπτει ότι «δύνатаι» να αξιοποιηθεί μια σημαντική πρόσθετη ποσότητα νερού.

2. Ως «κυριότερους λόγους που προκαλούν το πρόβλημα στην αξιοποίηση και ορθολογική διαχείριση» (Γ3) προβάλλει υδρογεωμορφολογικά και υδρολογικά στοιχεία, λες και η χώρα έχει καταδικαστεί από τη μοίρα της σε λειψυδρία. Στη συνέχεια, όμως, προκύπτει από την Έκθεση ότι οι δυσμενείς αυτοί παράμετροι θα μπορούσαν να παρακαμφθούν με τη λήψη εφικτών μέτρων, που όμως δεν παίρνονται.

3. Η Έκθεση αποφεύγει να εξηγήσει με πολιτικούς όρους γιατί **δεν παίρνονται τα ενδεικνυόμενα τεχνικά και διοικητικά μέτρα** (γνωστά εδώ και πολλές δεκαετίες), ώστε να βελτιωθεί η ποιοτική και ποσοτική κατάσταση των διαθέσιμων υδατικών αποθεμάτων, επιφανειακών και υπογείων.

4. Σχετικά με τα **μέτρα πολιτικής**, που προτείνει η Έκθεση, κινούνται, όπως και η ίδια παραδέχεται, στο πλαίσιο της **Οδηγίας 2000/60/ΕΚ** για τα νερά, αντιπεριβαλλοντικής και αντιλαϊκής κατεύθυνσης, την οποία βεβαίως εκθειάζει (Ε1.1). Αποκρύπτει (i) ότι η Οδηγία αυτή στηρίζεται στην **εμπορευματοποίηση** του νερού που **δεν το θεωρεί** δημόσιο αγαθό, (ii) ότι δεν προβλέπει την ποιοτική και ποσοτική ανάταξη των υδατικών πόρων (εδώ η Έκθεση ισχυρίζεται το αντίθετο), και (iii) ότι ρίχνει το βάρος στον έλεγχο της «ζήτησης», δηλαδή στους **χρήστες**, δηλαδή στα πλατιά λαϊκά στρώματα των αστικών κέντρων και των οικισμών, που

χρησιμοποιούν το νερό για ύδρευση και στους εναπομείναντες αγρότες (πλήττονται οι φτωχοί και μεσαίοι), που το χρησιμοποιούν για άρδευση.

5. Το ιδιαίτερης σημασίας ζήτημα, η βελτίωση των σχέσεων (i) «**υδατικό δυναμικό/κατακρημνίσεις**» και (ii) «**αξιοποιήσιμα αποθέματα/υδατικό δυναμικό**», περνάει στην Έκθεση στα «ψιλά» χωρίς συγκεκριμένη και ρητή αναφορά.

Στο παραπάνω πλαίσιο στην Έκθεση (Ε5):

α). Οι αποτυχημένοι, κατά την εκτίμησή μας, (σε σχέση με την ανάγκη για προστασία της φύσης και των φυσικών πόρων), ιδιωτικού δικαίου **Φορείς Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών** αντιμετωπίζονται με θετική προοπτική, ώστε να υπηρετείται (χωρίς φυσικά να ομολογείται) πιο αποτελεσματικά το Κεφάλαιο, ως προς τη χωροθέτηση και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του (π.χ. τουριστικού χαρακτήρα εγκαταστάσεις, ανεμογεννήτριες, βιομηχανικές μονάδες, διακίνηση προϊόντων).

β). Η ασυδοσία των ρυπαιόντων βιομηχάνων καταγράφεται απλώς, ως «**μη τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων**», χωρίς οποιονδήποτε ποιοτικό χαρακτηρισμό της μάστιγας αυτής.

γ). Εμπλέκεται ο «Καλλικράτης», ως ευκαιρία ενίσχυσης των Φορέων Διαχείρισης, τη στιγμή που οι αρμοδιότητες που δίνονται στις αιρετές Περιφέρειες είναι «σαρωτικού» χαρακτήρα σε συνδυασμό με τις «περιβαλλοντοφάγες» κατευθύνσεις της Πράσινης Ανάπτυξης» (π.χ. Νόμος για τις ΑΠΕ, ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης των αποβλήτων, Το Σχέδιο Νόμου για την βιοοικολογία κ.α.).

δ). Οι αγρότες (φτωχοί και μεσαίοι) οδηγούνται στο ξεκλήρισμα με μέτρα πολιτικής όπως (Ζ):

Η «**διακοπή ή ουσιαστική μείωση της άντλησης** υπόγειου νερού»

Η «**κοστολόγηση και στη συνέχεια τιμολόγηση του νερού άρδευσης**, όπως προβλέπεται στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ» (Ζ2.1).

ε). Για άλλη μια φορά η φιλομονοπωλιακή αρχή «**ο ρυπαίων πληρώνει**» αποκαλύπτεται ως «ο ρυπαίων πληρώνεται από τον ρυπαιόνομο για να ρυπαίνει λιγότερο» (όχι ότι θα το κάνει κιόλας) με προτάσεις, όπως: «**μείωση του φορολογικού βάρους των φορέων μεταποίησης που εκσυγχρονίζουν τις περιβαλλοντικές υποδομές τους**», για τις οποίες όμως υποδομές είναι υποχρεωμένοι από το νόμο(Ζ7γ).

στ.) Γίνεται λόγος για την υποχρεωτική **αποκατάσταση του βλαβέντος περιβάλλοντος** από το διαχειριστή μιας εγκατάστασης στο «**πνεύμα της Οδηγίας της Ε.Ε. για την περιβαλλοντική ευθύνη**», αποκρύπτοντας ότι με βάση το Π.Δ. 148/2009 μπαίνει τώρα σε εφαρμογή η «**ασφάλιση του περιβαλλοντικού κινδύνου**». Γνωρίζουμε φυσικά, ότι η σχετική δαπάνη των ασφαλιστών θα μετακυλήσει στα λαϊκά στρώματα καθώς θα ενσωματωθεί στην τιμή των αντίστοιχων προϊόντων.

Όσο για τα «**διοικητικού**» χαρακτήρα μέτρα, μεταξύ των οποίων πρόσληψη ικανού προσωπικού, βελτίωση των μηχανισμών ελέγχου, διασφάλιση είσπραξης των προστίμων, διοχέτευση επαρκών οικονομικών πόρων, απαγόρευση καταπατήσεων κ.ο.κ., πρόκειται για ανέξοδες αναφορές που στην καλύτερη περίπτωση οδηγούν σε μια ανώδυνη υποσχεσιολογία.

Για μας η λύση βρίσκεται στη «μήτρα» των αιτιών, στη ρίζα του κακού:

Για το **ΚΚΕ** είναι ξεκάθαρο ότι η υιοθέτηση, και εφαρμογή μιας πολιτικής, που εξασφαλίζει σε σταθερή βάση άφθονο και ποιοτικό νερό στην αγροτική παραγωγή, στην παραγωγή βιομηχανοποιημένων τροφίμων, στην ύδρευση των πόλεων και των

οικισμών, στη διατήρηση και αναβάθμιση των οικοσυστημάτων, βρίσκεται στον αντίποδα της λογικής και των στόχων της ΕΕ και των ελληνικών κυβερνήσεων της **ΝΔ**, του **ΠΑΣΟΚ** και των άλλων κομμάτων του ευρωμονόδρομου, που «πίνουν νερό» στο όνομα της φιλομονοπωλιακής Οδηγίας για τα νερά (μεταξύ αυτών και του **ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ**).

Ιδιαίτερα για τα κόμματα της εξουσίας, τα **κέρδη του μεγάλου κεφαλαίου** είναι ένα από τα δύο κύρια κριτήρια με βάση τα οποία διαμορφώνονται οι κοινοτικές οδηγίες και οι εθνικοί νόμοι, διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις για τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Το άλλο, που αφορά ιδιαίτερα τη χώρα μας, σχετίζεται με την επιτάχυνση του **ξεκληρίσματος της φτωχομεσαίας αγροτιάς**, στρατηγικού στόχου της Κοινής Γεωργικής πολιτικής, στην προκειμένη περίπτωση μέσα από το δραματικό περιορισμό της απόδοσης των καλλιεργειών, εξαιτίας της περιορισμένης άρδευσης αλλά και μέσα από τη δυσβάσταχτη τιμολόγηση που προετοιμάζουν για τη χρήση του νερού στις καλλιέργειες (η Έκθεση ομνύει υπέρ των μέτρων αυτών), με βάση την υπόψη Οδηγία.

Αυτόν, άλλωστε, το στόχο υπηρετεί και η υποκινούμενη από τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα ψευδοεπιστημονική επίθεση των ΜΜΕ, που κατά καιρούς επαναλαμβάνεται, για τον εξαιρετικά, δήθεν, υδροβόρο χαρακτήρα της αγροτικής μας παραγωγής (τη στιγμή που μόνο το 1/3 των καλλιεργούμενων εδαφών είναι ποτιστικά), καθώς και το ψευδοδίλημμα για την πρόταξη της ύδρευσης έναντι της άρδευσης.

Με βάση όλα τα παραπάνω ξεκαθαρίζουμε, ότι οι επιβαλλόμενες δράσεις σε επίπεδο υδατικής πολιτικής, οι αναγκαίες τεχνικές παρεμβάσεις, η κινητοποίηση μέτρων διοικητικού χαρακτήρα, ζητήματα τα οποία το κόμμα μας έχει επεξεργασθεί και για τα οποία έχει επανειλημμένα δημοσιοποιήσει τις θέσεις του, μπορούν να αποφέρουν ουσιαστικά αποτελέσματα υπέρ των λαϊκών στρωμάτων μαζί και του περιβάλλοντος, μόνο στο πλαίσιο ενός **άλλου δρόμου ανάπτυξης**, που θα εξασφαλίσει συνολικότερα, για όλο το λαό:

Σταθερή δουλειά υπό ασφαλείς συνθήκες με ικανοποιητική αμοιβή, ανθρώπινη κατοικία σε πόλεις και οικισμούς με ολοκληρωμένες τεχνικές υποδομές, ισόμετρη ανάπτυξη των περιφερειών και των κλάδων της οικονομίας, δωρεάν παιδεία και υγεία, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (δάσων, φυσικών πόρων, οικοσυστημάτων κ.α.). Φθηνές και ευχάριστες διακοπές στη λαϊκή οικογένεια, ελεύθερη καθημερινή πρόσβαση στις ακτές και σε άλλους χώρους αναψυχής, σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία πολιτισμού, πρόσβαση σε υποδομές μαζικού αθλητισμού και ερασιτεχνικής καλλιτεχνικής δημιουργίας, έμπρακτη αναγνώριση του ιδιαίτερου ρόλου της γυναίκας στο πλαίσιο της ισότητας με τον άνδρα, ουσιαστική πρόνοια για τους απόμαχους της δουλειάς, φροντίδα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ο δρόμος αυτός προϋποθέτει ότι δάση, νερά, ακτές, όπως και ο ορυκτός πλούτος, τα λιμάνια, τα αεροδρόμια, οι οδικές υποδομές και οι βιομηχανίες θα γίνουν λαϊκή περιουσία, θα ενταχθούν στον κεντρικό σχεδιασμό της παραγωγής, που θα υπολογίζει και την περιφερειακή ανάπτυξη και την ορθολογική επίδραση του ανθρώπου στη φύση.

Σε αυτόν το δρόμο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο της λαϊκής οικονομίας, θα μπουν σε εφαρμογή και θα αναπτυχθούν νέες τεχνολογίες, φιλικότερες προς τη φύση, θα διαμορφωθεί ανάλογη συνείδηση, **θα αποκατασταθεί μια συμβατή σχέση ανθρώπου-φύσης**.

Οι παρατηρήσεις και προτάσεις του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα, που κατετέθη από την Βουλευτή, κυρία Ηρώ Διώτη και έχει ως ακολούθως:

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Α. Παρατηρήσεις-τροποποιήσεις –προσθήκες στο κομμάτι των προτάσεων (Ζ)

1. Από το εισαγωγικό κομμάτι, να απαλειφθεί η **μεταφορά νερού από άλλα υδατικά διαμερίσματα** ως ένας ισότιμος από τους 5 τρόπους βελτίωσης του υδατικού ισοζυγίου.

2. Στην παράγραφο **Επιφανειακά – υπόγεια ύδατα:**

*στο σημείο 1, αλλαγή από «μεσαίας και μεγάλης κλίμακας» σε «κατασκευή έργων μικρής και μεσαίας κλίμακας»

*στο σημείο 4, προσθήκη «η πύκνωση των μετρήσεων πρέπει να αφορά στο σύνολο των υδατικών πόρων (λίμνες, ποτάμια, υδροφορείς κλπ) και όχι μόνο στα διακρατικά.»

3. Στην παράγραφο **Ποσοτική κατάσταση – ζήτηση/χρήση**

*το σημείο 14 να απαλειφθεί από το κείμενο.

4. Στην παράγραφο **Νερό και γεωργία**

Το σημείο 21 να τροποποιηθεί ως εξής:

«Αυτό που ενοχοποιείται δεν είναι η γεωργική δραστηριότητα γενικά. Είναι το επί πολλές δεκαετίες κυρίαρχο μοντέλο γεωργικής παραγωγής. Ένα μοντέλο εντατικής και υπερεντατικής γεωργίας, με μοναδικό στόχο την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αύξηση των παραγόμενων προϊόντων και τη μεγιστοποίηση του κέρδους που οδηγεί στην κατασπατάληση των φυσικών πόρων (νερό, έδαφος) και την αλόγιστη χρήση χημικών ουσιών (φυτοφάρμακα, λιπάσματα). Το δίλημμα όμως ή γεωργία ή προστασία του περιβάλλοντος είναι πλαστό. Χρειάζεται όμως να στραφούμε σε ένα μοντέλο γεωργίας πιο ήπιο, που σέβεται το περιβάλλον, τον παραγωγό και τον καταναλωτή, χωρίς να θυσιάζει τη διατροφική επάρκεια. Μια γεωργία που χρησιμοποιεί ορθολογικά ήπια μέσα φυτοπροστασίας και λίπανσης, που στηρίζεται πιο πολύ στην εργασία και την πληροφόρηση. Μια γεωργία που σέβεται τους φυσικούς πόρους, που συμβάλλει στον περιορισμό της διάβρωσης, που περιορίζει την κατανάλωση και τη ρύπανση των υδάτινων πόρων, που προστατεύει τη βιοποικιλότητα και δεν χρησιμοποιεί γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς. Αποτελεί ευθύνη του υπουργείου αγροτικής Ανάπτυξης να κινηθεί προς αυτήν την κατεύθυνση».

5. Στην παράγραφο **Νερό και ενέργεια**

σημείο 23 να αλλάξει σε «προτείνεται η ενίσχυση ήπιων υδροηλεκτρικών έργων...»

Στην παράγραφο **Νερό και έρευνα**

Να προστεθεί «Προτείνεται η ενίσχυση της έρευνας για τους υδατικούς πόρους, τουλάχιστον στους τομείς της ποιότητας των υδάτων, της επίπτωσης της κλιματικής αλλαγής στα υδατικά διαμερίσματα της χώρας, των τεχνολογιών εξοικονόμησης νερού, κ.α. Ταυτόχρονα, χρειάζεται ενίσχυση των μετρητικών δικτύων για βελτίωση της πληροφορίας και καλύτερη διαχείριση της πληροφορίας αυτής, καθώς την ΕΤΥΜΠ (Εθνική Τράπεζα Υδρολογικής και Μετεωρολογικής Πληροφορίας) την ακούμε, αλλά δεν τη βλέπουμε να λειτουργεί.»

Β. Πρόσθετα σημεία- προτάσεις:

Χρειάζεται σχεδιασμός υδατικής πολιτικής με κεντρικό στόχο τη διευθέτηση των ισοζυγίων προσφοράς και ζήτησης του νερού σε επίπεδο λεκάνης υδατικού διαμερίσματος, ώστε να διασφαλιστεί διαχρονικά η κοινωνική και οικονομική ζωή, η ικανοποίηση των αναγκών σε νερό και η περιβαλλοντική προστασία.

Η μεταφορά νερού από γειτονικές λεκάνες απορροής θα πρέπει να απορριφθεί ως λύση επί της αρχής, όπως άλλωστε συμβαίνει στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες. Είναι μία λύση εχθρική προς το περιβάλλον και ξεπερασμένη ως προς την αποτελεσματικότητά της, αφού καλλιεργεί στους πολίτες την ψευδαίσθηση της αφθονίας ενισχύοντας τις σπάταλες πρακτικές, και καταλήγοντας σε έναν φαύλο κύκλο. Το επιπλέον νερό θα δημιουργήσει νέα ζήτηση κ.ο.κ.

Έργα σταδιακής επιδιόρθωσης της περιβαλλοντικής ζημιάς που έχει υποστεί το υδατικό σύστημα, ιδιαίτερα σε περιοχές

εντατικής γεωργίας ή και σε περιοχές όπου έχει διαπιστωθεί υψηλή ρύπανση επιφανειακών-υπογείων υδάτων, όπως η περιοχή Ασωπού-Οινοφύτων, Κορωπίου Αττικής, Κορώνεια-Βόλβη κ.ά.

Απόρριψη της εκτροπής του Αχελώου. Ακύρωση όλων των σχετικών έργων και στροφή σε ήπια υδραυλικά έργα και άλλα διαχειριστικά μέτρα για τη γεωργία και την ύδρευση της Θεσσαλίας. Όπως έχει φανεί και από σχετικές μελέτες, η μόνη περιβαλλοντικά βιώσιμη λύση για την περιοχή θα ήταν να αναπροσδιοριστούν οι πραγματικές ανάγκες και να προσανατολιστούμε στην εξοικονόμηση.

Ξεκαθαρίζεται ότι δε μπορούν να αποτελούν λύση του προβλήματος διαχείρισης του νερού τα διάφορα σχέδια ιδιωτικοποίησης των επιχειρήσεων ύδρευσης, που αποδεδειγμένα δεν έχουν βοηθήσει όπου εφαρμόστηκαν, ούτε ποσοτικά ούτε ποιοτικά. Το νερό αποτελεί ζωτικό, δημόσιο και κοινωνικό αγαθό και δεν πρέπει να μετατραπεί και αυτό σε εμπόρευμα.

Τέλος, κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιουνίου 2010 η Εισήγηση του Προέδρου της Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων και Προέδρου της Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, Κωνσταντίνου Καρτάλη, έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Η Έκθεση της Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων κατατίθεται στην Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος και αποτελεί συνοδό κείμενο της Έκθεσης της.

Αθήνα, 21 Ιουνίου 2010

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΤΑΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΑΡΙΑΔΝΗ ΑΓΑΤΣΑ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΝΤΩΝΙΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΚΟΝΟΓΛΟΥ	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (ΜΑΚΗΣ) ΒΟΡΙΔΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ	ΗΡΩ ΔΙΩΤΗ
ΜΑΡΙΑ ΘΕΟΧΑΡΗ	

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' – ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας συνεστήθη με την υπ' αριθμ. 12652/9082 από 4 Νοεμβρίου 2009 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α' του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή συγκροτείται από 25 Μέλη και αποτελέστηκε από τους Βουλευτές κ.κ. Αθανασιάδη Αλέξανδρο, Αντωνάκο-Πουλο Παναγιώτη, Γιουματζίδη Βασίλειο, Κεγκέρογλου Βασίλειο, Κουσελά Δημήτριο, Μίχου Μαρία, Σαλαγιάννη Νικόλαο, Σπηλιόπουλο Κωνσταντίνο, Τζελέπη Μιχαήλ, Τόλκα Άγγελο,

Τσώνη Νικόλαο, Φαρμάκη – Γκέκη Αικατερίνη, Χαντάβα Αθανάσιο, Αυγενάκη Ελευθέριο, Βλάχο Γεώργιο, Δαβάκη Αθανάσιο, Ιωαννίδη Ιωάννη, Κόλλια Κωνσταντίνο, Λέγκα Νικόλαο, Μπεκίρη Μιχαήλ, Μπούρα Αθανάσιο, Ζιώγα Ιωάννη, Παπακωνσταντίνου Νικόλαο, Πολατίδη Ηλία και Κριτσωτάκη Μιχαήλ.

Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 10 Νοεμβρίου 2009, ο κ. Κωνσταντίνος Σπηλιόπουλος. Το αξίωμα του Α' Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε ο κ. Αθανάσιος Μπούρας, του Β' Αντιπροέδρου ο κ. Ιωάννης Ζιώγας και του Γραμματέα ο κ. Ηλίας Πολατίδης.

Ο Βουλευτής Σταύρος Καλογιάννης, που περιλαμβάνετο στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή Κωνσταντίνο Τσιάρα, ο οποίος, στη συνέχεια, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή Κωνσταντίνο Κόλλια, σύμφωνα με τις υπ' αριθμ. 13056/9327 από 6 Νοεμβρίου 2009 και 235/141 από 12 Ιανουαρίου 2010, αντίστοιχα, αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής.

Σύμφωνα με το άρθρο 43Α' του Κανονισμού της Βουλής, το πλαίσιο των εργασιών της Επιτροπής προσδιορίζεται ως ακολούθως:

«Αντικείμενο της επιτροπής έρευνας και τεχνολογίας είναι η παρακολούθηση των εξελίξεων στην επιστημονική έρευνα και την τεχνολογία και η αξιολόγησή τους. Επίσης, αντικείμενο της επιτροπής αυτής είναι η μελέτη και η παρακολούθηση ζητημάτων βιοηθικής. Η επιτροπή συμβάλλει συμβουλευτικά στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη στρατηγικών τόσο για την έρευνα όσο και την τεχνολογία σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, επιστημονικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά της χώρας μας.

Για την επίτευξη του σκοπού της η επιτροπή μπορεί να συνδέεται, επί θεματικής βάσης, με ανάλογες δραστηριότητες των κοινοβουλίων άλλων χωρών, διεθνών οργανισμών, κρατικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων κ.ά., επίσης να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία, ιδίως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογίας και της τεχνολογικής αποτίμησης, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αντίστοιχων κοινοβουλευτικών σωμάτων».

Η Επιτροπή πραγματοποίησε 16 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 32 ωρών, περίπου, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, η Υπουργός και ο Υφυπουργός Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κυρία Άννα Διαμαντοπούλου και κ. Ιωάννης Πανάρετος, αντίστοιχα, η Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κυρία Αικατερίνη Μπατζελή, ο Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιος για το Περιβάλλον, κ. Σταύρος Δήμας, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, Ακαδημαϊκοί Καθηγητές, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι Φορέων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εκλογή Προεδρείου.

2. Συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός του έργου της Επιτροπής.

3. Συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 2009 (Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

«Από το Κυότο στην Κοπεγχάγη».

Οι θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τα μέλη των Επιτροπών ενημέρωσε ο κ. Σταύρος Δήμας, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιος για το Περιβάλλον. Επίσης, παρέστησαν η κυρία Κωνσταντίνα Μπινμπίλη, Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και η

Βουλευτής κυρία Μαρία – Γλυκερία (Μάγια) Τσόκλη.

4. Συνεδρίαση της 16ης Δεκεμβρίου 2009 (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων)
Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών των Επιτροπών από την Υπουργό και τον Υφυπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κυρία Άννα Διαμαντοπούλου και Ιωάννη Πανάρετο, αντίστοιχα, σχετικά με την πολιτική, που ακολουθείται, σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας.

5. Συνεδρίαση της 17ης Δεκεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση από τον Πρόεδρο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), κ. Χρήστο Πολυζωγόπουλο, σχετικά με θέματα έρευνας και τεχνολογίας.

6. Συνεδρίαση της 13ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Καθηγητή, κ. Κωνσταντίνο Παπαδημητρίου, Προϊστάμενο του Τμήματος Μελετών Οικονομίας, Περιβάλλοντος και Τεχνολογίας της Διεύθυνσης Επιστημονικών Μελετών της Βουλής, σχετικά με το έργο των αντίστοιχων κοινοβουλευτικών επιτροπών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7. Συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον κ. Αχιλλέα Μητσό, Γενικό Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, σχετικά με τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες και τους στόχους της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (Γ.Γ.Ε.Τ.), καθώς και το νέο νομοθετικό πλαίσιο στον τομέα της έρευνας.

8. Συνεδρίαση της 16ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Το ερευνητικό έργο του Πανεπιστημίου Πατρών.

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τους κ.κ. Σταύρο Κουμπιά, Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών, Καθηγητή του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών, Βασίλειο Αναστασόπουλο, Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών, Καθηγητή του Τμήματος Φυσικής, Νικόλαο Ζούμπο, Καθηγητή του Τμήματος Ιατρικής, Ξενοφώντα Βερούκιο, Καθηγητή του Τμήματος Χημικών Μηχανικών και Μιχαήλ Φαρδύ, Καθηγητή του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών.

9. Συνεδρίαση της 24ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Το ερευνητικό έργο του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών (Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.) «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ».

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τους κ.κ. Δημήτριο Νιάρχο, Διευθυντή του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών (Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.)

«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» και Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, Ιωάννη Παπάζογλου, Διευθυντή του Ινστιτούτου Πυρηνικής Τεχνολογίας και Ακτινοπροστασίας και Κωνσταντίνο Σπυρόπουλο, Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» και Διευθυντή του Ινστιτούτου Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών.

10. Συνεδρίαση της 23ης Μαρτίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ανταγωνιστικά Φαρμακευτικά Προϊόντα Υψηλής Τεχνολογίας. Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τους κ.κ. Ιωάννη Ματσούκα, Καθηγητή του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντή και Επιστημονικό Υπεύθυνο του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Ιατρική Χημεία: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Φαρμακευτικών Προϊόντων», Δημήτριο Βλαχάκο, Αναπληρωτή Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Θεόδωρο Τσέλιο, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος

Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών.

11. Συνεδρίαση της 28ης Απριλίου 2010 (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ελληνική Ιατροφαρμακευτική Έρευνα και Φαρμακοβιομηχανία.

Τα μέλη των Επιτροπών ενημέρωσαν ο Υφυπουργός Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κ. Ιωάννης Πανάρετος, ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, κ. Αχιλλέας Μητσός και οι κ.κ. Απόστολος Παπαλόης, Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών και Διευθυντής του Ερευνητικού Πειραματικού Κέντρου της Φαρμακευτικής Βιομηχανίας «ELPEN», Παναγιώτης Βάρδας, Καθηγητής Καρδιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, Γεώργιος Κόλλιας, Πρόεδρος και Επιστημονικός Διευθυντής του Ερευνητικού Κέντρου Βιοϊατρικών Επιστημών (Ε.ΚΕ.Β.Ε.) «Αλέξανδρος Φλέμινγκ», Αλέξιος – Λεάνδρος Σκαλτσούνης, Πρόεδρος του Τμήματος Φαρμακευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αχιλλέας Γραβάνης, Καθηγητής Φαρμακολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, Πάνος Μαχαίρας, Καθηγητής της Φαρμακευτικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ιωάννης Ματσούκας, Καθηγητής του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών, Αικατερίνη Καρέλλα, Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος (Σ.Φ.Ε.Ε.), Δημήτριος Θάνος, Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, Γεώργιος Βασιλόπουλος, Γενικός Διευθυντής της «GALENICA», Θεόδωρος Τρύφων, Αντιπρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της «ELPEN», Δημήτριος Βλαχάκος, Αναπληρωτής Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Βαρβάρα Μπαρούτσου, Συντονίστρια της Επιτροπής Ιατρικών Διευθυντών του Σ.Φ.Ε.Ε. και Θηραΐος Γεώργιος, Καθηγητής Μοριακής Βιολογίας.

12. Συνεδρίαση της 11ης Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Η έρευνα και η τεχνολογία στην παραγωγή τροφίμων και η ελληνική παραγωγή αγροτικών προϊόντων.

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από την Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κυρία Αικατερίνη Μπατζελή, καθώς και τους κ.κ. Γεώργιο - Ιωάννη Νυχά, Πρόεδρο του Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (Ε.Φ.Ε.Τ.), Κωνσταντίνο Μαλλίδη, Διευθυντή του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.), Φραγκίσκο Γαϊτή, Μικροβιολόγο Τροφίμων και Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή της Εταιρείας Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Βιομηχανίας Τροφίμων (Ε.Τ.Α.Τ.) Α.Ε., Ρόδιο Γαμβρό, Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (Σ.Ε.Β.Τ.), Δημήτριο Λαδικό, μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (Σ.Ε.Β.Τ.), Σταυριανό Γιαννιώτη, Πρόεδρο του Τμήματος Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Βάιο Καραθάνο, Καθηγητή Φυσιοχημείας και Μηχανικής Τροφίμων και Αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος Επιστήμης, Διατροφολογίας και Διατροφής του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

13. Συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τους Καθηγητές κ.κ. Βασίλειο Δουγαλή, Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (Ι.Τ.Ε.) και Διευθυντή του Ινστιτούτου Υπολογιστικών Μαθηματικών (Ι.Υ.Μ.) του Ι.Τ.Ε., Κωνσταντίνο Γαλιώτη, Διευθυντή του Ερευνητικού Ινστιτούτου Χημικής Μηχανικής και Χημικών Διεργασιών Υψηλής Θερμοκρασίας (Ε.Ι.ΧΗ.Μ.Υ.Θ.) του Ι.Τ.Ε., Κωνσταντίνο Στεφανίδη, Διευθυντή του Ινστιτούτου Πληροφορικής (Ι.Π.) του Ι.Τ.Ε. και Κωνσταντίνο Φωτάκη, Διευθυντή του Ινστιτούτου Ηλεκτρονικής Δομής και Λείζερ (Ι.Η.Δ.Λ.) του Ι.Τ.Ε., σχετικά με το ερευνητικό έργο του Ιδρύματος.

14. Συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 2010**Θέματα ημερήσιας διάταξης:**

α) Συζήτηση, σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα.

β) Παρουσίαση της ευρωπαϊκής υποδομής για το έργο «HiPER» και εθνικά οφέλη.

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Πρόεδρο του Τ.Ε.Ι. Κρήτης,

Καθηγητή κ. Ευάγγελο Καπετανάκη και τους κ.κ.. Μιχαήλ Ταταράκη, Καθηγητή Οπτοηλεκτρονικής και Laser και Νεκτάριο Παπαδογιάννη, Καθηγητή Κυματικής Φυσικής, Οπτικής και Ακουστικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης.

15. Συνεδρίαση της 23ης Ιουνίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:**

Συζήτηση, σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα.

16. Συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:**

Έγκριση των Εισηγήσεων που θα συμπεριληφθούν στην Έκθεση της Επιτροπής.

Εισηγητές: Αλέξανδρος Αθανασιάδης, Βασίλειος Γιουματζίδης, Βασίλειος Κεγκέρογλου, Δημήτριος Κουσελάς, Μαρία Μίχου, Μιχαήλ Τζελέπης, Άγγελος Τόλκας, Νικόλαος Τσώνης, Αικατερίνη Φαρμάκη – Γκέκη, Ηλίας Πολατίδης και Μιχαήλ Κριτωτάκης.

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ**

**A. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

Είναι γνωστό ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη της οικονομίας της Χώρας μας είναι η ανταγωνιστικότητα, οι δείκτες της οποίας συνεχώς φθίνουν. Αυτό, βεβαίως, δημιουργεί τεράστια προβλήματα στην ελληνική οικονομία, με άμεσο αντίκτυπο, εκτός των άλλων, στις εξαγωγές και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, που είναι ο πιο κρίσιμος οικονομικός δείκτης.

Βασική αιτία της συνεχούς πτώσης της ανταγωνιστικότητας είναι η έλλειψη επενδύσεων στην έρευνα και τις νέες τεχνολογίες και βεβαίως η μη ενσωμάτωσή τους στην παραγωγική διαδικασία και το αναπτυξιακό μοντέλο, που χρειάζεται η Χώρα.

Η σημερινή κατάσταση στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας στην Πατρίδα μας δεν είναι καθόλου καλή και συντελεί στην κακή κατάταξη αξιολόγησής της. Είμαστε στις τελευταίες θέσεις στην Ε.Ε. και αυτή η κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί.

Είναι απαραίτητο, γρήγορα, να προσπαθήσουμε να περιγράψουμε τα αίτια αυτής της παθογένειας και να συμβάλουμε, ώστε να αλλάξει αυτή η παγιωμένη κατάσταση.

1. Η πρώτη διαπίστωση είναι ότι, έως τώρα, οι εκάστοτε κυβερνήσεις ουδέποτε θεώρησαν ως κύριο στόχο τους τη χρηματοδότηση της Ε.Τ.Α. (Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη), για να πετύχουμε την ανάπτυξη της Χώρας. Αυτή η διαπίστωση είναι προφανής στις ανεπτυγμένες χώρες.

2. Δεν υπάρχουν αξιολογες μελέτες και στατιστικά στοιχεία που να συνδέουν την οποιαδήποτε ερευνητική δαπάνη με το οικονομικό αποτέλεσμα.

3. Η Χώρα, αν και διαθέτει αξιόλογο επιστημονικό δυναμικό, λειτουργεί, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως ερευνητικός «μαϊντανός». Ενώ συμμετέχει με επιτυχία σε όλες τις πτυχές του ευρωπαϊκού ερευνητικού γίγνεσθαι, τα οικονομικά οφέλη είναι σχεδόν μηδαμινά, με κάποιους από τους εταίρους μας να τα καρπώνονται. Έτσι, δεν παράγουμε τίποτα νέο και συνεχώς αποκλίνουμε από τις οικονομίες έντασης γνώσης, κυρίως όσον αφορά στην

καινοτομία.

4. Υπάρχουν πολλά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα του δημόσιου τομέα, τα οποία δημοσιεύουν πλήθος εργασιών, που μας κατατάσσουν στην 9η θέση, παγκοσμίως, άρθρα, όμως, στα οποία λίγοι αναφέρονται.

5. Ο επιχειρηματικός κόσμος της Χώρας ελάχιστη σημασία δίνει στην ανάπτυξη της Ε.Τ.Α.. Ενώ στον τεχνολογικά προηγμένο κόσμο τα 2/3 των δαπανών για έρευνα προέρχονται από ιδιωτικούς φορείς και ερευνητικά κέντρα, τα ποσά αυτά στη Χώρα μας είναι ανύπαρκτα. Αντίθετα, πολλούς φορείς, χρησιμοποιούνται τα ερευνητικά κέντρα, για να προσποριστούν οφέλη ορισμένοι επιτήδριοι.

6. Η σημερινή Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. προχώρησε σε μια ριζική και συνάμα καινοτόμα αλλαγή. Μετέφερε τον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Α.) στο Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Αυτό δείχνει και την ιδιαίτερη σημασία, που δίνει στον τομέα αυτό.

7. Ο στόχος για το 2% του Α.Ε.Π. που έχουν υποσχεθεί ο Πρωθυπουργός, Γιώργος Παπανδρέου, και η Κυβέρνηση, αντιπροσωπεύει ένα πολύ σημαντικό ποσό. Υπάρχουν, όμως, δύο (2) βασικά ερωτήματα:

Πρώτον, ποιο θα είναι το ακριβές ποσό για βασική και ακαδημαϊκή έρευνα, για εφαρμοσμένη και καινοτόμο έρευνα και δεύτερον, πώς θα αξιοποιηθούν τα ιδιωτικά κεφάλαια στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας και βεβαίως πώς όλα αυτά θα ενσωματωθούν στην αναπτυξιακή πορεία και το αναπτυξιακό μοντέλο της Χώρας.

8. Υπάρχουν Ανώτατα και Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στη Χώρα μας, με πολλούς αξιόλογους επιστήμονες, που πρέπει, όμως, μαζί με την ακαδημαϊκή έρευνα, να στοχεύσουν στις εφαρμοσμένες νέες τεχνολογίες και, κυρίως, στην καινοτομία.

Στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής προσπαθήσαμε, αυτή τη χρονιά, να ανιχνεύσουμε την κατάσταση στον συγκεκριμένο τομέα της έρευνας στην Ελλάδα και πρώτα - πρώτα την πολιτική της Κυβέρνησης.

Γι' αυτό προσκαλέσαμε αρκετές φορές την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Πρόθυμα η Υπουργός, η κυρία Διαμαντοπούλου, αλλά και ο Υφυπουργός, ο κύριος Πανάρετος, και βεβαίως ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, ο κ. Μητσός, ήλθαν στην Επιτροπή μας όπου μας ενημέρωσαν και συζητήσαμε είτε για τη συνολική πολιτική του Υπουργείου είτε για ειδικότερα ζητήματα.

Προσπαθήσαμε να δούμε τη συμβολή των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στην έρευνα και κυρίως στην παραγωγή καινοτομίας, η οποία, στη συνέχεια, θα μπορεί να γίνει κοινωνικό όφελος και οικονομικό αποτέλεσμα.

Συζητήσαμε σε πολλές συνεδριάσεις με Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Ινστιτούτα.

Διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν, πράγματι, αξιόλογοι ερευνητές, χρειάζεται, όμως, να εστιάσουμε σε συγκεκριμένους τομείς, που μπορούν να δώσουν αποτελέσματα.

Διαπιστώσαμε, επίσης, ότι για συγκεκριμένους τομείς υπάρχει και επιχειρηματικό ενδιαφέρον για τη χρηματοδότηση της έρευνας.

Ενδεικτικά, αναφέρω τα εξής:

Στην έρευνα που γίνεται στον τομέα των φαρμάκων για την παραγωγή νέων καινοτόμων φαρμάκων, σημαντική δουλειά γίνεται στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας με θετικά αποτελέσματα για τα νέα υπερτασικά φάρμακα, καθώς και για σκεύασμα, που προσδοκάται ότι θα θεραπεύσει τη σκληρότητα κατά πλάκας.

Στον τομέα των τροφίμων γίνεται σημαντική προσπάθεια από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και το ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. με την υποστήριξη του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων. Σ' αυτό τον τομέα, σε συνδυασμό με τη μεσογειακή διατροφή, η Χώρα μας μπορεί να πρωτοστατήσει και να αποκτήσει συγκριτικό πλεονέκτημα για την οικονομία της.

Στον ενεργειακό τομέα σημαντική είναι η έρευνα, που γίνεται στο Τ.Ε.Ι. της Κρήτης, ως μέρος ενός μεγάλου παγκόσμιου προγράμματος, του HiPER, για τη χρησιμοποίηση της σύντηξης του υδρογόνου στην παραγωγή καθαρής και ανεξάντλητης ενέργειας.

Όλα αυτά και πολλά άλλα θέματα που συζητήσαμε αποδεικνύουν ότι υπάρχουν μονάδες που κάνουν εξαιρετική δουλειά με θετικά αποτελέσματα.

Πιστεύω ότι η Πολιτεία πρέπει, μέσω της αξιολόγησης, να ενισχύσει τις πραγματικά αξιολογες προσπάθειες.

Οι επιχειρήσεις, επίσης, μία επιλογή έχουν, για να ανταπεξέλθουν στον αδυσώπητο ανταγωνισμό: Να επενδύσουν στην έρευνα και την καινοτομία, μια συνταγή, η οποία εφαρμόζεται σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Θεωρώ ότι η Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής, τη χρονιά που πέρασε, προσέγγισε με επιτυχία ένα σημαντικό τομέα και ανέδειξε προβλήματα, αλλά και πλεονεκτήματα. Το κεκτημένο αυτό δεν θα πρέπει να χαθεί και ελπίζουμε να φανεί χρήσιμο στην Κυβέρνηση και τα αρμόδια Υπουργεία. Πιστεύουμε ότι την επόμενη χρονιά θα κάνουμε περισσότερα βήματα και θα συμβάλουμε περισσότερο, ώστε ο κρίσιμος τομέας της έρευνας και της τεχνολογίας να γίνει το συγκριτικό πλεονέκτημα πολλών παραγωγικών κλάδων και γενικότερα της ελληνικής οικονομίας.

Β. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τις εργασίες της Επιτροπής εξάγεται μια σειρά από συμπεράσματα και επισημάνσεις, που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στον πολιτικό και στρατηγικό σχεδιασμό του τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας:

1. Χρηματοδοτήσεις στην έρευνα με πολιτικές αριστείας.

Η Ελλάδα εισέπραττε τα μεγαλύτερα ποσά από το πρόγραμμα – πλαίσιο, ανά ερευνητή. Γιατί; Για δύο λόγους, αθροίζοντας. Ο ένας λόγος είναι το γεγονός ότι δεν είχε άλλους πόρους και επομένως κατέβαλε προσπάθεια, για να εισπράξει χρήματα από το πρόγραμμα – πλαίσιο και ο δεύτερος λόγος έχει σχέση με την ύπαρξη πολλών και καλών ερευνητών. Όμως, αυτές οι αριστείες, αυτοί οι θύλακες καλής έρευνας και σε Πανεπιστήμια και σε Ερευνητικά Κέντρα, αναπτύσσονται σε ένα συνολικά μίζερο και μέτριο περιβάλλον. Σε άλλες χώρες, όταν υπάρχει ένας θύλακας αριστείας, αυτός πολλαπλασιάζει την αριστεία του και την μεταδίδει στους γύρω χώρους.

2. Οικονομίες κλίμακας με συγχωνεύσεις, αλλά και με στοχευμένες πολιτικές.

Η ενοποίηση ή η συγχώνευση δύο ερευνητικών ιδρυμάτων ή περισσοτέρων των δύο έχει λογική, όταν μπορούμε να στηρίξουμε ότι η σύμπραξη θα οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας, δηλαδή, ότι θα γίνεται καλύτερη χρήση των υποδομών και ότι θα λειτουργήσουν, ενωμένα, αποτελεσματικότερα. Η συγχώνευση δεν είναι υποκατάστατο της διάλυσης.

3. Προσανατολισμός της έρευνας σε χρήσιμα πεδία.

Αν και δεν είναι πάντοτε, εκ των προτέρων, γνωστό ποια είναι η χρήσιμη έρευνα, πολλές φορές, αξίζει να χρηματοδοτηθεί μια έρευνα, έστω και εάν δεν έχει αποδειχθεί, εκ των προτέρων, η χρησιμότητά της, αρκεί, βεβαίως, να είναι, ποιοτικά, υψηλής στάθμης. Θα γίνει, λοιπόν, ενεργητική διαβούλευση, με στόχο να υπάρξει καταγραφή της ζήτησης, πού πραγματικά χρειάζεται έρευνα, ώστε να καταρτισθεί ένα πρόγραμμα έρευνας, το οποίο θα ανταποκρίνεται όσο γίνεται περισσότερο στις πραγματικές ανάγκες του παραγωγικού και του δημόσιου τομέα, ως παραγώνων δημόσιων αγαθών.

Η προσπάθεια πρέπει να συνυπάρχει και με μια ανοικτή έρευνα προς όλες τις κατευθύνσεις, πρέπει, όμως, να υπάρχει και να υπογραμμίζεται η ανάγκη συγκεκριμένης στόχευσης.

4. Η σχέση της κοινωνίας με την έρευνα και την επιστήμη – Διάχυση των ερευνητικών προϊόντων.

Κάθε έρευνα πρέπει να διαχέεται και να γίνεται γνωστή. Αποτελεί υποχρέωση του χρηματοδοτούμενου -είτε Πανεπιστήμιο είναι αυτό είτε ερευνητικός τομέας- να γνωστοποιεί τα αποτελέσματα της έρευνας όσο γίνεται ευρύτερα και σε όσους, δυνατόν, περισσότερους. Ο όρος αυτός δεν θα λύσει, βέβαια, το πρόβλημα των σχέσεων της κοινωνίας με την έρευνα και την επι-

στήμη. Χρειάζονται πολύ σοβαρά βήματα στον τρόπο διδασκαλίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

5. Το νομικό καθεστώς των ερευνητικών υποδομών και η γραφειοκρατία.

Έχουν δημιουργηθεί κάποιες μεγάλες ερευνητικές υποδομές, στα πλαίσια του λεγόμενου ESFRI, μιας προσπάθειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο να ανιχνευθούν οι ανάγκες της Ευρώπης στον τομέα αυτό, για την επόμενη δεκαετία ή εικοσαετία. Είναι ανάγκη να υπάρχει συνεχής επαφή και συντονισμός, στο συγκεκριμένο θέμα, με το ευρωπαϊκό περιβάλλον στον τομέα της έρευνας.

Πρέπει να υποστηριχθεί το ανοιχτό λογισμικό και η ανοιχτή έρευνα. Στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης γίνεται μια πολύ σοβαρή προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή, η οποία θα πρέπει να συνεχιστεί.

6. Εθνικό Σύστημα Έρευνας με τη συμμετοχή των παραγωγικών δυνάμεων και του ιδιωτικού τομέα.

Προτείνεται η δημιουργία Εθνικού Συστήματος Έρευνας, στο οποίο, μαζί με το Υπουργείο Παιδείας, θα συμμετέχουν και οι παραγωγικές δυνάμεις του ιδιωτικού τομέα.

7. Ιδιαίτερο βάρος στην έρευνα που συνδέεται με τον δευτερογενή τομέα.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στον δευτερογενή τομέα, διότι σήμερα συναντάμε τα ελλείμματα της παραγωγικής μηχανής και δεν μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε. Πρέπει να δοθεί έμφαση στον δευτερογενή τομέα, με σύνδεση της παραγωγικής διαδικασίας και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σε αυτή την προσπάθεια, που πρέπει να είναι, πράγματι, εθνική.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Η Επιτροπή, αναμφισβήτητα, με τη λειτουργία της, αποσκοπεί σε δύο στόχους: Να αναπτύξει αρχικά την έρευνα και στη συνέχεια να αποτιμήσει την εξέλιξη της τεχνολογίας. Με βάση αυτό το σκεπτικό, έχει η ίδια αναδειχθεί σε κύριο μοχλό για την προώθηση αυτών των στόχων, επιδιώκοντας την αναπτυξιακή ανόρθωση της Χώρας, επειδή αυτός είναι και ο μοναδικός δρόμος για την αναζωογόνηση της ίδιας της οικονομίας. Η Επιτροπή είναι, εξ ορισμού, υποχρεωμένη να ασχολείται με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, αποτελώντας και η ίδια ένα βήμα διάλογου και υποστήριξης τόσο των εγχώριων όσο και των παγκόσμιων εξελίξεων στην έρευνα και την τεχνολογία. Ο ρόλος της είναι κοινωνιολογικός, πολιτικός και επιστημονικός.

Η ίδια η Επιτροπή, έχοντας αυτό ως δεδομένο, επιδίωξε, στη μέχρι τώρα θητεία της, να αναπτύξει έναν πολιτικό διάλογο ανάμεσα στην κοινωνία και τις τεχνολογικές επιστήμες, αποσκοπώντας στον συγκερασμό των επιθυμιών της πρώτης και των τεχνολογικών αποτελεσμάτων των δεύτερων. Κρίθηκε χρήσιμο να αναπτύξουμε αυτό τον πολιτικό διάλογο, γιατί έτσι μόνο θα μπορούσαν να γίνουν ευρέως αποδεκτές ορισμένες θετικές εφαρμογές της επιστήμης ή, σε αντίθετη περίπτωση, να αποφευχθούν ορισμένες αρνητικές επιπτώσεις της τεχνολογίας. Πάνω σ' αυτή την παραδοχή κρίθηκε ότι βασίζεται η ίδια η λειτουργία της Επιτροπής. Ο ρόλος της, λοιπόν, στα πλαίσια του Κοινοβουλίου, είναι πάρα πολύ σημαντικός.

Το μοντέλο λειτουργίας της δικής μας Επιτροπής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αυστηρά κοινοβουλευτικό, λειτουργώντας, πάντα, μέσα στα πλαίσια της Βουλής, απαρτιζόμενο αποκλειστικά από Βουλευτές - μέλη και έχοντας η λειτουργία της ξεκάθαρα πολιτικό χαρακτήρα. Ως μοντέλο λειτουργίας, είναι σε αντιστοιχία περίπου με αυτό της Γαλλικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Η Επιτροπή, μέχρι σήμερα, έχει καταφέρει ένα αρκετά σημαντικό και αξιόλογο έργο, ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε ότι δεν υπήρχε, μέχρι πρόσφατα, και η απαραίτητη ερευνητική υποδομή, κάτι που φαίνεται, πια, ότι ως πρόβλημα σταδιακά ξεπερνιέται τόσο λόγω της επαφής με την Ευρωπαϊκή Διακοινοβουλευτική

Οργάνωση όσο και λόγω της αρκετά σημαντικής βιβλιογραφίας την οποία έχουμε αποκτήσει και η οποία βασίζεται στο έργο, το οποίο έχουν παράξει οι αντίστοιχες επιτροπές τα προηγούμενα χρόνια.

Αναφορά οφείλουμε να κάνουμε στο αξιόλογο έργο της Επιτροπής μέχρι σήμερα που επικεντρώνεται κυρίως σε δύο τομείς. Ο πρώτος τομέας είναι «το Internet και οι νέοι», όπου σαν αποτέλεσμα των συνεδριάσεων είχαμε τη δημοσίευση μιας Έκθεσης, η οποία, ομόφωνα, είχε εγκριθεί απ' όλους τους συμμετέχοντες της τότε Επιτροπής και η οποία είχε καταλήξει σε αξιοπρόσεκτες επισημάνσεις σε σχέση με το θέμα. Ο δεύτερος σημαντικός τομέας ήταν αυτός αναφορικά με την επικείμενη κλιματική αλλαγή. Τη συγκεκριμένη περίοδο, είχαν γίνει συζητήσεις με πολλούς παράγοντες, οι οποίοι είχαν εκφράσει διεξοδικά τις απόψεις τους, καταλήγοντας σε χρήσιμα συμπεράσματα.

Η Επιτροπή είναι μέλος και της Ευρωπαϊκής Οργάνωσης Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Αποτίμησης Τεχνολογίας, στην οποία συναντώνται οι εκπρόσωποι όλων των Επιτροπών και αναλύουν τα επίκαιρα ζητήματα της αποτίμησης της τεχνολογίας, ανταλλάσσοντας εμπειρίες και προβληματισμούς. Ως Επιτροπή, έχουμε επιδείξει συνεχή και τακτική συμμετοχή στις διεργασίες της, αφού διαπιστωμένα υπάρχει μεγάλο πολιτικό ενδιαφέρον γι' αυτές.

Κατά τον προγραμματισμό του έργου της Επιτροπής, αναλύθηκε η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στη Χώρα σε σχέση με την έρευνα και την τεχνολογία και πώς αυτές επηρεάζονται από τη φθίνουσα ανταγωνιστικότητά της, τη μη ενσωμάτωσή τους στην παραγωγική διαδικασία και την έλλειψη οποιωνδήποτε επενδύσεων στον τομέα αυτό. Αξιολογήθηκε πολύ αρνητικά το γεγονός ότι, ως Χώρα, βρισκόμαστε στην προτελευταία θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα έρευνας και τεχνολογίας και αποφασίστηκε ότι αυτή είναι μια κατάσταση, η οποία δεν μπορεί να συνεχιστεί. Κρίθηκε απαραίτητο η Επιτροπή να προσπαθήσει να περιγράψει τα αίτια αυτής της παγιωμένης παθογένειας και να προβεί σε συγκεκριμένες δράσεις, για να την αλλάξει.

Κοινός τόπος των προβληματισμών των μελών της Επιτροπής ήταν ότι η Επιτροπή οφείλει να έχει ακόμη πιο ενεργό ρόλο στα θέματα έρευνας και τεχνολογίας και να αναλαμβάνει δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Αν και είναι κοινοβουλευτική Επιτροπή, κρίθηκε ότι δεν έχει καταφέρει να επιδείξει ιδιαίτερα μεγάλο κοινοβουλευτικό έργο σε σύγκριση με κάποιες άλλες επιτροπές κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μέλη της Επιτροπής έκριναν, λοιπόν, ότι οφείλουν να αναβαθμίσουν ακόμη περισσότερο τον ρόλο της και ότι αυτό θα το καταφέρουν με:

1. την ανάδειξη της σημασίας των επενδύσεων,
2. την παρότρυνση της επιχειρηματικής κοινότητας να προβαίνει σ' αυτές,
3. την υποβοήθηση του Υπουργείου Παιδείας στην προώθηση και την αξιοποίηση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης,
4. την παρακολούθηση των εξελίξεων των επιστημονικών ερευνών και την αξιολόγησή τους προς όφελος του συνόλου,
5. τη συμμετοχή της Επιτροπής στη λήψη αποφάσεων και τη χάραξη στρατηγικών στον τομέα αυτό και
6. τη σύνδεση των ερευνητικών κέντρων με την παραγωγή.

Ως κρίσιμο θέμα για την αποτελεσματικότητα της Επιτροπής θεωρήθηκε το αντικείμενο της θεματολογίας της. Μ' αυτό το σκεπτικό, αποφασίστηκε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε τομείς που αφορούν στην προστασία και την ανάδειξη του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, την παραγωγή ενέργειας μέσα από ανανεώσιμες πηγές, τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς, τις τηλεπικοινωνίες και το Διαδίκτυο.

Η Επιτροπή αποφάσισε η δράση της να έχει συγκεκριμένες κατευθύνσεις και να επιδιώξει να θέσει, εξ αρχής, συγκεκριμένες προτεραιότητες στην προσπάθεια εκπλήρωσης του έργου της.

Ως πρώτη προτεραιότητα, τέθηκε η άμεση και εποικοδομητική συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Γι' αυτό τον σκοπό, υπήρξε ενημέρωση από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου, την κυρία Άννα Διαμαντοπούλου και τον κύριο Ιωάννη Πανάρετο, σχετικά με την πολιτική που αυτό σκοπεύει να ακολουθήσει στους τομείς ευθύνης της Επι-

τροπής. Σε μετέπειτα συνεδρίαση, υπήρξε ενημέρωση των μελών της Επιτροπής και από τον Γενικό Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας, αναφορικά με τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες και τους στόχους της Γενικής Γραμματείας. Σ' αυτή τη συνεδρίαση συζητήθηκε και το νέο νομοθετικό πλαίσιο στον τομέα της έρευνας και διαπιστώθηκε η ανάγκη σωστής ενημέρωσης όλων των εμπλεκόμενων φορέων για το θέμα αυτό, ώστε, επιτέλους, να ξεκολλήσει η έρευνα από το τέλμα στο οποίο βρίσκεται. Υπήρξε, επίσης, συνάντηση και ενημέρωση από την Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κυρία Αικατερίνη Μπατζελή, καθώς και αντίστοιχους συνεργαζόμενους φορείς του Υπουργείου, με τους οποίους συζητήθηκε διεξοδικά το θέμα της ποιότητας του ελέγχου των τροφίμων που κατακλύζουν την ελληνική αγορά και της καταλληλότητάς τους προς κατανάλωση.

Ως δεύτερη προτεραιότητα, τέθηκε η όσο πιο αρμονική και παραγωγική συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα ερευνητικά κέντρα, όπου παράγεται γνώση και έρευνα. Η Επιτροπή αποφάσισε να αφιερώσει μέρος των συνεδριάσεών της στην απευθείας ενημέρωσή της από ερευνητικό προσωπικό που εξειδικεύεται στη Χώρα μας στους τομείς της έρευνας και τεχνολογίας.

Στο πλαίσιο αυτό, τα μέλη της Επιτροπής ενημερώθηκαν τόσο από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πάτρας, τον κύριο Σταύρο Κουμπιά, σχετικά με το ερευνητικό έργο του ίδιου του Πανεπιστημίου όσο και από τον Καθηγητή Χημείας, τον κύριο Ιωάννη Ματσούκα, σχετικά με τα ανταγωνιστικά φαρμακευτικά προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Στη συνάντηση αυτή αναλύθηκε το πρόβλημα των υψηλών τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων και οι δυνατότητες που έχουμε, ως Χώρα, για να γίνουμε ανταγωνιστικοί σε ένα διεθνές περιβάλλον. Επακολούθησαν και άλλες συναντήσεις με φορείς των Πανεπιστημίων Αθηνών και Πατρών και με τον Καθηγητή κύριο Κωνσταντίνο Παπαδημητρίου, Προϊστάμενο του Τμήματος Μελετών Οικονομίας, Περιβάλλοντος και Τεχνολογίας της Διεύθυνσης Επιστημονικών Μελετών της Βουλής, ο οποίος μας ενημέρωσε σε βάθος για τις εξελίξεις στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές επιτροπές. Μας περιέγραψε, διεξοδικά, την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην Ελλάδα στον τομέα της έρευνας και τεχνολογίας. Υπήρξε, επίσης, ενημερωτική συνάντηση με τον Πρόεδρο του Ερευνητικού Κέντρου «Δημόκριτος» για την πορεία της έρευνας του Κέντρου, καθώς και με Καθηγητές του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, οι οποίοι ανέλυσαν εξειδικευμένα ζητήματα για τα laser, πλουτίζοντας τις γνώσεις της Επιτροπής πάνω σ' αυτά τα θέματα και ενισχύοντας αποφασιστικά ακόμη περισσότερο τη δυναμική της. Σε μια από τις τελευταίες συνεδριάσεις, έγινε παρουσίαση του ευρωπαϊκού προγράμματος HiPER.

Ως τρίτη προτεραιότητα, καθορίστηκε η επαφή και η συνεργασία με ανάλογες επιτροπές Κοινοβουλίων άλλων χωρών και διεθνών οργανισμών. Μ' αυτό τον τρόπο, ενημερωθήκαμε για την τεχνολογία και τις εμπειρίες τους σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας και μας πληροφόρησαν για τις τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν συμβεί στα δικά τους ερευνητικά κέντρα. Σ' αυτό το πλαίσιο δράσης, εντάσσεται και η συνάντηση των Προέδρων των Επιτροπών Έρευνας και Τεχνολογίας των Κοινοβουλίων της Ε.Ε., που έγινε στη Μαδρίτη, στις 25 Μαρτίου του 2010, μια συνάντηση πολύ σημαντική, εποικοδομητική και χρήσιμη στην οποία και συζητήθηκαν θέματα που εντάσσονται στη λειτουργία αυτής της Επιτροπής.

Όλα τα μέλη της Επιτροπής, ως αποστολή, ταξίδεψαν, επίσης, στις Βρυξέλλες. Εκεί, υπήρξε ενημέρωση από τη Διεύθυνση Έρευνας και Τεχνολογίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και από άλλους αρμόδιους, σχετικά με τα αντικείμενα ενδιαφέροντος της Επιτροπής μας.

Με την πλήρη ενημέρωση και αποτίμηση των δεδομένων, μπορούμε να πούμε, όσο και αν ακούγεται παράδοξο, ότι η Επιτροπή, με τη συνολική δράση της, κατόρθωσε να προκαλέσει ένα σημαντικό πολιτικό διάλογο, δημιουργώντας και από την πλευρά των πολιτών ένα έντονο ενδιαφέρον.

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΤΗ ΧΑΡΑΞΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΗΛΙΑΣ ΠΟΛΑΤΙΔΗΣ**

Εισαγωγή

Η έρευνα και η τεχνολογία θεωρούνται βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου πολιτισμού. Οι αλλαγές στην παγκόσμια οικονομία οδηγούν σε ένα διαφορετικό καταμερισμό εργασίας. Η παραγωγή προϊόντων σχετικής χαμηλής τεχνολογίας (π.χ. τρόφιμα, ένδυση, υπόδηση κ.ά.), για λόγους μειώσεως του κόστους, μετακινείται στις χώρες χαμηλού εργατικού, περιβαλλοντικού και φορολογικού κόστους. Οι οικονομίες των προηγμένων χωρών προσπαθούν να καλύψουν το κενό στην απασχόληση, αξιοποιώντας την υψηλότερη μόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού τους, αλλά και επενδύοντας σημαντικά ποσά σε τομείς, όπως η έρευνα και η τεχνολογία. Η Ελλάδα είναι σε μια ιδιόμορφη κατάσταση. Αφ' ενός, έχει πάψει, εδώ και πολλά χρόνια, να είναι χώρα φθηνού εργατικού δυναμικού (ιδιαιτέρως μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού) και αφ' ετέρου, δεν μπορεί να συμμετάσχει για μια σειρά από λόγους και να έχει σοβαρά οικονομικά οφέλη από την τεχνολογική επανάσταση. Οι κατά καιρούς δημοσιευόμενες ειδήσεις στα Μ.Μ.Ε. για εντυπωσιακά επιτεύγματα Ελλήνων επιστημόνων, εργαζομένων είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό, σε διάφορους επιστημονικούς τομείς, δημιουργούν την αίσθηση της χαμένης ευκαιρίας για οικονομική ανάπτυξη, βασιζόμενη σε αυτά. Η αξιοποίηση των ικανοτήτων των Ελλήνων ερευνητών φαίνεται ότι είναι μονόδρομος για την οικονομία.

Ένα νέο πολιτικό περιβάλλον δημιουργήθηκε, μετά τις εκλογές του Οκτωβρίου του 2009, καθώς ο τομέας της έρευνας μετακινήθηκε από το πρώην Υπουργείο Ανάπτυξης στο Υπουργείο Παιδείας. Ο τομέας της έρευνας ήταν κάποτε Υφυπουργείο, Υπουργείο, Γενική Γραμματεία.

Προβληματισμοί

Ο προβληματισμός των Βουλευτών και η ανάλυση των προβλημάτων περιστρέφεται γύρω από συγκεκριμένους άξονες.

* Η υποχρηματοδότηση της έρευνας τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Παρ' όλη την έλλειψη κονδυλίων που χρονίως χαρακτηρίζει τον προϋπολογισμό, η χρηματοδότηση για την έρευνα είναι κυριολεκτικώς σε τραγικά επίπεδα. Παρά τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού, σχετικώς με την ανάγκη να ενισχυθούν οι τομείς αυτοί, ιδιαιτέρως μετά την υιοθέτηση του μοντέλου της πράσινης ανάπτυξης, τα κονδύλια στον εθνικό προϋπολογισμό παρέμειναν σε απαράδεκτα χαμηλό ύψος, ακόμη και αν συνυπολογίσουμε τη δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση και την παγκόσμια οικονομική συγκυρία.

*Ακόμη, όμως, και η ελάχιστη αυτή χρηματοδότηση δεν αξιοποιείται σωστά. Υπάρχει μεγάλος αριθμός ερευνητικών κέντρων, πολλές φορές που επικαλυπτόμενα αντικείμενα και αρμοδιότητες, που μοιράζονται τα ελάχιστα κονδύλια. Το κράτος δημιουργεί επιπλέον γραφειοκρατικά εμπόδια, τα οποία καταναλώνουν χρόνο και ενέργεια των υπευθύνων, αποσπώντας τους από το ουσιαστικό τους αντικείμενο. Επίσης, η καθυστέρηση καταβολής των χρηματοδοτήσεων από το κράτος δημιουργεί τεράστια προβλήματα λειτουργίας, ιδιαιτέρως στις σχέσεις με το εξωτερικό (π.χ. εθνική συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά).

*Τα ερευνητικά κέντρα επιλέγουν τα αντικείμενά τους με βάση τις προτεραιότητες των υπευθύνων και πολύ λιγότερο με βάση τις ανάγκες της οικονομίας. Είναι, άλλωστε, πολύ δύσκολο για τους υπεύθυνους να έχουν συνολική άποψη για το ποιες θα έπρεπε να είναι οι προτεραιότητες. Με δεδομένη την κακή δημοσιονομική κατάσταση, πρέπει να γίνεται αυστηρή επιλογή των κατευθύνσεων για το πού θα οδηγηθούν τα κονδύλια.

*Τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα λειτουργούν πολλές φορές με τη λογική της παραγωγής σε μεγάλους αριθμούς εργασιών και δημοσιεύσεων. Η έρευνα, δηλαδή, γίνεται αποκλειστικά και μόνο με σκοπό την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων, ενώ παραγνωρίζεται τόσο η ποιότητα όσο και το όφελος της οικονομίας, η επιστροφή, δηλαδή, στην κοινωνία της επενδύσεως

που αυτή κάνει στην έρευνα.

*Ο ιδιωτικός τομέας απέχει από τη συμμετοχή σε δαπάνες για έρευνα, αφού το ποσοστό του στο, ούτως ή άλλως, χαμηλό ποσοστό του Α.Ε.Π. που διατίθεται για έρευνα δεν ξεπερνά το 10% έως το 30%, όταν σε άλλες χώρες φθάνει έως και το 70%. Επίσης, η επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ δημόσιου, ιδιωτικού τομέα και ερευνητικών φορέων είναι προβληματική. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το ότι δεν υπάρχει συνεργασία της Δ.Ε.Η. με τα Τ.Ε.Ι. που εδρεύουν στον Ν. Κοζάνης, παρ' όλη την εγγύτητα των εγκαταστάσεων της με τις εγκαταστάσεις τους.

*Η Ελλάδα πλήττεται από το φαινόμενο της φυγής εγκεφάλων (brain drain). Μετά το τέλος των σπουδών τους, πολλοί προικισμένοι επιστήμονες φεύγουν για το εξωτερικό, με αποτέλεσμα να γίνεται η εκμετάλλευσή τους από ξένες χώρες ή πολυεθνικές εταιρείες. Η επικοινωνία και συνεργασία με τους Έλληνες επιστήμονες και ερευνητές του εξωτερικού γίνεται σε περιστασιακή και μη οργανωμένη βάση, ενώ λείπει ακόμη και η απλή καταγραφή του τομέα δραστηριότητάς τους.

*Η κοινωνία, γενικώς, αδιαφορεί για τους ερευνητές και δεν έχει κατανοήσει τη σημασία της έρευνας και της τεχνολογίας για τη σημερινή οικονομία. Ελάχιστος χρόνος και χώρος διατίθεται από τα Μ.Μ.Ε. για την προβολή του έργου που παράγεται και της σημασίας που αυτό έχει.

*Τα αποτελέσματα της έρευνας, πολλές φορές, παραμένουν άγνωστα στο ευρύ κοινό και θεωρούνται, κατά κάποιο τρόπο, «διοκτησία» του ερευνητικού κέντρου και των υπευθύνων του, παρ' όλο που έχουν χρηματοδοτηθεί από δημόσια κονδύλια.

*Υπάρχει δυσκολία στη μετατροπή των αποτελεσμάτων της έρευνας σε προϊόντα και υπηρεσίες.

*Οι πολιτικοί προϊστάμενοι των τομέων της έρευνας αδυνατούν να προγραμματίσουν, πέρα από τον εκλογικό κύκλο ή τη θητεία τους, στη συγκεκριμένη θέση.

Προτάσεις

*Καθορισμός προτεραιοτήτων της έρευνας, με βάση τις ανάγκες της οικονομίας. Οι πόροι είναι περιορισμένοι και πρέπει να επιλέγονται τα κέντρα και οι τομείς έρευνας που μπορούν να έχουν τη μέγιστη απόδοση. Ο αριθμός των ερευνητικών κέντρων πρέπει να μειωθεί, να συγχωνευθούν κέντρα με παραπλήσιο αντικείμενο και η χρηματοδότηση να γίνεται με αξιολόγηση και όχι με λογική διαιρέσεως του κονδυλίου δια του αριθμού των κέντρων και των ερευνητών. Πρέπει να δημιουργηθούν θεσμοί, οι οποίοι να διευκολύνουν τη διασύνδεση ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και πανεπιστημίων - ερευνητικών κέντρων. Για παράδειγμα, η διασύνδεση των ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων με την ελληνική αμυντική βιομηχανία, εκτός από την οικονομία, θα ευνοούσε και τη διεθνή θέση της Χώρας μας. Η έρευνα για την έρευνα πρέπει να αποφεύγεται και η επιλογή αντικειμένων στα ευρωπαϊκά προγράμματα πρέπει να γίνεται με βασικό κριτήριο την πιθανότητα εφαρμογής των αποτελεσμάτων στην ελληνική οικονομία. Η ανάθεση και εκπόνηση μεταπτυχιακών, διδακτορικών και μεταδιδακτορικών εργασιών από τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα πρέπει να υπακούει στον γενικότερο σχεδιασμό και να σταματήσει ο αυτοσχεδιασμός, αναλόγως των ενδιαφερόντων του κάθε υπευθύνου. Ανάθεση σε συγκεκριμένο φορέα της ευθύνης για τεκμηρίωση και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της έρευνας από οποιαδήποτε πηγή και αν προέρχονται, εφ' όσον έχουν χρηματοδοτηθεί από το δημόσιο.

*Η αύξηση της χρηματοδότησεως είναι επιβεβλημένη, έτσι ώστε να επιτευχθεί ο κυβερνητικός στόχος του 2%. Πρέπει να δοθούν ισχυρά κίνητρα, αλλά και να γίνουν παραινήσεις στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, ώστε να αλλάξει η λογική, η οποία θεωρεί την έρευνα πολυτέλεια ή κάτι το ανεφάρμοστο στις ελληνικές συνθήκες. Το κράτος πρέπει να είναι συνεπές στις υποχρεώσεις τις οποίες αναλαμβάνει είτε αυτές είναι συνδρομές σε ξένες επιστημονικές βιβλιοθήκες είτε καταβολή εθνικής συμμετοχής σε διεθνή προγράμματα, διότι η ασυνέπεια δημιουργεί πρόβλημα στη λειτουργία των ερευνητικών κέντρων και των πανεπιστημίων, διαχρονική ζημία στην εικόνα της Χώρας στο εξωτερικό, αλλά και πρόβλημα σε μελλοντικές συνεργασίες, λόγω ελλείψεως εμπιστοσύνης εκ μέρους των ξένων.

*Κατάργηση των γραφειοκρατικών κωλυμάτων οποιουδήποτε είδους, στελέχωση των αρμοδίων υπηρεσιών και παροχή άμεσων απαντήσεων και λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές.

*Ανάθεση σε φορέα της παρακολουθήσεως των Ελλήνων που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό και δημιουργία βάσεως δεδομένων με τα στοιχεία επικοινωνίας και τα ερευνητικά αντικείμενα. Τα κατά περιοχές τμήματα του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού μπορούν να συμμετάσχουν στο έργο της καταγραφής και παρακολουθήσεως του έργου των Ελλήνων ερευνητών. Άρση των γραφειοκρατικών και νομικών εμποδίων για την κινητικότητα των Ελλήνων μόνιμων κατοίκων εξωτερικού μεταξύ ελληνικών και ξένων ιδρυμάτων και πανεπιστημίων. Φορολογικά και άλλα κίνητρα για τη δημιουργία επιχειρήσεων που θα αξιοποιήσουν τα ερευνητικά αποτελέσματα.

*Ανάδειξη του ρόλου της έρευνας (θεωρητικής και εφαρμοσμένης) στην οικονομία, με στοχευμένες πολιτικές στην εκπαίδευση (από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού) και τα Μ.Μ.Ε.. Καθιέρωση βραβείων για επιχειρήσεις και στελέχη τους που δραστηριοποιούνται και επιτυγχάνουν καλά αποτελέσματα στην έρευνα και την τεχνολογία.

Επίλογος

Υπάρχει μια άποψη ότι η έρευνα και η τεχνολογία δεν μπορεί να είναι πολιτικός ουδέτερος και ότι, κατ' επέκταση, διακομματική συνεννόηση σε κόμματα με σαφώς διαφορετικές ιδεολογίες δεν μπορεί να υπάρξει. Όμως, από τις συνεδριάσεις της Επιτροπής φάνηκε ότι τέτοιες δυνατότητες υπάρχουν, τουλάχιστον στη μεγάλη πλειοψηφία των συμμετεχόντων.

Η χάραξη μακροπρόθεσμης στρατηγικής με διακομματική συνεργασία είναι απαραίτητη, τουλάχιστον σε θεσμικό επίπεδο, διότι ο χώρος της έρευνας έχει υποφέρει, κατά το παρελθόν, από τις προσωπικές στρατηγικές και τη συχνή αλλαγή προσώπων και πολιτικών. Τα προβλήματα είναι γνωστά, οι προτάσεις για επίλυση τους είναι συγκλίνουσες και με λίγη καλή θέληση και διάλογο μπορεί να βγει ένα καλό αποτέλεσμα. Το ζητούμενο είναι η τοποθέτηση των ζητημάτων αυτών ψηλά στις προτεραιότητες της εκτελεστικής εξουσίας.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΦΑΡΜΑΚΗ – ΓΚΕΚΗ

Εισαγωγή:

Την τελευταία δεκαετία, οι ραγδαίες εξελίξεις στην έρευνα και την τεχνολογία οδήγησαν στην κατάρρευση των παραδοσιακών επιχειρηματικών μοντέλων και την ανάδειξη νέων, με έμφαση στην ευελιξία, την ταχύτητα και τη διαφοροποίηση, με τη δημιουργική εκμετάλλευση νέων γνώσεων και νέων ιδεών.

Στο σύγχρονο, πολύ ανταγωνιστικό, οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, η δυνατότητα παραγωγής και αξιοποίησης νέας γνώσης και η προώθηση της καινοτομίας τόσο στη σφαίρα της τεχνολογίας και της έρευνας όσο και στην εν γένει επιχειρηματική δραστηριότητα δεν αποτελούν, απλώς, συγκριτικό πλεονέκτημα, αλλά απαραίτητη προϋπόθεση πρωταρχικά για την επιβίωση και κατόπιν για την ανάπτυξη κάθε επιχείρησης, αλλά και της ελληνικής οικονομίας, γενικότερα.

Πλέον, αποτελεί αναγκαιότητα η ανάπτυξη δράσεων και δομών που οδηγούν στη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή, στη μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην καθημερινότητα των πολιτών, στην προώθηση της καινοτομίας και συνεπώς στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής επιχειρηματικότητας και της ελληνικής οικονομίας.

Από την πλευρά της, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας στις συνεδριάσεις της στις 16 και 24 Φεβρουαρίου 2010 και στις 18 Μαΐου 2010, ασχολήθηκε με το ζήτημα της παρακολούθησης των εξελίξεων στην επιστημονική έρευνα και την τεχνολογία. Τα μέλη της Επιτροπής παρακολούθησαν με ενδιαφέρον τις τοποθετήσεις των εκπροσώπων των φορέων και διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους, ενώ, στο τέλος, κατέληξαν σε

συμπεράσματα – προτάσεις, αναφορικά με το συγκεκριμένο θέμα.

Α. Βασικές διαπιστώσεις

Από τις ομιλίες των εκπροσώπων των ερευνητικών φορέων (Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» και Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας), καθώς και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων που ειδικεύονται στην έρευνα (Πανεπιστήμιο Πατρών) προέκυψαν οι εξής διαπιστώσεις:

1) Η **ουσιαστική συμβολή των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων** γενικότερα στην ανάπτυξη της Χώρας πρέπει να βασίζεται:

*στη δημιουργία στενών δεσμών με την τοπική κοινωνία, στον επιστημονικό, τον πολιτισμικό, τον αναπτυξιακό τομέα και την κρίσιμη μάζα που πρέπει να διαθέτει το πανεπιστήμιο για τις ανάγκες της κοινωνίας,

*στην ενθάρρυνση της παραγωγής της καινοτομίας, μέσω της ερευνητικής δραστηριότητας του πανεπιστημίου, που θα συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της Χώρας,

*στη δημιουργία επιστημονικού και ερευνητικού προσωπικού υψηλού επιπέδου (αριστεία), το οποίο, στη συνέχεια, να μπορεί να αναπτύξει δομές ανάπτυξης π.χ. υψηλής τεχνολογίας,

*στην προώθηση ποιοτικών, ακαδημαϊκών και ερευνητικών, συνεργασιών τόσο στο περιβάλλον τους όσο και με άλλα ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό στα πλαίσια του καλώς εννοούμενου ακαδημαϊκού και επιστημονικού συναγωνισμού («εξωστρέφεια»), με γνώμονα την ποιότητα και την αριστεία.

2) Σε μία σύγχρονη κοινωνία, όπου η εφαρμοσμένη έρευνα αποτελεί μοχλό οικονομικής, πολιτιστικής ανάπτυξης και κοινωνικής ευημερίας, οφείλει να **στοχεύει:**

*στην επίλυση μεγάλων προκλήσεων, με έρευνα σε περιοχές αιχμής,

*στην ανάπτυξη και λειτουργία μεγάλων εγκαταστάσεων για την εθνική και διεθνή επιστημονική κοινότητα και

*στην παραγωγή πλούτου για την κοινωνία, με μετασχηματισμό της γνώσης σε καινοτομία.

3) Η υλοποίηση των ανωτέρω στόχων πραγματοποιείται μέσα από τα ερευνητικά μας κέντρα και τα ειδικευμένα στην έρευνα πανεπιστημιακά ιδρύματα της Χώρας μας, που έχουν ως αποστολή:

*την έμφαση στην επιστημονική ποιότητα και την αριστεία,

*τη μετατροπή τους σε πόλο έλξης ταλαντούχων νέων και κατ'εξομμένων επιστημόνων,

*τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής και ευέλικτης διοικητικής δομής που να βασίζεται στην αυτοδυναμία των αριστούχων τους και στην εξασφάλιση της συνοχής τους μέσα από μία ισχυρή κεντρική διεύθυνση,

*τη βέλτιστη αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων και υποδομών,

*τη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή.

4) Σήμερα, το ερευνητικό έργο στη Χώρα μας κινείται στις εξής κατευθύνσεις:

*στην ανάπτυξη βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, με στόχο τη δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών,

*στη συνεργασία με εταιρείες,

*στη δημιουργία τεχνολογικών πάρκων,

*στη μεταφορά τεχνογνωσίας και μελετών,

*στη δημιουργία τεχνοβλαστών ή εταιρειών spin-off και

*στην κατάρτιση νέων επιστημόνων.

5) Αναφορικά με την **υπάρχουσα κατάσταση στη Χώρα μας** στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, η πλειοψηφία των Εισηγητών στάθηκε στα ζητήματα της **υποχρηματοδότησης** από την πλευρά της Πολιτείας και της αναζήτησης κονδυλίων από άλλες πηγές, της **επιστημονικής επάρκειας και αξιοποίησης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού**, των **υποδομών** και της **«εξωστρέφειας»** των ερευνητικών κέντρων και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων που ασχολούνται με την έρευνα, στο διεθνές περιβάλλον.

Ειδικότερα:

Ως προς τη **χρηματοδότηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων** αναφέρθηκε ότι, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του ΟΟΣΑ, το 2007 η Ελλάδα ήταν 4^η από το τέλος μεταξύ των χωρών του

ΟΟΣΑ στις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη, χορηγώντας μόλις το 0,65% του Α.Ε.Π. της σε αυτή την κατεύθυνση, ενώ χώρες, όπως η Σουηδία και η Φιλανδία, ξεπερνούν το 2,25%, με την Ιαπωνία και τις Η.Π.Α. να φτάνουν πολύ πιο ψηλά.

Φυσικά, τα στοιχεία αυτά υπολείπονται κατά πολύ του 3% που προέβλεπε η Συνθήκη της Λισαβόνας να αποτελέσει το 2000 (μία δεκαετία πριν) τον μέσο ευρωπαϊκό όρο για την έρευνα και την τεχνολογία!

Αντίθετα, λοιπόν, με τα συμβαίνοντα στην υπόλοιπη Ευρώπη, στην Ελλάδα δεν υπάρχει ούτε σταθερό περιβάλλον χρηματοδότησης των υποτροφιών και των υποδομών ούτε και σταθερή ροή εθνικής χρηματοδότησης, με αποτέλεσμα τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα να εξαρτώνται από τα κοινοτικά framework programs.

Σήμερα, η Χώρα μας υπολείπεται σε:

*χρηματοδότηση της διδακτορικής έρευνας και εθνικό προγραμματισμό δημιουργίας στελεχών έρευνας και μνήμης στα ιδρύματα,

*χρηματοδότηση των υποδομών,

*χρηματοδότηση της έρευνας ανά ερευνητή,

*συστηματική οικονομική διαχείριση και αξιοποίηση της έρευνας.

Αποτέλεσμα της ανωτέρω κατάστασης είναι η όποια χρηματοδότηση από την πλευρά της Πολιτείας να είναι εξαρτημένη από τις κοινοτικές εισροές σε άτακτα χρονικά διαστήματα, να υλοποιούνται τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα με αργούς ρυθμούς και εξ αυτού του λόγου οι ερευνητές μας να αδυνατούν να προγραμματίσουν το ερευνητικό τους έργο, αλλά και να διακινδυνεύεται η υλοποίηση παράπλευρων δραστηριοτήτων με κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιεχόμενο (π.χ. λειτουργία βιβλιοθηκών και δικτύων, κινητικότητα των φοιτητών, επικουρικό – εκπαιδευτικό έργο των τμημάτων, διοργάνωση συνεδρίων και χρηματοδότηση υποτροφιών).

Ως απάντηση, δε, στο ζήτημα της υποχρηματοδότησης της έρευνας, εφαρμόζονται, πρώτον, η αυτοχρηματοδότησή της από ίδιους πόρους των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων, δεύτερον, η προσέλκυση κονδυλίων μέσω της συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα διεθνούς συνεργασίας και τρίτον, η αναζήτηση ιδιωτικών επενδύσεων από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην καινοτομία και στις τεχνολογίες έντασης γνώσης, μέσω της συμμετοχής σε διεθνή συνέδρια, προγράμματα, fora και οδικούς χάρτες (road shows).

Αναφορικά με το **ανθρώπινο ερευνητικό προσωπικό**, επισημάνθηκε ότι σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει ενδιαφέρον για την έρευνα, όπως αποδεικνύεται από τους πλέον των 30.000 νέων ερευνητών –μεταπτυχιακών και προπτυχιακών φοιτητών– που δραστηριοποιούνται στα ερευνητικά προγράμματα των πανεπιστημίων και των ερευνητικών μας κέντρων.

Διαπιστώθηκε, δε, ότι η εξωστρέφεια αποτελεί τον πλέον επιτυχημένο τρόπο βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού της Χώρας, μέσω διεθνών συνεργασιών, διεθνών δικτύων συνεργασίας στον τομέα της έρευνας, αλλά και της στενής συνεργασίας μεταξύ έρευνας και παραγωγικού τομέα της οικονομίας.

Ως παραδείγματα εξωστρέφειας αναφέρονται ενδεικτικά:

*Η υπογραφή συμφωνητικών συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, το Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας της Αμερικής, το Πανεπιστήμιο του Τέξας, το Ινστιτούτο Κουσάτφ (το κέντρο της νανοτεχνολογίας στη Ρωσία), το Πανεπιστήμιο Λόνγκμπορο στο Λονδίνο και το Πανεπιστήμιο της Αλεξάνδρειας.

*Η δημιουργία από το Ερευνητικό Κέντρο «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» του πρώτου οδικού χάρτη (road show) στην Ουάσινγκτον όπου προβλήθηκε για πρώτη φορά. Εντούτοις, ο κύριος Νιάρχος στηλίτευσε την απουσία των επίσημων φορέων της Πολιτείας (π.χ. Υπουργείο Εξωτερικών και Ανάπτυξης) από την εν λόγω εκδήλωση και τόνισε ότι αδιαφόρησαν για το συγκεκριμένο σημαντικό διεθνές γεγονός.

*Η συμμετοχή Ελλήνων ερευνητών στο περίφημο πείραμα CAST στο CERN, το οποίο έχει επικεφαλής Καθηγητή του Τμήματος Φυσικής του Πανεπιστημίου Πατρών. Εντούτοις, διατυπώθηκε ο φόβος ότι η οικονομική αβεβαιότητα και οι περικοπές στην εθνική χρηματοδότηση θα προκαλέσουν διαρροή επιστη-

μόνων στο εξωτερικό.

*Ως προς τις **υποδομές έρευνας** στη Χώρα μας, αναφέρθηκε ότι χαρακτηρίζονται ως πρωτοποριακές, ενώ το μεγαλύτερο μέρος τους έχει αποκτηθεί με χρήματα από ερευνητικά προγράμματα της Ε.Ε. και όχι από δημόσιο χρήμα.

*Η αξιολόγηση σε διεθνές επίπεδο των ερευνητικών αποτελεσμάτων που προέρχονται από πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας είναι πολύ αξιόλογη.

6) Σχετικά με την **ερευνητική δραστηριότητα** των ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της Χώρας μας, έγινε αναφορά στους εξής επιμέρους τομείς:

Πρώτον, στην περιοχή της υγείας.

Χρησιμοποιείται η νανοτεχνολογία για τη διάγνωση του καρκίνου, μέσω γρήγορης ανάλυσης του αίματος, του πλάσματος, ή και άλλων ασθενειών. Πραγματοποιείται πρωτοποριακή έρευνα για την αιμοδιάλυση, μέσω της νανοτεχνολογίας, για τον διαβήτη II και για την πρόληψη εκδήλωσης της νόσου Αλτσχάιμερ, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μαθηματική προτυποποίηση της ηλεκτρομαγνητικής δραστηριότητας του εγκεφάλου, η έρευνα για τον καταρράκτη, η φυσικοχημική διεργασία ευαισθητοποίησης στον ανθρώπινο οργανισμό που δεν είναι πάντα ευεργετική και η ανάπτυξη νευρώνων σε πολυμερικές επιφάνειες, με σκοπό τη θεραπεία της τετραπληγίας και της παραπληγίας.

Ειδικότερα, το αιματολογικό τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών, το οποίο και έχει χαρακτηριστεί ως κέντρο αριστείας (center of excellence), δραστηριοποιείται, κυρίως, σε δύο ομάδες νοσημάτων: στα νοσήματα μυελικής ανεπάρκειας - αβλαστική αναιμία και μυοσπαστικά σύνδρομα - και στις λευχαιμίες, με αποτέλεσμα πάνω από 200 δημοσιεύσεις σε έγκριτα περιοδικά και περισσότερες από 4.000 αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία.

Μελλοντικά, προβλέπεται η δημιουργία ενός Κέντρου Έρευνας και Εφαρμογής Προηγμένων Θεραπειών για τον καρκίνο και τα αιματολογικά νοσήματα, που θα περιλαμβάνει και την τεχνολογία εφαρμογών βλαστοκυττάρων σε μεγάλο φάσμα εξ αυτών.

Δεύτερον, στην περιοχή της ενέργειας.

Ειδικότερα, η ερευνητική δραστηριότητα επικεντρώνεται στα εξής:

*υδρογόνο και κυψελίδες καυσίμου,

*προηγμένα υλικά για την παραγωγή φωτοβολταϊκών στοιχείων (που περιέχουν, όμως, το μεγάλο μειονέκτημα του κόστους και της ενεργειακής ανάγκης των υλικών, τα οποία χρησιμοποιούν),

*ηλεκτρικό αυτοκίνητο,

*παραγωγή βιοκαυσίμων (βιοντίζελ, βιοαιθανόλη, βιοαέριο),

*αξιοποίηση διοξειδίου του άνθρακα για την παραγωγή χημικών / καυσίμων.

Στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, επιχειρείται η δημιουργία νέας γενιάς φωτοβολταϊκών είτε με οργανικές είτε με ανόργανες ουσίες, με ενδεικτικό παράδειγμα την κατασκευή μικροκερραίων για απευθείας μετατροπή του ηλιακού φωτός σε ηλεκτρικό ρεύμα και όχι με τα συνήθη φωτοβολταϊκά.

Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε παγκόσμιο επίπεδο παρουσιάζει ο τομέας του υδρογόνου και των κυψελίδων καυσίμου, καθώς ολόκληρος ο πλανήτης προσπαθεί, τα τελευταία δέκα χρόνια, να αναπτύξει καινοτομίες και τεχνολογίες που αφορούν, αφενός, την παραγωγή υδρογόνου και αφετέρου, την αξιοποίησή του στην παραγωγή ενέργειας.

Πρόκειται για την «οικονομία του υδρογόνου», που αφορά στη μετεξέλιξη του ενεργειακού ισοζυγίου του πλανήτη από τη χρήση ορυκτών καυσίμων στη χρήση υδρογόνου ως οικολογικό καύσιμο. Συγκεκριμένα, αφορά:

*στην παραγωγή υδρογόνου από ανανεώσιμες διαδικασίες, όπως τα φωτοβολταϊκά και την αιολική ενέργεια μέσω ηλεκτρόλυσης ή από ορυκτά, αλλά και ανανεώσιμα καύσιμα, όπως αυτά που προέρχονται από βιομάζα,

*στην αποθήκευση υδρογόνου, που αφορά σύνθεση και παραγωγή νανοσωλήνων άνθρακα,

*στη χρήση του υδρογόνου με τις λεγόμενες «κυψελίδες καυσίμου», που είναι η νέα τεχνολογία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με ευρεία εφαρμογή σε σπίνια, κτήρια, κινητές εφαρμογές, αυτοκίνητα, λεωφορεία, πλοία κ.λπ..

Τα μεγάλα πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης τεχνολογίας είναι ότι δεν παράγεται κανένας ρύπος, καθώς το μόνο υπο-προϊόν της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι το νερό, η μεγάλη απόδοση των μηχανών, που είναι υπερδιπλάσια των θερμικών μηχανών που χρησιμοποιούνται σήμερα και ότι η απόδοσή τους είναι ανεξάρτητη του μεγέθους τους, γεγονός που μας δίνει τη δυνατότητα παραγωγής ή συμπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας σε επίπεδο σπιτιού ή κτηρίου και να έχουμε την ίδια απόδοση που έχουμε με τους πάρα πολύ μεγάλους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής.

Τρίτον, στον τομέα της μικροηλεκτρονικής, νανοηλεκτρονικής και νανοτεχνολογίας.

Τέταρτον, στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής, όπου έχουν εφαρμοστεί πρωτοποριακές ιδέες σε ασύρματα δορυφορικά δίκτυα.

Πέμπτον, στον τομέα της χρήσης λέιζερ, της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, της πυρηνικής φυσικής και της φυσικής των στοιχειωδών σωματιδίων.

Έκτον, στον τομέα της σεισμικής μηχανικής, με αντικείμενο τη διερεύνηση της σεισμικής συμπεριφοράς, αντοχής, και του σχεδιασμού των κατασκευών –κυρίως του οπλισμένου σκυροδέματος– και την ανάπτυξη τρόπων ενίσχυσης της σεισμικής αυτής αντοχής με πειραματικό ή αναλυτικό τρόπο.

Χαρακτηριστικό είναι πως τα τελευταία χρόνια έχει ξεκινήσει και ένα μακρόπνοο πρόγραμμα διάχυτης νοημοσύνης και ανάπτυξης «έξυπνων» περιβαλλόντων, ενώ προτείνεται η δημιουργία νέου ερευνητικού ινστιτούτου με αντικείμενο την αστροφυσική και τη διαστημική.

Οι προσκεκλημένοι της Επιτροπής αναφέρθηκαν σε ενδεικτικά αποτελέσματα του ερευνητικού τους έργου στην καθημερινότητα των πολιτών, όπως είναι:

*η εγκατάσταση και λειτουργία στο Ηράκλειο μητροπολιτικού ασύρματου δικτύου επικοινωνιών,

*η ανάπτυξη σε όλη την Κρήτη ενός πρότυπου, σε παγκόσμια κλίμακα, τηλεματικού δικτύου υγείας, που λειτουργήσει για λίγα χρόνια πιλοτικά,

*καινοτόμες εφαρμογές και υπηρεσίες για άτομα με αναπηρία, όπως οι μεθοδολογίες, τα εργαλεία και οι εφαρμογές για την προσβασιμότητα στο Διαδίκτυο, που χρησιμοποιούνται διεθνώς και τα ηλεκτρονικά βιβλία για τυφλούς μαθητές σε εθνικό επίπεδο,

*η δημιουργία νέων υλικών από πολυμερή, κεραμικά, βιοϋλικά κράμματα, αυτοκαθαριζόμενα υφάσματα, διαφανή θερμομονωτικά υλικά, χαρτί από ανασωλήνες τρομερά μεγάλης αντοχής, μοριακά κόσκινα μέσα από τα οποία γίνεται διήθηση αερίων, υγρών και τοξικών ουσιών από μεμβράνες καθαρισμού αποβλήτων ελαιολιτριβίου,

*Ο καθαρισμός των γλυπτών του Μουσείου της Ακρόπολης με λέιζερ (π.χ. της δυτικής ζωοφόρου του Παρθενώνα και των Καρυατίδων),

*«Πράσινες δράσεις», όπως η αντικατάσταση των εγκαταστάσεων θέρμανσης και ηλεκτρισμού κτηρίων εξ ολοκλήρου με φιλικές στο περιβάλλον μορφές ενέργειας και η μέσω δορυφόρου έγκαιρη ειδοποίηση για την εκδήλωση φωτιάς στο δάσος του Υμηττού.

7) Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η διασύνδεση του ερευνητικού αποτελέσματος με την επιδίωξη κοινωνικών στόχων. Ειδικότερα, επισημάνθηκε το όφελος για τις τοπικές κοινωνίες που μπορεί να προκύψει από τον συντονισμό ενεργειών και δράσεων των ερευνητικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην κατεύθυνση της εφαρμογής των αποτελεσμάτων της έρευνας και της τεχνολογίας.

Ως παραδείγματα αναφέρονται η βελτίωση της ποιότητας της ζωής όλων των πολιτών με προϊόντα, εφαρμογές και υπηρεσίες για ΑμεΕΑ και ηλικιωμένους, η ανάπτυξη συστημάτων τηλεϊατρικής και η υποστήριξη λειτουργίας πρωτοποριακού συστήματος στο ΕΚΑΒ Κρήτης.

Επίσης, ιδιαίτερης σημασίας είναι η διασύνδεση της έρευνας με την παραγωγή, μέσω των εταιρειών spin-off ή, άλλως, «τεχνοβλαστών», όρος που χρησιμοποιεί η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Αφορά στις εταιρείες, οι οποίες ανα-

πτύσσονται με βάση τεχνολογίες που έχουν αναπτυχθεί στα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα, με σκοπό την προώθηση και την εμπορική τους αξιοποίηση.

Παράπλευρες δραστηριότητες των ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων που ειδικεύονται στην έρευνα, οι οποίες γνωστοποιήθηκαν στα μέλη της Επιτροπής είναι:

1) η προσπάθεια πιστοποίησης με ISO των διαδικασιών και των οργάνων των εργαστηρίων τους,

2) η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων των ερευνητών που έχουν παρουσιάσει επιτεύγματα καινοτομίας,

3) η υποστήριξη της δράσης των ερευνητών (πχ. προετοιμασία προτάσεων, λειτουργικά έξοδα, έξοδα κίνησης),

4) η δημιουργία ενδοπανεπιστημιακού δικτύου,

5) η λειτουργία τους ως συμβούλων των Υπουργείων Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας στον τομέα της ενέργειας και των βιομηχανικών ατυχημάτων.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στη διάθεση πατεντών από τις ευρεσιτεχνίες των ερευνητών των ελληνικών ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων που ξεπερνούν τις 90, χωρίς όμως ακόμα να υπάρχουν οι προϋποθέσεις, τα μέσα και οι θεσμοθετημένες διαδικασίες από την Πολιτεία, ώστε να γίνει η σωστή αξιοποίηση αυτής της γνώσης.

Τονίστηκε, δε, ότι είναι δυνατή η μεγαλύτερη συμμετοχή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία της Χώρας, την αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών και την ενίσχυση της παραγωγής μέσω της ενεργοποίησης προγραμματικών συμφωνιών μεταξύ Υπουργείων και μεγάλων οργανισμών με τα ερευνητικά κέντρα επί συγκεκριμένων θεμάτων που μπορούν να συντονίσουν.

6) Αναφορικά με την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, επισημάνθηκε ότι, δυστυχώς, στη Χώρα μας, οι επενδύσεις στην έρευνα θεωρούνται «επενδύσεις ρίσκου» και ότι, παρόλα τα οικονομικά κίνητρα που δίνονται, ώστε να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στην καινοτομία και τις τεχνολογίες έντασης γνώσης, δεν παρουσιάζονται τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

7) Τέλος, στο πλαίσιο του ανοίγματος στην κοινωνία, που πραγματοποιούν ορισμένα ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια, έχουν θεσπιστεί σχολικά βραβεία για την καλύτερη επιστημονική κατασκευή, πρόγραμμα με τη συμμετοχή πολλών σχολείων, θεσμοθέτηση διεθνών βραβείων, μεταπτυχιακές υποτροφίες, καθώς και επισκέψεις σχολείων και πολιτών στις εγκαταστάσεις τους.

8) Κατόπιν των παρουσιάσεων της ερευνητικής δραστηριότητας που παρουσιάζεται στη Χώρα μας, διατυπώθηκαν τα εξής συμπεράσματα:

*Δυσκολίες του ερευνητικού έργου αποτελούν η ένταση του διεθνούς ανταγωνισμού, που σε μεγάλο βαθμό βασίζεται στις εθνικές συμμετοχές των χωρών, η αδυναμία του προγραμματισμού της έρευνας, λόγω της αβεβαιότητας των συγχρηματοδοτήσεων, της μη προκήρυξης εθνικών προγραμμάτων και της μη εφαρμογής θεσμικών μέτρων και η μη προτεραιοποίηση της έρευνας σε περιφερειακό επίπεδο.

*Κυρίαρχη τάση, αυτή τη στιγμή, στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι να μειώνεται η ευρωπαϊκή και να ενισχύεται η εθνική συμμετοχή σε όλα τα προγράμματα.

*Η εφαρμογή των ερευνητικών προγραμμάτων που εκπονούνται δεν υποστηρίζεται από την Πολιτεία και δεν αξιοποιούνται για το δημόσιο συμφέρον.

*Παρατηρούνται δυσχέρειες στη συνεργασία των ερευνητικών κέντρων με την ελληνική βιομηχανία, λόγω της δομής και της λειτουργίας της ελληνικής βιομηχανίας.

Στη συνέχεια, οι εκπρόσωποι των φορέων συνέστησαν να κατευθυνθούν οι πολιτικές μας στις εξής κατευθύνσεις, προκειμένου να επιτευχθεί η προαγωγή της έρευνας στη Χώρα μας:

(α) στη **δημιουργία ενός σταθερού περιβάλλοντος υποστήριξης**, μέσω ετήσιων προκηρύξεων διδακτορικής και συνεργατικής έρευνας, της χρηματοδότησης ερευνητικών υποδομών και της τεχνικής υποστήριξής τους με κατάλληλο τεχνικό προσωπικό

(β) στην **επίτευξη της ποιότητας στη διαχείριση της έρευνας**, μέσω του ελέγχου και της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της και της αντίστοιχης αξιολογικής κατηγοριοποίησης τόσο των

ερευνητικών ομάδων των πανεπιστημίων όσο και των φορέων του παραγωγικού τομέα που εμπλέκονται, της θεσμικής υποστήριξης από το Υπουργείο Παιδείας για την έγκριση νέων εργαστηρίων και της μόνιμης αξιολόγησης των μονάδων διαχείρισης της έρευνας και

(γ) στον **σχεδιασμό εθνικής πολιτικής έρευνας**, με βάση τον καθορισμό θεματικών προτεραιοτήτων (αναπτυξιακές, κοινωνικές), τη σύνδεση των ερευνητικών ομάδων με τους παραγωγικούς φορείς και τις κοινωνικές ομάδες και την απασχόληση στελεχών διαχείρισης της έρευνας με ουσιαστική εμπειρία και ευρύτατη αποδοχή.

9) Τέλος, οι εκπρόσωποι των ερευνητικών κέντρων και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων ζήτησαν τη συμβολή των μελών της Επιτροπής, προκειμένου να ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους για την προώθηση της έρευνας στη Χώρα μας, μεσολαβώντας στις πολιτικές ηγεσίες των εμπλεκόμενων Υπουργείων.

Ειδικότερα, διατύπωσαν τα κάτωθι **αιτήματα**:

*Ενίσχυση των πανεπιστημιακών κεντρικών υποδομών για τη στήριξη της έρευνας μέσω του Ε.Σ.Π.Α.

*Οργάνωση γραφείων στήριξης καινοτομίας και αξιοποίησης για την κοινωνία καινοτομιών.

*Καταγραφή, από ανεξάρτητη επιτροπή, της έρευνας που πραγματοποιείται στη Χώρα, αποτίμηση του ερευνητικού πεδίου και εντοπισμός των θεματικών περιοχών με υψηλή καινοτομικότητα και δυνατότητα αξιοποίησης.

*Στήριξη των πανεπιστημιακών και ερευνητικών κέντρων στη διεκδίκηση ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και

*Καθιέρωση συνεπούς πλαισίου χρηματοδότησης της έρευνας σε ετήσια βάση.

Ζήτησαν από τα μέλη της Επιτροπής:

*Να συμβάλουν, κατά το δυνατό, στο να μην περικοπεί ο προϋπολογισμός των δημοσίων επενδύσεων σε θέματα έρευνας και παιδείας.

*Να αναβαθμιστούν οι ερευνητές και να αξιοποιηθεί το ανθρώπινο δυναμικό του ιδρύματος.

*Να θεσμοθετηθεί η αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια, προκειμένου να ανοίξουν οι διευκολύνσεις μεταξύ παιδείας και έρευνας.

*Τον συντονισμό εθνικών θεματικών περιοχών, προχωρώντας σε προγραμματικές συμφωνίες με τα Υπουργεία, προκειμένου να δημιουργηθούν νέες υποδομές.

*Την ενδυνάμωση της συνεργασίας των ερευνητικών μας κέντρων με τα πανεπιστήμια και το Υπουργείο Παιδείας.

*Την ενίσχυση των τεχνολογικών πάρκων, με τη θεσμική και οικονομική υποστήριξη, από την πλευρά της Πολιτείας, εταιρειών υψηλής τεχνολογίας, ώστε να ενισχυθεί η μεταφορά τεχνολογίας και καινοτομίας, με τη συμμετοχή ερευνητικών κέντρων, των Α.Ε.Ι., της βιομηχανίας και των δημόσιων φορέων.

10) Τέλος, οι επιστήμονες – ερευνητές, που εκπροσώπησαν τους προσκεκλημένους ερευνητικούς και πανεπιστημιακούς φορείς, τόνισαν ότι η ποιοτική έρευνα και καινοτομία λειτουργεί πολλαπλά επωφελώς για τη Χώρα μας, διότι αποτελεί μοχλό βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, μέσο διεθνούς προβολής της Χώρας μας, αλλά και ισχυρό εργαλείο εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνδέοντας την έρευνα με την παιδεία.

Όμως, παρόλα τα προβλήματα, που αντιμετωπίζουν, υπάρχουν ευκαιρίες προαγωγής και ανάδειξης του ερευνητικού έργου της Χώρας μας, κυρίως βασισμένες:

(α) σε διεπιστημονικές πρωτοβουλίες, που προσφέρουν εξαιρετικές δυνατότητες για πρωτοβουλίες διεπιστημονικού χαρακτήρα με μεγάλη προστιθέμενη επιστημονική και οικονομική αξία, όπως οι βιοιατρικές τεχνολογίες, οι πράσινες τεχνολογίες και ο συνδυασμός τεχνολογίας και πολιτισμού και

(β) στη μετατροπή των ερευνητικών μας κέντρων σε διεθνή κέντρα μάθησης – μεταπτυχιακών σπουδών και κατάρτισης- σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια της Χώρας, στα πλαίσια του ενιαίου χώρου έρευνας και παιδείας.

Εκφράστηκε, τέλος, η ελπίδα η έρευνα, η καινοτομία και η μάθηση να αποτελέσουν έναν τέταρτο άξονα περιφερειακής και εθνικής ανάπτυξης, πέραν του τουρισμού, της ναυτιλίας και της αγροτικής βιομηχανίας.

Β. Προτάσεις Βουλευτών

Μετά την ολοκλήρωση των παρουσιάσεων των εξελίξεων των ως άνω ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στους τομείς της έρευνας και της τεχνολογίας στη Χώρα μας, πραγματοποιήθηκε συζήτηση μεταξύ των εκπροσώπων τους και των κ.κ. Βουλευτών, οι οποίοι τοποθετήθηκαν και εξέφρασαν συνοπτικά τις ακόλουθες θέσεις:

Ο **κύριος Ιωάννης Ιωαννίδης** σημείωσε ότι πράγματι υπάρχει υποχρηματοδότηση στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας και ότι θα πρέπει να υπάρξει συγχρονισμός με το Υπουργείο Παιδείας και ο απαιτούμενος προγραμματισμός. Τόνισε, δε, ότι θα πρέπει να υπάρχει αξιολόγηση των πανεπιστημίων, των οποίων η χρηματοδότηση να εξαρτάται όχι από το μέγεθός τους, αλλά από το παραγόμενο έργο.

Ο **κύριος Κωνσταντίνος Κόλλιας**, επικαλούμενος την προσωπική εμπειρία της ορκωμοσίας του γιου του, ζήτησε την αναβάθμιση του τελετουργικού της ορκωμοσίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Στη συνέχεια, έθεσε το ζήτημα της ανάθεσης μελετών σε σημαντικά ζητήματα τοπικού ενδιαφέροντος από την πλευρά των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε ιδιωτικά γραφεία μελετών κορυφαίων καθηγητών των πανεπιστημιακών μας ιδρυμάτων και ζήτησε διευκρινίσεις, σχετικά με την ανταγωνιστικότητα των επαγγελματιών δράσεων των καθηγητών που ιδιωτεύουν με τις αντίστοιχες δράσεις των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Η **κυρία Μαρία Μίχου** διαπίστωσε ότι μπορεί να παραχθεί σημαντικότερο έργο και με λίγους πόρους, τόνισε την ανάγκη χρηματοδότησης των δράσεων που περιέγραψαν και ζήτησε η Πολιτεία να είναι συνεπής απέναντι στις υποχρεώσεις της στους ερευνητές, προκειμένου να πράττουν σωστά το έργο τους.

Ο **κύριος Νικόλαος Τσώνης** διατύπωσε δύο ερωτήματα, αφενός, ποιοι και κάθε πότε καθορίζουν τους στόχους των ερευνητικών ιδρυμάτων, καθώς ακόμα δεν έχουμε διαπιστώσει το μεγάλο επίτευγμα για τα ερευνητικά μας κέντρα και αφετέρου, ποιο είναι το μέλλον της πυρηνικής ενέργειας.

Ο **κύριος Αλέξανδρος Αθανασιάδης** τόνισε ότι οι μεγάλες εταιρείες κρατούν, ως επτασφράγιστο μυστικό, την τεχνογνωσία τους και ζήτησε διευκρινίσεις για τη δυνατότητα του «ΔΗΜΟ-ΚΡΙΤΟΥ» να συμμετάσχει στην ενδεχόμενη κατασκευή ενός πυρηνικού εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. Επεσήμανε ότι πρέπει η ερευνητική δραστηριότητα και τα πανεπιστήμια να συνδέονται με την παραγωγή και οι φοιτητές να έχουν γνώση και εμπειρία από την παραγωγική δραστηριότητα της περιοχής τους, διατύπωσε τον προβληματισμό, γιατί, ενώ διαθέτουμε άριστους επιστήμονες, δεν είναι αντίστοιχα τα αποτελέσματα στην έρευνα και την τεχνολογία και εξέφρασε την ελπίδα ότι με τη δημοσιονομική ανάκαμψη της Χώρας θα τηρηθούν οι δεσμεύσεις του Πρωθυπουργού για αύξηση της χρηματοδότησης στην έρευνα.

Ο **κύριος Παναγιώτης Αντωνακόπουλος** τόνισε ότι το Πανεπιστήμιο Πατρών είναι, ίσως, η πιο δυναμική πανεπιστημιακή μονάδα στη Χώρα μας και ζήτησε να συνδέονται τα αποτελέσματα της έρευνας με την παραγωγή και να εφαρμόζονται πρακτικά προς όφελος των πολιτών. Σημείωσε, επίσης, ότι το πανεπιστήμιο δεν πρέπει να λειτουργεί με τους όρους της αγοράς, αλλά με βάση τους κανόνες που θέτει η συντεταγμένη Πολιτεία, η οποία πρέπει να θέτει τους στόχους της έρευνας. Για τον λόγο αυτό, υποστήριξε ο κύριος Βουλευτής, κεντρικό ρόλο στη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων πρέπει να έχει η Πολιτεία και όχι η αγορά.

Ο **κύριος Ηλίας Πολατίδης** ζήτησε διευκρινίσεις για το κόστος των καταλήψεων στα πανεπιστήμια, καθώς και μια εκτίμηση για το πόσο κοστίζουν οι εκούσιες καταστροφές στις υποδομές τους. Τόνισε, ακόμα, πως το ερευνητικό έργο για τις τεχνολογίες υδρογόνου δεν είναι ευρέως γνωστό και πως δεν έχει αξιοποιηθεί από την ελληνική Πολιτεία μέχρι σήμερα, όπως θα έπρεπε.

Ο **κύριος Νικόλαος Σαλαγιάννης** τόνισε ότι το μοντέλο ανάπτυξης της Χώρας μας πάσχει και δεν οδηγεί πουθενά και ότι αυτό συνδέεται άμεσα με την παρεχόμενη παιδεία. Τόνισε ότι οι καθηγητές έχουν τις ευθύνες τους σε αυτό, καθώς συντηρούν μια κατάσταση, για να αυτοσυντηρηθούν και να αναπαραχθούν.

Στη συνέχεια, επεσήμανε ότι θα πρέπει να βάλουμε σωστές προτεραιότητες και μακροπρόθεσμους στόχους για τη Χώρα και κυρίως να επενδύσουμε στο ανθρώπινο δυναμικό της, που αποτελεί την κινητήρια δύναμη της προσπάθειας αυτής. Εξέφρασε, δε, την ελπίδα ότι, παρότι οι συνθήκες είναι δύσκολες, η Χώρα μπορεί να ανακάμψει και να αναγεννηθεί, μέσω μιας κρίσιμης ομάδας ανθρώπων που θα διεκδικήσουν και θα παλέψουν, ώστε να μπουν τα πράγματα σε μία σειρά.

Ο **κύριος Αθανάσιος Δαβάκης** ζήτησε διευκρινίσεις για την αξιολόγηση του έργου των πανεπιστημίων και του διδακτικού προσωπικού τους και για τη χρησιμότητα πολλών διδακτορικών διατριβών ετησίως.

Ο **κύριος Νικόλαος Καραθανασόπουλος** διαπίστωσε ότι αυτό που δημιουργεί εμπόδια στην ανάπτυξη της έρευνας είναι ο προσανατολισμός της στην άμεση διασύνδεσή της με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και την ανταγωνιστικότητα. Σημείωσε, επίσης, ότι, ενώ γίνεται σοβαρή έρευνα για την αντισεισμική προστασία στο Πανεπιστήμιο Πατρών, δύο κτήρια της φοιτητικής εστίας του κρίθηκαν ακατάλληλα, μετά από σεισμό μετρίου μεγέθους, και χαρακτήρισε, ως εκφυλισμό, την ανάγκη να πουληθεί το αποτέλεσμα του ερευνητικού έργου ή να δημιουργηθεί μια εταιρεία. Ζήτησε, δε, να συνδέεται το ερευνητικό έργο με την παραγωγή και όχι με την επιχειρηματική εκμετάλλευσή.

Ο **κύριος Αθανάσιος Χαντάβας** συνεχάρη τους κ.κ. Καθηγητές και τόνισε ότι έχουν σημειώσει μεγάλη πρόοδο στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας, χωρίς καμία ουσιαστική, θεσμική και οικονομική στήριξη της Πολιτείας. Σημείωσε ότι τα ερευνητικά προγράμματα πρέπει να προσανατολιστούν στην παραγωγή, ώστε να τονωθεί η οικονομία της Χώρας με την ενίσχυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας, της βιοτεχνίας και των αγροτικών προϊόντων. Έκρινε, δε, ως σωστή την κυβερνητική πρόθεση να διανεμηθούν οι πόροι για την έρευνα, όχι με βάση πελατειακά κριτήρια, αλλά με λογοδοσία και με έμφαση στην αριστεία.

Ο **κύριος Μιχαήλ Τζελέπης** τόνισε ότι πρέπει να υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός σε εθνικό επίπεδο για ενοποιημένη έρευνα σε όλους τους κλάδους και σε διαβούλευση με την κοινωνία. Ζήτησε, δε, να μην χειραγωγείται η έρευνα προς χάριν της αγοράς και της ζήτησης, αλλά και να επαναπατριστούν Έλληνες Καθηγητές που διαπρέπουν και πρωτοπορούν στο εξωτερικό.

Η **κυρία Αικατερίνη Φαρμάκη – Γκέκη** τόνισε ότι απαιτείται διαφάνεια στη διαχείριση των πόρων, ακόμα και στην έρευνα και την τεχνολογία, και αξιολόγηση του παραγόμενου έργου. Ζήτησε διευκρινίσεις, σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησης των πατεντών που διαθέτουν τα ερευνητικά μας κέντρα, ώστε να αποτελέσουν τεχνολογικό προϊόν, έθεσε το ζήτημα του συντονισμού των επιμέρους ινστιτούτων των ερευνητικών μας κέντρων, ώστε να μην εργάζονται αποσπασματικά και τόνισε τη σπουδαιότητα για τη Χώρα μας να αξιοποιήσουν ενεργειακά οι κυψέλες καυσίμου.

Ο **κύριος Μιχαήλ Κριτσωτάκης** επεσήμανε ότι τα ερευνητικά κέντρα στη Χώρα μας φαίνεται πως λειτουργούν με δική τους πρωτοβουλία, χωρίς καθορισμό εθνικών στόχων και εθνικών προτεραιοτήτων, έθεσε το ζήτημα της μείωσης των αμυντικών δαπανών και ζήτησε η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας να κάνει περισσότερα στα θέματα που έθεσαν οι εκπρόσωποι των ερευνητικών κέντρων.

Ο **κύριος Βασίλειος Κεγκέρογλου**, τόνισε ότι, προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη σύνδεση των ερευνητικών μας κέντρων με τα μεγάλα επιτεύγματα για την περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη, θα πρέπει να υπάρξουν επιπλέον χρηματοδοτήσεις από την Τοπική Αυτοδιοίκηση είτε μέσω προγραμματικών συμβάσεων είτε μέσω περιφερειακών προγραμμάτων. Ζήτησε, δε, να εξαιρεθεί η έρευνα από τις περικοπές των δημόσιων δαπανών - καθώς πλέον μάλιστα το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων της προέρχονται από διεθνή και ευρωπαϊκά προγράμματα- δεδομένης της σημασίας του ερευνητικού έργου για την ανάπτυξη της Χώρας.

Από την πλευρά του ο **κύριος Άγγελος Τόλκας** ζήτησε διευκρινίσεις, αναφορικά με τη συμμετοχή των φοιτητών στα μεταπτυχιακά προγράμματα. Εξέφρασε την απορία του για το εάν από πλευράς Κράτους έχει ζητηθεί να συνεισφέρουν τα ερευνη-

τικά μας κέντρα, στην παρούσα δύσκολη οικονομική κατάσταση της Χώρας, στην προσπάθεια εξοικονόμησης χρημάτων με την εκπόνηση προγραμμάτων ή ακόμα και συμβουλευτικά, π.χ., αναφορικά με την ανάπτυξη λογισμικού λειτουργίας στις δημόσιες υπηρεσίες, την κάρτα πολίτη, την κάρτα υγείας κ.λπ..

Ο **κύριος Ιωάννης Ζιώγας** αναρωτήθηκε ποιο θεσμικό πλαίσιο αφορά στην κατάσταση των εργαζομένων και τόνισε ότι η τεχνολογία ως εφαρμογή θα πρέπει να τίθεται στην υπηρεσία της κοινωνίας και των λαϊκών αναγκών. Ζήτησε, δε, να ανανεωθεί και να εκσυγχρονιστεί η διδασκαλία σε πανεπιστημιακό επίπεδο, προκειμένου η κοινωνία να είναι ο αποδέκτης των επιτευγμάτων της έρευνας.

Ο **κύριος Βασίλειος Γιουματζίδης** σημείωσε ότι η Χώρα μας δεν έχει την πολυτέλεια να επενδύσει στον δευτερογενή τομέα, γιατί σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί τον τομέα της οικονομίας που φθίνει. Ζήτησε τη γνώμη των παριστάμενων Καθηγητών για τον τρόπο που θεωρούν ότι η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας θα μπορούσε να βοηθήσει το έργο τους.

Τέλος, ο **κύριος Κωνσταντίνος Σπηλιόπουλος, Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας**, τόνισε ότι παρουσιάστηκε ενώπιον της Επιτροπής ένα μικρό, αλλά αντιπροσωπευτικό δείγμα του ερευνητικού έργου στη Χώρα μας και όχι το σύνολό του. Σημείωσε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αφενός, το έργο των τμημάτων υπολογιστών και πληροφορικής και αφετέρου, η ανάπτυξη δορυφορικών επιχειρήσεων γύρω από το ερευνητικό έργο τους και κατέληξε ότι έργο της Επιτροπής είναι να υποβοηθήσει την Πολιτεία, ώστε η έρευνα να μην μένει στα χαρτιά, αλλά να γίνεται πράξη προς όφελος της κοινωνίας, των πολιτών και της Πατρίδας.

Γ. Συμπεράσματα

Από την ακρόαση των εκπροσώπων των ανωτέρω φορέων και τη διεξαγωγή συζήτησης μεταξύ αυτών και των κ.κ. Βουλευτών, προέκυψε η άμεση σύνδεση της έρευνας και της τεχνολογίας με την πορεία ανάκαμψης της Χώρας μας.

Ειδικότερα, αναδείχθηκε με σαφήνεια ότι, παρότι τα ελληνικά ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, που ασχολούνται με τους συγκεκριμένους τομείς, διαθέτουν ανεπαρκείς πόρους ή τουλάχιστον πολύ λιγότερους από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο, εντούτοις έχουν να επιδείξουν πολύ σημαντικά ερευνητικά αποτελέσματα, αλλά και αξιόλογα ενδιάμεσης τεχνολογίας προϊόντα.

Οι **τομείς** στους οποίους παρουσιάζεται η μεγαλύτερη πρόοδος είναι η παραγωγή ενέργειας, οι τομείς υγείας (βιοϊατρική, μοριακή βιολογία, βιοτεχνολογία), η πληροφορική, οι τομείς της μικροηλεκτρονικής, της νανοηλεκτρονικής και της νανοτεχνολογίας, τα λείζερ, οι τηλεπικοινωνίες, τα νέα υλικά, τα εφαρμοσμένα μαθηματικά και ο τομέας της πυρηνικής φυσικής.

Όπως έγινε σαφές από τη διεξαγόμενη συζήτηση, **στόχοι** των ερευνητικών κέντρων και των πανεπιστημίων με ερευνητικό αντικείμενο πρέπει να είναι:

*η δημιουργία στενών δεσμών των αποτελεσμάτων της έρευνας και της τεχνολογίας με την τοπική κοινωνία,

*η παραγωγή πλούτου για την κοινωνία με τον μετασχηματισμό της έρευνας σε γνώση και της γνώσης σε καινοτομία,

*η δημιουργία επιστημονικού και ερευνητικού προσωπικού υψηλού επιπέδου και

*η προώθηση ποιοτικών, ακαδημαϊκών και ερευνητικών, συνεργασιών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Διαπιστώθηκε, δε, η **αξιόλογη επιστημονική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού** που ασχολείται με την έρευνα (όπως αποδεικνύεται από τις διεθνείς διακρίσεις και αξιολογήσεις των ερευνητικών μας κέντρων, τις συμμετοχές των Ελλήνων ερευνητών σε μεγάλα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα, τις διεθνείς συνεργασίες και τις αναθέσεις ευρωπαϊκών προγραμμάτων σε ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια της Χώρας μας), καθώς και το **σημαντικό ενδιαφέρον του επιστημονικού προσωπικού της Χώρας μας να ασχοληθεί με την έρευνα**, καθώς, ήδη, 30.000 νέοι ερευνητές δραστηριοποιούνται σε αυτό τον τομέα είτε μέσω ερευνητικών προγραμμάτων των πανεπιστημίων είτε σε ερευνη-

τικά κέντρα.

Εντούτοις, ως **προβλήματα** που αποτελούν ανάχωμα στην παραγωγή του ερευνητικού έργου και την αξιοποίησή του στην παραγωγή, εντοπίστηκαν τα εξής:

*Η ένταση του διεθνούς ανταγωνισμού, που σε μεγάλο βαθμό βασίζεται στις εθνικές συμμετοχές των χωρών.

*Η αδυναμία του προγραμματισμού της έρευνας, λόγω της αβεβαιότητας των συγχρηματοδοτήσεων, της μη προκήρυξης εθνικών προγραμμάτων και της μη εφαρμογής θεσμικών μέτρων.

*Η μη προτεραιοποίηση της έρευνας σε περιφερειακό επίπεδο.

*Η ανεπαρκής χρηματοδότηση των υποδομών και της διδακτορικής έρευνας και η έλλειψη εθνικού προγραμματισμού δημιουργίας στελεχών έρευνας και μνήμης στα ιδρύματα.

*Η συνεχής περικοπή του τακτικού προϋπολογισμού, με αποτέλεσμα η όποια χρηματοδότηση για την έρευνα να είναι εξαρτημένη από τις κοινοτικές εισροές σε άτακτα χρονικά διαστήματα και πολύ αργά.

*Η υποτυπώδης και αδιαφανής διαχείριση της έρευνας.

*Ο αφοπλισμός των ερευνητών μας στο επίπεδο του προγραμματισμού, ο πληθωρισμός ανθρώπινων πόρων και ο κατακερματισμός δυνάμεων.

Κατόπιν των ανωτέρω, διατυπώθηκαν οι εξής **προτάσεις** για την ενίσχυση της έρευνας σε κάθε δυνατό επίπεδο:

Σε θεσμικό επίπεδο:

***Η δημιουργία ενός σταθερού περιβάλλοντος υποστήριξης**, μέσω ετήσιων προκηρύξεων διδακτορικής και συνεργατικής έρευνας, της χρηματοδότησης ερευνητικών υποδομών και της τεχνικής υποστήριξής τους με κατάλληλο τεχνικό προσωπικό.

***Η επίτευξη της ποιότητας στη διαχείριση της έρευνας**, μέσω του ελέγχου και της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της και της αντίστοιχης αξιολογικής κατηγοριοποίησης τόσο των ερευνητικών ομάδων των πανεπιστημίων όσο και των φορέων του παραγωγικού τομέα που εμπλέκονται, της θεσμικής υποστήριξης από το Υπουργείο Παιδείας για την έγκριση νέων εργαστηρίων και της μόνιμης αξιολόγησης των μονάδων διαχείρισης της έρευνας.

***Ο σχεδιασμός εθνικής πολιτικής έρευνας**, με βάση τον καθορισμό θεματικών προτεραιοτήτων (αναπτυξιακές, κοινωνικές), τη σύνδεση των ερευνητικών ομάδων με τους παραγωγικούς φορείς και τις κοινωνικές ομάδες, την ενεργοποίηση προγραμματικών συμφωνιών μεταξύ Υπουργείων / μεγάλων οργανισμών και ερευνητικών κέντρων / πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και την απασχόληση στελεχών διαχείρισης της έρευνας με ουσιαστική εμπειρία και ευρύτατη αποδοχή.

Σε οικονομικό επίπεδο:

*Σταθερή ροή εθνικής χρηματοδότησης, με κριτήρια.

*Δημιουργία ενός σταθερού περιβάλλοντος χρηματοδότησης υποτροφιών και υποδομών.

*Καθιέρωση συνεπούς πλαισίου χρηματοδότησης της έρευνας σε ετήσια βάση.

Σε διαχειριστικό επίπεδο:

*Ο καλύτερος συντονισμός των φορέων της έρευνας με το Υπουργείο Παιδείας και τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας.

*Η απλοποίηση της διαδικασίας αξιολόγησης των πανεπιστημίων.

*Η αξιοποίηση των πατεντών που βρίσκονται στη διάθεση των ερευνητικών κέντρων και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από την πλευρά της Πολιτείας, προς όφελος των πολιτών και της κοινωνίας.

*Η αξιοποίηση του θεσμού των τεχνολογικών πάρκων σε όλη τη Χώρα με τη θεσμική και οικονομική υποστήριξη της Πολιτείας σε εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, προκειμένου να ενισχυθεί η μεταφορά τεχνολογίας και καινοτομίας.

Σε οργανωτικό επίπεδο – σε επίπεδο υποδομών:

*Η χρηματοδότηση και κατασκευή πανεπιστημιακών υποδομών για τη στήριξη της έρευνας.

*Η οργάνωση γραφείων στήριξης της καινοτομίας και της αξιοποίησης καινοτομιών προς όφελος της κοινωνίας.

*Η καταγραφή, από ανεξάρτητη επιτροπή της έρευνας που

πραγματοποιείται στη Χώρα, η αποτίμηση του ερευνητικού πεδίου και ο εντοπισμός των θεματικών περιοχών με υψηλή καινοτομικότητα και δυνατότητα αξιοποίησης.

*Η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων των πατεντών που ανήκουν σε ερευνητές που συνεργάζονται με ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια της Χώρας μας.

*Η επίτευξη διεθνών συνεργασιών και διεθνών δικτύων συνεργασίας στον τομέα της έρευνας, αλλά και η στενή συνεργασία μεταξύ έρευνας και παραγωγικού τομέα.

*Η διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ερευνητών στις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της Ελλάδας και του εξωτερικού.

*Ο εκσυγχρονισμός της διδασκαλίας σε πανεπιστημιακό επίπεδο, προκειμένου η κοινωνία να γίνει αποδέκτης των επιτευγμάτων της έρευνας.

*Η θεσμοθέτηση της αμφίδρομης σχέσης ανάμεσα στα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια, προκειμένου να ανοίξουν οι δίαυλοι μεταξύ παιδείας και έρευνας.

*Η θεσμική και ουσιαστική συνεργασία ανάμεσα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα της περιοχής, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών.

Από τα ανωτέρω, θα συνιστούσε παράλειψη να αγνοήσουμε τον **ηθικό παράγοντα**, που χαρακτηρίζει, αναμφισβήτητα, τη διεξαγωγή της έρευνας και τη χρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων της.

Ειδικότερα, προέκυψε, με σαφήνεια, ότι η αναζήτηση επαρκών πόρων για την πραγματοποίηση της έρευνας –που αναδεικνύεται ως το μεγάλο ζητούμενο για τους φορείς που ασχολούνται με την έρευνα– οφείλει να υπακούει στις ανάγκες της κοινωνίας.

Συνεπώς, η Πολιτεία, θέτοντας το εθνικό πλαίσιο και τις προτεραιότητες, έχει χρέος να διασφαλίσει την ηθική θωράκιση της έρευνας και της κατεύθυνσης των αποτελεσμάτων της, πάντοτε προς όφελος των πολιτών και των ευρύτερων κοινωνικών αναγκών.

Για τον λόγο αυτό, η Πολιτεία οφείλει να διασφαλίσει τον κεντρικό της ρόλο στη χρηματοδότηση της έρευνας, προκειμένου να μην υποταγεί αυτή αποκλειστικά στις απαιτήσεις της αγοράς.

Τέλος, είναι φανερό ότι ο προσανατολισμός των ερευνητικών προγραμμάτων, με την παραγωγή, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τις δυνατότητες της Ελλάδας, θα μπορούσε να καταστήσει τον τομέα της έρευνας νέο πόλο ανάπτυξης της Χώρας μας, παράλληλα με τη ναυτιλία, τον τουρισμό και την αγροτική παραγωγή.

Στην παρούσα δύσκολη οικονομική συγκυρία, δε, η αξιοποίηση των ερευνητικών επιτευγμάτων προς όφελος της ελληνικής κοινωνίας, των πολιτών και της Χώρας, αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς, με την κατάλληλη υποστήριξη από την Πολιτεία, μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην ανάκαμψη της εθνικής μας οικονομίας.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ HiPER ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΟΦΕΛΗ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΙΟΥΜΑΤΖΙΔΗΣ

Στην τελευταία συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας, στις 9/6/2010, ασχοληθήκαμε με την παρουσίαση της ευρωπαϊκής υποδομής του έργου «HiPER» και τα εθνικά οφέλη από αυτό. Το συγκεκριμένο έργο αποτελεί την κορυφαία δραστηριότητα του T.E.I. Κρήτης στον τομέα της έρευνας.

Το «HiPER» είναι ένα ερευνητικό έργο υποδομής, το οποίο βρίσκεται στον χάρτη της Ε.Ε., στον τομέα της ενέργειας. Στόχος αυτής της ερευνητικής υποδομής είναι η διερεύνηση της δυνατότητας παραγωγής ενέργειας από σύντηξη υδρογόνου και η μελλοντική μαζική μορφή της χρήσης της ενέργειας αυτής στην καθημερινότητά μας.

Στην πυρηνική σύντηξη δεν παράγονται ραδιενεργά απόβλητα, σε αντίθεση με την πυρηνική σχάση. Το πρόγραμμα έχει ως στρατηγικό στόχο τη σύντηξη πυρήνων υδρογόνου σε ήλιο, το

οποίο είναι ευγενές αέριο που αναπνέουμε καθημερινά, και σε νετρόνια, τα οποία μεταφέρουν ενέργεια. Ουσιαστικά, λοιπόν, έχουμε να κάνουμε με ενέργεια όμοια με αυτήν που παράγεται στον ήλιο. Είναι η πιο καθαρή μορφή ενέργειας που μπορεί να υπάρξει στη γη, γιατί δεν παράγονται απόβλητα, όχι μόνο ραδιενεργά, αλλά ούτε διοξείδιο του άνθρακα, καθώς ούτε και απόβλητα, τα οποία έχουν σχέση με το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Για να φτάσουμε στην πυρηνική σύντηξη του δευτέρου και του τρίτου, που είναι ισότοπα του υδρογόνου, πρέπει να δημιουργήσουμε μια υποδομή λέιζερ, που μπορεί να συμπίεσει ισχυρά και ομοιόμορφα τα άτομα υδρογόνου, ώστε να ενεργοποιηθεί η διαδικασία της σύντηξης, που προϋποθέτει υψηλές τιμές πίεσης (1 τρις ατμοσφαιρικής πίεσης) και θερμοκρασίας (100 εκατ. °C).

Εδώ, έγκειται η στρατηγική του προγράμματος που έχει να κάνει με τη δημιουργία τεχνολογίας. Η τεχνολογία αυτή παράγεται και με τη συμμετοχή της Ελλάδας και συνεπώς θα της δώσει τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στην παραγωγή της ΝΕΑΣ καθαρής ενέργειας.

Δημιουργείται, ήδη, μία πρότυπη ερευνητική υποδομή λέιζερ, που παρόμοια της, ειδικά σε σχέση με τις προδιαγραφές της, είναι δύσκολο να βρούμε στην Ευρώπη.

Ταυτόχρονα, η Ελλάδα θα έχει δικαίωμα ψήφου σε όλες τις επιλογές του προγράμματος και επομένως διπλωματικό κέρδος.

Επιπλέον, οι ελληνικές επιστημονικές ομάδες ενισχύουν το κύρος τους και οι Έλληνες επιστήμονες έχουν τη δυνατότητα άμεσης παρακολούθησης και γνώσης των ΝΕΩΝ τεχνολογικών και επιστημονικών κατακτήσεων.

Για να μπορέσει, όμως, να προχωρήσει, περαιτέρω, η ουσιαστική συμμετοχή της Χώρας μας σε τέτοιου είδους προγράμματα απαιτούνται:

1) η άμεση και όσο το δυνατό μεγαλύτερη χρηματοδότηση αυτού του προγράμματος από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας,

2) η όσο το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή, όχι μόνο του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, αλλά και άλλων επιστημονικών φορέων και ιδρυμάτων της Ελλάδας και

3) η ενίσχυση των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Κρήτης, με δεδομένη τη στρατηγική θέση της περιοχής, για παρέμβαση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας σε σχέση με την εκπαίδευση και την κατάρτιση εκπαιδευομένων σε μεταπτυχιακά προγράμματα και διδακτορικούς τίτλους.

Η ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΟΥ και ΜΙΧΑΗΛ ΤΖΕΛΕΠΗΣ

**Α. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΦΟΡΕΩΝ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΟΥ**

Εισαγωγικά

Η παραγωγή τροφίμων, παγκοσμίως, ακολουθεί, πια, μια γενικευμένη κοινωνική απαίτηση για τρόφιμα ασφαλή και υγιεινά, ενώ, ταυτόχρονα, οφείλει να τηρεί τους περιορισμούς που επιβάλλονται για την προστασία της αειφορίας των φυσικών πόρων. Εάν το Κράτος εγγυηθεί την ασφάλεια και υγιεινή των τροφίμων που θα παράγονται με ελληνικό παραγωγικό πρότυπο, με ταυτόχρονο αυστηρό ελεγκτικό μηχανισμό, η ελληνική παραγωγή τροφίμων και η αγροτική παραγωγή θα έχει μέλλον.

Βασικό εθνικό στόχο αποτελεί η «πράσινη οικονομία», ως μοχλός αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, ως «σύγχρονο σύστημα» παραγωγής προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας και ως φιλοσοφία στην αναπτυξιακή δυναμικότητα των αγροτικών περιοχών.

Η προσαρμογή σ' αυτή τη λογική απαιτεί τη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών και διατροφικών απαιτήσεων των καταναλωτών,

των δυνατοτήτων για άμεσες και έμμεσες -μέσω του τουρισμού- εξαγωγές ελληνικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και τη διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής καινοτομιών στην οργάνωση και τη λειτουργία της «γεωργίας».

Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., το 2009 ο αγροτικός τομέας απασχολεί το 11,6% του συνολικού εργατικού δυναμικού και η συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στο Α.Ε.Π. είναι κοντά στο 3%. Οι αγροτικές βιομηχανίες και οι βιομηχανίες τροφίμων στην Ελλάδα συμμετέχουν στην απασχόληση περίπου κατά 22%, στο Α.Ε.Π. κατά 21% και στις εξαγωγές προϊόντων κατά 12%. Φαίνεται από τη σύγκριση των ποσοστών η πολλαπλασιαστικότητα της πρωτογενούς παραγωγής έως τη δευτερογενή και την τριτογενή. Άρα, η σύνδεση του παραγόμενου προϊόντος και η εξέλιξή του, από τη μεταποίηση και τυποποίησή του έως τα χέρια του καταναλωτή, είναι το συγκριτικό πλεονέκτημα που πρέπει να αναπτύξουμε. Ταυτόχρονα, η ανάπτυξη της έρευνας πάνω στο ελληνικό παραδοσιακό πρότυπο διατροφής, στην παραγωγή προϊόντων που συμμετέχουν στην ελληνική κουζίνα και στην παραγωγή τους με βιολογικά πρότυπα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό στόχο.

Οι άμεσοι στόχοι του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠ.Α.Α.Τ.)

Για την αναδιαμόρφωση της εθνικής στρατηγικής του ΥΠ.Α.Α.Τ. στον τομέα των τροφίμων, ο κρισιμότερος παράγοντας είναι η συνεργασία του με φορείς άλλων παραγωγικών Υπουργείων και φορείς έρευνας, όπως είναι η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Επιπλέον, η στρατηγική αυτή θα πρέπει να είναι ενιαία και εντός του ΥΠ.Α.Α.Τ..

Άρα, ένα από τα σημαντικότερα βήματα είναι η συνεργασία μεταξύ των φορέων που σχετίζονται με τον τομέα των τροφίμων (π.χ. ΕΦΕΤ, ΟΠΕΓΕΠ, ΕΛΟΓΑΚ κ.λπ.) ή η συνένωσή τους σε ένα φορέα.

Η χρήση της τεχνολογίας θα έχει στόχο τη δικτύωση των φορέων που εμπλέκονται σε όλη τη διαδικασία της παραγωγής τροφίμων, με τελικό στόχο την παρακολούθηση της διαδρομής του προϊόντος από την καλλιέργεια έως το πιάτο του καταναλωτή, κυρίως σε θέματα ποιότητας, καθώς και στη διαμόρφωση των τιμών και του κέρδους.

Κομβικές πολιτικές επιλογές, λοιπόν, είναι:

- η διασφάλιση της δημόσιας υγείας,
- η παρακολούθηση των τιμών από την παραγωγή έως τον καταναλωτή,
- η γνώση και παρακολούθηση όλης της διαδικασίας παραγωγής είτε πρόκειται για νωπά είτε για επεξεργασμένα προϊόντα,
- η αξιοποίηση της βιοτεχνολογίας για την παραγωγή νέων μορφών τροφίμων

και

- η προσαρμογή του εθνικού προτύπου πιστοποίησης παραγωγής agro 1 και agro 2 στο ευρωπαϊκό πρότυπο πιστοποίησης, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους παραγωγούς μας να είναι ανταγωνιστικοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μορφές έρευνας για τα τρόφιμα στην Ελλάδα σήμερα

Στην Ελλάδα έχουμε τέσσερις κύριους τομείς έρευνας για τα τρόφιμα:

- την έρευνα που γίνεται από τις μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων,

- την πανεπιστημιακή έρευνα με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας ή τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (Γ.Γ.Ε.Τ.), στους τομείς της ασφάλειας των τροφίμων, της υγείας μέσω της διατροφής, της εξασφάλισης προϊόντων υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, στη διερεύνηση των καταναλωτικών τάσεων,

- την κρατική έρευνα από τον εθνικό φορέα για την αγροτική έρευνα και τεχνολογία (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) μέσω των ινστιτούτων του, ανά την Ελλάδα, που αξιοποιεί τόσο εθνικά όσο και κοινοτικά κονδύλια και

- τη χρηματοδοτούμενη έρευνα, μέσω των εταιρειών τροφίμων

από εθνικά προγράμματα της Γ.Γ.Ε.Τ. και κυρίως από ευρωπαϊκά προγράμματα.

Η χρηματοδότηση για τα τρόφιμα και τη γεωργία από την Ε.Ε. προέρχεται από το 7ο Πρόγραμμα - Πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης της Ε.Ε. (2007-2013). Το Πρόγραμμα «Συνεργασία» για δράσεις, διακρατικές συνεργασίες, τεχνολογικές πλατφόρμες και συντονισμό μη κοινοτικών ερευνητικών προγραμμάτων περιλαμβάνει θεματική περιοχή που αφορά τα τρόφιμα, τη γεωργία, την αλιεία και τη βιοτεχνολογία, έχοντας προϋπολογισμό 1.935 εκατομμύρια ευρώ.

Η χαμηλή συμμετοχή, έως σήμερα, των ερευνητικών φορέων στα προγράμματα της Ε.Ε., οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στις καθυστερήσεις που αφορούν τις προκηρύξεις, στη νομοθεσία και τη γραφειοκρατία.

Σοβαρότερο όλων, όμως, είναι το γεγονός ότι οι ερευνητικοί φορείς αναγκάζονται να ακολουθούν μια ερευνητική θεματολογία, άσχετη με την ελληνική παραγωγή και πραγματικότητα.

Κατεύθυνση της έρευνας

Εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που μπορεί να προσφέρει η έρευνα στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων δεν είναι αυτή που θα θέλαμε. Είναι αλήθεια ότι η Ελλάδα, αν και έχει κάνει σημαντικά βήματα προόδου τα τελευταία χρόνια, βρίσκεται ακόμα πολύ πίσω σε σχέση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες.

Για την κατάσταση αυτή δεν ευθύνονται μόνο, όπως αρκετοί υποστηρίζουν, τα λιγοστά χρήματα που επενδύονται στον τομέα αυτό. Το βασικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Χώρα μας είναι η λανθασμένη κατεύθυνση στην οποία κινείται η έρευνα στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων. Ουσιαστικά, έχουμε επιλέξει λάθος αφετηρία.

Οι προσπάθειες αξιοποίησης των ερευνητικών ευρημάτων ξεκινούν από την ανάγκη του παραγωγού για κερδοφόρες επενδύσεις, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες της αγοράς. Το αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής είναι η αποκόμιση βραχυχρόνιων κερδών, χωρίς να εξασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επενδύσεων. Σε πρακτικό επίπεδο, το πρόβλημα εντοπίζεται στην αδυναμία των παραγωγών να προωθήσουν τα προϊόντα τους στην αγορά, στην ποσότητα και την τιμή που θα ήθελαν.

Για να αντιμετωπίσουμε, αποτελεσματικά, το πρόβλημα, πρέπει να αλλάξουμε κατεύθυνση και μάλιστα άμεσα. Για την ακρίβεια, πρέπει να ακολουθήσουμε εκ διαμέτρου αντίθετη πορεία από τη σημερινή, ξεκινώντας την παραγωγή έρευνας από τις ανάγκες της αγοράς – όχι μόνο της εγχώριας, αλλά και της διεθνούς – και τις δυνατότητες της βιομηχανίας. Με τον τρόπο αυτό, πριν προχωρήσουμε σε αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, θα γνωρίζουμε ποια από τα προϊόντα που μπορεί να παράξει κάθε περιοχή, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές της, είναι ευκολότερο να προωθηθούν στην αγορά. Συνδέουμε, δηλαδή, την αγροτική παραγωγή με την πραγματική ζήτηση, αξιοποιώντας, ουσιαστικά, τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει η έρευνα.

Η αλλαγή κατεύθυνσης στην έρευνα είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς, πέρα από τα προφανή, κρύβει και άλλα πολύ σημαντικά οφέλη, όχι μόνο για τους αγρότες, αλλά και για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Πέραν του ότι θα μπορέσουμε να βελτιώσουμε σε μόνιμη βάση και όχι ευκαιριακά το εισόδημα των παραγωγών αγροτικών προϊόντων, η εν λόγω παραγωγή θα γίνεται στο χαμηλότερο δυνατό κόστος. Το γεγονός αυτό όχι μόνο αυξάνει τα κέρδη των αγροτών, αλλά εξασφαλίζει, παράλληλα, χαμηλές τιμές, έτσι ώστε όλο και περισσότεροι πολίτες να μπορούν να απολαμβάνουν τα προϊόντα αυτά.

Τα οφέλη, όμως, δεν σταματούν εδώ. Είναι γνωστό ότι η Χώρα μας δεν διαθέτει την απαραίτητη διατροφική επάρκεια, με αποτέλεσμα να αναγκάζεται να εισάγει πολλά προϊόντα από το εξωτερικό, πολλές φορές σε αρκετά υψηλές τιμές. Με την κατάλληλη ερευνητική δουλειά, θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε σε νέες καλλιέργειες, οι οποίες θα τροφοδοτήσουν την αγορά με ελληνικά προϊόντα σε τιμές χαμηλότερες των εισαγο-

μένων.

Ποιοτικά προϊόντα

Αρκεί, όμως, να εξασφαλίσουμε φθηνά προϊόντα για τον καταναλωτή; Η απάντηση είναι αρνητική. Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι, δίνοντας ένα φθηνό προϊόν στην αγορά, θα έχουμε επιτύχει τον στόχο. Η ουσία της προσπάθειας έγκειται στην στάθμιση δύο παραγόντων: της ποιότητας και της τιμής. Πρέπει να παρέχουμε ποιοτικά αγροτικά προϊόντα στη χαμηλότερη δυνατή τιμή.

Αυτό είναι και το βασικότερο κριτήριο, για να δημιουργήσουμε μια παραγωγή εξωστρεφή, η οποία θα μπορεί να σταθεί επάξια στον σκληρό ανταγωνισμό που υπάρχει στις ξένες αγορές.

Η έρευνα θα πρέπει να αποτελέσει το κεντρικό εργαλείο στην προσπάθειά μας για στροφή της ελληνικής παραγωγής σε εξαγωγές. Υπάρχουν ακόμα και σήμερα επιτυχημένα παραδείγματα, όπου ποιοτικά αγροτικά προϊόντα έχουν κατακτήσει αγορές άλλων κρατών. Τα παραδείγματα, όμως, αυτά, δεν αρκούν, για να αλλάξουν τη συνολική εικόνα.

Εάν θέλουμε να γίνουμε ανταγωνιστικοί, θα πρέπει να αξιοποιήσουμε το βασικότερο συγκριτικό μας πλεονέκτημα, το οποίο λέγεται «μεσογειακή διατροφή». Και δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος από το να πιστοποιήσουμε τα ποιοτικά ελληνικά προϊόντα με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης, να τα κάνουμε, δηλαδή, επώνυμα και αναγνωρίσιμα για την ποιότητά τους.

Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τον τουρισμό. Είναι γεγονός ότι κάθε χρόνο η Χώρα μας κατακλύζεται από τουρίστες, οι οποίοι προέρχονται από κάθε γωνιά του κόσμου. Οι τουρίστες αυτοί, ακόμα και αν δεν γνωρίζουν τα οφέλη της μεσογειακής διατροφής, γοητεύονται από την ελληνική κουζίνα. Μπορούμε, λοιπόν, να συνδέσουμε δύο σημαντικές παραγωγικές δομές της Χώρας – τη γεωργία και τον τουρισμό – με την έρευνα, έτσι ώστε να επιτύχουμε την καλύτερη δυνατή διαφήμιση των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα επιτυχημένης πρακτικής, αποτελούν τα προγράμματα αγροτουρισμού, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος. Στα προγράμματα αυτά ο επισκέπτης μπορεί όχι μόνο να παρακολουθήσει, αλλά και να συμμετάσχει στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων.

Συνεργασίες φορέων και ιδιωτική πρωτοβουλία

Το πρόβλημα με την παραγόμενη έρευνα δεν περιορίζεται μόνο στη λανθασμένη στόχευση που εντοπίσαμε παραπάνω. Ακόμα και σήμερα, οι κρατικοί φορείς, οι οποίοι σχεδιάζουν δημόσιες πολιτικές, δεν αξιοποιούν, στον βαθμό που θα έπρεπε, τα αποτελέσματα των ερευνών που διεξάγονταν στα πανεπιστήμια της Χώρας και σε άλλα ερευνητικά κέντρα, όχι μόνο γιατί δεν υπήρχε η απαραίτητη βούληση, αλλά πολλές φορές γιατί δεν ήταν δυνατόν. Καθώς το κράτος δεν είχε προχωρήσει στη σύναψη στρατηγικών συνεργασιών με τους παραπάνω φορείς, η παραγόμενη έρευνα αδυνατούσε να συνδεθεί με τις πραγματικές ανάγκες της αγροτικής παραγωγής.

Είναι προφανές, λοιπόν, ότι τίθεται επιτακτικά το ζήτημα της συνεργασίας όλων των συναρμόδιων Υπουργείων, έτσι ώστε τα χρήματα που δαπανούνται για έρευνα να αξιοποιηθούν στη χάραξη ολοκληρωμένων πολιτικών αγροτικής ανάπτυξης.

Όμως, και πάλι η κρατική πρωτοβουλία, από μόνη της, δεν αρκεί. Αν και αποτελεί υποχρέωση του κράτους να κάνει το πρώτο βήμα, μια επιτυχημένη αλλαγή προϋποθέτει και την ενεργό συμμετοχή των ιδιωτών. Για να βελτιώσουν τα προϊόντα τους και να αποκτήσουν συγκριτικά πλεονεκτήματα, πρέπει να συμμετέχουν ακόμα και με ίδια κεφάλαια στη διεξαγωγή ερευνών.

Προτάσεις

Οι στόχοι της έρευνας των τροφίμων στην Ελλάδα πρέπει να είναι σε δύο κατευθύνσεις:

Α. Σύνδεση των απαιτήσεων του σύγχρονου καταναλωτή και της ελληνικής βιομηχανίας των αγροτικών προϊόντων με την παραγωγή των αγροτικών προϊόντων. Άρα, επανασχεδιάζουμε την πρωτογενή παραγωγή και στοχεύουμε στην ανάδειξη και προ-στασία της ταυτότητας των ελληνικών παραδοσιακών προϊόντων (ένταξη στη νέα ΚΑΠ).

Β. Σύνδεση της έρευνας με τους στόχους του ΥΠ.Α.Α.Τ.. Αυτό μεταφράζεται με δράσεις στήριξης των παραγωγών, για να επιτύχουν τους στόχους που θέτει η Πολιτεία. Για παράδειγμα, η μελέτη μιας καλλιέργειας, που θα μπορούσε να αντικαταστήσει μια άλλη, απαιτεί να οργανωθεί πρόγραμμα οριζόντιας έρευνας από τις ποικιλίες, τις καλλιεργητικές τεχνικές, την απαιτούμενη τεχνολογία έως τη μεταποίηση, την τυποποίηση και την εμπορία. Αυτό σημαίνει κατεύθυνση των διαθέσιμων κονδυλίων για έρευνα, κατά πρώτο λόγο, με κριτήρια εφαρμοσιμότητας. Δεν έχουμε, πλέον, την πολυτέλεια διεξαγωγής «έρευνας για την έρευνα».

Πρέπει, επίσης, να γίνει κατανοητό ότι η έρευνα στον τομέα των τροφίμων περιλαμβάνει πολύ ευρύτερο φάσμα από αυτή και μόνη την εργαστηριακή έρευνα.

Τέλος, οι παραγωγοί πρέπει να αποκτήσουν επαρκείς δεξιότητες, επαγγελματική κατάρτιση, επιχειρηματική συμπεριφορά και κοινωνική ευθύνη, ώστε να είναι ικανοί να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τις δυνατότητες και τα οφέλη που προκύπτουν από την οικονομική, περιβαλλοντική, γεωργική, αγροτική και κοινωνική πολιτική.

Ειδικότερα προτείνονται:

- η αξιοποίηση του Προγράμματος «Αλέξανδρος Μπαλτατζής», έτσι ώστε να απορροφηθούν κονδύλια για έρευνα και επενδύσεις, οι οποίες θα συνδέονται με την πραγματική ζήτηση,
- η αξιοποίηση των οικονομικών ενισχύσεων που προσφέρει η Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ανταγωνιστικά πιλοτικά προγράμματα,
- συνεργασίες κρατικών φορέων με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, με σκοπό τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση της παραγόμενης γνώσης,
- οριζόντια συνεργασία όλων των συναρμόδιων φορέων για τον καλύτερο συντονισμό της κρατικής δράσης, αλλά και τον σχεδιασμό ολοκληρωμένων δημόσιων πολιτικών αγροτικής ανάπτυξης,
- ορθολογική αξιοποίηση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών ελέγχων και τον εντοπισμό των παραβατών,
- σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τον τουρισμό για τη διαφήμιση των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό,
- η στήριξη και ο εκσυγχρονισμός των ιδρυμάτων του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. που προσφέρουν, χρόνια τώρα, στην έρευνα σε πραγματικές συνθήκες και προωθούν βελτιωμένες και πιστοποιημένες ελληνικές ποικιλίες φυτών. Παράδειγμα αποτελεί το Ινστιτούτο Κτηνοτροφικών Φυτών και Βοσκών Λάρισας που επανέφερε και στήριξε σε πολλές περιοχές το όσπριο.
- στον τομέα της βιοτεχνολογίας πρέπει να υπολογιστεί σοβαρά και αυτό της γενετικής βελτίωσης των φυτών. Πρώτον, αναφορικά με την ενσωμάτωση επιθυμητών χαρακτηριστικών στα φυτά ευρείας κατανάλωσης, όπως είναι τα κηπευτικά. Δεύτερον, οι παραδοσιακές ποικιλίες, που καλλιεργούσαν παλαιότερα οι παραγωγοί, διέθεταν χαρακτηριστικά που αποτελούν πολύτιμα εργαλεία για τους γενετιστές. Η διατήρηση αυτών των ποικιλιών είναι, ίσως, το πλεονέκτημα της Χώρας μας, έναντι των τροποποιημένων και βιομηχανοποιημένων ποικιλιών που στερούνται γεύσης και πολύτιμων οργανοληπτικών χαρακτηριστικών. Το παρآنω σχετίζεται άμεσα και με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας τόσο της γενετικής όσο και των ειδών, των οικοσυστημάτων και των τοπίων.

Επίλογος

Η έρευνα και η τεχνολογία στην παραγωγή τροφίμων απαιτεί επανασχεδιασμό πολιτικών από το Κράτος, ορθολογική χρήση

των πόρων στην κατεύθυνση της προσανατολισμένης έρευνας με θεματικές – στόχους και περιορισμό των νομοθετικών αγκυλώσεων και καθυστερήσεων.

Η έρευνα πρέπει να στοχεύει τόσο στην ασφάλεια όσο και στην παραγωγή τροφίμων υψηλής ποιότητας, με κόστος περισσότερο ανταγωνιστικό. Τα παραγόμενα προϊόντα πρέπει να βασίζονται στην ελληνική πρωτογενή παραγωγή και στην ανάπτυξη καινοτομικών λύσεων, με τη συνεκτίμηση των νέων καταναλωτικών τάσεων.

Οφείλουμε όλοι να κατανοήσουμε ότι τα χρήματα που χάνονται σε οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία, λόγω της μη αξιοποίησης της έρευνας και της τεχνολογίας, είναι πολύ περισσότερα από αυτά που χρειάζεται να επενδύσουμε στην ίδια την έρευνα.

Β. ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΜΙΧΑΗΛ ΤΖΕΛΕΠΗΣ

Η πολιτική για το τρόφιμο ορθά προβλέπεται να συμπεριλάβει, με μια διαδικασία σύνθεσης, τις πολιτικές που θα συστήσουν πλαίσια παρέμβασης και εξορθολογισμού, από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, ενσωματώνοντας, παράλληλα, τον έλεγχο και τις πολιτικές λειτουργίας της αγοράς, καθώς και την εποπτεία της.

ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το νομικό πλαίσιο, το οποίο χρησιμοποιείται από την Ε.Ε. και συνδέει υπεύθυνα «το χωράφι με το πιάτο του καταναλωτή», περιλαμβάνει μια πλειάδα πολιτικών, που

Πρώτον, προσπαθούν να εξορθολογήσουν την παραγωγή με τις Ομάδες Παραγωγών, μέτρο που στη Χώρα μας δεν έτυχε της απαραίτητης προώθησης, μάλλον εξαιτίας της πατερναλιστικής πολιτικής του αγροτοσυνδικαλιστικού τομέα. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. την περίοδο 89 - 93, υπήγαγε τις Ομάδες Παραγωγών στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και από τότε η κατάσταση αυτή διαιωνίστηκε.

Δεύτερον, θεσπίζουν μέτρα, μέσω του πλαισίου για τις Ομάδες Παραγωγών που χρησιμοποιούνται ευρέως από τους παραγωγούς άλλων χωρών της Ε.Ε. και αφορούν:

- α. τον προγραμματισμό της παραγωγής,
- β. τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων,
- γ. την προώθηση της εμπορικής αξίας των προϊόντων, με την ενίσχυση του δικτύου διανομής για την περισυλλογή των υπολοίπων από τα σημεία πώλησης,
- δ. την προώθηση των προϊόντων, νωπών ή μεταποιημένων,
- ε. τα περιβαλλοντικά μέτρα και τις μεθόδους παραγωγής που πρέπει να είναι φιλικές προς το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της βιολογικής γεωργίας, καθώς και
- στ. την πρόληψη, αλλά και διαχείριση κρίσεων, όπως την επιδότηση των μεταφορών σε περιόδους οικονομικής κρίσης, την ώρα που τα ελληνικά φορτηγά ψυγεία αυξάνουν τα κόμιστρα της εξαγωγής, γιατί δεν βρίσκουν ελπιζόμενα φορτία προϊόντων, εξαιτίας της μείωσης των εισαγωγών τροφίμων.

Τρίτον, διαμορφώνουν την καταναλωτική συνείδηση.

α. Υπάρχουν πλαίσια πολιτικής κατανάλωσης, αλλά και εφαρμογές προγραμμάτων, όπως:

τα δωρεάν φρούτα και λαχανικά στα σχολεία σε ειδικές διατροφικές ανάγκες ομάδες μαθητών (πρόσφατα υπογράφηκε η σχετική ΚΥΑ, που εδραιώνει την κατανάλωση φρούτων και όχι λαχανικών πιστοποιημένης καλλιέργειας στα σχολεία, εξαιρώντας, όμως, τα βιολογικά προϊόντα),

η πολιτική για την ενίσχυση της κατανάλωσης γάλακτος και γαλακτοκομικών στα σχολεία, που μέχρι σήμερα δεν έχουμε ενεργοποιήσει, ως κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να έχουμε στερήσει τον Έλληνα παραγωγό με 18 λεπτά το λίτρο.

β. Επιτρέποντας και προβλέποντας τη λειτουργία διεπαγγελματικών οργανώσεων. Στη Χώρα μας έχουμε δύο πολύ πετυχημένες μόνο οργανώσεις. Η δημιουργία περισσότερων θα μπορούσε να αποτελέσει το forum με το οποίο το Υπουργείο θα μπορούσε να συνδιαλέγεται, να διαβουλευτείται.

γ. Προβλέποντας το χρηματοδοτικό πλαίσιο για την προβολή και προώθηση αγροτικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά (εντός Ε.Ε. και στον υπόλοιπο κόσμο), όμως, οι προτάσεις που έχουν κατατεθεί, μέχρι σήμερα, αφορούν αποσπασματικές ενέργειες επιχειρήσεων, χωρίς προστιθέμενη επικοινωνιακή αξία ούτε για τη Χώρα ούτε για τον κλάδο, συνολικά.

Τέταρτον, ενσωματώνουν πολιτικές διευκόλυνσης της προώθησης στην αγορά, φθηνών και κατάλληλων προϊόντων, όπως έγινε με την **κατάργηση των προδιαγραφών εμπορίας για 26 τύπους οπωροκηπευτικών**. Ο κλάδος τώρα αποφασίζει ο ίδιος για το ποια πρότυπα θα εφαρμόζει, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι χρήσιμα πρότυπα σε επίπεδο Ε.Ε. εξακολουθούν να εφαρμόζονται για τους υπόλοιπους 10 τύπους, αλλά ακόμη και τα δείγματα, τα οποία δεν πληρούν τις εν λόγω προδιαγραφές, μπορούν να πουληθούν, εφόσον φέρουν κατάλληλη επισήμανση. Αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες δεν θα αποκλείουν κατάλληλα προς βρώση και νόστιμα τρόφιμα από τα καταστήματά μας, απλώς επειδή έχουν ένα κάπως ιδιαίτερο σχήμα. Η πολιτική αυτή δεν εφαρμόστηκε στη Χώρα μας και η ερώτηση είναι πού πουλιούνται αυτά τα προϊόντα, σε ποια τιμή και με ποια επισήμανση, εφόσον τα σημεία πώλησης χρησιμοποιούν προδιαγραφές προϊόντων Α ή Β, σύμφωνα με τα συστήματα πιστοποίησης ποιότητας που χρησιμοποιούν.

Πέμπτον, παρεμβαίνουν στη διαμόρφωση τιμών με τις εθνικές ή ευρωπαϊκές πολιτικές αποθεμάτων και με το Πρόγραμμα Food for Europe, το οποίο απευθύνεται στους φτωχούς και σήμερα χρησιμοποιείται αποσπασματικά από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, προς άγρην ψήφων, ενώ θα πρέπει να συντονίζεται υπεύθυνα και παρεμβατικά όπου ο κάθε τομέας έχει ανάγκη.

Έκτον, αξιοποιούν το ΠΟΛΥΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ, δηλαδή, τις διακρατικές εμπορικές συμφωνίες μεταξύ Ε.Ε. και τρίτων χωρών, που μέχρι σήμερα δεν έχουμε εκμεταλλευτεί. Και εάν το έχουμε κάνει, δεν υπάρχει διάχυση της πληροφορίας στους ενδιαφερομένους.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Το Υπουργείο έχει ξεκινήσει πολιτικές που θα αποβούν προς όφελος όλων των εμπλεκομένων.

Πρώτον, εφαρμόζει μια πολύ σημαντική κίνηση πολιτικής εξωστρέφειας, όπως πολύ σωστά επιχειρούμε με την αναγνώριση της μεσογειακής διατροφής από την UNESCO, αλλά την ίδια ώρα θα μπορούσαμε να διασυνδεθούμε με τους Μεσογειακούς Αγώνες, ορίζοντας και τα 27 κράτη που συμμετέχουν ως πιθανούς αυριανούς πελάτες μας, με τη μεσογειακή διατροφική αξία των ελληνικών προϊόντων. Η σύνθεση των χωρών είναι ιδανική, αφού περιλαμβάνει ευρωπαϊκές ανεπτυγμένες και ανεπτυγμένες αγορές εκτός της ζώνης του ευρώ.

Δεύτερον, δίνει τέλος με τις διατάξεις για τον έλεγχο της προέλευσης της πρώτης ύλης (ισοζύγια) στις παράνομες περιστασιακές ή μόνιμες περιπτώσεις ελληνοποίησης ενώ η και καταστράτηγησης των κανόνων της αγοράς, αλλά δεν ακολουθούμε μια πολιτική ενημέρωσης του καταναλωτή, που θα τον προφύλασσε κυρίως από τους κερδοσκόπους, οι οποίοι χρησιμοποιούν:

α. για το κρέας την τεχνική πωλήσεων του ΝΤΟΠΙΟΥ και ξεγελούν τον καταναλωτή και τις υπηρεσίες. Τον καταναλωτή, ο οποίος δεν έχει ξεχωρίσει τις έννοιες των χρωμάτων των σφραγίδων, της συγκάλυψης και του ωμού εκβιασμού των σφαγείων για εικονικά τιμολόγια σφαγής γουρουνιών, βοοειδών και αμνοεριφίων εισαγωγής, παράλληλα με τα ντόπια. Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟ ΣΗΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ με αυστηρούς ελέγχους.

β. για τα γαλακτοκομικά:

Μην έχοντας ορίσει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των συστατικών των μεταποιημένων προϊόντων, π.χ. της πίτσας, δίνουμε τη δυνατότητα στο κατάστημα που παράγει και διανέμει τις πίτσες να χρησιμοποιεί, αντί για γκούντα ή όποιο άλλο, χαμηλής ποιότητας κασεροειδή που παράγονται από φυτικό γάλα ή άλλου είδους.

Μην έχοντας εθνική πολιτική για τις ντόπιες φυλές και ειδικότερα για τα εμβολιασμένα και μη, ευνοώντας την εισαγωγή

φυλών από την Ισπανία και Γαλλία, δίνουμε επιχειρήματα στους εταίρους μας, στα ευρωπαϊκά δικαστήρια, για τη φέτα και τα άλλα ΠΟΠ προϊόντα.

Μην έχοντας απόθεμα σε μη εμβολιασμένα ζώα, δεν δίνουμε τη δυνατότητα σε νέους αγρότες να ενταχθούν στα προγράμματα νέων αγροτών στα νησιά.

Μην έχοντας αναπτύξει τις αυτόχθονες φυλές αιγοπροβάτων, δεν έχουμε απόθεμα νέων ζώων στα μέρη από τα οποία προέρχεται το είδος ή η φυλή, η οποία είναι και εγκλιματισμένη στο περιβάλλον που την πηγαίνουμε. Για παράδειγμα, δεν μπορεί να πάει ένα πρόβατο της Κρήτης στην Ήπειρο, γιατί δεν είναι εμβολιασμένο και γιατί δεν θα μπορέσει να εγκλιματιστεί ή δεν μπορεί ένας κτηνοτρόφος της Κρήτης να πάρει πρόβατα από την Ήπειρο, γιατί είναι εμβολιασμένα για αφθώδη πυρετό. Θα μόλυναν τα υπόλοιπα και δεν μπορούν να εγκλιματιστούν με τις ίδιες αποδόσεις.

Υπάρχουν φυλές προς εξαφάνιση που πρέπει να διασωθούν και να προχωρήσουμε στη γενετική διαφοροποίηση, όπως έγινε με τη Φριζάρτα. Σήμερα, η φυλή αυτή έχει αναγνωριστεί μέσα στις 10 ελληνικές φυλές, έστω και εάν αποτελεί διασταύρωση της frizland και του αρτινού προβάτου.

Δεν έχουμε πολιτική υπαγωγής της εκτροφής (breeding) στο αναπτυξιακό.

γ. Για τις ζωοτροφές. Το Υπουργείο σωστά έπιασε τις εισαγωγές των γενετικά τροποποιημένων ζωοτροφών και επέβαλε πρόστιμο στις επιχειρήσεις. Δεν προχώρησε, όμως, στη δημοσιοποίηση των στοιχείων των επιχειρήσεων που αγόρασαν ζωοτροφές, πράξη σημαντικότερη από αυτή της δημοσιοποίησης της επιβολής προστίμου. Ο καταναλωτής, έτσι, θα μπορούσε να πληροφορηθεί και να απομονώσει τον κτηνοτρόφο ή τη βιομηχανία που παρήγαγε κρέας. Απούλητες μένουν οι ζωοτροφές (τριφύλλι), ενώ έμφαση πρέπει να δοθεί σε νέες καλλιέργειες ζωοτροφών (αγριαγκινάρες).

δ. Για τα ΠΟΠ και ΠΓΕ προϊόντα έχουμε μια διαφορούμενη πολιτική που δεν βασίζεται σε αρχές.

Ενώ οι αναγνωρισμένες πρακτικές επιβάλλουν την πρόταση από τον ιδιώτη, η πρόκριση της υποψηφιότητας και της υποστήριξης έχει να κάνει με τις υπηρεσίες του Υπουργείου (αποτέλεσμα ή γραβιέρα, χωρίς τοπωνύμιο, δεν είναι κατοχυρωμένο ΠΟΠ).

Μια εθνική πολιτική θα περιελάμβανε την υποστήριξη προϊόντων που σήμερα η βιομηχανία θα μπορούσε να στηρίξει τις εξαγωγές και κυρίως την αγορά πρώτων υλών από τον αγρότη, ενώ η πραγματική υποβοήθηση των κτηνοτρόφων θα περιλάμβανε μια πολιτική για εξεύρεση αγορών παράλληλων (κρέας – γάλα), ώστε να επιλέγουν ανάλογα με την τιμή που διαμορφώνεται.

ε. Βιολογική γεωργία. Δεν υπάρχει επαγγελματική ομάδα και πολιτική ισόρροπης ανάπτυξης από την πλευρά του Υπουργείου. Στοιχεία έρευνας και τεχνολογικής πρακτικής σήμερα μοιράζονται στο internet, όπως και σπόροι και άλλες πρακτικές από παραγωγούς σε όλες τις χώρες. Η παγκόσμια ζήτηση για 2-3 προϊόντα δεν μπορεί να καλυφτεί από την προσφορά σήμερα.

Τρίτον, η οριοθέτηση «οδικών χαρτών» είναι πολιτική πρώτης προτεραιότητας ειδικά στις δύσκολες στιγμές που περνάει η Χώρα και η οικονομία. Ο ΟΠΕ θα έπρεπε να παίξει ένα συντονιστικό ρόλο για τις παρουσιάσεις, ο ΕΟΤ θα έπρεπε να παρουσιάζει γαστρονομικό προορισμό μαζί με το τουριστικό προϊόν και οι φορείς που διαχειρίζονται εκθέσεις εξωτερικού θα έπρεπε να ακολουθούν το παράδειγμα της Κρήτης.

Α. Υγιεινή και ασφάλεια των τροφίμων.

Κεντρική διοικητική αρχή διαχείρισης του τομέα των τροφίμων -πολύ σωστή- πρέπει να συνδυαστεί με παρεμβάσεις πολιτικής στα σχολικά κυλικεία, νοσοκομεία και στρατό.

Β. Ποιότητα και πολιτικές ποιότητας.

Εθνικό σχέδιο. Πρέπει να οδηγηθούμε σε οδικό χάρτη, όπου όλοι οι φορείς να έχουν συγκεκριμένο αντικείμενο και χρονοδιάγραμμα.

Γ. Επισήμανση. Πρέπει να λειτουργήσουν τοπικά και περιφερειακά σήματα ποιότητας. Η Κρήτη έχει σχέδιο. Ουσιαστικά, όμως, πρέπει να υπάρξουν έλεγχοι αυστηροί, με επιπτώσεις. Θα μπορούσε να εξαιρεθεί η βιομηχανία που ίσως χρειάζεται φθηνές πρώτες ύλες (εισαγωγής), για να παράγει ούζο, το οποίο, όμως,

πρέπει να έχει ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟ ΣΗΜΑ ελληνικής πρώτης ύλης. Πρέπει ο συντονισμός να γίνει με όλες τις σημερινές αρχές πιστοποίησης που υπάρχουν και λειτουργούν στην Ε.Ε. και τη Χώρα.

Δ. Λειτουργία και εποπτεία αγοράς. Η λειτουργία έχει πολλές επικαλύψεις που αφορούν τον τρόπο που λειτουργεί σήμερα το κράτος. Οι διεπαγγελματικές ομάδες μπορούν να παίξουν ουσιαστικό ρόλο στην αντιμετώπισή του, όπως και η δημιουργία σχεδίου έκτακτης ανάγκης με τη συμμετοχή και όλων των ενώσεων καταναλωτών.

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΟΛΚΑΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΩΝΗΣ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας συνήλθε σε δύο συνεδριάσεις, την Τρίτη, 23 Μαρτίου 2010 και την Τετάρτη, 28 Απριλίου 2010, με θέμα: Ανταγωνιστικά Φαρμακευτικά Προϊόντα Υψηλής Τεχνολογίας.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

Στην πρώτη συνεδρίαση, την Επιτροπή κλήθηκε να ενημερώσει ο Καθηγητής του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής και Επιστημονικός Υπεύθυνος του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Ιατρική Χημεία: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Φαρμακευτικών Προϊόντων», κ. Ιωάννης Ματσούκας. Στην τοποθέτησή του μετέφερε στο Σώμα τη δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης στις βιοεπιστήμες στην Ελλάδα, με στόχο την έγκριση κλινικών δοκιμών φαρμακευτικών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, made in Greece. Η έρευνα της ομάδας του κ. Ματσούκα αφορά σε δύο προϊόντα, την ελσαρτάνη (αντιυπερτασικό προϊόν νέας γενιάς, ως επίθεμα, patch, μακράς διάρκειας στην προστασία από την υπέρταση) και την ελμυελίνη (θεραπευτικό εμβόλιο στην ανοσοθεραπεία της σκλήρυνσης κατά πλάκας). Οι μελέτες γι' αυτά τα προϊόντα βρίσκονται στο τελικό στάδιο και θα αποτελέσουν μεγάλη συμβολή στην υγεία και την κοινωνία. Ο κ. Ματσούκας ανέφερε ότι η ανάπτυξη των προϊόντων αυτών γίνεται με την υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα (εταιρεία «BIANE»), αλλά και με τη συνδρομή της Πολιτείας, του Υπουργείου Ανάπτυξης. Στην Ελλάδα υπάρχει, σήμερα, τόσο η τεχνογνωσία και το κατάλληλο ιατρικό και επιστημονικό προσωπικό όσο και ο απαραίτητος επιστημονικός εξοπλισμός για την υλοποίηση αυτού του στόχου. Υποστήριξε, όμως, ότι πρέπει να υπάρξει ο σωστός κεντρικός συντονισμός, με τη δημιουργία ενός κέντρου τοξικολογικών μελετών, για να μην τις κάνουν στο εξωτερικό. Αυτός ο συντονισμός θα πρέπει να γίνεται από τα Υπουργεία Υγείας, Παιδείας και Οικονομίας. Η καινοτομία και η υψηλή τεχνολογία για αύξηση της παραγωγικότητας, με νέα προϊόντα και υπηρεσίες που θα αναβαθμίσουν, ανεπιφύλακτα, την ποιότητα ζωής και θα καταστήσουν εύρωστη την εθνική οικονομία, πρέπει να είναι για όλους μας ένας από τους μεγάλους στόχους της Πολιτείας και ιδιαίτερα από εσάς.

Για το ίδιο ερευνητικό πρόγραμμα έρευνας κλήθηκε ο κ. Δημήτρης Βλαχάκος, Αναπληρωτής Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος τόνισε ότι το εγχείρημα προχώρησε, γιατί υπάρχει συνεργασία μεταξύ χημικών και γιατρών, και ο κ. Θεόδωρος Τσέλιος, Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Πατρών, ο οποίος αναφέρθηκε στην ανταγωνιστικότητα των ερευνητικών προγραμμάτων, τη χρηματοδότησή τους από εθνικούς πόρους και στην ανάγκη να δοθούν επιπλέον κίνητρα και να βρεθεί μια φόρμουλα συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα.

Στη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής, οι κ.κ. Βουλευτές ενημερώθηκαν από τον Υφυπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κ. Ιωάννη Πανάρετο. Στην τοποθέτησή του ο κ. Πανάρετος αναφέρθηκε στην κρίση που περνούν σε παγκόσμιο επίπεδο οι δραστηριότητες έρευνας στον τομέα της υγείας

και ότι η κρατική χρηματοδότηση σε αυτό τον τομέα έχει φθάσει στα όρια των υφιστάμενων δυνατοτήτων της, γεγονός που προκαλεί άνηση του ιδιωτικού τομέα, αλλά και ταυτόχρονα μία χαλάρωση των διαδικασιών στις κλινικές δοκιμές, ώστε να κυκλοφορούν ταχύτερα τα φάρμακα.

Ο κ. Απόστολος Παπαλόης, Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών και Διευθυντής του Ερευνητικού Πειραματικού Κέντρου της Φαρμακευτικής Βιομηχανίας «ELPEN», αναφέρθηκε στις δραστηριότητες του Κέντρου που είναι οι συνεργασίες με πανεπιστημιακές κλινικές - ερευνητικά ινστιτούτα, όπως του Εθνικού Συστήματος Υγείας, των πανεπιστημίων, αλλά και του ιδιωτικού τομέα, πάνω σε πρωτότυπες ερευνητικές ιδέες, η εκπαίδευση, ειδικευμένων και ειδικευόμενων γιατρών.

Ο κ. Θεόδωρος Τρύφων, Αντιπρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της «ELPEN», αναφέρθηκε στην ύπαρξη περιθωρίου για ανάπτυξη στον ιατροφαρμακευτικό τομέα.

Ο κ. Δημήτρης Θάνος, Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών ανέφερε ότι το Ίδρυμα χρηματοδοτείται από την Πολιτεία, αλλά και από ερευνητικά προγράμματα από τη Χώρα και την Ε.Ε..

Ο κ. Παναγιώτης Βάρδας, Καθηγητής Καρδιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, ανέφερε τα προβλήματα χρηματοδότησης για εφαρμοσμένη κλινική έρευνα.

Ο κ. Αλέξιος Λεάνδρος Σκαλτσούνης, Πρόεδρος του Τμήματος Φαρμακευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αναφέρθηκε στην ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα σε ερευνητικούς άξονες για πιο αποδοτική φαρμακευτική έρευνα.

Ο κ. Γεώργιος Κόλλιας Πρόεδρος και Επιστημονικός Διευθυντής του Ερευνητικού Κέντρου Βιοϊατρικών Επιστημών (Ε.ΚΕ.Β.Ε.) «Αλέξανδρος Φλέμινγκ», αναφέρθηκε στην ανάγκη ανάπτυξης ανταγωνιστικής γνώσης, γιατί μόνο αυτή μπορεί να σου δώσει προϊόν, το οποίο έχει μια υπεραξία. Ο χώρος της ανταγωνιστικής έρευνας υψηλής αξίας στην Ελλάδα είναι κατακερματισμένος. Υπάρχουν πυρήνες αριστείας, αλλά δεν έχουμε καταφέρει να τους μαζέψουμε όλους σε μια αλυσίδα, η οποία θα βγάζει τη βασική έρευνα και θα τη μετατρέπει σε τελικό προϊόν, το οποίο θα δώσει πλούτο και ανάπτυξη στη Χώρα.

Η κυρία Αικατερίνη Καρέλλα, Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος (Σ.Φ.Ε.Ε.), υπογράμμισε το πρόβλημα της σημαντικής καθυστέρησης στην έγκριση των μελετών.

Η κυρία Βαρβάρα Μπαρούτσου, Πρόεδρος των Ιατρικών Κλινικών, ανέφερε ότι η υστέρηση της έρευνας στην Ελλάδα οφείλεται σε οργανωτικές υποδομές, κυρίως στο επίπεδο της δεοντολογίας, με κύρια έκφρασή της την έλλειψη της ομαλής και συνεχούς λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής Δεοντολογίας, η οποία οδηγεί σε ένα πολύ κακό αποτέλεσμα επενδύσεων στην Ελλάδα, το οποίο, θα έλεγα, είναι υπερτριπλάσιο της επιθυμίας προς επένδυση των μεγαλύτερων, τουλάχιστον είκοσι, εταιρειών, οι οποίες εδράζονται στην Ελλάδα και έχουν εξειδικευμένο προσωπικό σε τμήματα κλινικής έρευνας.

Ο κ. Γεώργιος Βασιλόπουλος, Γενικός Διευθυντής της «Galénica», αναφέρθηκε στην ανάγκη ύπαρξης ενός ενιαίου οργανισμού, που θα είναι βοηθός και συμπαραστάτης, να τολμάει να κάνει την Ελλάδα χώρα αναφοράς.

Ο κ. Αχιλλέας Γραβάνης, Καθηγητής Φαρμακολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, αναφέρθηκε στο αξιόλογο ερευνητικό δυναμικό της Χώρας, στην ανάγκη ύπαρξης υπερβατικών λύσεων και χρηματοδότησης της έρευνας, στην ανάπτυξη επιστημονικού περιβάλλοντος για την παραγωγή εγχώριας νέας γνώσης όχι μόνο φαρμάκων, αλλά στη βιονανοτεχνολογία, στη βιοτεχνολογία, η οποία θα δώσει νέες δυνατότητες στη βιομηχανία μας.

Ο κ. Παναγιώτης Μαχαίρας, Καθηγητής της Φαρμακευτικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αναφέρθηκε στην ανάγκη θεσμοθέτησης ενός ποσοστού για τα πανεπιστήμια, στην ανάγκη για κλινικές μελέτες και στον μετασχηματισμό του ΥΦΕΠ σε κλινική μονάδα.

Ο κ. Γιώργος Θηραίος, Καθηγητής Μοριακής Βιολογίας, πρότεινε κοινές υποδομές, για να αναπτύξουμε, με συνεργεία, τη διαδικασία της έρευνας, ανάπτυξης και παραγωγής προϊόντων, με γνώμονα την αριστεία.

Ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας, κ. Αχιλλέας Μητσός, τόνισε ότι η Πολιτεία, στην πολιτική στον χώρο της ιατροφαρμακευτικής έρευνας, μπορεί να παρέμβει μέσω δύο καναλιών: του ρυθμιστικού και του χρηματοδοτικού της ρόλου.

Όσον αφορά στο ρυθμιστικό πεδίο, προετοιμάζεται νέο νομοσχέδιο για την έρευνα, που θα κατατεθεί στη Βουλή πριν από το τέλος του χρόνου, με κύριο στόχο να μεγιστοποιηθούν οι δυνατότητες συνέργειας, στη βάση υφιστάμενων και νέων υποδομών. Οι αρχές που οδηγούν την πολιτική του Υπουργείου είναι η διαφάνεια και η αριστεία.

Στο χρηματοδοτικό πεδίο, πέρα από την έμμεση χρηματοδότηση από ιδιωτικούς πόρους, υπάρχει και η άμεση χρηματοδότηση της έρευνας, της υποδομής ή του ερευνητικού φορέα από την Πολιτεία. Το σύνολο του τακτικού προϋπολογισμού των ερευνητικών κέντρων που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία είναι 90 εκατ. ευρώ τον χρόνο και από το Ε.Σ.Π.Α. διατίθενται περίπου 1,5 δις ευρώ. Όσον αφορά στο τι επιλέγει η Πολιτεία να χρηματοδοτήσει, πρέπει να δούμε ποιες είναι οι προτεραιότητες που ταιριάζουν στο αναπτυξιακό πρότυπο της Χώρας και ποιες είναι οι προτεραιότητες που απαντούν στις ανάγκες της κοινωνίας και του παραγωγικού τομέα. Όσον αφορά στο ποιος θα χρηματοδοτηθεί, θα πρέπει η Πολιτεία να συνδέσει τη χρηματοδότηση με το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Όσον αφορά, δε, στη χρηματοδότηση των ερευνητικών έργων -όχι στη θεσμική χρηματοδότηση- η Πολιτεία καλείται να βρει τη χρυσή τομή ανάμεσα σε πάρα πολύ στοχευμένη χρηματοδότηση, με προτεραιότητες, εκεί, δηλαδή, που θέλουμε να υπάρχει σύντομα συγκεκριμένο όφελος για την ελληνική οικονομία, και την ελληνική κοινωνία, από τη μια μεριά στην έρευνα που προσπαθεί να βρει απαντήσεις σε ερωτήματα που δεν τους έχει θέσει κάποιος εκ των προτέρων. Η χρυσή τομή ανάμεσα στα δύο είναι εφικτή, υπό την προϋπόθεση της αριστείας.

Ο κ. Παναγιώτης Βάρδας, Καθηγητής Καρδιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης τόνισε την ανάγκη υποστήριξης των ερευνητών από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Κοινός τόπος στις τοποθετήσεις των συμμετεχόντων Βουλευτών στην Επιτροπή ήταν ότι η έρευνα και η τεχνολογία στον τομέα της ιατρικής και της φαρμακολογίας είναι εργαλείο ανάπτυξης, ιδιαίτερα σήμερα στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες για τη Χώρα.

Ο ρόλος της Επιτροπής είναι να ενημερωθεί και να ενημερώσει την κοινωνία για τα επιστημονικά επιτεύγματα που συντελούνται στον τομέα αυτό, αλλά και να ενεργοποιήσει την Πολιτεία, ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο τα διαθέσιμα από την Πολιτεία κονδύλια και να κινητοποιηθεί ο ιδιωτικός τομέας σε αυτή την προσπάθεια, που από ορισμένους χαρακτηρίστηκε εθνική.

Επισημάνθηκε, επίσης, η ανάγκη κατεύθυνσης της έρευνας σε συγκεκριμένα πεδία και η ανάγκη πλαισίου που να ευνοεί τη συνέργεια δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η ανάγκη άμεσης ενίσχυσης του Ε.Ο.Φ. και η ανάγκη επανακαθορισμού των δομών των ερευνητικών κέντρων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η επιστημονική κοινότητα της Χώρας έχει την τεχνογνωσία και το ανθρώπινο δυναμικό, για να πρωτοπορήσει, να οδηγήσει τη Χώρα ψηλά, να ανοίξει νέους δρόμους ανάπτυξης. Τα επιτεύγματα στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής έρευνας και τεχνολογίας είναι σημαντικά, αλλά, για να έχουμε από αποτέλεσμα στην ανάπτυξη της Χώρας, χρειάζεται συλλογική, συντονισμένη και συνδυασμένη δραστηριότητα. Χρειάζεται η απαραίτητη χρηματοδότηση να λειτουργεί πολλαπλασιαστικά, χρειάζεται μακροπρόθεσμος και μεσοπρόθεσμος σχεδιασμός, πλάνα με μετρήσιμους στόχους δεκαετίας και τριετίας.

Επείγει να θεσμοθετηθεί άμεσα το νέο νομοθετικό πλαίσιο, συ-

νολικά, για την έρευνα, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του Υπουργείου Παιδείας, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις που ακούστηκαν στην Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας, για καλύτερο συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων και ιδρυμάτων, ουσιαστική αξιολόγηση των ερευνητικών κέντρων.

Πρέπει, τέλος, να κινηθεί η Πολιτεία, θεσμικά, ώστε να δώσει ώθηση στις ιδιωτικές επενδύσεις από την εγχώρια φαρμακοβιομηχανία για την ιατροφαρμακευτική έρευνα, να στηρίξει τη συνέργεια μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Οι Εισηγήσεις έγιναν δεκτές, κατά πλειοψηφία, και συναπαρτίζουν την Έκθεση της Επιτροπής, η οποία υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΗΛΙΑΣ ΠΟΛΑΤΙΔΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

**ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΓΙΟΥΜΑΤΖΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΟΥΣΣΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΙΧΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΤΖΕΛΕΠΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΤΟΛΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΤΣΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΦΑΡΜΑΚΗ-ΓΚΕΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ**

**ΧΑΝΤΑΒΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΔΑΒΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΟΛΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΛΕΓΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΠΕΚΙΡΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΚΡΙΤΣΩΤΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ**

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συνεστήθη με την υπ' αριθμ. 12652/9082 από 4 Νοεμβρίου 2009 απόφαση της Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή συγκροτείται από 13 Μέλη και αποτελέστηκε από τους Βουλευτές, Παναγιώτη Αντωνικόπουλο, Σάββα Εμινίδη, Παναγιώτα (Πέμη) Ζούνη, Αθανασία (Σούλα) Μερεντίτη, Βασίλειο Οικονόμου, Ελένη Τσιαούση, Βασιλική Τσόνουλου - Βυλλιώτη, Μαρία Κόλλια - Τσαρουχά, Έλενα Ράπτη, Ευγενία Τσουμάνη - Σπέντζα, Ιωάννη Γκιόκα, Ουρανία Παπανδρέου - Παπαδάκη και Ηρώ Διώτη.

Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 10 Νοεμβρίου 2010, ο κ. Βασίλειος Οικονόμου. Το αξίωμα του Α' Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε η κυρία Μαρία Κόλλια - Τσαρουχά, του Β' Αντιπροέδρου ο κ. Ιωάννης Γκιόκας και του Γραμματέα η κυρία Ουρανία Παπανδρέου - Παπαδάκη.

Μετά την αντικατάσταση του Προέδρου της Επιτροπής, κ. Βασιλείου Οικονόμου, από τον Βουλευτή, κ. Παναγιώτη Κουρουμπλή, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 8346/5598 από 9 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, νέος Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 15 Ιουνίου 2010, ο κ. Παναγιώτης Αντωνικόπουλος.

Αντικείμενο της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής, είναι «η μελέτη, έρευνα και εισήγηση προτάσεων, με σκοπό την προώθηση στην εκπαίδευση στην οικογένεια και στους άλλους κοινωνικούς θεσμούς, καθώς και την κατοχύρωση και εφαρμογή από την διοίκηση της αρχής της ισότητας των φύλων και ιδίως σε θέματα απασχόλησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατ' εφαρμογή των άρθρων 4 παρ. 2 και 116 παρ. 2 του Συντάγματος».

Ειδικότερα, η παράγραφος 2 του άρθρου 4 ορίζει ότι «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Η παρ. 2 του άρθρου 116 παρέχει ρητό συνταγματικό θεμέλιο για τη λήψη από το νομοθέτη μέτρων θετικής δράσης και αποβλέπει στη συνολική εξισορρόπηση των πραγμάτων και την αποκατάσταση, σε γενικότερο επίπεδο, της ισότητας των δύο φύλων. Με τη διάταξη αυτή επιλύονται ερμηνευτικά προβλήματα και αποσαφηνίζεται ότι: «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Η Επιτροπή πραγματοποίησε 17 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 33 ωρών, περίπου, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Υπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι Φορέων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ
ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εκλογή Προεδρείου.

2. Συνεδρίαση της 19ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός του έργου της Επιτροπής.

3. Συνεδρίαση της 25ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση σε αναφορά με τη «Διεθνή Ημέρα για την πάταξη της βίας κατά των γυναικών».

Την Επιτροπή ενημέρωσαν η Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων, κυρία Μαρία Στρατηγάκη και οι Πρόεδροι α) της Ένωσης Γυναικών Ελλάδας (Ε.Γ.Ε.), κυρία Τιτίνα Πανταζή, β) της Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδας (Ο.Γ.Ε.), κυρία Καλλιόπη Μπουντούρογλου, γ) του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, κυρία Σούλα Παναρέτου, δ) της Παναθηναϊκής Οργάνωσης Γυναικών, κυρία Αγγέλα Φραντζεσκάκη και ε) του Πολιτικού Συνδέσμου Γυναικών, κυρία Έφη Μπέκου, καθώς και οι εκπρόσωποι α) της Αδέσμευτης Κίνησης Γυναικών, κυρία Σταματίνα Καλουδάκη και β) της Διεθνούς Εταιρείας Στήριξης της Οικογένειας "Φροντίδα", κυρία Ειρήνη Δορκοφίκη.

4. Συνεδρίαση της 2ας Δεκεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συμπληρωματικές προτάσεις και παρατηρήσεις ως προς το πλαίσιο των εργασιών της Επιτροπής και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα.

5. Συνεδρίαση της 9ης Δεκεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Νεανική Παραβατικότητα.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γιώργος Δημήτριντας, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Δημήτριος Γαλάτουλας και Αντωνία Ανδρεάκου, εκπρόσωποι της Ελληνικής Αστυνομίας - Αστυνομικοί Διευθυντές, Κατερίνα Πούτου, εκπρόσωπος του Δ.Σ. της Μ.Κ.Ο. "ΑΡΣΙΣ Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων", Δανιήλ Εσδράς, Αρχηγός της Αποστολής της Ελλάδας του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, Αντώνης Αραβαντινός, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδος - Αρχιφύλακας Φυλακών Ανηλίκων Αυλώνα, Σπυρίδων Καρακίτσος, Γραμματέας της Ομοσπονδίας Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδος, Γιάννης Πανούσης, Εγκληματολόγος - Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών και Άρτεμις Τζιτζικά, Υπεύθυνη Εφηβιατρικού Τμήματος στο Παιδιατρικό Νοσοκομείο "Αγλαΐα Κυριακού".

6. Συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

2010 - Έτος κατά της Φτώχειας.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Ανδρέας Λοβέρδος, Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Σπύρος Παπασπύρος, Πρόεδρος της Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.), Χρήστος Πολυζωγόπουλος, Πρόεδρος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (Ο.Κ.Ε.), Μαρία Παναγιωτοπούλου - Κασσιώτου, τέως Ευρωβουλευτής της Νέας Δημοκρατίας, Κατερίνα Πούτου, εκπρόσωπος της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης "ΑΡΣΙΣ" - Αντιπρόεδρος του Ελληνικού Δικτύου για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και Γιώτα Αρβανίτη, Γενική Γραμματέας του Δ.Σ. του «Ελληνικού Δικτύου για την Καταπολέμηση της Φτώχειας».

7. Συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Κωνσταντίνα Κούνεβα: Το σκληρό πρόσωπο της ελληνικής πραγματικότητας.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, κ. Μιχάλης Χρυσοχοΐδης, ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, κ. Γεώργιος Κουτρουμάνης, καθώς και οι κ.κ. Γιάννης Παναγόπουλος, Πρόεδρος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), Σταύρος Θεοδωράκης, Δημοσιογράφος, Βασιλική Τσούνη, Αντιπρόεδρος της Παναττικής Ένωσης Καθαριστριών και Οικιακού Προσωπικού (Π.Ε.Κ.Ο.Π.), Μαρία Λιάπη, Άννα Βουγιούκα και Lauretta Macauley, Εκπρόσωποι του

Δικτύου Ενίσχυσης και Στήριξης Μεταναστριών (ΔΕΣ Με).

8. Συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός του έργου της Επιτροπής.

9. Συνεδρίαση της 4ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συμπεράσματα της Επιτροπής για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.

10. Συνεδρίαση της 18ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενδοοικογενειακή βία: Να μη γίνουν τα παιδιά - θύματα της βίας οι αυριανοί θύτες. Πολιτικές για την προστασία των παιδιών, την πρόληψη και τη θεραπεία του κοινωνικού αυτού φαινομένου.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο Υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη, κ. Σπυρίδων Βούγιας, καθώς και οι κ.κ. Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού), Κώστας Γιαννόπουλος, Πρόεδρος του Οργανισμού "Το Χαμόγελο του Παιδιού", Ιωάννης Παπαρηγόπουλος, Δικηγόρος - Πρόεδρος του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη Γονεϊκή Ισότητα (ΓΟΝ.ΙΣ.), Ευθυμία (Μίκα) Ιωαννίδου και Χρυσή Σφανδού - Κυμινού, μέλη της Τριμελούς Συντονιστικής Επιτροπής της Ελληνικής Αντιπροσωπείας του Ευρωπαϊκού Lobby Γυναικών και Αθανάσιος Ντιναπόγιας, Ψυχολόγος - Εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού. Επίσης, στη συνεδρίαση παρέστη και ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης, κ. Γρηγόριος Τασούλας.

11. Συνεδρίαση της 15ης Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενδοοικογενειακή βία: Μια παράμετρος επίδρασης στην παραβατική συμπεριφορά της νεολαίας.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ. Γιάννος Λιβανός, Γενικός Γραμματέας Νέας Γενιάς, Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού), Νέστορας Κουράκης, Καθηγητής Εγκληματολογίας και Σωφρονιστικής του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Χαρά Γροσδάνη, Υπεύθυνη της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού» και Ασπασία Παπαρηγορίου, Δικηγόρος - Νομική Σύμβουλος του Οργανισμού "Το Χαμόγελο του Παιδιού".

12. Συνεδρίαση της 22ας Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Κοινωνική ενσωμάτωση ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (Ρομά) - Γυναίκα Ρομ.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ. Αντρέας Τάκης, Γενικός Γραμματέας Μεταναστευτικής Πολιτικής, Μαρία Στρατηγάκη, Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων, Βασίλειος Καρύδης, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), Μιχάλης Ταμήλος, Δήμαρχος Τρικκαίων και Πρόεδρος του Δικτύου Πόλεων με Ρομ, Φωτεινή Γιαννοπούλου, Δήμαρχος Ζεφυρίου, Γεώργιος Καπλάνης, Δήμαρχος Αγ. Βαρβάρας, Λάμπρος Μίχος, Βουλευτής - πρώην Δήμαρχος Αγίας Βαρβάρας, Βασίλειος Δημητρίου, Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ελλήνων Ρομ, Ευθύμιος Δημητρίου, Γενικός Γραμματέας της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ελλήνων Ρομ, Μαρίνος Λιακόπουλος, Σπυρίδων Κίτσας και Αναστάσιος Καββαθάς, Πρόεδρος, Αναπληρωτής Πρόεδρος και Γενικός Γραμματέας της Πανελλήνιας Ένωσης Ελλήνων Ρομ, αντίστοιχα, Βασίλειος Παϊτέρης, Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Τσιγγάνων, μέλος της Επιτροπής για την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων και Πρόεδρος της Γενικής Ομοσπονδίας Ευπαθών Ομάδων, Αντώνης Τσακίρης, Αντιπρόεδρος της

Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Ελλήνων Τσιγγάνων (ΠΟΣΕΡ), Ιωάννης Πήλιουρης, Εκπρόσωπος της Διεθνούς Αμνηστίας, Αλεξία Τσούνη, Εκπρόσωπος του European Youth Forum, Κυριάκος Κατσαδώρας, Πρόεδρος της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «ΚΛΙΜΑΚΑ» και Νίκος Χαλιόπουλος, Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Αστέγων και Απόρων Ελλήνων Αθιγγάνων.

13. Συνεδρίαση της 5ης Μαΐου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συμπεράσματα της Επιτροπής, σχετικά με το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας.

14. Συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εκλογή Προέδρου της Επιτροπής.

15. Συνεδρίαση της 23ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Αποτίμηση του έργου της Επιτροπής και συζήτηση, σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης.

16. Συνεδρίαση της 29ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Βουλή των Εφήβων: Το ιστορικό της λειτουργίας του θεσμού και οι προοπτικές του.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν ο Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Καθηγητής, κ. Ευάγγελος Χρυσός, καθώς και τα μέλη της Επιτροπής του Προγράμματος «Βουλή των Εφήβων», κ.κ. Δημήτριος Γέμελος, Δημοσιογράφος, Σοφία Μώραλη, Εκπαιδευτικός - Ηθοποιός και Ρίτσα Φράγκου - Κικίλια, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου.

17. Συνεδρίαση της 13ης Ιουλίου 2010

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

1) Κατάθεση της Έκθεσης της Υποεπιτροπής για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία.

2) Έγκριση των Εισηγήσεων που θα συμπεριληφθούν στην Έκθεση της Επιτροπής.

III. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

A. «ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

A. ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η ιστορία του θεσμού της Βουλής των Εφήβων ξεκίνησε το 1995, με πρωτοβουλία του τότε Προέδρου της Βουλής, κ. Απόστολου Κακλαμάνη. Εμπνευστής μιας πρωτοποριακής ιδέας, η οποία στην πορεία θα γνώριζε μεγάλη απήχηση και συμμετοχή από την πλευρά της νεολαίας μας, συμμετοχή που ολοένα συνηχώς και αυξάνεται, άνοιξε για πρώτη φορά - ας μου επιτραπεί η έκφραση - τις πόρτες του 'Ναού της Δημοκρατίας' στο νέο αίμα και στις φρέσκες ιδέες αυτού του τόπου.

Συναισθανόμενος την αναγκαιότητα ύπαρξης εντός του Κοινοβουλίου εκείνου του ζωτικού χώρου, όπου χρειαζόταν η φωνή των εφήβων μας, προκειμένου να εξυψωθεί, να αποκτήσει το δικό της βήμα λόγου και τη δυνατότητα να εκφράσει με άλλη δυναμική και σθένος τους προβληματισμούς, τις προτάσεις, τα επιχειρήματα και τις λύσεις για καίρια ζητήματα της εποχής μας, αλλά το κυριότερο να εισακουσθεί και να συνδιαλλαγεί με τους επίσημους φορείς της εξουσίας, συνέβαλλε καθοριστικά στην υλοποίηση αυτού του θεσμού για τους νέους, εγκαινιάζοντας έτσι παράλληλα και μια νέα σελίδα στην ιστορία και λειτουργία του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Ο ίδιος, μάλιστα, έδωσε στο θεσμό τον εξής απλό και περιεκτικό ορισμό: «Η 'Βουλή των Εφήβων' είναι άσκηση Δημοκρατίας» μία φράση η οποία - αν και θα αναλυθεί παρακάτω - δείχνει επακριβώς το ρόλο και το έργο που επιτελεί αυτός ο θεσμός.

Αξίζει, βέβαια, να αναφερθεί ότι ως προς το χαρακτήρα του θεσμού της «Βουλής των Εφήβων» το στίγμα έδωσε ο αείμνηστος συγγραφέας Αντώνης Σαμαράκης, που ήταν ο πρώτος Πρόεδρος της αρμόδιας Επιτροπής της «Βουλής των Εφήβων», υιοθετώντας για το θεσμό την κραυγή για ελεύθερη έκφραση των νέων το Μάη του 1968: «Απαγορεύεται το απαγορεύεται».

Η ιδέα έγινε πραγματικότητα και το 1996 συνήλθε πανηγυρικά η Α' Σύνοδος της «Βουλής των Εφήβων». Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Βουλής των Ελλήνων, το οποίο πραγματοποιείται σε ετήσια βάση, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Παιδείας Ελλάδας και Κύπρου και το οποίο διατηρεί τον εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό του χαρακτήρα μέχρι και σήμερα. Ως αρμόδιος διοργανωτής και φορέας υλοποίησης αυτού του εγχειρήματος, ορίστηκε Ειδική Επιτροπή το 1995, με Πρόεδρο τον αγαπητό στη νεολαία μας συγγραφέα Αντώνη Σαμαράκη, που, έπειτα από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της Βουλής, ασχολήθηκε με το έργο μελέτης των όρων και των δυνατοτήτων οργάνωσης και εκτέλεσης ενός τέτοιου εγχειρήματος.

Όπως τότε, έτσι και σήμερα, κύριο μέλημα της Επιτροπής αυτής, πέραν από τους σημαντικούς επιμέρους στόχους και ενέργειες που τέθηκαν για την οργάνωση και εκτέλεση αυτού του προγράμματος στην πράξη, αποτελούσε και αποτελεί η πλήρωση, ιδιαίτερα, του βαθύτερου και ουσιαστικότερου σκοπού του. Ο σκοπός στον οποίο υπακούει και παραμένει προσηλωμένη η λειτουργία του μετουσιώνεται στην εξής αρχή: «Συμμετοχή στα Κοινά», των μετεχόντων και μη στο πρόγραμμα, αρχή η οποία αποτελεί την κορυφαία τελική αξία του όλου εγχειρήματος - από τότε μέχρι σήμερα - και συνάμα το πιο αντιπροσωπευτικό μήνυμα προς τους νέους και την κοινωνία.

B. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

1. Εκτέλεση

2. Φύση - Αντικείμενο - Σκοπός του Προγράμματος

3. Συνεδρίαση Εφήβων Βουλευτών σε Σύνοψη Ολομέλειας και Επιτροπών

Ο ίδιος ο σκοπός, ο οποίος θα αναλυθεί διεξοδικά παρακάτω και οι παράμετροι του, καταδεικνύει τη σπουδαιότητα του έργου, που παράγεται. Ως εκ τούτου, οι ενέργειες που λαμβάνουν χώρα για την υλοποίηση του θεσμού απορρέουν και διασφαλίζουν τις αρχές της δημοκρατίας, της ίσης και ενεργού συμμετοχής στα κοινά και φυσικά της αξιοκρατίας, αρχές που προασπίζει και προάγει ο θεσμός, σε όλα τα στάδια πραγμάτωσής του.

Γι' αυτό, άλλωστε, στα πλαίσια της αξιοκρατικής συμμετοχής δημοκρατίας, καλούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα οι μαθητές όλων των τάξεων των Λυκείων (Α', Β', Γ' & Δ' για τα εσπερινά), όλων των τύπων (δημόσια, ιδιωτικά, ημερήσια, ειδικά, εκκλησιαστικά), οι μαθητές του Α' και Β' κύκλου όλων των τύπων (δημόσιων, ημερήσιων, απογευματινών, εσπερινών) των Τ.Ε.Ε. της Χώρας, οι μαθητές των αντίστοιχων τάξεων των Ελληνικών Λυκείων της Αλλοδαπής και, τέλος, οι μαθητές της Α' και Β' τάξης των Λυκείων και των Τεχνικών Σχολών της Κύπρου, με τη μόνη

προϋπόθεση ότι δεν έχουν συμπληρώσει το 20ο έτος της ηλικίας τους.

Να αναφερθεί, δε, ότι με την πάροδο των χρόνων ο θεσμός σταδιακά εξελίχθηκε, μέχρις ότου να συμπεριλάβει τους μαθητές και τους τύπους των σχολείων που προαναφέρθηκαν. Έτσι, από τη Γ' Σύνοδο και μετά (1998), η Επιτροπή αποφάσισε την κατάδειξη αυτής της συμμετοχής, μέσα από παραδείγματα προσωπικής - βιωματικής εμπλοκής των ίδιων των εφήβων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που επιστημαίνουν. Το Πρόγραμμα αυτό, αρχικά, απευθυνόταν στους μαθητές της Β' τάξης όλων των τύπων των Γενικών Λυκείων και των Τεχνικών Επαγγελματικών Λυκείων της χώρας. Τη δεύτερη χρονιά εφαρμογής του, η Επιτροπή αποφάσισε να απευθυνθεί και στους μαθητές της αντίστοιχης τάξης των Ελληνικών Λυκείων της Αλλοδαπής και στους μαθητές της Β' τάξης των Λυκείων και των Τεχνικών Σχολών της Κύπρου. Το 1999 (Δ' Σύνοδος) η εφαρμογή του Προγράμματος επεκτάθηκε και στους μαθητές της Α' τάξης των Ενιαίων Λυκείων και της αντίστοιχης τάξης των Τεχνικών και Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.), επειδή κατά την εκτίμηση της Επιτροπής υπήρχαν οι προϋποθέσεις για την επιτυχία ενός τέτοιου εγχειρήματος. Το 2002 η Επιτροπή περιέλαβε στο σχεδιασμό της και τα Τ.Ε.Ε. του Ο.Α.Ε.Δ., ενώ το 2003 και τους μαθητές της Γ' τάξης των Λυκείων και τους μαθητές του Β' κύκλου των Τ.Ε.Ε., καλύπτοντας, έτσι, το σύνολο των εφήβων, που μετέχουν στην οργανωμένη σχολική εκπαίδευση. Στους προσεχείς σχεδιασμούς της Επιτροπής ανήκει και η αναζήτηση τρόπων συμμετοχής και των εφήβων, που δεν συμπεριλαμβάνονται στις παραπάνω κατηγορίες.

Οι παραπάνω αρχές διατρέχουν όλα τα προπαρασκευαστικά στάδια του έργου της Επιτροπής, δηλαδή:

1. τη φάση εκτέλεσης του προγράμματος
2. τη φύση, το αντικείμενο και το σκοπό του προγράμματος
3. Συνεδρίαση Εφήβων Βουλευτών σε σύνοψη Ολομέλειας και Επιτροπών.

1. Εκτέλεση του Προγράμματος

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του Προγράμματος

1. Ορισμός Καθηγητών - Συνδέσμων
2. Οργάνωση «σεμιναρίων», με σκοπό την εξειδικευμένη ενημέρωση των Καθηγητών - Συνδέσμων.
3. Αποστολή των ειδικών τετραδίων στους μαθητές, για να γράψουν τις εργασίες τους, μαζί με ενημερωτικό υλικό για τους Καθηγητές - Συνδέσμους.
4. Οργάνωση του Κέντρου Αξιολόγησης.
5. Παράδοση των εργασιών των μαθητών στο Διευθυντή του Σχολείου και αποστολή τους στο Κέντρο Αξιολόγησης.
6. Αξιολόγηση των εργασιών.
7. Επιλογή των Εφήβων Βουλευτών.
8. Σύνοψη των κειμένων (των εργασιών όλων των μαθητών που θα πάρουν μέρος στο Πρόγραμμα).
9. Σύγκληση της «Βουλής των Εφήβων» κατά Επιτροπή και στην Ολομέλεια.

Οι Έφηβοι Βουλευτές προσκαλούνται στο Κοινοβούλιο και συζητούν, κατά Επιτροπή της Βουλής και στην Ολομέλεια, τη «Σύνοψη των προτάσεων» όλων των μαθητών, που πήραν μέρος στο Πρόγραμμα.

Εδώ αξίζει να σταθούμε και να επιστημονοποιήσουμε ορισμένα εξ αυτών, αρχίζοντας από τον τρόπο αξιολόγησης και την επιλογή των μαθητών - υποψήφιων Εφήβων Βουλευτών.

Με βάση τα βιώματα, τις εμπειρίες τους, τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες τους, οι σχολικοί έφηβοι που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη «Βουλή Εφήβων» καταθέτουν τη δική τους προσωπική πρόταση, μέσα από μία γραπτή εργασία, της οποίας το θέμα και τον τρόπο διαπραγμάτευσης επιλέγουν οι ίδιοι, απολύτως ελεύθερα. Έμφαση πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι η γραπτή εργασία, την οποία καλείται να παραδώσει ο/η ενδιαφερόμενος/η μαθητής/τρια, πρέπει να αντιμετωπιστεί από τον ίδιο, όχι ως μια απλή έκθεση ιδεών, αλλά ως ένα «ερευνητικό δοκίμιο», με τεκμηριωμένη τοποθέτηση πάνω σε θέματα, που άπτο-

νται ζητημάτων ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος. Έτσι, κάθε έφηβος καλείται, μέσω του δοκιμίου του:

1ον. Να διαπιστώσει, συνοπτικά, τι βλέπει να συμβαίνει σήμερα στον κόσμο, σύμφωνα με τον τρόπο που βιώνει και αντιλαμβάνεται τη γενικότερη κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα, στην πατρίδα του και αλλού,

2ον. Κρίνει, προβαίνει σε προσωπικές εκτιμήσεις, αξιολογεί γεγονότα, καταστάσεις και επιλογές,

3ον. Φαντάζεται το μέλλον, οραματίζεται το αύριο, ονειρεύεται ένα καλύτερο κόσμο,

4ον. Προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την οικοδόμηση της κοινωνίας του μέλλοντος, στο πλαίσιο μιας καθολικής αρμονίας στις σχέσεις ανθρώπου - φύσης - κόσμου, όπου η Δημοκρατία είναι ενεργός καθημερινή πραγματικότητα και ο παραγόμενος πολιτισμός αντάξιός του ανθρώπου.

Είναι κοινή διαπίστωση, λοιπόν, ότι το Πρόγραμμα απευθύνεται στο επίπεδο εκείνο ηλικίας και εκπαίδευσης του προσώπου, κατά το οποίο ολοκληρώνεται η προσωπικότητα του ανθρώπου, ως υπεύθυνου και ενεργού μέλους της οργανωμένης σε πολιτική κοινότητα κοινωνίας. Έτσι, ο έφηβος, ήδη από την αρχή, από το πρώτο δοκιμαστικό στάδιο συμμετοχής του στο θεσμό, επιδιώκεται να αντιμετωπίζεται (κι έτσι αξιολογείται η εργασία του), όχι μόνο ως μαθητής, αλλά ως ένας έφηβος κοινωνικά ενημερωμένος, με γόνιμους προβληματισμούς, που έχει δυνατότητα κριτικής σκέψης και προσωπικής εκτίμησης γεγονότων και που δύναται να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα - λύσεις επί των θεμάτων που τον απασχολούν. Εν ολίγοις, αντιμετωπίζεται ως ενεργός, ώριμος και υπεύθυνος πολίτης. Επιπλέον, μέσα από αυτήν τη γραπτή δοκιμασία και τη μεθοδολογία που ακολουθείται, οι μαθητές αποκτούν μια πρώτη εμπειρία μύησης στην πολιτική σκέψη και πολιτικό λόγο, με την ευρεία και στενή έννοια του όρου, γνωρίσματα, δηλαδή, που πρέπει να φέρει ένας υπεύθυνος συνειδητοποιημένος πολίτης.

Το επόμενο στάδιο αφορά στη διόρθωση των γραπτών κειμένων από έμπειρους καθηγητές, η οποία πραγματοποιείται σε συνθήκες γενικών εξετάσεων (με κλειστά τα ονόματα των υποψηφίων), έως ότου περατωθεί η αξιολόγησή τους, προκειμένου, έτσι, να διασφαλιστεί το αδιάβλητο και η εγκυρότητα των διαδικασιών και του θεσμού.

Στην πορεία, τα γραπτά που κρίνονται επαρκή στις απαιτήσεις του Προγράμματος και περνούν τη διαδικασία κληρώνονται - κλειστά ακόμη - ηλεκτρονικά, με τρόπο αδιάβλητο και αντικειμενικό. Βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και της ηλεκτρονικής κλήρωσης, επιλέγονται οι 350 επιτυχόντες Βουλευτές, εκ των οποίων οι 300 (8 Έφηβοι Βουλευτές Επικρατείας και 252 από τις εκλογικές περιφέρειες) προέρχονται από τον ελλαδικό χώρο, με τους αναπληρωματικούς τους, 25 από την Κύπρο και 25 από τον Απόδημο Ελληνισμό.

Σημαντικό κρίνεται να πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά τη διάρκεια της διόρθωσης των εργασιών, όλες οι επισημάνσεις και οι προτάσεις όλων των μαθητών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα καταγράφονται και κατηγοριοποιούνται. Το τελικό αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι η «Σύνθεση Κειμένων», η οποία συνιστά τη βάση των συζητήσεων των Έφηβων Βουλευτών. Έτσι, καμία πρόταση δεν πάει χαμένη.

Το καταληκτικό στάδιο των διαδικασιών του Προγράμματος περιλαμβάνει τη συνέλευση της «Βουλής των Εφήβων» σε Ολομέλεια. Η αλυσιδωτή αυτή διαδικασία αξιολογήσεων συνιστά, πράγματι, ένα μάθημα αξιοκρατικής δημοκρατίας και αποτελεί μοναδική εμπειρία για τους 350 Έφηβους Βουλευτές, που, επί τετραήμερο, συνεδριάζουν στη Βουλή των Εφήβων, σε Ολομέλεια, υπό την Προεδρία του Προέδρου της Βουλής και σε Επιτροπές υπό την Προεδρεία Βουλευτών, Προέδρων αντίστοιχων Επιτροπών του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

2. Φύση, Αντικείμενο και Σκοπός του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων» είναι ένα Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα, ένα Πρόγραμμα άσκησης του πολίτη στην πολιτική σκέψη και στον πολιτικό λόγο της δημοκρατίας. Ήδη, ο τίτλος εκφράζει το συμβολισμό που οδηγεί στο νόημα και στο στόχο

του Προγράμματος. Κλειδί του συμβολισμού, ο όρος «Βουλή». Η Βουλή, στη δημοκρατία, είναι το Σώμα αντιπροσώπων του Λαού ενός κράτους που μετουσιώνει τη θέληση του Λαού σε πολιτικό λόγο και πολιτική πράξη.

Προτού αναπτυχθούν οι παραπάνω έννοιες, να αναφερθεί ότι ο θεσμός αυτός δεν στοχεύει μόνο στη μετάδοση του πολιτικού τρόπου σκέψης και λόγου, αλλά αποσκοπεί στην εκπλήρωση ενός άλλου υπέρτερου σκοπού, αυτού της καλλιέργειας και ποιότητας βελτίωσης του ατόμου ως πολίτη. Στα πλαίσια, λοιπόν, του Προγράμματος και του παιδευτικού του ρόλου, προωθείται η ευγενής άμιλλα, ευνοείται η ανταλλαγή συναισθημάτων και εμπειριών. Αυτή η διαδικασία «αλληλοδιάδρασης», σε συνδυασμό με την άσκηση του πολιτικού λόγου (επικοινωνιακός λόγος - αντίλογος), ευνοεί αφενός την εξαγωγή γόνιμων συμπερασμάτων, αφετέρου δε - και το σπουδαιότερο - εξυψώνει το πνεύμα και την καλλιέργεια του νου (συναισθήματα) του νέου. Η εμπειρία αυτή που προσφέρεται μέσω του Προγράμματος, αναμφισβήτητα, είναι ζωτικά αναγκαία για κάθε έφηβο, προκειμένου να συνειδητοποιήσει, να ελέγξει και να ερμηνεύσει τον κόσμο. Μέσα από αυτήν την εμπειρία, τόσο μέσα από το πρίσμα της συλλογικής βάσης, από την οποία εξετάζονται και επιλύονται τα υπό συζήτηση θέματα, όσο και μέσα από το συλλογικό, πολιτικό χαρακτήρα των θεμάτων, ο νέος διαπλάθει την προσωπικότητα του ενεργού και υπεύθυνου πολίτη. Ενός πολίτη ο οποίος μεινεί στα κοινά και που, ως τέτοιος, σκέπτεται και πράττει «πολιτικά», υιοθετώντας ως πρωταρχική αξία και στάση ζωής την αρχή «συμμετοχή στα κοινά» και τη συνειδητή ένταξή του στις πολιτικές και κοινωνικές λειτουργίες.

Η αρχή αυτή, η οποία στο εν λόγω Πρόγραμμα στοχεύει στην κοινωνικοποίηση των εφήβων σε ό,τι αφορά την πολιτική, προϋποθέτει τη μύησή τους στις αξίες, τους κανόνες και τις πρακτικές της Δημοκρατίας.

Το Πρόγραμμα «Βουλή των Ελλήνων» να μην πραγματεύεται ως αντικείμενο την άσκηση στον πολιτικό λόγο της Βουλής, ωστόσο δεν έχει στόχο να προετοιμάσει τον έφηβο για Βουλευτή, αλλά για πολίτη. Η επιδίωξη απόκτησης της ιδιότητας του Βουλευτή και γενικά της πολιτικής σταδιοδρομίας ανήκει στην ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας κάθε προσώπου. Η ιδιότητα, όμως, του πολίτη αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση κάθε υπεύθυνου μέλους μιας οργανωμένης σε κράτος κοινωνίας, πολύ δε περισσότερο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός δημοκρατικού κράτους. Αλλά και για να ασχοληθεί κανείς με την πολιτική και γενικώς με τα κοινά, πρέπει, πρώτα από όλα, να είναι συνειδητός και υπεύθυνος πολίτης, να έχει, δηλαδή, πλήρη γνώση και συνείδηση του ρόλου του και της αποστολής του. Να διακατέχεται και να κινείται από το πνεύμα της «αποστολικότητας». Να έχει συνειδητοποιήσει, δηλαδή, την κοινωνική του αποστολή να συμβάλει στην ανάπτυξη της κοινωνίας. Κάθε πολίτης, για να γίνει αντάξιός της αποστολής του, πρέπει να μάθει να σκέπτεται πολιτικά και να κατανοεί τον πολιτικό λόγο. Ο ρόλος του πολίτη, ως βασικού «κυττάρου» της πολιτικής δημοκρατίας, είναι πολιτικός και - μόνος του - πολύ σημαντικός. Αποτελεί το ύψιστο λειτουργήμα μέλους μιας κοινωνίας. Και τούτο, γιατί σημαίνει ενεργό συμμετοχή στη λειτουργία της οργανωμένης σε Πολιτεία κοινωνίας και, ειδικότερα, σε δημοκρατία, η οποία αποτελεί την ανώτατη βαθμίδα οργάνωσης μιας κοινωνίας και την ανώτατη βαθμίδα πολιτισμού μιας κοινωνίας. Η ιδιότητα του πολίτη στη δημοκρατία ανυψώνει τον άνθρωπο από κοινωνικό σε πολιτικό ον, από μέλος κοινωνίας σε μέλος πολιτικής κοινότητας και, συγχρόνως, σε μέλος δημοκρατικής κοινωνίας. Με την ιδιότητα του πολίτη, καθίσταται, όπως λέγεται με όρους νομικούς, μέλος συγκεκριμένου «λαού», ως του ανώτατου πολιτειακού οργάνου και ως πηγής όλων των εξουσιών του πολιτειακού οργάνου και ως πηγής όλων των εξουσιών του πολιτειακού συστήματος.

Τη βαθύτερη ποιοτική και λειτουργική σχέση, που συνδέει μεταξύ τους τον πολίτη, την πολιτική κοινότητα, την πολιτική και τον πολιτισμό, αποκαλύπτει η κοινή γλωσσική ρίζα που έχουν, στις δύο αρχαίες γλώσσες, οι οποίες γέννησαν και θεμελίωσαν τον πολιτισμό μας, οι έννοιες: πόλις, πολιτεία, πολίτης, πολιτική, πολιτισμός και : civis, civitas, civilis, civilitas, civilization. Οι έννοιες

του πολίτη και του *civis* γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν ως ιδιότητες ενεργού μέλους μιας οργανωμένης σε Πολιτεία κοινωνίας, μιας πολιτικής κοινότητας. Αυτό ίσχυε και στο στάδιο που δεν είχε γεννηθεί και αναπτυχθεί ακόμη η δημοκρατία. Ο πολίτης και ο *civis* αποτελούσαν πάντοτε οργανικά μέλη της πολιτικής κοινότητας και συμμετείχαν υπεύθυνα στη λειτουργία της είτε αυτή ήταν ελληνική «πόλις» είτε η *civitas romana*. Συνεπώς, η έννοια του πολίτη αποτέλεσε την απαρχή, το θεσμό ιστορικής καταβολής της δημοκρατίας, το πρώτο «κύτταρο», από το οποίο «βλάστησε» και εξελίχθηκε η εξουσία του «δήμου» σε «δημοκρατία».

Για όλους αυτούς τους λόγους, στόχος του Προγράμματος είναι να ασκήσει τους Έφηβους Βουλευτές στην πολιτική σκέψη και στον πολιτικό λόγο του αντιπροσώπου του λαού, για να εκπληρώσουν σωστά την αποστολή τους ως πολίτες.

Το Πρόγραμμα άσκησης στην πολιτική σκέψη και στον πολιτικό λόγο θα επιτύχει, εάν οι Καθηγητές - Σύνδεσμοι και οι υποψήφιοι Έφηβοι Βουλευτές έχουν συνεχώς στο μυαλό τους, κατά την προετοιμασία και την εκτέλεση της άσκησης: πρώτον, την όλη εικόνα οργάνωσης και λειτουργίας της Βουλής, δεύτερον, τη θέση και την αποστολή της μέσα στο ευρύτερο σύστημα αφενός των λειτουργιών που αναπτύσσονται στην κοινωνία και αφετέρου των λειτουργιών του κράτους και του πολιτεύματος. Με άλλες λέξεις, θα πρέπει δάσκαλοι και μαθητές να συνειδητοποιήσουν: α) πώς λειτουργεί το πολυσύνθετο κοινωνικό σύνολο ως δημοκρατική κοινωνία και ως πολιτική κοινότητα β) ποιά θέση έχει η Βουλή στο πολιτειακό σύστημα ως αντιπροσωπευτικό Σώμα, ως ενδιάμεσο, δηλαδή, μεταξύ κράτους και κοινωνίας όργανο και γ) πώς είναι οργανωμένη και πώς λειτουργεί η ίδια η Βουλή, ως σύνθετο πολιτειακό όργανο.

Η επιλογή των Εφήβων Βουλευτών γίνεται με κριτήρια, που απαιτεί το Σύνταγμα, η δημοκρατική αρχή και η πολιτική πράξη, για τα λειτουργήματα του Βουλευτή και του πολίτη. Η δημοκρατία και το Σύνταγμα, που αποτελεί τον καταστατικό της χάρτη, όχι μόνο δεν εξαρτούν την ιδιότητα του πολίτη και του Βουλευτή από ορισμένα ουσιαστικά προσόντα ικανοτήτων ή κοινωνικών ιδιοτήτων, αλλά και επιβάλλουν, για τα δύο αυτά λειτουργήματα, πλήρη ισότητα όλων των προσώπων που έχουν ιθαγένεια του συγκεκριμένου κράτους, ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, θρησκεία, πολιτικές ή κοσμοθεωρητικές πεποιθήσεις, ικανότητες, γνώσεις, κοινωνική θέση ή άλλες διακρίσεις. Συνεπώς, και οι Καθηγητές - Σύνδεσμοι οφείλουν να τηρήσουν αυτήν την αρχή όλων των πολιτών για την επιλογή των Εφήβων Βουλευτών. Θα πρέπει να ξεχάσουν τα κριτήρια αξιολόγησης των μαθητών, που εφαρμόζουν ως εκπαιδευτικοί στο Λύκειο. Πρέπει να θυμούνται ότι όλοι οι πολίτες είναι ίσοι, είτε είναι επιστήμονες, είτε άστεγοι, είτε ικανοί, είτε ανίκανοι στην άσκηση επαγγέλματος. Ότι κάθε πολίτης, εφόσον έχει συμπληρώσει την ηλικία που ορίζει το Σύνταγμα, δεν έχει στερηθεί των πολιτικών του δικαιωμάτων λόγω καταδίκης και έχει συνείδηση των πραττομένων, μπορεί να ασκήσει τα πολιτικά δικαιώματά του «εκλέγειν και εκλέγεσθαι». Πρέπει, επίσης, να θυμούνται ότι η ποιότητα του ανθρώπου, ως πολίτη και ως Βουλευτή, δεν εξαρτάται από τις επιστημονικές γνώσεις του. Πολλές φορές, είναι καλύτεροι και πιο υπεύθυνοι πολίτες, πρόσωπα με χαμηλή εκπαίδευση, ακόμα και αναλφάβητοι, από διακεκριμένους στην επιστήμη ή την τέχνη, όπως και Βουλευτές, με κοινές γνώσεις της καθημερινότητας μπορεί να είναι αποτελεσματικότεροι πολιτικοί από ειδικευμένους οικονομολόγους, νομικούς ή άλλους επιστήμονες.

Μετά από όσα αναπτύσσονται παραπάνω, τίθεται το ζήτημα: Με ποια κριτήρια θα επιλεγούν οι Έφηβοι Βουλευτές; Η απάντηση είναι: Με τα κριτήρια, με τα οποία αξιολογεί ο λαός τους πολιτικούς, με τα κριτήρια, δηλαδή, που αναδεικνύουν ένα Βουλευτή σε ικανό και γενικά «καλό» πολιτικό. Τα κριτήρια αυτά είναι: α) ικανότητα αναγωγής ενός προσωπικού ή κοινωνικού προβλήματος σε πολιτικό β) η ποιότητα του εκφερόμενου πολιτικού λόγου και γ) το πολιτικό ήθος.

Βέβαια, να επισημανθεί και να τονισθεί ότι το Πρόγραμμα «Βουλή των Ελλήνων» δεν αποτελεί Πρόγραμμα προσομοίωσης

στη λειτουργία της Βουλής, στο σύνολό της, ως θεσμού, ως κεντρικού οργάνου και ως συστήματος λειτουργιών του Κράτους και του πολιτεύματος, αλλά Πρόγραμμα άσκησης μόνο της πολιτικής σκέψης και του πολιτικού λόγου του Βουλευτή και, ειδικότερα, στη σύνθεση και στη συγκρότηση μορφής, καθώς και στην εκφορά του πολιτικού λόγου, που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της οργανωμένης συζήτησης στις Διαρκείς Επιτροπές και στην Ολομέλεια της Βουλής. Δεδομένου ότι στην αρμοδιότητα των Διαρκών Επιτροπών ανήκει η άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας, ο πολιτικός λόγος στον οποίο ασκούνται οι Έφηβοι Βουλευτές είναι προσανατολισμένος προς τη λειτουργία αυτή. Μπορεί, όμως, ιδίως στην Ολομέλεια, να έχει και στοιχεία κοινοβουλευτικού ελέγχου της Κυβέρνησης, όπως, άλλωστε, είθισται στην πραγματική Βουλή να ασκείται κοινοβουλευτικός έλεγχος και κατά την άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας.

3. Συνεδρίαση Εφήβων Βουλευτών σε σύνθεση Ολομέλειας και Επιτροπών

Μετά την επιλογή τους, οι Έφηβοι Βουλευτές προσκαλούνται στο Κοινοβούλιο, στα μέσα Σεπτεμβρίου, συγκροτούνται σε «Σώμα» και χωρίζονται σε έξι ισοπληθείς Επιτροπές, που αντιστοιχούν στις έξι Διαρκείς Επιτροπές του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Συζητούν, κατά Επιτροπή, τους προβληματισμούς και τις αντίστοιχες προτάσεις όλων των παιδιών που πήραν μέρος στο Πρόγραμμα. Να σημειωθεί, εδώ, ότι οι Επιτροπές, στις οποίες μετέχουν οι έφηβοι, έχουν ανάλογη ονομασία και αρμοδιότητες με τις έξι Διαρκείς Επιτροπές της Βουλής. Βάσει αυτού, κάθε Επιτροπή διεξάγει συζήτηση επί συγκεκριμένων θεμάτων, που υπάγονται στην αρμοδιότητα κάθε Επιτροπής. Τελικά, λειτουργούν σε Ολομέλεια, όπου συζητούν τις προτάσεις όλων των παιδιών που πήραν μέρος στο Πρόγραμμα, καθώς και τις προτάσεις που διατυπώθηκαν και ψηφίστηκαν στις Επιτροπές. Η Ολομέλεια, τελικά, δέχεται ή απορρίπτει τις επιμέρους προτάσεις των Εφήβων Βουλευτών. Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει 2-3 συνεδριάσεις στις Επιτροπές και μία συνεδρίαση στην Ολομέλεια, όπου η Έκθεση της κάθε Επιτροπής ψηφίζεται επί της αρχής και κατ' άρθρο, όπως στη Βουλή των Ελλήνων.

Τα Πρακτικά των έξι Επιτροπών και της Ολομέλειας της «Βουλής των Εφήβων» δημοσιεύονται και δίνονται στους Έλληνες Βουλευτές, στους Υπουργούς, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στα σχολεία, στην Εκκλησία, στον Τύπο και σε όλους όσους ενδιαφέρονται γι' αυτό. Οι εργασίες της Ολομέλειας της «Βουλής των Εφήβων» μεταδίδονται από την τηλεόραση στο κοινό (άμεση μετάδοση). Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων διευθύνει τις εργασίες της Ολομέλειας της Βουλής των Εφήβων. Οι Πρόεδροι των έξι Διαρκών Επιτροπών της Βουλής των Ελλήνων διευθύνουν τις εργασίες των αντίστοιχων Επιτροπών της «Βουλής των Εφήβων».

Από ένα τέτοιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν θα μπορούσαν να λείπουν και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, ανάλογου εκπαιδευτικού - ψυχαγωγικού χαρακτήρα. Έτσι, οι εργασίες της «Βουλής των Εφήβων» πλαισιώνονται από προγράμματα πολιτιστικών εκδηλώσεων (παραστάσεις αρχαίου δράματος, ξεναγήσεις σε αρχαιολογικούς χώρους, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις κ.λπ.).

Το γεγονός ότι η συμμετοχή των Εφήβων Βουλευτών διεξάγεται υπό συνθήκες Κανονικού Κοινοβουλίου (συνεδρίαση σε Ολομέλεια - Διαρκείς Επιτροπές) δεν πρέπει να εκληφθεί τόσο ως μια διαδικασία προσομοίωσης, διότι υπηρετεί, πρωτίστως, τον αρχικό σκοπό του Προγράμματος, δηλαδή την άσκηση της πολιτικής σκέψης, του πολιτικού λόγου και τη δυνατότητα να γνωρίσουν οι Έφηβοι Βουλευτές μας εις βάθος τη λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος.

Γ. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

Όπως προαναφέρθηκε (Α' ενότητα), τα θέματα προς συζήτηση, που προκύπτουν από τη σύνθεση των κειμένων, όλων των

μετεχόντων στο Πρόγραμμα, κατανέμονται βάσει του περιεχομένου τους στις αντίστοιχες αρμόδιες Διαρκείς Επιτροπές. Το έργο του Προγράμματος της «Βουλής των Εφήβων», κρίνοντας από τα Πρακτικά των συνεδριάσεων των Εφήβων Βουλευτών μας (στις Επιτροπές και σε Ολομέλεια), από την αρχή λειτουργίας του θεσμού, μέχρι σήμερα, εκπληρώνει, τελικά, το σκοπό του. Μέσα από μία σύντομη, γόνιμη κριτική, διαπιστώνουμε ότι, πράγματι, οι Έφηβοι Βουλευτές προσεγγίζουν με πολιτική σκέψη και παρηρησία λόγου τα θέματα που τους απασχολούν, από τη θέση ώριμου, ενεργού και υπεύθυνου πολίτη, με παράθεση ολοκληρωμένων πολιτικών προτάσεων. Συνεπώς, μόνο θετικά σχόλια θα μπορούσαν να ειπωθούν για αυτό το εγχείρημα και την προσπάθεια των νέων. Ωστόσο και για ευνόητους λόγους, η παρούσα εισήγηση δεν ενδείκνυται για λεπτομερειακή παράθεση όλων των θεμάτων, που άγγιξαν τους Εφήβους Βουλευτές μας. Ενδεχομένως, κάτι τέτοιο θα αδικούσε ορισμένους εξ αυτών, καθότι θα αναγκαζόμουν να προβώ σε επιλεκτική παρουσίαση θεμάτων. Θα αρκεστώ, λοιπόν, στη διατύπωση μόνο θετικών παρατηρήσεων και γενικών διαπιστώσεων.

Εκφράζοντας τον παλμό της εποχής μας, οι Έφηβοι Βουλευτές, με τον αυθορμητισμό και την ευρηματικότητα, που τους διακρίνει, στα δεκαέξι έτη λειτουργίας του θεσμού, έχουν θέσει μια πληθώρα θεμάτων, το εύρος των οποίων εκτείνεται σε όλα τα τρέχοντα σοβαρά κοινωνικά - για την εκάστοτε χρονική περίοδο - ζητήματα, του διεθνούς και εγχώριου κοινωνικού γίγνεσθαι.

Εντύπωση δε προκαλεί η ωριμότητα και η υπευθυνότητα, που επιδεικνύουν οι Έφηβοι Βουλευτές, ως προς την αντιμετώπιση και την ανάπτυξη των θεμάτων, χωρίς, ωστόσο, να λείπουν οι φρέσκες και οι πρωτότυπες ιδέες.

Μεγάλο ενδιαφέρον επιδείχθηκε από τους Εφήβους Βουλευτές όλων των Συνόδων, για ζητήματα επίκαιρα, που απασχολούσαν την κοινή γνώμη κατά το χρόνο της συμμετοχής τους στη «Βουλή των Εφήβων». Το ζήτημα του Κοσσυφοπεδίου και της επέμβασης των ΗΠΑ στα εσωτερικά άλλων κρατών, το κουρδικό ζήτημα, το Χρηματοπιστήριο και ποικίλα άλλα επίκαιρα, κατά καιρούς, ζητήματα απασχόλησαν τους Εφήβους Βουλευτές, οι οποίοι εξέθεσαν με σθένος και δυναμισμό τις απόψεις τους επί αυτών.

Επίσης, από τις πρώτες κιόλας Συνόδους, εμφανίστηκαν εξαιρετικά διορατικοί, καθώς αποφάνθηκαν επί θεμάτων που σήμερα έχουν εμφανιστεί στο προσκήνιο, απαιτώντας, περισσότερο από ποτέ, άμεση λύση. Στην πρώτη, μόλις, Σύνοδο, προτάθηκε ο εντοπισμός και η φορολόγηση των επαγγελματιών, που υποβάλλουν μη ειλικρινείς δηλώσεις, ο αυστηρός έλεγχος των οικονομικών υπαλλήλων και η αυστηρή εφαρμογή του «πόθεν έσχες», καθώς και η φορολόγηση της περιουσίας και των εσόδων της Εκκλησίας. Υπήρξε, μάλιστα, πρόταση των Κυπρίων Βουλευτών και Βουλευτών του Απόδημου Ελληνισμού (Ε' Σύνοδος) για διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας από Ανεξάρτητη Επιτροπή.

Από την πρώτη Σύνοδο, αλλά και σε επόμενες Συνόδους, προτάθηκε και η αποσύνδεση του Λυκείου από την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια (Α' Σύνοδος) και η επιμήκυνση του σχολικού χρόνου, ώστε να υπάρχει δέκατη τρίτη χρονιά προετοιμασίας εισόδου στο Πανεπιστήμιο (Δ' Σύνοδος), ζήτημα που συζητείται έντονα στις μέρες μας, δεκαπέντε, σχεδόν, έτη αργότερα. Ευθύς εξ αρχής, επίσης, τέθηκε στο προσκήνιο από τους Εφήβους Βουλευτές, μεταξύ άλλων, το ζήτημα της περιβαλλοντικής μόλυνσης και της ανάγκης προστασίας του περιβάλλοντος και προτάθηκαν (Α' Σύνοδος) η απαγόρευση εισόδου αυτοκινήτων στο κέντρο των μεγάλων πόλεων και η κατάργηση των μη ανακυκλώσιμων υλικών (όπως πλαστικές σακούλες). Κατά τα τελευταία έτη, έχει, όντως, συζητηθεί το ενδεχόμενο απαγόρευσης εισόδου αυτοκινήτων στο κέντρο της Αθήνας, πλην αυτών των μόνιμων κατοίκων, ενώ έχει ήδη σταματήσει στις μεγάλες υπεραγορές (σούπερ μάρκετ) η διανομή των πλαστικών σακουλών που δίνονταν κατά το παρελθόν και πλέον οι σακούλες που δίνονται στους πελάτες για τη μεταφορά των αγορασθέντων προϊόντων είναι βιοδιασώμενες, κατά τρόπο ώστε να είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Η μεγάλη σημασία - συνεισφορά των Εφήβων Βουλευτών στην

επίλυση των προβλημάτων του τόπου διαφαίνεται και από το γεγονός πως πολλές από τις προτάσεις τους υλοποιήθηκαν με την πάροδο των χρόνων. Αυτό είτε αποτελεί ένδειξη του ότι οι προτάσεις τους εισακούστηκαν και ελήφθησαν σοβαρά υπ' όψιν είτε, σε κάθε περίπτωση, φανερώνει ότι εντόπισαν τα καίρια ζητήματα και υπήρξαν εξαιρετικά διορατικοί, όπως προελέχθη.

Από την έναρξη της λειτουργίας της «Βουλής των Εφήβων» συζητήθηκε το πρόβλημα των μεταναστών, το οποίο δεν έπαψε να απασχολεί τους Εφήβους Βουλευτές, έκτοτε. Πάγιο αίτημα η παροχή κάρτας διαμονής, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, προκειμένου οι μετανάστες να ζουν και να εργάζονται στη χώρα μας νόμιμα, υπό αξιοπρεπείς συνθήκες και με αξιοπρεπείς μισθούς, με εγγυήσεις για κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη και εν γένει εξασφάλιση όλων των δικαιωμάτων των οποίων χαίρουν και οι Έλληνες Πολίτες. Προς την κατεύθυνση αυτή, ψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων και ο νέος νόμος 3838/2010 (Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις) και σε αυτό το πνεύμα κινείται.

Στη Δ' Σύνοδο, αλλά και σε μεταγενέστερες Συνόδους, προτάθηκε η σύντμηση της στρατιωτικής θητείας και ο περιορισμός της σε έξι μήνες. Ήδη, σήμερα, η στρατιωτική θητεία έχει μειωθεί κατά πολύ σε σχέση με το παρελθόν, ενώ συζητείται πλέον και η προαιρετική στράτευση. Στην Ε' Σύνοδο ιδιαίτερη έμφαση είχε δοθεί στην προώθηση της χρήσης φυσικού αερίου. Όντως συνήφθησαν, εν συνεχεία, συμφωνίες για την προώθησή του και σήμερα χρησιμοποιείται σε μεγάλη έκταση στη χώρα μας, συμβάλλοντας σημαντικά στην εξοικονόμηση ενέργειας.

Οι Έφηβοι Βουλευτές τοποθετήθηκαν και ως προς τη διαφθορά, ζητώντας την άρση της ασυλίας των πολιτικών και την αυστηρή τιμωρία των εμπλεκόμενων σε σκάνδαλα. Στην εποχή μας, οι προτάσεις αυτές είναι περισσότερο επίκαιρες από ποτέ, τη στιγμή, μάλιστα, που, ήδη, έχουν συσταθεί στη Βουλή των Ελλήνων Εξεταστικές Επιτροπές, που διερευνούν με σοβαρότητα και υπευθυνότητα τα σκάνδαλα παρελθόντων ετών, που κλυδώνισαν την πολιτική ζωή του τόπου.

Ενδεικτικά, αναφέρθηκαν πολλά ζητήματα ύψιστης σημασίας, τα οποία επεσήμαναν οι Έφηβοι Βουλευτές και επί των οποίων τοποθετήθηκαν, προτείνοντας λύσεις. Τα ζητήματα αυτά είτε επιλύθηκαν είτε ακόμη και σήμερα απασχολούν έντονα την κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου. Το γεγονός ότι οι έφηβοι τα εντόπισαν και τα ανέδειξαν αποτελεί απόδειξη της οξυδέρκειας που τους διακρίνει και της ικανότητάς τους να συμμετέχουν, με τις θέσεις και τις προτάσεις τους, συνεισφέροντας σημαντικά στην πολιτική ζωή του τόπου. Το γεγονός δε ότι κάποιες από τις προτάσεις αυτές υλοποιήθηκαν φανερώνει πως οι πολιτικοί δεν «κωφεύουν» στις απόψεις των νέων και πως ο θεσμός κάθε άλλο παρά τυπικός είναι. Οι προτάσεις των νέων τυγχάνουν προσοχής και λαμβάνονται υπ' όψιν, γιατί είναι η φωνή της νέας γενιάς, μια και δεν υπάρχει προσφορότερος χώρος για να ηχηθεί αυτή από τη «Βουλή των Εφήβων», που ήδη έχει καθιερωθεί ως θεσμός, ενδεχόμενες δε βελτιωτικές κινήσεις θα οδηγήσουν στην πλήρη καταξίωσή του στη ελληνική πολιτική σκηνή.

Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ «ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»

Κατέστησαν, ήδη, σαφείς ο ρόλος και η τεράστια σημασία της Βουλής των Εφήβων, τόσο για τους ίδιους τους Εφήβους Βουλευτές, όσο και για όλους, εν γένει, τους συμμετέχοντες νέους στο παραπάνω Πρόγραμμα, αλλά και για την Ελληνική Πολιτεία. Η «Βουλή των Εφήβων» καλλιεργεί τη θετική στάση των εφήβων απέναντι στη συμμετοχή στα κοινά και μυεί τους εφήβους στις αξίες, τους κανόνες και τις πρακτικές της δημοκρατίας. Παράλληλα, όμως, προσφέρει και στους φορείς της πολιτικής εξουσίας τη δυνατότητα να αφουγκραστούν τον παλμό της νέας γενιάς, να συλλάβουν τον προβληματισμό των εφήβων, να μελετήσουν τις προτεινόμενες από αυτούς λύσεις στα φλέγοντα ζητήματα του τόπου και - γιατί όχι - να τις λάβουν υπόψη και να τις εφαρμόσουν κατά τη σύνταξη και ψήφιση των νομοσχεδίων, μετουσιώνοντας τις φρέσκες ιδέες και προτάσεις τους σε νόμους του

Κράτους.

Ο θεσμός, στα σχεδόν δέκα έτη λειτουργίας του, έχει, ήδη, πολλά να επιδείξει. Οι Έφηβοι Βουλευτές, αλλά και οι συνομήλικόι τους, γνώρισαν τον τρόπο λειτουργίας του θεμελίου της δημοκρατίας, του Ελληνικού Κοινοβουλίου, εξοικειώθηκαν με τους δημοκρατικούς θεσμούς, προβληματίστηκαν, επεσήμαναν τα κακώς κείμενα, με σθένος και δυναμισμό εξέθεσαν τις απόψεις τους, προέβλεψαν τις θέσεις τους και πρότειναν λύσεις. Οι προβληματισμοί τους καταγράφηκαν διεξοδικά, μελετήθηκαν και αναλυτικά παρατέθηκαν στα Πρακτικά των συνεδριάσεων και σε συλλογές, οι οποίες δημοσιοποιήθηκαν και μέσω του διαδικτύου, ώστε να είναι προσίτοι στον καθένα.

Ασφαλώς, δεν απουσιάζει και η κριτική ως προς το θεσμό της «Βουλής των Εφήβων». Δεν έλειψαν τα άρθρα σε εφημερίδες, αλλά και τα σχόλια σε σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, όπου κατηγορούνται οι Έφηβοι Βουλευτές για στείρο μιμητισμό των Ενηλίκων Βουλευτών, συντηρητισμό, απλή ανάγνωση «εκθέσεων ιδεών», αναπαραγωγή ιδεών - «κλισέ», τις οποίες ουδόλως, στην πραγματικότητα, ενστερνίζονται.

Η κριτική είναι πάντα αποδεκτή, αφού, πολλές φορές, εμπεριέχει στοιχεία αληθινά και καταδεικνύει τα υπάρχοντα προβλήματα, είναι δε το πρώτο βήμα για την εξεύρεση λύσεων σε αυτά και τη σταδιακή βελτίωση των όποιων θεσμών. «Η Βουλή των Εφήβων» είναι ένας θεσμός, στο σύνολό του, επιτυχημένος. Κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει τη μεγάλη του απήχηση στην νεολαία και εν γένει στην κοινή γνώμη, την παιδευτική του αξία και τη συμβολή του στη λήψη αποφάσεων, αφού οι πολιτικοί φορείς, διαμέσου του θεσμού αυτού, αφουγκράζονται τις απόψεις των νέων, αξιολογώντας αυτές και λαμβάνοντας αυτές υπόψη, στο μέτρο του δυνατό. Οστόσο, τα δεκατέσσερα έτη λειτουργίας του θεσμού αυτού δίνουν την ευκαιρία για τον εντοπισμό των δυσλειτουργιών του και την εύρεση λύσεων, που θα άρουν τις όποιες δυσλειτουργίες και θα οδηγήσουν σε βελτίωσή του. Αξιόλογες, άλλωστε, προτάσεις υποβλήθηκαν και από τους ίδιους τους Εφήβους Βουλευτές και έχουν ληφθεί σοβαρά υπόψη. Ουδείς, άλλωστε, είναι περισσότερο αρμόδιος να προτείνει επιμέρους βελτιώσεις του υπάρχοντος θεσμού από τους ίδιους τους Εφήβους Βουλευτές, με την πρωτοτυπία σκέψης που τους διακρίνει.

ΟΙ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

I. ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ – ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Η χρήση «ξύλινης γλώσσας» και ο μιμητισμός των μελών της «Βουλής των Εφήβων» ίσως και να πηγάζουν από το μέχρι πρότινος σύστημα επιλογής τους. Οι υποψήφιοι «Βουλευτές» λάμβαναν ένα τετράδιο, σε διάστημα δε ενός μηνός αναλάμβαναν την υποχρέωση σύνταξης ενός δοκιμίου, με θέμα δικής τους επιλογής, στο οποίο επεσήμαιναν ζητήματα που τους προβληματίζουν και προέβλεπαν σε προτάσεις για την επίλυσή τους. Τα θέματα αυτά, μέσω Καθηγητών - Συνδέσμων, διαβιβάζονταν στην αρμόδια Επιτροπή, η οποία αναλάμβανε την αξιολόγησή τους και την επιλογή των καλύτερων από αυτά, βάσει μιας σειράς κριτηρίων, που οδηγούσαν και στην τελική επιλογή των Εφήβων Βουλευτών. Το σύστημα αυτό άλλαξε πρόσφατα, αφού, φέτος, για πρώτη φορά, η επιλογή των Εφήβων Βουλευτών στηρίχθηκε στην αξιολόγησή των απαντήσεών τους επί δύο ερωτημάτων, όχι στο σπίτι τους και στο ασφαλές περιθώριο του ενός μηνός που διέθεταν στο παρελθόν για να επεξεργαστούν το θέμα τους και να συντάξουν το ζητούμενο δοκίμιο, αλλά στα κέντρα πληροφορικής του σχολείου τους, σε περιορισμένο χρονικό διάστημα και χωρίς τη δυνατότητα χρήσεως βοηθημάτων, λεξικών και πληροφοριών από το διαδίκτυο. Η πρωτοβουλία αυτή συνέβαλε στην αποτύπωση αυτούσιας της άποψης των εφήβων, στον αποθρομισμό των σκέψεων και την αποφυγή λήψης βοήθειας από ενήλικες, καθηγητές ή γονείς, αλλά και στη χρήση των νέων τεχνολογιών από τους υποψήφιους Εφήβους Βουλευτές. Μπορεί να αποτιμηθεί, συνεπώς, θετικά. Ωστόσο, ο περιορισμός του αντικείμενου εμποδίζει την έκφραση προβληματισμού επί ζητημάτων που πραγματικά ενδιαφέρουν τους εφήβους, επομένως και τον εντοπισμό των θεμάτων εκείνων που πραγματικά αξίζουν, ώστε

να οδηγήσουν τους συντάκτες τους στα έδρανα της Βουλής.

Ενδεχομένως στη Βουλή να οδηγούνταν πρόσωπα που πραγματικά εκφράζουν τον προβληματισμό, τις έγνοιες και τις ανησυχίες της νέας γενιάς, αν η επιλογή γινόταν από τα ίδια τα μέλη της μαθητικής κοινότητας και όχι Καθηγητές - Συνδέσμους, των οποίων οι απόψεις, λόγω της μεγαλύτερης ηλικίας τους, μπορεί να οδηγεί, ασυνείδητα, σε απόρριψη των πραγματικά πρωτοποριακών κειμένων, που αντικατοπτρίζουν τον παλμό της νέας γενιάς και στην επιλογή συμβατικών, συντηρητικών κειμένων, που δεν προσφέρουν τίποτα στο θεσμό. Οι Καθηγητές - Συνδέσμοι θα μπορούσαν να περιορίζονται στο ρόλο του οργανωτή/επιτηρητή μιας διαδικασίας επιλογής, στην οποία κριτές θα είναι οι ίδιοι οι μαθητές.

Οι μαθητές που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στη Βουλή των Εφήβων θα μπορούν να συντάσσουν, στο χώρο του σχολείου και σε χρόνο σχετικά περιορισμένο, δοκίμια με προβληματισμούς τους, επί θεμάτων της επιλογής τους, τα οποία, εν συνεχεία, με ευθύνη των Καθηγητών - Συνδέσμων, θα μοιράζονται στο σύνολο των μαθητών του εκάστοτε σχολείου. Στη συνέχεια και αφού οι μαθητές διαβάσουν τα κείμενα των ενδιαφερόμενων συμμαθητών τους, θα διεξάγεται ψηφοφορία μεταξύ των μαθητών, προκειμένου να επιλέξουν τα κείμενα που πραγματικά τους εκφράζουν.

Με μια τέτοια διαδικασία, οι ίδιοι οι μαθητές θα προβαίνουν σε μια επιλογή των θεμάτων που πραγματικά τους αγγίζουν και τους αφορούν και έτσι δεν θα καταλήγουν οι λόγοι των Εφήβων - Βουλευτών παρωχημένοι, συντηρητικοί και εν πολλοίς βαρετοί, αλλά δυναμικοί, «πύρινοι», αντιπροσωπευτικοί των αληθινών απόψεων της νεολαίας και συνεπώς παραγωγικοί, αφού θα μεταδίδουν στον ακροατή τη νεανική σκέψη και φαντασία.

II. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ – ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ & ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Πρόσφατη αλλαγή στο σύστημα της «Βουλής των Εφήβων» αποτέλεσε ο περιορισμός των θεμάτων - αντικειμένων ενασχόλησης της κάθε επιμέρους Επιτροπής της «Βουλής των Εφήβων», προκειμένου να γίνεται διεξοδικότερη ανάλυσή τους και να προβάλλονται περισσότερες προτάσεις και λύσεις. Η αλλαγή αυτή μπορεί να αποτιμηθεί θετικά, ωστόσο περιορίζει αναμφίβολα το πεδίο προβληματισμού των Εφήβων Βουλευτών, που είναι ιδιαίτερα ευρύ, αφού είναι πολλά τα ζητήματα που απασχολούν σήμερα τη νέα γενιά. Ορθότερη θα ήταν και αποτελεί, άλλωστε, πάγιο αίτημα των Εφήβων Βουλευτών, όπως έχει προκύψει από τα Πρακτικά των συζητήσεών τους, η αύξηση των συνεδριάσεων της «Βουλής των Εφήβων», η σύγκλησή της ίσως και δυο φορές το χρόνο ή και η λειτουργία της σε μόνιμη βάση, ώστε να επιτελέσει αυτή μόνιμο συμβουλευτικό όργανο της Βουλής των Ελλήνων. Επιπλέον, ύψιστης σημασίας κρίνεται και η δέσμευση συζήτησης των επισημάνσεων και προτάσεων των Εφήβων Βουλευτών στις Επιτροπές της Βουλής, προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα ενσωμάτωσης των συχνά πρωτοποριακών επισημάνσεων και προτάσεων των εφήβων σε σχέδια νόμου, με στόχο να υλοποιηθεί και στην πράξη το σύνθημα της «Βουλής των Εφήβων»: «Η φαντασία στην εξουσία». Από τους ίδιους, άλλωστε, τους Εφήβους Βουλευτές, έχει προταθεί και η συμμετοχή τους και στις συνεδριάσεις της Βουλής των Ελλήνων, καθώς επίσης και η παρουσία συμβούλων μαθητών στο Υπουργείο Παιδείας, για θέματα που αφορούν στο σχολικό πρόγραμμα και εν γένει τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Οι προτάσεις αυτές ευνοούν τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των νέων, ως άμεσα ενδιαφερόμενων προσώπων, σε θέματα που τους αφορούν, συνεπώς κρίνονται άξιες μελέτης.

III. ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΠΟ ΤΑ Μ.Μ.Ε.

Σκόπιμη είναι και η σε μεγαλύτερο βαθμό προβολή του θεσμού από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, δηλαδή εφημερίδες, περιοδικά, τηλεοπτικούς σταθμούς, όχι μόνο κρατικούς, αλλά και ιδιωτικούς, καθώς επίσης και διαδικτυακούς τόπους. Ιδίως η μεγαλύτερη τηλεοπτική προβολή, δεδομένου ότι η Τηλεόραση αποτελεί το ευκολότερο προσβάσιμο μέσο στην εποχή μας, υπό

την έννοια της διαφήμισης του θεσμού, των στόχων του, του τρόπου επιλογής των Εφήβων - Βουλευτών, αλλά, κυρίως, την προβολή του έργου των Εφήβων Βουλευτών, των ιδεών, θέσεων και προτάσεών τους και του τρόπου εργασίας τους, θα προσελκύσει το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και θα οδηγήσει σε αναβάθμιση του θεσμού, ο οποίος ήδη έχει αποκτήσει μεγάλη απήχηση στους νέους και συνακόλουθα μεγαλύτερο ενδιαφέρον για ενασχόληση με τα κοινά, δεδομένης και της απαξίωσης των πολιτικών προσώπων και της πολιτικής, εν γένει, από τους νέους ανθρώπους. Απαραίτητη είναι και η χορήγηση ξεχωριστού ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού χρόνου από ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά κανάλια σε Εφήβους Βουλευτές, υπό μορφή συνεντεύξεων, προκειμένου να εξηγήσουν οι ίδιοι τη λειτουργία της Βουλής των Εφήβων, ως τα πλέον αρμόδια πρόσωπα και να εκθέσουν δημόσια τις θέσεις και τις απόψεις τους.

IV. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΝΕΩΝ.

Στο πλαίσιο των στόχων της «Βουλής των Εφήβων», στο οποίο εντάσσεται η ευαισθητοποίηση των νέων σε σχέση με τα κοινά και τα φλέγοντα ζητήματα του τόπου, η εξοικείωση και η ενασχόλησή τους με την πολιτική και τους πολιτικούς θεσμούς, σκόπιμη θα ήταν και μια προσπάθεια δημιουργίας τοπικών συμβουλίων μαθητών, με ευθύνη των ΟΤΑ και των Νομαρχιών, σε συνεργασία με τα Γραφεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Με τον τρόπο αυτό, οι έφηβοι είναι μαθητές θα διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στα προβλήματα του τόπου τους, θα εξοικειώνονται με θεσμούς και διαδικασίες και έτσι μόνο θα είναι σε θέση να επιληφθούν και ζητημάτων ευρύτερου ενδιαφέροντος, όπως αυτών που συζητούνται στη «Βουλή των Εφήβων». Θα μπορούσε να υπάρχει ακόμη και συνεργασία μεταξύ τοπικών συμβουλίων νέων και μελών των δεκαπενταμελών συμβουλίων των σχολείων, με επιλεγέντα μέλη της Βουλής των Εφήβων, με την ανάληψη της υποχρέωσης, από πλευράς του Εφήβου Βουλευτή, να μεταφέρει, πέραν των δικών του προβληματισμών, σκέψεων και ανησυχιών και τους προβληματισμούς των νέων της περιοχής του στο Κοινοβούλιο, προκειμένου να γίνουν γνωστά και να προταθούν λύσεις. Μια τέτοια, άλλωστε, πρακτική δεν θα διαφέρει αρκετά από την πρακτική που τηρείται από τους ενήλικες Βουλευτές, οι οποίοι, κατά κύριο λόγο, μεταφέρουν τα αιτήματα των συντοπίτην τους και φροντίζουν για την επίλυση αυτών.

V. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΥΡΩΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

Στο πλαίσιο των προταθέντων από τους Εφήβους Βουλευτές, ανέκυψε και το ζήτημα της δημιουργίας μια «Ευρωβουλής των Εφήβων». Η ιδέα αυτή είναι πρωτοποριακή, αφού θα είναι δυνατή η γνωριμία και προσέγγιση μεταξύ εφήβων από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έκθεση θέσεων και απόψεων που απασχολούν τους νέους της Ευρώπης σήμερα και η σύγκριση των επιμέρους προβληματισμών, ο δημιουργικός διάλογος και η εξεύρεση λύσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ένας τέτοιος θεσμός θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη συνοχή την Ευρωπαϊκή Ένωση, της οποίας η ενότητα κλυδωνίζεται στις μέρες μας και θα εμψυχήσει στους νέους το αίσθημα των κοινών πολιτισμικών στοιχείων, συνηθειών και παραδόσεων, των κοινών προβλημάτων και κοινών συμφερόντων, που εν τέλει ενώνουν και φέρνουν κοντά τους Ευρωπαίους Πολίτες, θα δώσει δε και το βήμα στους Εφήβους Ευρωβουλευτές να εκθέσουν τις απόψεις τους σε ευρύτερο κοινό με, ενδεχομένως, μεγαλύτερη πιθανότητα να εισακουστούν.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

Κληθήκαμε να καταθέσουμε τις απόψεις μας για τη «Βουλή των Εφήβων», στη Βουλή των Ελλήνων, για ένα Πρόγραμμα, δηλαδή, του Κοινοβουλίου, που εδώ και καιρό συνιστά μια δαπάνη του προϋπολογισμού του και να κρίνουμε το σχετικό αποτέλεσμα. Θεωρώ ότι ο σχεδιασμός του ήταν θετικός και είχε ως αποτέλεσμα μια καλή προσπάθεια. Αναλογιζόμενος, όμως, τη σχέση δαπάνης - αποτελέσματος, κρίνω ότι το τελικό προϊόν δεν ξεπέ-

ρασε την καλή προσπάθεια. Δεν επιτύχαμε κάτι σημαντικό.

Σήμερα, καλούμεθα να προτείνουμε ιδέες για τη «Βουλή των Εφήβων», δηλαδή, ουσιαστικά, ένα νέο σχεδιασμό του όλου Προγράμματος.

Θα προτιμούσα οι Βουλευτές - Μέλη της Επιτροπής να προχωρούσαμε στον ανασχεδιασμό του Προγράμματος, μέσω ενός συνόλου προτάσεων της Επιστημονικής Επιτροπής της Βουλής, η οποία, αφού είχε ενδελεχώς μελετήσει το θέμα, να μας κατέθετε φρέσκες ιδέες, μεταξύ των οποίων θα επιλέγαμε.

Δυστυχώς, αυτό δεν έγινε.

Για το λόγο αυτό, καταθέτω την πρότασή μου. Πιστεύω ότι ο σχεδιασμός δεν αποσκοπεί στη δημιουργία πολιτικών στελεχών ενός ολιγαρχικού πολιτικού συστήματος, αλλά στην παραγωγή δημοκρατικών πολιτών, οι οποίοι, για να είναι ενεργοί, σε μια Συμμετοχική Δημοκρατία, πρέπει να είναι άριστοι γνώστες μιας καλής νοούμενης Αγωγής του Πολίτη.

Γι' αυτό προτείνω η Βουλή να αναλάβει την πρωτοβουλία, σε συνεργασία με την Ακαδημία των Αθηνών και το Πανεπιστήμιο, να προχωρήσει στη δημιουργία ενός προγράμματος εκπαιδευτικού, το οποίο, μέσω του διαδικτύου, να φέρει και στο πιο απομακρυσμένο σχολείο της χώρας μας τις βασικές έννοιες της Δημοκρατίας, των Δικαιωμάτων και των Υποχρεώσεων του Πολίτη.

Είναι δεδομένο πως το Πρόγραμμα αυτό θα παραδοθεί στο Υπουργείο Παιδείας, το οποίο θα αναλάβει και τη διαχείρισή του.

Το μέχρι σήμερα σύστημα, κατά την άποψή μου, λειτουργήσε αρνητικά, διότι λειτουργήσε στη βάση της βράβευσης μιας αμφιλεγόμενης διαδικασίας επιλογής. Δεν κατακτά ο Έφηβος, ούτε με τη γνώση, ούτε με την ικανότητα, τα δικαιώματά του στη Δημοκρατία. Ο Έφηβος εκπαιδεύεται στη συλλογικότητα των Δημοκρατικών Θεσμών και στην ισορροπία των Δικαιωμάτων και των Υποχρεώσεων.

Η σημερινή οικονομική και ηθική κρίση αμφισβητεί κάθε δαπάνη ολιγαρχικής έμπνευσης του δημοσίου φορέα. Για τους λόγους αυτούς, το προαναφερόμενο Πρόγραμμα θα πρέπει να προβλέπει την εκπαίδευση των νέων, από την πρώτη τάξη του Δημοτικού σχολείου, έως την τρίτη τάξη του Λυκείου.

Να αποτελέσει ένα μονοπάτι σταδιακής ωρίμανσης του Νέου και του Εφήβου, δυναμικό και τεκμηριωμένο, ώστε να μην είναι ένα συμβατικό μάθημα πολιτικής αγωγής, αλλά ένα ουσιαστικό εργαλείο Παιδείας. Και λέω δυναμικό, φέρνοντας στη μνήμη μας ένα πανόραμα εικόνων ελληνικών προσωπικοτήτων, που χρησιμοποίησε κάποτε προεκλογικώς το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και δημιούργησε ένα αίσθημα διαχρονικότητας του ελληνικού πολιτικού πολιτισμού, που έδινε στο θεατή αίσθημα ικανοποίησης, πληρότητας και ενθουσιασμού.

Αναφέρω δε τη λέξη «τεκμηριωμένο», διότι θα πρέπει να έχει πλήρη αναφορά στην Ιστορία, στη Λογοτεχνία, στο Θέατρο, στην Τέχνη και εν γένει στο σύνολο του Ελληνικού Πολιτισμού, που, από τα αρχαία κείμενα του Θουκυδίδη, του Πλάτωνα, έως τη Νομαρχία του Έλληνα και τους σύγχρονους διανοητές, διαχρονικά παράγει υψηλού επιπέδου πολιτικό έργο, με το οποίο θα θεμελιώσουμε το πολιτικό φρόνημα, την πολιτική αγωγή του Έλληνα Νέου.

Οργανωτικά, θα πρέπει να συνδέσουμε την όλη προσπάθεια με τους τοπικούς θεσμούς δημοκρατίας και διαχείρισης των προβλημάτων. Οι Δήμοι και οι Περιφέρειες και το επιτελούμενο σε αυτά έργο θα πρέπει να συνδεθούν με τους μαθητές, ώστε, ανάλογα με την εξέλιξη του γνωστικού τους αντικείμενου και με τη βοήθεια των διδασκάλων τους, να ανταμβάνονται το πολιτικό γίγνεσθαι και τη διαχείρισή του στην καθημερινότητά τους. Αυτό θα πρέπει να αποτελεί δικαίωμα κάθε μαθητή.

Ας μη λησμονούμε τις περιφημες πενταήμερες εκδρομές των τελειοφοίτων των Λυκείων. Αυτές οι εκδρομές μπορούν να συνδεθούν με επισκέψεις στο Κοινοβούλιο, όπου οι εντόπιοι Βουλευτές θα υποδέχονται τους Νέους της Περιφέρειάς τους, θα τους παρουσιάζουν το κτήριο του Κοινοβουλίου και θα τους επεξηγούν τις λειτουργίες του.

Μέσω του διαδικτύου, το Υπουργείο Παιδείας μπορεί να αντλεί τη σκέψη των Νέων της Επικράτειας, προτείνοντάς τους να συμμετέχουν στη διαμόρφωση Νόμων που αφορούν τη λειτουργία

της Εκπαίδευσης και ειδικότερα επί Υπουργικών Αποφάσεων που εφαρμόζουν τους Νόμους. Με τον τρόπο αυτό, το Υπουργείο θα λαμβάνει υπ' όψιν του τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της χώρας και θα σέβεται την άποψη των ανθρώπων, επί των οποίων θα εφαρμοστούν τα προγράμματά του.

Β. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

(Η Εισήγηση του κ. Βασιλείου Οικονόμου, τότε Προέδρου της Επιτροπής, στην οποία ενσωματώθηκαν παρατηρήσεις και προτάσεις μελών της Επιτροπής, έγινε δεκτή με ευρύτατη πλειοψηφία και υπερβλήθη, σε ενιαίο κείμενο με τις θέσεις του Κ.Κ.Ε., στον Πρόεδρο της Βουλής, στις 23 Φεβρουαρίου 2010, ως Έκθεση της Επιτροπής «Για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών»)

Α. Εισαγωγή

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την ισότητα των δύο φύλων. Παρ' όλα αυτά, εξακολουθούν να εκκρεμούν σημαντικά ζητήματα, που οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε, ως Πολιτεία και ως κοινωνία.

Ένα από αυτά είναι η βία κατά των γυναικών, φαινόμενο άρρηκτα συνδεδεμένο με την ύπαρξη και τη διαίωση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων. Αν ανατρέξουμε στο δομικό χαρακτήρα του φαινομένου, η βία εις βάρος των γυναικών συνιστά μια μορφή έκφρασης της σχέσης ισχύος μεταξύ των δύο φύλων. Η εν λόγω ανισότητα συνέβαλε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών, οδηγώντας στην παρεμπόδιση της χειραφέτησής τους και δημιουργώντας, ταυτόχρονα, φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού.

Πρόκειται για ένα φαινόμενο διαδεδομένο σε όλες τις κοινωνίες, το οποίο αφορά όλες τις γυναίκες, διότι, απλούστατα, διατρέχει όλους τους πολιτισμούς και όλες τις κοινωνικές τάξεις, διαπερνά τόσο τους θύτες όσο και τα θύματα. Παράλληλα, συνιστά απειλή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της φυσικής ακεραιότητας, αφού, σε ορισμένες περιπτώσεις, γίνονται μάρτυρες ακόμα και περιστατικών θανάτων και αναπηρίας. Η βία κατά των γυναικών λαμβάνει ποικίλες μορφές: σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική, οικονομική και πολιτισμική - κοινωνική. Κάθε έκφανση της βίας επιβάλλεται να εξεταστεί διεξοδικά και να αντιμετωπιστεί κατά περίπτωση, ενώ τα πιο έντονα περιστατικά εντοπίζονται στο οικογενειακό και στο εργασιακό περιβάλλον.

Η ενδοοικογενειακή βία ενάντια στις γυναίκες και τα παιδιά είναι ένα ιδιαίτερο φαινόμενο και αποτελεί αναμφισβήτητα μια κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι μια από τις χειρότερες μορφές βίας, την οποία η Επιτροπή Ισότητας της Βουλής θα εξετάσει ιδιαίτερα, ως ένα θεματικό κύκλο εργασιών της. Συγχρόνως και στο εργασιακό περιβάλλον οι γυναίκες πέφτουν θύματα άγριας εκμετάλλευσης, αφού, ακόμα και σήμερα, στην πράξη, δεν έχουν δημιουργηθεί συνθήκες πραγματικής ισότητας στον τομέα της απασχόλησης. Επιπρόσθετα, στη χώρα μας, δεν καταγράφεται το σημαντικό έργο που προσφέρουν οι γυναίκες στην εξυπηρέτηση των οικιακών αναγκών. Πρόκειται για εργασία η οποία δεν καταγράφεται σε κανέναν δείκτη παραγωγικότητας, δεν αμείβεται και δεν προσφέρεται στις γυναίκες κανένα ανταποδοτικό όφελος για την κοινωνική, πολλές φορές, προσφορά τους, για την κάλυψη των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας που, πολλές φορές, προσφέρουν, ελλείψει άλλων κρατικών δομών, όπως, για παράδειγμα, η φροντίδα υπερηλίκων.

Όσον αφορά τις γυναίκες μετανάστριες, η κακοποίησή τους είναι διττή, καθώς υφίστανται κακομεταχείριση λόγω φύλου, αλλά και λόγω εθνικής προέλευσης. Η αναλογία των γυναικών στην μετανάστευση αυξάνεται ολοένα και πιο πολύ και εξηγείται από την τάση των γυναικών να μεταναστεύουν αυτόνομα, προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Οι γυναίκες μετανάστριες είναι ευπρόσβλητες στο human trafficking, στη συζυγική, αλλά, ακόμα πιο πολύ, στην εργασιακή βία. Αυτό οφείλεται σε πολλές και διάφορες αιτίες, κυρίως, όμως, στη δυσκολία προσαρμογής και ένταξης σε μια νέα χώρα, στην απώλεια της οικο-

γενειακής στήριξης, στην κοινωνική αποξένωση, στην έλλειψη γνώσης της γλώσσας, του νόμου, των υπηρεσιών και γενικότερα στην έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους. Όλα τα παραπάνω συντελούν στον κοινωνικό αποκλεισμό της γυναίκας μετανάστριας και στην ασύδοτη εκμετάλλευσή της στον εργασιακό βίο. Οι θέσεις εργασίας τους θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν οι πιο επισφαλείς, ενώ, ως ειδική πληθυσμιακή ομάδα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η πιο ευάλωτη σε εκδηλώσεις βίας.

Η Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής, συνεδρίασε την 25η Νοεμβρίου 2009 με θέμα τη «Διεθνή Ημέρα για την πάταξη της βίας κατά των γυναικών» και την 27η Ιανουαρίου 2010 με θέμα «Κωνσταντίνα Κούνεβα: το σκληρό πρόσωπο της ελληνικής πραγματικότητας», αναδεικνύοντας το πρόβλημα στο κορυφαίο επίπεδο της πολιτειακής διάρθρωσης, που είναι η Βουλή. Στις 4 Φεβρουαρίου 2010, σε τρίτη συνεδρίαση, συνοψίστηκαν τα συμπεράσματα των εργασιών της Επιτροπής, σε Έκθεση, που θα κατατεθεί στον Πρόεδρο της Βουλής και στα αρμόδια κυβερνητικά και μη κυβερνητικά όργανα, για την άσκηση των αναλόγων πολιτικών.

Στην πρώτη συνεδρίαση κλήθηκαν η Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων, Μαρία Στρατηγάκη και οι Πρόεδροι της Ένωσης Γυναικών Ελλάδας (Ε.Γ.Ε), Τίτina Πανταζή, της Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδας (Ο.Γ.Ε), Καλλιόπη Μπουντούρογλου, της Αδέσμευτης Κίνησης Γυναικών, Μάτα Καλουδάκη, του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Σούλα Παναρέτου, της Παναθηναϊκής Οργάνωσης Γυναικών, Εμμανουέλλα Φραντζεσκάκη, του Πολιτικού Συνδέσμου Γυναικών, Έφη Μπέκου και η εκπρόσωπος της Διεθνούς Εταιρίας Στήριξης της Οικογένειας και Υπεύθυνη του Ξενώνα «Φροντίδα», Δορκοφίκη Ειρήνη..

Στη δεύτερη συνεδρίαση κλήθηκαν ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, Μιχάλης Χρυσοχοΐδης, ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Γιώργος Κουτρουμάνης, ο Πρόεδρος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), Γιάννης Παναγόπουλος, ο Δημοσιογράφος, Σταύρος Θεοδωράκης, η Πρόεδρος της Πανελλαδικής Ένωσης Καθαριστριών και Οικιακού Προσωπικού (Π.Ε.Κ.Ο.Π) και οι Εκπρόσωποι του Δικτύου Ενίσχυσης και Στήριξης Μεταναστριών (ΔΕΣ Με), Μαρία Λιάπη και Άννα Βουγιούκα.

Τα όσα κατατέθηκαν στην Επιτροπή της Βουλής, η δημόσια διαβούλευση, καθώς και οι γραπτές τους προτάσεις, έχουν συμπεριληφθεί στην Εισήγηση, η οποία θα αποτελέσει την αφετηρία και τη βάση, για να προωθήσουμε τις πολιτικές ισότητας επί του συγκεκριμένου θέματος και να υλοποιήσουμε δράσεις, σε κυβερνητικό, αλλά και κοινωνικό επίπεδο, για μια πιο δημοκρατική και δίκαιη κοινωνική πραγματικότητα.

Β. Τα σημερινά προβλήματα

Το φαινόμενο της βίας δεν είναι πρωτόγνωρο, αλλά πρόκειται για μια «κληρονομική» συμπεριφορά, της οποίας οι ρίζες των αιτιών μπορεί να έκαναν την εμφάνισή τους στο μακρινό παρελθόν, αλλά μόνο τις τελευταίες δεκαετίες άρχισε να αναγνωρίζεται ως μια έκφραση κοινωνικής παθογένειας.

Η πρόοδος που έχει συντελεσθεί στην αντιμετώπιση του φαινομένου μπορεί να μην οδήγησε στην μείωση των κρουσμάτων, τα οποία αντιθέτως έχουν αυξηθεί, οδήγησε, όμως, στη συνειδητοποίηση του γεγονότος, εκ μέρους της διεθνούς κοινότητας, ότι πρόκειται για κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο, αν δεν αντιμετωπιστεί άμεσα και επιτυχώς, ενδέχεται στο μέλλον να λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Ο νόμος 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και ο νόμος 3064/2002, που αφορά το human trafficking, είναι σίγουρα ένα μεγάλο βήμα για τη χώρα μας, αλλά, σε κάθε περίπτωση, θα ήταν σκόπιμο να διορθωθούν ή να βελτιωθούν ατέλειες, που εμφανίζονται κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Ενδεχομένως, μάλιστα, να είναι απαραίτητη η προσθήκη και άλλων διατάξεων, εάν αποδειχτεί ότι υπάρχουν περιπτώσεις που δεν καλύπτονται νομικά.

Τα ελλείμματα, όμως, δεν εστιάζονται στα νομοθετικά κενά και στη Δικαιοσύνη. Η έλλειψη ενημέρωσης των γυναικών, η απουσία πολιτικών πρόληψης και η λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που προωθούν έμμεσα και άμεσα τη βία σε όλες τις

εκδοχές της (μέσα από τα διαφημιστικά spot ή τις εκπομπές) και τη σπέρνουν μέσα στην καθημερινότητα, η ουσιαστική έλλειψη ειδικών, στους οποίους μπορούν να απευθύνονται ή να καταφεύγουν οι γυναίκες, ως θύματα βίας, η ανεπάρκεια υποστηρικτικών και προστατευτικών δομών, η ελλιπής εκπαίδευση και κατάρτιση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, η μικρή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και η εκμετάλλευσή τους στο εργασιακό περιβάλλον, οι ανατροπές στις εργασιακές σχέσεις, η διευρυνόμενη ανεργία, που πλήττει ιδιαίτερα τα γυναίκα φύλο, η ανισότητα ευκαιριών, οι μειωμένες δυνατότητες για επαγγελματική εξέλιξη, η πολλαπλότητα του ρόλου των γυναικών, η αδυναμία εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, η ανεπαρκής συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σε δράσεις αναβάθμισης των προσόντων τους, η μη αναγνώριση του κοινωνικού ρόλου της γονεϊκότητας και της ανάγκης ισότιμης συμμετοχής των δύο γονέων στην ανατροφή των παιδιών και στις υποχρεώσεις που αυτή συνεπάγεται, καθώς και η μη ολοκληρωμένη έρευνα και συγκέντρωση στοιχείων για την τεκμηρίωση και καλύτερη αποτύπωση της σημερινής πραγματικότητας, υποθάλπουν και επιδεινώνουν το εν λόγω φαινόμενο.

Γ. Παρεμβάσεις που μπορεί να γίνουν για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών

Έρευνα: Στην χώρα μας δεν διενεργείται ολοκληρωμένη έρευνα, η οποία, υιοθετώντας μια πολύπλευρη διαθεματική προσέγγιση του φαινομένου, θα αποκάλυπτε το εύρος της κακοποίησης, θα μπορούσε να εστιάσει στις κοινωνιολογικές πιυχές του φαινομένου, όπως είναι τα εγκλήματα τιμής, οι δολοφονίες γυναικών - συντρόφων και οι βιασμοί και θα τίθεται ως απώτερος σκοπός η διερεύνηση των συνθηκών υπό των οποίων καλλιεργούνται επιθετικές συμπεριφορές. Το Πανεπιστήμιο και το ΚΕΘΙ, εκ μέρους της Γ.Γ. Ισότητας, θα μπορούσαν να αναπτύξουν τέτοια ερευνητικά προγράμματα.

Ενημέρωση της κοινωνίας : Είναι χρέος της Πολιτείας να ενισχύσει την ενημέρωση του συνόλου της κοινωνίας για τις μορφές της βίας που ασκούνται εις βάρος των γυναικών, να συμβάλλει στη συνειδητοποίηση όλων των παραγόντων για το πώς και πού ακριβώς, αλλά και με ποιο τρόπο ασκείται η βία. Το πρώτο βήμα για την επίλυση ενός προβλήματος είναι η αναγνώριση της ύπαρξής του, σε όλες τις διαστάσεις του. Η ενημέρωση μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους:

- Μέσα από τα ΜΜΕ, με κατάλληλες εκπομπές, που θα παρουσιάζουν όλες τις μορφές της βίας και θα έχουν ως στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας. Σε συνεργασία με το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο, θα μπορούσε να περιοριστεί, κατά το δυνατό, η προβολή εικόνων, οι οποίες συμβάλουν στη διαιώνιση της βίας κατά των γυναικών και εξοικειώνουν το κοινό με τη βία (μέσα από διαφημίσεις, εκπομπές), ενώ κρίνεται αναγκαία η αυστηροποίηση των ποινών που επιβάλλονται από αυτό και, βέβαια, η πληρωμή των προστίμων, που συχνά επιβάλλονται, αλλά δεν πληρώνονται.

- Μέσα από μεγάλες εκστρατείες ενημέρωσης, οι οποίες όχι μόνο θα απευθύνονται στις γυναίκες, αλλά θα διαθέτουν και προληπτικό χαρακτήρα, ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας το σύνολο της κοινωνίας.

- Μέσα από την κοινωνική εκπαίδευση, η οποία πρέπει να παρέχεται, τόσο στους χώρους της εκπαίδευσης, όσο και στους υπόλοιπους χώρους της καθημερινότητας, όπου συντελούνται κοινωνικές συναναστροφές.

- Διαδίκτυο. Να δημιουργηθεί επίσημο site από την Πολιτεία για γυναίκες που θέλουν να καταγγείλουν το φαινόμενο, καθώς και forum συζητήσεων, που θα τους επιτρέπει να ανταλλάσσουν απόψεις, αλλά και γενικότερα να ενημερώνονται για όλα τα θέματα που τις απασχολούν

Δικαιοσύνη: Οι αλλαγές στο δικονομικό σύστημα κρίνονται απαραίτητες, προκειμένου οι γυναίκες - θύματα να μπορούν να απευθυνθούν στη δικαιοσύνη και να αισθάνονται ότι το Κράτος τους παρέχει ασφάλεια. Πιο συγκεκριμένα:

- Θέσπιση Οικογενειακού Δικαστηρίου, με εξειδικευμένους δι-

καστές.

- Ταχεία έρευνα και εκδίκαση των Υποθέσεων.
- Άμεση εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων .
- Ηθική και Υλική Αποζημίωση.
- Αναθεώρηση διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας (νόμος 3500/2006).

- Επιβολή ποινής στην υπαίτια μη καταβολή διατροφής.
- Συνεργασία δικαστικών με κατάλληλο και ειδικά εκπαιδευμένο επιστημονικό προσωπικό (π.χ. ψυχολόγοι, παιδοψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κ.τ.λ.), προκειμένου να εξασφαλιστεί η υποστήριξη, η θεραπεία και η επανένταξη στην κοινωνία, τόσο των θυμάτων, όσο και των θυτών.

- Επαναφορά του νόμου του 1983 για το επώνυμο των γυναικών. Στην ανισότητα δεν υπάρχει επιλογή.

- Ειδικά προγράμματα για τις γυναίκες κρατούμενες και βελτίωση των συνθηκών φύιτησης στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, προκειμένου οι γυναίκες αυτές να επανενταχθούν στην κοινωνία

- Δημιουργία υποδομών για τη στήριξη των παιδιών των γυναικών κρατουμένων, ώστε η παραμονή τους εκεί να είναι κατά το δυνατόν πιο ανθρώπινη και να μη στερούνται τα παιδιά δικαιώματα για πράξεις των γονέων τους

Εκπαίδευση: Τόσο για τα ζητήματα της βίας κατά των γυναικών, όσο και γενικότερα για την αντιμετώπιση της βίας, όπως αυτή εμφανίζεται σε όλες τις μορφές της μέσα στην κοινωνία και στην καθημερινότητα, οφείλουμε να ενισχύσουμε το εκπαιδευτικό σύστημα, με τους παρακάτω τρόπους:

- Ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα μαθημάτων κοινωνικής εκπαίδευσης, καθώς και ενημερωτικών και επιστημονικών προγραμμάτων διδασκαλίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας των φύλων. Διδάσκοντας, με τον κατάλληλο παιδαγωγικό τρόπο, στους μαθητές, το σεβασμό στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου, μπορούμε να καταπολεμήσουμε τη διαιώνιση συμπεριφορών, όπως είναι η βία κατά των γυναικών και να βοηθήσουμε τους αυριανούς πολίτες να έχουν μια πιο υπεύθυνη συμπεριφορά έναντι των συνανθρώπων τους, αλλά και μέσα στην οικογένειά τους.

- Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών, η οποία θα μπορούσε να γίνει και από Ειδικευμένους Επιστημονικούς Συμβούλους (π.χ. ψυχολόγοι, παιδοψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κ.τ.λ.), που θα τους κατευθύνουν στην αντιμετώπιση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας.

- Δημιουργία θέσης Σχολικού Ψυχολόγου εντός των σχολείων.

- Ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για την αντιμετώπιση της ψυχολογικής βίας, που μπορεί να ασκείται και η οποία είναι δύσκολο να εντοπιστεί σε όλες τις διαστάσεις της, τόσο στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όσο και στους εργασιακούς χώρους

Εργασία – Εργασιακές Σχέσεις: Ο σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων αποτελεί ένα μεγάλο κεφάλαιο και θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή άμεσα μέτρα αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών.

- Ισότιμη πρόσβαση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση.

- Μισθολογική εξίσωση ανδρών και γυναικών.

- Μέτρα για την εξισορρόπηση της οικογενειακής και της επαγγελματικής ζωής (π.χ. βρεφονηπιακοί σταθμοί).

- Διατήρηση και επέκταση των μέτρων για την προστασία της εργαζόμενης μητέρας, επιπλέον στήριξη στις ανύπαντρες και διαζευγμένες μητέρες, παροχή διευκολύνσεων και στις εργαζόμενες μητέρες μετανάστριες.

- Καταπολέμηση της «μαύρης» ανασφάλιστης εργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες και στις μετανάστριες.

- Αλλαγή του μοντέλου οικογενειακής επιχείρησης. Όσα μέλη της οικογένειας εργάζονται στην επιχείρηση να είναι ασφαλισμένα και να έχουν διασφαλισμένα τα εργασιακά τους δικαιώματα

- Αυστηρότεροι έλεγχοι και ποινές για αυθαίρετες απολύσεις εγκύων - νέων μητέρων, ένταξη και της Εκκλησίας στην υπάρχουσα εργατική νομοθεσία. Η Εκκλησία, ως εργοδοτικός φορέας, δεν χρειάζεται να έχει ειδικό καθεστώς.

- Ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και στήριξη των γυναικείων συνεταιρισμών, ώστε να μπορούν να αναπτύξουν καινοτόμες επιχειρήσεις.

- Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα, για τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η οικονομική αυτονομία των γυναικών, τόσο στις ίδιες, όσο και στις οικογένειές τους.

- Ειδικά προγράμματα στην Τηλεόραση, που θα στοχεύουν στην ενίσχυση της γυναικείας συμμετοχής στην εργασία.

- Ειδικά Προγράμματα Ευρέσεως Εργασίας για τις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής ή εργασιακής βίας.

- Ενημερωτικά - εκπαιδευτικά σεμινάρια πρόληψης ενδοοικογενειακής βίας στο εργασιακό περιβάλλον.

- Ενημέρωση των εργαζομένων για τα δικαιώματά τους.

- Σωστή εκπαίδευση των εργοδοτών. Οι εργοδότες πρέπει να καταλάβουν ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του εργαζομένου δημιουργεί ένα καλύτερο εργασιακό περιβάλλον, το οποίο συμβάλλει στην καλύτερη απόδοση των υπαλλήλων.

- Κατάλληλοι μηχανισμοί ελέγχου (π.χ. Επιθεώρηση Εργασίας), οι οποίοι θα κάνουν σοβαρούς και αιφνιδιαστικούς ελέγχους, όταν τα δικαιώματα των εργαζομένων καταπατούνται. Θα πρέπει να εφαρμοστούν αυστηρές ποινές, ώστε να αποτραπεί η επανάληψη τέτοιων φαινομένων.

- Αντιμετώπιση του φαινομένου της απροθυμίας των εργοδοτών να προσλάβουν γυναίκες που βρίσκονται σε αναπαγωγική ηλικία, από το φόβο μήπως και εγκυμονήσουν.

- Καταμέτρηση της αφανούς εργασίας των γυναικών και διερεύνηση των δυνατοτήτων που υπάρχουν, ώστε αυτή να έχει ανταποδοτικά οφέλη για τη γυναίκα, που, πολλές φορές, υποκαθιστά τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας.

- Λήψη πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στο θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης που συναντάται στους χώρους εργασίας και αναζήτηση μέτρων, που θα προστατεύουν τη γυναίκα και θα της εξασφαλίζουν ασφάλεια στην εργασία, προβλέποντας και αυστηρότερες ποινές σε όσους παρενοχλούν σεξουαλικά εργαζόμενους.

Κρατικοί Φορείς: Οι παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν, αναφορικά με τους τομείς του Κράτους που εμπλέκονται σε αυτά τα ζητήματα, είναι πολλές και αφορούν τόσο υφιστάμενες δομές, όσο και δομές που λείπουν σήμερα και πρέπει να δημιουργηθούν.

α) Αστυνομία:

Επιμορφωτικά σεμινάρια Αστυνομικών και σωστή εκπαίδευση στην αντιμετώπιση θυμάτων, με σεβασμό τους, για την αποφυγή περαιτέρω θυματοποίησης τους.

Δημιουργία ενιαίου Μητρώου Καταγγελιών και συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς για την καταγραφή των καταγγελιών.

β) Υποστηρικτικές Δομές:

- Συμβουλευτικά Κέντρα: Θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένα σε κάθε Περιφέρεια. Η αρμοδιότητά του δεν θα περιορίζεται μόνο σε θέματα κακοποίησης, αλλά και σε θέματα απασχόλησης και θα πρέπει να είναι στελεχωμένα με το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό.

- Δημόσιοι Ξενώνες: Όπου υπάρχει Συμβουλευτικό Κέντρο, πρέπει να υπάρχει και ένας Ξενώνας, που θα ανήκει σε Δήμο, μέσω του οποίου θα λειτουργήσει η σχέση μεταξύ της Γραμματείας Ισότητας και του Δήμου. Επίσης, θα πρέπει να υπάρξει βελτίωση υποδομών στους υπάρχοντες Ξενώνες, καθώς και παροχή νομικής βοήθειας, προσφορά συμβουλευτικών προγραμμάτων και επαγγελματικού προσανατολισμού εντός του Ξενώνα.

- Δημιουργία ιατρείων εντός Ξενώνα.

- Οικονομική στήριξη των γυναικών που πέφτουν θύματα βίας μέσω ειδικού λογαριασμού.

- Τηλεφωνική Γραμμή SOS, που θα λειτουργεί σε 24ωρη βάση, 365 ημέρες το χρόνο, για την άμεση συμβουλευτική υποστήριξη, αλλά και την παροχή νομικής βοήθειας, σε συνεργασία με τους Δικηγορικούς Συλλόγους.

- Δομές υποστήριξης της πολύτεκνης μητέρας, αλλά και της μητέρας παιδιού ΑμεΑ, ώστε αυτές οι γυναίκες να διευκολύνονται στο έργο τους και να μπορούν να έχουν επαγγελματική και

προσωπική ζωή.

- Καθώς η χρηματοδότηση για τη δημιουργία υποστηρικτικών δομών προέρχεται, κυρίως, από Ευρωπαϊκά Κονδύλια και υπάρχουν ήδη δεσμευμένα κονδύλια στο ΕΣΠΑ, πρέπει εκ των προτέρων να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δομών από κρατική χρηματοδότηση, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δομές που θα δημιουργηθούν δεν θα εγκαταλειφθούν με το πέρας των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων. Κατά συνέπεια, απαιτείται από τώρα η αναζήτηση των κατάλληλων πόρων, που θα επιτρέπουν αύριο στο Κράτος να διατηρήσει αυτές τις δομές.

γ) Υγεία:

- Επιμορφωτικά σεμινάρια για την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών του τομέα υγείας.

- Προγράμματα εκπαίδευσης επιστημονικού προσωπικού για την εκπαίδευση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού.

δ) Οργάνωση και Συνεργασία μεταξύ των φορέων κρατικών και μη

- Δημιουργία διυπουργικής συνεργασίας των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με στόχο το συντονισμό των ενεργειών, για την καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας.

- Συνεργασία και συντονισμό όλων των φορέων, μονάδων και μη κυβερνητικών οργανώσεων, ώστε, σε περίπτωση διαπίστωσης φαινομένων βίας, να ενημερώνονται αμέσως οι αρμόδιες υπηρεσίες και να έρχονται αμέσως σε επαφή με τα θύματα κατάλληλα καταρτισμένοι εισαγγελείς, κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι, προκειμένου να συμβουλευθούν σωστά τα θύματα, αλλά και να αποδεσμεύονται οι γιατροί και οι αστυνομικοί από όλες τις διαδικασίες. (Πολλές φορές, τα περιστατικά αποσιωπούνται, διότι συνεπάγονται μεγάλη εμπλοκή στις όλες διαδικασίες των αστυνομικών ή των γιατρών που έρχονται σε πρώτη επαφή με τα θύματα). Σύσταση ενιαίου φορέα αντιμετώπισης της βίας των γυναικών με συμμετέχοντες: τα Υπουργεία Υγείας, Παιδείας, Εργασίας, Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τα Πανεπιστήμια.

- Δραστηριοποίηση του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, που ιδρύθηκε το 2003, καθώς και συνεργασία με τα Εθνικά Παρατηρητήρια των άλλων χωρών, αλλά και με τις γυναικείες οργανώσεις που δραστηριοποιούνται προς αυτήν την κατεύθυνση.

Δ. Γυναίκα και Μετανάστευση

Το ζήτημα της γυναίκας μετανάστριας είναι πολύ ιδιαίτερο, καθώς οι γυναίκες αυτές μπορούν να βιώνουν τη βία σε πολλές εκφάνσεις και δεν είναι λίγα τα παραδείγματα που γίνονται θύματα όλων των μορφών βίας και καταπίεσης. Πολλές φορές, μάλιστα, οι χώρες προέλευσής τους και οι πολιτισμικές και κοινωνικές προσαυξανόμενες αυτών των γυναικών είναι πολύ πιο βίαιες από αυτές που συναντώνται στην Ευρώπη, γεγονός που από μόνο του καθιστά πολύ πιο δύσκολη την καταγγελία της άσκησης βίας σε βάρος τους. Το δεδομένο αυτό, σε συνδυασμό με την μη επαρκή γνώση της γλώσσας, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, αλλά και την άγνοια των δικαιωμάτων που έχουν, καθιστούν πολύ δύσκολη την κοινωνική ένταξη και την εφαρμογή των νόμων. Πολλές φορές, μάλιστα, ασκείται εναντίον τους και η «κρατική βία», καθώς στη χώρα μας έχουμε «μείνει πίσω» στην εμπέδωση της πολυπολιτισμικής κοινωνίας, που υφίσταται εκ των πραγμάτων. Οι φορείς του Κράτους δεν έχουν τα κατάλληλα εργαλεία και την κατάλληλη εκπαίδευση, ώστε να είναι σε θέση, τουλάχιστον σε κρατικό επίπεδο, να υπερασπιστούν σε απόλυτο βαθμό τα ανθρώπινα δικαιώματα αυτών των γυναικών.

Η γυναίκα μετανάστρια μπορεί να είναι το θύμα, ως γυναίκα, ως μητέρα, ως εργαζόμενη, ως μετανάστρια. Μπορεί να είναι θύμα ενδοοικογενειακής βίας, εργοδοτικής βίας, κοινωνικής βίας, πολιτισμικής βίας, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που διαπιστώνουμε την ύπαρξη συνδυαστικών χαρακτηριστικών της βίας, που καθιστούν τη γυναίκα και θύμα της «κρατικής βίας», με τη συμμετοχή ή την παράλειψη ενέργειας από την πλευρά του Κράτους. Επιπλέον, στο πρόσωπο της μετανάστριας, βλέπουμε ότι

ασκεύεται, σε μεγάλο βαθμό και με ιδιαίτερα έντονα χαρακτηριστικά, η βία του οργανωμένου εγκλήματος. Ασφαλώς, μιλάμε για το φαινόμενο του human trafficking, της σύγχρονης αυτής μορφής εμπορίας ανθρώπων, που είναι ίσως και από τις πιο δύσκολες και βαριές μορφές βίας, για την οποία πρέπει να υπάρξει παρέμβαση της οργανωμένης Πολιτείας. Το συγκεκριμένο θέμα θα αναλυθεί εκτενώς στην εξέλιξη των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ισότητας της Βουλής και γι' αυτόν το λόγο δεν θα εμβαθύνουμε ιδιαίτερα στην αναζήτηση των μέτρων για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου στη συγκεκριμένη Έκθεση περί της Βίας Κατά των Γυναικών.

Τα ειδικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πάταξη της βίας εναντίον της γυναίκας μετανάστριας είναι:

- Ανάπτυξη δράσεων που θα ενισχύουν την κατανόηση, από την πλευρά της ελληνικής κοινωνίας, της πολιτισμικής διαφορετικότητας, ώστε η κοινωνία μας να είναι πιο ανοικτή και ανεκτική στη διαφορετική κουλτούρα.

- Εκπαιδευτικά προγράμματα για τους μετανάστες (άντρες και γυναίκες), ώστε να κατανοήσουν τον πολιτισμό μας, να κατανοήσουν την κοινωνική οργάνωση και λειτουργία μας και να είναι πιο εύκολη η πραγματική κοινωνική τους ένταξη.

- Ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα (σε άντρες και γυναίκες μετανάστες), ώστε να μπορούν να κατανοήσουν περί τίνος πρόκειται. Ιδιαίτερη έμφαση στους μετανάστες, των οποίων η χώρα προέλευσης και το πολιτισμικό τους υπόβαθρο δεν τους επιτρέπει να έχουν καμία απολύτως γνώση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως λειτουργούν στην χώρα μας.

- Ειδικά προγράμματα εκμάθησης της γλώσσας, αλλά και των σύγχρονων εργαλείων ζωής (π.χ. υπολογιστές), ώστε να μπορούν να επικοινωνούν, να ενημερώνονται και να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή, σε όλες τις τις εκφάνσεις.

- Ειδικές καμπάνιες για την καταπολέμηση της μαύρης εργασίας των μεταναστών, αναγνώριση και ρύθμιση της εργασίας στον οικιακό τομέα, στον τομέα του καθαρισμού και της οικιακής φροντίδας ιδιαίτερα.

- Αντίστροφες καμπάνιες προς τους εργοδότες για την αντιμετώπιση της μαύρης εργασίας, με θέσπιση κινήτρων και μέτρων, προκειμένου να εξαλειφθεί η αδήλωτη εργασία, αλλά και η θέσπιση αυστηρών ποινών, για όσους επιμένουν στην παράνομη απασχόληση.

- Βελτίωση των όρων και των προϋποθέσεων χορήγησης ασύλου στις γυναίκες που έχουν πέσει θύματα βίας.

- Πρόβλεψη για την πλήρη πρόσβαση των γυναικών μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, με ειδικά επιπλέον μέτρα για τα παιδιά των μεταναστών, που, πολλές φορές, δεν τυγχάνουν καμίας ιατροφαρμακευτικής περιθάλψης.

- Αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, με καλύτερο έλεγχο των μέσων και των τρόπων εισαγωγής στη χώρα μας των μεταναστών και εντατικοποίηση των προσπάθειών για ελαχιστοποίηση και κατά το δυνατόν εξάλειψη του παράνομου και ημιπαράνομου status quo των μεταναστών, με χορήγηση νόμιμων εγγράφων και διευκόλυνση του επαναπατρισμού όσων δεν μπορούν αντικειμενικά να «δικαιολογήσουν» την παρουσία τους και τη διαμονή τους στη χώρα μας.

- Χορήγηση κινήτρων για τη διεκδίκηση της νόμιμης εργασίας από τις μετανάστριες.

- Ειδικές προβλέψεις για τις μονογονεϊκές οικογένειες μεταναστών.

- Ειδικές διευκολύνσεις στην πρόσβαση των παιδιών των μεταναστών στην παιδεία.

- Ειδικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για μετανάστριες.

- Στελέχωση των δημοσίων υπηρεσιών και της αστυνομίας, με κατάλληλα εκπαιδευμένα άτομα, ώστε να είναι δυνατή η διαπολιτισμική προσέγγιση των προβλημάτων, η ενημέρωση των μεταναστών για τα δικαιώματά τους, αλλά και τις υποχρεώσεις τους, ως μέλη της κοινωνίας.

- Καταπολέμηση της διαφθοράς στις υπηρεσίες μεταναστών και χορήγησης ασύλου.

- Αντιμετώπιση των ζητημάτων που προκύπτουν από το φαι-

νόμενο της ενοίκιασης εργαζομένων και των εργολαβιών, με δημιουργία ειδικού μητρώου αυτών των επιχειρήσεων, καθιέρωση αυστηρών όρων για τη λειτουργία και αυστηρών προϋποθέσεων για τη συμμετοχή τους σε δημόσιους διαγωνισμούς. Αυστηρός έλεγχος για την τήρηση της εργατικής νομοθεσίας και αυστηρές ποινές σε όσους επιδίδονται σε καταπάτηση των εργασιακών και ανθρώπινων δικαιωμάτων.

- Να εξεταστεί το ενδεχόμενο δήμευσης όλων των περιουσιακών στοιχείων όσων συλλαμβάνονται να μετέχουν σε εγκληματικές δραστηριότητες εμπορίας ανθρώπων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί καλύτερα το human trafficking.

Ε. Συμπεράσματα

Η βία κατά των γυναικών συνιστά ένα καθημερινό φαινόμενο, το οποίο, ακόμα και σήμερα, παραμένει ένα καλά κρυμμένο μυστικό και φυσικά αποτελεί αναμφισβήτητο ένα από τα πιο μελανά σημεία του σύγχρονου πολιτισμού μας. Αναμφίβολα, η πολύμορφη κακοποίηση που ασκείται στις γυναίκες αποτελεί σήμερα ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα ποιότητας του πολιτισμού μας, που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και αυτήν, ακριβώς, την πραγματικότητα έχουμε χρέος να αλλάξουμε. Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών είναι ζήτημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ζήτημα δικαίου και ζήτημα πολιτισμού και είναι ευθύνη όλων μας, αλλά και υποχρέωσή μας, να πολεμήσουμε για την εξάλειψή του, με οποιονδήποτε τρόπο και κόστος.

Έχουν ήδη γίνει βήματα εκ μέρους της Πολιτείας στην κατεύθυνση αυτή, ωστόσο θα πρέπει να προβληματιστούμε για την αναγκαιότητα, αλλά και τη σπουδαιότητα της συνειδητοποίησης του προβλήματος της βίας, σε όλες τις διαστάσεις του, εξετάζοντας το θέμα από τη σκοπιά της πραγματικής και ουσιαστικής εμπλοκής της Πολιτείας, τόσο μέσω της εφαρμογής παρεμβατικών στρατηγικών και δράσεων, όσο και μέσω της αξιοποίησης του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να διαδραματίσει πολύ σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση του φαινομένου.

Οφείλουμε να στηρίξουμε τις γυναίκες που τολμούν να καταγγείλουν τη βία και να προτρέψουμε όλες αυτές που δεν τολμούν. Να ανατρέψουμε τα στερεότυπα και να αλλάξουμε τη νοοτροπία που κυριαρχεί στην οικογένεια, στην εκπαίδευση και να περιορίσουμε την αસυδοσία των ΜΜΕ.

Να δημιουργήσουμε κατάλληλους και επαρκείς χώρους υποδοχής και υποστήριξης των κακοποιημένων γυναικών, καθώς και να στελεχώσουμε με καταρτισμένο προσωπικό όλους τους αρμόδιους φορείς.

Είναι χρέος μας να παλέψουμε για την κατάργηση των σχέσεων εξουσίας, που δημιουργούν ανισότητα και βία, για μια κοινωνία χωρίς φόβο και βία, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, με σεβασμό στην πολυμορφία. Οφείλουμε να σπάσουμε τη σιωπή και την κάθε είδους ανοχή, να κάνουμε ορατά τα «αθέατα» και να εξαλείψουμε κάθε μορφή αυτού του φαινομένου. Πρέπει να σταματήσουμε να συμμετέχουμε στο «παιχνίδι της σιωπής» και να αναλάβουμε δράσεις ουσιαστικές, αλλά και πρωτοποριακές. Χρειάζεται συντονισμένη δράση, καθώς είναι ένα φαινόμενο πολυσύνθετο, αφού εμπλέκονται πολλοί φορείς και απαιτείται τεράστια και σκληρή προσπάθεια. Πρέπει να αναλάβουμε συλλογικά τις ευθύνες μας, αλλά και ο καθένας, από τη μεριά του, οφείλει να λάβει όλες τις απαραίτητες πρωτοβουλίες, για να μπορέσουμε όλοι μαζί να αντιμετωπίσουμε αυτό το θλιβερό φαινόμενο, προτού λάβει μεγαλύτερη έκταση.

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής ξεκίνησε τη δημόσια διαβούλευση για αυτό το ζήτημα, θέλοντας να αναδείξει το πρόβλημα, να εισηγηθεί προτάσεις προς την Κυβέρνηση και τους κοινωνικούς φορείς, ώστε να προβούν στη θέσπιση νέων αποτελεσματικών μέτρων αντιμετώπισης του ζητήματος.

Η Βουλή, μέσα από την αρμόδια Επιτροπή της, καταθέτει την Έκθεσή της για το ζήτημα, προκειμένου να υπάρξει άμεση κινητοποίηση και ανατροπή των κοινωνικών και κρατικών στεγανών, που κρατούν σε ομηρία και απόγνωση χιλιάδες γυναίκες, που υφίστανται τη βία σε οποιαδήποτε μορφή. Θέλουμε να πιστεύ-

ουμε ότι με την παρούσα Έκθεση θα συμβάλουμε και εμείς στην αντιμετώπιση του φαινομένου της Βίας Κατά των Γυναικών.

Γ. ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΟΥΜΑΝΗ - ΣΠΕΝΤΖΑ

I. Βία κατά των γυναικών: Ένα πρόβλημα διεθνώς αναγνωρισμένο.

Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών και ιδιαίτερα της ενδοοικογενειακής βίας απασχολεί τη διεθνή κοινότητα τα τελευταία χρόνια. Από τη δεκαετία του 1980, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς, επίσης, δημόσιοι, ιδιωτικοί φορείς και ΜΚΟ, ενέτειναν τις προσπάθειές τους και το ενδιαφέρον τους για την ενδοοικογενειακή βία, η οποία, αθέατη ή ορατή, επαναλαμβάνεται, αναπαράγεται από γενεά σε γενεά και, πολλές φορές, τα θύματα γίνονται θύτες.

Έως το 1993, επικρατούσε η αντίληψη ότι η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφορούσε μόνον τις σχέσεις του ατόμου με το Κράτος ή τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο δημόσιο χώρο. Έτσι, δεν αναγνωρίζονταν ως παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πράξεις που γίνονταν στο χώρο της οικογένειας, που θεωρούνταν ως ιδιωτικός χώρος. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να μην περιλαμβάνεται η βία κατά των γυναικών στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 1993, με τη Διεθνή Διάσκεψη Κορυφής του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Βιέννη), αναγνωρίστηκαν τα δικαιώματα των γυναικών ως ανθρώπινα δικαιώματα.

Στην Παλατόρμα Δράσης της Παγκόσμιας Διάσκεψης του Ο.Η.Ε. για τις Γυναίκες, το 1995 (Πεκίνο), αναγνωρίστηκε ο δομικός χαρακτήρας του φαινομένου: «Η βία κατά των γυναικών είναι η έκφραση της ιστορικά διαπιστωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις κατά των γυναικών, με αποτέλεσμα τη παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους».

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι: «Η βία σε βάρος των γυναικών αποτελεί μάλιστα της κοινωνίας και κατάφορη παραβίαση των βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Πρόκειται, δυστυχώς, για φαινόμενο διαδεδομένο σε όλες τις κοινωνίες και σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξης, το βαθμό πολιτικής σταθερότητας, τον πολιτισμό ή τη θρησκεία. Συναντάται τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό χώρο. Πρόκειται για παγκόσμιο φαινόμενο, διαδεδομένο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

II. Η διάσταση της βίας κατά των γυναικών μέσα στην οικογένεια.

Οι πατριαρχικές αντιλήψεις σφυρηλατούν και διαιωνίζουν τα στερεότυπα της ανδρικής κυριαρχίας και της γυναικείας κατωρότητας. Η κοινωνία της οποίας το σύστημα αξιών συνδέει τον ανδρισμό με τη σωματική και ψυχική δύναμη, ενώ τη θηλυκότητα με την αδυναμία, την ευαισθησία και την εγκάρτερηση, εκτρέφει τη βία κατά των γυναικών. Παρά το ότι αυτός ο τύπος πατριαρχικής κοινωνίας μοιάζει ξεπερασμένος, μορφές αυτού του μοντέλου εξακολουθούν να υπάρχουν.

Σύμφωνα με τον ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης, **πράξεις βίας κατά των γυναικών είναι όσες τους επιβάλλουν σωματικό, σεξουαλικό ή ψυχικό πόνο, άμεσα ή έμμεσα, με απάτη, αποπλάνηση, απειλή, εξαναγκασμό ή άλλο τρόπο, με σκοπό ή αποτέλεσμα τον εκφοβισμό, την τιμωρία ή την ταπείνωση τους ή τη διατήρηση του στερεοτυπικού τους ρόλου ή την άρνηση της ανθρωπίνης αξιοπρέπειάς τους, της σεξουαλικής τους αυτοδιάθεσης, της σωματικής, ψυχικής και ηθικής τους ακεραιότητας ή την υποτίμηση της ασφάλειάς τους, του αυτοσεβασμού ή της προσωπικότητάς τους ή της απαξίωσης των σωματικών και πνευματικών τους ικανοτήτων.**

Είναι συχνά δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί κανείς τη βία, όταν, μάλιστα, εκδηλώνεται με πολλές μορφές ταυτόχρονα ή όταν η διαχωριστική γραμμή μεταξύ δημόσιας, ιδιωτικής σφαίρας και χώρου εργασίας είναι ασαφής. Η βία που διαπράττεται στο χώρο δουλειάς από συγγενή είναι «βία στην εργασία» ή «ενδοοικογε-

νειακή βία»; Πρόκειται για ένα ερώτημα που δεν μπορούμε να παραβλέψουμε, όταν ορίζουμε τη βία.

Παράλληλα, ενώ η ανδρική βία είναι ο κανόνας, εντούτοις δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τη βία που διαπράττεται από γυναίκες κατά άλλων γυναικών, κατά παιδιών ή, σπανιότερα, κατά ανδρών. Πρόκειται για μορφές βίας που αναμφισβήτητα υπάρχουν και πρέπει, επίσης, να καταπολεμηθούν. Είναι, επίσης, αλήθεια ότι μορφή ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί και η βία κατά των παιδιών.

Ωστόσο, η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται, κατά κύριο λόγο, στη βία κατά των γυναικών, στο πλαίσιο των οικογενειακών σχέσεων. Για τις ανάγκες της εισήγησης αυτής, υιοθετείται ένας ευρύς ορισμός της οικογένειας. Η μαζική είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας, η αύξηση των διαζυγίων, των συμβίψεων και των εκτός γάμου γεννήσεων, σε συνδυασμό με τη μείωση της γεννητικότητας και την κρίση του γάμου, θέτουν σε αμφισβήτηση τα παραδοσιακά μοντέλα οικογένειας. Έρευνες έχουν δείξει ότι μπορεί να αποτελούν πηγές βίας οι σχέσεις που αναπτύσσονται στην πυρηνική οικογένεια, την εκτεταμένη οικογένεια, τους επίσημους ή ανεπίσημους συντρόφους.

III. Η εικόνα της ενδοοικογενειακής βίας μέσα από τους αριθμούς.

Από την ποσοτική ανάλυση και επεξεργασία στοιχείων των γυναικών που απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, κατά το χρονικό διάστημα 1/1/2002 - 31/10/2006, προκύπτουν τα εξής:

Το 67% των γυναικών που υπέστησαν κακοποίηση είναι **έγγαμες** και 1 στις 5 γυναίκες είναι διαζευγμένες ή σε διάσταση.

Ο μύθος ότι η κακοποιημένη γυναίκα είναι συνήθως χαμηλού μορφωτικού επιπέδου δεν επιβεβαιώνεται: 7 στις 10 γυναίκες είναι Δευτεροβάθμιας, Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, 3 στις 10 γυναίκες-θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης και, επίσης, 3 στις 10 είναι Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης.

Μια γυναίκα μπορεί να γίνει θύμα κακοποίησης ανεξαρτήτως της οικονομικής της κατάστασης: 6 στις 10 γυναίκες ανέφεραν ότι βρίσκονται σε μέτρια ή καλή **οικονομική κατάσταση**.

Επίσης, 3 στις 4 γυναίκες-θύματα ενδοοικογενειακής βίας έχουν αναζητήσει βοήθεια στο παρελθόν (Αστυνομία, Δικαστήρια, Νοσοκομεία, Πρόνοια κ.λπ.), πριν απευθυνθούν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Είναι, συνεπώς, έκδηλη η **ανάγκη της ύπαρξης εξειδικευμένων δομών για την παροχή βοήθειας**.

Διαπιστώνεται ότι οι **κακοποιητικές σχέσεις** είναι συνήθως μακροχρόνιες. Πιθανόν αυτό να σχετίζεται με την κοινωνική ανοχή στη βία, που οδηγεί στο στιγματισμό και την ενοχοποίηση του θύματος και αναγκάζει τις γυναίκες στην αποδοχή της κατάστασής τους.

Δράσεις ενδοοικογενειακής βίας, σε ποσοστό 82%, είναι ο σύζυγος του θύματος, σε ποσοστό 12% ο σύντροφος, ενώ, σε μικρότερα ποσοστά, παρατηρούνται και περιπτώσεις κακοποίησης της γυναίκας από άτομο του οικογενειακού ή κοινωνικού της περιγύρου.

Οι δράστες ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να είναι οποιουδήποτε μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου: 6 στους 10 δράστες είναι Δευτεροβάθμιας, Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης. Όσο δε αφορά στην εργασιακή κατάσταση των δράστών, μόλις 1 στους 10 δράστες είναι άνεργος.

Εξάλλου, έρευνες σε παγκόσμιο επίπεδο αποδεικνύουν ότι οι επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας, ειδικά όταν είναι παρατεταμένη και δεν καταγγέλλεται, είναι ολέθριες για τη σωματική ακεραιότητα και την ψυχική υγεία των θυμάτων. Σύμφωνα με την **Παγκόσμια Τράπεζα**, η βία κατά των γυναικών είναι μεγάλος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία και σοβαρή αιτία θανάτου και αναπηρίας για τις γυναίκες 16-44 ετών. Οι επιπτώσεις της βίας, όμως, έχουν και οικονομική διάσταση. Η διάσταση αυτή δεν αφορά μόνο στο **κόστος παροχής υπηρεσιών** στήριξης στις κακοποιημένες γυναίκες, αλλά και στην **εξοικονόμηση πόρων**, που η πρόληψη δύναται να επιφέρει στους προϋπολογισμούς των κοινωνικών πολιτικών (στέγασης, υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, κοι-

νωνικής ασφάλισης και δικαιοσύνης).

IV. Αποτελεσματική πολιτική κατά της ενδοοικογενειακής βίας.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας απαιτεί συντονισμό των δράσεων της Πολιτείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Η Πολιτεία παρεμβαίνει, δημιουργώντας, καταρχάς, το θεσμικό πλαίσιο, τόσο για την πρόληψη, όσο και για την καταπολέμηση του φαινομένου.

Περαιτέρω, δημιουργεί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να συσταθούν και να λειτουργήσουν δομές υποδοχής και ψυχοκοινωνικής στήριξης των θυμάτων της βίας, ενισχύοντας τη δημιουργία δικτύου υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, το οποίο συντονίζεται σε κυβερνητικό επίπεδο. Στο πεδίο αυτό υπεισέρχεται ο ρόλος των ΜΚΟ, που μπορούν, επίσης, να δημιουργήσουν, σε εθελοντική βάση, χώρους υποδοχής και φιλοξενίας των θυμάτων της κακοποίησης και, κυρίως, ψυχολογικής στήριξης και αρωγής.

Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης είναι, επίσης, πολύ κρίσιμος, γιατί μπορούν να αποκαλύψουν το φαινόμενο της βίας, πληροφορούν για τις δυνατότητες στήριξης που υπάρχουν και ενθαρρύνουν να σπάσει η σιωπή.

Η πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας αποτέλεσε μία από τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες της κυβερνητικής περιόδου 2004-2009 στον τομέα της ισότητας.

Θεσπίστηκε ο πολύ σημαντικός **νόμος 3500/2006**, μεταρρυθμιστικές τομές του οποίου αποτελούν, μεταξύ άλλων: η πρόβλεψη της ενδοοικογενειακής βίας ως διακριτού αδικήματος, η αντιμετώπιση του εξαναγκασμού σε συνουσία χωρίς την ελεύθερη βούληση και των δύο συζύγων ως ποινικού αδικήματος (βιασμός στο γάμο), η καθιέρωση της διαδικασίας της ποινικής διαμεσολάβησης, η ρητή απαγόρευση της σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκων ως μέσο σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής τους, η επέκταση του πεδίου εφαρμογής του νόμου και στις σχέσεις σταθερής συμβίωσης μεταξύ άνδρος και γυναίκας χωρίς γάμο, η εξασφάλιση της προστασίας των θυμάτων, αφενός με τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη και αφετέρου με την εγγύηση της ασφάλειάς τους μέσα και έξω από την οικογενειακή εστία και η υποχρέωση ενημέρωσης από την πλευρά του εκπαιδευτικού που πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος μαθητή.

Ο νόμος αυτός, κατά κοινή παραδοχή και των μελών της παρούσας Ειδικής Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (όπως αναφέρεται στα Συμπεράσματα για την ενδοοικογενειακή βία), αποτελεί ένα ικανοποιητικό πρώτο βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Ωστόσο, σήμερα, μετά από τριάντα χρόνια από τη θέση του σε ισχύ, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από την εφαρμογή του, να εντοπιστούν τα αδύναμα σημεία του και να καλυφθούν τυχόν κενά στις ρυθμίσεις του. Ένα παράδειγμα: θα πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, ώστε αρμόδιοι δημόσιοι φορείς (δημόσια νοσοκομεία και ψυχοθεραπευτικά κέντρα) να παρέχουν το προβλεπόμενο ήδη από το νόμο ειδικό συμβουλευτικό και θεραπευτικό πρόγραμμα για τους δράστες ενδοοικογενειακής βίας και να συσταθούν ομάδες εξειδικευμένων θεραπειών (ψυχολόγων και ψυχιάτρων), για τη διεξαγωγή του ως άνω ειδικού προγράμματος σε δημόσιους φορείς (βλ. και σχετική ερώτησή μου προς το Υπουργείο Υγείας υπ' αριθμ. 7037/4.3.2010).

Εξάλλου, με δεδομένο ότι η άγνοια της νομοθεσίας εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της, θα πρέπει να συνεχιστούν και να εντατικοποιηθούν τα ήδη υλοποιηθέντα σεμινάρια επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης, στον τομέα της ενδοοικογενειακής βίας, **δικαστών, Εισαγγελέων, αστυνομικών και λειτουργών υγείας και κοινωνικής φροντίδας**.

Μία ακόμη σημαντική θεσμική πρωτοβουλία της προηγούμενης κυβέρνησης αποτελεί η ενσωμάτωση στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, άρθρο 75, Ι, ε. 2) της πρόβλεψης ότι στις αρμοδιότητες των δήμων και κοινοτήτων ανήκει μεταξύ άλλων η εφαρμογή πολιτικών και η συμμετοχή σε δράσεις και

προγράμματα που στοχεύουν στη συμβουλευτική στήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συνοικούντων προσώπων. Αυτή η ρύθμιση, για να μη μείνει «γράμμα κενό», θα πρέπει να εφαρμοστεί με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο μέσα από τη νέα δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επίσης, θα πρέπει να επεκταθούν οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί (π.χ. έκδοση φυλλαδίων για την ενδοοικογενειακή βία, τηλεοπτικό σποτ κ.ά.). Σε αυτό το πλαίσιο, είναι αναγκαίες **μεγάλες εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** του συνόλου του πληθυσμού, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον **τομέα της εκπαίδευσης**. Αξίζει να σημειωθούν τα **παρεμβατικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς**, που ήδη πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία κατά την προηγούμενη περίοδο 2004-2009, τα οποία θα πρέπει να συνεχιστούν και να επεκταθούν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Σε ό,τι αφορά τις **δομές φροντίδας και υποστήριξης**, αξίζει να αναφερθεί η λειτουργία δύο Συμβουλευτικών Κέντρων Κακοποιημένων Γυναικών της Γ.Γ.Ι.Φ., στην Αθήνα και τον Πειραιά, τα οποία προσφέρουν σημαντική βοήθεια και συμβουλευτική στις γυναίκες θύματα. Σύμφωνα με τον Οργανισμό της Γ.Γ.Ι.Φ. (Π.Δ.5/2008), τα Κέντρα αυτά γίνονται 14 (ένα στην Αττική και από ένα στις υπόλοιπες Διοικητικές Περιφέρειες της χώρας), με αρμοδιότητες τους: την ψυχο-κοινωνική στήριξη σε θύματα βίας, την παροχή νομικής πληροφόρησης και συμβουλευτικής, τη συνεργασία με φορείς που διαθέτουν Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες Φιλοξενίας Θυμάτων Βίας σε όλη τη χώρα, την καταγραφή και επεξεργασία στοιχείων και την ενημέρωση, πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του κοινού. Παράλληλα, κατά την ίδια περίοδο και στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, σχεδιάστηκε η ανάπτυξη ενός web-based πληροφοριακού συστήματος, η χρήση του οποίου θα εκσυγχρονίσει τη λειτουργία των Συμβουλευτικών Κέντρων και θα αναβαθμίσει την υποστήριξη των γυναικών που απευθύνονται σε αυτά, καθώς και στην τηλεφωνική γραμμή SOS.

Στο πλαίσιο του **ΕΣΠΑ**, προβλέφθηκαν επαρκείς πόροι και βρισκονται σε ώριμο στάδιο δράσεις για την υποστήριξη των αναγκαίων έργων, όπως η ενίσχυση των Μ.Κ.Ο., η συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η δημιουργία Συμβουλευτικών Κέντρων, Ξενώνων Φιλοξενίας Γυναικών, η υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, η ολοκληρωμένη υποστήριξη των θυμάτων και η ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.

Ο απολογισμός του κυβερνητικού έργου κατά την περίοδο 2004-2009, αλλά και η πολύ σημαντική προεργασία που πραγματοποιήθηκε, ιδίως στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, **αποτελέσει** (όπως αναφέρεται και στα Συμπεράσματά της παρούσας Επιτροπής για την ενδοοικογενειακή βία) **τη βάση για το Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών**, το οποίο ανακοινώθηκε πρόσφατα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την υπαγόμενη σε αυτό Γ.Γ.Ι.Φ.. **Βρισκόμαστε εν αναμονή της υλοποίησης των κυβερνητικών δεσμεύσεων, η οποία δεν θα πρέπει να καθυστερήσει άλλο και παρακολουθούμε στενά την πρόοδο στην εφαρμογή των νέων δράσεων και μέτρων**.

Αξίζει, τέλος, να αναφερθεί ότι η **Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, θα πρέπει να μην περιοριστεί στην κατάθεση της Έκθεσής της, αλλά να προβεί σε συγκεκριμένες **παρεμβάσεις** στον τομέα της ενδοοικογενειακής βίας, **παρακολουθώντας** το κυβερνητικό έργο και **αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες**, σε άμεση και συνεχή συνεργασία με τους αρμόδιους Υπουργούς και άλλους φορείς.

Ο αγώνας κατά της ενδοοικογενειακής βίας επιβάλλει την κινητοποίηση όλων μας, γιατί το πρόβλημα ξεκινά από την οικογένεια, επεκτείνεται, όμως, άμεσα στην κοινωνία και διαβρώνει τους θεσμούς της. **Είναι πρόβλημα όλων μας**.

Δ. ΝΕΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΕΣ: ΈΛΕΝΑ ΡΑΠΤΗ ΚΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΕΛΕΝΑΣ ΡΑΠΤΗ

Η νεανική παραβατικότητα, η παραβατική συμπεριφορά παιδιών, εντός και εκτός σχολείου, η επιθετικότητα με λόγια, πράξεις, απειλές, συνιστά μια σοβαρή κοινωνική απειλή.

Ένα φαινόμενο με ρίζες σε όλες τις κοινωνίες. Μια πραγματικότητα τόσο μακριά και τόσο κοντά σε κάθε οικογένεια.

Θύτες και θύματα που εναλλάσσονται στους δύο ρόλους είναι από κοινού «θύματα» ενός σοβαρού κοινωνικού φαινομένου, που συντηρείται από πολλές αιτίες. Που δεν δικαιολογείται, όμως, να συντηρείται από την αδιαφορία της οργανωμένης κοινωνίας, από την αδράνεια και την αναβλητικότητα.

Για να αλλάξει η εικόνα, απαιτείται συντονισμός όλων: των γονέων, που πρέπει να λειτουργήσουν με πιο αυξημένη ευθύνη, των εκπαιδευτικών, που οφείλουν να δώσουν έμφαση στη διάπλαση χαρακτήρων και ηθών, της Πολιτείας, που πρέπει να διαθέσει τις δομές πρόληψης και προστασίας.

Στόχος είναι να κινητοποιήσουμε τους πολίτες, την ελληνική οικογένεια, τους φορείς. Να γνωρίσουμε το πρόβλημα, για να αναζητήσουμε αιτίες και λύσεις. Να δείξουμε στους νέους τον τρόπο για ένα διαφορετικό, καλύτερο δρόμο. Να δείξουμε πρώτοι εμείς, η Πολιτεία, πως είμαστε έτοιμοι για αυτόν τον αγώνα.

Με προτάσεις, με πολιτικές, με συναίνεση, με αποφασιστικότητα.

Οι κοινωνικές αντιδράσεις των νέων μπορούν να αποτελέσουν υπόστρωμα για την αύξηση της νεανικής παραβατικότητας. Οφείλουμε να υπολογίσουμε ως πιθανό ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ώστε να μην είναι βαρύ το κόστος για την κοινωνία.

Είναι περισσότερο από βέβαιο πως όλοι συμμεριζόμαστε τη μεγάλη αγωνία για τους νέους, γιατί ό,τι αγγίζει τους νέους αφορά το ίδιο μας το μέλλον. Μια κοινωνία χτισμένη με λάθος πρότυπα, με νέους που μπορεί να είναι καθ' έξη ή κατά συνείδηση παραβάτες και που αδιαφορούν για αξίες και ιδανικά, δεν μπορεί να μας αφήνει αδιάφορους. Δεν είναι η κοινωνία που ονειρευόμαστε για τα παιδιά μας.

Μελέτες δείχνουν πως τουλάχιστον το 50% των παιδιών που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά θα εξελιχθούν σε παραβατικούς εφήβους και ενήλικες.

Η βία, λοιπόν, των ανηλίκων θέτει μια βασική διάσταση του προβλήματος. Για αυτό και οφείλουμε να αναζητήσουμε τις ευθύνες της κοινωνίας, νωρίς, στα πρώτα βήματα, στα πρώτα συμπτώματα. Να είμαστε σε θέση να τα αναγνωρίσουμε, να έχουμε τη γνώση να τα αξιολογήσουμε, να έχουμε την ετοιμότητα να τα αντιμετωπίσουμε.

Το φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας είναι πιο σύνθετο από ό,τι μαρτυρά μια απλή ερμηνεία του όρου. Τι μπορεί να οπλίζει το χέρι ενός παιδιού, ώστε να αφαιρεί μια ζωή, συχνά με ιδιαίτερη σκληρότητα; Τι ή ποιος ευθύνεται για το ότι ανήλικα παιδιά παρνομούν με μεγάλη ευκολία; Είναι βιολογικά ή κοινωνικά τα αίτια της παραβατικότητας;

Μαζί με όλα αυτά τα ερωτήματα, προκύπτει και ένα ακόμη: Πόσο επαρκές είναι το νομικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας;

Μετά την αναμόρφωση της Ποινικής Νομοθεσίας Ανηλίκων (ν. 3189/2003), ο Ποινικός μας Κώδικας θεωρεί τα παιδιά ηλικίας 8-13 ετών ποινικά ανεύθυνα. Σε αυτήν την κατηγορία παραβατών μπορεί να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα. Είναι προφανές πως δεν μπορεί να υπάρχει ίσος καταλογισμός σε ανηλίκους και ενήλικους, αφού οι ανήλικοι παραβάτες εξετάζονται ως απολύτως ειδικές περιπτώσεις.

Οι ρυθμίσεις αυτές συνάδουν και με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Βασικό γνώρισμα του Δικαίου των Ανηλίκων είναι η διάκριση των ανήλικων παραβατών, αναλόγως της ποινικής τους ευθύνης, σε 2 κατηγορίες:

Στην 1^η κατηγορία συναντάμε τους ανηλίκους ηλικίας 8 ως 13 ετών, οι οποίοι και χαρακτηρίζονται ποινικώς ανεύθυνοι. Άρα, οι παραβατικές πράξεις, τις οποίες τέλεσαν, δεν τους καταλογίζονται, διότι ο νόμος θεωρεί ότι:

*τα πρόσωπα αυτά κατά τεκμήριο στερούνται της συνειδήσεως του αδικίου.

Συνεπώς:

*δεν θεωρείται ότι τελούν αξιόποινες πράξεις,

*δεν μπορεί να απαγγελθεί εις βάρος τους καταδικαστική απόφαση,

*ούτε είναι δυνατόν, βεβαίως, να τους επιβληθεί οποιαδήποτε ποινή.

Στους ανηλίκους αυτής της κατηγορίας επιτρέπεται μόνο η επιβολή θεραπευτικών ή αναμορφωτικών μέτρων, εφόσον η επιβολή τέτοιων μέτρων κριθεί από το Δικαστήριο Ανηλίκων αναγκαία και σκόπιμη.

Στη 2^η κατηγορία συναντάμε τους ανηλίκους που χαρακτηρίζονται ποινικώς υπεύθυνοι. Οι παραβάτες είναι οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το 13^ο έτος της ηλικίας τους, τους οποίους ο νόμος θεωρεί ως φορείς μιας έστω βασικής - αν και περιορισμένης - ωριμότητας.

Για το ποινικώς υπεύθυνό τους, δεν εκτιμάται μόνο το αντικειμενικό κριτήριο της ηλικίας (άνω των 13 ετών), αλλά και οι περιστάσεις υπό τις οποίες τελέσθηκε η παραβατική πράξη και η εν γένει προσωπικότητά. Στην περίπτωση, δηλαδή, των παραβατών αυτών, η επιβολή ποινής πρέπει να αποτελεί το μοναδικό τρόπο απομάκρυνσης του ανηλίκου από την τέλεση και άλλων αξιόποινων πράξεων στο μέλλον.

Άρα, λοιπόν, τα μέτρα που επιβάλλονται στους ανήλικους χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με την ηλικία και τη βαρύτητα της πράξης:

A. Αναμορφωτικά μέτρα

Το πρώτο είδος περιλαμβάνει τα λεγόμενα αναμορφωτικά μέτρα, τα οποία μπορούν να επιβληθούν από το δικαστήριο σε οποιονδήποτε ανήλικο παραβάτη.

Ο νόμος περιλαμβάνει, πλέον, μια σειρά αναμορφωτικών μέτρων διαφορετικής βαρύτητας, τα οποία αντικατοπτρίζουν, σε κάποιο βαθμό, τη σύγχρονη τάση υιοθετήσεως μέτρων εξωδουματικού χαρακτήρα.

Έτσι, για παράδειγμα, τα αναμορφωτικά μέτρα, από το ελαφρύτερο προς το πιο βαρύ, είναι η:

1. Επίπληξη
2. Ανάθεση επιμέλειας
3. Συνδιαλλαγή ανήλικου δράστη και θύματος
4. Αποζημίωση του θύματος
5. Παροχή κοινωφελούς εργασίας
6. Παρακολούθηση κοινωνικών ή ψυχολογικών προγραμμάτων
7. Φοίτηση σε σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης
8. Παρακολούθηση προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής
9. Τοποθέτηση του ανηλίκου σε ίδρυμα αγωγής

Το συνηθέστερα επιβαλλόμενο μέτρο είναι αυτό της αναθέσεως της επιμέλειας του ανηλίκου σε διάφορους φορείς:

1. οικογένεια του ανήλικου παραβάτη,
2. ανάδοχη οικογένεια,
3. επιμελητής ανηλίκων,
4. προστατευτικές εταιρίες,

ενώ το επαχθέστερο συνίσταται στην τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο ίδρυμα αγωγής (επί του παρόντος το μόνο σχετικό ίδρυμα είναι το Ίδρυμα Αγωγής Νέων στη Νέα Ιωνία Βόλου).

Τα αναμορφωτικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως στα 18. Παρατείνονται μέχρι τα 21, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση.

B. Θεραπευτικά μέτρα:

Το δεύτερο είδος περιλαμβάνει τα λεγόμενα θεραπευτικά μέτρα, τα οποία και επιβάλλονται σε ανήλικο παραβάτη, στον οποίο επιφυλάσσεται ιδιαίτερη μεταχείριση, για συγκεκριμένους λόγους υγείας, ήτοι για:

- ψυχική ασθένεια,
- νοσηρή διατάραξη πνευματικών λειτουργιών,
- κάποια οργανική νόσο,
- σοβαρή σωματική δυσλειτουργία,
- εθισμός σε οιοπνευματώδη ή ναρκωτικά,
- πνευματική ή ηθική καθυστέρηση.

Για την επιβολή θεραπευτικού μέτρου από το δικαστήριο, απαιτείται προηγούμενη γνωμάτευση από διεπιστημονική ομάδα, το δε μέτρο μπορεί να συνίσταται:

- στην ανάθεση της επιμέλειας σε κάποιο φορέα (γονείς ανη-

λίκου, ανάδοχη οικογένεια, επιμελητής ανηλίκων, προστατευτική εταιρία),

- στη συμμετοχή σε ειδικό θεραπευτικό πρόγραμμα
- ή στην παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάστημα.

Στην πράξη, η επιβολή θεραπευτικών μέτρων δεν απαντάται με μεγάλη συχνότητα.

Γ. Ποινικός Σωφρονισμός

Το τρίτο και βαρύτερο μέτρο είναι αυτό του ποινικού σωφρονισμού, το οποίο επιβάλλεται στις περιπτώσεις ποινικώς υπεύθυνων ανηλίκων και μόνο.

Ο ποινικός σωφρονισμός συνίσταται στην παραμονή του ανηλίκου σε ειδικό κατάστημα, δηλαδή στις φυλακές ανηλίκων, για χρονικό διάστημα το οποίο, σε αντίθεση με ό,τι ισχύει για τα αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, πρέπει να ορίζεται επακριβώς στη δικαστική απόφαση. Η διάρκεια κυμαίνεται από 6 μήνες έως 10 έτη.

Ο ποινικός σωφρονισμός δεν είναι μέτρο που επιβάλλεται συχνά στην πράξη. Κατά μέσο όρο, η ανώτατη ποινή σωφρονισμού σπανίως υπερβαίνει την πενταετία.

Με τη συμπλήρωση του 1/3 και σε κάθε πάντως περίπτωση με τη συμπλήρωση του ημίσεως του χρόνου της επιβαλλόμενης ποινής, το δικαστήριο οφείλει να απολύσει τον ανήλικο υπό όρο και ως προς το υπόλοιπο χρονικό διάστημα ακολουθεί η λεγόμενη «περίοδος δοκιμασίας».

Σημειώνεται ότι στην Επικράτεια λειτουργούν 3 Ειδικά Καταστήματα (Αυλώνα, Βόλος και Κασσαβέτεια) και 2 Τμήματα Κρατήσεως Νέων (Κορυδαλλός και Διαβατά Θεσσαλονίκης).

Υπογραμμίζεται ότι οι νεαροί κρατούμενοι επιτρέπεται να παραμένουν στα Ειδικά Καταστήματα έως τα 25, αν κριθεί αναγκαίο, για να ολοκληρώσουν μορφωτικά ή επαγγελματικά προγράμματα που παρακολουθούν, εφόσον αυτό δεν βλάπτει την κοινωνική τους επανένταξη.

Καινοτομία του ν. 3189/2003:

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ μπορεί να απέχει από την άσκηση ποινικής δίωξης του ανηλίκου, εφόσον η πράξη του, αν είχε τελεστεί από ενήλικα, θα χαρακτηριζόταν πλημμέλημα ή πταίσμα και όχι κακούργημα.

Αντ' αυτού, ο Εισαγγελέας μπορεί να επιβάλλει είτε:

- ένα από τα μη ιδρυματικά αναμορφωτικά μέτρα
- ή χρηματική ποινή έως 1000 ευρώ (που θα κατατεθεί σε κοινωφελές ίδρυμα)

Δικαστήρια Ανηλίκων:

Από την άποψη της ποινικής διαδικασίας που τηρείται στην περίπτωση ανήλικων παραβατών, αρμόδια είναι Ειδικά Δικαστήρια, τα λεγόμενα Δικαστήρια Ανηλίκων. Συνεδριάζουν σε μονομελή ή τριμελή σύνθεση, ανάλογα με τη βαρύτητα της πράξης.

Μολονότι ο νόμος προτάσσει τη στελέχωση των Δικαστηρίων Ανηλίκων από δικαστές που έχουν ειδικές γνώσεις, στην πραγματικότητα, τα Δικαστήρια αυτά στελεχώνονται από δικαστές που δεν διαθέτουν την απαραίτητη ειδική κατάρτιση και γνώση.

Πρέπει, νομίζω, να σταθούμε ιδιαίτερα στην εξαίρεση από τη γενική αρχή της δημοσιότητας των δικών, καθώς τα Δικαστήρια Ανηλίκων, καταρχήν, ούτε συνεδριάζουν ούτε απαγγέλλουν τις αποφάσεις τους δημόσια.

* Άλλωστε, απαγορεύεται η μετάδοση από τα ΜΜΕ των δικών.

* Αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερη προσοχή οι δικαστικές περιπτώσεις ανηλίκων, ακριβώς λόγω του ότι οι ανήλικοι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στο στιγματισμό.

Στο ίδιο πλαίσιο, κινούνται και οι σχετικοί κανονισμοί του Ε.Σ.Ρ., οι οποίοι απαγορεύουν την παρουσίαση ανηλίκων δραστών και την άμεση ή έμμεση αποκάλυψη της ταυτότητας ανηλίκων δραστών, θυμάτων και μαρτύρων.

Όλα τα παραπάνω εντάσσονται στο πλέγμα του «δικαίου των ανηλίκων», που ως κύριο χαρακτηριστικό έχει την προστασία και λιγότερο την τιμωρία.

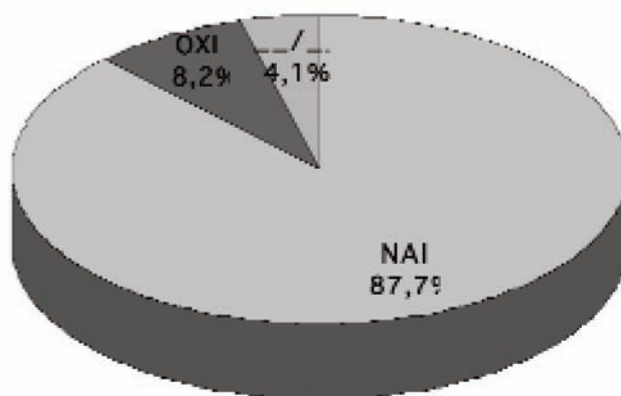
Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπάρξει εξομοίωση του ποινικού καταλογισμού μεταξύ ανηλίκων και ενηλίκων.

Είναι μάλλον κοινός τόπος πως νομοθετικά, στο επίπεδο ποινικής καταστολής/σωφρονισμού, τα βήματα που μπορούν, εάν μπορούν, να γίνουν, είναι μετρημένα.

Για να αποφευχθούν όλα τα ως άνω, χρειάζονται υγιείς βάσεις στο σπίτι. Άλλωστε, σε σύγκριση με το δυτικό «παραεκσυγχρονισμένο» πρότυπο οικογένειας, όπου οι γονείς, όσο μεγαλώνουν τα παιδιά, τόσο περισσότερο τα απομακρύνουν από το σπίτι, η ελληνική οικογένεια ήταν αυτή που έκανε και κάνει ακόμη τη διαφορά, κρατώντας δεμένα τα μέλη της κάτω από την «ομπρέλα» της.

Σε πρόσφατη έρευνα της εταιρίας δημοσκοπήσεων ALCO, στη Θεσσαλονίκη, το Φεβρουάριο του 2008, για το θέμα της νεανικής παραβατικότητας και σε δείγμα 1176 ατόμων, ηλικίας άνω των 18 ετών, έχουν καταγραφεί σημαντικά συμπεράσματα, που, σε μεγάλο βαθμό, επιβεβαιώνουν τη γενική αίσθηση της κοινωνίας για τα αίτια του φαινομένου και για τους τρόπους αντιμετώπισής του.

Πίνακας 1. Γνώση του τι είναι η Νεανική Παραβατικότητα:

Πρώτα απ' όλα, το εισαγωγικό ερώτημα έχει να κάνει με το αν γνωρίζουμε ή αν πιστεύουμε ότι γνωρίζουμε τι είναι νεανική παραβατικότητα: 9 στους 10, απ' όσους συμμετείχαν στην έρευνα, απήντησαν πως το γνωρίζουν.

Όταν προσπαθήσαμε να δούμε λίγο πιο ουσιαστικά ποια είναι η πραγματική γνώση της κοινωνίας, τα αποτελέσματα ήταν εξίσου ενδιαφέροντα.

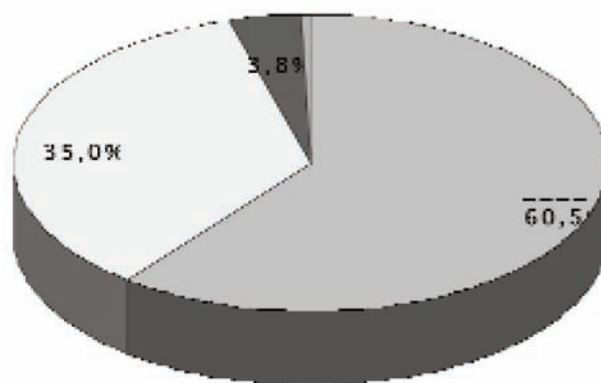
Πίνακας 2. Τρόποι Εκδήλωσης Νεανικής Παραβατικότητας:

	%
ΛΕΚΤΙΚΗ ΒΙΑ	7,6
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ	10,9
ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΑ	11,8
ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΣ ΒΙΑ	9,3

ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΒΙΑΙΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ	11,2
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	63,2
ΚΑΝΕΝΑ	0,3
ΔΞ / ΔΑ	0,6

Όπως φαίνεται στις κάρτες, 6 στους 10 από εμάς πιστεύουν ότι η Νεανική Παραβατικότητα εκδηλώνεται με την άσκηση βίας, είτε λεκτικής είτε ψυχολογικής είτε σωματικής είτε με ένα συνδυασμό όλων αυτών είτε με παράνομες βίαιες συμπεριφορές, ενώ υπάρχει και ένα 9% που πιστεύει ότι η Νεανική Παραβατικότητα εκδηλώνεται με παράνομες δραστηριότητες, χωρίς, κατά ανάγκη, αυτές να έχουν το βίαιο στοιχείο και να το ενσωματώνουν.

Πίνακας 3. Πόσο σημαντική θεωρούν τη Νεανική Παραβατικότητα:

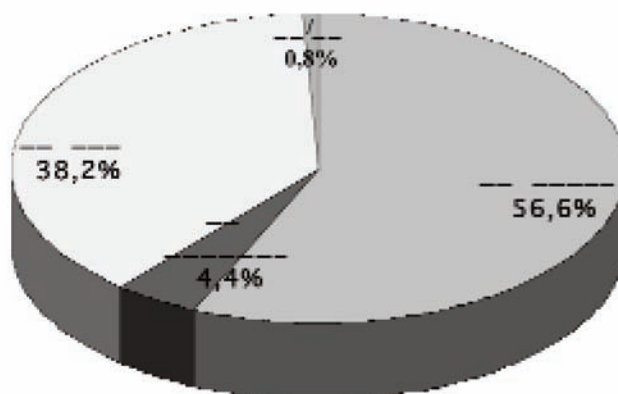

Στην κάρτα αυτή, φαίνεται ανάγλυφα το πόσο πολύ μας απασχολεί το πρόβλημα.

Όλοι, το 95%, θεωρούμε ότι η Νεανική Παραβατικότητα, σήμερα, στην Ελλάδα, στις δικές μας πόλεις, είναι ένα ιδιαίτερα ση-

μαντικό ζήτημα, ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα και πρέπει να πω ότι τα ποσοστά αυτά είναι οριζόντια.

Πίνακας 4. Ποιο φύλο επιδεικνύει συχνότητα παραβατικής συμπεριφοράς:

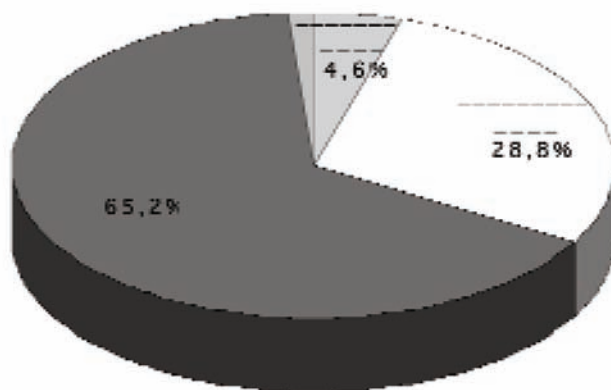

Είναι τα ίδια, περίπου τα ίδια, ανεξάρτητα από το φύλο, την ηλικία, τη μόρφωση ή το επάγγελμα και το κοινωνικό status αυτών που απαντούν.

Δεν φαίνεται να μοιράζεται το φαινόμενο, κατά τη δική μας εκτίμηση, των πολιτών, εξίσου στα 2 φύλα. Αντίθετα, η αίσθηση είναι ότι είναι τα αγόρια περισσότερο που προκαλούν προβλήματα, τα οποία εμφανίζουν συχνότερα παραβατική συμπεριφορά,

ενώ το ποσοστό για τα κορίτσια είναι πολύ μικρότερο και ένα 38% θεωρεί ότι, ανεξάρτητα από το φύλο, τα επίπεδα παραβατικής συμπεριφοράς είναι εξίσου τα ίδια.

Πίνακας 5. Ποιοι εκτιμούν ότι είναι πιθανό να έχουν παραβατική συμπεριφορά:

Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον το γεγονός ότι το 65% δεν διακρίνει διαφορά σε σχέση με τη Νεανική Παραβατικότητα ανάμεσα σε νέους ανθρώπους από την Ελλάδα και νέους ανθρώπους που ζουν στην Ελλάδα ή ζουν στην Ελλάδα, αλλά έχουν γεννηθεί σε άλλη χώρα.

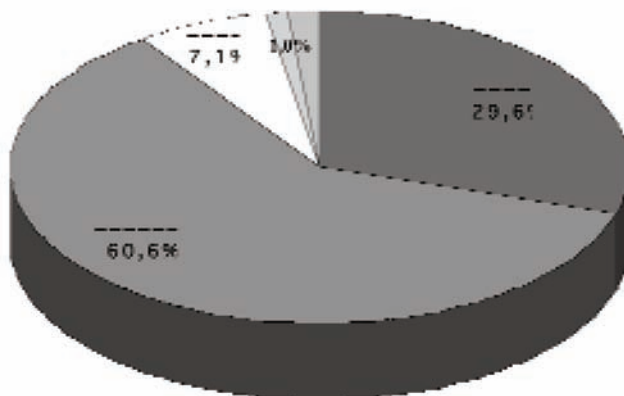
Όπως φαίνεται, μόνο το 29% εκτιμά ότι τα φαινόμενα αυτά είναι συχνότερα, πιο πιθανά, σε νέους που δεν έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα, πράγμα που θεωρώ ότι είναι και ενδιαφέρον και θετικό.

Σε ό,τι αφορά την εκτίμησή μας σε σχέση με τις πηγές απ' όπου μπορεί να ξεκινάει η παραβατική συμπεριφορά, είναι σαφές ότι περισσότεροι πιστεύουμε ότι παίζει ρόλο το οικονομικό status, η οικονομική δυνατότητα μιας οικογένειας, όχι, όμως, καταλυτικό. Το 53% απαντά ότι δεν θεωρεί ότι παιδιά που μεγαλώνουν σε φτωχότερες οικογένειες έχουν περισσότερες πιθανότητες να εκδηλώσουν παραβατική συμπεριφορά.

Πίνακας 6. Από ποιο οικονομικό περιβάλλον είναι πιο πιθανή η παραβατική συμπεριφορά:

	%
ΙΣΧΥΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	8,1
ΑΣΘΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	36,4
ΙΔΙΑ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	52,9
ΔΞ / ΔΑ	2,6

Πίνακες 7 & 8. Βαθμός νεανικής παραβατικότητας στην Ελλάδα σήμερα (πόσο έντονο, ηλικιακά):

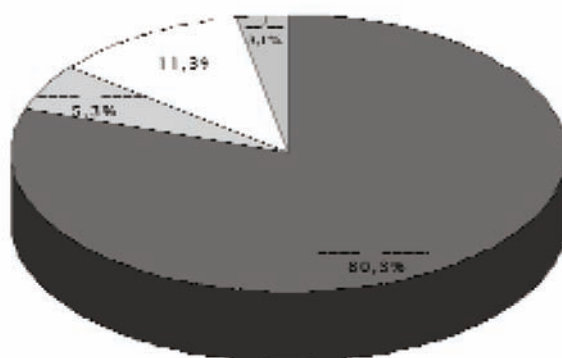

Βέβαια, αυτό που είναι άκρως ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι 6 στους 10 θεωρούμε πως το φαινόμενο της Νεανικής Παραβατικότητας είναι αρκετά έντονο στην Ελλάδα και άλλοι 3 στους 10 ότι είναι πολύ έντονο. Με άλλα λόγια, 9 στους 10 δηλώνουν ότι το φαινόμενο δεν είναι φαινόμενο, είναι πρόβλημα και είναι πρόβλημα πάρα πολύ έντονο.

	16 - 18	19 - 24	25 - 34	35 - 44	45+
ΠΟΛΥ	40,6	34,1	32,0	22,5	30,1
ΑΡΚΕΤΑ	46,9	56,1	60,6	63,8	62,4
ΛΙΓΟ	12,5	8,1	5,6	8,7	5,2
ΚΑΘΟΛΟΥ	-	0,8	0,9	0,9	1,7
ΔΞ/ΔΑ	-	0,9	0,9	4,1	0,6

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, τα ποσοστά που εκτιμούν ότι η Νεανική Παραβατικότητα θα είναι πολύ έντονη είναι ακόμη μεγαλύτερα απ' ότι στο μέσο όρο, στις νεότερες ηλικιακές ομάδες, στις κατηγορίες εκείνες ηλικιών που ζουν πολύ περισσότερο το πρόβλημα, όπου και το ποσοστό είναι καθολικό, αλλά και το «πολύ» στην κατηγορία 16-18 ξεπερνά το 40%.

Πίνακας 9. Εξέλιξη Νεανικής Παραβατικότητας σε σχέση με το παρελθόν

Ακόμα πιο ανησυχητικό, ακόμα μεγαλύτερο «καμπανάκι κινδύνου» σημαίνει, ασφαλώς, το γεγονός ότι 8 στους 10 πιστεύουμε ότι πρόκειται για ένα πρόβλημα το οποίο έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια. Εξελίσσεται, λοιπόν, και εξελίσσεται με τρόπο δυσάρεστο.

Πίνακας 10. Λόγοι που ερμηνεύουν τη Νεανική Παραβατικότητα:

	%
ΜΙΜΗΤΙΣΜΟΣ (ΦΙΛΟΙ - ΜΜΕ)	38,0
ΒΙΑΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	36,8
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	35,8
ΚΑΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ	29,7
ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΔΥΝΑΜΗΣ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΕΟΥΣ	29,2
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΖΗΛΙΑΣ	15,3
ΔΞ / ΔΑ	1,8

Όταν επιχειρήσαμε να αναζητήσουμε λίγο τι η κοινωνία πιστεύει ότι είναι εκείνο που προκαλεί το πρόβλημα, είχαμε μια μεγάλη σειρά από αιτίες, σημαντικότερες από τις οποίες είναι ο μιμητισμός, αυτό που βλέπουμε στην τηλεόραση, παρακολουθούμε στα Μέσα, αυτό που, ενδεχομένως, βλέπουμε στην παρέα μας, είναι το βίαιο οικογενειακό περιβάλλον, είναι, βεβαίως, τα ψυχολογικά προβλήματα και ακολουθούν η κακή ανατροφή, δηλαδή ο μη θετικός ρόλος της οικογένειας και η διάθεση να επιδείξει κανείς ισχύ-δύναμη μέσα στις παρέες του ή σε άλλους νέους ανθρώπους.

Πίνακας 11. Τι στην οικογένεια οδηγεί σε παραβατική συμπεριφορά:

	%
ΜΕΧΡΙ ΔΥΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	
ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ	55,1
ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΔΕΝ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	53,4
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ	12,5
ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΑΥΣΤΗΡΟΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	12,5

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΕΛΑΣΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	10,8
ΑΛΛΟ	2,4
ΔΞ / ΔΑ	1,4

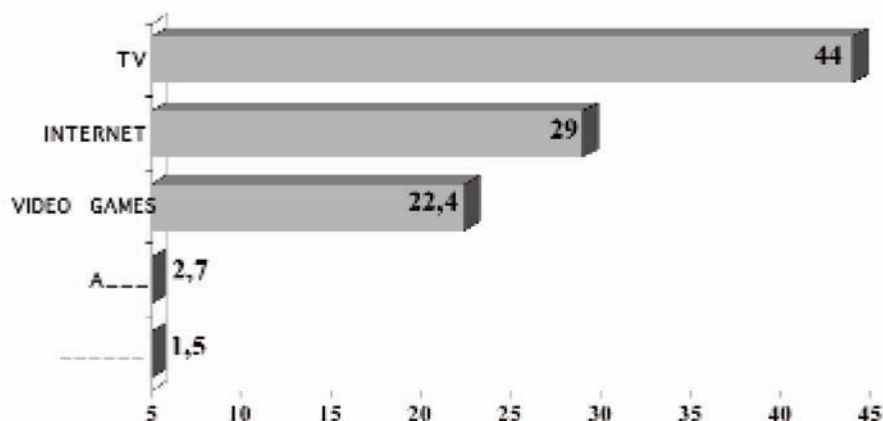
Αναζητώντας, το τι μπορεί να συμβαίνει για να φτάνουμε σε φαινόμενα Νεανικής Παραβατικότητας ή παραβατικής συμπεριφοράς μέσα στην οικογένεια, πήραμε κυρίως 2 απαντήσεις: βία μέσα στην ίδια την οικογένεια, η οποία περνά σιγά - σιγά και στα παιδιά και, βέβαια, αδιαφορία ή το χαμηλό ενδιαφέρον των γονιών για το ίδιο τους το παιδί.

Πίνακας 12. Τι στο σχολείο οδηγεί σε παραβατική συμπεριφορά:

	%
ΜΕΧΡΙ ΔΥΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	
ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	37,2
ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	28,7
ΧΑΜΗΛΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	27,3
ΟΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	16,6
Η ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ	16,0
Η ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ	15,6
Η ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	7,7
ΑΛΛΟ	1,4
ΔΞ / ΔΑ	1,0

Σε ό,τι αφορά την αναζήτηση αιτιών για παραβατικές συμπεριφορές μέσα στα σχολεία μας, εδώ έχουμε την έλλειψη στενής και καλής συνεργασίας ανάμεσα σε γονιούς και εκπαιδευτικούς, την έλλειψη ψυχολόγων και ψυχολογικής στήριξης, το χαμηλό κοινωνικό οικονομικό επίπεδο κάποιων μαθητών και λιγότερο τις ικανότητες και τις γνώσεις των εκπαιδευτικών, την ετερογένειά τους ή την ενδεχόμενη ατιμωρησία.

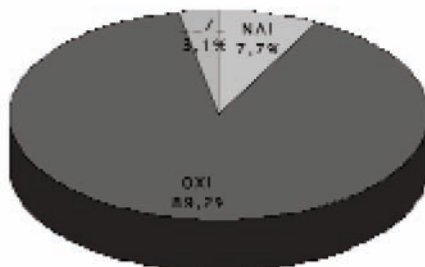
Πίνακας 13. Ποιο κομμάτι τεχνολογίας ευθύνεται περισσότερο για τη νεανική παραβατικότητα:

Δεν σας εκπλήσσει, φαντάζομαι, το γεγονός πως η Τηλεόραση θεωρείται ότι είναι το Μέσο Μαζικής Επικοινωνίας που ωθεί και ευθύνεται περισσότερο για τις εκδηλώσεις παραβατικής συμπεριφοράς ανάμεσα στους νέους: το ποσοστό είναι 44%, το Inter-

net σε ποσοστό 29% και λίγο πάνω από το 20% τα περίφημα video παιχνίδια.

Πίνακας 14. Ικανοποίηση από αντιμετώπιση φαινομένου:

Και, βέβαια, ζητάμε πολύ περισσότερα όλοι, 9 στους 10, για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Δεν είμαστε, δηλαδή, ικανοποιημένοι από αυτά που γίνονται σήμερα και έχουμε και προτάσεις.

Πίνακας 15. Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί η νεανική παραβατικότητα:

	%	16-24
ΜΕ ΔΙΑΛΟΓΟ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ	72,7	62,4
ΜΕ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΨΥΧΟΛΟΓΟ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΑΥΣΤΗΡΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ	27,9	36,1
ΑΛΛΟ	16,6	21,0
ΚΑΝΕΝΑ	6,9	4,9
ΔΕ / ΔΑ	0,8	0,5
ΔΕ / ΔΑ	0,8	1,5

Διάλογος, λοιπόν, και ενημέρωση γονιών και παιδιών και μέσα στο σχολείο και, βεβαίως, από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Κυ-

ρίως αυτό. Συμβουλευτική στήριξη από ειδικούς ψυχολόγους. Μάλιστα, την ψυχολογική στήριξη, τη ζητούν περισσότερο οι νεότεροι άνθρωποι, οι οποίοι εμπλέκονται περισσότερο στο πρόβλημα. Και όχι, βεβαίως, επιβολή κυρώσεων.

Πίνακας 16. Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί η νεανική παραβατικότητα στα σχολεία:

	%	16-24
ΣΥΧΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ	51,0	37,6
ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ	37,8	30,2
ΥΠΑΡΞΗ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ	36,4	44,9
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ	24,8	30,2
ΑΛΛΟ	2,3	2,4
ΔΕ / ΔΑ	1,0	0,5

Τέλος, σε ό,τι αφορά τα σχολεία, πια, η στενή συνεργασία των γονέων και των εκπαιδευτικών είναι για τους περισσότερους το «κλειδί», που μπορεί να οδηγήσει σε απάντηση του προβλήματος. Η καλύτερη ενημέρωση των γονέων και των παιδιών και, βεβαίως, η ύπαρξη ψυχολόγου στα σχολεία είναι αυτό που κυρίως ζητούν τα ίδια τα παιδιά, οι νεότεροι άνθρωποι.

Σήμερα, που η θεωρία του «γεννημένου» εγκληματία, δηλαδή του παραβάτη με προδιαθέσεις γεννητικά προκαθορισμένες, έχει σχεδόν απορριφθεί, η παραβατική συμπεριφορά μοιάζει να είναι συνεχή με τους όρους ζωής ενός ατόμου. Να είναι άμεσο προϊόν του περιβάλλοντός του. Εάν δεν διδάξουμε στα παιδιά να λύνουν τα προβλήματά τους χωρίς βία και να σέβονται την προσωπικότητα του άλλου, ανεξάρτητα από την καταγωγή, την κοινωνική θέση ή τις ιδιαίτερες ικανότητες, η νεανική βία θα συνεχίσει να αυξάνεται. Εάν δεν ενισχύουμε διαρκώς το θεσμό της οικογένειας, που αρχίζει να αλλάζει κυρίως στα αστικά κέντρα, με τα υποκατάστατα της γονεϊκής φροντίδας (όπως παιδικοί σταθμοί, οικιακές βοηθοί, τηλεόραση κ.λπ.), χάνουμε ένα σημαντικό ανάχωμα (τακτικό πλεονέκτημα) στον αγώνα μας.

Εάν δεν ενισχύσουμε τις πολιτικές πρόληψης στην πρώιμη παιδική ηλικία και το δίκτυο υπηρεσιών κυρίως στην κατηγορία των ανηλίκων και δεν εστιάσουμε στο θέμα της βοήθειας του ίδιου του ανήλικου παραβάτη και της οικογένειάς του, θα είναι πολύ δύσκολο να ανατρέψουμε την υφιστάμενη κατάσταση. Εάν δεν απαλλαγούμε από την ευκολία της λύσης της ιδρυματικής μεταχείρισης των ανήλικων παραβατών, ως μέσο σωφρονισμού, τότε παίζουμε με τις πιθανότητες εναντίον μας. Αυξάνουμε το ενδεχόμενο, το στίγμα του εγκληματίου και η απόδοση της ταυτότητας του εγκληματία σε ανήλικους παραβάτες, να τους ακολουθεί σε όλη τους τη ζωή και να συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας εγκληματικής καριέρας.

Η κατάσταση, μέχρι στιγμής, είναι αναστρέψιμη, τουλάχιστον στη χώρα μας.

Τι θα γίνει, όμως, όταν αλλάξει;

Τι πρέπει να κάνουμε, για να μην την αφήσουμε να αλλάξει;

Για να την κάνουμε καλύτερη;

Εάν υπάρχει διάθεση να αγωνιστούμε, ρόλος υπάρχει για όλους.

Όπως πολύ σωστά ειπώθηκε, οι καλοί άνθρωποι δεν πέφτουν από τον ουρανό, δημιουργούνται.

Το ίδιο, όμως, συμβαίνει και με τους κακούς.

Για αυτό οφείλουμε να δράσουμε για τα παιδιά μας, πριν να είναι πολύ αργά.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Νεανική παραβατικότητα

Το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας άρχισε να απασχολεί την κοινωνία μας τα τελευταία χρόνια, μετά από μερικά έντονα ξεσπάσματα εφηβικής επιθετικότητας, προκλητικότητας, σχολικής απειθαρχίας, καθώς και εκδηλώσεων αντικοινωνικής συμπεριφοράς.

Η νεανική παραβατικότητα μπορεί να θεωρηθεί, επίσης, ως ένα είδος γλώσσας ή μηνύματος, μέσα στο σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των «νεαρών» πομπών και των «ενηλίκων» δεκτών. Το μήνυμα αυτό μπορεί να εκφράζει μια κάποια σύγχυση και αμηχανία, απορία ή αίτημα ή και στην πράξη μια ορισμένη σωματική ανησυχία, που προκαλεί έναν αριθμό σημαντικών αντιδράσεων.

Τα γενικά αίτια της νεανικής παραβατικότητας είναι:

Μεταβολή των κοινωνικών τάσεων και αντιστάσεων.

Ο νέος έχει περισσότερη ελευθερία κινήσεων.

Αστικοποίηση.

Οι παραδοσιακοί κοινωνικοί έλεγχοι έχουν σπάσει, ο θεσμός της οικογένειας έχει αδυνατίσει.

Ναρκωτικά.

Οι νεαροί που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά προέρχονται από οικογένειες που έχουν κακές σχέσεις μεταξύ τους.

Το νεανικό έγκλημα είναι ένα ευρύ φάσμα συμπεριφοράς, το οποίο κυμαίνεται από τους καβγάδες, μέχρι τις κλοπές, τις διαρρήξεις, τις ληστείες και τελευταία στα ναρκωτικά.

Η βία παρουσιάζεται σε όλες τις κοινωνικές τάξεις και, δυστυ-

χώς, έχει σχέση με τη φτώχεια.

Βία στο σχολείο

Είναι ένα νέο φαινόμενο που σημειώνει ανησυχητικά επίπεδα και κερδίζει αρκετή προβολή. Μπορούμε να πούμε ότι υπήρχε πάντα, τώρα, όμως, έχει οξυνθεί. Η βία στο σχολείο είναι **λεκτική** (βρισιές, εξευτελισμός, ταπείνωση), **σωματική** (καβγάδες μεταξύ παιδιών και ομάδων παιδιών), **ψυχολογική** (εκβιασμός, κάποιοι μαθητές καταπιέζουν τους αδύνατους μαθητές, για διάφορους λόγους). Επίσης, κάποιοι μαθητές εκδηλώνουν επιθετικότητα εναντίον των καθηγητών, βρίζοντάς τους ή χτυπώντας τους ή καταστρέφοντας το αυτοκίνητό τους.

Υλικές καταστροφές στα σχολεία γίνονται, κυρίως, από εξωσχολικούς (παιδιά που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο πριν τα 15), που τριγυρνούν γύρω από τα σχολεία, δίνοντας το μήνυμα ότι χρειάζονται βοήθεια. Με το να σπάζουν τα παράθυρα, θέλουν να δείξουν ότι βρίσκονται σε απόγνωση.

Η βία στα σχολεία οφείλεται στους εξής λόγους:

Ατίθασοι νεαροί, από φυσικούς τους, στους οποίους οι καθηγητές δεν μπορούν να επιβληθούν.

Μαθητές που πνίγονται μέσα στο σχολικό περιβάλλον και θέλουν να ξεφύγουν.

Σε μερικό βαθμό, η σχολική αποτυχία. Οι μαθησιακές δυσκολίες προκαλούν μεγάλα προβλήματα στους εφήβους και είναι ένας από τους λόγους που εγκαταλείπουν το σχολείο, πριν τελειώσουν το Λύκειο. Έτσι, «εξωσχολικοί», πλέον, ψάχνουν να βρουν το δρόμο τους. Υπάρχει κίνδυνος να μπλεχτούν με κακές παρέες, γιατί θέλουν να αποκτήσουν μια ταυτότητα, να νιώσουν ότι ανήκουν κάπου. Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να μπλεχτούν με τα ναρκωτικά.

Η άσχημη οικογενειακή κατάσταση (χωρισμένοι γονείς, έλλειψη ποιοτικού οικογενειακού χρόνου, οικονομικά προβλήματα κ.τ.λ.). Επίσης, παιδιά που προέρχονται από οικογένειες, όπου η βία είναι μέρος της ζωής τους, μεταφέρουν αυτήν τη συμπεριφορά στο σχολείο.

Ανεπαρκείς υπηρεσίες με ειδικευμένο προσωπικό (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.λπ.), για να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν δυσπροσάρμοστα και συναισθηματικά διαταραγμένα παιδιά.

Ούτε το σχολείο ούτε η οικογένεια δεν έχουν διδάξει τρόπους στα παιδιά για την πολιτισμένη λύση των προβλημάτων. Τα παιδιά δεν έχουν μάθει να διαπραγματεύονται, να συμβιβάζονται, να υποχωρούν.

Όταν τα σχολεία είναι μεγάλα και ο αριθμός των μαθητών είναι μεγάλος, όταν οι μαθητές δεν γνωρίζονται μεταξύ τους, τότε δίνεται η ευκαιρία σε ομάδες παιδιών να προκαλέσουν προβλήματα, εκμεταλλευόμενοι την ανωνυμία.

Εδώ, δεν θα πρέπει να παραβλέψει κανείς ένα νέο φαινόμενο, που έχει κάνει την εμφάνισή του τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι αγόρια στην εφηβική ηλικία βάζουν φωτιές σε πόλεις και δάση, γιατί, με τον τρόπο αυτό, βρίσκουν διέξοδο και εκτονώνουν το δυναμισμό τους, κατά τα λεγόμενά τους. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, από τους 1931 καταδικασθέντες για εμπρησμό, οι 149 είναι ανήλικοι και από αυτούς τα 134 είναι αγόρια και τα 15 κορίτσια, ενώ 64 είναι μαθητές σχολείου. Θεωρούμε ότι κοινός παρονομαστής αυτής της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων είναι ένα διαταραγμένο οικογενειακό περιβάλλον.

Βία στην οικογένεια

Ο θεσμός της οικογένειας εξακολουθεί και σήμερα να αποτελεί το βασικότερο φορέα κοινωνικοποίησης των παιδιών. Είναι πολύ σπάνιο το φαινόμενο τα παιδιά να χτυπούν τους γονείς τους. Αν υπάρχει τέτοιο πρόβλημα, είναι στο στάδιο της εφηβείας, όπου το παιδί μπορεί να διαπληκτιστεί με το γονιό και εκεί μπορεί να υπάρξει περιστατικό που μπορεί να το χτυπήσει, σε ώρα σύγκρουσης και αφού δεν υπάρχουν οι καλές σχέσεις μεταξύ τους. Δεν υπάρχει αυτό το φαινόμενο σε αυξημένο βαθμό στην κυπριακή κοινωνία και δεν αποτελεί σοβαρό πρόβλημα.

Τα φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών από μεγαλύτερα αδέρφια δεν υπάρχουν σε μεγάλο βαθμό. Τώρα έχουν αρ-

χίσει να εμφανίζονται στην οικογένεια. Όμως, σημειώνεται αυξητική τάση στο φαινόμενο αυτό, ανήλικοι 16-17 χρόνων να κακοποιούν σεξουαλικά τα αδέρφια τους. Αυτοί δεν αντιμετωπίζονται ως εγκληματίες, αλλά ως παιδιά που χρειάζονται βοήθεια. Για να κακοποιήσουν σεξουαλικά ένα μικρότερο, είναι πιθανόν να έχουν πέσει και οι ίδιοι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Αυτός είναι κύκλος, ο ίδιος επαναλαμβάνει την πράξη, από θύμα γίνεται θύτης

Δυστυχώς, όμως, παρατηρούνται προβλήματα στις οικογενειακές σχέσεις λόγω:

Γονεϊκών συμπεριφορών που εκφράζονται με επιβολή αυστηρής και άκαμπτης πειθαρχίας.

Γονεϊκών συμπεριφορών που παραμελούν και απορρίπτουν τις συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών.

Διαλυμένες οικογένειες.

Συζυγικές δυσαρμονίες, συχνές συγκρούσεις των γονιών.

Οικονομικά προβλήματα.

Η παραβατικότητα που εμφανίζεται στους εφήβους της χώρας μας έχει ήπιες μορφές (οι παραβάσεις αφορούν πρώτα τον ΚΟΚ και μετά κλοπές). Επίσης, το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι εμφανές στις ηλικίες αυτές, ενώ ο παραβάτης, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, είναι Έλληνας, ηλικίας 17-19 ετών. Έντονη είναι, ωστόσο, η έλλειψη Ειδικών Μονάδων Μέρμνας στον ελλαδικό χώρο

Οι διαφορές με το Δυτικό Κόσμο

Το σημαντικό στοιχείο, όμως, που προκύπτει ως συμπέρασμα από τις έρευνες και τις μελέτες των επιστημόνων, είναι ότι υπάρχει μια τεράστια διαφορά ανάμεσα στη χώρα μας και τις υπόλοιπες χώρες του δυτικού κόσμου. Στην Αμερική, στην Αγγλία, στη Γαλλία, αλλά και σε άλλα κράτη, είναι σύνηθες το φαινόμενο ανήλικοι, ακόμα και παιδιά κάτω των δέκα ετών, να οδηγούνται σε αποτρόπαια εγκλήματα.

Οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και υποστηρίζουν ότι, σιγά - σιγά, η υφή της οικογένειας αρχίζει να αλλάζει, ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα. Γι' αυτό προτείνουν τη λήψη άμεσων κοινωνικών μέτρων για βοήθεια και στήριξη των προβληματικών οικογενειών.

Όπως και να έχει, τα ερωτήματα που προκύπτουν, από την πράξη του 17χρονου αγοριού που παραβατεί, είναι πολλά. Όπως: Τι μπορεί, άραγε, να φταίει, που ένα παιδί οπλίζει το χέρι του και αφαιρεί τη ζωή ενός άλλου παιδιού και μάλιστα με ιδιαίτερα σκληρό τρόπο; Τι ευθύνεται, που ανήλικα παιδιά παρανομούν και παραβατούν, με πολύ μεγάλη ευκολία; Βιολογικά ή κοινωνικά είναι, τελικά, τα αίτια της παραβατικότητας; Ειδικοί επιστήμονες έχουν αναφερθεί ακόμη και στη διατροφή.

Η πλήρης έλλειψη υπηρεσιών μέριμνας για τους ανήλικους παραβάτες στη χώρα μας είναι το σημαντικότερο πρόβλημα που υπάρχει, αυτήν τη στιγμή, στην Ελλάδα και αφορά στην παραβατικότητα των ανηλίκων, που ως πρόβλημα υπάρχει, αλλά δεν είναι τόσο σοβαρό, όσον αφορά στη φύση των αδικημάτων.

Επισημαίνεται ότι η νομοθεσία που υπάρχει στη χώρα μας δίνει τη δυνατότητα να ληφθούν μέτρα, αλλά υστερούμε στο δίκτυο υπηρεσιών και κυρίως στο θέμα της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων, στο θέμα της βοήθειας του ίδιου του ανήλικου παραβάτη και των οικογενειών του και, επίσης, στο θέμα πρόληψης στην πολύ πρώιμη ηλικία, γιατί, γενικά, στην Ελλάδα, υπάρχει μια τεράστια έλλειψη στις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης, σε σχέση με την πρόληψη σε θέματα ψυχοκοινωνικής διαταραχής.

Για το λόγο αυτό, πρέπει να υπάρχουν καλά στελεχωμένες, με κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, κοινωνικές υπηρεσίες, κατάλληλα οργανωμένες και στελεχωμένες παιδοψυχιατρικές υπηρεσίες, οι οποίες πρέπει να συνδέονται με τις Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχοκοινωνικής υγείας του παιδιού, του εφήβου και της οικογένειας.

Όπως έχουν δείξει έρευνες και σε άλλες χώρες, η παραβατικότητα στην Ελλάδα συνδέεται πάρα πολύ με χρήση ουσιών, με μαθησιακές δυσκολίες, με προβλήματα ψυχικής υγείας. Επίσης, σε παιδιά παραβατικά παρατηρείται πολύ συχνά κατάθλιψη. Εάν, λοιπόν, έχεις ένα νέο που είναι καταθλιπτικός (μένει άπλητος, δεν πάει σχολείο, γιατί βαριέται, δεν βγαίνει έξω) και δεν το έχεις

πάρει είδηση, μπορεί να εμφανίσει και μια παραβατική συμπεριφορά ή και να συνυπάρχει με την παραβατικότητα. Αυτό το παιδί, εάν δεν μπορέσει να βρει στήριγμα από την οικογένειά του, θα αναζητήσει στήριξη και υποστηρίγματα έξω από την οικογένεια, όπως σε ομάδες που ανήκουν σε υποκοινοτικές (υποομάδες που κάνουν χρήση ουσιών, που σχηματίζουν μικρές συμμορίες), άτομα που θα τον ψευτοϋποστηρίξουν αρχικά, αλλά, στη συνέχεια, θα τον χρησιμοποιήσουν, οργανώνοντάς τον στη συμμορία ή και στη διακίνηση ναρκωτικών.

Αναδρομικές έρευνες σε δείγμα ενηλίκων δείχνουν ότι ελαφρές παραβατικές συμπεριφορές, που δεν στιγματίστηκαν ως εγκληματικές και δεν επέσυραν την επίσημη κοινωνική αντίδραση, ήταν εντελώς παροδικές και δεν επηρέασαν τη μετέπειτα ζωή των ανηλίκων. Αντίθετα, έρευνα σε δείγμα ενηλίκων, εγκλειστών σε συγκεκριμένη φυλακή της χώρας μας, έδειξε ότι, στην πλειονότητά τους, υπήρξαν μακρόχρονα εγκλειστοί ανήλικοι παραβάτες.

Πρέπει να προτιμηθεί η εφαρμογή εναλλακτικών τρόπων παρέμβασης και μεταχείρισης των ανηλίκων παραβατών, καθώς και η εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικού έργου ή άλλων, σε τοπικό, κυρίως, επίπεδο. Για παράδειγμα, θα ήταν πολύ πιο αποδοτικό και ωφέλιμο για ένα ανήλικο, ο οποίος έβλαψε άτομο τρίτης ηλικίας, να υπηρετήσει, προσφέροντας τις υπηρεσίες του, για ένα διάστημα, σε ένα οίκο ευγηρίας, βιώνοντας από κοντά τα προβλήματα της ηλικίας αυτής, το σωματικό και ψυχικό πόνο αυτών των ανθρώπων και κατανοώντας, τελικά, το κακό ή τη ζημιά που προξένησε στο θύμα, παρά να εγκλειστεί σε φυλακή ανηλίκων.

Στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Βάσει των τελευταίων στοιχείων, που έδωσε στη δημοσιότητα ο Ο.Η.Ε., στην Έκθεσή του «Η κατάσταση των πόλεων στον κόσμο του 2004», η εγκληματικότητα των νέων, που εκτινάχθηκε στα ύψη, τις δύο τελευταίες δεκαετίες, αφορά στο 6-7% των νέων στην Ευρώπη, καλύπτοντας το 50-70% του συνόλου των διαπραχθεισών παράνομων πράξεων και το 60-85% των σοβαρών εγκλημάτων, που συνδέονται, μάλιστα, με άσκηση βίας.

Εάν θέλουμε, ως κοινωνία, να διατηρήσουμε ακόμα τη διαφορετική μεταχείριση των ανηλίκων παραβατών, ακριβώς επειδή εκτιμούμε ότι οι ανήλικοι είναι «υπό διαμόρφωση» προσωπικότητες και δεν θέλουμε να τους εξομοιώσουμε με τους ενήλικους εγκληματίες, τότε θα πρέπει η όποια παρέμβαση να είναι «έγκαιρη» (ίσον πρόληψη), «ελάχιστη» (ίσον αποφυγή στιγμιτισμού) και «έγκυρη» (ίσον κατάλληλο, ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό). Σε κάθε άλλη περίπτωση, διαμορφώνουμε εγκληματίες καριέρας, γιατί προ πολλού έχουμε πάψει να πιστεύουμε στον παιδαγωγικό χαρακτήρα του σωφρονισμού και του εγκλεισμού.

Οι θέσεις και προτάσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας περιλαμβάνονται σε ιδιαίτερο υπόμνημα, που κατετέθη από τον Βουλευτή, κ. Ιωάννη Γκικόκα και έχει ως ακολούθως:

IV. ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

I. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Το ζήτημα της βίας είναι φαινόμενο σύμφυτο με την εκμεταλλευτική κοινωνία και προεκτείνεται στις κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων, στις αξίες και στις αρχές που επικρατούν στο καπιταλιστικό σύστημα.

Έχει, συνεπώς, συγκεκριμένες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αιτίες.

Εκφράζεται με πολλούς τρόπους. Η κυρίαρχη τάξη, η αστική τάξη ασκεί βία σε βάρος της εκμεταλλευόμενης τάξης, της εργατικής τάξης.

Ο εργοδότης ασκεί βία σε βάρος του εργαζομένου, με την απειλή της απόλυσης, της περικοπής του μισθού ή δικαιωμάτων.

Η γυναίκα στις εκμεταλλευτικές κοινωνίες είναι ανισότιμη στην εργασία (ακόμη πιο εκμεταλλεύσιμη και φτηνή εργατική δύναμη) και στην κοινωνία.

Η εκτίμηση που διατυπώνεται και στην Έκθεση ότι η βία πλήττει γυναίκες οποιασδήποτε κοινωνικής θέσης και ότι είναι ένα

φαινόμενο που δεν γνωρίζει γεωγραφικά, φυλετικά ή ταξικά όρια, αποκρύπτει τις πραγματικές αιτίες του προβλήματος, δηλαδή τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, που καθιστούν τη γυναίκα θύμα της βίας.

Η γυναίκα, που είναι το μεγάλο θύμα της ανεργίας, της μερικής απασχόλησης και των ελαστικών μορφών εργασίας, που υποκαθιστά με την προσωπική της ενασχόληση τις ευθύνες του Κράτους για κοινωνική φροντίδα και προστασία, δεν μπορεί να αποκρούσει ατομικά βίαιες συμπεριφορές, στις κοινωνικές σχέσεις που διαμορφώνονται από τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής.

Η πολιτική, η ιδεολογία, αλλά και η «κουλουρά» της κυρίαρχης τάξης, που συντηρεί την ανιστομία των γυναικών, καλλιεργεί και τη «λογική της ανοχής», για το κοινωνικό αυτό πρόβλημα, μέσα από τα ΜΜΕ, έντυπα και ηλεκτρονικά, τους θεσμούς, την Εκκλησία κ.λπ., ότι πρέπει να υπομένει την εργοδοτική βία για να έχει δουλειά, την ανδρική βιαιότητα για να κρατά ενωμένη την οικογένεια κ.λπ.. Το Κράτος, που στηρίζει και υπηρετεί το Κεφάλαιο, προστατεύει και κάθε θεσμό ή σχέση που διαιωνίζει την κυριαρχία του Κεφαλαίου.

Ο φόβος της φτώχειας και της ανεργίας συχνά δένεται με το φόβο της βίας του εργοδότη ή του συντρόφου. Εμφανίζεται ως ανοχή, ενώ, στην πραγματικότητα, είναι η έλλειψη κρατικής κοινωνικής προστασίας, σε όλους τους τομείς της ζωής των γυναικών.

Οι αναχρονιστικές αντιλήψεις του «τι θα πει ο κόσμος» είναι ένας δεύτερος λόγος της ανοχής αυτού του προβλήματος.

Όσο οι ταξικές διαφορές και ανισότητες θα διευρύνονται, τόσο θα αυξάνεται η βία, με όλες τις μορφές της, κατά των γυναικών.

Σήμερα, πράγματι, υπάρχει ένταση της βίας, όχι μόνο κατά των γυναικών, αλλά και των παιδιών. Είναι αποτέλεσμα της έξαρσης της κοινωνικής βίας, της αύξησης του βαθμού εκμετάλλευσης των εργαζομένων. Εδώ και ορισμένες δεκαετίες και οι νέοι άντρες και τα παιδιά υπόκεινται και από εργοδότες - εργολάβους σε βία σεξουαλική και παρενόχληση. Δεν είναι μόνο το γυναικείο σώμα, αλλά και το αντρικό, αντικείμενο εργασιακής και σεξουαλικής βίας.

Όλα τα μέτρα που προτείνονται στη σχετική Έκθεση **είναι μέτρα διαχείρισης του προβλήματος** και όχι λύσης. Για παράδειγμα, όσα αναφέρονται στο κεφάλαιο για την εργασία και τις εργασιακές σχέσεις, για την ισότιμη πρόσβαση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση.

Είναι κοινό μυστικό ότι στις «ελαστικές» εργασιακές σχέσεις απασχολούνται κύρια γυναίκες και νεολαία.

Η καπιταλιστική οικονομική κρίση χτυπάει τα εργασιακά δικαιώματα όλων των εργαζομένων γυναικών και ανδρών, αλλά οι γυναίκες βιώνουν με δραματικό τρόπο τις συνέπειές της, λόγω των μεγάλων ποσοστών ανεργίας τους.

Η πρόταση που σημειώνεται στην Έκθεση για «σωστή εκπαίδευση των εργοδοτών, για να καταλάβουν ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του εργαζομένου δημιουργεί ένα καλύτερο εργασιακό περιβάλλον, που συμβάλλει στην καλύτερη απόδοση των υπαλλήλων», συμπυκνώνει τη φιλοσοφία της Κυβέρνησης, που τα εργασιακά δικαιώματα τα συσχετίζει μόνο με το πόσο κερδοφόρος γίνεται ο εργαζόμενος. Δηλαδή όλα για τα συμφέροντα του Κεφαλαίου.

Όσο για τις υποστηρικτικές δομές, που αναφέρονται ξεκάθαρα, ενθαρρύνονται και χρηματοδοτούνται οι ΜΚΟ, για να διαχειρίζονται προσωρινά κάποιες οξυμένες καταστάσεις, που ενισχύονται από την αντιλαϊκή πολιτική και την έλλειψη κρατικής στήριξης στην οικογένεια.

Το Κ.Κ.Ε. δεν μπορεί να στηρίξει αυτά τα μέτρα.

Εμείς διατυπώνουμε τις εξής θέσεις και προτάσεις:

Η οικονομική ανεξαρτησία κάθε γυναίκας, που σημαίνει μόνιμη και σταθερή δουλειά, με αξιοπρεπή μισθό ή μεροκάματο, αλλά και κρατική προστασία της μητρότητας, με άδειες, επιδόματα υποδομής και υπηρεσίες, είναι ουσιαστικοί παράγοντες, για να έχει τη δυνατότητα να αντισταθεί και να αποκρούσει τη βία που υφίσταται, για να μπορέσει να καταγγείλει και να απεμπλακεί ακόμα και από την ενδοοικογενειακή βία.

Να μπει φραγμός στην ασυδοσία των ΜΜΕ, που προβάλλουν τη βία και την εκπόρνευση των γυναικών, σε όλες τις ζώνες των προγραμμάτων τους.

Να υπάρχουν προγράμματα και υποδομές από κρατικούς φορείς υποστήριξης των κακοποιημένων γυναικών. Λειτουργία κρατικών συμβουλευτικών κέντρων, στελεχωμένων με ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και όχι μέσω ΜΚΟ.

Κατάργηση του νόμου που κατοχυρώνει την πορνεία ως επάγγελμα.

Κέντρα φροντίδας - προστασίας των γυναικών που έχουν εμπλακεί στην πορνεία.

Εκστρατεία, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, για την καταπολέμηση της άγνοιας, των προκαταλήψεων και της φυλετικής ανισότητας.

Βέβαια, οι ίδιες οι γυναίκες χρειάζεται να συνειδητοποιήσουν την κατάσταση και τις αιτίες δημιουργίας της. Να οργανωθούν και να παλέψουν μέσα από το λαϊκό κίνημα, για την ικανοποίηση όλων των σύγχρονων αναγκών τους.

Να μην έχουν αυταπάτες ότι το πρόβλημα θα λυθεί με μέτρα διαχειριστικού τύπου.

Τα όποια θετικά νομοθετικά μέτρα, που μπορεί να αποσπάσουν οι γυναίκες, κάτω από την πίεση της λαϊκής πάλης, θα είναι αναποτελεσματικά να αντιμετωπίσουν επί της ουσίας το πρόβλημα, αν δεν συνδεθεί με την πάλη για την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο.

Είναι ανάγκη, συνολικά, ο λαός να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις, μέσα από την πλατιά λαϊκή συμμαχία, να πάρει στα χέρια του την εξουσία, δηλαδή να μπορεί να διαχειρίζεται ο ίδιος τον πλούτο που παράγει, ώστε να μπορεί να καλύπτει τις σύγχρονες ανάγκες του και να επιβάλλει την κοινωνική ισότητα, το δικό του δίκαιο και τη δική του ηθική.

II. ΝΕΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η θέση του Κόμματός μας, επιγραμματικά, είναι ότι η αντιμετώπιση της ανήλικης παραβατικότητας, η οποία δεν ταυτίζεται, φυσικά, με αυτήν που χαρακτηρίζει ως τέτοια το αστικό σύστημα (π.χ. οι καταλήψεις των σχολείων είναι ένα μέσο συλλογικής αγωνιστικής διεκδίκησης των μαθητών, ενώ για το αστικό σύστημα και τις κυβερνήσεις του είναι έγκλημα και μάλιστα «ιδιώνυμο», για το οποίο έχει θεσπιστεί και εξακολουθεί να βρίσκεται σε ισχύ η απαράδεκτη Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου του 1999, με βάση την οποία εξακολουθούν να στήνονται «μαθητοδικεία» και πρέπει, επιτέλους, να καταργηθεί), είναι ένα σύνθετο ζήτημα.

Είναι, επίσης, σαφές ότι όλη η φιλολογία για τους «παραβατικούς έφηβους» είναι καθαρό ότι επιχειρεί να μεγεθύνει, να διογκώσει τέτοια φαινόμενα συμπεριφοράς νέων ανθρώπων, πέρα από τις πραγματικές τους διαστάσεις, προκειμένου να δημιουργήσει το άλλοθι της καταστολής. Είναι χαρακτηριστικό ότι, κάτω από τους πηχυαίους τίτλους περί «νεανικής εγκληματικότητας» και «παραβατικότητας», συσκοτίζεται, πολλές φορές, η αλήθεια, δημιουργώντας κλίμα εντυπωσιασμού. Έτσι, είναι χαρακτηριστικό ότι, στις αντίστοιχες έρευνες, το 66,6% των καταδικαστικών αποφάσεων του Δικαστηρίου Ανηλίκων Αθηνών, κατά το διάστημα 2004-2005, αφορά παραβάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, ενώ το 10% την παράβαση του νόμου περί μετανάστευσης, δηλαδή αφορά νέους μετανάστες, που ήρθαν «λαθραία» στη χώρα μας κ.λπ..

Η νεανική εγκληματικότητα έχει βαθιά κοινωνικές - ταξικές αιτίες, που εκδηλώνονται, πρώτ' απ' όλα, με τη συνεχή χειροτέρευση - ιδιαίτερα, μάλιστα, που έχει εξαπολυθεί μια άνευ προηγουμένου αντιλαϊκή επίθεση από την Κυβέρνηση, την ΕΕ / ΔΝΤ, συνολικά τις δυνάμεις του Κεφαλαίου - των όρων ζωής του λαού και της νεολαίας: αύξηση της ανεργίας και της οικονομικής ανέχειας, διάλυση ή αποδιοργάνωση οικογενειών, αδιέξοδα όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση και την κοινωνική ένταξη των νέων κ.ά.. Χαρακτηριστικό και ιδιαίτερα ανησυχητικό γεγονός είναι η εγκατάλειψη του σχολείου από όλο και μεγαλύτερα τμήματα μαθητών λαϊκών οικογενειών, ακόμα και η πλήρης απουσία από την εκπαίδευση μεγάλου αριθμού παιδιών μεταναστών, τσιγγάνων κ.λπ., που αφήνονται, κυριολεκτικά, από το Κράτος, στο έλεος της τύχης τους, ως αποκορύφωση του

ταξικού διαχωρισμού και των ανισοτήτων, που ξεκινάνε από το νηπιαγωγείο ακόμα. Και η κυβέρνηση, αντί να πάρει μέτρα στην κατεύθυνση της εξασφάλισης μιας 12χρονης, δωρεάν, δημόσιας, υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης, από όλα τα παιδιά, θεσμοθετεί τη γενίκευση του αίσχους της ανήλικης εργασίας (δηλαδή φτηνό εργατικό δυναμικό για τις επιχειρήσεις, με το πρόσχημα της μαθητείας)!

Η εγκληματικότητα – πολύ περισσότερο η εγκληματικότητα σε νεαρή ηλικία – σχετίζεται άμεσα με τη συνεχή σήψη του καπιταλιστικού συστήματος, τις αξίες και τα αντιδραστικά πρότυπα που καλλιεργεί: ατομισμός, ανταγωνισμός, πλουτισμός με κάθε μέσο, ως απόδειξη ικανοτήτων κ.α.. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί και η προβολόμενη εγκληματικότητα, κυρίως μέσα από την Τηλεόραση (ταινίες, ειδήσεις κ.λπ.), για χάρη του κέρδους μέσω της τηλεθέασης, η οποία λειτουργεί καταστροφικά στις παιδικές και νεανικές συνειδήσεις (πολλοί ανήλικοι έχουν ομολογήσει ότι διέπραξαν ένα έγκλημα που είδαν στην τηλεόραση!).

Στις σημερινές συνθήκες, τόσο η αποξένωση, όσο και ο ανταγωνισμός, εμφανίζονται με πιο οξυμένη μορφή, σε σχέση με όλη την ιστορική πορεία του καπιταλιστικού συστήματος. Η συσσώρευση σημαντικών δυνατοτήτων και προϋποθέσεων, για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, για τη σημαντική βελτίωση της ζωής του ανθρώπου, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την ολοένα και μεγαλύτερη συγκέντρωση της παραγωγής και του πλούτου, που παράγεται σε λιγότερα χέρια, βάζοντας αντικειμενικά εμπόδια στη μετατροπή αυτής της δυνατότητας σε πραγματικότητα. Αυτή η αντίθεση διαπερνά, αντικειμενικά, όλες τις κοινωνικές σχέσεις και τον τρόπο με τον οποίο αυτές επιδρούν στη διαμόρφωση της συνείδησης και της προσωπικότητας. Σε αυτά τα πλαίσια, αναπτύσσεται ακόμα περισσότερο η ανταγωνιστική αντίληψη, ο ατομισμός, η θεώρηση της ζωής ως ζούγκλας.

Είναι χαρακτηριστικά τα στοιχεία αστικών ερευνών, που αναδεικνύουν την επίδραση της όξυνσης των ταξικών αντιθέσεων στην προσωπικότητα του νέου ανθρώπου. Έτσι, σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, που δημοσίευσε η εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», οι νέοι θεωρούν οξυμμένα προβλήματα: το άγχος κατά 82,3%, την ανεργία κατά 77,2%, την έλλειψη φίλων κατά 70,2%, τα λίγα χρήματα κατά 55,8%. Στις Η.Π.Α., οι οποίες κατέχουν μια από τις πρώτες θέσεις στην εγκληματικότητα και ιδιαίτερα στη νεανική εγκληματικότητα, στον κόσμο, προφανώς το γεγονός αυτό συνδέεται και με την όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων, στη μεγαλύτερη ιμπεριαλιστική δύναμη στον κόσμο, όπου το 21,9% των παιδιών βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας και το κοινωνικό περιθώριο.

Επομένως, αντιμετώπιση της ανήλικης παραβατικότητας δεν νοείται χωρίς την αντιμετώπιση των κοινωνικών αιτιών της (όπως άλλωστε και της εγκληματικότητας των ενηλίκων), χωρίς μέτρα πρόληψης, που, όμως, η λήψη τους έρχεται σε σύγκρουση με το ισχύον κοινωνικο-οικονομικό σύστημα της εκμετάλλευσης. Απαιτούνται, για το σκοπό αυτό, κοινωνικά μέτρα, στα πλαίσια μιας άλλης φιλοσοφικής - αντεγκληματικής πολιτικής, που θα στηρίζουν και θα ενισχύουν τη ζωή της λαϊκής οικογένειας, αναβάθμιση του δημόσιου σχολείου και φροντίδα για την ολοκλήρωσή του, από όλους τους μαθητές, διαπαιδαγώγηση και βοήθεια στα παιδιά και τους εφήβους, για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων αγωνιστικών προσωπικοτήτων, με κριτική σκέψη και ανώτερες αξίες ζωής.

Σε ό,τι αφορά την ποινική αντιμετώπιση των ανηλίκων, δεν μπορεί να είναι κριτήριο η χωρητικότητα των φυλακών. Ο «παραβατικός» ανήλικος είναι συγχρόνως θύτης και θύμα. Η φυλάκιση και ο εγκλεισμός ανηλίκων θα πρέπει να επιβάλλονται κατ' εξαίρεση. Ο κανόνας πρέπει να είναι η λήψη μέτρων προνοιακού χαρακτήρα, σε δομές κατάλληλες για την επανένταξη των ανηλίκων, που θα είναι στελεχωμένες με το απαραίτητο εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, κάτω από την αποκλειστική ευθύνη του Κράτους, που θα διαθέσει και τα ανάλογα κονδύλια, χωρίς καμία συμμετοχή των κάθε λογής ιδιωτών-κερδοσκόπων. Αυτή η θέση αρχής για το ΚΚΕ ισχύει ακόμη περισσότερο για τους ανήλικους χρήστες ναρκωτικών, που η σύλληψή τους θα πρέπει να λειτουργεί ως ευκαιρία για την απεξάρτησή τους και όχι ως τιμωρία, ακόμη κι αν συντρέχει με την τέλεση άλλων αδικημάτων, που

οφείλονται στη χρήση και την εξάρτηση.

Τέλος, θα πρέπει να σταματήσει το αίσχος να κρατούνται στις φυλακές, αλλά και σε αστυνομικά τμήματα και κέντρα κράτησης, ανήλικοι πρόσφυγες και μετανάστες με διοικητική ποινή κράτησης, δηλαδή μόνο και μόνο για να απελαθούν και που δεν έχουν διαπράξει κανένα απολύτως έγκλημα, εκτός από την επιθυμία τους να ξεφύγουν από τον πόλεμο και τη λιμοκτονία, που επέβαλε ο ιμπεριαλισμός στις πατρίδες τους. Είναι αποκαλυπτικό το Υπόμνημα που συνέταξε η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής, που επισκέφθηκε, πριν 3 περίπου μήνες, τη φυλακή αυτή.

Επίσης, πρέπει άμεσα να σταματήσει η συγκατοίκηση ανηλίκων κρατουμένων με νεαρούς ενήλικους φυλακισμένους. Οι φυλακές ανηλίκων θα πρέπει να στελεχωθούν με το κατάλληλο επιστημονικό και ιατρικό προσωπικό, ενώ ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ενθάρρυνση και δημιουργία κινήτρων για τη συνέχιση ή έναρξη παρακολούθησης της σχολικής εκπαίδευσης (γενικής και επαγγελματικής), για τη συνέχιση των σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και γενικότερα για τη λειτουργία προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης, εκγύμνασης και ψυχαγωγίας, μέσα στις φυλακές.

Αξίζει να θυμίσουμε, σχετικά, για τη δυνατότητα άσκησης μιας τέτοιας πολιτικής, την τιτάνια προσπάθεια που κατέβαλε το νεαρό σοβιετικό κράτος, έναν αιώνα περίπου πριν, χάρη στην οποία, με κοινωνικά αναμορφωτικά μέτρα, αντιμετωπίστηκε με επιτυχία το εκρηκτικό πρόβλημα των εγκαταλελειμμένων παιδιών, που δημιούργησε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και η στρατιωτική επέμβαση 14 καπιταλιστικών κρατών ενάντια στην επανάσταση. Τα παιδιά αυτά έφταναν τα 7.500.000 περίπου. Πολλά από αυτά κατέληγαν σε συμμορίες, έκλεβαν και τουλάχιστον το 10% από αυτά έκανε και χρήση ναρκωτικών ουσιών. Επίσης, αξίζει να σημειώσουμε ότι το πρώτο σοσιαλιστικό κράτος των Σοβιέτ καθιέρωσε το ποινικά ανεύθυνο των ανηλίκων μέχρι την ηλικία των 17 ετών, εν έτει 1919!

Οι Εισηγήσεις έγιναν δεκτές, κατά πλειοψηφία και συναπαρτίζουν την Έκθεση της Επιτροπής, η οποία υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

MARIA ΚΟΛΛΙΑ - ΤΣΑΡΟΥΧΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΣΑΒΒΑΣ ΕΜΙΝΙΔΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΤΣΟΝΟΓΛΟΥ-ΒΥΛΛΙΩΤΗ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ (ΠΕΜΥ) ΖΟΥΝΗ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

ΕΛΕΝΑ ΡΑΠΤΗ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΟΥΜΑΝΗ -
ΣΠΕΝΤΖΑ

ΑΘΑΝΑΣΙΑ (ΣΟΥΛΑ) ΜΕΡΕΝΤΙΤΗ
ΕΛΕΝΗ ΤΣΙΑΟΥΣΗ

ΗΡΩ ΔΙΩΤΗ

**ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' – ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
Της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας
και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

**ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ,
ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

Α. Εισαγωγή – Αντικείμενο εργασιών Υποεπιτροπής

Η Υποεπιτροπή για τα θέματα των Ατόμων με Αναπηρία, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ιδρύθηκε, ως θεσμός, με την τροποποίηση του άρθρου 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής, που επικυρώθηκε, με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, κατά τη συνεδρίαση της 25ης Ιουνίου 2008 (ΦΕΚ 126 Α' / 2.7.2008).

Στην Υποεπιτροπή μετέχει ένας Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, χωρίς να θίγεται η απόλυτη πλειοψηφία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας που διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή.

Αντικείμενο της Υποεπιτροπής αυτής είναι η καταγραφή και η μελέτη των προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, η κατοχύρωση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στα αγαθά της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού και της ζωής και η υποβολή προτάσεων για τη συμπλήρωση και βελτίωση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου.

Οι προτάσεις της Υποεπιτροπής υποβάλλονται στην Επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στη Διάρκρη Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων και στους αρμόδιους Υπουργούς.

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Υποεπιτροπή για τα θέματα των Ατόμων με Αναπηρία συνεστήθη, με την υπ' αριθμ. 1422/10118, από 24 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Η Υποεπιτροπή συγκροτήθηκε από εννέα (9) μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μέλη της Υποεπιτροπής ορίσθηκαν οι Βουλευτές κ.κ.: Παναγιώτης Αντωνοκόπουλος, Σάββας Εμινίδης, Βασίλειος Οικονόμου, Ελένη Τσιαούση, Βασιλική Τσόνουλου - Βυλλιώτη, Έλενα Ράπτη, Ιωάννης Γκιόκας, Ουρανία Παπανδρέου - Παπαδάκη και Ηρώ Διώτη. Ο Βουλευτής, κ. Βασίλειος Οικονόμου, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Υποεπιτροπής, αντικαταστάθηκε από το Βουλευτή, κ. Παναγιώτη Κουρουμπλή, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 8348/5599, από 9 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Η Υποεπιτροπή πραγματοποίησε 6 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 13 ωρών, περίπου, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Υπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι Φορέων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 1ης Δεκεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση σε αναφορά με την «Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με Αναπηρία».

Την Υποεπιτροπή ενημέρωσαν η Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κυρία Φωτεινή Γεννηματά και από την

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) οι κ.κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος, Θωμάς Κλεισιώτης, Α' Αντιπρόεδρος, Γρηγόριος Λεοντόπουλος, Β' Αντιπρόεδρος, Κώστας Γαργάλης, Ταμίας, Χρήστος Καραγκιόζης και Σωκράτης Μαυροκορίδης, μέλη του Γενικού Συμβουλίου.

2. Συνεδρίαση της 12ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

α) Προγραμματισμός του έργου της Υποεπιτροπής.

β) "Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης".

Την Υποεπιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Σίμος Δανιηλίδης, Πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής, Απασχόλησης και Αλληλεγγύης της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) - Δήμαρχος Συκεών Θεσσαλονίκης, Παύλος Θεοδωράκης, Επιστημονικός Σύμβουλος και Πρόεδρος του Οργανισμού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων, Μαρίνα Οικονόμου, Επίκουρη Καθηγήτρια Ψυχιατρικής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών - Επιστημονικά Υπεύθυνη του Προγράμματος "Αντί - Στίγμα" του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.) και Μαρία Τουρκοχωρίτη, Πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες "Το Εργαστήρι".

3. Συνεδρίαση της 10ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Βελτίωση των όρων πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις δημόσιες υπηρεσίες, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην πληροφόρηση.

Την Υποεπιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γεώργιος Κοτρωινιάς, Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης και μέλος του Δ.Σ. της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) - Δήμαρχος Λαμιέων, Ιωάννης Βαρδακαστάνης, Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), Βασιλική Λάσπη, Α' Αντιπρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (Π.Ο.Σ.Γ.Κ.ΑμεΑ), Μάριος Κυπριωτάκης, Εκπρόσωπος της Κίνησης για τα Δικαιώματα των Κοινωνικά Παραμελημένων Ατόμων και Νίκος Βουλγαρόπουλος, Εκπρόσωπος της Μη Κερδοσκοπικής Υποστηρικτικής Εταιρείας «Αναπηρία Τώρα».

4. Συνεδρίαση της 3ης Μαρτίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Υγιονομικές Επιτροπές Πιστοποίησης και Αξιολόγησης της Αναπηρίας.

Την Υποεπιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γεώργιος Κατριβάνος, Γενικός Γραμματέας Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ιωάννης Βαρδακαστάνης και Γρηγόριος Λεοντόπουλος, Πρόεδρος και Β' Αντιπρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), αντίστοιχα, Ιωάννης Σακέλλης, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας) και Συνήγορος για την Υγεία και την Κοινωνική Αλληλεγγύη.

5. Συνεδρίαση της 20ης Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγράμματα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας ΑμεΑ, προγράμματα κινήτρων για πρόσληψη ΑμεΑ, προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων των ΑμεΑ, ώστε να διεκδικούν ισότιμα θέσεις εργασίας.

Την Υποεπιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ. Ροβέρτος Σπυρόπουλος, Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Ευθύμιος Μπάκας, Γενικός Γραμματέας Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Θωμάς Κλεισιώτης, Α' Αντιπρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), Αγάπη Δημοπούλου, Αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Κωφών Ελλάδος και Ηλίας Μαργιόλας, Αντιπρόεδρος της Εθνικής Ομοσπονδίας Τυφλών.

6. Συνεδρίαση της 6ης Ιουλίου 2010**Θέμα ημερήσιας διάταξης:**

Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Υποεπιτροπής.

III. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ**A. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΕΛΕΝΗΣ ΤΣΙΑΟΥΣΗ****Εισαγωγή**

Η Υποεπιτροπή για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία έχει την ευθύνη να διαμορφώσει τα κείμενα και τις εισηγήσεις από την πλευρά της Ελληνικής Βουλής για τα θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία. Το Αναπηρικό Κίνημα της χώρας προσβλέπει στο σύνολο των μελών του Κοινοβουλίου, ιδιαίτερα, όμως, σε αυτήν την Επιτροπή, για να διαδραματίσει μέσα στο Κοινοβούλιο έναν ρόλο προωθητικής δύναμης των πολιτικών, που αφορούν στα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους.

Οι συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής είχαν ως θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. «Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με Αναπηρία» - Απολογισμός για τη χώρα μας και μελλοντικές δράσεις.
2. «Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης» και ο ρόλος, που καλείται να αναλάβει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο πλαίσιο της νέας διοικητικής μεταρρύθμισης «Καλλικράτης».
3. Βελτίωση των όρων πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις δημόσιες υπηρεσίες, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην πληροφόρηση.
4. Προγράμματα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας ΑμεΑ, προγράμματα κινήτρων για πρόσληψη ΑμεΑ, προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων των ΑμεΑ, ώστε να διεκδικούν ισότιμα θέσεις εργασίας.

Η σημερινή δύσκολη και κρίσιμη εποχή εγκυμονεί εξαιρετικούς κινδύνους για τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, με βαθιά διαρθρωτική, κοινωνική και οικονομική περιθωριοποίηση. Απαιτείται από όλους τους θεσμούς, την Κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα να επαναπροσεγγίσουν και να επαναπροσδιορίσουν την πολιτική της πρωτοβουλίας, τη νομοθεσία και τα μέτρα που αφορούν στα άτομα με αναπηρία.

Αναμφίβολα, σε μια περίοδο οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, αυτοί που πλήττονται, σε μεγαλύτερο βαθμό, από τις αρνητικές επιπτώσεις της, είναι οι ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και ειδικότερα τα άτομα με αναπηρία.

I. «Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με Αναπηρία» - Απολογισμός για τη χώρα μας και μελλοντικές δράσεις.

Η χώρα μας δέχεται, ως επίσημο στατιστικό στοιχείο για τον αριθμό των ατόμων με αναπηρία, το 9,3%. Το ίδιο κάνει και η Ισπανία και είναι το χαμηλότερο ποσοστό που δέχονται τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπάρχουν και άλλες χώρες που δέχονται το ποσοστό 15%. Μέσος, όμως, όρος, που δέχεται η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, είναι το 12%. Το ζήτημα των στατιστικών στοιχείων για την αναπηρία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από παντελή έλλειψη αυτών των στοιχείων και είναι μια χρυσή ευκαιρία, με την αναβάθμιση της Στατιστικής Υπηρεσίας, να υπάρξει και η δημιουργία ειδικού τμήματος στατιστικών για την αναπηρία στη Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, καθώς επίσης και σε κάθε Υπουργείο να αναπτυχθούν οι συγκεκριμένοι δείκτες, ώστε να εξασφαλίζεται η απαιτούμενη αξιοπιστία και επάρκεια των στοιχείων.

Το πρώτο βασικό σημείο που αναδείχθηκε ήταν η δημιουργία κράτους πρόνοιας, που θα αντιμετωπίζει αδικίες, που θα θεραπεύει ανισότητες και, πριν απ' όλα, θα προνοεί και θα προστατεύει, ώστε να μην επαναληφθούν ξανά στο μέλλον. Αν το ανθρώπινο πρόσωπο της κοινωνίας δοκιμάζεται καθημερινά, σε περιόδους κρίσης, ιδιαίτερα, απαιτείται περισσότερη έμφαση, περισσότερη προσπάθεια, από τη μεριά της οργανωμένης Πολιτείας και έμπρακτα.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι πέρα από την πολιτική βούληση,

που είναι ξεκάθαρη, θα πρέπει να αλλάξουμε στη χώρα μας στάση ζωής, θα πρέπει να αλλάξουν νοοτροπίες. Πέρα, λοιπόν, από τους πόρους που απαιτούνται για την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής, υπάρχουν πράγματα που κοστίζουν ελάχιστα, όπως, πριν απ' όλα, ο σεβασμός απέναντι στους συμπολίτες μας και στις οικογένειές τους, στους συμπολίτες μας που έχουν αναπηρίες και αντιμετωπίζουν προβλήματα, για παράδειγμα το θέμα της προσβασιμότητας.

Το τρίτο σημείο είναι ότι για την επίτευξη των στόχων αναγκαία είναι η εφαρμογή των νόμων. Υπάρχει νομοθεσία στην Ελλάδα. Υπάρχει Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001. Η Πολιτεία ανέλαβε, μέσα από αυτή τη Συνταγματική Αναθεώρηση, την υποχρέωση για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, που θα εξασφαλίσουν στα άτομα με αναπηρία αυτονομία, επαγγελματική ένταξη, συμμετοχή στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή. Όμως, δυστυχώς, στην πράξη, αυτό δεν εφαρμόζεται. Άρα, υποχρέωση της Πολιτείας, της Κυβέρνησης και του Υπουργείου είναι η παρακολούθηση, από κοινού με το αναπηρικό κίνημα, της εφαρμογής των νόμων και των αποφάσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

Το τέταρτο σημείο είναι η παράλληλη και αλληλένδετη δράση της Επιτροπής μαζί με το αναπηρικό κίνημα. Έχει ήδη ξεκινήσει στο Υπουργείο η συνεργασία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, διότι η συνεργασία με τους εκπροσώπους του Αναπηρικού Κινήματος συμβάλλει στο να χαραχθούν και να ιεραρχηθούν οι προτεραιότητες της κοινής δράσης τους.

Βασικός στόχος και προτεραιότητα είναι να αναπτυχθεί ένα δίκτυο κοινωνικής παρέμβασης, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για την επέκταση και του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι», για τη δημιουργία Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας και Συμβουλευτικών Σταθμών.

Ένας δεύτερος στόχος είναι η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας προς τα άτομα με χρόνιες παθήσεις, όπως είναι ο διαβήτης, η μεσογειακή αναιμία, οι νεφροπαθείς, με την ίδρυση νέων εξειδικευμένων μονάδων, αλλά και τον εκσυγχρονισμό αυτών που ήδη υπάρχουν.

Ο τρίτος στόχος είναι να προωθηθεί η επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ενώ, παράλληλα, να ενισχυθεί η διατομεακή συνεργασία, γιατί τα ζητήματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία δεν εξαντλούνται μόνο στις αρμοδιότητες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αλλά διαχέονται σε ολόκληρο τον κοινωνικό ιστό της χώρας.

Οι βασικότεροι άξονες πάνω στους οποίους θα πρέπει να επικεντρώνεται η προσέγγιση του θέματος των ατόμων με αναπηρία είναι οι εξής:

1. Θεσμική προσέγγιση του ζητήματος.
2. Ένταξη της διάθεσης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές.
3. Κοινωνική ένταξη.
4. Κοινωνική προστασία.
5. Εισοδηματική ενίσχυση.
6. Ο ρόλος του αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο.

Η Διεθνής Σύμβαση, εφόσον επικυρωθεί, θα γίνει νόμος του Κράτους, μέρος του εσωτερικού δικαίου και θα επιβάλει μια βαθιά αλλαγή της νομοθεσίας. Στο άρθρο 12 της Σύμβασης αναφέρεται η ισότητα ενώπιον του νόμου και η ικανότητα δικαιοπραξίας. Έτσι, με τη διαδικασία αυτή, αλλάζει ο Αστικός Κώδικας, διότι καταργεί τις διατάξεις που αφορούν στη δικαστική αντίληψη και στην επιτροπεία, δηλαδή στο άτομο με αναπηρία να αφαιρούνται τα δικαιώματα με δικαστικές αποφάσεις και από υποκείμενο να γίνεται αντικείμενο και να αποφασίζουν άλλοι για αυτόν, χωρίς ποτέ να τον ρωτούν. Πρόκειται για μία αλλαγή, η οποία είναι τεράστιας σημασίας, από τη φύση της. Έχουν περάσει εννέα χρόνια, περίπου, από την Αναθεώρηση του Συντάγματος, τον Απρίλιο του 2001. Στο άρθρο 21, παρ. 6, υπάρχει ρητή διάταξη του Συντάγματος, για αυτό θα πρέπει να καταρτισθεί και να ψηφισθεί εκτελεστικός νόμος.

Σχετικά με τη νομοθεσία για την προσβασιμότητα: Πρέπει να παρέχεται φυσική προσβασιμότητα. Δομημένο περιβάλλον, μεταφορές, υποδομές, επικοινωνίες, αγαθά, υπηρεσίες, λειτουργ-

γίες κ.λπ. της κοινωνίας να έχουν προσβασιμότητα, να είναι φιλικές σε όλους.

Όμως, σε αυτήν την περίοδο που ζούμε, οι θεσμικές αλλαγές θα πρέπει να έχουν μια συνάφεια και με βαθιές αλλαγές στη Δημοσία Διοίκηση και στην Αυτοδιοίκηση, καθώς και ένα κεντρικό σημείο συντονισμού αυτών των πολιτικών. Η ενσωμάτωση της έννοιας της αναπηρίας, σε όλες τις πολιτικές, αποτελεί πολύ σημαντικό ζήτημα, για αυτό όλες οι πολιτικές, από τη σύλληψή τους, θα πρέπει να περιλαμβάνουν την ολοκληρωμένη διάσταση της αναπηρίας. Αυτό επιτυγχάνεται, μόνο εάν η αναπηρία ενταχθεί στο σύνολο των πολιτικών μέτρων νομοθεσίας, προσδιορίζοντας, ταυτόχρονα, έναν κεντρικό συντονισμό, τόσο σε επίπεδο πολιτικό στην Κυβέρνηση, όσο και σε επίπεδο Δημόσιας Διοίκησης.

Επιπλέον, η κοινωνική ένταξη για τα άτομα με αναπηρία είναι το μισό της εξίσωσης. Δηλαδή, από τη μια πλευρά, απαιτείται η ένταξη, από την άλλη μεριά, η ίση μεταχείριση, ώστε να υπάρχει, ουσιαστικά, η πλήρης συμμετοχή στη ζωή, όποιες μορφές και εάν είναι αυτή. Κοινωνική ένταξη σημαίνει εργασία. Κοινωνική ένταξη σημαίνει παιδεία, πολιτισμός, αλλά και οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα να είναι ανοιχτή στο άτομο με αναπηρία.

Δυστυχώς, οι πολιτικές που ακολουθεί η χώρα σήμερα και η νομοθεσία της δεν συνάδουν με τη σύγχρονη αντίληψη για την αναπηρία, με το ίδιο το Σύνταγμα μας και με τη Διεθνή Σύμβαση. Ούτε, ακόμα, με τις υποχρεώσεις της χώρας απέναντι στη νομοθεσία της Ε.Ε., στις Οδηγίες. Παράδειγμα το ΕΣΠΑ. Υπάρχουν σοβαρές επιφυλάξεις αν εφαρμόζεται ορθά στην Ελλάδα το άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού, που επιτάσσει την προσβασιμότητα όλων των χρηματοδοτούμενων έργων. Εάν γίνει μια έρευνα από τους φορείς που χρηματοδοτούν αντίστοιχες δράσεις, θα διαπιστωθεί ότι, πρακτικά, σε πολύ λίγες περιπτώσεις τηρείται ο συγκεκριμένος Κανονισμός, με συνέπεια τη διακοπή της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης ή επιστροφή των χορηγούμενων χρημάτων, διότι, στο άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού, η διάταξη για την προσβασιμότητα προβλέπει τη διάθεση χρηματικών πόρων, ώστε να παρέχονται υπηρεσίες, δομές, συστήματα μεταφοράς, που να είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρία.

Τα άτομα με αναπηρία είναι μια από τις ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται σκληρά από τη φτώχεια. Ακόμα και σε συνθήκες ευημερίας μιας οικονομίας ή μιας κοινωνίας, τα άτομα με αναπηρία είναι από τις ομάδες πληθυσμού που κινδυνεύουν από τη φτώχεια, σε μεγαλύτερο βαθμό από τους υπόλοιπους πολίτες. Πόσο μάλλον σε κατάσταση κοινωνικής και οικονομικής κρίσης, όπου τα μέτρα θα πρέπει να είναι διαφορετικά και διαχρονικά, έτσι ώστε να προστατεύουν τα άτομα που είναι πάνω από το όριο να μην εισέρχονται κάτω από το όριο της φτώχειας, αλλά και να προστατεύουν τα άτομα που είναι κάτω από το όριο, ώστε να τους εξασφαλίζουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Η φτώχεια, όμως, για τα άτομα με αναπηρία δεν είναι μόνο οικονομική, είναι κοινωνική, πολιτιστική και παίρνει πολλές μορφές. Από τα 185.000 άτομα με αναπηρία, που παίρνουν επίδομα πρόνοιας, τα 150.000, περίπου, είναι ανασφάλιστοι και έμμεσα ασφαλισμένοι, που ζουν με περίπου 300 το μήνα. Γι' αυτό, το επίδομα αλληλεγγύης είναι πολύ σοβαρή πρωτοβουλία για την κατηγορία ατόμων με αναπηρία. Το επίδομα αλληλεγγύης, μέχρι τη θέσπιση εγγυημένου ελάχιστου εισοδήματος, θα πρέπει να αποκτήσει κάποια χαρακτηριστικά πιο μόνιμα. Όμως, πρέπει να ληφθούν σοβαρές αποφάσεις και να οργανωθούν πρωτοβουλίες για την προστασία της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας από τις επιπτώσεις της πραγματικής φτώχειας.

Στη χώρα μας υπάρχει ανάγκη να υλοποιηθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Αποϊδρυματοποίησης. Πρέπει να εξεταστεί σοβαρά το ζήτημα σχετικά με το τι συμβαίνει στους πιο ξεχασμένους Έλληνες και στις πιο ξεχασμένες Ελληνίδες, αυτούς που ζουν στα ιδρύματα, σε άθλιες συνθήκες. Θα πρέπει να αναρωτηθεί κανείς πώς και αν αυτοί οι άνθρωποι ασκούν κάποιο δικαίωμα. Πώς μπορεί να γίνει η ζωή τους πιο ανθρώπινη; Πώς μπορούν να είναι πιο πολίτες; Γιατί τώρα δεν είναι πολίτες.

Ένα είναι πάρα πολύ σημαντικό θέμα είναι η οικογένεια. Ιδιαίτερα όταν ο πατέρας και η μητέρα φτάνουν σε κάποια ηλικία και

υπάρχει ένα άτομο με βαριά αναπηρία στην οικογένεια, εκεί πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα.

Άποψη της Επιτροπής, καθώς και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, είναι ότι θα πρέπει να δοθεί ένα τέλος στην εμπορευματοποίηση του θέματος της αναπηρίας και των ΑμεΑ. Τηλεμαραθώνιοι, ραδιομαραθώνιοι και έρανοι, σε σχέση με την αναπηρία, θα πρέπει απαγορευθούν διά νόμου. Δεν μπορεί να προσβάλλεται η ατομική και οικογενειακή υπόληψη και αξιοπρέπεια. Οι οικογένειές, τα παιδιά, οι συγγενείς, όλη η κοινωνία, δεν πρέπει να πέφτουν θύματα σε αυτό. Τηλεμαραθώνιος, ραδιομαραθώνιος και έρανος σημαίνει «κινητοποίηση του συναισθήματος του οίκου και του ελέους», μετατρέποντας το άτομο με αναπηρία σε αντικείμενο ελέους. Εμπορεύονται την αναπηρία, για αυτό θα πρέπει να τελειώσει η συγκεκριμένη υπόθεση, που έχει μετατραπεί σε μια προσοδοφόρα επιχείρηση, από άτομα που καμία σχέση δεν έχουν με τα ΑμεΑ. Καμία αιτία και καμία δικαιολογία δεν μπορεί να υποστηρίξει ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο την αξιοπιστία, την υπόληψη, την αξιοπρέπεια της ατομικής και συλλογικής παρουσίας και εκπροσώπησης στη χώρα.

Το σημαντικότερο θέμα της πιστοποίησης και της αξιολόγησης της αναπηρίας θα πρέπει να αποτελέσει τη «μητέρα» της μεταρρύθμισης στην Ελλάδα για τα ΑμεΑ. Εάν διαμορφωθεί ένα ενιαίο και εφαρμοζόμενο σύστημα πιστοποίησης και αξιολόγησης της αναπηρίας, που θα χρησιμοποιείται στον τομέα της υγείας, της πρόνοιας και στα ασφαλιστικά ταμεία, τότε θα μπορεί να προωθηθεί και να εφαρμοστεί ορθά η Κάρτα Αναπηρίας, η οποία θα είναι κοινά παραδεκτή, έτσι ώστε να επιλύονται τα προβλήματα συναλλαγής των ατόμων με αναπηρία με τη Δημόσια Διοίκηση. Προτεραιότητα, λοιπόν, είναι να στηριχθεί και να προωθηθεί, πραγματικά, η έννοια της Κάρτας Αναπηρίας, ώστε να αποτελέσει μια ταυτότητα, να είναι, δηλαδή, το διαβατήριό, που θα διασφαλίζει την ανεμπόδιστη συναλλαγή του ατόμου με αναπηρία με τη Δημόσια Διοίκηση, σε όλες τις εκφάνσεις της.

Το Αναπηρικό Κίνημα της Ελλάδας είναι παρόν και πρωταγωνιστεί στην Ευρώπη και στον κόσμο. Η χώρα έχει ανάγκη σύγχρονων πολιτικών κατευθύνσεων, νομοθεσιών και προσεγγίσεων επάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα. Τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με χρόνιες παθήσεις, οι οικογένειές τους, ζητούν πρώτα να είναι πολίτες, πρώτα να ασκούν τα δικαιώματά τους και μετά να είναι χρήστες των υπηρεσιών υγείας και των υπηρεσιών πρόνοιας. Αυτό που χρειάζονται τα παιδιά με ειδικές ανάγκες είναι να μπορούν να πηγαίνουν σχολείο και να μη μένουν στα σπίτια τους, να έχουν πρόσβαση στον πολιτισμό, στο θέατρο, στον κινηματογράφο, να είναι παντού, εκεί που έχει ανεμπόδιστη πρόσβαση οποιοσδήποτε άλλος πολίτης.

Η πλήρης αναδιοργάνωση του Αναπηρικού Κινήματος σε όλη τη χώρα είναι αναγκαία, καθώς θα πρέπει να συνάδει με το μέλλον και τις ανάγκες των ΑμεΑ. Επειδή η αναπηρία δεν έχει χρώμα και διαχέεται σε ολόκληρο το σύνολο της κοινωνίας, για αυτό θα πρέπει να υπάρξει μια θετική άμλλα, ένας θετικός συναγωνισμός, για να μπορέσει η Ελλάδα να προσαρμοστεί στις διεθνείς συνθήκες και την εύρυθμη λειτουργία ολόκληρης της κοινωνίας.

II. «Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης» και ο ρόλος που καλείται να αναλάβει η Τοπική Αυτοδιοίκηση, στο πλαίσιο της νέας διοικητικής μεταρρύθμισης «Καλλικράτης».

Το θέμα της υποστηριζόμενης διαβίωσης αφορά τα άτομα που δεν μπορούν να υποστηρίξουν μόνοι τους τον εαυτό τους. Όσοι έχουν τους γονείς τους, έχουν μια μεγάλη βοήθεια και υποστήριξη. Αν, όμως, δεν υπάρχουν οι γονείς, το ζήτημα είναι τι γίνεται, πλέον, αυτά τα παιδιά και πώς η Πολιτεία και η οργανωμένη κοινωνία αντιμετωπίζει αυτά τα θέματα. Είναι ένα νέο ζήτημα, το οποίο η χώρα μας θα πρέπει να αντιμετωπίσει με σοβαρότητα, σε όλες τις διατάξεις του. Η λύση, μέχρι σήμερα, είναι η παραπομπή σε χώρους ιδρυματικούς ή να φροντίζουν τα άτομα με αναπηρία τα αδέρφια τους, εφόσον υπάρχουν.

Το 2004, μετά από πιέσεις γονέων και ειδικών επιστημόνων στην τότε ηγεσία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, συστά-

θηκε ομάδα διοίκησης έργου, στην οποία συμμετείχαν, εκτός των άλλων, και γονείς των ατόμων με αναπηρία, με συνέπεια να επιτευχθεί η τροποποίηση του άρθρου 30 του ν. 2072/1992, που αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 3329/2005 και υπεγράφη νέα υπουργική απόφαση με αριθμό 3394/ΦΕΚ 74/2007, η οποία αναφέρει τις προδιαγραφές και το θεσμικό πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρία (νοητική υστέρηση). Η χώρα μας, δυστυχώς, και σε αυτό το θέμα είναι στις τελευταίες θέσεις. Τα ιδρύματα που ακόμα εξακολουθούν να λειτουργούν στην πατρίδα μας σπιγμάτίζουν αρνητικά την κατάσταση που επικρατεί στη χώρας μας.

Είναι, επίσης, γνωστό ότι το 2007 υπήρξε η Διεθνής Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα θέματα των ΑμεΑ. Το σχέδιο δράσης του 2003 - 2010 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων έθεσε ως βασικό στόχο την επίτευξη της ισότιμης κοινωνικής συμμετοχής των ΑμεΑ και τη μέριμνα όλων των ευρωπαϊκών χωρών, για την εξασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Σε αυτό το ζήτημα, απέναντι στις υποχρεώσεις στην Ε.Ε., η χώρα μας είναι ουραγός.

Στο πνεύμα αυτό, ιδιαίτερη αξία και σημασία αποκτά η προσπάθεια της αποϊδρυματοποίησης και της κοινωνικής ένταξης των ΑμεΑ, μέσα από την αποκέντρωση των υπηρεσιών και την ανάπτυξη σύγχρονων υπηρεσιών αυτόνομης διαβίωσης. Είναι γνωστό ότι σε ολόκληρη την Ευρώπη εξακολουθούν να ζουν πολλά άτομα με αναπηρία σε ιδρύματα. Σε πρόσφατες σχετικές μελέτες διαπιστώθηκε ότι περίπου 1.200.000 παιδιά και ενήλικες με αναπηρία ζουν σε ιδρύματα κλειστής περίθαλψης. Το του πληθυσμού αυτού αφορά άτομα με νοητική υστέρηση, ενώ η αμέσως επόμενη ομάδα αφορά άτομα με ψυχικές ασθένειες.

Η κατάργηση των μεγάλων ασυλικών ιδρυμάτων και η αποκέντρωση των υπηρεσιών για τα ΑμεΑ είναι σήμερα πιο επίκαιρη παρά ποτέ. Χαρακτηριστικό είναι ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Ιούνιο του 2009, στις συστάσεις της ενδιάμεσης αξιολόγησης του σχεδίου δράσης (άρθρο 7, 2.2), διατύπωσε την αναγκαιότητα στο επόμενο σχέδιο να δοθεί προτεραιότητα σε μέτρα για την προώθηση της αυτόνομης διαβίωσης και της κοινωνικής ένταξης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χαρακτηριστικά, αναφέρει ότι παρά τις προόδους που έχουν σημειωθεί, όσον αφορά στην αποϊδρυματοποίηση, η κατάσταση εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική.

Η Διεθνής Σύμβαση του Ο.Η.Ε. δεσμεύει όλες τις χώρες να προωθήσουν την αυτόνομη διαβίωση των ΑμεΑ, καθώς συνδέεται άμεσα με τα θεμελιώδη δικαιώματα όλων των συμπολιτών μας. Στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες η αυτόνομη διαβίωση αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ποιότητας ζωής των αναπήρων, όπως και η μετάβαση από την ιδρυματοποίηση στις αποκεντρωμένες τοπικές υπηρεσίες για τα ΑμεΑ. Παρά το γεγονός ότι σε χώρες όπως η Σουηδία, η Δανία το Ηνωμένο Βασίλειο και η Νορβηγία, οι προσπάθειες για την αποκέντρωση των υπηρεσιών των ΑμεΑ έχουν ήδη ξεκινήσει από τη δεκαετία του '70 και έχουν σημειώσει αξιόλογα αποτελέσματα, στην πατρίδα μας, η εικόνα εξακολουθεί να παραμένει ζοφερή.

Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις των περισσότερων ιδρυμάτων ΑμεΑ, όπου:

- δεν σέβονται την προσωπικότητα των ΑμεΑ τα ιδρύματα,
- δεν εξασφαλίζουν ενεργό συμμετοχή των ατόμων στην καθημερινότητα,
- δεν υπάρχει εξατομικευμένη προσέγγιση, οι συμμετέχοντες οδηγούνται σε αποξένωση και απομόνωση, επειδή μοναδικές κοινωνικές τους επαφές είναι το αποστασιοποιημένο προσωπικό των ιδρυμάτων.

Επιπρόσθετα, τα περισσότερα ιδρύματα ακολουθούν, αποκλειστικά, το ιατροκεντρικό μοντέλο φροντίδας, όπου διαπιστώνεται συχνά ότι τα ΑμεΑ αντιμετωπίζονται βάσει της γνωμάτευσης και μόνο. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλά από τα άτομα αυτά εμφανίζουν συχνά σημάδια κατάθλιψης, μελαγχολίας και παραίτησης, ενώ δεν λείπουν και τα περιστατικά σκληρής κακοποίησης και παραμέλησης ατόμων με αναπηρία σε μεγάλα ιδρύματα.

Σε μία πρόσφατη μελέτη που έγινε από ομάδα ειδικών για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με τη μετάβαση

από την ιδρυματοποίηση στις αποκεντρωμένες υπηρεσίες για τα άτομα με αναπηρία, διαπιστώθηκε ότι η μετάβαση από τα ιδρύματα στις κοινοτικές υπηρεσίες έχει θετικά αποτελέσματα στα ΑμεΑ:

- 1) στην ανάπτυξη κοινωνικών και δεξιοτήτων,
- 2) στη συμμετοχή των ΑμεΑ στα κοινά,
- 3) στην προσωπική ικανοποίηση των ιδίων και των οικογενειών τους και
- 4) στη βελτίωση της σχέσης τους με το προσωπικό των μονάδων.

Επιπλέον, η ευρωπαϊκή μελέτη (γνωστή ως DECLOC), που πραγματοποιήθηκε προκειμένου να εξεταστούν, τόσο τα αποτελέσματα της αποϊδρυματοποίησης, όσο και η σχέση κόστους-οφέλους, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αποκέντρωση των υπηρεσιών μειώνει σημαντικά το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τα ΑμεΑ, ενώ εξασφαλίζει σαφώς καλύτερη ποιότητα ζωής για τους επωφελούμενους. Είναι, λοιπόν, επιστημονικά ενδεδειγμένη και πιο αποτελεσματική η αποκεντρωμένη λειτουργία αυτών των μονάδων, καθώς, επίσης, είναι και πολύ πιο φθηνή σε κόστος, σε σχέση με τη σπατάλη που γίνεται στα ιδρύματα μέχρι σήμερα.

Όσον αφορά στη μετάβαση από την ιδρυματοποίηση σε αποκεντρωμένες υπηρεσίες στη χώρα μας, η κατάσταση είναι εξαιρετικά θλιβερή και αναχρονιστική. Δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για μετάβαση των ατόμων με αναπηρία, από τα ιδρύματα κλειστής περίθαλψης, σε προγράμματα ανοικτής υποστήριξης (το πρόγραμμα αποσυλοποίησης «Ψυχαργώς» αφορούσε μονάχα άτομα με ψυχικές ασθένειες και όχι άτομα με αναπηρίες), με αποτέλεσμα οι οικογένειες των ΑμεΑ, εφόσον υπάρχουν και είναι «λειτουργικές», να επωμίζονται το κύριο βάρος της φροντίδας αυτών, όταν δεν είναι έγκλειστα σε κάποιο ίδρυμα.

Επίσης, η επαγγελματική αποκατάσταση των ΑμεΑ, ειδικά όσων έχουν αυξημένα προβλήματα και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης, παραμελείται συστηματικά, ενώ η προσβασιμότητα στις υπηρεσίες και τα αγαθά της κοινωνίας μας εξακολουθεί να είναι ανύπαρκτη για την πλειοψηφία των συμπολιτών μας, που έχουν την ατυχία να έχουν κάποια αναπηρία. Η ανυπαρξία στοιχείων που καταγράφουν και παρουσιάζουν την κατάσταση στο θέμα της αποϊδρυματοποίησης, καθώς και η άρνηση των φορέων να δώσουν στοιχεία στην Ε.Ε., αποτελεί γεγονός, που ενισχύει την άποψη της έλλειψης στοιχειώδους πολιτικής προσέγγισης της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία, αλλά και της γενικότερης αντιμετώπισης των προβλημάτων τους.

Ενδεικτικό της έλλειψης μέριμνας για την αυτόνομη διαβίωση των ΑμεΑ είναι το γεγονός ότι η σχετική νομοθετική ρύθμιση (Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Π4β/οικ.4981, ΦΕΚ 825 Τεύχος Β' 6.9.1996) θέτει εξαντλητικές προϋποθέσεις για την ίδρυση και λειτουργία Στέγης Αυτόνομης Διαβίωσης ΑμεΑ, με συνέπεια να είναι ανέφικτες και ανεφάρμοστες οι συγκεκριμένες προνοιακές δράσεις.

Τα άτομα με αναπηρία που ζουν σε ιδρύματα είναι αποδεκτές ενός μοντέλου φροντίδας με ιατροκεντρικό χαρακτήρα, όπου το περιεχόμενο της φροντίδας περιορίζεται μόνο στην ανάγκη περίθαλψης των ατόμων κι όχι στην ανάπτυξη και εξέλιξη ενός οργανωμένου και ολοκληρωμένου συστήματος υποστήριξης, με σεβασμό στο δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή ζωή και στο δικαίωμα της επιλογής. Πρόκειται για ένα μοντέλο με αυστηρά πατερναλιστικό, αυταρχικό, έως και βίαιο, κάποιες φορές, χαρακτήρα, που παραβιάζει την ατομικότητα και συνάμα την προσωπικότητα του ατόμου με αναπηρία. Ο εγκλεισμός των ατόμων με αναπηρία στα ιδρύματα συνιστά κατάφορη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το απογοητευτικό είναι ότι αν και διαπιστωμένα είμαστε, ως χώρα, πίσω στις κοινωνικές δομές, δεν υπήρξε η παραμικρή φροντίδα ή πρόβλεψη, ώστε στο ΕΣΠΑ να οριστούν κωδικοί αριθμοί για την κατασκευή μονάδων, που θα δραστηριοποιούνται στο αντικείμενο της κοινωνικής ένταξης των ΑμεΑ.

Τα τελευταία χρόνια υλοποιήθηκαν αρκετά συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα, όπως είναι τα Προγράμματα των Συνοδευτικών Υπηρεσιών και τα Προγράμματα για την Καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού. Αυτά τα Προγράμματα λειτουργούν όσο υπάρχει μια χρηματοδότηση, ένα με δύο χρόνια, συ-

νήθως. Το απογοητευτικό, όμως, είναι ότι κάποια στιγμή σταματάει η χρηματοδότηση του Προγράμματος. Το Κράτος δεν μπορεί να συνεχίσει να υποστηρίζει αυτά τα Προγράμματα, με συνέπεια την απότομη διακοπή τους, με αποτέλεσμα να κλείνουν Ξενώνες και να κλείνουν, πολλές φορές, οικοτροφεία.

Δεν υπάρχει, λοιπόν, μια πρόβλεψη για «continuity of care», για την εξασφάλιση της συνέχειας αυτών των Προγραμμάτων, με αποτέλεσμα το πρόβλημα να διογκώνεται όλο και περισσότερο και οι προσδοκίες των ΑμεΑ και των οικογενειών τους να βρίσκονται στο κενό.

Αδήριτη ανάγκη είναι, λοιπόν, να προχωρήσουν οι προκηρύξεις για τα προγράμματα, τα οποία είναι ήδη εγκεκριμένα και «λιμνάζουν» δεκάδες εκατομμύρια ευρώ για τα ΑμεΑ, για τα ΚΕΣΥ και για τα ΚΕΥ, που είναι τα Κέντρα Συνοδευτικών Υπηρεσιών. Εξαιτίας τη μη καλής συνεννόησης των δύο συναρμοδίων Υπουργείων, την περίοδο του 2005, όπου περίμενε το ένα Υπουργείο από το άλλο να προβλέψει Κωδικό για τη συνέχιση και λειτουργία αυτών των δομών, αυτές οι δομές στη χώρα είναι ξεκρέμαστες πλέον. Δηλαδή λειτουργούν σχεδόν παρανόμως και πλαγίως, με καταγγελίες περί παρατυπιών σε βάρος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, όποιος δήμαρχος ήθελε και θέλει να συνεχίσει τη λειτουργία αυτών των δομών, μόνο με παρατυπία θα μπορούσε να τη συνεχίσει, ενώ όσοι δεν τόλμησαν να κάνουν παρατυπία, τις έκλεισαν, έβγαλαν τα άτομα με αναπηρία στο δρόμο, ενώ οι εργαζόμενοι απολύθηκαν.

Με τη διοικητική μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη», όλες αυτές οι δομές θα πρέπει να διαμορφωθούν ανάλογα με την αντίστοιχη χρηματοδότηση, ώστε να μπορούν να είναι βιώσιμες και να ανταπεξέρχονται στις απαιτήσεις της κάθε κοινωνίας, προσφέροντας εφόδια και υπηρεσίες ολοκληρωμένες και αποτελεσματικές προς τα ΑμεΑ.

Ως προς το θέμα του κοινωνικού ρατσισμού και κοινωνικού στίγματος, που, πολλές φορές, περιβάλλει τα άτομα με αναπηρία, αρκετές προσπάθειες έχουν γίνει, μέχρι τώρα, στη χώρα μας, με την υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής αποκατάστασης ή στεγαστικής αποκατάστασης, αν και συνήθως υπήρχαν αναίτιες αντιδράσεις από την τοπική κοινωνία. Είναι ένα φαινόμενο με διεθνείς διεθνείς διαστάσεις, διότι, συνήθως, δεν επιθυμούμε στη γειτονιά μας να δημιουργούνται τέτοιες δομές, κοντά στα σπίτια μας, διότι θεωρούμε ότι οι άνθρωποι αυτοί μπορεί να μας κάνουν κακό, γιατί είναι βίαιοι και επικίνδυνοι, ενώ, παράλληλα, υποβαθμίζονται οι γειτονιές, συμπεριφορές, δηλαδή, που δεν ταιριάζουν και δεν συμβαδίζουν με τη λειτουργία μιας κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από πολίτες με ίσα δικαιώματα, υποχρεώσεις και ευκαιρίες.

Αυτό, λοιπόν, το φαινόμενο, δυστυχώς, έχει εμφανιστεί και στη χώρα μας και είναι πολύ σημαντικό να αναληφθούν προσπάθειες από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, όχι με γενικές προσεγγίσεις, αλλά με εφαρμόσιμες και βιώσιμες προτάσεις και δράσεις από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, προκειμένου να ευαισθητοποιηθεί, πραγματικά, η τοπική κοινωνία απέναντι στα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένοι άνθρωποι.

Επομένως, δεν θα πρέπει να μιλάμε μόνο για απρόσωπες πρωτοβουλίες, που αναλαμβάνονται από κυβερνήσεις, αλλά για πρωτοβουλίες που λαμβάνονται από ανθρώπους που παίζουν καθοριστικό ρόλο στις τοπικές κοινωνίες. Για αυτό, κυρίαρχο ρόλο θα πρέπει να παίξει η ΚΕΔΚΕ, ώστε να ενεργοποιηθεί και να δραστηριοποιηθεί, συνολικά, επάνω στο συγκεκριμένο το θέμα και να προβεί σε πρακτικές και ουσιαστικές δράσεις.

Η Υποστηριζόμενη Διαβίωση έχει ως βασικό στόχο να υποστηρίξει και να ενδυναμώσει αυτά τα άτομα, ούτως ώστε, σε κάποια φάση της ζωής τους, να μπορέσουν να ζήσουν πιο αυτόνομα. Άλλωστε, στόχος της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης είναι η ανεξαρτησία αυτών των ατόμων και η διασφάλιση του βασικού δικαιώματος του κάθε ανθρώπου για την αξιοπρεπή του διαβίωση στην Κοινότητα. Φυσικά, δεν θα πρέπει, σε καμία περίπτωση, να μη λαμβάνουμε υπόψη ότι γίνεται αναφορά σε άτομα με ψυχικές διαταραχές, που ως βασικό πρόβλημα έχουν την κακή επαφή με την πραγματικότητα, δεν έχουν επίγνωση της κατάστασής τους και, πολλές φορές, δεν αναγνωρίζουν ότι έχουν πρόβλημα. Έτσι, χρειάζονται συνεχή φροντίδα, προκειμένου να

ζήσουν υποστηριζόμενα, με στόχο την ανεξαρτησία, στο πλαίσιο της Κοινότητας.

Κάτω από την επιρροή των διεθνών βιβλιογραφικών δεδομένων, ορίστηκαν ορισμένες βαθμίδες στεγαστικής αποκατάστασης:

Ο Ξενώνας είναι μια μορφή μεταβατικής διαβίωσης, όπου μπορούν να ζήσουν άτομα που έχουν επαφή με την πραγματικότητα και, με την κατάλληλη υποστήριξη και εκπαίδευση, μπορούν να μεταβούν σε δομές λιγότερο προστατευμένες και περισσότερο ανεξάρτητες. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να ζήσουν με την οικογένειά τους ή, αν δεν υπάρχει οικογένεια, θα μπορούσαν να ζήσουν σε ένα υποστηριζόμενο ή προστατευμένο διαμέρισμα.

Τα οικοτροφεία είναι στεγαστικές μορφές για άτομα που δεν έχουν τη δυνατότητα, από την ίδια τη φύση της αρρώστιας τους, να ζήσουν ανεξάρτητα. Αυτά τα άτομα προηγουμένως ζούσαν στα άσυλα, τώρα ζουν στα οικοτροφεία, που είναι δομές μέσα στην Κοινότητα, αλλά αυτά τα άτομα δεν έχουν τη δυνατότητα να ζήσουν σε πιο ανεξάρτητες δομές.

Η ουσία του προβλήματος είναι ο μεγάλος αριθμός των ανθρώπων που, αυτήν τη στιγμή, ζουν με την οικογένειά τους. Όταν φύγουν οι γονείς, αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν αυτόνομα στην Κοινότητα. Η απάντηση στο ερώτημα των γονιών «Τι θα γίνουν τα παιδιά, όταν εμείς φύγουμε από τη ζωή;» δεν είναι εύκολη. Κυρίως, δεν θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από απειρισκέψια, ειδικότερα όταν δεν υπάρχει εθνικό σχέδιο δράσης για την κάλυψη αυτών των ανθρώπων.

Η πιο σοβαρή ψυχική αρρώστια είναι η σχιζοφρένεια. Παγκοσμίως, η επίπτωση της σχιζοφρένειας είναι 1%. Στη χώρα μας, 100 χιλιάδες άτομα έχουν σχιζοφρένεια. Εκατό χιλιάδες οικογένειες σηκώνουν αυτό το βαρύ φορτίο και την αγωνία τι θα γίνουν αυτοί οι ασθενείς, όταν οι οικογένειες δεν έχουν τη δυνατότητα να τους φροντίσουν. Τα άτομα που φθάνουν στα ψυχιατρεία αποτελούν την «κορυφή του παγόβουνου», αλλά ο πόνος και η αγωνία των οικογενειών είναι μεγάλος και σε αυτά τα προβλήματα θα πρέπει να δώσει λύση η οργανωμένη Πολιτεία.

Μέχρι σήμερα υπάρχουν 462 Ξενώνες για άτομα με ψυχιατρικά προβλήματα, 126 οικοτροφεία και 232 διαμερίσματα και καλύπτουν ένα σύνολο 3314 ατόμων. Γίνεται αντιληπτό πόσο μικρός αριθμός είναι αυτός, όταν μιλάμε για 100 χιλιάδες άτομα που έχουν σχιζοφρένεια. Αυτοί οι Ξενώνες, οικοτροφεία και διαμερίσματα αφορούν τις δομές της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, για άτομα που βγήκαν από τα άσυλα.

Ο μοναδικός Ξενώνας, που έχει δημιουργηθεί από το Σύλλογο Οικογενειών για την Ψυχική Υγεία και μπορεί να φιλοξενηθεί δεκά άτομα, μέλη οικογενειών, ασθενείς των οποίων η οικογένεια δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα, βρίσκεται στην περιοχή του Βύρωνα και χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη να δημιουργηθούν αντίστοιχοι Ξενώνες, σε ολόκληρη τη χώρα.

Ο στόχος της Ψυχιατρικής, σήμερα, είναι να προλαμβάνει τον εγκλεισμό και να αντιμετωπίζει αυτά τα άτομα έξω, στην Κοινότητα. Άτομα που χρειάζεται να φιλοξενηθούν σε τέτοια ιδρύματα, μπορούν να εκπαιδεύονται, να υποστηρίζονται και έχουν όλη την ψυχιατρική και ιατρική φροντίδα-προετοιμασία, για να μπορέσουν να ζήσουν όσο γίνεται πιο αυτόνομα. Ο Σύλλογος Οικογενειών για την Ψυχική Υγεία προσπαθεί να στηρίξει τις δράσεις αυτού του Ξενώνα, με διάφορες χορηγίες. Το στίγμα που σημάδεύει τον ψυχικά ασθενή είναι πιο ισχυρό, σε σύγκριση με τα άτομα που έχουν διαφορετικό τύπο αναπηρίας. Είναι πάρα πολύ δύσκολο να βρουν τα άτομα αυτά την απαιτούμενη υποστήριξη, γι' αυτό επιτακτική είναι η ανάγκη από την οργανωμένη Πολιτεία να καλύψει τις ανάγκες τους.

Σήμερα υπάρχουν κάποιοι γονείς, οι οποίοι μπορούν να διαθέσουν χρόνο και να λειτουργήσουν αυτούς τους Συλλόγους. Ποια είναι αυτή η εγγυητρια δύναμη για τη συνέχιση της προσπάθειας; Έτσι, λοιπόν, και οι γονείς δεν μπορούν να εμπιστευτούν τους Συλλόγους Οικογενειών. Το Κράτος είναι «δυσκίνητο» και μακριά από το επίκεντρο της προσέγγισης που απαιτεί το συγκεκριμένο ζήτημα, γι' αυτό ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πολύ σημαντικός, ουσιαστικός και ευέλικτος.

III. «Βελτίωση των όρων πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις δημόσιες υπηρεσίες, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην πληροφόρηση»

Το δικαίωμα στην πρόσβαση είναι ένα ζήτημα βαθύτατα πολιτικό. Η εξασφάλιση της προσβασιμότητας επιτρέπει στο άτομο με αναπηρία να ασκήσει ανεμπόδιστα, ίσως, ένα από τα πιο ιερά δικαιώματα του ανθρώπου, που είναι το δικαίωμα στην προσωπική επιλογή. Να πάει όπου θέλει, με όποιον επιθυμεί και για όποιο λόγο κρίνει το ίδιο το άτομο. Συνεπώς, οι σχέσεις που διαμορφώνονται με τα οικογενειακά του πρόσωπα, με τα παιδιά του, με τον ή τη σύζυγο, τους γονείς, τα αδέρφια, τους φίλους, τους συνεργάτες, είναι σχέση ισότητας και ανεξαρτησίας.

Όταν είναι ανέφικτη η προσβασιμότητα, η σχέση γίνεται άνιση. Υπάρχει εξάρτηση από άλλα πρόσωπα, συγγενικά και μη. Δεν υπάρχει τίποτε χειρότερο στη ζωή ενός ανθρώπου από την εξάρτηση και την αδυναμία της αυτοεξυπηρέτησης. Το Σύνταγμα μας, πολύ σοφά, στο άρθρο 21 παρ. 6, όταν αναφέρεται στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τα ΑμεΑ, το πρώτο που αναφέρει είναι η αυτονομία. Η αυτονομία, ως όρος, είναι ευρύς, από κοινωνική, πολιτική και νομική άποψη. Εμπεριέχει και την προσβασιμότητα, στα θέματα της κοινωνικής προσβασιμότητας, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τις δημόσιες υπηρεσίες. Η χώρα μας, τα τελευταία χρόνια, προσπάθησε ανεπιτυχώς να προσεγγίσει το ζήτημα της προσβασιμότητας στο Δημόσιο.

Από τη δεκαετία του ογδόντα, όταν είχαμε τον πρώτο Γ.Ο.Κ., επιχειρήθηκε να θεσπιστεί νομοθεσία για την προσβασιμότητα. Ο νόμος αυτός αναθεωρήθηκε με το νόμο του Κώστα Λαλιώτη, το 2000, το ν. 2831, στο άρθρο 28, όπου έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη νομοθεσία για την προσβασιμότητα στη χώρα μας. Από τη δεκαετία του 90, από το Υπουργείο Εσωτερικών, άρχισε να συγκροτείται μια προσπάθεια κινητοποίησης των δημόσιων φορέων για τα ζητήματα της προσβασιμότητας, η οποία έχει διάφορα στάδια. Το συμπέρασμα είναι ότι, μετά από δεκατέσσερα χρόνια, η τελική αξιολόγηση είναι ότι δεν έχουν αποδώσει αυτά τα μέτρα. Δεν απέδωσαν, γιατί δεν ήταν ποτέ ολοκληρωμένα. Γιατί η προσβασιμότητα δεν μπορεί να επαφίεται στο επίπεδο των εγκυκλίων. Συνεπώς, ενώ έχουν γίνει αρκετά πράγματα, τελικά, πολύ λίγα λειτουργήσαν, καθώς πολύ λίγοι φορείς εφάρμοσαν αυτές τις εγκυκλίους.

Η προσβασιμότητα δεν μπορεί να είναι υπόθεση εγκυκλίων. Χρειάζεται νομοθεσία, σωστές προδιαγραφές, έλεγχο για τη σωστή εφαρμογή τους, καθώς και στενή συνεργασία με τους θεσμοθετημένους φορείς του χώρου της αναπηρίας, σε όλη τη χώρα. Για να διασφαλιστεί ολοκληρωμένα, χρειάζεται ένα αυστηρό σύστημα πιστοποίησης της προσβασιμότητας.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θεσπίστηκε το άρθρο 16 του Γ.Ο.Κ., όπου θέτει την προσβασιμότητα ως αναγκαίο και υποχρεωτικό κριτήριο επιλεξιμότητας έργων. Δηλαδή, για παράδειγμα, το ΕΣΠΑ δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει κανένα έργο, αν δεν πληροί την προσβασιμότητα.

Η προσβασιμότητα είναι ένας ευρύς τομέας, ο οποίος συνδέεται με δικαιώματα. Δεν είναι παροχή, δεν είναι παραχώρηση στον πολίτη η δυνατότητα να έχει προσβασιμότητα ή να μην έχει. Είναι δικαίωμα και συνδέεται με όλες τις λειτουργίες του ανθρώπου, με όλα τα δικαιώματα του ανθρώπου, από το δικαίωμα στην ψυχαγωγία και τη διασκέδαση, μέχρι το δικαίωμα στην εργασία κ.λπ.. Η προσβασιμότητα στους δημόσιους χώρους, ακόμη περισσότερο, είναι αυτή που διασφαλίζει την απόλυτη ισότητα, την απόλυτη ανεξαρτησία.

Ταυτόχρονα, η πληροφόρηση και η επικοινωνία είναι και πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένας ολοκληρωμένος τομέας, που καλύπτει το σύνολο των ατόμων με αναπηρία, είτε μιλάμε για την πρόσβαση την κλασική, για τους πολίτες με κινητική αναπηρία είτε μιλάμε για την πρόσβαση για τα άτομα με πρόβλημα όρασης είτε μιλάμε για την πρόσβαση για τα άτομα με πρόβλημα ακοής, όπου πρέπει να υπάρχουν υπάλληλοι που γνωρίζουν τη νοηματική.

Θα μπορούσε πολύ εύκολα το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης να συνεργαστεί με την Ομοσπονδία των Κωφών Ελλάδας και να πραγματοποιηθούν προγράμματα εκμάθησης της νοημα-

τικής γλώσσας σε δημοσίους υπαλλήλους, που ήδη εργάζονται σε συγκεκριμένες υπηρεσίες - κλειδιά, που έχουν μεγάλη συναλλαγή με τέτοια άτομα ή να δημιουργήσουμε one - stop shop, για την εξυπηρέτηση, γενικά, των πολιτών και των πολιτών με αναπηρία, στα Κ.Ε.Π. και σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες.

Επιπλέον, η έννοια της προσβασιμότητας δεν πρέπει να περιορίζεται σε αυτά που μπορούσε να αντιληφθεί η κοινωνία, πριν από αρκετά χρόνια. Δυστυχώς, όμως, ακόμα και σήμερα, φτιάχνουμε σχολεία που δεν είναι προσβάσιμα, ακόμα έχουμε προβλήματα με στέγες και αίθουσες σχολικών κτιρίων που είναι απαράδεκτες, έχουμε θέματα πρόσβασης σε βιβλία. Ακόμη και τα βιβλία των Ειδικών Σχολείων δεν είναι προσβάσιμα σε όλες τις κατηγορίες των παιδιών με αναπηρία, με αποτέλεσμα να εισπράττουν τον πραγματικό αποκλεισμό και, σε τελική ανάλυση, την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Το βασικό ζήτημα της Κύρωσης της Διεθνούς Σύμβασης θα πρέπει να αποτελέσει κύρια προτεραιότητα πολιτικής της χώρας μας, αν πραγματικά θέλουμε να ξεπεράσουμε τις αναχρονιστικές αντιλήψεις του παρελθόντος, σχετικά με το θέμα της προσβασιμότητας. Άλλωστε, στο άρθρο 9 της Σύμβασης, υπάρχει και η πιο σύγχρονη τοποθέτηση από άποψη Διεθνούς Δικαίου - γιατί η Σύμβαση είναι Διεθνές Δίκαιο - για τα ζητήματα της πρόσβασης, γιατί μιλάμε για το φυσικό δομημένο περιβάλλον πρόσβασης στην κοινωνία της πληροφορίας, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, επικοινωνία, πληροφόρηση και λοιπά.

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι ένας τρόπος σκέψης, μια σειρά από τεχνολογίες, μια σειρά από συστήματα διαχείρισης περιεχομένου, που μπορούν να εξομοιώσουν εύκολα τον άνθρωπο με ανικανότητα με τον ικανό σωματικά, διότι αυτός είναι ο στόχος. Ο στόχος όλων των τεχνολογιών είναι η εξομοίωση των ΑμεΑ με όλους τους ικανούς σωματικά. Είναι ο μεγαλύτερος πραγματικός εξομοιωτής, διότι βρισκόμαστε στο 2010 και ο μεγαλύτερός μας σύμμαχος είναι η τεχνολογία και η καινοτομία, που καταφέρνουν να υπερκεράσουν τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις του παρελθόντος.

Το ζήτημα της πρόσβασης εκτείνεται, όπως αντιλαμβανόμαστε, στο σύνολο της ζωής του ανθρώπου. Πρέπει να το αντιμετωπίσουμε, από τη μια πλευρά, ως δικαίωμα του ανθρώπου και, από την άλλη πλευρά, ως μια αναπτυξιακή διαδικασία, μιας κοινωνίας, που έχει και οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Έχει πολύπλευρες διαστάσεις, όπως, για παράδειγμα, την αδειοδότηση επιχειρήσεων και τη σύνδεσή τους με την προσβασιμότητα, την αδειοδότηση λειτουργιών, γενικώς, της κοινωνίας και της οικονομίας, που κάνει το Κράτος. Το δικαίωμα δεν κόβεται στη μέση, δεν τεμαχίζεται, το δικαίωμα είναι ατομικό, του ανθρώπου και πρέπει να μπορεί να το ασκήσει, με τρόπο ανεξάρτητο και ελεύθερο, να έχει το δικαίωμα στη δική του επιλογή. Και αν επιλέξουμε μια στάση εξυπηρέτησης για όλους τους πολίτες, αυτή η στάση πρέπει να περιλαμβάνει και τα άτομα με αναπηρία. Για παράδειγμα, αν επιλέξουμε τη λογική του Κ.Ε.Π., που έχουμε, πρέπει αυτά να απευθύνονται και στα άτομα με αναπηρία: Κ.Ε.Π., ξεχωριστά, μόνο για άτομα με αναπηρία, δεν πρέπει να έχουμε και είναι λάθος προσέγγιση.

Κοινωνικώς παραμελημένα άτομα είναι εκείνα των οποίων η φυσική, κοινωνική, οικονομική και ψυχολογική κατάσταση θα ήταν πολύ καλύτερη, εάν η συμπεριφορά της Πολιτείας απέναντί τους ήταν σύμφωνη με το Σύνταγμα, τους νόμους και την κοινή περί δικαίου συνείδηση του λαού.

IV. «Προγράμματα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας ΑμεΑ, προγράμματα κινήτρων για πρόσληψη ΑμεΑ, προγράμματα απόκτησης δεξιοτήτων των ΑμεΑ, ώστε να διεκδικούν ισότιμα θέσεις εργασίας»

Η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συγκρινόμενη με αυτή του γενικού πληθυσμού, παρουσιάζει τα εξής δυσμενή χαρακτηριστικά:

- 1) υψηλότερη ανεργία,
- 2) υψηλότερο ποσοστό εποχιακώς απασχολούμενων,
- 3) μεγαλύτερο κίνδυνο απόλυσης,
- 4) απασχόληση σε θέσεις εργασίας που δεν ανταποκρίνονται

στις πραγματικές ικανότητες, εμπειρίες και φιλοδοξίες τους.

Ακόμη πιο άσχημη είναι η κατάσταση όσον αφορά στην απασχόληση των γυναικών με αναπηρία, εξαιτίας της πολλαπλής διάκρισης που υφίστανται, αφενός λόγω αναπηρίας και αφετέρου λόγω φύλου. Και οι μητέρες, όμως, παιδιών με αναπηρία βιώνουν, ίσως, το χειρότερο αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Λόγω της έλλειψης υποστηρικτικών υπηρεσιών, αναγκάζονται να μην εργαστούν, για να φροντίζουν τα παιδιά τους με αναπηρία.

Η μη απασχόληση για έναν ανάπηρο επηρεάζει άμεσα το ζήτουμένο της κοινωνικής του ένταξης, καθώς αυξάνει και τον κίνδυνο της περιθωριοποίησής τους ή αυτής της εξάρτησής τους από τρίτα πρόσωπα, που είναι πολύ σημαντικό. Διότι, στο τέλος, αναγκαστικά, φέρνει στο κέντρο της προσωπικότητάς του τα προβλήματα της αναπηρίας, όταν δεν μπορεί να μετακινήσει το κεντρικό σε περιφερειακό πρόβλημα της προσωπικότητάς του.

Ο βασικός πυλώνας προώθησης της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία οριοθετείται με νομοθετήματα και, κυρίως, με το βασικό νομοθέτημα, το ν. 2643, ο οποίος καθορίζει τις συνθήκες και τις ποσοστώςεις που αφορούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις θέσεις του Δημοσίου, αλλά και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ο νόμος αυτός σαφώς έχει θετικά αποτελέσματα. Έχει προωθήσει στην απασχόληση τα άτομα με αναπηρία και με τον τρόπο που λειτουργεί, ως ένα βαθμό, έχει διασφαλίσει και τη φερεγγυότητα αυτών των διαδικασιών. Ο νόμος αυτός προωθεί απασχόληση των ατόμων με αναπηρία και στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, ακόμη και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (ιδιωτικές επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 50 άτομα και έχουν θετικό ισολογισμό, το χρόνο, αξιολογούνται, για να προσλάβουν άτομα με αναπηρία, με μια συγκεκριμένη ποσοστώση, στη βάση του συνολικού αριθμού των απασχολούμενων).

Η λειτουργία του ν. 3745, τα τελευταία χρόνια, έχει θετικά χαρακτηριστικά. Έχει, όμως, και ένα αρνητικό: οι διαδικασίες του είναι χρονοβόρες και, παράλληλα, υπάρχει μια σωρεία ενστάσεων, οι οποίες καθιστούν ακόμη πιο χρονοβόρες τις διαδικασίες στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή. Βεβαίως, υπάρχει και η προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια, που κοντεύει να γίνει κανόνας για όσους κρίνονται και δεν επιλέγονται, είτε στην Πρωτοβάθμια είτε στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή. Άρα, ένα σημαντικό ζήτημα είναι η σωρευση στα Διοικητικά Δικαστήρια εκατοντάδων ενστάσεων, όπου υποβάλλονται από κρινόμενους υποψηφίους, που δεν τους έχει δικαιώσει η απόφαση της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Επιτροπής.

Ένα δεύτερο θέμα, που αφορά πολιτικές προώθησης της απασχόλησης, είναι ο τελευταίος νόμος, που ψηφίστηκε από την παρούσα Κυβέρνηση και από το Υπουργείο Εσωτερικών, στις 31/12/2009, για το Α.Σ.Ε.Π., που καθορίζει ότι τα άτομα με αναπηρία είναι μια ειδική ομάδα, για την οποία μπορεί ο Ο.Α.Ε.Δ να κάνει χρήση προγραμμάτων προώθησης απασχόλησης. Επίσης, τα άτομα με αναπηρία θα έχουν τη δυνατότητα, με βάση το πρόγραμμα, που πρόκειται να υλοποιηθεί άμεσα, να εργαστούν σε Ο.Τ.Α., γενικότερα, σε εταιρείες Αυτοδιοίκησης και σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Είναι ένα δυναμικό πρόγραμμα προώθησης στην απασχόληση ατόμων με αναπηρία και ειδικότερα στην υποκατηγορία τυφλών, για θέσεις σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, δημόσιους οργανισμούς, δημοτικές επιχειρήσεις, που αφορούν έργο τηλεφωνική ή πυρήνες "call - center", που θα αποτελούν δομές πληροφόρησης των πολιτών, όπου, εκ των πραγμάτων, μπορούν σήμερα να δημιουργηθούν από μια σειρά από Υπουργεία, δημοτικές επιχειρήσεις και οργανισμούς και φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Έχει αξιολογηθεί ότι το έργο των τυφλών, στο κομμάτι της τηλεφωνικής ενημέρωσης, δεν είναι μόνο ισάξιο με των υπολοίπων, αλλά και ποιοτικά ανώτερο. Αν επιτευχθεί αυτός ο απλός, αλλά τόσο λογικός στόχος, θα δημιουργηθούν γερές βάσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας, για το σύνολο των τυφλών στην Ελλάδα, που διαθέτουν, βέβαια, κάποια αποδεκτά τυπικά προσόντα, τα οποία θα τους καθιστούν ικανούς για να ανταποκριθούν σε αυτό το έργο.

Παρόληλα, με τη σωστή αξιοποίηση και λειτουργία της διαβίου μάθησης, πέρα από την τυπική εκπαίδευση, έχει τη δυνα-

τότητα να παράσχει όλα εκείνα τα εφόδια, κοινωνικά, μαθησιακά, σημεία κοινά, προκειμένου να εντάξει τα ΑμεΑ, άμεσα, στην κοινωνική και οικονομική διαδικασία. Ουσιαστικά, αυτό που χρειάζεται είναι να δίνει διαβίου το κίνητρο της μάθησης και να συμβάλλει κοινωνικά και οικονομικά στην ευημερία αυτών των ατόμων.

Μέχρι σήμερα υπάρχουν τρεις βασικές δομές, μέσα από τις οποίες η διαβίου μάθηση έχει επαφή με τα άτομα με αναπηρία. Το πρώτο κομμάτι είναι οι Ν.Ε.Λ.Ε. (Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης), που, σε συνεργασία με τις Νομαρχίες, μέσα από την Γενική Γραμματεία Διαβίου Μάθησης, «τρέχουν» προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, σε όλη την Ελλάδα. Το 10% αυτών των προγραμμάτων απευθύνονται αποκλειστικά σε άτομα με αναπηρία. Είναι προγράμματα ΑμεΑ, με διάφορες θεματικές κατηγορίες.

Οι πρώτες έχουν να κάνουν με την κινητοποίηση, την ενδυνάμωση της ψυχολογίας και της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία, με θέματα, όπως το θεατρικό παιχνίδι, η μουσικοθεραπεία, η εργοθεραπεία και η λογοθεραπεία, δηλαδή κάτι που βελτιώνει, σε πρώτη φάση, την ειδική αδυναμία ή δύναμη των ατόμων αυτών, ακόμη και τμήματα γραφής ΜΠΡΑΙΓ.

Στη συνέχεια, υπάρχουν οι ελαφρές μορφές επαγγελματικής ένταξης, με εργαστήρια ζωγραφικής, κεραμικής, αγιογραφίας και χειροτεχνίας, όπου αυτά, κάλλιστα, μπορούν να οδηγήσουν τα άτομα με αναπηρία στο να γίνει επάγγελμα αυτό που μαθαίνουν. Όλα αυτά γίνονται σε συνεργασία με τοπικούς φορείς, ανά την Ελλάδα, ατόμων με αναπηρία.

Η δεύτερη δομή, μέσα από την οποία «τρέχουν» προγράμματα διαβίου μάθησης, είναι τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Πρόκειται για 58 δομές σε όλη την Ελλάδα, με Παραρτήματα. Αυτή τη στιγμή, «τρέχουν» 650 προγράμματα ποικίλης μορφής, που μπορούν να τα παρακολουθήσουν άτομα με αναπηρία. Δεν χρειάζονται ειδικές ικανότητες.

Εκεί προκύπτει, βέβαια, ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα, αυτό της προσβασιμότητας. Σε ό,τι αφορά τα 51 ιδιόκτητα κτίρια, που ανήκουν στη Γενική Γραμματεία, στο 60% από αυτά, υπάρχει πρόσβαση με ειδική ράμπα, με ανελκυστήρα και με ειδικό WC για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Σε ό,τι αφορά τα Κ.Ε.Ε., πρόκειται να καταρτιστεί μελέτη, προκειμένου να διασφαλιστεί η προσβασιμότητα στο 100% των δομών, αυτών που τουλάχιστον ανήκουν στα Κέντρα Διαβίου Μάθησης. Από και πέρα, ανάλογες διαδικασίες θα πρέπει να ακολουθηθούν, σε συνεργασία με δήμους και με κοινότητες, καθώς και όπου αλλού πραγματοποιούνται αντίστοιχα προγράμματα.

Μέσα σε αυτές τις δομές της διαβίου μάθησης, υλοποιούνται ειδικευμένα προγράμματα, που αφορούν στην εκμάθηση ηλεκτρονικών υπολογιστών και ξένων γλωσσών, όπου τα άτομα με αναπηρία έχουν αρκετά μεγάλη συμμετοχή, της τάξεως του 15-20% , σε αντίθεση με άλλα προγράμματα, όπως είναι η επιχειρηματικότητα.

Ένα από τα σημαντικά προγράμματα, που έχει σχεδιαστεί και προγραμματιστεί να υλοποιηθεί, είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ΑμεΑ, δηλαδή στην παροχή όλων αυτών των γνώσεων και των κινήτρων. Επειδή δεν αρκεί μόνο η γνώση σε κάποιον, προκειμένου να ξεκινήσει μία επιχειρηματική δραστηριότητα, έχει κριθεί αναγκαία η διεξαγωγή συγκεκριμένων δράσεων, για την προβολή των εξειδικευμένων προγραμμάτων και την προσέλκυση ατόμων, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σύγχρονης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Σε ό,τι αφορά την τρίτη δομή, τα Σ.Δ.Ε. (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας), που είναι ένα ευέλικτο πρόγραμμα, όχι σαν το τυπικό πρόγραμμα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Παιδείας, εκεί η συμμετοχή των ΑμεΑ, σήμερα, φτάνει μόλις στο 1%. Αυτό, κυρίως, οφείλεται στο γεγονός ότι μόνο 2 από τα 58 κτίρια έχουν προσβασιμότητα με ράμπα. Τα υπόλοιπα 56 είναι τα κοινά σχολεία, που ανήκουν στον Οργανισμό Σχολικών Κτηρίων. Εκεί, λοιπόν, δεν υπάρχει προσβασιμότητα. Άρα, θα πρέπει ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων να προβεί στις ανάλογες ενέργειες, ώστε να είναι και εκεί δυνατή η πρόσβαση.

Επίσης, στις Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης, στα 159 Τμήματα, σήμερα, από όλη την Ελλάδα, συμμετέχουν 2.380 άτομα με αναπηρία.

Σε ό,τι αφορά τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, είναι, αυτήν τη στιγμή, προσβάσιμα στα 186 άτομα και σε ό,τι αφορά τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, δυστυχώς, σε σύνολο 5.529 εκπαιδευομένων, μόνο οι 66 είναι άτομα με αναπηρία.

Δεδομένου ότι τα άτομα με αναπηρία, ακόμη και σε συνθήκες οικονομικής ευμάρειας, βιώνουν διάκριση και αποκλεισμό, σε όλους τους τομείς της ζωής τους, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα της απασχόλησης, τότε είναι βέβαιο ότι και στις εποχές οικονομικής ένδεας, όπως αυτή που ζούμε σήμερα, ο κίνδυνος μιας βαθιάς περιωριστικής των ατόμων με αναπηρία στον τομέα της απασχόλησης επικρέμαται ως δαμόκλειος σπάθη. Για αυτόν, ακριβώς, το λόγο, σήμερα, πιο πολύ από ποτέ, επιβάλλεται η αλλαγή πλεύσης στον τομέα της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία.

Η εφαρμογή προγραμμάτων επιχειρηματικότητας ΑμεΑ και προγραμμάτων με την παροχή κινήτρων για την ενθάρρυνση της πρόσληψης των ΑμεΑ αποτελεί, για ακόμη μια φορά, περιστασιακές παρεμβάσεις, δίχως ουσιαστικό αποτέλεσμα, εάν δεν υλοποιηθούν αυτά τα προγράμματα στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση, την Κατάρτιση και τη Δια Βίου Μάθηση των Ατόμων με Αναπηρία.

Τα προαναφερθέντα προβλήματα οδήγησαν την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία να υποβάλει στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, στο πλαίσιο της 3ης Δεκέμβρη 2007, Έκθεση με θέμα «Η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας: Η ανεργία είναι η πιο σκληρή μορφή αναπηρίας».

Η Έκθεση ήταν η «κραυγή αγωνίας» των ίδιων των ατόμων με αναπηρία, που βιώνουν έναν ακραίο αποκλεισμό, σε έναν ιδιαίτερα σημαντικό τομέα, τον τομέα της απασχόλησης, που παίζει καθοριστικό ρόλο για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου και στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του. Έναν αποκλεισμό που καταρρακώνει το ανθρωπινό δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εργασία, παραβιάζοντας Διεθνείς Συμβάσεις, Ευρωπαϊκές Οδηγίες, ακόμη και το ίδιο το Σύνταγμα της χώρας, σύμφωνα με το οποίο «τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική πρόοδο και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας» (άρθρο 21, παράγραφος 6).

Η Έκθεση, επίσης, παρουσιάστηκε στις 07.02.2008 και σε Ειδική Συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής, όπου, μάλιστα, συμφώνησαν από κοινού όλοι οι εκπρόσωποι των Κομμάτων που συμμετείχαν σε αυτή, για τη θέσπιση ενός νέου, σύγχρονου νόμου για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που δημιουργήθηκε μια Ομάδα Εργασίας στο τότε Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, για την επεξεργασία του σχεδίου νόμου, οι συνεδριάσεις της σταμάτησαν και το έργο δεν ολοκληρώθηκε ποτέ.

Για τη χάραξη της προτεινόμενης Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση, την Κατάρτιση και τη Δια Βίου Μάθηση των Ατόμων με Αναπηρία, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι η βελτίωση των συνθηκών ένταξής τους στην εργασία εξαρτάται από τη βελτίωση των ευκαιριών ένταξης σε όλους τους τομείς της ζωής τους, όπου η προσβασιμότητα, συμπεριλαμβανομένων και των υπολοίπων εύλογων προσαρμογών, διαδραματίζει κεντρικό ρόλο.

Δεδομένου ότι τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια μεγάλη ανομοιογενή πληθυσμιακή ομάδα, στη χάραξη αυτής της Εθνικής Στρατηγικής, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι όσο μεγαλώνει ο βαθμός της αναπηρίας, τόσο πιο δύσκολη γίνεται η ένταξη στην αγορά εργασίας. Προτεραιότητα του Αναπηρικού Κινήματος, στο πλαίσιο αυτής της Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση, την Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Μάθηση των Ατόμων με Αναπηρία, είναι η θέσπιση ενός νέου σύγχρονου νόμου για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία.

Στο νέο θεσμικό πλαίσιο για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία πρέπει να περιλαμβάνονται τα εξής:

Θέσπιση νέου συστήματος ποσόστωσης, αποκλειστικά και μόνο για τα άτομα με αναπηρία.

Πρέπει, ακόμη, να ληφθούν μέτρα για την αποτελεσματική εφαρμογή του ν. 3304/2005.

Θέσπιση μέτρων για την προστασία από την απόλυση και για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας.

Διασφάλιση καλύτερων συνθηκών εργασίας για τα άτομα με αναπηρία. Προώθηση των εναλλακτικών μορφών απασχόλησης.

Προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ατόμων με αναπηρία, χωρίς αυτή να είναι αντικίνητρο, γιατί, δυστυχώς, όταν κάποιο ΑμεΑ προσπαθήσει να δραστηριοποιηθεί επιχειρηματικά, του κόβουν τα επιδόματα που παίρνει για την αναπηρία και αυτό, από μόνο του, αποτελεί αντικίνητρο για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Είναι απαραίτητη, ακόμη, η ένταξη στην απασχόληση των πλέον ευάλωτων ατόμων με αναπηρία, όπως και η προστασία της μητρότητας των γυναικών με αναπηρία και των γυναικών που έχουν παιδιά με αναπηρία.

Ειδικά όσον αφορά στην προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ατόμων με αναπηρία, απαραίτητη είναι η παροχή στήριξης για την ολοκλήρωση των διαδικασιών έναρξης και λειτουργίας, η παροχή διευκολύνσεων για πρόσβαση σε κεφάλαια, η παροχή αυξημένης επιχορήγησης κ.τ.λ..

Όσον αφορά στα προγράμματα κινήτρων για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία, αυτά πρέπει να δίνουν αυξημένα κίνητρα στους εργοδότες για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία, σε σχέση με τα προγράμματα που στοχεύουν στην ενίσχυση της απασχόλησης του γενικού πληθυσμού (συγκριτικό πλεονέκτημα), όπως π.χ. η αυξημένη επιδότηση, φοροελαφρύνσεις κ.τ.λ..

Για την αποτελεσματική εφαρμογή ενός νέου θεσμικού πλαισίου για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, απαραίτητη είναι:

Η σύσταση Ειδικής Διεύθυνσης Θεμάτων Ατόμων με Αναπηρία στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Η αναβάθμιση της Υπηρεσίας Απασχόλησης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων του Ο.Α.Ε.Δ. σε Διεύθυνση, η στελέχωσή της με μόνιμο εξειδικευμένο προσωπικό και αναβάθμιση των κατά τόπους γραφείων τους. Εδώ είναι το κλειδί της υπόθεσης και για αυτό και καθυστερεί ο ν. 2643, διότι δεν υπάρχει ειδική υπηρεσία με εξειδικευμένο προσωπικό.

Όταν υπάρχουν 5.000-6.000 αιτήσεις που πρέπει να μοριοδοτηθούν, τότε θα πρέπει να υπάρχει και εξειδικευμένο προσωπικό, όπως και ειδική υπηρεσία, που να ασχολείται με αυτό το θέμα. Οι υπάλληλοι που ασχολούνται σήμερα με το θέμα αυτό, παράλληλα, ασχολούνται και με τα καθήκοντα της υπηρεσίας τους και αυτό καθιστά δύσκολη την όλη διαδικασία. Αξίζει να επισημανθεί ότι η Συνομοσπονδία έχει ήδη ξεκινήσει μια πιο στενή συνεργασία με τον ΟΑΕΔ, μέσω μιας ομάδας εργασίας, που έχει δημιουργηθεί, για ζητήματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία.

Όλοι οι ανάπηροι εμφανίζουν μια μεγάλη διαστροφικότητα, με πολλά και διαφορετικά προβλήματα. Ακόμα και στο χώρο που εξετάζουμε, ούτε οι απαιτήσεις ούτε τα προσόντα ούτε και οι ανάγκες, πολλές φορές, είναι οι ίδιες, προκειμένου να υπάρχει μία κοινή κατεύθυνση για την απασχόληση και την εργασία. Πολλές φορές, οι δυνατότητες είναι δυσανάλογες προς τις καθιερωμένες εργασίες και εμποδίζει και τους ίδιους να ενταχθούν, τόσο στην κοινωνία, όσο και στο εργασιακό περιβάλλον.

Υπάρχουν, περίπου, 650 προγράμματα. Όλα αυτά είναι θετικά μεν, αλλά θεωρητικά, διότι, ενώ εντάσσονται τα άτομα με ειδικές ανάγκες στα προγράμματα αυτά, δεν υπάρχει, παράλληλα, καμιά διασφάλιση της απασχόλησής τους. Πάρα πολλά ΑμεΑ παρακολουθούν τα συγκεκριμένα προγράμματα, μόνο και μόνο για να πάρουν το επίδομα. Δεν μπορούν να βρουν δουλειά και πηγαίνουν εκεί, προκειμένου να εισπράξουν το επίδομα. Τα προγράμματα αυτά βοηθούν το εκπαιδευτικό προσωπικό που προσλαμβάνεται και όχι τα ίδια τα άτομα με αναπηρία.

Θα πρέπει, επομένως, να προσφέρονται κίνητρα στις διοικήσεις και στους ιδιοκτήτες των ιδιωτικών εταιρειών, ώστε να μπορούν να προσφέρουν εργασία και στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Το θέμα της φοροαπαλλαγής και της επιδότησης αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κίνητρο προς αυτήν την κατεύθυνση. Υπάρχουν

κωφοί επιχειρηματίες, που προσλαμβάνουν άτομα και που, εκ των πραγμάτων, έχουν ένα πρόβλημα επικοινωνίας. Το Κράτος, σε αυτές τις περιπτώσεις, θα πρέπει να μεριμνήσει, διότι αυτοί οι κωφοί επιχειρηματίες θα θέλουν υπαλλήλους με τους οποίους θα μπορεί να λειτουργήσει η επιχείρησή τους.

Οι άμεσες δράσεις, οι οποίες θα έχουν ως στόχο την αύξηση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στις δράσεις της διαβίου μάθησης, την ενδυνάμωσή τους, την ένταξή τους στην οικονομία και την κοινωνία, γενικότερα, καταγράφονται στη συνέχεια:

Αύξηση συμμετοχής εκπαιδευτών ατόμων με αναπηρία, είτε μέσω αύξησης της μοριοδότησης είτε με κάποια ποσόστωση.

Ως προς τα θέματα της επιχειρηματικότητας και της αύξησης των δεξιοτήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, θα πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά προγράμματα και να ενσωματώνονται σε αυτά εξειδικευμένες έννοιες και κατευθύνσεις, όπως η καινοτομία, η επιχειρηματικότητα και οι επιχειρήσεις, η οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων, το Marketing, η χρηματοοικονομική λογιστική και η χρήση νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις. Πολύ περισσότερο, να λειτουργήσει Πρόγραμμα Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, που αποτελεί το καταλληλότερο για τα άτομα με αναπηρία. Ένα Πρόγραμμα, που συνδυάζει την κοινωνική ευαισθησία, την κοινωνική ιδιαιτερότητα και την επιχειρηματικότητα ταυτόχρονα και μπορεί να βοηθήσει, σε μεγάλο βαθμό, τα άτομα με αναπηρία προς τη σωστή κατεύθυνση.

Μια τρίτη δράση έχει να κάνει με την υποβοήθηση της επιχειρηματικότητας και την ειδική κατάρτιση υπαλλήλων, προκειμένου να συνεργάζονται με επιχειρηματίες που είναι άτομα με αναπηρίες. Υπάρχουν, για παράδειγμα, επιχειρηματίες που είναι κωφοί, αλλά δεν υπάρχουν υπάλληλοι να τους στηρίξουν, γιατί δεν υπάρχει πρόγραμμα νοηματικής γλώσσας. Άρα, λοιπόν, πέρα από τις ξένες γλώσσες, απαραίτητο είναι να υπάρξει και ειδικό πρόγραμμα για τη νοηματική γλώσσα.

Μία άλλη δράση έχει να κάνει με την προσβασιμότητα, κάτι που θα πρέπει να τεθεί ως προτεραιότητα και όχι μόνο για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, αλλά και για τα Ι.Ε.Κ., γιατί και εκεί, από τις 114 δομές, οι 112 είναι δημόσια σχολεία.

Τέλος, η προσβασιμότητα στο σχολικό υλικό, μέχρι σήμερα, δυστυχώς, δεν υπάρχει, σε ό,τι αφορά τις υπάρχουσες δομές (υλικό σε μορφή Μπράιγ). Αυτή είναι μια δράση που θα πρέπει να υλοποιηθεί πολύ σύντομα και οργανωμένα. Για αυτό, στο πλαίσιο του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η σύνδεση της αδειοδότησης ενός φορέα ή μιας δομής διάβίου (είτε είναι Ινστιτούτο Κατάρτισης είτε Κέντρο Ελευθέρων Σπουδών), ώστε να συνδεθεί αυτή με την τήρηση του κριτηρίου της προσβασιμότητας, καθώς και άλλων παραμέτρων, που θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών για τα ΑμεΑ.

Β. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - ΠΑΠΑΔΑΚΗ

«ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ»

Δεν θα πρέπει να αναφερόμαστε στα άτομα με ειδικές ανάγκες μόνο λίγο πριν ή λίγο μετά την Παγκόσμια Ημέρα στις 3 Δεκεμβρίου, με μεγάλα λόγια, χωρίς αντίκρισμα.

Χαιρετίζουμε, για ακόμη μία φορά, έστω και τη δημιουργία Υποεπιτροπής για Άτομα με Αναπηρίες και ελπίζουμε να έχουμε αποτελέσματα. Ας παίξουμε εμείς το ρόλο του προστάτη και του αρωγού αυτών των ατόμων.

Χρειάζεται:

- Στήριξη σχετικά με τα ασφαλιστικά και τα φορολογικά τους δικαιώματα.

- Αξιοπρεπής εργασία για τα άτομα με αναπηρίες. Διαφορετικό ασφαλιστικό καθεστώς, στο οποίο θα πρέπει να υπάγονται.

- Ενεργή παρουσία σε όλους τους παραγωγικούς και οικονομικούς τομείς.

- Να μην ξεχνάμε ότι, κατά καιρούς, άτομα με αναπηρίες διέτελσαν και ακόμη διατελούν Βουλευτές.

- Αυστηροποίηση του νόμου για ανθρώπους που δεν σέβονται άτομα με αναπηρίες.

- Διαμόρφωση των πεζοδρομίων, έτσι ώστε να μην μπορεί να παρκάρει κανείς το αυτοκίνητό του επάνω σε αυτά. Όταν το κάνει κάποιος, πρέπει να είναι αυστηρή η ποινή από την Τροχαία και όχι μόνο χρηματικό πρόστιμο.

- Δημιουργία Εθνικής Επιτροπής Σοφών Ανθρώπων με Αναπηρίες και άμεση συνεργασία με τη δική μας Επιτροπή.

- Απλούστευση των διαδικασιών στις Υγειονομικές Επιτροπές από τις οποίες περνούν τα άτομα με αναπηρίες συχνά (μεγάλος ο ψυχικός μαρασμός!).

- Δημιουργία Κέντρων Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες, όχι μόνο βάσει των ευρωπαϊκών, αλλά και των διεθνών προτύπων.

- Θα πρέπει τα ασφαλιστικά ταμεία να είναι κοντά σε αυτά τα άτομα και να μην εξαντλούν σε αυτά την αυστηρότητά τους (αναφορά στην περίπτωση του σχεδόν τυφλού παιδιού από την Εύβοια).

- Έκτακτη οικονομική στήριξη, τέσσερις φορές το χρόνο, στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Πριν το ξεκίνημα κάθε εποχής.

- Πώς είναι δυνατόν να φοροδιαφεύγουν κάθε χρόνο μεγαλοεπαγγελματίες του Κολωνακίου και να μην γίνεται επιτέλους κάτι σε αυτήν τη Χώρα, για τη δίκαιη και χωρίς πιέσεις φορολόγηση των ΑμεΑ! Όταν όλη η Ελλάδα είναι απροσπέλαστη και όταν για τους ανθρώπους με αναπηρίες δεν λειτουργεί καμία κοινωνική, κοινόχρηστη, δημόσια ή άλλη υποδομή, τότε για ποιο λόγο να επιβαρύνονται με φορολογία οι άνθρωποι, που ζουν κάτω από συνθήκες αναπηρίας, αφού τα ποσά που θα προκύψουν από τη δική τους φορολόγηση δεν πρόκειται να επενδυθούν για τη δημιουργία προσπελάσιμων υποδομών;

- Ορθά οι μισθωτοί με αναπηρίες απαλλάσσονται από τη φορολογία. Το ίδιο, όμως, δεν συμβαίνει ούτε με τους αυτοαπασχολούμενους ούτε με τους ελεύθερους επαγγελματίες, που ζουν κάτω από συνθήκες αναπηρίας. Όλοι αυτοί πληρώνουν κανονικά φόρο, όπως και οι ικανοί σωματικά.

- Οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι επιχειρηματίες με αναπηρίες εργάζονται, συνεισφέρουν στο Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα, συνεισφέρουν στην αύξηση των εσόδων του Κράτους και ύστερα το Κράτος δεν ενδιαφέρεται για αυτούς. Αντιθέτως, χρηματοδοτεί τη δημιουργία υποδομών που εμποδίζουν την χρήση τους από ανάπηρους. Κάτι τέτοιο δεν τιμά κανένα στην Ελλάδα του 2010.

ΑμεΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η Ελληνική νομοθεσία ορίζει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Α' και Β' βαθμού, καθώς και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, έχουν υποχρέωση:

- Να εξυπηρετούν, κατά προτεραιότητα, τα άτομα με αναπηρία, σύμφωνα με τη σχετική εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

- Να φροντίζουν για την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στις Υπηρεσίες. Υπάρχουν σχετικές εγκύκλιοι της Γενικής Γραμματείας Δημοσίας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

- Απαραίτητη είναι η εξασφάλιση οριζοντίων και καθέτων προσπελάσεων στα δημοτικά κτίρια και εξωτερικούς χώρους.

ΑμεΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Χρειάζονται:

- Ηλεκτρονικό Κ.Ε.Π. για ΑμεΑ.

- Υπηρεσίες Επαγγελματικής Ενσωμάτωσης, με στόχο την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ.

- Κατάλογος Προϊόντων και Υπηρεσιών Υποστηρικτικής Τεχνολογίας.

- Υπηρεσία Φωνητικής Πύλης.

- Κατάλογος Όρων Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας.

ΑμεΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Η άθληση δεν ήταν ποτέ μόνο για τους ευεργετημένους, αλλά και για τους αδικημένους, που στερήθηκαν, ξαφνικά και άδικα, ορισμένα φυσικά χαρίσματα κατά τη γέννησή τους.

Σήμερα, στη χώρα που γέννησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, είναι απαραίτητη η ανάπτυξη του ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. Στους νέους και τις νέες με νοητική ανεπάρκεια, ας δοθεί η ευκαιρία να αποδείξουν περίτρανα σε όλους μας ότι μια μειονεξία δεν μπορεί να είναι εμπόδιο στα ατομικά επιτεύγματα.

Ο αθλητισμός είναι εκείνος που μπορεί να εξασφαλίζει στα παιδιά μας τη συναισθηματική ισορροπία, να εκτονώσει το ασίγαστο πάθος τους για τη ζωή και μέσα από αυτόν να αποδείξουν την προσωπική τους αξία, μετατρέποντας το μειονέκτημα σε πλεονέκτημα.

Η ΕΙΔΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ - ΕΙΔΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ θα πρέπει να είναι ένα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα γύμνασης/άθλησης των νέων με αναπηρίες προσαρμοσμένο στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, που χρησιμοποιεί ειδικά προσαρμοσμένες μεθόδους και τεχνικές, καθώς και όργανα και χώρους.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

*Μείωση και εξάλειψη των συνεπειών, που προκαλεί το μειονέκτημα.

*Δημιουργία καλής φυσικής κατάστασης.

*Διατήρηση της καλής φυσικής κατάστασης.

*Ένταξη και ομαλή προσαρμογή στο περιβάλλον.

*Προετοιμασία για κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Είναι ίδια με τη φιλοσοφία της Ειδικής Αγωγής και συνοψίζεται στα παρακάτω:

*Ένα παιδί μπορεί να έχει προβλήματα, δεν είναι, όμως, προβληματικό. Είναι μια ξεχωριστή προσωπικότητα, με τις δικές του ικανότητες, ανάγκες, ιδιαιτερότητες και ενδιαφέροντα.

*Κανένα παιδί δεν είναι «μη εκπαιδεύσιμο».

*Κάθε παιδί έχει δικαίωμα για εκπαίδευση, επαγγελματική αποκατάσταση και κοινωνική ένταξη.

Ας κάνουμε πράξη όλα τα παραπάνω. Δεν είναι δύσκολο. Απλά, θέλει πολιτική βούληση.

Οι Εισηγήσεις έγιναν δεκτές, κατά πλειοψηφία και συναπαρτίζουν την Έκθεση της Υποεπιτροπής, η οποία κατατίθεται στην Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και αποτελεί συνοδό κείμενο της Έκθεσής της.

Αθήνα, 6 Ιουλίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΣΑΒΒΑΣ ΕΜΙΝΙΔΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΤΣΙΑΟΥΣΗ

ΕΛΕΝΑ ΡΑΠΤΗ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ
ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΣΟΝΟΓΛΟΥ -
ΒΥΛΛΙΩΤΗ

ΗΡΩ ΔΙΩΤΗ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**ΕΚΘΕΣΗ****ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών συνεστήθη με την υπ' αριθμ. 12652/9082, από 4 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή συγκροτείται από τριάντα (30) Μέλη και αποτελείστηκε από τους Βουλευτές κ.κ. Γεώργιο Αρβανιτίδη, Παναγιώτη Δημητρουλόπουλο, Ηλία Θεοδωρίδη, Παρασκευά (Πάρι) Κουκουλόπουλο, Αργύριο Λαφαζάνη, Γεώργιο Λιάνη, Χρήστο Μαγκούφη, Ανδρέα Μακρυπίδη, Άγγελο Μανωλάκη, Σπυροπάνο Μαργέλη, Αθανάσιο Οικονόμου, Αθανάσιο Παπαγεωργίου, Θεόδωρο Παραστατίδη, Παναγιώτη Ρήγα, Μιχαήλ Τιμοσίδη, Δημήτριο Τσιρώνη, Γρηγόριο Αποστολάκο, Γεώργιο Βαγιωνά, Αναστάσιο Καριπίδη, Γεώργιο Κοντογιάννη, Κωνσταντίνο Κιλτίδη, Αργύριο Ντινόπουλο, Δημήτριο Σταμάτη, Μαργαρίτη Τζίμα, Μιχαήλ Χαλκίδη, Νικόλαο Καραθανασόπουλο, Άγγελο Τζέκη, Παύλο Μαρκάκη, Αλέξανδρο Χρυσανθακόπουλο και Νικόλαο Τσούκαλη.

Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 10 Νοεμβρίου 2009, ο κ. Παναγιώτης Ρήγας. Το αξίωμα του Α' Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε ο κ. Μαργαρίτης Τζίμας, του Β' Αντιπροέδρου ο κ. Άγγελος Τζέκης και του Γραμματέα ο κ. Αλέξανδρος Χρυσανθακόπουλος.

Ο Βουλευτής κ. Κωνσταντίνος Κιλτίδης, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή κ. Αθανάσιο Νάκο, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 9715/6488, από 28 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, και ο Βουλευτής, κ. Νικόλαος Τσούκαλης, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή, κ. Μιχαήλ Κριτσωτάκη, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 9714/6487, από 28 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Αντικείμενο της Επιτροπής Περιφερειών, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α του Κανονισμού της Βουλής, είναι «η παρακολούθηση και ενημέρωση της Βουλής για τη λειτουργία των περιφερειακών οργάνων της Πολιτείας και ιδίως για ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογής της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης. Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Επιτροπή μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της εκπροσώπους της Κυβέρνησης και των περιφερειών ή της τοπικής αυτοδιοίκησης και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο θεωρεί χρήσιμο για το έργο της».

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών πραγματοποίησε δεκαπέντε (15) συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας, περίπου, 44 ωρών, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών και εκπρόσωποι Επιστημονικών Κέντρων και Φορέων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ - ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ**1. Συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2009**
Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εκλογή Προεδρείου.

2. Συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 2009
Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός του έργου της Επιτροπής.

3. Συνεδρίαση της 15ης Δεκεμβρίου 2009
Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση της Επιτροπής από εκπροσώπους του Συμβουλίου Νησιωτικών Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΣΥ.Ν.Δ.Κ.Ε.).

4. Συνεδρίαση της 9ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Αειφορία και προοπτικές ανάπτυξης των νήσων στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.) 2007 – 2013.

Εισηγητής: Ηλίας Ευθυμίου, επιστημονικός υπεύθυνος και συντονιστής του Δικτύου Αειφόρων Νήσων Αιγαίου (ΔΑΦΝΗ).

Στην Επιτροπή είχαν κληθεί να παραστούν ο Πρόεδρος, κ. Γεώργιος Χάλαρης, και τα μέλη του Δ.Σ. του Δικτύου Αειφόρων Νήσων Αιγαίου (ΔΑΦΝΗ).

5. Συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Η συμβολή της έρευνας και της καινοτομίας στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσε ο κ. Δημήτριος Νιάρχος, Διευθυντής του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών (Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.) «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου.

6. Συνεδρίαση της 13ης Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εθνικά Πάρκα – Προβλήματα και Προοπτικές.

Εισηγητής: Αναστάσιος Καριπίδης, Βουλευτής Σερρών.

7. Συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 2010 (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Εισηγητές: Παναγιώτης Ρήγας και Χρήστος Ζώης.

8. Συνεδρίαση της 19ης Μαΐου 2010 – πρωί (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Εισηγητές: Παναγιώτης Ρήγας και Χρήστος Ζώης.

9. Συνεδρίαση της 19ης Μαΐου 2010 – απόγευμα (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Εισηγητές: Παναγιώτης Ρήγας και Χρήστος Ζώης.

10. Συνεδρίαση της 20ης Μαΐου 2010 – πρωί (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Εισηγητές: Παναγιώτης Ρήγας και Χρήστος Ζώης.

11. Συνεδρίαση της 20ης Μαΐου 2010 – απόγευμα (Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης)

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Εισηγητές: Παναγιώτης Ρήγας και Χρήστος Ζώης.

12. Συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

α) Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής για την Α' Σύνοδο και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα,

β) Προώθηση Βιώσιμων Επενδύσεων και Ολοκληρωμένης Περιφερειακής Ανάπτυξης μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσε ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Αττικής, κ. Ηλίας Λιακόπουλος.

13. Συνεδρίαση της 22ας Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Η Συμβολή των Αναπτυξιακών Ανώνυμων Εταιρειών των Ο.Τ.Α. στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη. Θεσμικό πλαίσιο, σκοποί, δραστηριότητες και προτάσεις για το μέλλον.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ. Γεώργιος Αρβανιτίδης, Βουλευτής Β' Περιφέρειας Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνος Ευμοιρίδης, Νομάρχης Δράμας, Πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Αναπτυξιακών Εταιρειών (HEL.A.D.A.), Γεώργιος Αμανατίδης, Γενικός Διευθυντής της «Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ», Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ελληνικής Ένωσης Αναπτυξιακών Εταιρειών (HEL.A.D.A.) και Βασίλης Παπαβασιλείου, Γενικός Διευθυντής της «Αναπτυξιακής Θεσσαλονίκης Α.Ε. – ΑΝΕΘ Α.Ε.», Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ελληνικής Ένωσης Αναπτυξιακών Εταιρειών (HEL.A.D.A.).

14. Συνεδρίαση της 6ης Ιουλίου 2010

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

α) Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α) – Ανάπτυξη της Κρήτης.

β) Ορισμός Εισηγητών, σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Κρήτης, κ. Αθανάσιος Καρούντζος, και η Αναπληρώτρια Προϊσταμένη της Ενδιμεσης Διαχειριστικής Αρχής Περιφέρειας Κρήτης, κυρία Μαρία Κασωτάκη.

15. Συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Έγκριση των Εισηγήσεων, που θα συμπεριληφθούν στην Έκθεση της Επιτροπής.

Εισηγητές: Παναγιώτης Ρήγας, Γεώργιος Αρβανιτίδης, Αθανάσιος Οικονόμου, Αναστάσιος Καριπίδης και Μιχαήλ Χαλκίδης.

III. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ – ΣΥΝΘΕΣΗ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Η Υποεπιτροπή Νησιωτικών και Ορεινών Περιοχών της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών ιδρύθηκε με την τροποποίηση του άρθρου 43Α του Κανονισμού της Βουλής, που επικυρώθηκε, με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, κατά τη συνεδρίαση της 25ης Ιουνίου 2008(Φ.Ε.Κ.126 Α'/2.7.2008) και αποτελείται από το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των μελών της Επιτροπής. Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Υποεπιτροπή Νησιωτικών και Ορεινών Περιοχών συνεστήθη, με την υπ' αριθμ. 1422/10118, από 24 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Συγκεκριμένα, μέλη της Υποεπιτροπής ορίστηκαν: οι κ.κ. Άγγελος Μανωλάκης, Σπυροπάνος Μαργέλης, Αθανάσιος Οικονόμου, Αθανάσιος Παπαγεωργίου, Παναγιώτης Ρήγας, Δημήτριος Τσιρώνης, Δημήτριος Σταμάτης, Σταύρος Σκοπελίτης, Παύλος Μαρκάκης και Νικόλαος Τσούκαλης.

Ο Βουλευτής κ. Σταύρος Σκοπελίτης, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Υποεπιτροπής, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή κ. Νικόλαο Καραθανασόπουλο, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 14521/10302, από 27 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Αντικείμενο της Υποεπιτροπής Νησιωτικών και Ορεινών Περιοχών, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α του Κανονισμού της Βουλής, είναι «η μελέτη των προβλημάτων των περιοχών αυτών, η υποβολή προτάσεων για τη βιώσιμη οικονομική τους ανάπτυξη, την προστασία του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος και τη δια-

τήρηση και προβολή της πολιτιστικής παράδοσης, η παρακολούθηση των κανονιστικών πράξεων του κοινού νομοθέτη και της διοίκησης για την εναρμόνισή τους με τις ιδιαιτερότητες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών και ειδικότερα η επεξεργασία και διατύπωση προτάσεων για την αντιμετώπιση των μόνιμων μειονεκτημάτων στα δίκτυα των συγκοινωνιών, της ενέργειας, της ύδρευσης και των στερεών και υγρών αποβλήτων, την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των μικρών και των οικογενειακών επιχειρήσεων, των προβλημάτων υγείας, εκπαίδευσης, του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα ανάπτυξης και του τουρισμού».

Η Υποεπιτροπή Νησιωτικών και Ορεινών Περιοχών πραγματοποίησε μία (1) συνεδρίαση (2 Δεκεμβρίου 2009) με θέμα ημερήσιας διάταξης τον Προγραμματισμό του έργου της Υποεπιτροπής.

IV. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Α. ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (Ε.Σ.Π.Α.) 2007-2013

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΗΓΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ)

Ο νησιωτικός χώρος χαρακτηρίζεται από μόνιμα εγγενή και διαρθρωτικά προβλήματα, που δημιουργούν συνθήκες δυσχερέστερες στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή τους σε σχέση με άλλες περιοχές.

Η συνταγματική αναγνώριση της νησιωτικότητας επιβάλλει την εφαρμογή ειδικών, διακριτικών και στοχευμένων πολιτικών για τον νησιωτικό χώρο, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξή του.

Η ανάγκη να διαμορφωθούν τέτοιες πολιτικές έχει ενεργοποιήσει τους θεσμικούς εκπροσώπους των νησιών, οι οποίοι αναλαμβάνουν ενδιαφερόουσες και καινοτόμες πρωτοβουλίες προς αυτή την κατεύθυνση.

Η συνεργασία μεταξύ νησιών ή νησιωτικών Ο.Τ.Α. με στόχευση τη συνέργεια, τη δικτύωση, τη μόχλευση χρηματοδοτικών πόρων, έχει εξελιχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό και δημιουργεί πρότυπα που αξίζει να προβληθούν και να ερμηνευτούν.

Μία τέτοια μορφή συνεργασίας στον νησιωτικό χώρο αποτελεί το Δίκτυο Αειφόρων Νήσων Αιγαίου «ΔΑΦΝΗ». Ο κεντρικός στόχος του εν λόγω δικτύου είναι η αειφόρος ανάπτυξη στα νησιά του Αιγαίου και κυρίως στα μικρότερα εξ αυτών.

Ορισμένα νησιά προέβηκαν στο επίκεντρο της τουριστικής «αναπτυξιακής έκρηξης» και επωφελήθηκαν σημαντικά, γνωρίζοντας μια εντυπωσιακή οικονομική ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, όμως, υπέστησαν στρεβλώσεις και αλλαγές σε ό,τι αφορά κυρίως το τοπίο και το δομημένο περιβάλλον.

Έχουν, όμως, σήμερα τη δυνατότητα να παρέμβουν «διορθωτικά» στα συνοδά στοιχεία της οικονομίας τους, την επέκταση της τουριστικής περιόδου, την παροχή υπηρεσιών, την παραγωγή ενέργειας, τη διαχείριση των αποβλήτων, την εξοικονόμηση νερού, τη διατήρηση θαλάκων της φύσης, την ποιότητα των επικοινωνιών κ.λπ..

Άλλα νησιά, με χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης, υπέστησαν λιγότερο τη φθορά, που επέφερε το κυρίαρχο «μοντέλο» της τουριστικής ανάπτυξης. Η οικονομική ανάπτυξή τους εμφανίζει υστέρηση σε σχέση με τα προηγούμενα. Ωστόσο, τα εν λόγω νησιά διαθέτουν ένα ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα. Μπορούν να γίνουν πόλοι έλξης μιας νέας γενιάς τουριστών, να διαχωρίσουν με καλύτερο τρόπο το μοναδικό φυσικό και ανθρωπογενές πολιτιστικό περιβάλλον τους.

Το Δίκτυο «ΔΑΦΝΗ» στο οποίο συμμετέχουν 38 νησιωτικοί Ο.Τ.Α. επιχειρεί και στα δύο αυτά σύνολα των νησιών, με πιστοποιημένες δράσεις και με σαφείς στόχους.

- α) την ισόρροπη ανάπτυξη των νησιών
- β) την προώθηση των ήπιων πηγών ενέργειας
- γ) τη χωρική οργάνωση και τον έλεγχο της δόμησης
- δ) τη διατήρηση της φύσης και των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων

ε) τη στήριξη του ποιοτικού τουρισμού
στ) την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας σε όλα τα βασικά έργα υποδομών

ζ) την προώθηση των νέων τεχνολογιών της καινοτομίας και της «πράσινης» επιχειρηματικότητας

η) την ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών και την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ενδιαφέρουσα δομή του δικτύου «ΔΑΦΝΗ» αποτελεί το Ενεργειακό Γραφείο Αιγαίου, που έχει ως στόχο τη στήριξη των προσαθειών για την ορθολογική χρήση της ενέργειας στον νησιωτικό χώρο του Αιγαίου, παρέχοντας συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα ενεργειακού σχεδιασμού.

Οι τομείς παρέμβασης του δικτύου «ΔΑΦΝΗ» συνοπτικά είναι οι ακόλουθοι:

α) Περιοχές NATURA 2000 στα νησιά του Αιγαίου
- Υποβάλλονται προτάσεις προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. και τις Περιφέρειες του Αιγαίου για την εκπόνηση στρατηγικής μελέτης διαμόρφωσης κατευθυντήριων γραμμών και τον προσδιορισμό συγκεκριμένων πρακτικών, με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας των οικοτόπων και των τοπίων.

β) Οικοτουριστικά και Πολιτιστικά Πάρκα του Αιγαίου
- Πρόταση προς το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού για τη δημιουργία ολοκληρωμένης οικοτουριστικής ανάπτυξης με αξιοποίηση των δημοτικών υποδομών, σε συγκεκριμένα κατ' αρχήν νησιά.

γ) Ιαματικά Λουτρά και Πηγές στο Αιγαίο
- Πρόταση προς το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού για τη δημιουργία δικτύου ιαματικών λουτρών στα νησιά του Αιγαίου, με αξιοποίηση των υπαρχουσών εγκαταστάσεων.

δ) Δημιουργία Γεωγραφικού Πληροφοριακού Συστήματος

- Παρακολούθηση - Διαχείριση του νησιωτικού περιβάλλοντος

ε) Πρόγραμμα Εξοικονόμησης Ενέργειας
- Στα τουριστικά καταλύματα στον νησιωτικό χώρο

στ) Έξυπνα Δίκτυα-Μικροδίκτυα σε νησιά του Αιγαίου
- Πρόκειται για την εγκατάσταση σε επιλεγμένα νησιά νέων συστημάτων διανομής και κατανομής της ενέργειας

ζ) Ενεργειακή Ακαδημία, η οποία υλοποιεί Προγράμματα Κατάρτισης Στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα ενέργειας.

Όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν και αποδεικνύουν τη δυνατότητα των νησιών να συμβάλουν καθοριστικά στη γενικότερη προσπάθεια για την «πράσινη ανάπτυξη».

Κλειδί, όμως, για την επιτυχία αυτών των εγχειρημάτων, είναι να υπάρξουν τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εξειδικευμένες δημόσιες νησιωτικές πολιτικές, με στόχο τη διασφάλιση της συστηματικής και συνεπούς αντιμετώπισης όλων των προβλημάτων που αφορούν τον νησιωτικό χώρο.

Β. ΠΡΩΘΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΔΙΑΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΗΓΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ)

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως στόχο την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, τον περιορισμό των διαρθρωτικών ανισοτήτων και την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της Ε.Ε., καθώς και την προώθηση των ίσων ευκαιριών για όλους. Βασικοί στόχοι της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε. αλλά και κρίσιμοι παράγοντες για την κοινωνική και οικονομική συνοχή είναι η μείωση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της Ευρώπης, η βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών, η καταπολέμηση της ανεργίας, η στήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης, η εξασφάλιση θετικού αντίκτυπου για την απασχόληση αλλά και η υποστήριξη των δραστηριοτήτων που αφορούν την ύπαιθρο, η χρηματοδότηση της έρευνας, καθώς και η ενίσχυση των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών.

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι θεμελιωμένη στις έννοιες της αλληλεγγύης, της οικονομικής και κοι-

νωνικής συνοχής και επιτυγχάνεται με μια ποικιλία χρηματοδοτικών διαδικασιών, κυρίως μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής. Η πολιτική αυτή θεσμοθετήθηκε στο πλαίσιο της συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992 (άρθρα 158 έως 162).

Για την περίοδο 2007-2013, η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στον προϋπολογισμό της Ε.Ε., με ένα κονδύλι της τάξης των 348 δισ. ευρώ. Τα Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Μέσα (Διαρθρωτικά Ταμεία, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Ταμείο Συνοχής) αποτελούν τους κυριότερους μηχανισμούς παρέμβασης που διαθέτει η Ένωση για την προώθηση του στόχου της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και συνεισφέρουν σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη. Επίσης, υπηρετούν την αλληλεγγύη μεταξύ των Ευρωπαίων λόγω της συμβολής τους στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και συμβάλλουν στην πραγματοποίηση επενδύσεων, ιδιαίτερα στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες.

Μέσα από αυτές τις διαδικασίες και χρησιμοποιώντας τα Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Μέσα, οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν τη δυνατότητα να υλοποιήσουν και να επενδύουν σε έργα που εντάσσονται στους γενικούς στόχους της περιφερειακής ανάπτυξης, να προωθήσουν βιώσιμες επενδύσεις και να δημιουργήσουν βιώσιμες θέσεις απασχόλησης, αφού, βέβαια, εξασφαλίσουν τις προϋποθέσεις εκείνες που ευνοούν την επιχειρηματική δραστηριότητα και διευκολύνουν τις συμπράξεις του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ (ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.) συντρέχουν τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, για να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους για επενδύσεις.

Τον Ιούλιο του 2006, το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημιούργησαν ένα νέο σύνολο από πέντε κανονισμούς για τη χρήση των Διαρθρωτικών Ταμείων, τα οποία περιλάμβαναν τις αναθεωρημένες εκδόσεις των δύο ταμείων, που είχαν απομείνει από τα αρχικά τέσσερα Διαρθρωτικά και τα Ταμεία Συνοχής, και δύο άλλα.

Τα Τρία Ταμεία είναι τα εξής:

I. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Ε.Τ.Π.Α.)

Το Ε.Τ.Π.Α. στηρίζει προγράμματα για την περιφερειακή ανάπτυξη, την οικονομική ανάπτυξη, τον ανταγωνισμό και την εδαφική συνεργασία, χρηματοδοτώντας την έρευνα, την καινοτομία, την προστασία του περιβάλλοντος, τις υποδομές και την πρόληψη κινδύνων. Έχει ως στόχο να συμβάλει στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στο πλαίσιο όλης της Ένωσης.

Το Ε.Τ.Π.Α. στηρίζει τις επενδύσεις στην ενέργεια και χρηματοδοτεί επενδύσεις που συνδέονται με τις βιώσιμες αστικές μεταφορές, τις τοπικές υποδομές ενέργειας και των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας, την ποιότητα του αέρα και τον χωροταξικό σχεδιασμό, καθώς και την αναβάθμιση των διευρωπαϊκών δικτύων που συνεισφέρουν στη βελτίωση της ασφάλειας εφοδιασμού, την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών παραμέτρων, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

II. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (Ε.Κ.Τ.)

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) έχει ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης στην Ε.Ε. Προωθεί τη συνεργασία των 27 κρατών μελών για την ενίσχυση της απασχόλησης και τη δημιουργία περισσότερων καλύτερων θέσεων εργασίας. Παρέχει στους πολίτες τις απαιτούμενες δεξιότητες, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις νέες, παγκόσμιες προκλήσεις. Λειτουργεί σε ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (EES) και εστιάζει στην αύξηση της οικονομικής προσαρμοστικότητας, στην απασχόληση, στις ίσες ευκαιρίες και στην κοινωνική ένταξη.

III. ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ

Το Ταμείο Συνοχής για την προστασία του περιβάλλοντος και για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα προορίζεται για χρήση από τα κράτη-μέλη με Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα χαμηλότερο από το 90% του Κοινοτικού μέσου όρου, στα οποία συγκαταλέγονται τα νέα ανατολικά κράτη, η Ελλάδα και η Πορτογαλία.

Οι δύο Κανονισμοί είναι οι εξής:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (EGTC)

Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας (EGTC) διευκολύνει τη διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ περιφερειακών και τοπικών αρχών.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Ο Γενικός Κανονισμός είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να παρέχει μια πιο απλή και πιο αποκεντρωτική μέθοδο διαχείρισης των Διαρθρωτικών Ταμείων και των Ταμείων Συνοχής.

Τον Ιούλιο του 2006, κατά την προετοιμασία για την υλοποίηση αυτών των νέων στόχων για τη νέα προγραμματική περίοδο, η ΚΟΜΙΣΙΟΝ υιοθέτησε δύο προτάσεις.

Οι προτάσεις αυτές είναι οι εξής:

I. ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ

Οι Κοινοτικοί Στρατηγικοί Προσανατολισμοί έχουν σκοπό να βοηθήσουν τις Εθνικές και Περιφερειακές αρχές, ώστε να απορροφήσουν και να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά τα χρήματα της Ε.Ε., δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνία της πληροφορίας, στην καινοτομία, στο περιβάλλον και στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

II. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

Η ανακοίνωση για την Πολιτική Συνοχής και Πόλεις έχει ως σκοπό να βοηθήσει τις πόλεις να χρηματοδοτηθούν έγκαιρα από τα νέα αυτά προγράμματα, ώστε και να επιτευχτεί με αυτό τον τρόπο η αποκέντρωση της εφαρμογής των πολιτικών της Ε.Ε..

ΝΕΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Εκτός των παραπάνω χρηματοδοτικών μέσων, η Ε.Ε., για την κινητοποίηση κεφαλαίων και τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων και βιώσιμων δράσεων, δημιούργησε τρεις νέες πολιτικές, σε συνεργασία με τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλα χρηματοδοτικά όργανα, με σκοπό την παροχή υποστήριξης για επενδύσεις σε επιχειρήσεις, ειδικά σε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Αυτές οι πολιτικές είναι οι εξής:

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ «JASPERS»

Η «Κοινή Βοήθεια για την Υποστήριξη Έργων σε Ευρωπαϊκές περιφέρειες» είναι μια σύμπραξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Ανάπτυξης της ΚΟΜΙΣΙΟΝ. Προσφέρει τεχνική βοήθεια σε κράτη-μέλη για την προετοιμασία αιτήσεων σχετικά με αναπτυξιακά έργα που θα υποβληθούν στην Επιτροπή για έγκριση. Πρόκειται δηλαδή για έναν μηχανισμό τεχνικής υποστήριξης, που θεσπίστηκε το 2006, για να βοηθήσει τα 12 κράτη-μέλη που εντάχθηκαν στην Ε.Ε. το 2004 και το 2007, προκειμένου να προσδιορίσουν και να προετοιμάσουν έργα, που δυνητικά είναι επιλέξιμα για ενίσχυση, στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής). Το JASPERS διευθύνεται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.), ενώ οι άλλοι εταίροι είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και ο όμιλος Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), που εντάχθηκε στην πρωτοβουλία JASPERS το 2008 ως συνεργαζόμενος εταίρος.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ «JEREMIE»

Οι «Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για Μικρές έως Μεσαίες Επιχειρήσεις» ή μηχανισμός JEREMIE δημιουργήθηκε, για να συντονίσει τις προσπάθειες που καταβάλλονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, για την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις περιφέρειες της Ε.Ε..

Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ «JESSICA»

Η «Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη για Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές» ή πρωτοβουλία JESSICA είναι ένα κοινό πρόγραμμα που αναπτύσσεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του Ε.Τ.Π.Α. (Ε.Ρ.Δ.Φ.) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.), σε συνεργασία με την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB).

Κεντρικός στόχος της πρωτοβουλίας JESSICA είναι η κινητοποίηση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης και η δημιουργία θέσεων εργασίας. Για να χρηματοδοτηθούν τα σχέδια αστικής ανάπτυξης πρέπει να είναι «ολοκληρωμένα και βιώσιμα». Ο όρος «ολοκληρωμένα και βιώσιμα» σχέδια αστικής ανάπτυξης περιλαμβάνει ένα σύστημα αλληλένδετων ενεργειών, που αποσκοπεί σε μακροχρόνιες επενδύσεις και στη βελτίωση των οικονομικών, υλικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνθηκών σε κάποια πόλη ή σε κάποια περιοχή εντός μιας πόλης. Οι επενδύσεις αυτές οι οποίες μπορούν να έχουν τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων ή και εγγυήσεων, πραγματοποιούνται μέσω των Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και, εάν είναι απαραίτητο, μέσω Ταμείων Συμμετοχών (Holding Funds).

Με την πρωτοβουλία JESSICA παρέχεται στα κράτη - μέλη η δυνατότητα να επενδύουν, υπό μορφή επιστρεπτέων επιχορηγήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, χρησιμοποιώντας μέρος των μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων που λαμβάνουν από την Ε.Ε. για περιφερειακή ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή, δηλαδή μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων.

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΡΓΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**
Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ «ELENA»

Ο μηχανισμός «ELENA» έχει στόχο να δώσει ώθηση σε επενδυτικά έργα στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των βιώσιμων αστικών μεταφορών, αναπαράγοντας επιτυχημένα παραδείγματα από άλλα μέρη της Ευρώπης. Ο μηχανισμός χρηματοδοτείται από το Intelligent Energy Europe (IEE) II Πρόγραμμα «Ευφυής Ενέργεια – Ευρώπη» και έχει αρχικό προϋπολογισμό ύψους 15 εκατομμυρίων Ευρώ για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας. Η τεχνική βοήθεια, η οποία υποστηρίζεται από τον μηχανισμό «ELENA», μπορεί να παρασχεθεί είτε σε τοπική ή περιφερειακή αρχή είτε σε άλλον δημόσιο φορέα είτε στις ενώσεις τους εντός των χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα «Ευφυής Ενέργεια – Ευρώπη». Έως και 90% των επιλέξιμων εξόδων μπορεί να καλυφθεί από κοινοτική επιδότηση, κατόπιν διαδικασίας επιλογής και ανάθεσης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΥΦΥΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΥΡΩΠΗ»

Το Πρόγραμμα «Ευφυής Ενέργεια – Ευρώπη» απευθύνεται κυρίως στους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και διαθέτει πόρους, για να αναπτύξουν πολιτικές βιώσιμης ενέργειας. Χρηματοδοτεί δράσεις για:

την καλλιέργεια της ενεργειακής απόδοσης και της ορθολογικής χρήσης των ενεργειακών πόρων,
την προώθηση νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη στήριξη της διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας,
την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις μεταφορές, όπως και τα βιοκαύσιμα.

Βασική επιδίωξή του είναι να γίνει η Ευρώπη πιο ανταγωνιστική και καινοτόμα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων αλλά και των νέων πολιτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων που έχει δημιουργήσει για τη νέα προγραμματική περίοδο, στοχεύει στην ολοκληρωμένη περιφερειακή ανάπτυξη και στην προώθηση βιώσιμων επενδύσεων, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, τη στήριξη της ανάπτυξης και των διαρθρωτικών προσαρμογών των περιφερειακών οικονομιών, τη

μείωση της απόκλισης μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των ευρωπαϊκών περιφερειών και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, μέσω μιας ολοκληρωμένης και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

**Γ. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
Ορίζοντας την έρευνα: Η ελληνική και η διεθνής πραγματικότητα

Ο ορισμός της έρευνας ως αναζήτηση στοιχείων με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο και με σκοπό την επιβεβαίωση ενός αξιώματος, μιας εκτίμησης, είτε την αναζήτηση νέων στοιχείων, υπό τις συνθήκες της τρέχουσας συγκυρίας, διευρύνει ακόμα περισσότερο το νόημα και την αξία της, ειδικά δε αν η έρευνα συσχετιστεί με την καινοτομία, στην κατεύθυνση της ανάδειξης της ως αντίδοτο στην κρίση, αν, με άλλα λόγια, συμπεκνώνει τον νέο τρόπο σκέψης και δράσης, που είναι βέβαιο ότι χρειαζόμαστε πλέον σε όλα τα επίπεδα. Είναι λοιπόν σαφές ότι η έρευνα σε συνδυασμό με την τεχνολογία και την καινοτομία είναι το τρίπτυχο στο οποίο μπορεί να βασιστεί η ανταγωνιστικότητα στο σημερινό ελευθερωμένο και διεθνοποιημένο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Η χώρα μας, όπως και σειρά άλλων χωρών του Ευρωπαϊκού Νότου, παρουσιάζει μια υστέρηση στην έρευνα και την καινοτομία σε σχέση με άλλες χώρες και ειδικότερα του Ευρωπαϊκού Βορρά, που αποτελούν χώρες-οδηγούς στην έρευνα. Η υστέρηση αυτή εξηγείται κατά πολλούς, σ' έναν μεγάλο βαθμό, ως αποτέλεσμα των περιορισμένων ερευνητικών δαπανών από την πολιτεία αλλά και από την ιδιωτική οικονομία. Ως προς τη χρηματοδότηση από την πολιτεία, είναι ενδεικτικό ότι, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, κατά το 2005, τα κονδύλια που κατευθύνθηκαν προς την έρευνα στην Ελλάδα ανέρχονται στο 0,58%, όταν ο αντίστοιχος μέσος ευρωπαϊκός όρος ανέρχεται στο 1,84%, ενώ σε χώρες όπως οι Η.Π.Α. και η Ιαπωνία, το ποσοστό αυτό φτάνει το 2,68% και 3,18% αντίστοιχα.

Πίνακας 1. Στοιχεία της Eurostat για τις ερευνητικές δαπάνες ως ποσοστό του Α.Ε.Π.

Σειρά στην ΕΕ27 Α.Ε.Π. για την Έρευνα (2005)	Χώρα/ζώνη	% Ποσοστό επί του
1	Σουηδία	3,89
2	Φινλανδία	3,48
	Ιαπωνία	3,18 (2004)[5]
	ΗΠΑ	2,68 (2004)[5]
3	Δανία	2,45
4	Γερμανία	2,48
5	Αυστρία	2,41 (εκτιμ.)
6	Γαλλία	2,13
	ΕΕ27 (μέσος όρος)	1,84
7	Βέλγιο	1,84
8	Ην. Βασίλειο	1,76
9	Ολλανδία	1,73 (εκτιμ.)
10	Τσεχία	1,41
11	Λουξεμβούργο	1,57
12	Σλοβενία	1,46
13	Ιρλανδία	1,26
14	Ισπανία	1,12
15	Ιταλία	1,10
16	Ουγγαρία	0,94
17	Εσθονία	0,93
18	Πορτογαλία	0,81
19	Λιθουανία	0,76
	Τουρκία	0,67 (2004)[6]
20	Ελλάδα	0,58
21	Πολωνία	0,57
22	Λετονία	0,56

23	Μάλτα	0,54
24	Σλοβακία	0,51
25	Βουλγαρία	0,49
26	Ρουμανία	0,41
27	Κύπρος	0,40

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Έρευνας στην Ελλάδα

Σύμφωνα με έρευνα της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιήθηκαν στην έρευνα το 2005 ήταν αμιγώς ιδιωτικές (96,64%), ενώ μόλις το 2,77% των επιχειρήσεων υπάγονταν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και μόνο το 0,59% ήταν Δ.Ε.Κ.Ο..

Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν και την καθυστέρηση που παρουσιάζουν οι δημόσιες επιχειρήσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη των προϊόντων και των υπηρεσιών τους, καθυστέρηση που συμβάλλει στο να είναι όλο και πιο λίγο ανταγωνιστικές στο διεθνές περιβάλλον.

Πίνακας 2. Ιδιοκτησιακό καθεστώς επιχειρήσεων Έρευνας στην Ελλάδα κατά το έτος 2005

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΜΙΓΩΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ	96,64%
ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	2,77%
ΔΕΚΟ	0,59%
ΣΥΝΟΛΟ	100,00%

Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιήθηκαν στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη το 2005 ήταν αμιγώς ιδιωτικές (96,64%), ενώ μόλις το 2,77% των επιχειρήσεων υπάγονταν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και το 0,59% ήταν Δ.Ε.Κ.Ο..

Η γεωγραφική κατανομή των επιχειρήσεων που διεξάγουν έρευνα δείχνει επίσης στρεβλώσεις τόσο του ελληνικού αναπτυξιακού μοντέλου όσο και της περιφερειακής ανάπτυξης της έρευνας.

Για παράδειγμα, στην Αττική συγκεντρώνεται το 64,67% των επιχειρήσεων της έρευνας, ενώ στα νησιά του Αιγαίου και της Κρήτης μόλις το 4,61%, γεγονός που αφαιρεί συγκριτικά πλεονεκτήματα από περιφέρειες, σε μια έντονα ανταγωνιστική εποχή, στερώντας ευκαιρίες τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Πίνακας 3. Κατανομή των επιχειρήσεων που δαπανούν για Ε.Τ.Α. ανά περιφέρεια:

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ)

NUTS1	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΤΤΙΚΗ	64,67%
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	18,69%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	12,02%

ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ-ΚΡΗΤΗ	4,61%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι στην Κεντρική Ελλάδα τα επίπεδα διεξαγωγής Ε.Τ.Α. κυμαίνονται στο 12,02% των επιχειρήσεων που δήλωσαν δαπάνες για Ε.Τ.Α., το 2005. Τέλος, στα Νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη, ο αριθμός των επιχειρήσεων που ασχολήθηκε με Ε.Τ.Α. το 2005 είναι πολύ μικρός, αφού το ποσοστό εκπροσώπησης από τη συγκεκριμένη περιφέρεια ανέρχεται στο 4,61% περίπου. Συχνά υπάρχει μια αντίληψη πως η έρευνα και η καινοτομία είναι δυνατότητα μόνο των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Από τη μελέτη της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας προκύπτει, όμως, ότι 7 στις 10 επιχειρήσεις που δαπανούν για Ε.Τ.Α., ως προς το μέγεθος τους είναι επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 49 άτομα.

Αυτό το στοιχείο είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για την Ελληνική οικονομία, καθώς αποδεικνύει ότι και οι μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (οι οποίες αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα στην Ελληνική Οικονομία) μπορούν να επενδύσουν στην έρευνα και την τεχνολογία.

Πίνακας 4. Κατανομή των επιχειρήσεων που δαπανούν για Ε.Τ.Α. ανά μέγεθος

Πιο συγκεκριμένα, το 70,17% των επιχειρήσεων που δήλωσαν δαπάνες για Ε.Τ.Α., το 2005, έχει συνολικό προσωπικό λιγότερο από 50 άτομα. Οι μεσαίες σε μέγεθος επιχειρήσεις που διεξήγαγαν Ε.Τ.Α., το 2005, εκτιμάται ότι αποτελούσαν το 19,20% του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων με ερευνητική δραστηριότητα, ενώ το ποσοστό των μεγάλων επιχειρήσεων προσεγγίζει το 10,63%.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ως 49 άτομα	70,17%
50-249 άτομα	19,20%
Περισσότερα από 250 άτομα	10,63%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Ως προς το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται στην έρευνα και την τεχνολογία στη χώρα μας, τα ποσοτικά δεδομένα είναι ενδεικτικά, τόσο της επάρκειας κατάλληλου προσωπικού όσο και της συμβολής του συγκεκριμένου κλάδου στην απασχόληση.

Αν στα παραπάνω προσθέσουμε και τους χιλιάδες κατόχους μεταπτυχιακών τίτλων ή τους υποψήφιους διδάκτορες, αντιλαμβάνομαστε ένα απόθεμα σε επιστημονικό ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να προωθήσει την εξέλιξη της έρευνας με όρους συγκριτικού πλεονεκτήματος για τη χώρα μας.

Τέλος ως προς το «μωσαϊκό» της έρευνας στην Ελλάδα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η κατανομή ανά κλάδο, όπως φαίνεται στον πίνακα 5 που ακολουθεί, όπου εμφανίζεται ότι η έρευνα στη χώρα μας σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την πληροφορική (19,70%), ενώ στον αντίποδα η έρευνα στην «πράσινη ενέργεια» και στην ανακύκλωση δεν ξεπερνά το 1%, όπως φαίνεται και στον πίνακα 5 που ακολουθεί.

Πίνακας 5. Κατανομή των επιχειρήσεων ανά διψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΔΙΨΗΦΙΟ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΑΚΟΔ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΤΑΚΟΔ		
01, 02, 05	ΓΕΩΡΓΙΑ-ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ-ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ	1,94%
10, 11, 12, 13, 14	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,73%
15	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	5,28%
16	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΠΝΟΥ	0,16%
17	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΥΛΩΝ	0,83%
18	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΕΝΔΥΣΗΣ- ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΑΦΗ ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ	0,52%
19	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ	0,31%
21	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΧΑΡΤΟΠΟΛΤΟΥ-ΧΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	0,71%
22	ΕΚΔΟΣΕΙΣ- ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ	
	ΜΕΣΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	0,77%
23	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΑΝΘΡΑΚΑ-ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΥΛΙΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	
	ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ	0,31%
24	ΧΗΜΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	7,59%
25	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΕΛΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1,27%
26	ΑΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΟΡΥΚΤΑ	3,28%
27	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	1,89%
29	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ Μ.ΑΚ.	3,05%
30	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1,01%
31	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Μ.Α.Κ.	1,52%
32	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ-	
	ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1,67%
33	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ-ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΚΑΙ	
	ΟΠΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΡΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ	1,72%
34	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ -	
	ΡΥΜΟΥΛΚΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΗΜΙΡΥΜΟΥΛΚΟΥΜΕΝΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	0,69%
35	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1,17%
37	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ	0,52%
40, 41	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ – ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ –	
	ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΖΕΣΤΟΥ ΝΕΡΟΥ	0,13%
45	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1,56%
50, 51, 52	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ- ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ Κ.ΛΠ.	17,56%
60 – 64	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	2,24%
65, 66, 67	ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	0,18%
72	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	19,70%
73	ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	5,47%
74	ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 1	1,44%
80	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1,58%
85	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	0,15%
90	ΔΙΑΘΕΣΗ ΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ -	
	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1,03%
92	ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ- ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0,69%
	ΣΥΝΟΛΟ	100,00%

Η ανάγκη

Τα δεδομένα στον χώρο της έρευνας και της καινοτομίας στη χώρα μας αποτελούν συνάρτηση των γενικότερων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων των τελευταίων δεκαετιών. Συχνά, μάλιστα τίθενται στη δημόσια σφαίρα και ανακυκλώνονται θέματα που αφορούν τα πεπραγμένα των προηγούμενων ετών αλλά και τις μελλοντικές προτεραιότητες, στην κατεύθυνση της ενίσχυσης των Ε.Τ.Α... Παρά τις επιμέρους διαφωνίες και τις διαφορετικές προσεγγίσεις, αποτελεί κοινή πεποίθηση ότι η έρευνα, η καινοτομία και οι νέες τεχνολογίες οφείλουν να είναι «ανοικτές» στους πολλούς, με ευρείες συνεργασίες, που θα βρίσκουν αντικείμενο στην πρακτική επιχειρηματικότητα, σε επίπεδο καθημερινότητας.

Η έρευνα, όπως και η επιχειρηματικότητα, έχει μεταξύ άλλων ένα κοινό στοιχείο: Θέλουν όραμα και ρίσκο. Συχνά, υπό συνθήκες ενός ιδιόμορφου κρατισμού, λείπουν και τα δύο.

Ένα παράδειγμα:

Η παροχή ενέργειας στον νησιωτικό χώρο. Κατά κανόνα, η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από τις δυνατότητες της Δ.Ε.Η., ενώ μόλις πρόσφατα έχει μπει στην πολιτική agenda- με όρους που συμπεριλαμβάνουν το νομοθετικό και το πρακτικό πλαίσιο- η παροχή αυτόνομης ενέργειας από εναλλακτικές πηγές.

Στις μέρες μας και υπό τις υπάρχουσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, η ανάδειξη της καινοτομίας και η εξέλιξη της έρευνας μπορεί να είναι το αντίδοτο στην κρίση. Επομένως απαιτούνται αλλαγές, ώστε να κατοχυρώσουμε πραγματικά τους όρους για οριστική απαγκίστρωση από το σημερινό αδιέξοδο. Αυτό το κατανοούν και το παραδέχονται πλέον όλοι.

Το αναπτυξιακό μοντέλο, ιδιαίτερα, όπως λειτουργήσει κάτω από την καθοδήγηση συγκεκριμένων προτύπων ως σήμερα,

*δεν κατάφερε να μειώσει τα χάσματα αλλά βάθυνε τις παλιές και παράλληλα δημιούργησε νέες περιφερειακές και κοινωνικές ανισότητες.

*δεν μπόρεσε να παραγάγει πλούτο από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε περιοχής αλλά στράφηκε ενάντια στις πραγματικές δυνατότητες και στους φυσικούς πόρους,

*δεν στόχευσε να κάνει συμμετόχους όλο και περισσότερους ανθρώπους αλλά, αντιθέτως, αύξησε τις πιέσεις στα πιο ευάλωτα κοινωνικά στρώματα.

Το πραγματικό καινοτόμο στην εποχή μας

Τα παραπάνω δεδομένα επιτάσσουν μια διαφορετική προσέγγιση, με πρώτο στόχο την αποτελεσματικότητα έναντι της κρίσης αλλά και την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων

κάθε περιφέρεια.

Σε αυτή την κατεύθυνση, οφείλουμε να επαναπροσεγγίσουμε την έρευνα και την καινοτομία στη βάση τριών παραμέτρων :

Οι παράμετροι αυτοί είναι οι εξής:

*** Η περιβαλλοντική διάσταση**

Το πραγματικά καινούργιο και παράλληλα προοδευτικό βήμα σήμερα δεν μπορεί παρά να συμπορεύεται με την κοινωνική στρατηγική της «πράσινης ανάπτυξης». Να είναι, με άλλα λόγια, ο καρπός από το πάντρεμα της ανάληψης του επιχειρηματικού ρίσκου με την προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

*** Η κοινωνική διάσταση**

Είναι απολύτως ορατό ότι η ανάγκη για την ενίσχυση του πλέγματος κοινωνικής προστασίας σημαίνει την υποστήριξη, υποβοηθώντας ευθέως ή έμμεσα, τη διαμόρφωση νέων πηγών απασχόλησης.

*** Η περιφερειακή διάσταση**

Η παράμετρος αυτή σημαίνει την ουσιαστική στροφή προς την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που έχει η κάθε περιοχή. Όχι με τον τρόπο που ξέραμε έως σήμερα –αποσπασματικά και χωρίς σχέδιο– αλλά με σοβαρή υποστήριξη για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδίως μέσα από τις τοπικές συνεργασίες.

Η καινοτομία ως λύση

Η καινοτομία μπορεί να λειτουργήσει ως αντίδοτο στην οικονομική κρίση και να προωθήσει την περιφερειακή ανάπτυξη, όταν η εξέλιξη που περιγράφει δεν αφορά μόνο ένα νέο προϊόν ή υπηρεσία, αλλά κυρίως το τέλος ενός κοινωνικού αποκλεισμού, με την προϋπόθεση ότι έχουν εξασφαλιστεί σαφείς και συγκεκριμένες πολιτικές που μπορούν να περιγράψουν την έξοδο από την κρίση και με την προϋπόθεση ότι έχουν εξασφαλίσει την παγίωση ενός νέου μοντέλου κοινωνικής οργάνωσης, καλύπτοντας δύο μεγάλες ανάγκες. Οι ανάγκες αυτές είναι οι εξής: α) η ανάγκη να συστηματοποιηθεί η νέα πληροφορία, έτσι ώστε να μπορεί να γίνει κτήμα περισσοτέρων ανθρώπων, β) η ανάγκη να διαχυθεί η γνώση αυτή μέσα από τους σωστούς διαύλους, ώστε, τελικά, να συναντήσει τους αποδέκτες της.

Είναι προφανές ότι χρειαζόμαστε έναν νέο τρόπο οργάνωσης της γνώσης και, παράλληλα, ένα νέο πιο δίκαιο σύστημα διαχείρισης των ευκαιριών που παράγονται από αυτή. Δεν πρέπει να μένει κανείς πίσω ούτε να αποκλείεται. Αντίθετα, η οικονομία της γνώσης, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας πρέπει να είναι εφικτή στους πάντες.

Επανάλεγχος

Σε αυτό το πλαίσιο, οφείλουμε να επαναοριοθετήσουμε, όπου απαιτείται τα εξής:

* Τον κεντρικό σχεδιασμό, την κοινωνική συμμετοχή και τον κοινωνικό έλεγχο

* Τη διασύνδεση της παιδείας, σε κάθε επίπεδο, με την έρευνα και την καινοτομία

* Την ισότιμη συμμετοχή κράτους, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων

* Τον συντονισμό, σε επίπεδο λειτουργίας, στόχων και χρηματοδότησης

Το φορολογικό πλαίσιο

* Τη χρηματοδότηση της καινοτομίας και της έρευνας από τον ιδιωτικό τομέα και ειδικότερα από τον τραπεζικό

* Τους μηχανισμούς άμεσης αξιοποίησης της έρευνας και της καινοτομίας σε προϊόντα, υπηρεσίες

* Τις συμπληρωματικές δράσεις, όπως είναι:

- Οι Συμπράξεις ομοειδών φορέων

- Οι Πόλοι καινοτομίας

- Οι Πόλεις τεχνολογίας

- Οι Νησίδες γνώσης

- Τα Επιστημονικά – Τεχνολογικά Πάρκα.

Στον δρόμο της περιφερειακής ανάπτυξης

Στο πλαίσιο της «πράσινης ανάπτυξης», είναι αναγκαίο να εντατικοποιηθούν δράσεις προς δύο κατευθύνσεις πολιτικής: Αφενός στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, που θα δραστηριοποιηθούν σε καινοτόμους τομείς με ευρεία γεωγραφική κατανομή, αφετέρου στη διευκόλυνση των υφιστάμενων επιχειρήσεων, προκειμένου να κάνουν τις αναγκαίες μεταβάσεις. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να αλλάξει η φιλοσοφία αφενός απέναντι στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον και αφετέρου απέναντι στην ανταγωνιστικότητα και την επιχειρηματικότητα.

Οι προτεραιότητες είναι οι εξής:

Απλοποίηση και αποσαφήνιση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για νέους τομείς και δράσεις.

Κίνητρα για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας.

Στοχευμένη υποστήριξη της έρευνας.

Ενθάρρυνση της εξωστρέφειας της «πράσινης» επιχειρηματικότητας στη γειτονιά μας και στην Ευρώπη.

Πρωώθηση οργανωμένων σχημάτων για την παροχή ενεργειών συμβουλών.

Στήριξη «πράσινων» υπεργολαβικών επιχειρήσεων, κυρίως με την πρόσβαση στα κεφάλαια, μέσω συστήματος εγγυοδοσίας τραπεζικών δανείων, και διασύνδεση των «πράσινων» επιχειρήσεων με τα εργαλεία του τραπεζικού συστήματος.

Συστηματική στροφή του δημόσιου τομέα στις «πράσινες» προμήθειες.

Ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

Ενθάρρυνση της κοινωνικής συνεργασίας και δικτύωσης.

Στήριξη της μικρομεσαίας ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Προετοιμασία του ανθρώπινου δυναμικού.

Συμπέρασμα

Είναι προφανές ότι απαιτείται ένας νέος τρόπος οργάνωσης της γνώσης και παράλληλα ένα πιο δίκαιο σύστημα διαχείρισης των ευκαιριών που παράγονται από αυτή, έτσι ώστε κανείς να μη μένει πίσω και κανείς να μην αποκλείεται. Αντίθετα, να γίνει η οικονομία της γνώσης, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας προσιτή σε όλους.

Οι δράσεις της Κυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, με σημείο αιχμής την εκπαίδευση, την απόκτηση και επικαιροποίηση των δεξιοτήτων με τη διά βίου μάθηση, αλλά και την προσαρμογή όλων των λειτουργιών της δημόσιας διοίκησης, έχουν ως στόχο οι εξελίξεις της τεχνολογίας να εφαρμόζονται στην καθημερινότητα του πολίτη, σε κάθε γωνιά της Ελλάδας.

Η προετοιμασία του ανθρώπινου δυναμικού και η διαμόρφωση περιβάλλοντος αισιοδοξίας είναι απολύτως αλληλένδετες με τον τρόπο που προσεγγίζουμε την καινοτομία, συνυφασμένη με το σχέδιο εξόδου από την κρίση.

Αναγνωρίζοντας ότι η πρόοδος, η αληθινή και απτή, είναι εκείνη που επιτρέπει σε όλο και περισσότερους ανθρώπους να λειτουργήσουν ως ενεργοί πολίτες, χωρίς αποκλεισμούς και περιφερειακές ανισότητες.

Δ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΙΠΙΔΗΣ

Γενικά

Η Ελληνική επικράτεια χαρακτηρίζεται από έναν τεράστιο πλούτο περιοχών με ιδιαίτερη φυσική και περιβαλλοντική αξία.

Στα όρια της επικράτειας έχουν οριοθετηθεί και χαρακτηριστεί προστατευόμενες περιοχές ποικίλων κατηγοριών (Εθνικοί δρυμοί, Εθνικά πάρκα, Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κ.λπ.), στο πλαίσιο Διεθνών Συνθηκών (Συνθήκη Ramsar, Σύμβαση της Βόννης, Σύμβαση της Βέρνης, Οδηγία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 79/409/ΕΟΚ, Οδηγία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 92/43/ΕΟΚ κ.λπ.).

Το χαρακτηριστικό αυτών των περιοχών, ιδιαίτερα δε αυτών που χαρακτηρίζονται ως Εθνικά Πάρκα, είναι η υψηλή φυσική, περιβαλλοντική και τουριστική αξία τους, η οποία έρχεται αρκετές φορές σε σύγκρουση με άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

Αυτό είναι και το γενεσιουργό αίτιο του συνόλου σχεδόν των προβλημάτων των περιοχών αυτών.

Η συνολική αντιμετώπισή τους, λοιπόν, καθώς και οι γενικότερες προοπτικές των περιοχών αυτών πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα για την πολιτεία.

Νομοθετικό πλαίσιο των Εθνικών Πάρκων

Ο όρος Εθνικός Δρυμός αρχικά επικράτησε στη χώρα μας αντί του όρου Εθνικό Πάρκο, που ισχύει διεθνώς, με αποτέλεσμα από το 1938 έως το 1974, να θεσμοθετηθούν δέκα Εθνικοί Δρυμοί.

Από το 1992 επικράτησε στην Ελλάδα ο όρος Εθνικά Πάρκα, και θεσμοθετήθηκαν έως σήμερα δεκατρείς επιπλέον περιοχές.

Τα Εθνικά Πάρκα αποτελούν ένα τεράστιο φυσικό κεφάλαιο για τη χώρα και μπορούν, με τις κατάλληλες παρεμβάσεις, να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην ανάπτυξη του τόπου και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Προκειμένου μια περιοχή να κηρυχτεί Εθνικό Πάρκο, επιβάλλεται η σύνταξη Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (Ε.Π.Μ.), στην οποία περιγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής, γίνεται ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της, επισημαίνονται τα σημεία που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και προτείνεται η ζωνοποίηση της εξεταζόμενης περιοχής, όσον αφορά τις απειλές από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

Η διαδικασία αυτή είναι χρονοβόρα στην ολοκλήρωσή της, συνήθως απαιτεί επιπλέον χρόνο για την αφομοίωση και την αποδοχή της από την τοπική κοινωνία, καθώς φέρνει στην επιφάνεια αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα.

Στη συνέχεια, συντάσσεται και υπογράφεται η σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) για τον χαρακτηρισμό της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο, για τη ζωνοποίησή της και τον καθορισμό των επιτρεπόμενων χρήσεων γης και των όρων δόμησης.

Στις περισσότερες περιοχές, με Προεδρικό Διάταγμα συστήνεται και λειτουργεί ο φορέας διαχείρισης της περιοχής, ο οποίος έχει την ευθύνη της προστασίας και διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου.

Προβλήματα

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα τα Εθνικά Πάρκα της Χώρας, διακρίνονται σε δυο βασικές κατηγορίες :

1. Προβλήματα σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή

Α. Στερεά απόβλητα

Β. Πυρκαγιές

Γ. Ανθρώπινη δραστηριότητα

Δ. Λαθροθηρία

Ε. Ειδικά προβλήματα κατά περιοχές

2. Προβλήματα σχετικά με τους φορείς διαχείρισης

Τα προβλήματα σε γενικές γραμμές αφορούν όλους τους φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα και είναι κατά βάση τα εξής:

Α. Έλλειψη αρμοδιοτήτων : Από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο οι αρμοδιότητες των φορέων είναι επιπλήρη και γνωμοδοτικής φύσεως, χωρίς ελεγκτική δικαιοδοσία, στις παραβάσεις που τυχόν θα λάβουν χώρα στην περιοχή ευθύνης τους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ότι το προσωπικό δεν έχει το δικαίωμα να ασκεί ελέγχους (π.χ. για φύλαξη) αλλά πρέπει να ενημερώνει τις αρμόδιες υπηρεσίες να επιμεληθούν του θέματος (δασαρχείο, αστυνομία κ.λπ.).

Ο κάθε φορέας είναι αναγκαίο να έχει, τουλάχιστον, την αρμοδιότητα της φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής, όπως αυτό συμβαίνει με τους φύλακες των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών, που μπορούν να ασκήσουν ανακριτικό ρόλο.

Β. Οικονομική αυτοδυναμία: Δυστυχώς, έως σήμερα, οι φορείς δεν έχουν καταφέρει να καταστούν οικονομικά αυτοδύναμοι. Συγκεκριμένα, για τη λειτουργία τους αναμένουν τη σχεδιαζόμενη από τη νέα προγραμματική περίοδο (2007(2010)-

2013(2015)) χρηματοδότηση, μέσω του Ε.Σ.Π.Α..

Προοπτικές

Οι προοπτικές των Εθνικών Πάρκων στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά θετικές. Η φυσιογνωμία των περιοχών είναι τέτοια, που μπορεί να επιτρέψει την καλλιέργεια ενός σύγχρονου μοντέλου ήπιας ανάπτυξης, το οποίο θα έχει αυξημένο σεβασμό στο σπάνιο φυσικό περιβάλλον, τις παραδοσιακές παραγωγικές – αναπτυξιακές δομές και την ανάγκη των τοπικών κοινωνιών για ανάπτυξη και ευημερία.

Κυρίαρχο ρόλο και στοιχείο κλειδί σε αυτό το μοντέλο ανάπτυξης είναι τα ίδια, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτών των περιοχών, τα οποία είναι ο σπάνιος και μοναδικός περιβαλλοντικός πλούτος τους που μετατρέπεται στον βασικό μοχλό και το κύριο εργαλείο ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτού του μοντέλου οι βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες για το μέλλον οριοθετούνται ως εξής :

1η προτεραιότητα – Διατήρηση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας της κάθε περιοχής

Η οποιαδήποτε μορφή ανάπτυξης της κάθε περιοχής περνά μέσα από τη διατήρηση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας της. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, ο παράγων «φυσικό περιβάλλον» είναι αυτός που, κατά κανόνα, θα πρέπει να αναδειχθεί, χωρίς όμως να αλλοιωθεί και να υποβαθμιστεί.

Απεναντίας, στόχος είναι να αναβαθμιστεί και να αποτελέσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της κάθε περιοχής.

2η προτεραιότητα – Ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων, αξιοποιώντας τους φυσικούς και μη πόρους της περιοχής, και διασύνδεσή τους με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τοπικού παραγωγικού συστήματος.

Τα τελευταία χρόνια οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυναμική στην ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων και στον οικοτουρισμό.

Αυτό που πρέπει να επιδιωχθεί μελλοντικά είναι η περαιτέρω ωρίμανση των συντελεστών που εμπλέκονται στην άσκηση και την εποπτεία αυτών των δραστηριοτήτων (επιχειρηματίες – Ο.Τ.Α. – φορείς προστασίας κ.λπ.), με ταυτόχρονη θεσμοθέτηση από την πλευρά της πολιτείας των όρων και των κανόνων που διέπουν τη δραστηριοποίηση όλων αυτών μέσα στις προστατευόμενες περιοχές.

3η προτεραιότητα – Αριστοποίηση της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος

Οι φορείς διαχείρισης καλούνται να αναλάβουν το δύσκολο έργο της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος και της βελτιστοποίησής του, με ταυτόχρονη ανάπτυξη ελεγχόμενων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων.

Ο βαθμός επίτευξης του στόχου αυτού αναμένεται να κρίνει την επιτυχία ή όχι του κάθε φορέα.

Συμπεράσματα

Η κατάσταση στον τομέα της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος στα Εθνικά Πάρκα της Ελλάδας, χωρίς να χαρακτηρίζεται τραγική, απέχει σημαντικά από το επιθυμητό επίπεδο.

Η αλήθεια είναι ότι στα περισσότερα Εθνικά Πάρκα της χώρας οι περιβαλλοντικές πιέσεις είναι ακόμη σε σχετικά ανεκτά επίπεδα, γεγονός που μας δίνει, σχεδόν, την πολυτέλεια του χρόνου.

Με δεδομένο, όμως, τόσο το γεγονός ότι οι δράσεις προστασίας και ανάδειξης των περιοχών αυτών αργούν να ωριμάσουν και να παραγάγουν αποτελέσματα, καθώς και το βραδυκίνητο της δημόσιας διοίκησης, μας υποχρεώνουν να αναλάβουμε πρωτοβουλία τώρα, προτού οι πιέσεις μας οδηγήσουν σε βιαστικές, επώδυνες, και κοστοβόρες λύσεις, όπως στην περίπτωση της λίμνης Κορώνειας.

Παράρτημα Στοιχείων

Υπάρχουν 27 Περιοχές στην Ελλάδα που έχουν χαρακτηριστεί ή περιμένουν να χαρακτηριστούν ως ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ. Παρόλο που έχουν ιδρυθεί φορείς διαχείρισης, κάποιες περιοχές δεν έχουν χαρακτηριστεί με Προεδρικό Διάταγμα ή Υπουργικές Αποφάσεις ως προστατευόμενες.

Οι περιοχές αυτές είναι οι εξής:

1. Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου	-	135.000	στρ.
2. Εθνικό Πάρκο Σχοινιά-Μαραθώνα	-	13.800	στρ.
3. Λίμνη Παμβώτιδα	-	27.000	στρ.
4. Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου	-	2.087.100	στρ.
5. Εθνικό Πάρκο λιμνών Κορώνειας - Βόλβης	-	163.800	στρ.
6. Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου (Δρυμίο Βίκου/Αώου/Πίνδου)	-	196.000	στρ.
7. Κάρλα-Μαυροβούνι-Κεφαλόβρυσο Βελεστίου	-	395.200	στρ.
8. Όρος Πάρνωνα και υγρότοπος Μουστού	-	555.900	στρ.
9. Εθνικό Πάρκο δάσους Δαδιάς-Λευκίμης- Σουφλίου	-	428.000	στρ.
10. Εθνικό Πάρκο λιμνοθάλασσας Μεσολογίου	-	334.000	στρ.
11. Εθνικό Πάρκο Δέλτα Αξιού-Λουδία- Αλιάκμονα	-	118.000	στρ.
12. Εθνικό Πάρκο υγρότοπου Κερκίνης	-	850.000	στρ.
13. Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου	-	92.600	στρ.
14. Εθνικό Πάρκο υγρότοπων Κοτυλίου- Στροφυλίας	-	63.000	στρ.
15. Εθνικό Πάρκο Α. Μακεδονίας Θράκης (Νέστου-Βιστωνίδας)	-	218.500	στρ.
16. Εθνικό Πάρκο υγρότοπων Αμβρακικού	-	236.400	στρ.
17. Εθνικό Πάρκο δρυμού Πρεσπών	-	194.700	στρ.
18. Όλυμπος Καρπάθου-νήσου Σαρία	-	83.000	στρ.
19. Εθνικό Πάρκο Χελμού- Βουραϊκού	-	197.000	στρ.
20. Εθνικό Πάρκο δρυμού Αίνου	-	28.600	στρ.
21. Πάρκο προστασίας στενών και εκβολών Κалаμα και Αχερόντα	-	133.000	στρ.
22. Εθνικό Πάρκο δρυμού Οίτης	-	72.100	στρ.
23. Εθνικό Πάρκο δρυμού Παρνασσού	-	35.100	στρ.
24. Οροσειρά Ροδόπης	-	55.000	στρ.
25. Εθνικό Πάρκο δρυμού Ολύμπου	-	44.500	στρ.
26. Εθνικό Πάρκο δρυμού Σαμαριάς και Λευκών Ορέων	-	48.500	στρ.
27. Εθνικό Πάρκο δρυμού Πάρνηθας	-	38.120	στρ.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων – Υγροτόπων του Μουσείου Γουλανδρή, σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν:

- 10 Εθνικοί δρυμοί (687.320 στρ.)
- 13 Εθνικά Πάρκα
- 19 Αισθητικά δάση (325.060 στρ.)
- 51 Διατηρητέα μνημεία της φύσης (168.400 στρ.)
- 585 Καταφύγια άγριας ζωής
- 7 Ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές (1.070.860 στρ.)
- 21 Κρατικά εκτροφεία θηραμάτων (36.030 στρ.)
- 1 Περιοχή προστασίας της φύσης (δυτική Μήλος)
- 1 Περιοχή οικο-ανάπτυξης (λίμνη Παμβώτιδα)
- 10 Υγρότοποι διεθνούς σημασίας (Σύμβαση Ramsar)
- 390 Περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 αποτελούνται από 239 τόπους Κοινοτικής
- Σημασίας και 151 ζώνες ειδικής προστασίας (31.510.000 στρ.)
- 16 Βιογενετικά αποθέματα (222.610 στρ.)
- 2 Αποθέματα βιόσφαιρας (δρυμοί Σαμαριάς και Ολύμπου)
- 2 Μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς (Μέτσοβο και Άθως)
- 1 Περιοχή στην οποία έχει απονεμηθεί το Ευρωπαϊκό φάρμακο της Σαμαριάς).

Ε. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΤΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ Ο.Τ.Α.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ

Το θέμα των Αναπτυξιακών Εταιρειών Ο.Τ.Α., η φυσιογνωμία, το έργο και ο ρόλος τους, πιστεύω ότι είναι εξαιρετικά επίκαιρο, καθώς εντάσσεται πλήρως στον προβληματισμό και τον σχεδιασμό για τη νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Έχοντας μακρά προσωπική εμπειρία, καθώς διετέλεσα για δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια μέλος του Δ.Σ. της Αναπτυξιακής Εταιρείας του Νομού Θεσσαλονίκης, εκ των οποίων τα εννέα περίπου ως Πρόεδρος ή Διευθύνων Σύμβουλος, θα ήθελα εξ αρχής να δηλώσω ότι θεωρώ τις Αναπτυξιακές Εταιρείες ως τον κρισιμότερο ίσως θεσμό υποστήριξης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αλλά και της προώθησης της αναπτυξιακής διαδικασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η εμφάνιση των Αναπτυξιακών Εταιρειών ξεκίνησε κατά βάση στα μέσα της δεκαετίας του '80, με τον Ν. 1416/84, ο οποίος έδωσε τη δυνατότητα επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Αυτοδιοίκηση. Έτσι, δημιουργήθηκαν οι πρώτες Αναπτυξιακές Εταιρείες της Αυτοδιοίκησης, με συμμετοχή – εκτός των φορέων της Αυτοδιοίκησης - αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων τοπικών φορέων.

Καθοριστικά στοιχεία της συγκυρίας στην περίοδο εμφάνισης των πρώτων Αναπτυξιακών Εταιρειών είναι τα εξής:

- Η Αυτοδιοίκηση καλείται να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στην τοπική αναπτυξιακή διαδικασία
- Η Ε.Ε. αρχίζει να χρηματοδοτεί προγράμματα τοπικής ανάπτυξης.

Συνακόλουθα, το θεσμικό αυτό πλαίσιο καθορίζει και τον βασικό προσανατολισμό των Εταιρειών.

Η εφαρμογή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER I στις αρχές της δεκαετίας του '90, και η απαίτηση για αποκεντρωμένη υλοποίηση από τοπικούς φορείς, αποτέλεσε την αφορμή για τον πολλαπλασιασμό των Αναπτυξιακών Εταιρειών (ΑΝ.ΕΤ.), που συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια.

Βασικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της λειτουργίας των ΑΝ.ΕΤ. ήταν η ευέλικτη οργάνωσή τους, το υψηλό επίπεδο στελεχών και η διαρκής εκπαίδευση και ενημέρωσή τους.

Κύριες πτυχές της δραστηριότητάς τους αποτέλεσαν:

- * Η τεχνική υποστήριξη τοπικών φορέων και επιχειρήσεων
- * Η υλοποίηση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Στο πέρασμα του χρόνου, υπήρξαν κατά καιρούς διάφορες ρυθμίσεις σχετικά με τη λειτουργία των Αναπτυξιακών Εταιρειών, οριοθετητικές, όμως και συχνά αντιφατικές, που, κυρίως, δεν ξεκαθάριζαν τη διαφορά των Αναπτυξιακών Εταιρειών από τις αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις.

Το σημερινό πλαίσιο λειτουργίας των ΑΝ.ΕΤ. διέπεται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), παράλληλα, βέβαια, με τον Ν. 2190/20, καθώς πρόκειται για ανώνυμες εταιρείες.

Με βάση τις προβλέψεις του εν λόγω Κώδικα, οι Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α., όπως πλέον ονομάζονται, έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Μετοχική Σύνθεση

- Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και λοιποί φορείς της αυτοδιοίκησης (πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου)
- Φορείς του Δημόσιου Τομέα
- Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών
- Επιστημονικοί Φορείς
- Επιμελητήρια
- Φορείς συλλογικών κοινωνικών ή οικονομικών συμφερόντων
- Πιστωτικά Ιδρύματα.

Αντικείμενο

- Η επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α. και των Ενώσεών τους και της αποκεντρωμένης κρατικής διοίκησης
- Η προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικόττερα βιώσιμης ανάπτυξης
- Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος
- Η συμμετοχή σε αντίστοιχα προγράμματα

- Η εφαρμογή σχετικών πολιτικών σε διαδημοτικό ή ευρύτερο γεωγραφικό χώρο.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί κάτι που είναι πολύ σημαντικό για τη συζήτηση που διεξάγεται, τόσο στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» όσο και σε ό,τι αφορά την περυσινή των δαπανών του Δημόσιου Τομέα: Οι Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α. διαφοροποιούνται από τις αμιγείς επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α., διότι

δεν επιχορηγούνται από το κράτος ή τους Ο.Τ.Α. για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους
δεν υπάγονται στους φορείς του Δημόσιου Τομέα.

Το έργο των Αναπτυξιακών Εταιρειών μπορεί, με βάση την προσωπική εμπειρία μου να συνοψισθεί ως εξής:

Τεχνική Στήριξη των τοπικών φορέων για τη βελτίωση της ικανότητάς τους

Ανάδειξη – Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών ευθύνης τους

Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού

Σχεδιασμός και Διαχείριση Εθνικών ή Κοινοτικών Προγραμμάτων τα οποία έχουν ως στόχο την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω της στήριξης του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας

Μεταφορά και διάχυση αποτελεσματικών πρακτικών μέσω διευκρίσεων σε περι-

φερειακό, εθνικό και διακρατικό επίπεδο.

Κατά τη Γ' Προγραμματική Περίοδο, όπως διαφαίνεται, οι Αναπτυξιακές Εταιρείες έχουν αναπτύξει μια πολυσχιδή δραστηριότητα και έχουν διευρύνει το φάσμα των δραστηριοτήτων τους. Διαθέτουν στους κόλπους τους ένα ιδιαίτερα αξιόλογο ανθρώπινο δυναμικό, ώστε να μπορούν, με τον κατάλληλο συντονισμό, να στηρίζουν αποφασιστικά το εγχείρημα της νέας αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, καθώς και την επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας στην περιφέρεια, κάτι που αποτελεί, ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία, βασικό ζητούμενο.

Οι Εισηγήσεις έγιναν δεκτές, κατά πλειοψηφία, και συναπαρτίζουν την Έκθεση της Επιτροπής, η οποία υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΗΓΑΣ

**Ο Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΤΖΙΜΑΣ**

**Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ**

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΙΜΟΣΙΔΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ(ΠΑΡΙΣ) ΚΟΥΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΙΠΙΔΗΣ

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΙΑΝΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΝΑΚΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΓΚΟΥΦΗΣ

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

**ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΚΡΥΠΙΔΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΝΩΛΑΚΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΛΚΙΔΗΣ
ΣΠΥΡΟΠΑΝΟΣ ΜΑΡΓΕΛΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΡΙΤΣΩΤΑΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΔΗΣ**

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΓ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Α'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ**

ΕΚΘΕΣΗ

**ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ**

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κατά την Α' Τακτική Σύνοδο της ΙΓ' Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Οδικής Ασφάλειας συνεστήθη με την υπ' αριθμ. 12652/9082, από 4 Νοεμβρίου 2009, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή συγκροτείται από 15 Μέλη και αποτελέστηκε από τους Βουλευτές κ.κ. Λεωνίδα Γρηγοράκο, Παναγιώτη Κουρουμπλή, Έκτορα Νασιώκα, Γεώργιο Παπαμανώλη, Θωμά Ρομπόπουλο, Σοφία Σακοράφα, Παύλο Στασινό, Χρήστο Χάιδο, Κωνσταντίνο Κουκοδήμο, Ευστάθιο Κωνσταντινίδη, Κωνσταντίνο Παπασωζο, Φωτεινή Πιπιλή, Γαρυφαλλιά (Λιάνα) Κανέλλη, Γεώργιο Ανατολάκη και Γρηγόριο Ψαριανό.

Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 10 Νοεμβρίου 2010, η κυρία Σοφία Σακοράφα. Το αξίωμα του Α' Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε η κυρία Φωτεινή Πιπιλή, του Β' Αντιπροέδρου η κυρία Γαρυφαλλιά (Λιάνα) Κανέλλη και του Γραμματέα ο κύριος Γεώργιος Ανατολάκης.

Μετά την αντικατάσταση της Προέδρου της Επιτροπής, κυρίας Σοφίας Σακοράφα, από τον Βουλευτή, κ. Λάμπρο Μίχο, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 8346/5598, από 9 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, νέος Πρόεδρος της Επιτροπής, εξελέγη, στις 15 Ιουνίου 2010, ο κύριος Λεωνίδας Γρηγοράκος.

Μετά τη δήλωση ανεξαρτητοποίησής του, ο Βουλευτής, κ. Γρηγόριος Ψαριανός, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή, κ. Θεόδωρο Δρίτσα, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 9714/6487, από 28 Ιουνίου 2010, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Αντικείμενο της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 43 Α' του Κανονισμού της Βουλής, είναι «η διερεύνηση των αιτίων των τροχαίων ατυχημάτων και η υποβολή προτάσεων στους αρμόδιους Υπουργούς για τη δημιουργία των προϋποθέσεων ασφαλέστερης διακίνησης προσώπων και προϊόντων».

Η Επιτροπή πραγματοποίησε 10 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 11 ωρών, περίπου, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων και εκπρόσωποι Φορέων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

ΙΙ. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

**1. Συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 2009
Θέμα ημερήσιας διάταξης:**

Εκλογή Προεδρείου.

2. Συνεδρίαση της 25ης Νοεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός του έργου της Επιτροπής.

3. Συνεδρίαση της 17ης Δεκεμβρίου 2009

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προτάσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας σχετικά με τη διαμόρφωση του εθνικού σχεδίου οδικής ασφάλειας για τη δεκαετία 2010-2020 (Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε.).

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν εκπρόσωποι του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

4. Συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προτάσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας σχετικά με τη διαμόρφωση του εθνικού σχεδίου οδικής ασφάλειας για τη δεκαετία 2010-2020 (Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε.). (2^η συνεδρίαση).

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν ο κ. Αντώνης Καστής, Συγκοινωνιολόγος, Συντονιστής στο Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε., και η κυρία Εύα Κασάπη, Συγκοινωνιολόγος, μέλος του Παρατηρητηρίου Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε..

5. Συνεδρίαση της 4ης Φεβρουαρίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Έργων, κ. Ιωάννη Οικονομίδη, και τον Γενικό Γραμματέα Συγχρηματοδοτούμενων Έργων, κ. Σέργιο Λαμπρόπουλο, του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, σχετικά με τη σημερινή κατάσταση στα Τέμπη και τον προγραμματισμό για την αποκατάσταση των ζημιών και της κυκλοφορίας.

6. Συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

Δράσεις και πολιτικές ευαισθητοποίησης του κοινού για την οδική ασφάλεια.

Α' μέρος: Δράσεις Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλων Φορέων.

α) Παρουσίαση της δράσης του Ινστιτούτου Οδικής Ασφάλειας «Πάνος Μυλωνάς» από την Πρόεδρο του Ινστιτούτου, κυρία Βασιλική Δανέλλη – Μυλωνά και τον Αντιπρόεδμο του Πανεπιστημίου Πατρών και τεχνικό σύμβουλο του Ινστιτούτου, κ. Βασίλειο Αναστασόπουλο.

β) Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από την κυρία Ελένη Βουτιέρου, Ψυχίατρο – Πρόεδρο της Τομεακής Επιτροπής Ψυχικής Υγείας Νομού Χίου, σχετικά με την προσπάθεια ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας για την οδική ασφάλεια.

7. Συνεδρίαση της 15ης Απριλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Υφυπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κ. Γεώργιο Ντόλιο, σχετικά με την απομάκρυνση των παράνομων διαφημιστικών πινακίδων από το οδικό δίκτυο.

8. Συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εκλογή Προέδρου της Επιτροπής

9. Συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση, σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα.

10. Συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2010

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Έγκριση των Εισηγήσεων, που θα συμπεριληφθούν στην Έκθεση της Επιτροπής.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΥΡΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΥ

Η Επιτροπή Οδικής Ασφάλειας της Βουλής πραγματοποιήσε δέκα συνεδριάσεις. Στις δύο πρώτες προσεκλήθη το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το οποίο ενημέρωσε την Επιτροπή για τις θέσεις και τις προτάσεις του για τη διαμόρφωση του τεχνικού σχεδίου δράσης, που αφορά στην οδική ασφάλεια, για τη δεκαετία 2010 – 2020, με στόχο την σημαντική μείωση των θυμάτων των τροχαίων.

Οι προτάσεις του Τ.Ε.Ε., όπως διατυπώθηκαν από τους συγκοινωνιολόγους και μέλη του Παρατηρητηρίου Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε., κυρία Εύα Κασάπη και κ. Αντώνη Καστή, συνοψίζονται στα εξής:

- Στην ανάγκη δημιουργίας Ειδικής Γραμματείας Οδικής Ασφάλειας, η οποία θα υπάγεται στον Πρωθυπουργό, ώστε με αυστηρότητα και αποφασιστικότητα να υλοποιεί τους στόχους της νέας δεκαετίας και να αναπροσαρμόσει όλο το διοικητικό μοντέλο.

- Στην ανάγκη ίδρυσης Ερευνητικού Ινστιτούτου Οδικής Ασφάλειας, καθώς και στη σύσταση ενός Ανεξάρτητου Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων οδικής ασφάλειας, τα οποία θα παρακολουθούν την εξέλιξη και την εφαρμογή του προγράμματος και θα συντάσσουν ετήσια έκθεση για την οδική ασφάλεια, προς το Κοινοβούλιο, το υπουργικό συμβούλιο και τον ελληνικό λαό.

- Στην ανάγκη δημιουργίας ενός ειδικού τμήματος οδικής ασφάλειας στο Συνήγορο του Πολίτη, στο οποίο θα καταλήγουν οι πολίτες, εφόσον διαπιστώνουν καθυστέρηση αποκατάστασης κρίσιμων προβλημάτων οδικής ασφάλειας.

- Στην ανάγκη δημιουργίας Εθνικής Υπηρεσίας Οδών, κατά τα πρότυπα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, αφού προκύπτει ότι υπάρχουν φορείς με διαφορετικές αρμοδιότητες κατασκευής πάνω στον ίδιο δρόμο και διαφορετικά κριτήρια που ο καθένας εφαρμόζει. Άρα θα πρέπει αυτά να ομογενοποιηθούν και σε όλο το δίκτυο της χώρας να εφαρμόζονται κοινές πρακτικές.

Η κυρία Εύα Κασάπη, στη δεύτερη συνεδρίαση, έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην ανάγκη άμεσης ενσωμάτωσης της Οδηγίας 96/2008, η οποία είναι υποχρεωτικά εφαρμόσιμη από το 2011 και μετά, και περιλαμβάνει κυρίως προληπτικά μέτρα και προληπτικό έλεγχο για τη βελτίωση των τεχνικών υποδομών, τα οποία βελτιώνουν αισθητά το επίπεδο της οδικής ασφάλειας.

Ο προληπτικός έλεγχος συνίσταται στο εξής: Από την πρώτη στιγμή που θα αποφασισθεί ένα νέο έργο, ή από τη στιγμή που θα αποφασισθεί παρέμβαση σε ένα υφιστάμενο δίκτυο, θα πρέπει να υπάρχει μία Έκθεση, η οποία να δικαιολογεί το λόγο που το έργο βελτιώνει την ασφάλεια σε όλους τους χρήστες της υποδομής και όχι μόνον στους οδηγούς. Αυτή η διαδικασία συνεχίζεται και με την παράδοση του έργου στη χρήση.

Παράλληλα, σύμφωνα με την Οδηγία, γίνονται, ανά τριετία, επιθεωρήσεις στα υφιστάμενα οδικά δίκτυα για να διαπιστώνεται, εάν εκπληρώνουν τους σκοπούς, ή αν έχουν αλλάξει οι συνθήκες.

Η Επιτροπή Οδικής Ασφάλειας, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα της Οδηγίας, συμφώνησε ομόφωνα να αναλάβει πρωτοβουλία για την επίτευξη της κύρωσης της Οδηγίας από τη Βουλή των Ελλήνων και την άμεση ενσωμάτωσή της στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο.

Στην τρίτη Συνεδρίαση της, η Επιτροπή Οδικής Ασφάλειας, ενημερώθηκε από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Έργων, κ. Ιωάννη Οικονομίδη και τον Γενικό Γραμματέα Συγχρηματοδοτούμενων Έργων, κ. Σέργιο Λαμπρόπουλο, του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, σχετικά με τη σημερινή κατάσταση στα Τέμπη και τον προγραμματισμό για την αποκατάσταση των ζημιών και της κυκλοφορίας.

Η ενημέρωση επικεντρώθηκε στο συντονισμό των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, προκειμένου η λειτουργία των παρακάμψεων να

είναι ομαλή και κατά το δυνατό ασφαλή, παρά τις αδυναμίες του οδικού δικτύου στην περιοχή και την παλαιότητα των γεφυρών.

Ιδιαίτερο ήταν το ενδιαφέρον των μελών της Επιτροπής για τη σύμβαση που διέπει το έργο της διάνοιξης του δρόμου, για το οποίο υπήρξε εκτενής ενημέρωση από τον κ. Λαμπρόπουλο.

Στην τέταρτη Συνεδρίασή της, η Επιτροπή Οδικής Ασφάλειας της Βουλής συνεδρίασε, προκειμένου να γνωρίσουν τα μέλη της τη δράση των Μ.Κ.Ο. στην **ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού στα θέματα οδικής ασφάλειας**.

Η πέμπτη συνεδρίαση υλοποιήθηκε με θέμα την απομάκρυνση των παράνομων διαφημιστικών πινακίδων από το οδικό δίκτυο. Στη συνεδρίαση παρέστη ο Υφυπουργός Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κ. Γεώργιος Ντόλιος.

Χαρακτηρίζοντας απαράδεκτη την κατάσταση που επικρατεί στο οδικό δίκτυο και προσδιορίζοντας ότι αυτή προκύπτει από την αδυναμία ή χαλαρότητα στην εφαρμογή του υπάρχοντος νομικού πλαισίου, ο κ. Ντόλιος αναφέρθηκε στην επεξεργασία απλοστευσης της εφαρμογής του νομικού πλαισίου που διέπει την υπαίθρια διαφήμιση και ενημέρωσε την Επιτροπή σχετικά με τις αποφάσεις και τον προγραμματισμό της Διυπουργικής Επιτροπής Οδικής Ασφάλειας που αφορούν στην πιλοτική επιχείρηση "καθαρισμού" της Λεωφόρου Κηφισίας και της Οδού Πειραιώς από τις παράνομες διαφημιστικές πινακίδες.

Τα μέλη της Επιτροπής χαρακτήρισαν θετική την κινητοποίηση για την αποξήλωση των πινακίδων και έκαναν τις εξής προτάσεις για την απομάκρυνση της άναρχης υπαίθριας διαφήμισης από το οδικό δίκτυο:

Οι προθέσεις της Διυπουργικής Επιτροπής Οδικής Ασφάλειας να μην εξαντληθούν στην πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος αποξήλωσης των παράνομων πινακίδων στη Λ. Κηφισίας και τη Μαραθώνα διαδρομή

Να προσδιοριστεί συγκεκριμένος φορέας, ο οποίος θα έχει την πλήρη ευθύνη εφαρμογής του νόμου και συντονισμού των ενεργειών για την αποξήλωση των παράνομων διαφημιστικών πινακίδων.

Να εισαχθεί νομικό πλαίσιο, στο οποίο θα προσδιορίζονται σαφώς και διεξοδικώς προδιαγραφές για τις εγκαταστάσεις που φέρουν διαφημιστικά πετάσματα.

Να υπάρξει πρόβλεψη και συντονισμός, ώστε και τα άλλα εμπόδια, που βρίσκονται παραπλεύρως των οδών (στύλοι κοινωφελών οργανισμών, φανάρια ρύθμισης κυκλοφορίας, κάθετη σήμανση) να τοποθετούνται ορθολογικά, ώστε να μη παρεμποδίζουν την κίνηση πεζών και Ατόμων μειωμένης κινητικότητας και να μην είναι απειλή για την ασφάλεια των εποχουμένων.

Η οδική ασφάλεια αφορά όλους τους πολίτες και όλοι πρέπει να βοηθήσουν να γίνουν οι δρόμοι ασφαλέστεροι. Αν και τα μέτρα που έχουν αναληφθεί μέχρι τώρα αποδείχτηκαν αποτελεσματικά, ο αριθμός των θανατηφόρων τροχαίων ατυχημάτων παραμένει ανεπίτρεπτα υψηλός στην Ευρωπαϊκή Ένωση: 1,3 εκατομμύρια τροχαία ατυχήματα, ετησίως, προκαλούν 43.000 θανάτους και 1,7 εκατομμύρια τραυματισμούς. Η συμπεριφορά των οδηγών θεωρείται η κυριότερη αιτία θνησιμότητας: (υψηλές ταχύτητες, κατανάλωση αλκοόλ ή ναρκωτικών, κούραση, οδήγηση χωρίς ζώνη ασφαλείας ή χωρίς κράνος προστασίας, συνομιλία στο κινητό τηλέφωνο, πολύ δυνατή μουσική).

Οδική ασφάλεια, δεν είναι μόνον οι προδιαγραφές των δρόμων, αλλά και η κυκλοφοριακή αγωγή οδηγών και πεζών. Αγωγή σημαίνει κατά κύριο λόγο, παιδεία, ενημέρωση, γνώση, σεβασμός στην ανθρώπινη ζωή. Δηλαδή, η προσπάθειά μας δεν θα πρέπει να μείνει μόνο στη βελτίωση της διαδικασίας της εκπαίδευσης των υποψηφίων οδηγών ή μόνο στη συνεχή κατάρτιση των υποψηφίων οδηγών, αλλά να επικεντρωθεί στα σχολεία, στα παιδιά, στους αυριανούς οδηγούς και στους αυριανούς πεζούς.

Η οδική ασφάλεια είναι μείζονος σημασίας για την Ελλάδα. Είμαστε η πρώτη χώρα στην Ευρώπη σε αριθμό τροχαίων ατυχημάτων. Έχουμε τα διπλάσια τροχαία ατυχήματα από τον παγκόσμιο μέσο όρο και κάθε χρόνο σκοτώνονται περίπου 2.000 Έλληνες, ενώ 4.000 Έλληνες μένουν ανάπηροι με βαριές κακώσεις και ακόμη 30.000 τραυματίζονται ελαφρά. Στον τομέα αυτό

εμπλέκεται η προσωπική ευθύνη του οδηγού, αλλά υπάρχει και η κοινωνική διάσταση του θέματος, η οικονομική διάσταση του θέματος και η πολιτική διάσταση του θέματος.

Η Ελλάδα αιμορραγεί στους δρόμους της και βρίσκεται σε έναν ακήρυκτο διαρκή πόλεμο, όχι στα σύνορα της, αλλά στους δρόμους της και αυτό είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων.

Χάνουμε μια πόλη κάθε χρόνο από τροχαία ατυχήματα. Τι γίνεται με το κόστος αυτών των τροχαίων ατυχημάτων, τις αναπηρίες και τι αφήνει πίσω του το τροχαίο ατύχημα; Υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα τα τροχαία ατυχήματα κοστίζουν περίπου γύρω στα 150 εκατ. ευρώ, από άποψη περιθαλψης στα νοσοκομεία, δηλαδή μας κοστίζουν τρία νοσοκομεία το χρόνο. Υπολογίζεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό αυτών των ανθρώπων, οι οποίοι συμμετείχαν σε ένα τροχαίο ατύχημα και έζησαν από το τροχαίο ατύχημα, είναι αυτοί οι οποίοι είναι σε μόνιμη αναπηρία και επιβαρύνουν το κοινωνικό κράτος της Ελλάδας.

Η οδική συμπεριφορά είναι στοιχείο του πολιτισμού μιας χώρας. Σε ένα πρόγραμμα μείωσης των τροχαίων ατυχημάτων, πρέπει να δίδεται βαρύτητα πρώτα και κύρια στην ευαισθητοποίηση του πολίτη και στην καλλιέργεια κυκλοφοριακής συνείδησης που αρχίζει από το σχολείο και φθάνει στην ποιοτικότερη εκπαίδευση και εξέταση των υποψηφίων οδηγών με εφαρμογή σύγχρονων προτύπων, τα οποία σε συνδυασμό με την καθιέρωση άρτιων τεχνικών ελέγχων, συνιστούν ένα πολυεπίπεδο πλέγμα δράσεων.

Η ικανότητα των επαγγελματιών και των ειδικών περί της οδικής ασφάλειας οφείλουν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες προκλήσεις αλλά και στις νέες οργανωτικές ανάγκες που αναμένεται να δημιουργηθούν τα επόμενα χρόνια. Κανείς δεν πιστεύει ότι θα του συβεί ατύχη α. Είναι όμως κάτι που μπορεί να συμβεί στον καθένα μας. Στην παραπάνω βάση, απαιτείται άμεση επαγγελματική αλλά και δια βίου **εκπαίδευση** των εμπλεκόμενων, καθώς και της επόμενης γενιάς οδηγών. Η εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τόσο το θεωρητικό μέρος όσο και το πρακτικό. Όταν οι οδηγοί είναι σωστά εκπαιδευμένοι, τότε τα οδικά ατυχήματα θα είναι πραγματικά "ατυχήματα" γιατί θα συμβαίνουν από λάθος χειρισμό ή από μια κακή συγκυρία παραγόντων.

Πρόσθετες προτάσεις αποτελούν και τα εξής:

* Η λειτουργία του πάρκου κυκλοφοριακής αγωγής στους Δήμους και τις Παιδικές Εξοχές.

* Η ίδρυση και λειτουργία πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής.

* Η προώθηση του μαθήματος της κυκλοφοριακής αγωγής στα σχολεία σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας.

* Η πραγματοποίηση μαθημάτων ευαισθητοποίησης σε πάρκα κυκλοφοριακής αγωγής, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα από το Υπουργείο Παιδείας.

* Η πραγματοποίηση μαθημάτων ευαισθητοποίησης ενηλίκων όπως ενδεικτικά, γονέων ή τρίτης ηλικίας σε θέματα κυκλοφοριακής αγωγής και οδικής ασφάλειας.

* Η προώθηση της φιλοσοφίας εκπαίδευσης στην ασφαλή, οικονομική και οικολογική οδήγηση.

* Η συνεργασία με άλλους φορείς για τη λήψη μέτρων μείωσης των τροχαίων ατυχημάτων.

* Η οργάνωση σεμιναρίων, ημερίδων, διαλέξεων, συναντήσεων, διαγωνισμών, επιδείξεων και ενημερωτικών εκδηλώσεων.

* Η συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα κυκλοφοριακής αγωγής και οδικής ασφάλειας.

* Η προώθηση του πνεύματος του εθελοντισμού στον τομέα της πρόληψης τροχαίων ατυχημάτων και στην αντιμετώπιση αυτών, με εκπαίδευση στην παροχή πρώτων βοηθειών καθώς και την εν γένει ανάπτυξη του πνεύματος της εθελοντικής προσφοράς.

* Ο σχεδιασμός, προώθηση και υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής βοήθειας σε άτομα ή ομάδες πληθυσμού που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης λόγω σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων.

* Δημιουργία δυναμικής στην ελληνική κοινωνία για την ανατροπή της σημερινής κατάστασης με την πρόβλεψη των απαραίτητων μηχανισμών (προϋπολογισμός, θεσμοθετημένες διαδικασίες) για την ενεργή συμμετοχή και συνεργασία όλων των

Κυβερνητικών και μη φορέων, καθώς και του συνόλου των πολιτών.

* Συστηματική παρακολούθηση με βάση ποσοτικούς δείκτες, τόσο του επιπέδου οδικής ασφάλειας όσο και της προόδου των δράσεων και της αποτελεσματικότητάς τους.

* Στήριξη των θυμάτων των τροχαίων ατυχημάτων από ομάδα συμβούλων (νομικών, ιατρών, μηχανικών, ειδικών εμπειρογνομόνων και ψυχολόγων).

* Ορθολογισμός για τα όρια ταχύτητας. Στους αυτοκινητόδρομους ηλεκτρονικοί πίνακες με μεταβαλλόμενα όρια ανάλογα με τις συνθήκες κυκλοφορίας.

* Καθιέρωση Εθνικού προγράμματος αξιολόγησης της ασφάλειας που παρέχουν οι δρόμοι.

* Λειτουργία συστήματος ραδιοφωνικής ενημέρωσης των οδηγών (TA, RDS), για κυκλοφοριακά προβλήματα, ή ατυχήματα.

* Ενθάρρυνση της γενικευμένης χρήσης του προστατευτικού κράνους από τους οδηγούς όλων των μηχανοκίνητων δικύκλων.

* Καθορισμός κατάλληλων συστημάτων ταξινόμησης, επισημανσης και ενημέρωσης για το ποια φάρμακα επηρεάζουν την ικανότητα οδήγησης.

* Επεξεργασία κατευθυντηρίων γραμμών όσον αφορά τις βέλτιστες πρακτικές διεξαγωγής των αστυνομικών ελέγχων.

* Διευκόλυνση της κυκλοφορίας των ατόμων μειωμένης κινητικότητας. Τα άτομα με κινητικά προβλήματα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες ευκαιρίες με όλους τους άλλους ανθρώπους. Είναι επομένως σημαντικό, για παράδειγμα, οι οδηγοί ταξί να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένοι και να ξέρουν να ασφαλίζουν αναπηρικά καροτσάκια, προκειμένου να διασφαλιστεί η κινητικότητα αυτής της κατηγορίας ανθρώπων.

* Κατάρτιση τεχνικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις μεθόδους διεξαγωγής των ελέγχων για την ασφάλεια των οδικών υποδομών.

* Διεξαγωγή μελετών σχετικά με τον αντίκτυπο των νέων έργων στην ασφάλεια

* Βελτίωση του επιπέδου της ασφάλειας στις σήραγγες.

* Ενίσχυση των διατάξεων της νομοθεσίας που αφορούν τις συνθήκες εργασίας των επαγγελματιών οδηγών.

* Προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο της κοινοτικής νομοθεσίας για τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων.

* Υποχρεωτική χρήση των ζωνών ασφαλείας στα πούλμαν και τα φορτηγά.

* Βελτίωση της προστασίας στα οχήματα που χρησιμοποιούνται για την τακτική μεταφορά παιδιών.

* Υλοποίηση έργων επιδείξεων, στα οποία εντάσσεται η συνολική αλυσίδα παροχής πρώτων βοηθειών και μελέτη των βελτιστων πρακτικών στον τομέα της ιατρικής περίθαλψης μετά από ατύχημα.

* Αξιολόγηση και βελτίωση των συστημάτων διασύνδεσης των στοιχείων των νοσοκομείων με τις εθνικές στατιστικές για τα τροχαία ατυχήματα.

* Συγκρότηση ομάδας ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων.

* Συγκρότηση ειδικών επιτροπών ελέγχου των διπλωμάτων για τους υπερήλικες

* Να θεσμοθετηθεί η χρήση προσομοιωτών από τις σχολές οδηγών.

* Επίσης, χρειάζεται ενημέρωση, όσον αφορά στους οδηγούς, για το τι είναι το αυτοκίνητο και για το πώς στέκεται στον δρόμο. Στα νέα αυτοκίνητα υπάρχει και παθητική και ενεργητική ασφάλεια. Πολλοί οδηγοί, όμως, ούτε που ελέγχουν τα λάστιχα...

Πρέπει να συνειδητοποιήσουν όλοι οι οδηγοί ότι ο δρόμος και οι καιρικές συνθήκες έχουν μικρή συμμετοχή στην ευθύνη των οδικών ατυχημάτων. Τη μεγάλη συμμετοχή την έχει ο οδηγός. Όταν τα ελαστικά δεν είναι φθαρμένα, όταν το σύστημα πέδησης είναι ρυθμισμένο και όταν η προσοχή του οδηγού είναι στο δρόμο, τότε το πρόβλημα «ολισθηρότητα» μειώνεται σημαντικά. Επίσης, αν ο οδηγός συνειδητοποιήσει ότι μια θορυβώδης εξάτμιση δεν μετατρέπει ένα απλό αυτοκίνητο σε αυτοκίνητο αγώνων και ότι άλλες δυνατότητες έχει ένα όχημα μικρού κυβισμού και άλλες ένα όχημα μεγάλου κυβισμού, τότε το πρόβλημα «υπερβολική ταχύτητα» και «προσπέραση» απλοποιείται. Να σημειωθεί ότι τα περισσότερα θανατηφόρα δυστυχήματα στην Ελ-

λάδα προέρχονται από μετωπικές συγκρούσεις και οι περισσότερες από αυτές συμβαίνουν από την ανικανότητα των υπερφορτωμένων «αναιμικών» αυτοκινήτων να προσπεράσουν άλλα αυτοκίνητα που κινούνται στους δρόμους.

Στο πνεύμα αυτό θα μπορούσαμε να επεξεργαστούμε, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης, την ανακήρυξη του σχολικού έτους 2010/2011 σε έτος κυκλοφοριακής αγωγής.

Στόχος όλων μας πρέπει να είναι η διαφώτιση και εμπέδωση οδικής συνείδησης σε γονείς και παιδιά, με σκοπό να καλλιεργηθεί μια νέα προσέγγιση και νοοτροπία στη χρήση του οδικού δικτύου, που με την εφαρμογή της να σώζονται οι ζωές δεκάδων ανθρώπων στον τόπο μας, οι οποίοι χάνονται άδικα κάθε χρόνο.

Είναι συνηθισμένο το φαινόμενο στην χώρα μας να βλέπουμε μικρά παιδιά στην αγκαλιά της μητέρας τους στο κάθισμα του συνοδηγού ή ακόμα και στα πίσω καθίσματα χωρίς να φορούν ζώνη, αλλά να παίζουν την ώρα που το αυτοκίνητο κινείται κανονικά. Αλήθεια πόσοι από εσάς δεν έχετε συναντήσει προπορευόμενο όχημα με τα παιδιά στο πίσω κάθισμα να σας κάνουν «γκριμάτσες»;

Όλοι οι φορείς χάραξης πολιτικής οφείλουν να εντείνουν τις προσπάθειές τους και να εξετάσουν με ποιες επιπλέον δράσεις μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της προστασίας των πολιτών από τροχαία.

Στο πλαίσιο της χάραξης πολιτικής, πρέπει να αναπτυχθούν πιο πρωτότυπες πολιτικές. Για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, απαιτούνται δράσεις και στους τρεις «τομείς» οδικής ασφάλειας:

1. το πρότυπο οδήγησης,
2. την ποιότητα των οχημάτων που κυκλοφορούν, και
3. την ποιότητα της υποδομής που χρησιμοποιείται.

Οι εν λόγω δράσεις πρέπει επίσης να είναι συμπληρωματικές, τόσο με τους υπόλοιπους τομείς δράσης όσο και με άλλες πολιτικές δράσεις και πολιτικούς στόχους, όπως η προστασία του περιβάλλοντος και το πρόγραμμα της Λισαβόνας. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Ωστόσο, εξίσου σημαντική με τον επιδιωκόμενο στόχο, είναι η ταχεία ανάληψη δράσης στους τομείς εκείνους, οι οποίοι ενδέχεται να αποφέρουν μεγάλα οφέλη για τον τομέα της οδικής ασφάλειας. Σε όλες αυτές τις δράσεις πρέπει να δοθεί προτεραιότητα επί του παρόντος.

Αν όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στον τομέα της Οδικής Ασφάλειας, καθώς και ο καθένας μας προσωπικά, εργαστούμε μεθοδικά και επίμονα, μπορούμε να ανατρέψουμε τα σημερινά δεδομένα και να καταστήσουμε το οδικό δίκτυο της χώρας μας ως ένα από τα ασφαλέστερα της Ευρώπης.

Εθνικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας 2010-2020, Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του ΤΕΕ, θέσεις και προτάσεις

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, με αίσθημα ιδιαίτερης ευθύνης που απορρέει και από το ρόλο του ως θεσμοθετημένου Τεχνικού Συμβούλου της Πολιτείας, αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να καταθέσει θέσεις και προτάσεις για τη διαμόρφωση του νέου Εθνικού Σχεδίου Οδικής Ασφάλειας για τη δεκαετία 2010-2020.

Με κεντρικό σύνθημα «**Για να κάνουμε τους Ελληνικούς δρόμους ασφαλέστερους, να σώσουμε ζωές**», το Τ.Ε.Ε. θέτει το Σχέδιο αυτό σε δημόσιο διάλογο και καλεί τους Φορείς, τους Μηχανικούς και κάθε Έλληνα πολίτη να συμβάλλει με ιδέες και απόψεις, ώστε η Χώρα μας να αποκτήσει ένα ρεαλιστικό και αξιόπιστο Εθνικό Σχέδιο. Στόχος είναι η δραστητική μείωση των απωλειών σε ανθρώπινες ζωές, η δραστητική μείωση του πλήθους των τραυματιών και αναπήρων, το υπέρογκο κόστος ζημιών και πάνω απ' όλα τον αναπολόγιστο ανθρώπινο πόνο.

Το Σχέδιο ήδη παραδόθηκε στους συναρμόδιους υπουργούς και θα αναρτηθεί από σήμερα στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε., έτσι, ώστε, να γνωστοποιηθεί όσο το δυνατόν ευρύτερα και να υπάρξουν παρατηρήσεις και υποδείξεις, οι οποίες θα ληφθούν υπόψη στο τελικό κείμενο.

Όπως υπογραμμίστηκε, παρά το γεγονός ότι η χώρα μας εκ-

πόνησε δύο Στρατηγικά Σχέδια Οδικής Ασφάλειας, για τις περιόδους 2000-2006 και 2006-2010, κατέγραψε το 2008 1.550 νεκρούς, παρουσιάζοντας απόκλιση σε ποσοστό 50% από το στόχο που είχε θέσει για το 2010, στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής εκστρατείας για μείωση των θυμάτων από τροχαία ατυχήματα.

Οι περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ήδη κατακτήσει το στόχο αυτό, ενώ την περίοδο αυτή θέτουν σε δημόσια διαβούλευση τα Εθνικά Σχέδιά τους όσο αφορά τη δεκαετία 2010-2020.

Το Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε., μελέτησε τα συμπεράσματα των χωρών μελών της Ε.Ε. που πρωτοπορούν στον τομέα αυτό, καθώς και τα αποτελέσματα των τριών κορυφαίων Ερευνητικών Ινστιτούτων Οδικής Ασφάλειας στον ευρωπαϊκό χώρο

- * του Βρετανικού ΤRL,
- * του Ολλανδικού swon,
- * του Σουηδικού VTΙ,

τα οποία διαθέτουν πολύχρονη εμπειρία στον τομέα αυτό.

Το Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε. άντλησε στοιχεία από την εμπειρία τους και τα προσαρμοσε στις ελληνικές συνθήκες, αφού μέσα από την τετράχρονη λειτουργία του, έχει μελετήσει με τεχνική λεπτομέρεια κάθε πτυχή της Οδικής Ασφάλειας στη Χώρα μας.

Οι μετρήσιμοι στόχοι αυτού του προγράμματος για το 2020 περιλαμβάνουν (με έτος βάσης το 2010):

- * Μείωση των νεκρών σε ποσοστό 40%.
- * Μείωση των νεκρών μέχρι 25 ετών σε ποσοστό 50%.
- * Μείωση των νεκρών πεζών, δικυκλιστών και ποδηλατών σε ποσοστό 50%.

Μείωση των βαριά τραυματιών σε ποσοστό 50%.

Οι απαραίτητες πιστώσεις

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις του οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, όπως αυτές αναλύθηκαν από κορυφαίους εμπειρογνώμονες στο Διεθνές Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε φέτος στη Χαλκίδα, το συνολικό κόστος της Οδικής Ασφάλειας εκτιμάται περίπου στο 3% του Α.Ε.Π., που σε τιμές 2008 αντιστοιχεί σε 7,3 δις .

Με βάση τα παραπάνω, καθώς και ότι την προηγούμενη δεκαετία παρεκκλίναμε σημαντικά του στόχου μας, η πολιτεία οφείλει να διαθέσει πολλαπλάσιους πόρους.

Οι προτάσεις

Σε ότι αφορά τα νέα θεσμικά όργανα:

* Η Οδική Ασφάλεια προτείνουμε να τεθεί υπό την αιγίδα του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

* Σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής με αντικείμενο την άσκηση πολιτικής στα θέματα Οδικής Ασφάλειας.

* Σύσταση Ειδικής Γραμματείας Οδικής Ασφάλειας (Ε.Γ.Ο.Α.), η οποία θα συντονίζει όλες τις συναρμοδίες Υπηρεσίες και Φορείς, με υπέρβαση των δυσλειτουργιών της Δημόσιας Διοίκησης, ώστε να υλοποιηθεί με αυστηρότητα τους στόχους της νέας δεκαετίας.

* Ίδρυση Ερευνητικού Ινστιτούτου Οδικής Ασφάλειας με στόχο την έρευνα στον τομέα της Οδικής Ασφάλειας και την διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων που θα αξιοποιεί η Ε.Γ.Ο.Α.

* Σύσταση Ανεξάρτητου Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων Οδικής Ασφάλειας (ΕΣΕΟΑ) το οποίο θα παρακολουθεί την εξέλιξη και την εφαρμογή του προγράμματος και θα συντάσσει Ετήσια Έκθεση για την Οδική Ασφάλεια προς το Κοινοβούλιο, το Υπουργικό Συμβούλιο και τον Ελληνικό λαό.

* Με βάση το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο (παρ. 7 του Ν.3481/2006), τη δημιουργία Ειδικού Τμήματος Οδικής Ασφάλειας στον Συνήγορο του Πολίτη, στο οποίο θα καταφεύγουν οι πολίτες, εφόσον διαπιστώνουν καθυστέρηση αποκατάστασης κρίσιμων προβλημάτων Οδικής Ασφάλειας.

* Δημιουργία Εθνικής Υπηρεσίας Οδών, στα πρότυπα των Ευρωπαϊκών χωρών, προκειμένου να υπάρξει ομοιογένεια στην αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων που αφορούν στην οδική αλυσίδα: σχεδιασμός, μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, λειτουργία των οδών

Αλλαγές στη νομοθεσία:

Τροποποίηση του ΚΟΚ/2007 ώστε η Οδική Ασφάλεια να αποτελεί τον κύριο άξονα του.

Ταχεία ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2008/96 για τη διαχείριση της ασφάλειας των Οδικών Υποδομών, καθώς και τις απαραίτητες διαδικασίες της Οδικής Ασφάλειας.

Μέτρα και Έργα που επιβάλλεται να υλοποιηθούν:

Παρεμβάσεις χαμηλού κόστους και άμεσου αποτελέσματος στα επικίνδυνα σημεία του εθνικού, επαρχιακού και δημοτικού οδικού δικτύου.

Εξασφάλιση ασφαλών προσβάσεων πεζών σε Σχολικά Συγκροτήματα, Αθλητικά Κέντρα και ΚΑΠΗ, σε όλους του Δήμους της χώρας.

Επέκταση του δικτύου οδών ήπιας κυκλοφορίας στα κέντρα των πόλεων, με ταυτόχρονη διευκόλυνση της πεζής κυκλοφορίας. Πρόγραμμα κατασκευής δικτύου ασφαλών ποδηλατοδρόμων σε όλες τις πόλεις άνω των 10.000 κατοίκων.

Μέτρα βελτίωσης της Οδικής Ασφάλειας στους Ισόπεδους Κόμβους του αστικού και υπεραστικού δικτύου. Σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά Ερευνητικά Κέντρα στους Ισόπεδους αυτούς Κόμβους σημειώνονται το 50% και το 33% αντίστοιχα των θανατηφόρων ατυχημάτων και αυτών με βαριά τραυματίες (Ολλανδικό SWOV).

Εκτεταμένο πρόγραμμα μετατροπής επικίνδυνων αστικών Ισόπεδων Κόμβων σε Κυκλικούς (Roundabouts) με βάση τις διεθνείς προδιαγραφές και κανόνες κυκλοφορίας. Σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά Ερευνητικά Κέντρα αυτές οι παρεμβάσεις μειώνουν κατά 50-70% τα τροχαία ατυχήματα στους Ισόπεδους αστικούς κόμβους.

Με βάση το εγκεκριμένο από το ΥΠΕΧΩΔΕ νέο σύστημα Διαχείρισης Ορίων Ταχύτητας, αναθεώρηση των υφιστάμενων ορίων ταχύτητας του αστικού και υπεραστικού δικτύου, με προτεραιότητα στο Διευρωπαϊκό και Διακρατικό δίκτυο.

Λειτουργία των Σταθμών Ελέγχου Επαγγελματικών Οχημάτων και Επικίνδυνων Εμπορευμάτων παρά την οδό, υποχρέωση που δεν υλοποιεί η Χώρα μας και απειλείται με πρόστιμο.

Βελτίωση του επιπέδου συντήρησης του Οδικού Δικτύου, με διάθεση συγκεκριμένου ποσού ανά χιλιόμετρο, ανάλογα με τη λειτουργική κατάσταση των οδών και τον κυκλοφοριακό φόρτο. Για το εθνικό δίκτυο το ΠΟΑ/ΤΕΕ έχει εκτιμήσει ότι το μέσο κόστος κυμαίνεται περί τα 30.000,00 ανά χιλιόμετρο. Πλήρη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 54/2004 περί Σηράγγων μήκους άνω των 500μ., καθώς και αυστηρή εφαρμογή των προτάσεων των Μελετών Ανάλυσης κινδύνου (Risk Analysis). Το μέτρο αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο για τη χώρα μας, αφού από το 2010 θα είναι η τέταρτη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα διαθέτει σήραγγες μήκους άνω των 500μ.

Εκτεταμένο Πρόγραμμα βελτίωσης της Κατακόρυφης και Οριζόντιας Σήμανσης, η οποία παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις, ιδιαίτερα στο επαρχιακό δίκτυο. Αρκεί να σημειωθεί ότι στο επαρχιακό δίκτυο της Εύβοιας λείπουν 2.000 πινακίδες Σήμανσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρμοδίων υπηρεσιών. Το πρόβλημα εντείνεται στις τουριστικές περιοχές και στα νησιά, όπου οι ελλείψεις είναι εκτεταμένες και κρίσιμες για την Οδική Ασφάλεια, καθώς εκεί κυκλοφορούν αλλοδαποί τουρίστες, κατά κανόνα συνηθισμένοι να υπακούουν στην οριζόντια και κατακόρυφη σήμανση των οδών.

Πρόγραμμα Κυκλοφοριακών Μετρήσεων του Οδικού Δικτύου. Η μη πραγματοποίηση μετρήσεων αυτών τα τελευταία χρόνια ακυρώνει τη δυνατότητα αξιόπιστου σχεδιασμού των Έργων Υποδομής και όχι μόνο.

Σε ότι αφορά τις άδειες οδήγησης και τον έλεγχο των οχημάτων:

Βελτίωση και αυστηροποίηση του συστήματος χορήγησης αδειών οδήγησης, με προσθήκη βασικών μηχανολογικών γνώσεων για τους οδηγούς.

Ουσιαστικότερος Τεχνικός Έλεγχος Οχημάτων (Κ.Τ.Ε.Ο.) με αδιάβλητο τρόπο.

Τακτικότερος έλεγχος από τα αρμόδια όργανα του ψηφιακού ταχογράφου βαρέων οχημάτων, μέτρο που άλλωστε ίσχυε και παλιότερα.

Συστηματικός έλεγχος της ασφάλειας των βαρέων οχημάτων

των, λεωφορείων και ειδικότερα των σχολικών. Η συμμετοχή των οχημάτων αυτών σε ατυχήματα διακρίνεται για την ιδιαίτερη σφοδρότητα και την πρόκληση μεγάλου αριθμού θυμάτων (Τέμπη, Μαλλιακός).

Καθορισμός όρων κυκλοφορίας και οδήγησης τετράτροχων και τρίτροχων με κίνηση δίτροχου (γουρούνες κ.λπ.) για να αποτραπούν οι κίνδυνοι από την κίνησή τους στις οδούς. Εισαγωγή της άδειας οδήγησης κατηγορίας Β1 για τα οχήματα αυτά, που απουσιάζει από τον Ελληνικό Κ.Ο.Κ., ενώ εφαρμόζεται στον αντίστοιχο Κ.Ο.Κ. πολλών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυστηρότερες προϋποθέσεις ενοίκιασης μοτοσικλετών και οχημάτων τύπου «Μπιτς-μπακι» και τετράτροχων με κίνησης δίτροχου (γουρούνες) στις τουριστικές περιοχές.

Αξιολόγηση από τους συναρμόδιους φορείς της εισαγωγής του μέτρου της αφαίρεσης του διπλώματος στην περίπτωση που υποπέσουν σε δύο σοβαρά παραπτώματα. Εκ νέου παρακολούθηση μαθημάτων και επανεξέταση για τη χορήγηση της άδειας οδήγησης. Σε περίπτωση επανάληψης των ιδίων παραβάσεων να αφαιρείται οριστικά η άδεια οδήγησης. Η συνεχιζόμενη «σφαγή» των νέων ηλικίας 15-25 ετών δε μπορεί να συνεχιστεί.

Σε ό,τι αφορά τις Προδιαγραφές:

Σύνταξη Προδιαγραφών Μελετών Ισόπεδων και Ανισόπεδων Κόμβων.

Επικαιροποίηση των Προδιαγραφών ΟΜΟΕ/2001. Τούτο κρίνεται απαραίτητο, αφού οι Προδιαγραφές αυτές έχουν ως βάση τις Γερμανικές Οδηγίες. Ωστόσο, σε ό,τι αφορά αυτοκινητόδρομους και ανισόπεδους κόμβους έχουν τεθεί σε ισχύ από τον Ιούλιο του 2008 οι νέες προδιαγραφές RAA/2007.

Σύνταξη Προδιαγραφών «Διαχείρισης Προσβάσεων», δεδομένου ότι έχουν σημαντικό ρόλο στην Οδική Ασφάλεια. Οι ισχύουσες με την ονομασία «Κυκλοφοριακές συνδέσεις» δε μπορούν να καλύψουν τις σημερινές ανάγκες.

Σύνταξη Προδιαγραφών Κατακόρυφης και Οριζόντιας Σήμανσης (πλην Α/Δ), για να αντιμετωπιστεί ενιαία το σημερινό αλλοπρόσαλλο καθεστώς.

Άμεση Εφαρμογή των Νέων Προδιαγραφών «Συστημάτων Συγκράτησης Οχημάτων» (Στηθαία Ασφαλείας) ΟΜΟΕ/ΣΣΟ, οι οποίες προ ολίγων μηνών εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Μελετών (ΥΠΕΧΩΔΕ). Υποχρεωτική εφαρμογή τους σε όλο το οδικό δίκτυο. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στους Αυτοκινητόδρομους Παραχώρησης, θεωρούμε ότι ενδεχόμενη μη εφαρμογή τους αποτελεί σοβαρή αστοχία. Υπογραμμίζουμε, ότι από το 1998 έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση οι EN1317. Συνεπώς, είναι αδιανόητο, ειδικά τα Έργα Παραχώρησης Αυτοκινητοδρόμων που αναμένεται να ολοκληρωθούν την περίοδο 2012-2013 να έχουν ενδεχομένως Στηθαία της Δεκαετίας του '80.

Χιλιόμετρηση του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου και στη συνέχεια όλου του δικτύου. Η σημερινή κατάσταση, όπου δεν υπάρχουν χιλιόμετρικοί δείκτες, αποτελεί σοβαρό πρόβλημα, εκτός των άλλων, για τον εντοπισμό των τροχαίων ατυχημάτων, δεδομένου ότι η Τροχαία αδυνατεί να προσδιορίσει την θέση του ατυχήματος. Συνεπώς, η υπάρχουσα Βάση Δεδομένων Τροχαίων Ατυχημάτων δεν εξασφαλίζει τον απαιτούμενο βαθμό αξιοπιστίας σε ό,τι αφορά την ακριβή χιλιμετρική θέση, γεγονός που οδηγεί σε αδυναμία χάραξης αξιόπιστης πολιτικής για την Οδική Ασφάλεια.

Επέκταση του Μητρώου Οδών, δεδομένου ότι αυτό αποτελεί πολύτιμο και απαραίτητο εργαλείο για τη συντήρηση, τη λειτουργία, τις διαπλητυνσεις ή τις επεκτάσεις των οδών.

Σε ό,τι αφορά την Τροχαία:

Βελτίωση της εκπαίδευσης των στελεχών και του προσωπικού της Τροχαίας, κυρίως σε ό,τι αφορά την οδική υποδομή, το όχημα και τον τρόπο φόρτωσης.

Εξοπλισμός των Τμημάτων Τροχαίας με ελαφρύ και φτηνό εξοπλισμό (GPS, laser κ.λπ.), ώστε να συντάσσουν με ακρίβεια τα σκαριφήματα των Εκθέσεων Ατυχημάτων, στα οποία παρατηρούνται πολλές αστοχίες.

Αναθεώρηση και εκσυγχρονισμός του ΔΟΤΑ*, σύμφωνα με τα αντίστοιχα των προηγμένων χωρών. Το υφιστάμενο ΔΟΤΑ θεωρείται ιδιαίτερα παρωχημένο.

Διατήρηση, κατά το δυνατόν, του προσωπικού της Τροχαίας,

ώστε να αξιοποιείται η μακρόχρονη εμπειρία του. Μεταθέσεις σε άλλες Υπηρεσίες (Αγορανομία κ.λπ.) έχουν ως συνέπεια την αποδυνάμωση του Σώματος της Τροχαίας, αφού η εμπειρία χάνεται και η εκ νέου εκπαίδευση απαιτεί χρόνο για να αποδώσει.

Ενίσχυση της αστυνόμευσης για τις παραβάσεις που δημιουργούν τα μεγάλης σφοδρότητας ατυχήματα (υπερβολική ταχύτητα, αντικανονικό προσπέρασμα, παραβίαση κόκκινου σηματοδότη). Εφοδιασμός της Τροχαίας, ώστε να εκτελεί drug test (ναρκοτεστ) παρά την οδό, στα πρότυπα του αλκοτέστ. Έρευνες αποκαλύπτουν εμπλοκή οδηγών υπό την επήρεια ναρκωτικών σε ποσοστό πάνω από το 10% των σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων.

Σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της προ νοσοκομειακής φροντίδας:

Το σύστημα επικοινωνίας ΤΕΤΡΑ που εφαρμόζεται στην Αττική λόγω Ολυμπιακών Αγώνων δίνει τη δυνατότητα σε Αστυνομία – Τροχαία – ΕΚΑΒ – Πυροσβεστική ταυτόχρονης λήψης του σήματος και περιγραφής του ατυχήματος με συνέπεια την ταχύτερη επέμβαση στο ατύχημα. Το σύστημα αυτό πρέπει να λειτουργήσει κατ' αρχήν στα μεγάλα αστικά κέντρα (Θεσ/νίκη, Πάτρα, Ηράκλειο κ.α.) και στη συνέχεια να καλύψει όλη τη χώρα.

Ενεργοποίηση του Πανευρωπαϊκού αριθμού κλήσης εκτάκτου ανάγκης (112)

Κοινά εκπαιδευτικά σεμινάρια Τροχαίας – ΕΚΑΒ – Πυροσβεστικής με υποστήριξη του Υπουργείου Υποδομών – Μεταφορών και Δικτύων. Έχει παγκοσμίως αποδειχθεί ότι αν η επέμβαση γίνει την πρώτη ώρα από το ατύχημα, η κοινή γλώσσα μεταξύ των συναρμοδίων Υπηρεσιών ωφελεί ιδιαίτερα στη μείωση των συνεπειών του τροχαίου ατυχήματος.

Σύνταξη Κυκλοφοριακής Μελέτης σε Αθήνα, Θεσ/νίκη, Πάτρα ώστε τα ασθενοφόρα του ΕΚΑΒ να κατανέμονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να κινούνται στην πιο ωφέλιμη διαδρομή σε ό,τι αφορά την απόσταση, την κυκλοφοριακή συμφόρηση κ.λπ.

Βελτίωση της λειτουργίας των ΤΕΠ* με διάθεση μόνιμου ιατρικού προσωπικού στους μεγάλους υγειονομικούς σχηματισμούς και επέκταση του θεσμού σε όλο τον Ελληνικό χώρο, όπου υφίστανται ουσιαστικές ανάγκες.

Σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση και την ενημέρωση:

Εισαγωγή της κυκλοφοριακής αγωγής στο σύνολο του προγράμματος διδασκαλίας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με παράλληλη αξιοποίηση του δικτύου των Πάρκων Κυκλοφοριακής Αγωγής.

Υλοποίηση στοχευμένων μεσομακροπρόθεσμων εκστρατειών για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών σε θέματα Οδικής Ασφάλειας.

Εισαγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση του μαθήματος ασφαλούς πεζής κίνησης και ποδηλάτου παράλληλα με εισαγωγή του μαθήματος Κυκλοφοριακής Αγωγής στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ευρεία καμπάνια Οδικής Ασφάλειας με ένταση τα Χριστούγεννα – Πάσχα – θερινή περίοδο. Τριμηνιαία ενημέρωση των πολιτών για την εξέλιξη του προγράμματος βελτίωσης Οδικής Ασφάλειας.

Υποχρεωτική εφαρμογή της ζώνης ασφαλείας από όλους τους οδηγούς Υπηρεσιακών και επαγγελματικών οχημάτων, ώστε να λειτουργούν ως πρότυπο.

Τέλος, **προτείνεται** η εισαγωγή του θεσμού του **Ετήσιου Βραβείου Οδικής Ασφάλειας**, το οποίο θα απονέμεται από την ΕΓΟΑ στην Περιφέρεια της Χώρας, η οποία σημειώνει τη μεγαλύτερη πρόοδο στη βελτίωση της Οδικής Ασφάλειας.

*ΔΟΤΑ : Δελτίο Οδικού Τροχαίου Ατυχήματος.

*ΤΕΠ : Τμήματα Επείγοντων Περιστατικών.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Οι προτάσεις στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Οδικής Ασφάλειας συμπληρωματικά έχουν ως εξής

Το Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας του Τ.Ε.Ε. προτείνει:

Αλλαγή της διαδικασίας χορήγησης αδειών οδήγησης με εισαγωγή του συστήματος 3 φάσεων που έχει ως εξής:

Φάση 1: Εξέταση των θεωρητικών γνώσεων Κ.Ο.Κ. και των βασικών μηχανολογικών γνώσεων για το αυτοκίνητο των υποψηφίων οδηγών μέσω Η/Υ και κατάλληλου λογισμικού το οποίο και

θα βαθμολογεί αντικειμενικά τον εξεταζόμενο. Όσοι επιτυγχάνουν λαμβάνουν άδεια εκπαίδευσης σε Σχολή Οδηγών.

Φάση 2: Εξέταση των πρακτικών γνώσεων των υποψηφίων οδηγών σε προσομοιωτή και αντικειμενική βαθμολόγηση των εξεταζομένων από αυτόν. Όσοι επιτυγχάνουν προχωρούν στην εξέταση της φάσεως 3.

Φάση 3: Εξέταση των υποψηφίων οδηγών σε όχημα και σε πραγματικές συνθήκες κυκλοφορίας σε δρόμο και σε αυτοκινητόδρομο. Όσοι επιτυγχάνουν λαμβάνουν άδεια οδηγήσεως.

Ένας μεγάλος αριθμός οδηγών αγνοεί τις διατάξεις του ισχύοντος Κ.Ο.Κ./2007, διότι αυτές έχουν αλλάξει από την εποχή που οι οδηγοί αυτοί έλαβαν την άδεια οδηγήσεως. Για το λόγο αυτό πρέπει να εισαχθεί σύστημα επιμορφώσεως των οδηγών σε θέματα Κ.Ο.Κ. και επανεξετάσεως μέσω των Η/Υ όπως ανωτέρω αναφέρεται στην Φάση 1. Συνεπώς πρέπει να περιοριστεί η ισχύς των αδειών οδηγήσεως σε χρονικό διάστημα που να μην υπερβαίνει κατά το δυνατόν την πενταετία.

Ουσιαστικός και αξιόπιστος Τεχνικός Έλεγχος Οχημάτων (Κ.Τ.Ε.Ο.) κυρίως από τα κρατικά Κ.Τ.Ε.Ο. με εισαγωγή αυτοματοποιημένης διατάξεως ελεγχόμενης από Η/Υ, όπως εφαρμόζουν τα Ιδιωτικά Κ.Τ.Ε.Ο..

Άμεση προώθηση της λειτουργίας Σταθμών Ελέγχου Επικινδύνων Εμπορευμάτων και Επαγγελματικών Οχημάτων παρά την οδό σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Υποδομών (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε./Δημόσια Έργα). Η μη λειτουργία των παραπάνω Σταθμών Ελέγχου αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την Οδική Ασφάλεια για τους παρακάτω λόγους:

Ο στόλος των βαρέων φορτηγών περιλαμβάνει κυρίως παλαιά και μεταχειρισμένα οχήματα που χρήζουν απαραίτητως αυστηρού τεχνικού ελέγχου με μέσο όρο ηλικίας τα 17 χρόνια, αριθμός σημαντικά μεγαλύτερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Από τους μεθοριακούς σταθμούς Αλβανίας, FYROM και Βουλγαρίας εισέρχονται βαρέα οχήματα, πολλά των οποίων χαρακτηρίζονται από τις αστυνομικές και τις τελωνειακές αρχές ως «κινητές βόμβες».

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω της μη αποστολής φύλλων ελέγχου επικινδύνων εμπορευμάτων παρά την οδό μας, απειλεί εδώ και μία πενταετία με επιβολή προστίμων

Προετοιμασία και προσαρμογή του συστήματος Κ.Τ.Ε.Ο. για τον έλεγχο υβριδικών και ηλεκτροκινήτων οχημάτων.

Η Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής, κ. Λεωνίδα Γρηγοράκου, έγινε δεκτή, από τα μέλη της Επιτροπής, ομόφωνα.

Η έκθεση της Επιτροπής υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 16 Ιουλίου 2010

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΣ

Η Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΙΠΙΛΗ

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ (ΛΙΑΝΑ) ΚΑΝΕΛΛΗ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΚΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ
ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΙΧΟΣ**

**ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗΣ
ΘΩΜΑΣ ΡΟΜΠΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΣΤΑΣΙΝΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΙΔΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΟΔΗΜΟΣ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΣΙΩΖΟΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Θα κλείσουμε τις τοποθετήσεις με την τοποθέτηση του κ. Λαφαζάνη, Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΣΥΡΙΖΑ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Νομίζω ότι ήταν μια ενδιαφέρουσα συνεδρίαση και αν την τιμούσαν με την παρουσία τους και το λόγο τους ακόμα περισσότεροι συνάδελφοι, ίσως αυτή να εμπλουτιζόταν ακόμα περισσότερο.

Βεβαίως, τα προβλήματα που συζητάμε σήμερα είναι βαθύτερα και δύσκολα. Έχουμε μια κρίση του Κοινοβουλίου, η οποία κατά βάθος και κατά κύριο λόγο νομίζω ότι είναι κρίση που διανύει ο ελληνικός καπιταλισμός. Ξέρω ότι είναι ιδεολογικά φορτισμένη αυτή η τοποθέτηση, αλλά αν θέλετε, κάποιος βγάλτε τη λέξη «καπιταλισμός» και βάλτε «το σημερινό σύστημα».

Όταν ένα σύστημα δεν μπορεί να αυξάνει τον πλούτο μιας κοινωνίας, δεν μπορεί να βελτιώνει τη θέση των ανθρώπων, να ενισχύει τις αξίες της και να κάνει την κοινωνία πιο δίκαιη, αυτό το σύστημα δεν έχει κανένα μέλλον. Και σε αυτήν την φάση βρισκόμαστε σήμερα διεθνώς ως καπιταλισμός και στην Ευρώπη αλλά ιδιαίτερα θα έλεγα στη χώρα μας με τα γνωστά προβλήματα που υπάρχουν. Επομένως δεν πρόκειται να υπάρξει μέλλον όσο ο καπιταλισμός αυτός δεν μπορεί να δώσει –και εγώ φοβάμαι ότι δεν μπορεί να δώσει– διεξόδους σε αυτά ακριβώς τα μεγάλα θέματα που αφορούν τις κοινωνίες και τους ανθρώπους.

Και δυσκολεύει και γίνεται πιο κρίσιμη η κατάσταση του Κοινοβουλίου σε αυτήν την περίοδο που ζούμε. Το Κοινοβούλιο θα δεινοπαθήσει. Ήδη δεινοπαθεί και θα δεινοπαθήσει ακόμα περισσότερο την εποχή της τρόικα. Διότι πλέον οι μέγιστες πολιτικές, οι μείζονες αποφάσεις λαμβάνονται σε κέντρα τα οποία συνδέονται με παγκοσμιοποιημένες εξουσίες και ευρωπαϊκές εξουσίες και το Κοινοβούλιο είναι υποχρεωμένο να ακολουθεί και να παρακολουθεί, να νομιμοποιεί αυτού του είδους τις αποφάσεις και τις εντολές.

Πέραν αυτών όμως θα σημειώνα μερικά θέματα γενικότερα για τη δουλειά εδώ της Βουλής που μου έχει κάνει εντύπωση από τότε που μπήκα σε αυτήν την Αίθουσα.

Πρώτον, αυτή η κατάσταση που το Κοινοβούλιο έχει μετατραπεί σε μια βιομηχανία έκδοσης νόμων είναι απαράδεκτη κατά τη γνώμη μου. Βεβαίως τα μικρά κόμματα με το φόρτο εργασίας που έχουν μπορεί να νιώθουν καλύτερα, να νιώθουν περισσότερο το καταθλιπτικό βάρος αυτής της «βιομηχανοποίησης» μιας νομοθετικής λειτουργίας εντελώς ασύντακτης, σχεδόν αυθαίρετης και μια ταχύτητα ασύλληπτη που ούτε καν μπορεί κανείς να συγκρατήσει το τι έχει ψηφίσει τον προηγούμενο μήνα. Ποιοι καταναλώνουν αυτούς τους νόμους και πόσο είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της κοινωνίας εγώ αμφιβάλλω παρά πολύ. Και νομίζω ότι ελάχιστοι πλέον μπορούμε να παρακολουθούμε την ουσία των νομοθετικών πρωτοβουλιών, για να μην λέμε ψέματα, για να μιλάμε ειλικρινά μεταξύ μας. Και οι πλέον επιμελείς αδυνατούν να γνωρίζουν τις νομοθετικές αποφάσεις της Βουλής. Και είναι κρίμα αυτό διότι φαντάζομαι τι γίνεται με την κοινωνία.

Ακόμα περισσότερο οι διαδικασίες της νομοθεσίας είναι διαδικασίες εξπρές. Είναι δυνατόν να θεωρούμε τόσο μεγάλη πρόοδο ότι από την Παρασκευή το νομοσχέδιο θα δίνεται την Πέμπτη και θα μπαίνει στην επιτροπή τη Τρίτη για να τοποθετηθεί ο Βουλευτής; Να το αλλάξουμε, κύριε Πρόεδρε! Δεν γίνεται να λειτουργεί το κράτος έτσι. Εγώ θεωρώ θετικό ότι κάνετε την προσπάθεια έστω και μιας ημέρας. Είναι όμως δυνατόν; Μπορεί να δουλέψει ο άλλος Σαββατοκύριακο κιόλας για να ετοιμαστεί, να δει τι λέει το νομοσχέδιο; Αφήστε την τοποθέτηση που θα κάνει ο καθένας με βάση τις ιδεολογικές και πολιτικές του επι-

λογές. Επί της ουσίας δεν γίνεται. Αυτό νομίζω ότι πρέπει να το συζητήσουμε και να λάβουμε toλμηρές αποφάσεις επ' αυτού.

Τροπολογίες. Τι είναι αυτό το πράγμα; Οι τροπολογίες εδώ έχουν καταπνήσει μια δεύτερη νομοθετική εργασία και πολλές φορές σημαντικότερη και κυριότερη.

Οι τροπολογίες συχνά υποκαθιστούν ολόκληρους νόμους. Τώρα τελευταία έχουμε και νομοσχέδια τα οποία περικλείουν πέντε και δέκα νομοσχέδια σε «συσκευασία του ενός». Δεν γίνεται να δουλεύει έτσι η Βουλή. Πρέπει να δίνει μηνύματα στην κοινωνία πολύ καλύτερα. Δεν το λέω για να κάνω παρατήρηση στο συγκεκριμένο Προεδρείο, που βλέπω ότι κοπιάζει και κάνει μία σοβαρή προσπάθεια και νομίζω ότι έχει επίγνωση των βαρύτερων και ουσιαστικότερων προβλημάτων. Τα υπογραμμίζω γιατί πρέπει να ανοίξει μία συζήτηση εδώ με όλες τις πτέρυγες, ικανή να συνεισφέρει σε μία κατεύθυνση ριζικών αλλαγών και τομών στη λειτουργία της Βουλής, έτσι ώστε να παίξει και καλύτερα το ρόλο της αλλά και να ξαναδώσει στην πολιτική ένα νέο νόημα και μία νέα προοπτική.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, βεβαίως, χρειάζεται και ο εξορθολογισμός αυτών που λένε «αμοιβών και παροχών στο Βουλευτή». Μία συζήτηση ανοικτή, δημόσια επ' αυτών νομίζω ότι θα βοηθούσε. Θα μπορούσαν να γίνουν αλλαγές σε αυτήν την κατεύθυνση, οι οποίες και θα απαντούσαν σε κακοπροαίρετες κριτικές που γίνονται, αλλά και θα ανταποκρινόντουσαν θετικά με ένα πνεύμα που υπάρχει και μία κριτική που γίνεται από την κοινωνία.

Θα ήθελα να κάνω μία αναφορά, επίσης, η οποία θα ήθελα να ήταν πιο εκτεταμένη, για το θέμα των εργασιακών σχέσεων εδώ στη Βουλή. Ο βασικότερος λόγος, που εμείς δεν ψηφίσαμε τον Προϋπολογισμό της Βουλής, για πρώτη φορά απ' όσο θυμάμαι, δεν ήταν ότι βλέπαμε μία αταξία στη διαχείριση των χρημάτων, αλλά κυρίως διότι βλέπαμε ότι μέσα στη Βουλή γίνεται μία τρομακτική αλλαγή των εργασιακών σχέσεων προς το χειρότερο. Ότι η Βουλή, δυστυχώς, ως θεσμός έχει μετατραπεί εδώ και χρόνια ως κύριος μοχλός ανατροπής των εργασιακών σχέσεων στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Και τι εννοώ; Το μόνιμο προσωπικό στη Βουλή τείνει να γίνει μειοψηφία. Η πλειοψηφία του προσωπικού που εργάζεται στη Βουλή τείνει να είναι με εργασιακές σχέσεις ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είτε συμβασιούχοι. Και βεβαίως, δεν έχουν σταματήσει όλα τα τελευταία χρόνια μέσα στο Κοινοβούλιο, με εκείνη ή την άλλη μορφή, να λειτουργούν οι ρουσφετολογικές και οι πελατειακές σχέσεις μέσα στις προσλήψεις και όχι μόνο στις προσλήψεις.

Αυτά για εμάς είναι απαράδεκτα πράγματα και πρέπει να μπει ένα φρένο. Τι είδους εργασιακές σχέσεις θέλουμε στη Βουλή; Αυτό το κεφάλαιο πρέπει να το συζητήσουμε και να το αποφασίσουμε. Αν θέλουμε να τείνουμε και εδώ σιγά-σιγά σε μία μορφή «δουλευμπορίου», έχει καλώς, να το κάνουμε. Αν θέλουμε να αναβαθμίσουμε τις εργασιακές σχέσεις, έτσι ώστε να αξιοποιηθεί αυτή η αναβάθμιση για ακόμη καλύτερη ποιοτική και ποιοτικότερη συνεισφορά των υπαλλήλων της Βουλής, είναι μία άλλη επιλογή. Προφανώς, εμείς κάνουμε τη δεύτερη επιλογή και είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε και να ανοίξει μία συζήτηση επ' αυτών.

Αλλά φοβάμαι ότι και με τις τελευταίες εξελίξεις που είχαμε στο ασφαλιστικό και στο εργασιακό, τα πράγματα θα χειροτερέψουν πάρα πολύ. Κατ' αρχάς, είναι απαράδεκτο -το σημειώνει και η Επιστημονική Επιτροπή- το γεγονός ότι οι συντάξεις και τα θέματα που αφορούν τα εργασιακά, οι αμοιβές κ.λπ., συζητήθηκαν με παραβίαση του Συντάγματος από μία νομοθετική πρωτοβουλία την οποία ερχόμαστε να επικυρώσουμε εκ των υστέρων με τον Κανονισμό. Λάθος!

Δεύτερον, θεωρούμε λάθος το γεγονός ότι περνάει έτσι και σε αυτή τη συζήτηση η τρομακτική συνταξιοδοτική υποβάθμιση που έχουν οι υπάλληλοι της Βουλής. Εμείς αντιπαθήσαμε από την πρώτη στιγμή σ' αυτή τη λογική των προνομίων τάχα των υπαλλήλων της Βουλής!

Βεβαίως, ήταν σε καλύτερη θέση από πολλούς εργαζόμενους και ίσως από εργαζόμενους σε ορισμένους τομείς του δημόσιου τομέα.

Ποια ήταν η απάντηση σε αυτό το πρόβλημα για εμάς; Η απάντηση ήταν να δούμε τη γενική υποβάθμιση των πάντων προς τα κάτω και μέσω της στοχοποίησης μιας κατηγορίας εργαζομένων;

Ή να δούμε πώς μπορεί το σύστημα των μισθολογικών, των εργασιακών, των ασφαλιστικών δικαιωμάτων να αναβαθμιστεί συνολικά; Επιλέχθηκε ο δρόμος του οδοστρωτήρα!

Από όλες τις αλλαγές που έγιναν, δεν είναι ότι έχασαν οι υπάλληλοι της Βουλής και κέρδισαν οι χαμηλοσυνταξιούχοι, οι χαμηλόμισθοι. Και αυτοί στο όνομα της στοχοποίησης ορισμένων κατηγοριών πήγαν στον πάτο. Αυτά τα φαινόμενα για εμάς είναι απαράδεκτα και οδηγούν σε τραγικές καταστάσεις.

Πιστεύω ότι και σε αυτό το θέμα πρέπει να γίνει μία συζήτηση, αλλά φυσικά καταλαβαίνω ότι οι επιλογές είναι πολύ σκληρές. Δυστυχώς, συνδέονται και με τη γενικότερη θέση όλων των εργαζομένων.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, μονάχα με κάποιες φράσεις. Στο θέμα της ασυλίας των Βουλευτών πρέπει να προσέξουμε πάρα πολύ. Δεν νομίζω ότι έχουν μαζευτεί στη Βουλή όλοι οι εγκληματίες και οι κακούργοι. Δεν νομίζω ότι η ψήφος των Βουλευτών και η ασυλία καλύπτει και απαλλάσσει σωρηδόν συναδέλφους από ποινικά αδικήματα. Δεν νομίζω ότι υπάρχει αυτή η κατάσταση.

Εάν υπάρχει πρόβλημα στη διαχείριση του δημοσίου χρήματος με σκάνδαλα κ.λπ., υπάρχουν άλλες διατάξεις περί ευθύνης Υπουργών, που πρέπει να αλλάξουν και να γίνουν συνταγματικές αλλαγές. Στο όνομα, όμως, ότι μπορεί κάποιος Βουλευτής να υποπέσουν σε ποινικά αδικήματα και σε ποινικά κολάσιμες πράξεις και μπορεί ενδεχομένως η πλειοψηφία εδώ να μην τους άρει την ασυλία, να μην πάμε σε μία άλλη λογική και σε μία άλλη κατεύθυνση, η οποία μπορεί να κάνει την πολιτική ζωή ζούγκλα και να μην μπορεί κανείς να βγει από το τελευταίο ίσως Βήμα ελευθερίας λόγου που υπάρχει σε αυτήν τη χώρα, που είναι το Βήμα της Βουλής, να μιλήσει και για πρόσωπα και για πράγματα και για καταστάσεις.

Το 80% των αποφάσεων και των νομοθετικών πρωτοβουλιών είναι από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εδώ πρέπει να κάνουμε κάποιες επιλογές. Δεν είναι δυνατόν να μην προηγείται ευρεία συζήτηση στην Ολομέλεια τουλάχιστον των σημαντικών θεμάτων ή των αποφάσεων που λαμβάνονται και επίκεινται να ληφθούν σε επίπεδο κορυφής ή σε επίπεδο Υπουργού Οικονομικών και η Βουλή να μην παίρνει χαμπάρι για τίποτα.

Σήμερα πρέπει να ξαναζωντανέψουμε τη Βουλή. Δεν είναι δυνατόν η «ALDI» να απολύει οκτακόσιους, να βρίσκονται στον αέρα τρεις χιλιάδες εργαζόμενοι στο «ΑΤΛΑΝΤΙΚ». Δεν είναι δυνατόν, να αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες, όπως αυτή της Τράπεζας Πειραιώς, για αγορά δημόσιων τραπεζών και η Βουλή να μη συζητάει αυτά τα θέματα, να μη βρίσκει τρόπους να είναι σε επαφή και να έχει λόγο, άποψη και τοποθέτηση για τέτοιου είδους κοινωνικές διεργασίες.

Τελειώνοντας θέλω να πω ότι είναι πολύ θετικό αυτό το Γραφείο του Προϋπολογισμού, που πάει να διαμορφωθεί. Υπάρχουν πολλά προβλήματα, αλλά είναι θετικό ότι ξεκινάει. Το θέμα, όμως, είναι να έχει σωστό προσανατολισμό. Φοβάμαι ότι με αυτά που γράφει, ότι δεν είναι σωστός ο προσανατολισμός. Το πρόβλημα του Γραφείου που κάνουμε εδώ πέρα, δεν είναι να εξασφαλίσει τη δημοσιονομική σταθερότητα ή τη δημοσιονομική ευταξία, που λέμε, με βάση το Σύμφωνο Σταθερότητας. Δεν είναι αυτός ο ρόλος του. Δεν πρέπει να είναι αυτός ο ρόλος του.

Ο ρόλος του πρέπει να είναι να μας λέει εάν οι δαπάνες που υπάρχουν στον προϋπολογισμό, έχουν αντίστοιχο αναπτυξιακό και κοινωνικό αποτέλεσμα, να μας λέει αν τα έσοδα που μαζεύουμε, είναι δίκαια κατανομημένα. Αυτά είναι τα κύρια προβλήματα.

Εδώ έχουμε αντιστρέψει την πραγματικότητα και ακολουθούμε λάθος δρόμους. Πιστεύουμε ότι το έλλειμμα είναι το πρόβλημα και όχι ο τρόπος που γίνεται η αξιοποίηση του ελλείμματος.

Έτσι, όμως, οδηγούμαστε σε μονεταριστικούς δρόμους που έχουν αρχή, αλλά δεν θα έχουν τέλος. Το πρόβλημα δεν είναι τα ελλείμματα των προϋπολογισμών μέχρι τώρα, αλλά πώς αξιοποιήθηκαν αυτά τα ελλείμματα, αν είχαν αναπτυξιακό, παραγωγικό ή κοινωνικό αντίκρυσμα.

Αυτά νομίζω ότι πρέπει να κοιτάξει το Γραφείο αυτό του Προ-

υπολογισμού και να βοηθήσει όλους εμάς να αποκτήσουμε καλύτερη γνώση, εμπειρία γύρω από τα θέματα της κατάρτισης και της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και όχι να ενσωματωθεί σε λογικές, οι οποίες δοκιμάστηκαν και απέτυχαν μέχρι σήμερα.

Ευχαριστώ για την ανοχή σας, κύριε Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκαν οι τοποθετήσεις.

Πριν περάσουμε στη διαδικασία της ψήφισης, θα μου επιτρέψετε να κάνω μερικές πολύ σύντομες παρατηρήσεις επί προτάσεων ή απόψεων που έχουν διατυπωθεί. Και θα ήθελα να ευχαριστήσω, βεβαίως, όλους σας που πήρατε μέρος στη συζήτηση αυτή, εκφράζοντας ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες απόψεις.

Η αναγκαιότητα για συνεχή εκσυγχρονισμό και προσαρμογή του Κανονισμού στις απαιτήσεις και τις ανάγκες, βέβαια, δεν ολοκληρώνεται σήμερα. Πιο κάτω, μάλιστα, θα αναφερθώ σε ορισμένες περιπτώσεις που θα πρέπει να δούμε στο μέλλον.

Αλλά, πριν από αυτό, παίρνοντας αφορμή από το ερώτημα που έθεσε ο κ. Λαφαζάνης σε σχέση με τους υπαλλήλους-υπάλληλοι, κατηγορίες υπαλλήλων, εάν οι ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είναι περισσότεροι από τους μόνιμους- θα μου επιτρέψετε να σας δώσω μερικά στοιχεία για ενημέρωσή σας.

Οι μόνιμοι υπάλληλοι στη Βουλή είναι επτακόσιοι είκοσι οκτώ. Εκκρεμούν, βέβαια, ορισμένες αιτήσεις συνταξιοδότησης. Εάν, δηλαδή, δεν επιμείνουν στην αίτηση συνταξιοδότησης είναι επτακόσιοι είκοσι οκτώ. Εάν επιμείνουν και υποβάλλουν και τη δεύτερη δήλωση, θα μειωθούν κατά τι. Οι ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είναι εξακόσιοι δεκαοκτώ.

Εξ αυτών, τετρακόσιοι ογδόντα τρεις είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, ενενήντα εννέα είναι ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης, πεντακόσιοι ενενήντα εννέα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εκατόν εξήντα πέντε υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Από τους κατόχους πτυχίων ανώτατης εκπαίδευσης, κάτι περισσότερο από τους εκατό έχουν και μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών, δηλαδή διδακτορικά ή μεταπτυχιακά διπλώματα.

Είναι ένα αξιόμαχο, πράγματι, υπαλληλικό προσωπικό. Και αισθάνομαι και εγώ την υποχρέωση να επαναλάβω για μια ακόμη φορά αυτό που έχω πει πολλές φορές σ' αυτή την Αίθουσα, από την εμπειρία αυτών των μηνών, ως Πρόεδρος της Βουλής, ότι πολλές φορές βρέθηκε το υπαλληλικό προσωπικό στο στόχαστρο διαφόρων κρίσεων και επικρίσεων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ: Συμβασιούχοι δεν υπάρχουν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Είναι ελάχιστοι οι συμβασιούχοι, όπως για παράδειγμα για τη στελέχωση του βρεφονηπιακού σταθμού κ.λπ., γιατί εκεί οι ανάγκες κυμαίνονται ανάλογα με τον αριθμό των νηπίων για παράδειγμα και επίσης στο τηλεοπτικό κανάλι.

Έλεγα, λοιπόν, ότι πολλές φορές βρέθηκε στο στόχαστρο έντονης, αυστηρής και πολλές φορές άδικης κριτικής το υπαλληλικό προσωπικό της Βουλής. Έγινε πολλή συζήτηση για εξαιρετικά προνόμια των υπαλλήλων.

Θυμίζω ότι με προηγούμενες αποφάσεις μας -και αποφάσεις της Ολομέλειας και αποφάσεις δικές μου, όταν χρειαζόταν να πάρω εγώ τις αποφάσεις ως Πρόεδρος της Βουλής- υπήρξαν περικοπές για τους υπαλλήλους της Βουλής -σημαντικές, μάλιστα- ποσοστιαία μεγαλύτερες από τις περικοπές που έχουν γίνει στην προσπάθεια αντιμετώπισης του τεράστιου δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας, περικοπές ποσοστιαία μεγαλύτερες από τις περικοπές -επαναλαμβανών- που έχουν γίνει στον άλλο δημόσιο τομέα. Έχουμε τώρα και την εναρμόνιση των συνταξιοδοτικών τους με τις αποφάσεις που ελήφθησαν με τους νόμους που εψηφίστηκαν για το συνταξιοδοτικό και των άλλων εργαζομένων και στο δημόσιο τομέα.

Γι' αυτό λέω ότι πολλές φορές ήταν άδικες οι επιθέσεις αυτές και η στοχοποίηση. Η συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων της Βουλής δουλεύουν κάτω από συνθήκες μεγαλύτερων καθημερινών απαιτήσεων από ό,τι συνήθως εργάζονται οι εργαζόμενοι στον υπόλοιπο δημόσιο τομέα.

Θα μου επιτρέψετε να θυμίσω ξανά, ότι εδώ δεν υπάρχουν τα συνήθη ωράρια του δημοσίου όταν ξεκινάει το πρωί 8.30', 9.00' το αργότερο, αλλά θα πρέπει να είναι εδώ μέχρι και μετά τα με-

σάνυχτα πάρα πολλές φορές.

Δεν μπορούν να διακόψουν το ωράριο τους, όταν συνεχίζονται οι συνεδριάσεις και της Ολομέλειας επί πολλές ώρες μέχρι και αργά το απόγευμα ή όταν πολύ συχνά έχουμε εμβόλιμες συνεδριάσεις, όταν οι επιτροπές -όχι μόνο νομοθετικής εργασίας αλλά και άλλες επιτροπές- συνεδριάζουν σε καθημερινή βάση. Για παράδειγμα, το τελευταίο διάστημα λειτουργούν επιπροσθέτως τρεις τουλάχιστον εξεταστικές επιτροπές.

Όταν θα πρέπει να γίνει εκτύπωση γρήγορα, όχι μόνο Πρακτικών αλλά και των νομοσχεδίων, δεν είναι μόνο οι εργαζόμενοι που βρίσκονται στο κεντρικό κτήριο της Βουλής που έχουν τέτοιου είδους απαιτήσεις και ωράρια, αλλά και οι υπάλληλοι της Βουλής που δεν στεγάζονται στο κτήριο αυτό, αλλά στεγάζονται σε άλλα κτήρια, είτε αυτοί είναι στις οικονομικές υπηρεσίες είτε στο τυπογραφείο είτε σε άλλες υπηρεσίες της Βουλής.

Πράγματι, οι απαιτήσεις είναι υψηλές. Αισθάνομαι την υποχρέωση να υπογραμμίσω, για μία ακόμη φορά, αυτόν τον τρόπο δουλειάς, της σκληρής δουλειάς που ισχύει για την πολύ μεγάλη πλειοψηφία. Αναφέρθηκα στο παράδειγμα των στενογράφων, αλλά δεν είναι μόνο οι στενογράφοι. Οι απαιτήσεις αφορούν τις υπηρεσίες πολλών διευθύνσεων της Βουλής.

Δικαιούνται να το ακούσουν αυτό, όχι ως ένα καλό λόγο από εμάς, αλλά ως μία δημόσια αναγνώριση και υπογράμμιση του τρόπου με τον οποίο εργάζονται και προσφέρουν, ώστε το Κοινοβούλιο να λειτουργεί απρόσκοπτα. Ακόμα και την ημέρα που υπήρξε η μεγάλη κινητοποίηση, η μεγάλη απεργία -και είχαν δικαίωμα βέβαια να απεργήσουν και οι υπάλληλοι της Βουλής, όπως και το έκαναν αυτό- την ημέρα εκείνη -και το υπογραμμίζω αυτό- τόσο οι στενογράφοι και μάλιστα οι δόκιμοι στενογράφοι, τα παιδιά που προσελήφθησαν μετά το νέο διαγωνισμό πέρσι, αλλά και προϊστάμενοί τους, αλλά και άλλοι υπεύθυνοι και του νομοθετικού έργου και των επιτροπών, εργάστηκαν εκείνη την ημέρα για να μην κλείσει η Βουλή. Γιατί δεν θα ήταν μόνο το πρόβλημα, το ότι μία μέρα δεν λειτουργεί το Κοινοβούλιο, κυρίως, θα ήταν το πρόβλημα της εικόνας που θα εξέπεμπε η Ελλάδα σε όλο τον κόσμο εκείνη την κρίσιμη μέρα. Κρίσιμη μέρα και για τους εργαζόμενους και για το Κοινοβούλιο.

Όλα αυτά τα λέω, γιατί θεωρώ ότι δικαιούνται να έχουν τον καλό μας λόγο, αντικειμενικό και όχι υπερβολικό, σε σχέση με το πώς δουλεύουν και το τι προσφέρουν οι εργαζόμενοι στη Βουλή.

Έρχομαι τώρα, σε ορισμένες παρατηρήσεις και επισημάνσεις που έγιναν από τους συναδέλφους.

Ο κ. Νεράντζης πρότεινε να αναδιευθετηθούν οι χρόνοι ομιλίας των ομιλητών. Θεωρώ ότι είναι μία σωστή παρατήρηση. Θα πρέπει να κάνουμε μία πολύ καλή προεργασία όμως, για να υπάρξει μία συνολική αναρρύθμιση και εντοπισμός των αδυναμιών, γιατί τώρα έχει προστεθεί εμπειρία πολλών ετών και μετά τις αλλαγές που έγιναν και επί κ. Κακλαμάνη και επί κ. Μπενάκη και επί κ. Σιούφα, που στόχευαν στο να υπάρχει δικαιότερη κατανομή του χρόνου των ομιλητών. Οστόσο, έχει προστεθεί επιπρόσθετη εμπειρία, άρα θα πρέπει να καθίσουμε πολύ σοβαρά και συστηματικά για να δούμε τους χρόνους σε μία μελλοντική αναμόρφωση του Κανονισμού.

Ως προς την παρατήρηση που έγινε, ότι και οι τροπολογίες θα πρέπει να κατατίθενται μέχρι την Πέμπτη το βράδυ και η συζήτηση τους να γίνεται την επόμενη Τετάρτη το νωρίτερο -στην πράξη αυτό συμβαίνει βέβαια- εφόσον τα νομοσχέδια πλέον λέμε, ότι θα πρέπει να κατατίθενται μέχρι την Πέμπτη, έστω και αν οι τροπολογίες κατατίθενται το αργότερο μέχρι το μεσημέρι της Παρασκευής, όπως γνωρίζουμε, όταν το νομοσχέδιο ξεκινά να συζητείται -όπως είναι ο κανόνας- την Τρίτη, οι τροπολογίες δεν συζητούνται την πρώτη μέρα, συζητούνται από την Τετάρτη και μετά, άρα, υπάρχει επαρκής χρόνος για τη συζήτηση αυτή.

Σε ό,τι αφορά τις παρατηρήσεις που έγιναν από άλλους συναδέλφους και από τον κ. Παυλόπουλο ως προς την προθεσμία του άρθρου 8, δηλαδή, για το τι θα σημαίνει εάν δεν τηρηθεί το δεκαήμερο, εάν δηλαδή δεν έρθει και δεν γίνει ενημέρωση της σύμβασης στη Βουλή, έχω κάνει αναδιατύπωση την οποία θα καταθέσω. Φαντάζομαι ότι συμφωνείτε να μην αποτελεί προϋπόθεση για να μην προχωρήσει η υπογραφή της σύμβασης.

Η προαναφερθείσα νομοτεχνική βελτίωση έχει ως εξής:

«ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ

Άρθρο 8

Καθιέρωση κοινοβουλευτικού ελέγχου δημόσιων συμβάσεων μεγάλης αξίας

Προστίθεται στο τέλος της νέας διάταξης το ακόλουθο εδάφιο: «Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη σύναψη της σύμβασης».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλης): Τονίζω ξανά όμως, ότι η διαδικασία αυτή που προτείνουμε έχει να κάνει μόνο με την ενημέρωση της επιτροπής. Γιατί, πράγματι, σωστά ειπώθηκε και από τον κ. Βορίδη, ως τελευταίο εκ των ομιλητών, αλλά και από άλλους συναδέλφους, ότι δεν είναι δυνατόν μία επιτροπή να υπεισέρχεται στις λεπτομέρειες μίας σύμβασης, μία που δεν έχει ούτε την απαραίτητη τεχνογνωσία και δεν είναι και ο ρόλος της Βουλής να εγκρίνει ή να μην εγκρίνει τις συμβάσεις, αλλά προτείνουμε αυτό το στάδιο, αν θέλετε, της ενημέρωσης γιατί προσθέτει στη διαφάνεια.

Και μόνο, όπως ειπώθηκε, το γεγονός ότι κάθε σημερινός ή μελλοντικός Υπουργός και κάθε σημερινός ή μελλοντικός διοικητής θα ξέρει ότι θα συζητηθεί η σύμβαση που πρόκειται να υπογράψει ή να εγκρίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο και ότι θα πρέπει να ενημερώσει την αρμόδια επιτροπή της Βουλής, προσθέτει στην κατεύθυνση της διαφάνειας και της προσοχής. Διότι μιλάμε πάντα για διαχείριση του δημοσίου χρήματος από πλευράς, είτε των Υπουργών είτε των διοικήσεων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων κ.λπ..

Σε ό,τι αφορά τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις που έγιναν ώστε η συζήτηση και η ψήφιση των νομοσχεδίων στις επιτροπές να γίνεται άρθρο-άρθρο, εκτιμώ ότι ακριβώς η εισαγωγή του θεσμού της διπλής ανάγνωσης –και σας προτρέπω να δείτε ξανά την ακριβή διατύπωση, η οποία λέει ότι κατά το δεύτερο στάδιο γίνεται δεύτερη ανάγνωση, συζήτηση και ψήφιση επί ενός εκάστου άρθρου- ενισχύει όντως –υποχρεώνει, θα έλεγα- την πρόταση, η συζήτηση, πλέον, στις επιτροπές να γίνεται μ' αυτόν τον τρόπο, προκειμένου να έχουμε αρτιότητα και καλύτερη ποιότητα στη νομοθετική εργασία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να σας πω δυο λόγια για το θεσμό του «πόθεν έσχες». Η πρωτοβουλία για την αναμόρφωση επί της ουσίας του θεσμού του «πόθεν έσχες» δεν μπορεί να είναι πρωτοβουλία της Βουλής. Είναι πρωτοβουλία της εκτελεστικής εξουσίας.

Το έχω πει και άλλη φορά, αλλά θα ήθελα να επαναλάβω πως εκτιμώ ότι τα αρμόδια και συναρμόδια Υπουργεία δεν θα αργήσουν να κάνουν μετά και από τις προτάσεις των αρμοδίων επιτροπών, όπως είναι η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, μια συνολική πρόταση για την ουσιαστική αναμόρφωση του θεσμού του «πόθεν έσχες».

Έχουμε πει ποια πρέπει να είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού. Για παράδειγμα, οι ελέγχοντες και οι ελεγχόμενοι δεν θα πρέπει να είναι τα ίδια πρόσωπα. Άρα, θα πρέπει να αλλάξει η σύνθεση της επιτροπής που έχει την αρμοδιότητα του ελέγχου των δηλώσεων που υποβάλλουμε για το «πόθεν έσχες». Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα ουσιαστικού ελέγχου, αλλά και η δυνατότητα σύγκρισης της εξέλιξης των περιουσιακών στοιχείων.

Όμως, θα ήθελα να τονίσω ξανά πως εκτιμώ ότι όλοι συμφωνούμε προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά η πρωτοβουλία θα πρέπει να έρθει –και μάλλον δεν θα αργήσει- από την πλευρά της Κυβέρνησης. Άλλωστε, έχουμε κάνει τη σχετική συνεννόηση με τον, κατ' αρχήν και κατ' εξοχήν, αρμόδιο Υπουργό, τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Σε ό,τι αφορά τις παρατηρήσεις του κ. Σιούφα για την ακύρωση των προσυμφώνων ενοικίασης κτηρίων, την οποία είχα ανακοινώσει πριν από καιρό, είχα εξηγήσει ότι προχωρήσαμε σ' αυτήν την ακύρωση των προσυμφώνων και για λόγους οικονομικούς, αλλά και για λόγους φιλοσοφίας σε ό,τι αφορά τη στέγαση των υπηρεσιών της Βουλής.

Αποφάσισα, λοιπόν, χωρίς άλλες καθυστερήσεις να ριζούμε ιδιαίτερο βάρος στην αξιοποίηση των ιδιοκτησιών της Βουλής,

των κτηρίων τα οποία είναι ιδιαίτερα πολύτιμα και λόγω της αρχιτεκτονικής τους αξίας, αλλά και επειδή είναι ιδιόκτητα και να περιορίσουμε όσο είναι δυνατόν την επέκταση σε ενοικιαζόμενα κτήρια, με στόχο να εξοικονομήσουμε σημαντικά κονδύλια. Και με βάση έναν υπολογισμό που είχαμε κάνει, πιστεύω ότι αυτός ο στόχος είναι εφικτός. Αν συνεχίζαμε και υλοποιούσαμε την ενοικίαση των επιπρόσθετων αυτών κτηρίων και με βάση τα προσύμφωνα, θα είχαμε επιπρόσθετη ετήσια δαπάνη που θα ξεπερνούσε τα 4 εκατομμύρια 368 χιλιάδες ευρώ.

Σε ό,τι αφορά τώρα την αναγκαιότητα να τίθενται στους νόμους χρονοδιαγράμματα για την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων, όπως προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων, σας θυμίζω ότι όσες φορές κι αν προέβλεψαν οι μέχρι σήμερα νόμοι τέτοιες προθεσμίες –αυτές οι προθεσμίες είναι ενδεικτικές- δεν προσέθεσαν κάτι. Άρα, δεν θα προσθέταμε κάτι, αν επαναλαμβάναμε τέτοιες ρυθμίσεις.

Βέβαια, η καλή νομοθέτηση σημαίνει ότι δεν πρέπει να δίδεται εξουσιοδότηση από το νομοθέτη σε πληθώρα περιπτώσεων, γιατί στην ουσία μετά καθίσταται δύσκολη η εφαρμογή του νόμου, στην περίπτωση που υπάρξει καθυστέρηση στην έκδοση αυτών των, κανονιστικής φύσεως, πράξεων, προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων του νόμου που έχει ψηφιστεί.

Και εδώ, όμως, η αρμοδιότητα για την καλή νομοθέτηση δεν είναι της Βουλής, αλλά της εκτελεστικής εξουσίας. Θα πρέπει αυτά να τα ρυθμίσει νόμος.

Και σας γνωστοποιώ ότι από την πλευρά της Κυβέρνησης και με πρωτοβουλία και του Υπουργού Επικρατείας κ. Παμπούκη έχουμε συζητήσει γι' αυτό. Εκτιμώ, λοιπόν, ότι δεν θα αργήσει να έρθει ένα πλαίσιο τέτοιο το οποίο θα στοχεύει στον τρόπο καλής νομοθέτησης.

Σε ό,τι αφορά την παρατήρηση που έγινε και από τον κ. Μαρκόπουλο –αν δεν κάνω λάθος- και από τον κ. Νεράντζη για τον τρόπο στελέχωσης της πολύ σημαντικής υπηρεσίας, όπως όλοι συμφωνούμε, δηλαδή του Γραφείου Ελέγχου του Προϋπολογισμού του Κράτους –που προτείνουμε και συστήνεται πλέον στη Βουλή- ότι θα μπορούσε η στελέχωση αυτή να γίνει μόνο από υπαλλήλους της Βουλής, θα μου επιτρέψετε να θυμίσω, πρώτον, ότι προβλέπουμε τη δυνατότητα στελέχωσης και από υπάρχοντες υπαλλήλους της Βουλής και με αποσπάσεις από άλλες υπηρεσίες και εάν δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, λόγω συγκεκριμένων ειδικοτήτων και προσόντων που θα απαιτούνται, τότε προβλέπουμε τη συμπλήρωση της στελέχωσης με τις διαδικασίες του ν. 2190/1994, δηλαδή, μέσω ΑΣΕΠ, όπως είπα για κάθε στελέχωση και πρόσληψη που είναι αναγκαία στη Βουλή.

Έχω αμφιβολία για το αν θα μπορούσαμε από την αρχή να στελεχώσουμε μόνο με υπαλλήλους της Βουλής, γιατί, όπως μας λένε και εμπειρογνώμονες από το Υπουργείο Οικονομικών, θα χρειαστούν πολύ συγκεκριμένες ειδικότητες για τη στελέχωση και έναρξη λειτουργίας αυτού του τόσο σημαντικού Γραφείου, αυτής της τόσο σημαντικής υπηρεσίας. Πρόκειται για ειδικότητες όπως οι οικονομέτρες, οι ειδικοί στα οικονομικά του κράτους πρόνοιας, οι ειδικοί στα οικονομικά της εργασίας.

Δεν είμαι καθόλου σίγουρος ότι στο αξιολόγο προσωπικό της Βουλής υπάρχουν τόσο εξειδικευμένες ειδικότητες, για να μπορέσουμε από την αρχή να σκημάσουμε το βάρος μόνο με τους δικούς μας υπαλλήλους. Είναι πολύ πιθανόν, με αποσπάσεις από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, να βρούμε αυτές τις ειδικότητες.

Αυτά από τη δική μου πλευρά. Τώρα κλείνω με την τοποθέτησή μου σε ό,τι αφορά τις ενδιαφέρουσες προτάσεις που έχει καταθέσει και γραπτώς και σας έχει διανεμίει ο κ. Σιούφας. Άλλοι συνάδελφοι συμφώνησαν. Άλλοι συνάδελφοι δεν συμφώνησαν με τις προτάσεις του κ. Σιούφα. Πάντως είναι ενδιαφέρουσες.

Πρώτα απ' όλα σε ό,τι αφορά την πρόταση που αφορά στη διεξαγωγή φανεράς ψηφοφορίας για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρων της Βουλής, εκτιμώ ότι αυτό δεν πρέπει να γίνει. Θα σας εξηγήσω γιατί.

Υπάρχει ο κίνδυνος να αποδυναμωθεί το κύρος της σχετικής εκλογής και ο υπερκομματικός χαρακτήρας του θεσμού του Προέδρου. Δεν είναι μόνο η εκλογή του Προέδρου. Είναι και η εκλογή των Αντιπροέδρων. Και δεν είναι μόνο η εκλογή των Αντιπροέδρων από το πλειοψηφόν κόμμα, αλλά και η εκλογή των

Αντιπροέδρων από τα μικρότερα κόμματα.

Η φανερή ψηφοφορία κινείται πολύ περισσότερο στην υλοποίηση –ας το πούμε– μιας απόφασης κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή γραμμής. Όμως, οι μυστικές ψηφοφορίες έχουν δείξει ότι υπάρχει η δυνατότητα μας ευρύτερης αποδοχής, που αποτυπώνεται και στην εκλογή των Αντιπροέδρων.

Η μυστικότητα της ψηφοφορίας συμβάλλει στη δημιουργία αυτών των ευρύτερων συναινέσεων, απεγκλωβίζοντας, όπως είπα, από τη διαδικασία των κομματικών συντεταγμένων, αλλά διασφαλίζει, τουλάχιστον, θεσμικά και την απουσία επηρεασμού της στάσης του Προεδρείου προς τους Βουλευτές που τον ψήφισαν ή τον καταψήφισαν.

Δεν είναι η πιο πετυχημένη σύγκριση που γίνεται για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, διότι εκεί, κύριε Σιούφα, στην περίπτωση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας πρέπει να κάνουμε τη διάκριση ότι η ψήφος του Βουλευτή, πέραν της επιλογής ή μη του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, σημαίνει και μια κορυφαία πολιτική ευθύνη, που μπορεί να οδηγήσει ή να μην οδηγήσει σε πρόωρη διάλυση της Βουλής, κάτι που δεν συμβαίνει στην εκλογή του Προεδρείου της Βουλής. Γι' αυτό ο νομοθέτης ζήτησε να είναι φανερή η ψηφοφορία.

Επίσης, αντίστοιχη κορυφαία πολιτική ευθύνη συνεπάγεται και η ψήφος εμπιστοσύνης που δίδεται προς την Κυβέρνηση, οπότε είναι αυτονόητο ότι η δεδηλωμένη εμπιστοσύνη της Βουλής οφείλει να είναι απόλυτα διαφανής.

Για όλους αυτούς τους λόγους δεν με βρίσκει σύμφωνο η πρόταση για αλλαγή του τρόπου εκλογής και του Προέδρου, αλλά και των Αντιπροέδρων της Βουλής.

Ως προς τη δεύτερη πρόταση, που αφορά τη δυνατότητα της Βουλής να προτείνει τροποποίηση σε επιμέρους κονδύλια του προϋπολογισμού, η πρόταση αυτή δεν με βρίσκει αντίθετο επί της αρχής. Εκτιμώ, όμως, ότι δεν ήμασταν έτοιμοι σ' αυτές τις αλλαγές να προχωρήσουμε προς την κατεύθυνση αυτή. Είναι ένα θέμα ιδιαίτερα σημαντικό και θα πρέπει να συζητήσουμε για το θέμα αυτό. Πρέπει να προηγηθεί ευρύτερη συζήτηση και προβληματισμός και, εν ευθέτω χρόνω, να προχωρήσουμε στην όποια παρέμβαση θα κρίνουμε πλέον σκόπιμη.

Η τρίτη πρόταση που αναφέρεται στην υποβολή σε σχέδιο των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται από κατατιθέμενο σχέδιο ή πρόταση νόμου, αν και έχει σχετικό ενδιαφέρον σε σχέση με όσα είπαμε και νωρίτερα, θεωρώ ότι θα δημιουργούσε προβλήματα για δύο κυρίως λόγους:

Πρώτον, γιατί η σύνταξη σχεδίου «Εξουσιοδοτούμενης Πράξης», προτού η Εθνική Αντιπροσωπεία επεξεργαστεί και καταλήξει στην εξουσιοδοτική διάταξη, αποτελεί θεσμική παραφωνία. Διότι πώς είναι δυνατόν να γνωρίζει κανείς εκ των προτέρων, ποια θα είναι η τελική μορφή του νομοσχεδίου που συζητείται εδώ, για να τοποθετηθεί και επί των προτεινόμενων υπουργικών αποφάσεων ή προεδρικών διαταγμάτων;

Και δεύτερον, βέβαια, σε ό,τι αφορά τα προεδρικά διατάγματα, θυμίζω ότι υποβάλλονται υποχρεωτικά σε επεξεργασία από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Δηλαδή, η προηγούμενη υποβολή σχεδίου της πράξης, ήδη κατά το χρόνο της κατάθεσης του νομοσχεδίου, του εξουσιοδοτικού νόμου, θα δημιουργούσε τον κίνδυνο να καταστρατηγηθούν πλήρως αυτές οι διαδικασίες και θα έλεγα ότι αντιστρατεύεται και στην ίδια τη λογική της νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Τέλος, σε ό,τι αφορά την τέταρτη πρόταση από τον κ. Σιούφα, σχετικά με τον επανακαθορισμό των Υπουργείων που υπάγονται στην αρμοδιότητα εκάστης Διαρκούς Επιτροπής, θυμίζω ότι η σχετική διάταξη, η ισχύουσα διάταξη του Κανονισμού, δίδει τη δυνατότητα κάθε φορά που γίνονται αλλαγές στη δομή της Κυβέρνησης, όπως έγιναν μετά τις πρόσφατες εκλογές –συγχώνευση Υπουργείων, κατάργηση κάποιων Υπουργείων ή η δημιουργία νέων Υπουργείων– προβλέπει την έκδοση απόφασης, με την έναρξη της Περιόδου, από τον Πρόεδρο της Βουλής, ώστε να γίνεται η υπαγωγή των Υπουργείων στις Διαρκείς Επιτροπές. Και τέτοια απόφαση εξεδόθη και μετά τις εκλογές.

Άρα υπάρχει αυτή η ευελιξία. Δεν νομίζω ότι θα πρέπει να θεσμοθετήσουμε στον Κανονισμό την υπαγωγή των σημερινών Υπουργείων, γιατί εάν, μετά από κάποιο διάστημα, υπήρχε αλ-

λαγή, πάλι θα έπρεπε να κάνουμε νέα αλλαγή του Κανονισμού. Υπάρχει εξουσιοδότηση στον Πρόεδρο της Βουλής και λειτουργεί, έτσι ώστε να μην υπάρχουν καθόλου προβλήματα.

Κλείνοντας...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω το λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Παρακαλώ, κύριε Σιούφα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Θα ήθελα κι εγώ το λόγο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κι εσείς, κύριε Νεράντζη, θα έχετε το λόγο. Θα σας παρακαλέσω, όμως, τώρα...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Για ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ωραία, θα έχετε το λόγο για δύο λεπτά κι εσείς και ο κ. Νεράντζης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Το πρώτο που θέλω να σημειώσω, κύριε Πρόεδρε, είναι ότι η τροπολογία την οποία κατέθεσα με τις τέσσερις ρυθμίσεις, κινήθηκε μέσα στο πλαίσιο και του Κανονισμού της Βουλής. Δεν μοιράστηκε από εμένα, μοιράστηκε από την υπηρεσίες της Βουλής, διότι έπρεπε να την καταθέσω επίσημα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ναι, δεν είπα ότι μοιράστηκε από εσάς, αλλά την υποβάλατε απόλυτα σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Ακριβώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Την υποβάλατε έγκαιρα και έγινε η διανομή.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Σέβομαι τη διαφορετική άποψη την οποία έχετε, σχετικά με την πρώτη πρόταση για την εκλογή του Προέδρου της Βουλής με φανερή ψηφοφορία.

Θα σας παραπέμψω, όμως –ενδεχομένως δεν το προσέξατε– σε δύο σοβαρά περιστατικά, που, πράγματι, πλήγωσαν το Κοινοβούλιο. Το ένα είναι το 1963, με την εκλογή του Προέδρου της Βουλής από την Πλειοψηφία και το άλλο είναι το 1996 επί Προεδρίας Απόστολου Κακλαμάνη.

Πέραν τούτου, η εκλογή του Προεδρείου της Βουλής δεν διασπά τον κανόνα ότι μπορεί να ψηφίσουν και φανερά –αυτή είναι η δύναμη της φανερής ψηφοφορίας– και από άλλα κόμματα, ότι αυτό θα είναι, ενδεχομένως, κομματική γραμμή. Αλλά, εν πάση περιπτώσει, ας την αφήσουμε την πρόταση. Ο χρόνος, ενδεχομένως, να λειάνει τις εκατέρωθεν απόψεις. Εγώ σας ανέφερα αυτά τα περιστατικά.

Σε ό,τι αφορά το θέμα του προϋπολογισμού, δεν είναι δική μου η ιδέα για την ενσωμάτωση του άρθρου 79 του Συντάγματος. Είναι συνταγματική υποχρέωση να λειτουργεί η Επιτροπή των Οικονομικών της Βουλής, όταν εξετάζει το προσχέδιο του προϋπολογισμού του Κράτους. Δεν είναι ιδέα μου. Είναι σε υλοποίηση της συνταγματικής τροποποίησης του 2008, που –αν δεν κάνω λάθος– στην Επιτροπή Επεξεργασίας των διατάξεων του Συντάγματος πριν να έρθουν στην Ολομέλεια, από όλες τις πλευρές είχε διατυπωθεί αυτή η άποψη.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Και τώρα έρχομαι στο θέμα του κτηρίου, κύριε Πρόεδρε, για να μην υπάρξει καμία παρανόηση, ιδιαίτερα την ώρα που αναφέρατε για τις οικονομικές επιπτώσεις που πρόκειται να υπάρχουν.

Η επιμονή μου είναι για ένα λόγο. Τα δύο κτήρια της Βουλής, που ήταν ήδη δρομολογημένα –και της Φιλελλήνων και της οδού Βουλής– για να αξιοποιηθούν, είναι μόνο δύομισι χιλιάδες τετραγωνικά. Τα μισθωμένα κτήρια της Βουλής αυτήν την ώρα πρέπει να φτάνουν περί τα δέκα χιλιάδες τετραγωνικά.

Αν σκεφτούμε μόνο με τις σημερινές ανάγκες, το θέμα ενδεχομένως να είναι ότι ένας αριθμός δύομισι χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων θα πάει σε ιδιόκτητα κτήρια της Βουλής. Το κτήριο, όμως, που είναι απέναντι από τη Βουλή, το μέγαρο του Υπουργείου Οικονομίας, θα παραδοθεί όταν θα είναι έτοιμο το καινούργιο κτήριο του Υπουργείου Οικονομίας, το 2016 και το 2017. Χαίρομαι γιατί έχετε πρόνοια για οικονομία το 2016 και το 2017, που θα καταβάλλονταν από τον προϋπολογισμό της Βουλής τα ενοίκια γι' αυτούς τους μεγάλους χώρους που είναι περίπου δώ-

δεκα χιλιάδες, δεκατρείς χιλιάδες τετραγωνικά, αλλά δεν κάνει κακό να σκεφτόμαστε και με μια προοπτική. Διότι η ανάγκη να εξευρεθούν κτήρια μίσθωσης γύρω από τη Βουλή, προήλθε ακριβώς από τις ανάγκες και τις απαιτήσεις και τη συνεχή διεύρυνση και επέκταση των δραστηριοτήτων της Βουλής και το άνοιγμα στην κοινωνία. Αυτό ήθελα να επισημάνω. Το θέμα δεν είναι σήμερα η εξοικονόμηση αυτών των χρημάτων που αναφέρατε, αλλά που θα προκύψουν μελλοντικά, όταν θα ήταν κύρια το κτήριο του Υπουργείου Οικονομίας. Η οικία Δεληγιώργη, θα παραδοθεί το 2013, που είναι περίπου χίλια-χίλια πεντακόσια τετραγωνικά. Έχετε πάρει αυτήν την απόφαση.

Η άποψή μου είναι ότι δεν πρέπει να βλέπουμε μόνο σήμερα. Να βλέπουμε και μελλοντικά. Αυτό το κτήριο η Βουλή θα το χρειαζόταν με το να συγκεντρώνει εκεί όλες τις υπηρεσίες, όπου βρίσκονται σήμερα σε μισθωμένα κτήρια της Βουλής.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλινος): Οι εκτιμήσεις μου αφορούν και το μέλλον. Είδα ότι υπάρχουν συμβάσεις ενοικίασης, οι οποίες διαρκούν και πέραν του 2018 για παράδειγμα. Άρα η προσπάθεια του να συγκεντρωθούν κάποια στιγμή, αν και όταν απελευθερωνόταν το κτήριο στην πλατεία Συντάγματος, δεν σημαίνει ότι θα μπορούσαν όλες οι υπηρεσίες να συγκεντρωθούν εκεί, γιατί υπάρχουν, επαναλαμβάνω, μισθωτήρια συμβόλαια που επεκτείνονται και πέραν του 2018. Είναι ανελημμένες υποχρεώσεις δηλαδή από τη Βουλή.

Εν πάση περιπτώσει, η δική μου άποψη είναι πρώτα η αξιοποίηση των ιδιόκτητων χώρων και μετά ο σχεδιασμός για το μέλλον, πάντα σε συνδυασμό με την εξοικονόμηση κονδυλίων.

Ο κ. Νεράντζης έχει το λόγο για μια σύντομη παρέμβαση.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Δύο βραχύλογες παρατηρήσεις σε ισάριθμες αναφορές σας, κύριε Πρόεδρε.

Είπατε ότι περιμένετε τον κ. Καστανίδη να φέρει το νόμο περί «πόθεν έσχες». Αυτή σας η αποστροφή δικαιώνει τον αντιπολιτευτικό μου λόγο. Ο νόμος Καστανίδη ήρθε περί «πόθεν έσχες» και ψηφίστηκε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλινος): Όχι σε ό,τι αφορά το θέμα για το οποίο συζητάμε, δηλαδή μια ουσιαστική παρέμβαση. Ήταν μια επιμέρους μόνο παρέμβαση.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Εκεί έγκειται ο αντιπολιτευτικός μου λόγος, ότι εμείς θέλαμε έναν νόμο περί «πόθεν έσχες» ενιαίο, αναφαίρετο και αυτοτελή και όχι επιμέρους καταστάσεις. Εκεί ήταν η αντίρρησή μας. Εδώ ανέμειξαν εκείνη τη μεταβολή που είπατε εσείς, με θέματα που αφορούν την τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα.

Δεύτερον, άκουσα ότι θα αναρτώνται στο διαδίκτυο. Θέλω να σας παρακαλέσω να δείτε το υφιστάμενο σήμερα νομικό καθεστώς. Δεν ξέρω αν παρέχει τέτοια δυνατότητα. Και υπάρχει μια μεγάλη προϊστορία συζητήσεων, απόψεων από δικαστικούς και από μέλη της επιτροπής, σχετικά με τη σκοπιμότητα αυτής της επιλογής που φέρεστε ότι προτίθεστε να κάνετε.

Και μια πρόταση. Δεν άκουσα τίποτα να πείτε για το θέμα της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, αν δηλαδή υιοθετείτε τη δική μας αντίρρηση στο να έχει οιοδήποτε ανακριτικές αρμοδιότητες. Μετά την ομιλία μου με πλησίασε Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, επί σειρά ετών Υπουργός και μέλος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και μου είπε επί λέξει: «Εμείς δεν θέλουμε τέτοιες εξουσιοδοτήσεις και αρμοδιότητες. Απλώς δεν έρχονται οι προσκαλούμενοι. Γι' αυτό και προστρέχουμε σ' αυτή την αρμοδιότητα».

Αν αυτό είναι ακριβές, έχω να προτείνω τώρα, επί τόπου, μια άλλη διατύπωση, η οποία θα συμμερίζεται τη δική μας άρνηση να μην έχει ανακριτικές οιοδήποτε ιδιότητες αυτή η επιτροπή, αλλά θα εξασφαλίζει επίσης και την προσέλευση εκείνων που καλούνται. Δηλαδή: «Η Επιτροπή έχει την εξουσία συλλογής πληροφοριών και εγγράφων...» –διορθώστε το αυτό παρακαλώ, γιατί λέει «εγγράφου» και είναι τυπογραφικό λάθος- «...και την εξουσία κλήσης και εξέτασης». Αφαιρούμε τη λέξη «εξέτασης» και λέμε «ακρόασης». Δηλαδή: «...κλήσης και ακρόασης προσώπων. Ως προς την υποχρέωση των καλουμένων προς εμφάνιση, ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις αυτές». Ως προς την υποχρέωση προς εμφάνιση και μόνο. Να μην έχει η επιτροπή όλες τις ανακριτικές

αρμοδιότητες. Και εξήγησα γιατί δεν είναι σκόπιμο να έχει.

Αλλά όσον αφορά την υποχρέωση των καλουμένων να εμφανιστούν και να προσέλθουν –θα πρόκειται περί ακρόασης, όχι εξέτασης- να ισχύουν αναλογικά εκείνα τα οποία ορίζουν τα άρθρα 146 και 147.

Νομίζω ότι αυτή η άποψη ικανοποιεί τα διεστώτα και συγκλίνει και τις δύο αυτές απόψεις.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλινος): Δεν είμαι γνώστης της στιχομυθίας στην οποία αναφερθήκατε, αλλά εμείς λάβαμε υπ' όψιν τις προτάσεις που διατυπώθηκαν από την ίδια την επιτροπή, σχεδόν εν ομοφωνία, από τα μέλη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και υιοθετήσαμε το μεγάλο μέρος των προτάσεων.

Εγώ δεν βλέπω ότι διατρέχουμε τον κίνδυνο να μετατρέπεται αυτομάτως σε οιοδήποτε εξεταστική επιτροπή. Άλλωστε ο Κανονισμός προβλέπει ότι για να μετατραπεί σε εξεταστική, θα πρέπει να αποφασίσει η Ολομέλεια.

Είναι, όμως, αναγκαίοτητα να ενισχύσουμε το ρόλο της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και θεωρώ ότι η διατύπωση που έχουμε προτείνει καλύπτει τις ανάγκες αυτές.

Ο κ. Σκυλλάκος έχει το λόγο.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Μας απασχολεί –και έχουμε εκφράσει την αντίθεσή μας- αυτό που αφαιρείται από το σχετικό άρθρο 83 του Κανονισμού για την ασυλία, ότι η πράξη για την οποία ζητείται η άρση, σκοπεύει να επηρεάσει τη λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

Βλέπω ότι επιμένετε στο να παραμείνει αυτό. Τουλάχιστον, διευκρινίστε ότι η επιρροή της λειτουργίας της Κοινοβουλευτικής Ομάδας εντάσσεται –με μία δήλωσή σας που να έχει χαρακτήρα ερμηνευτικό- στο εδάφιο που μιλάει για πολιτική σκοπιμότητα, ώστε ερμηνευτικά να μπορεί η Επιτροπή Δεοντολογίας να συμπεριλαμβάνει και αυτή την περίπτωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλινος): Θα μπορούσα να επαναλάβω κατά λέξη τις επισημάνσεις του κ. Βορίδη, ο οποίος έκανε μία πλήρη παρουσίαση εδώ επιχειρηματολογώντας πολύ ορθά, κατά την άποψή μου, ότι η αναφορά «πολιτική σκοπιμότητα» τα περιλαμβάνει όλα αυτά.

Επειδή, όμως, είχατε ένα σχετικό προβληματισμό –αν θυμάστε- και στο πλαίσιο της συζήτησης που κάναμε την περασμένη Τρίτη στην Επιτροπή για τον Κανονισμό, προσέθεσα, μετά από παρατήρηση και του κ. Παπουτσή, και την κοινοβουλευτική δραστηριότητα. Δηλαδή, η ασυλία καλύπτει την πολιτική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή.

Άρα θεωρώ ότι από κάθε άποψη καλύπτεται το θέμα αυτό και σαφώς συμπεριλαμβάνεται και αυτό στο οποίο αναφέρεστε. Εκ περισσού ίσως αλλά προσέθεσα και το «κοινοβουλευτική δραστηριότητα», παρ' ότι –επαναλαμβάνω- η «πολιτική σκοπιμότητα» τα συμπεριλαμβάνει όλα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να πιστεύω ότι σε έναν ορισμένο βαθμό, ίσως σε ένα σημαντικό βαθμό, με τις αποφάσεις μας αυτές, πράγματι, συμβάλλουμε στο ότι η Βουλή αλλάζει σελίδα σε πολλά θέματα και κυρίως στα θέματα διαφάνειας και σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια στη στελέχωση της Βουλής ειδικότερα και την αξιοκρατία.

Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής της πρότασης του Προέδρου της Βουλής: «Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')».

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτή η ανωτέρω πρόταση επί της αρχής;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Παρών.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλλινος): Συνεπώς η πρόταση του Προέδρου της Βουλής «Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής: (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')» έγινε δεκτή επί της αρχής κατά πλειοψηφία.

Εισερχόμεστε στην ψήφιση των άρθρων.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 1;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 1 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 2;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 2 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 3;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 3 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 4;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 4 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 5;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 5 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 6;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 6 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 7;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 7 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 8, όπως τροποποιήθηκε από τον κύριο Πρόεδρο της Βουλής;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 8 έγινε δεκτό, όπως τροποποιήθηκε από τον Πρόεδρο της Βουλής, ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 9;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 9 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 10;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, το αφήσατε όπως είναι αυτό; Τι θα κάνουμε εδώ; Θα τη μελετάει ή θα τη διατυπώνει;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κοιτάξετε, η καλύτερη διατύπωση που βρήκαμε είναι «διατύπωση». Όπως αντιλαμβάνεστε, τη διατύπωση την κάνει ο καθένας με το δικό του τρόπο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Εντάξει. Ωραία!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ερωτάται, λοιπόν, το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 10;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 10 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 11;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ: Παρών.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 11 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 12;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 12 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 13;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 13

έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 14;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 14 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 15;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 15 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 16;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 16 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 17, όπως τροποποιήθηκε από τον κύριο Πρόεδρο της Βουλής;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε, για το λόγο ότι συνεχίζεται η υποβάθμιση των μηχανικών, που ενώ δέχεστε ότι μπορούν να γίνουν μέχρι τμηματάρχες, δεν μπορούν να γίνουν διευθυντές και αναγκάζομαστε να μην το ψηφίσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Ερωτάται, λοιπόν, το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 17, όπως τροποποιήθηκε από τον Πρόεδρο της Βουλής;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΕΡΑΝΤΖΗΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Παρών.

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 17 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 18;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 18 έγινε δεκτό ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο 19;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς το άρθρο 19 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτή η προσθήκη που αφορά στο κοινοβουλευτικό μέρος και ειδικότερα στην παράγραφο 3 του άρθρου 43 Α' και θα αποτελέσει ίδιο άρθρο της πρότασης;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς η προσθήκη που αφορά στο κοινοβουλευτικό μέρος και ειδικότερα στην παράγραφο 3 του άρθρου 43 Α' και θα αποτελέσει ίδιο άρθρο της πρότασης, έγινε δεκτή ομοφώνως.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτή η αναδιατύπωση που αφορά στο Μέρος Β' και ειδικότερα στην περίπτωση α' του β' εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 87;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Παρών.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς η αναδιατύπωση που αφορά στο Μέρος Β' και ειδικότερα στην περίπτωση α' του β' εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 87, έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Εισερχόμαστε στην ψήφιση του ακροτελεύτιου άρθρου.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτό το ακροτελεύτιο άρθρο;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το ακροτελεύτιο άρθρο έγινε δεκτό ομοφώνως.

Συνεπώς η πρόταση του Προέδρου της Βουλής «Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')» έγινε δεκτή επί της αρχής και επί των άρθρων.

Ερωτάται το Σώμα: Γίνεται δεκτή η πρόταση του Προέδρου της Βουλής και στο σύνολο;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Η πρόταση του Προέδρου της Βουλής έγινε δεκτή και στο σύνολο κατά πλειοψηφία.

Συνεπώς η πρόταση του Προέδρου της Βουλής «Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')» έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία, σε μόνη συζήτηση, επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου και έχει ως εξής:

«Για την τροποποίηση διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό και Μέρος Β')»

ΜΕΡΟΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ

Κεφάλαιο Πρώτο-Αναβάθμιση του νομοθετικού έργου

Άρθρο 1 Προδικασία

1. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 85 προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως ακολούθως:

«Τα νομοσχέδια συνοδεύονται, επίσης, υποχρεωτικά, από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της ρύθμισης και από έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης που έχει προηγηθεί της κατάθεσής τους. Έκθεση αξιολόγησης και έκθεση δημόσιας διαβούλευσης δεν απαιτούνται εάν το νομοσχέδιο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών νομοθετικών διαδικασιών των άρθρων 111-112 και 114-123 ή εάν το νομοσχέδιο έχει χαρακτηριστεί από την Κυβέρνηση κατεπείγον. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται να συνοδεύεται από συνοπτική έκθεση αξιολόγησης.»

2. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 88 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως ακολούθως:

«Τροπολογίες που υποβάλλονται από Υπουργούς συνοδεύονται και από συνοπτική έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της ρύθμισης.»

Άρθρο 2 Διπλή ανάγνωση νομοσχεδίων

1. Η παράγραφος 7 του άρθρου 36 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«7. Με την έναρξη δημόσιας διαβούλευσης για σχεδιαζόμενη νομοθετική πρωτοβουλία, ο Υπουργός ή ο αρμόδιος Υφυπουργός οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως τα μέλη της αρμόδιας διαρκούς επιτροπής, αποστέλλοντας τα κείμενα που τίθενται προς διαβούλευση.»

2. Στο άρθρο 90 προστίθεται νέα παράγραφος 1 ως ακολούθως:

«1. Η επεξεργασία και εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου γίνεται σε δύο στάδια, μεταξύ των οποίων μεσολαβεί διάστημα τουλάχιστον επτά (7) πλήρων ημερών. Κατά το πρώτο στάδιο διεξάγεται συζήτηση επί της αρχής και επί των άρθρων και κατά το δεύτερο στάδιο γίνεται δεύτερη ανάγνωση, συζήτηση και ψήφιση επί ενός εκάστου άρθρου. Στο διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στα δύο στάδια, τα μέλη της επιτροπής μπορούν να υποβάλλουν στον Πρόεδρο της Επιτροπής εγγράφως προτάσεις και βελτιώσεις που διαβιβάζονται αμέσως στον αρμόδιο Υπουργό, ο οποίος λαμβάνει θέση επ' αυτών κατά τη δεύτερη ανάγνωση. Η επεξεργασία και εξέταση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου σε δύο στάδια δεν απαιτείται για την περίπτωση κατάθεσης κατεπειγόντων νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων και για την περίπτωση που αυτά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών νομοθετικών διαδικασιών των άρθρων 111 επ.»

3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 90 αναριθμείται σε παράγραφο 2 και μετά το πρώτο εδάφιο αυτής προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο που έχει ως ακολούθως:

«Η τελευταία τουλάχιστον συνεδρίαση διατίθεται για τη δεύτερη ανάγνωση, συζήτηση και ψήφιση επί των άρθρων.»

4. Στο άρθρο 43Α, στην περίπτωση η' των παραγράφων 1 και 2 αφαιρούνται οι αγκύλες από τη λέξη «κοινοβουλευτικής».

Άρθρο 3

Δημοσιότητα συνεδριάσεων επιτροπών

1. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 32 αναδιατυπώνεται ως ακολούθως:

«Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες, με την επιφύλαξη του άρθρου 57 παρ. 6. Κατά τις ενώπιον της επιτροπής ακροάσεις εφαρμόζεται αναλόγως η παράγραφος 6 του άρθρου 41Α, πλην του τελευταίου εδαφίου της.»

2. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 34 διαγράφεται.

Άρθρο 4

Διαφάνεια στην κατάθεση νομοσχεδίων και τροπολογιών

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 85 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως ακολούθως:

«Η κατάθεση γίνεται έως την ημέρα Πέμπτη και ώρα 20.00.»

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 87 προστίθεται νέο εδάφιο ως ακολούθως:

«Η κατάθεση την Παρασκευή γίνεται το αργότερο έως ώρα 13.00.»

Άρθρο 5

Συνεργασία με όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 41Β αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Η αρμόδια ή οι συναρμόδιες επιτροπές διατυπώνουν τη Γνώμη τους, η οποία διαβιβάζεται στον αρμόδιο Υπουργό ή τους αρμόδιους Υπουργούς και, εάν αυτό προβλέπεται από κείμενο κανονιστικού περιεχομένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα αρμόδια όργανά της.»

2. Στο άρθρο 41Β προστίθεται νέα τέταρτη παράγραφος ως ακολούθως:

«4. Με πρόταση του Προέδρου της Βουλής ή εφόσον ζητηθεί από την αρμόδια επιτροπή ή τις συναρμόδιες επιτροπές, το ζήτημα επί του οποίου διατυπώνεται Γνώμη εγγράφεται σε ημερήσια διάταξη κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ολομέλειας και συζητείται σε μία συνεδρίαση, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 137. Η Ολομέλεια αποφασίζει οριστικά επί του ζητήματος με φανερή ψηφοφορία.»

Κεφάλαιο δεύτερο – Ενίσχυση του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Άρθρο 6

Σύσταση της Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων

Μετά το άρθρο 31Α προστίθεται άρθρο 31Β, ως ακολούθως:

«Άρθρο 31Β

Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων

Ο Πρόεδρος της Βουλής στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου συνιστά ειδική διαρκή επιτροπή εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων, η οποία λειτουργεί και κατά τον μεταξύ των συνόδων χρόνο.

Η επιτροπή αυτή συγκροτείται από δεκαπέντε (15) μέλη της διαρκούς επιτροπής εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων. Αντικείμενο της επιτροπής εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων είναι η προηγούμενη εξέταση και παρακολούθηση της εφαρμογής των εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων αμυντικού υλικού.

Επί των συμβάσεων αυτών δεν έχει εφαρμογή η παράγραφος 9 του άρθρου 32.

Οι συνεδριάσεις της επιτροπής δεν είναι δημόσιες, εκτός αν άλλως αυτή αποφασίσει.

Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως και 6 του άρθρου 31 και

των άρθρων 33 έως και 41 εφαρμόζονται αναλόγως.»

Άρθρο 7
Σύσταση της Επιτροπής Παρακολούθησης του
Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Μετά το άρθρο 31B προστίθεται άρθρο 31Γ, ως ακολούθως:

«Άρθρο 31Γ
Επιτροπή για την Παρακολούθηση του Συστήματος
Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο Πρόεδρος της Βουλής στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου συνιστά ειδική διαρκή επιτροπή για την παρακολούθηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η οποία λειτουργεί και κατά τον μεταξύ των συνόδων χρόνο.

Η επιτροπή αυτή συγκροτείται από δεκαπέντε (15) μέλη.

Αντικείμενο της επιτροπής είναι η παρακολούθηση της λειτουργίας και εξέλιξης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, και ιδίως της βιωσιμότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης του συστήματος. Η επιτροπή δύναται να συντάσσει και να διαβιβάζει, δια του Προέδρου της Βουλής, στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές και τους αρμόδιους Υπουργούς εκθέσεις και προτάσεις στον τομέα της αρμοδιότητάς της, συμπεριλαμβανομένων βελτιώσεων σύμφωνα με την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας.

Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως και 6 του άρθρου 31 και των άρθρων 33 έως και 41 εφαρμόζονται αναλόγως.»

Άρθρο 8
Καθιέρωση κοινοβουλευτικού ελέγχου
δημόσιων συμβάσεων μεγάλης αξίας

Στο άρθρο 32 προστίθεται νέα παράγραφος 9 ως ακολούθως:

«9. Κάθε διαρκής επιτροπή ενημερώνεται πριν από τη σύναψη της για κάθε δημόσια σύμβαση έργου, υπηρεσιών, προμηθειών καθώς και για κάθε σύμβαση που αφορά σε αγορά, εκποίηση ή εκμετάλλευση ακινήτων, που συνάπτεται από Υπουργεία της αρμοδιότητάς της ή από εποπτευόμενα από αυτά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, των οποίων τη διοίκηση ορίζει το Ελληνικό Δημόσιο, και δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 49Α, εφόσον το ύψος αυτής υπερβαίνει το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων ευρώ. Για το σκοπό αυτόν, ο αρμόδιος Υπουργός ή φορέας υποβάλλει σχετικό φάκελο. Η επιτροπή συνέρχεται σε συνεδρίαση εντός δέκα (10) ημερών από την υποβολή του φακέλου και ακροάται τον αρμόδιο Υπουργό ή τον εκπρόσωπο του φορέα μαζί, στην τελευταία περίπτωση, με τον εποπτεύοντα Υπουργό. Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη σύναψη της σύμβασης.»

Άρθρο 9
Επιτροπή Απολογισμού και Εκτέλεσης
Προϋπολογισμού

Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 31Α η λέξη «τετράμηνο» αντικαθίσταται από τη λέξη «τρίμηνο».

Άρθρο 10
Επίκαιρες ερωτήσεις - Ώρα Πρωθυπουργού

Η παράγραφος 1 του άρθρου 132 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«1. Η συζήτηση κάθε επίκαιρης ερώτησης αρχίζει με τη διατύπωσή της από τον ερωτώντα Βουλευτή για δύο (2) λεπτά. Στην επίκαιρη ερώτηση που απευθύνεται στον Πρωθυπουργό και απαντά ο ίδιος, ο χρόνος απάντησης είναι έξι (6) λεπτά. Ο ερωτών Βουλευτής λαμβάνει το λόγο για τέσσερα (4) λεπτά, ο δε Πρωθυπουργός μπορεί να απαντήσει για τρία (3), επίσης, λεπτά. Εάν στην επίκαιρη ερώτηση που απευθύνεται στον Πρωθυπουργό απαντά ο έχων την αποκλειστική αρμοδιότητα Υπουργός, ως προς το χρόνο απάντησης και το χρόνο ομιλίας του ερωτώντος

εφαρμόζεται αναλόγως η επόμενη παράγραφος.»

Άρθρο 11
Μεταρρύθμιση του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας

1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 83 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«3. Η Επιτροπή, αφού ακούσει τον Βουλευτή του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας, εφόσον αυτός το επιθυμεί και τον οποίο σε κάθε περίπτωση προσκαλεί προς τούτο ο Πρόεδρος της Επιτροπής τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίασή της, ερευνά εάν η πράξη για την οποία ζητείται αυτή συνδέεται με την πολιτική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή ή η δίωξη, η μήνυση ή η έγκληση υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα και σε αντίθετη περίπτωση εισηγείται την άρση της ασυλίας.»

2. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 83 προστίθεται δεύτερο εδάφιο, ως ακολούθως:

«Η έκθεση της Επιτροπής είναι αιτιολογημένη.»

Άρθρο 12
Ενίσχυση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 43Α, στοιχείο (α), προστίθεται τα ακόλουθα εδάφια:

«Η επιτροπή μπορεί να καλεί σε ακρόαση λειτουργούς του κράτους, καθώς και οποιοδήποτε δημόσιο πρόσωπο για θέματα που αφορούν στη λειτουργία των θεσμών και της διαφάνειας, η προσέλευση των οποίων είναι υποχρεωτική. Η επιτροπή μπορεί να καλεί σε ακρόαση τον πρόεδρο και τους αντιπροέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τον γενικό επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τον γενικό επίτροπο των διοικητικών δικαστηρίων για θέματα που αφορούν σε λειτουργικά ζητήματα της δικαιοσύνης προς το σκοπό της ενίσχυσης της διαφάνειας.

Η επιτροπή έχει την εξουσία συλλογής πληροφοριών και εγγράφων και την εξουσία κλήσης και εξέτασης προσώπων με ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 146 και 147.

Η επιτροπή στο τέλος κάθε συνόδου υποβάλλει έκθεση στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά και για την οποία γίνεται συζήτηση στην Ολομέλεια σε ειδική συνεδρίαση, χωρίς διεξαγωγή ψηφοφορίας, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 137.»

Άρθρο 13
Συμμετοχή των Βουλευτών που βρίσκονται σε
αποστολή της Κυβέρνησης ή της Βουλής στο
εξωτερικό σε αίτηση ονομαστικής ψηφοφορίας

Μετά το τρίτο εδάφιο του άρθρου 70Α προστίθεται νέο εδάφιο ως ακολούθως:

«Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να μετέχουν σε αίτηση ονομαστικής ψηφοφορίας κατά το άρθρο 72 παράγραφος 1 περ. α' , οπότε δεν απαιτείται η αυτοπρόσωπη παρουσία τους κατά την εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που υπογράφουν την αίτηση.»

Άρθρο 14
Γνωμοδοτική δραστηριότητα ειδικών επιτροπών
κατά τη νομοθετική διαδικασία

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 43Α προστίθεται τρίτο εδάφιο, το οποίο έχει ως ακολούθως:

«Κάθε ειδική μόνιμη επιτροπή μπορεί, κατά την επεξεργασία νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου από την αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή και μέχρι τη δεύτερη ανάγνωση των άρθρων, να διατυπώνει γνώμη για θέμα ιδιαίτερης σημασίας του οικείου νομοσχεδίου ή προτάσεως, το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητά της.»

ΜΕΡΟΣ Β'**Άρθρο 15**

1. Στο άρθρο 1, μετά την παράγραφο 3, προστίθεται παράγραφος 4, ως ακολούθως:

«4. Ο Πρόεδρος της Βουλής μεριμνά για τις ειδικότερες ανάγκες διοικητικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης των Βουλευτών που είναι τυφλοί, κωφοί, άλαλοι ή κωφάλαλοι ή έχουν αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 80%.»

Άρθρο 16**Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή**

1. Στο άρθρο 3 παράγραφος 1 προστίθεται περίπτωση (ιη) ως ακολούθως:

«ιη. Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή».

2. Στο Κεφάλαιο Ι' προστίθεται νέο άρθρο 36Α με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«Άρθρο 36Α**Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή**

1. Ιδρύεται στη Βουλή Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους, που υπάγεται στον Πρόεδρο της Βουλής.

2. Το Γραφείο είναι αρμόδιο για:

α. την παρακολούθηση της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού του Κράτους,

β. τη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικών με τον Προϋπολογισμό του Κράτους, την ανάλυση και αξιολόγηση των στοιχείων του Προϋπολογισμού, των προβλέψεων για τα δημόσια έσοδα και δαπάνες και τη διατηρησιμότητα των μακροχρόνιων δημοσιονομικών μεγεθών,

γ. την υποβοήθηση του έργου της Ειδικής Επιτροπής του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους, καθώς και της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων,

δ. τη σύνταξη και υποβολή προς τις ανωτέρω επιτροπές εκθέσεων σχετικά με την τήρηση των δημοσιονομικών στόχων που τίθενται στα Μεσοπρόθεσμα Δημοσιονομικά Πλαίσια Στρατηγικής, τις παραδοχές των μακροοικονομικών εκτιμήσεων και δημοσιονομικών προβλέψεων που αυτά θέτουν και τη συνολική εναρμόνιση της δημοσιονομικής πολιτικής της Γενικής Κυβέρνησης με τις αρχές και τις διαδικασίες του νόμου για τη «Δημοσιονομική Διαχείριση και Ευθύνη».

3. Το Υπουργείο Οικονομικών και τα λοιπά Υπουργεία όπως και οι φορείς του Δημοσίου παρέχουν στο Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους τις αναγκαίες για την επιτέλεση του έργου του πληροφορίες.

4. Το Γραφείο στελεχώνεται α) με τοποθέτηση υπαλλήλων της Βουλής κατ' εφαρμογή του άρθρου 88 παρ. 5 του παρόντος, ή β) με απόσπαση υπαλλήλων κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 παρ. 5 του παρόντος, ή γ) με πρόσληψη σύμφωνα με τις διαδικασίες του ν. 2190/1994, όπως ισχύει.

5. Οι ειδικοί κανόνες λειτουργίας του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους ρυθμίζονται με Ειδικό Κανονισμό κατά το άρθρο 106 του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Β'), ο οποίος καθορίζει την εσωτερική λειτουργία, τους κλάδους και ειδικότητες, τις θέσεις, τα προσόντα, τη διαδικασία της εν γένει στελέχωσης του Γραφείου και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Ο Ειδικός Κανονισμός προβλέπει, επίσης, τα ζητήματα που αφορούν στην τοποθέτηση και εργασιακή σχέση του επικεφαλής του Γραφείου, ο οποίος πρέπει να είναι πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και επιστημονικής κατάρτισης ή επαγγελματικής εμπειρίας σε τομείς που έχουν σχέση με τις αρμοδιότητες του Γραφείου.

Άρθρο 17**Απαγόρευση μετατροπής εργασιακής σχέσης μετακλητών υπαλλήλων και μετάταξης αποσπασμένων στη Βουλή**

1. Στο τέλος της περιπτώσεως α' της παραγράφου 1 του αρ-

θρου 42 προστίθεται εδάφιο, ως ακολούθως:

«Απαγορεύεται η μετατροπή της εργασιακής σχέσης του μετακλητού υπαλλήλου που επάγεται διορισμό σε οργανική ή προσωποπαγή θέση μονίμου ή ιδιωτικού δικαίου προσωπικού της Βουλής.»

2. Στο τέλος της παραγράφου 6 του άρθρου 87 προστίθεται νέα παράγραφος με αριθμό 7, ως εξής:

«7. Απαγορεύεται η μετάταξη των κατά τον Κανονισμό της Βουλής αποσπώμενων υπαλλήλων σε υπηρεσίες της Βουλής. Ομοίως απαγορεύεται η μετάταξη και όσων αποσπώνται δύναμει διατάξεων των Ειδικών Κανονισμών των Υπηρεσιών της Βουλής.»

3. Οι υπόλοιπες παράγραφοι του άρθρου 87 αναριθμούνται αντίστοιχα.

Άρθρο 18**Προαγωγές και Προϊστάμενοι Οργανικών Μονάδων****1. Προαγωγές**

Το εδάφιο γ' της παρ. 1 του άρθρου 88 αναδιατυπώνεται ως εξής:

«Ως προϊστάμενοι Διευθύνσεων ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων επιλέγονται οι υπάλληλοι που έχουν ασκήσει καθήκοντα προϊσταμένου Τμήματος και έχουν διανύσει τουλάχιστον τέσσερα έτη υπηρεσίας στο βαθμό Α'. Εάν δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν οι υποψήφιοι με τα προαναφερόμενα προσόντα, επιλέγονται υπάλληλοι με βαθμό Α' ανεξαρτήτως του χρόνου που έχουν διανύσει στο βαθμό αυτό.»

2. Προϊστάμενοι Οργανικών Μονάδων

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 93 αντικαθίσταται από νέα παράγραφο 4 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«4. Προϊστάμενοι των Διευθύνσεων Διαρκών Επιτροπών και Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Γενικής Διευθύνσεως Κοινοβουλευτικών Επιτροπών τοποθετούνται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ3 Στενογράφων και προϊστάμενος της Διεύθυνσης Πρακτικών Επιτροπών της ίδιας Γενικής Διευθύνσεως τοποθετείται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ3 Στενογράφων ή υπάλληλος του κλάδου ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ16 Στενογράφων και σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας υπάλληλος του κλάδου ΔΕ1 Διοικητικού – Λογιστικού ή ΔΕ8 Στενογράφων.»

2. Η παράγραφος 6 του άρθρου 93 αντικαθίσταται από νέα παράγραφο 6 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«6. Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού και Επιμορφώσεως της Γενικής Διευθύνσεως Ανθρώπινου Δυναμικού τοποθετείται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ2 Οικονομικού ή ΠΕ3 Στενογράφων ή ΠΕ4 Πληροφορικής ή υπάλληλος του κλάδου ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ2 Οικονομικού ή ΤΕ3 Πληροφορικής ή ΤΕ16 Στενογράφων και σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας υπάλληλος του κλάδου ΔΕ1 Διοικητικού-Λογιστικού και της Διευθύνσεως Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών της ίδιας Γενικής Διευθύνσεως τοποθετείται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ4 Πληροφορικής ή υπάλληλος του κλάδου ΤΕ3 Πληροφορικής και σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας υπάλληλος του κλάδου ΔΕ3 Πληροφορικής.»

3. Η παράγραφος 7 του άρθρου 93 αντικαθίσταται από νέα παράγραφο 7 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«7. Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών της Γενικής Διευθύνσεως Οικονομικών Υπηρεσιών και Τεχνικής Υποστηρίξεως τοποθετείται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ2 Οικονομικού ή ΠΕ4 Πληροφορικής ή ΠΕ5 Στατιστικής ή ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ2 Οικονομικού ή ΤΕ3 Πληροφορικής. Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Προμηθειών και Διαχείρισεως Υλικού της ως άνω Γενικής Διευθύνσεως τοποθετείται υπάλληλος των κλάδων ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ2 Οικονομικού ή ΠΕ4 Πληροφορικής ή ΠΕ5 Στατιστικής ή ΠΕ6 Μηχανικών ή των κλάδων ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ2 Οικονομικού ή ΤΕ3 Πληροφορικής ή ΤΕ6 Μηχανικών και σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας

υπάλληλος του κλάδου ΔΕ1 Διοικητικού – Λογιστικού. Προϊστάμενος της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών της ίδιας Γενικής Διευθύνσεως τοποθετείται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ6 Μηχανικών ή υπάλληλος του κλάδου ΤΕ6 Μηχανικών.»

4. Η παράγραφος 14 του άρθρου 93 αντικαθίσταται από νέα παράγραφο 14 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«14. Προϊστάμενοι των Τμημάτων Προσωπικού και Επιμορφώσεως και Μετεκπαιδύσεως της Διευθύνσεως Ανθρώπινου Δυναμικού και Επιμορφώσεως και των Τμημάτων Υποδομών και Περιφερειακών Δραστηριοτήτων και Βουλευτών και Κομμάτων τοποθετούνται υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ2 Οικονομικού ή ΠΕ4 Πληροφορικής ή υπάλληλοι του κλάδου ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ2 Οικονομικού και σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας υπάλληλοι του κλάδου ΔΕ1 Διοικητικού-Λογιστικού ή ΔΕ2 Υπαλλήλων Γραφείου, του Τμήματος Κινήσεως Οχημάτων της Διευθύνσεως Ανθρώπινου Δυναμικού και Επιμορφώσεως τοποθετείται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ1 Διοικητικού ή ΔΕ6 Οδηγών Οχημάτων και του Τμήματος Γραμματείας της ίδιας Διευθύνσεως τοποθετείται υπάλληλος του κλάδου ΤΕ1 Διοικητικού και σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας υπάλληλος του κλάδου ΔΕ1 Διοικητικού ή ΔΕ2 Υπαλλήλων Γραφείου.»

5. Η παράγραφος 16 του άρθρου 93 αναδιατυπώνεται από νέα παράγραφο 16 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«16. Προϊστάμενοι των Τμημάτων της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών τοποθετούνται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ2 Οικονομικού ή ΠΕ4 Πληροφορικής ή ΠΕ5 Στατιστικής ή ΠΕ6 Μηχανικών ή ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ2 Οικονομικού ή ΤΕ3 Πληροφορικής ή ΤΕ6 Μηχανικών. Προϊστάμενοι των Τμημάτων της Διεύθυνσης Προμηθειών και Διαχείρισεως Υλικού τοποθετούνται υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ1 Διοικητικού ή ΠΕ2 Οικονομικού ή ΠΕ4 Πληροφορικής ή ΠΕ5 Στατιστικής ή ΠΕ6 Μηχανικών ή ΤΕ1 Διοικητικού ή ΤΕ2 Οικονομικού ή ΤΕ3 Πληροφορικής ή ΤΕ6 Μηχανικών. Σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας τοποθετείται υπάλληλος του κλάδου ΔΕ1 Διοικητικού – Λογιστικού.»

6. Στο τέλος του άρθρου 93 προστίθεται παράγραφος 27, ως ακολούθως:

«27. Όπου στο παρόν άρθρο προβλέπεται η δυνατότητα τοποθέτησης υπαλλήλων ΤΕ, σε περίπτωση «ελλείψεως ή ακαταλληλότητας» υπαλλήλων ΠΕ, η φράση «σε περίπτωση ελλείψεως ή ακαταλληλότητας» αντικαθίσταται από το διαζευκτικό «ή» σε ό,τι αφορά στους υπαλλήλους ΤΕ.»

Άρθρο 19

Μετάταξη από υπηρεσίες της Βουλής σε άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου Τομέα

Το άρθρο 116 του Κανονισμού της Βουλής αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Άρθρο 116

Μετάταξη υπαλλήλων Βουλής

Επιτρέπεται η μετάταξη των υπηρετούντων σε θέσεις μονίμου προσωπικού υπαλλήλων της Βουλής ως και του ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικού, σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις Υπουργείων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και Περιφερειών, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή άλλων φορέων του Δημοσίου Τομέα, ύστερα από σχετική αίτηση του υπαλλήλου, γνωμοδότηση του υπηρεσιακού συμβουλίου της Βουλής και εφόσον με αυτήν εξυπηρετούνται οι λειτουργικές ανάγκες της υπηρεσίας προς την οποία γίνεται η μετάταξη. Η μετάταξη γίνεται με κοινή απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και του Προέδρου της Βουλής.»

Άρθρο 20

Συνταξιοδοτικές διατάξεις

1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 127 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«1. Για τους υπαλλήλους της Βουλής εφαρμόζονται αναλογικά οι εκάστοτε ισχύουσες για τους πολιτικούς υπαλλήλους συνταξιοδοτικές διατάξεις. Ως μισθός για τον υπολογισμό της σύνταξης λαμβάνεται αυτός που προσδιορίζεται από τον παρόντα Κανονισμό.»

2. Στο τέλος του άρθρου 127 προστίθεται νέα παράγραφος 4 ως ακολούθως:

«4. Για τη συνταξιοδότηση των υπαλλήλων της Βουλής που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010 εφαρμόζεται το ισχύον ως την ημερομηνία δημοσίευσής του ν. 3865/2010 («Μεταρρύθμιση του Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις») καθεστώς, όπως αυτό καθορίζεται από τον παρόντα Κανονισμό και τις διατάξεις στις οποίες αυτός παραπέμπει, ανεξαρτήτως του χρόνου συνταξιοδότησής τους.»

Άρθρο 21

Διορισμός - Καθήκοντα και υποχρεώσεις - Μεταβολές υπηρεσιακής καταστάσεως - Λύση υπαλληλικής σχέσεως

Η περίπτωση α' του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 87 αντικαθίσταται ως εξής:

«α) στην Προεδρία της Δημοκρατίας μέχρι επτά (7), στο γραφείο Προέδρου της Κυβερνήσεως μέχρι επτά (7), στα γραφεία Αντιπροέδρων της Κυβερνήσεως και στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης μέχρι πέντε (5), κατά περίπτωση.»

Άρθρο 22

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς των διατάξεων αυτών αρχίζει, εκτός εάν διαφορετικά ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις, για το Κοινοβουλευτικό Μέρος από την έναρξη της Β' Συνόδου της ΙΓ' Περιόδου της Βουλής και για το Μέρος Β' από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών ως προς την ψήφιση στο σύνολο της παραπάνω πρότασης.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Το Σώμα παρέσχε τη ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κύριοι συνάδελφοι, έχουν διανεμηθεί τα Πρακτικά της Παρασκευής 4 Ιουνίου 2010 και παρακαλώ για την επικύρωσή τους.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς, τα Πρακτικά της Παρασκευής 4 Ιουνίου 2010 επικυρώθηκαν.

Επίσης, παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών των συνεδριάσεων: ΠΝΓ' 29.6.2010, ΠΝΣΤ' 2.7.2010, ΠΝΖ' 5.7.2010, ΠΝΗ' 6.7.2010, ΠΝΘ' 7.7.2010 (πρωινή συνεδρίαση), ΡΞ' 7.7.2010 (απογευματινή συνεδρίαση), ΡΞΑ' 8.7.2010, ΡΞΒ' 9.7.2010, ΡΞΓ' 12.7.2010, ΡΞΔ' 13.7.2010, ΡΞΕ' 14.7.2010 (πρωινή συνεδρίαση), ΡΞΣΤ' 14.7.2010 (απογευματινή συνεδρίαση), ΡΞΖ' 15.7.2010 και ΡΞΗ' 16.7.2010.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Φίλιππος Πετσάλνικος): Συνεπώς τα Πρακτικά των συνεδριάσεων: ΠΝΓ' 29.6.2010, ΠΝΣΤ' 2.7.2010, ΠΝΖ' 5.7.2010, ΠΝΗ' 6.7.2010, ΠΝΘ' 7.7.2010 (πρωινή συνεδρίαση), ΡΞ' 7.7.2010 (απογευματινή συνεδρίαση), ΡΞΑ' 8.7.2010, ΡΞΒ' 9.7.2010, ΡΞΓ' 12.7.2010, ΡΞΔ' 13.7.2010, ΡΞΕ' 14.7.2010 (πρωινή συνεδρίαση), ΡΞΣΤ' 14.7.2010 (απογευματινή συνεδρίαση), ΡΞΖ' 15.7.2010 και ΡΞΗ' 16.7.2010 επικυρώθηκαν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώνονται σήμερα οι εργασίες της Ολομέλειας της Βουλής.

Η λήξη των εργασιών της Α' Συνόδου της 13ης Περιόδου Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας θα κηρυχθεί με το σχετικό προεδρικό διάταγμα, το οποίο θα δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και θα θυροκολληθεί.

Το Α' Τμήμα Διακοπής Εργασιών της Βουλής θα αρχίσει τις εργασίες του με τη Σύνοψη του Α' Τμήματος την Τρίτη 20 Ιουλίου 2010, δηλαδή την ερχόμενη Τρίτη.

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους για τη δημιουργική εργασία που ξεκίνησε στην αρχή της Συνόδου και ολοκληρώνεται, εν τη Συνόδω, με τη σημερινή συνεδρίαση. Θα ήθελα να ευχηθώ σε όλους σας υγεία και καλό καλοκαίρι.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Με πάρα πολλούς βέβαια θα συνεχίσουμε στο Α' Τμήμα και με τους υπόλοιπους θα συνεχίσουμε στο Β' και στο Γ' Τμήμα.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 16.31' λύεται η συνεδρίαση.

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ